

ՀԱՄԱՐԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE
HARATCH Fondé en 1925, R.C.S. 376.286
Directeur : SCH. MISSAKIAN
17, Rue Damesme — PARIS (13e) Métro : TOLBIAC
Վեցամս. 1100 ֆր., Տար. 2200, Արտ. 3000 ֆր
Tél. GOB. 15-70 Գիւն 10 ֆր. C.C.P. Paris 1678-63
Samedi 1 Mars 1952 Շաբաթ 1 ՄԱՐՏ

28րդ ՏԱՐԻ-28e Année No 6701 Նոր շրջանի քիւ 2112

Գրադր Ե. ՄԻՍԱԿԻԱՆ

ՄԵՐ ԽՈՍՔԸ

Օ Ր Ը Օ Ր Ի Ն

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՏԱՐԵԳԻՐԻՔ

ԲՈՒՈՒՆՏԻ ԲՈՒՈՒԹԵԱՆ ԴԵՄ

Այս տարի ալ փետր. 18ի տարեբային լրատուութեան տարեդարձը տօնուկեցաւ զանազան ձևերով: Միշտ համաձայն տեղական պայմաններու:

Ուշ չէ տակաւին, խօսելու համար այդ մասին: (Յառաջի փետր. 17ի թիւը լոյս տեսաւ երկու էջ, տպագրական խանդարման մը հետեւանքով, ինչպէս դիտեցին ընթերցողները):

Ուշ չէ մանաւանդ անոր համար որ, 1921 փետր. 18ին պայթած շարժումը տեւեց մինչեւ Ապրիլ, եւ կրնար հետզհետէ ձեւ ու մարմին առնել, եթէ կարմիր բանակը օգնութեան հասած չլլար Բագուէն:

Այս պարագան իրենք՝ հայ բոլշեւիկներն ալ կը հաստատեն, դրանք թէ բանաւոր վկայու թիւներով, որոնցմէ բազմաթիւ պերճախօս նըմոյշներ արտասպաճ ենք պարբերաբար:

Արդարեւ, Երեւանցիները տարուէ տարի կը սրբազրեն իրենց թիւած պատմութիւնները այս ժողովրդական լրատուութեան, 1920 Մայիսի բոլշեւիկեան արկածախնդրութեան եւ ուրիշ դէպքերու մասին:

Եթէ մէկը փորձէր հաւաքածոյ մը կազմել այդ յաւելեալ եւ ճոխացալ պատմութիւններէն, ո՞րքան մասալներ չոգիացած պիտի ըլլային, իրենց իսկ վկայութեամբ:

Այդ պատմութեանց իւրաքանչիւր տողին մէջ, կարմիր երիզի մը պէս կ'երեւայ հանրաձայնօթ ճշմարտութիւն մը:

Հայ բոլշեւիկները ոչինչով ոչինչ կրնային ընել, եթէ իրենց թեւ ու թիկունք չհանդիսանար կարմիր բանակը, միջազգային խառնիճաղանձով:

Երեւանի «Նեոլիցիստ» պատմադիրները կը հաստատեն այս պարագան, յատկապէս շեշտելով օտար զինեալ ուժերու աջակցութիւնը:

Միեւնոյն ատեն կը պատմեն թէ ո՞վ ներշնչեց ու վարեց այս կամ այն ձեռնարկը՝ Հայաստանի նորածին հանրապետութեան դէմ:

Եւ երբ այսօր երեսուն ամսուան անձաք իշխանութեան մը «չարիքները» կը բաղդատեն երեսուն տարուան սպառազէն բռնակալութեան մը «բարիքներուն» հետ, խեղճերը չեն անդադրանար որ յետին Մուսթիկն անդամ կ'արդահատի, կը խնդայ իրենց սնամէջ յաւակնութեանց վրայ:

Դանաւով փետր. 18ի լրատուութեան, ընթերցողները չեն կարօտիր նոր մեկնութեանց, ըմբռնելու համար անոր խմատը:

Չկայ որեւէ պարկեշտ մարդ, Ռամկապար - Հնչակէն մինչեւ բոլորաբեանք եւ բոլշեւիկը, որ կարենայ ապացուցանել թէ այդ շարժումը արհեստական էր, եւ ոչ թէ բնական հետեւանք՝ զիտակցաբար ստեղծուած ասուարարարի մը:

Փետր. 18, կը նշանակէ բունցը բունութեան դէմ: Ըմբոստացում՝ համայնակուլ, խորթ լուծի մը դէմ: Ինքնապաշտպանութիւն՝ նախադարձակման դէմ:

Ինչո՞ւ բնական կը համարուի զիմադրական ճակատը՝ Ֆրանսայի մէջ եւ այլուր, օտար բնապետութեան դէմ, իսկ արկածախնդրութիւն՝ նորագաւթ ժողովուրդի մը համար, որ հազիւ ոտքի կանգնած, իր սեփական բոյնը շինելու կը պատրաստուէր:

Եթէ միայն բոլշեւիկ Բորեանք եւ ուղեկից Քաջազնունին վկայութեան կանչէինք, ամէնէն թթու հակադաշնակցականն ալ պիտի չհամար - ձակէր զլուխը վեր բռնել:

Մնաց որ - պիտի յիշեցնենք անդադար - բոլորը միասին էին այդ ճակատագրական օրերուն: Միասին՝ իրենց ճանապարհը եւ զբաւոյր յայտարարութիւններով: Միասին էին իրենց կամաւորական մշակութեան կամ խումբերով:

Ինչ որ պարձանք էր երէկ, ամէնուն համար, ինչո՞ւ կը դառնայ արկածախնդրութիւն՝ տարիներ վերջը:

Անոնք որ վարդանանք կը փառաբանեն այսօր, անչուտ ամէնէն առաջ նկատի ունին Աւարայրի ճակատամարտի ոգին, եւ ոչ թէ ձախողանքը:

Նոր ստացայ Համազգային Ընկերութեան 1952ի օրացոյց-տարեգիրքը, զոր կազմած է ընկեր Գ. Իփէկեան:

Ինչպէս ուրիշ տարիներ, այս անգամ ալ մեր վաստակաւոր բարեկամը բան-զործ ըրած է բովանդակութիւնը ճոխացնել մոռցուած կամ սպառնաւ երկերու արտասպաճով: Ինչ որ կը նշանակէ կորուստէ վրէկէլ զանոնք:

Որքա՞ն ամբողջական գործեր՝ նախորդ հատորներուն մէջ, Պետրոս Գուրեանէն մինչեւ Վահան Տէրեան, Հրանտ Ասատուրէն Հրաչեայ Աճառեան:

Այս անգամ ալ նոյն հոգածութիւնը: Բուն օրացոյցի մասը ճոխացած է պատմական թուականներով:

Յետոյ կը բացուի նոր գլուխ մը, «Մերձաւոր եւ Միջին Արեւելքի գրականութիւններէն քաղ ուսածներ»: (Ճիշդը՝ «Բաղուածներ Մերձաւոր եւ Միջին Արեւելքի գրականութիւններէն»):

Սկիզբը՝ ռուսամասերութիւն մը Ապուլ Ալա էլ Մաարրիի մասին (Ա. Լէյլանի): Յետոյ թարգմանութիւններ Լիբանանի, Ելիպոսի եւ Իրանի գրականութիւններէն: Նաև նմոյշներ՝ Վ. Եսայեանի կողմէ «Հեղինական Բնարէն»:

Այնուհետեւ կը բացուի հայկական բաժինը, շարք մը բանաստեղծութիւններով:

Եւ վերջապէս քանի մը ամբողջական գործեր. — 1. Ակնարկ մը միջնադարեան հայ նարտարարութեան վրայ (Ս. Օրազեան):

2. Նիւթեր Արեւմտահայ քաղաքի պատմութեան համար: (Հր. Ասատուր եւ Ս. Դաւթեան):

3. Հոգեվարքի եւ Յոյսի քսիք. — Կարմիր Կուրբ բարեկամէս. — Հայրենի հրաւեր (Սիւսանի):

Գրքին աւելի քան երկու երրորդը կը բռնէ 311 էջ: Իսկ Սիւսանի թափերը՝ 82 էջ:

Անչուտ այս չոր ու ցամաք տեղեկութիւնները բաւական չեն, ամբողջական գաղափար մը կազմելու համար կատարուած աշխատանքին վրայ: Սպասու՞մը, — Յաւաքարանին մէջ կը կարգւած.

— «Այսպիսի հրատարակութիւն մը պէտք է ունենայ ապահով սպառում մը. առ նուազն 2000 օրինակ: Անցեալ տարի սպառումը 1500 օրինակ եղաւ»:

Չեմ համարձակիր հարցնել թէ այս 1500ին մէջ գոնէ 15 օրինակ անցած է մեր գաղութի «ընթերցասէրներուն» ձեռքը...

Դասիկն Խրատարիցա

Տուրքերու յաւելման օրինագծին մերժումէն վերջ, վարչապետը խորհրդակցելով իր պաշտօն - նակիցներուն հետ, դահլիճին հրատարականք ներկայացուց առտուան ժամը 5.15ին:

Հանրապետութեան նախագահը անմիջապէս խորհրդակցութեան հրաւերեց Ազգ. Ժողովին եւ Հանրապետական Պորհուրդին նախագահները:

Տուրքերու յաւելման դէմ քուէարկած էին զոր. տը կողմ կուսակիցները, համայնավարները, մաս մը անկախներ եւ արմատականներ:

Նոր դահլիճին կազմութեան համար ամէնէն հաւանական թեկնածուն կը համարուի նախկին ծերունի վարչապետը, Պ. Քէօյ:

Ազգային Ժողովը մերժեց տուրքերու յաւելումը

ՄԻՆԵՆՈՅՆ ԱՏԵՆ ԳՈՒԷՄԱՐԿԵՑ
ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՎԱՐԿԵՐԸ

Ազգ. Ժողովը շարունակելով նիստ դումարել դիւր ջերեկ ուրբաթ առտու ժամը 5.15ին մերժեց տուրքերը 15% աւելցնելու առաջարկը, 283ի դէմ 309 ձայնով:

Այս քուէարկութենէն անմիջապէս վերջը, վարչապետը յայտարարեց թէ կառավարութիւնը պիտի խորհրդակցի, իր դերքը ճշտելու համար ինչ որ կը նշանակէր թէ նախարարական տաղանակը սկսած է արդէն:

Ինչպէս զբաժ էինք երէկ, վարչապետը վատահոլութեան քուէ պահանջած էր քսան հիմնական խնդիրներու մասին: Այդ առթիւ ստիպողական կոչ մը ուղղեց ժողովին, շեշտելով կացութեան ծանրութիւնը:

— «Չեմ կրնար մէկ օրէն միւսը աւետել թէ կարելի է դադարեցնել թղթադրամի աճումը: Այդ աճումը կը շարունակուի 35 տարիէ ի վեր եւ կարելի չէ եղած դարման գտնել: Նոյնպէս չեմ կրնար ապահովել թէ պիտի աւելցնեմ արտադրութիւնը: Ամէն միջոց ձեռք պիտի առնուի. բայց ո՞վ կրնայ աւելին ըսել: Պարզապէս անխոհեմ խոստումներ տուած պիտի ըլլայ: Անհրաժեշտ է կրճատել առանձնաշտորհեալներու սպառումը, հարկային բարեկարգումով: Բայց այդ բարեկարգումը երկար ժամանակի կը կարօտի, եթէ կ'ուզենք լուրջ գործ մը կատարել: Զեղծումներու ընկումը բաւական չէ երեւուողին բացը դոցելու համար: Ներկայ դժուարութեանց բուն պատասխանատուներն են աշխարհի նախադարձական ուժերը եւ ոչ թէ անդամաձառ անոնք որ իրենց պարտականութիւնը կը կատարեն»:

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՆԻՒՐԸ
Վարչապետը յետոյ տեղեկութիւններ հաղորդեց Լիզպոնայի ժողովի մասին (Ատլանտեանի Պորհուրդ):

— «Ըսի յանուն Ֆրանսայի թէ առաւուելն 1100 միլիարդ կրնանք տրամադրել պաշտպանութեան գործին: Ֆրանսան հոն դացած էր իր բեւ մուրացկան, այլ ճշտելու համար վիճուողական հասարակաց կազմակերպութեան մը հաշիւները»:

Բացատրելէ վերջ թէ Հնդկաչինի խնդիրն ալ յուզուեցաւ այնտեղ, իր բեւ մէկ մասը ընդհանուր ռազմավարութեան, Պ. Ֆոռ անցաւ վերադիման հարցին:

— «Մեր տրամադրելիք 12 զօրաբաժինները միայն 1200 միլիարդ պիտի չարժեն, վասն զի ըստ պատգամութիւնն ալ պէտք է: Այս տասնեակու զօրաբաժինները թերեւս շատ են եթէ ծախքերը հաշուենք. բայց շատ քիչ են, ինքնապաշտպանութեան համար: Բայց եւ այնպէս աւելի կ'արժեն քան զերօն: Եթէ կ'ուզէք շարունակել որոշ քաղաքականութիւն մը, պէտք է վճարել: Եթէ կ'ուզէք զայն փոխել, դարձեալ պարտաւոր էք վճարել: Վիճարանութիւնը կրնայ սկսիլ աւելի ուշ. բայց պէտք է շուտ շարժիլ. վասն զի թղթադրամի յաւելման տուրքը ամէն օր կը ճնշէ ազդիւն մը մասնաւորապէս տեղաբնակներուն վրայ: Եթէ մեր ծրագիրը չքուէարկուի այսօր, պիտի քուէարկուի աւելի վերջը. բայց այն ատեն շատ աւելի սուղ պիտի արժէ»:

Այս ձառնէ վերջ սկսան վիճարանութիւնները: Առաջին խօսողներէն մէկը նախկին վարչապետ մըն էր, Տալատիէ, որ քննադատեց կառավարութեան ծրագիրը, շատ ծանր դատաւ 250.000 զինուորներու պահպանումը Հնդկաչինի մէջ եւ յայտնեց թէ կը մերժէ վստահութեան քուէ տալ:

Յառաջիկան երեսփոխան մը, նախկին նախարար Փիէռ Բոթ բացատրեց թէ կառավարութեան վարած քաղաքականութիւնը վեր է ազդելու ուժերէն:

— «Ասկէ դատ, վասնդաւոր են ձեր երմտական ծրագիրները, վասն զի պիտի փութացնեն զինուոր բարձրացումը: Պէտք է փոխել ներկայ քաղաքականութիւնը:

Իր խօսքերէն կը հետեւի թէ հակառակ է Հնդկաչինի պատերազմին: Վիճարանութիւնները շատ

(Կուրբերու շարունակութիւնը կարգալ Գ. էջ)

ԱՆԳՆՈՅ ԵՐԵՎԱՆԻ ԺՈՂՈՎԻՆ ԵՂ. ՕՐՈՒԱՆ ՆԻՍՏԻՆ

ԱՆԳՆՈՅ ԵՐԵՎԱՆԻ ԺՈՂՈՎԻՆ ԵՂ. ՕՐՈՒԱՆ ՆԻՍՏԻՆ
Ս. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ԵՒ ԶՄՔՈՆ ԴԱՆՆԱԳԻՐ ՄԸ
Կըքեցին փետր. 28ին: Այս դաշինքով, ամերիկեան զինուորները ձափոն պիտի մնան անորոյ ժամանակի մը համար, ներկայ պայմաններով: Զինուորները թիւն ալ պիտի չսահմանափակուի: Ամերիկեան պիտի կրնայ ուղածին պէս օգտագործել ձափոնի նաւահանգիստները եւ ուրիշ հաստատութիւններ: ձափոն գոհ չէ այս դաշինքէն:

ՀԻՒՍ. ԱՓՐԻԿԵՒԻ ամերիկեան խարխալներու շինութեան առթիւ, 50 միլիոն տուրք մսխուած է գեղձումներով եւ շուսյութեամբ, ինչպէս կը զբրեն ամերիկեան թերթերը: Բնութիւնը բացուած է:

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ կառավարութիւնը ընդունեցաւ երեք դաշնակիցներու մէկ առաջարկը, որուն համաձայն կարգ մը ծանր դէպքեր պիտի չեն Եւրոպայի պաշտպանութեան համար: Արգելուած է հիւլէական ուժերի, թունաւոր կազմերու եւ ուրիշ արգիւտական գէնքերու արտադրութիւնը:

ԹՈՒՐԿԻՈՅ հանրապետութեան նախագահը Ուաշինգթոն հրաւիրուած է Պ. Թրումբընի կողմէ:

ԱՆՏԵՐ ՄԵՌԵԼ

(6րդ եւ վերջին մաս)

Վերջերս հեռագիր մը արտասպաճ էինք «Հայրենիք»ի 1918 Յունուար 18ի թիւէն: Փեթրո- կրատէն զրկուած հեռագիր մը, որ կ'ըսէր.

«Վ. Լենինի եւ ուրիշ բոլշևեիկներու կողմէ ստորագրուած եւ թրքահայ ժողովուրդին ուղ- դուած պաշտօնական հրովարտակ մը հրատարակ- ուած է, որ կ'ըսէ թէ «Ռուսիոյ զելզացիական ու բանուորական կառավարութիւնը պաշտպանն է Ռուսիոյ եւ թուրքիոյ մէջ դանուող Հայերուն ի- րաւունքներուն՝ իրենց կատարեալ անկախութիւնն ու սեփական ճակատագիրը վճռելու աստիճան: Աշխարհագրական սահմանները պէտք է ճշգրտելն հայ ժողովուրդին կողմէ ընտրուած դեմոկրատա- կան ներկայացուցիչներուն կողմէ»:

Ուրեմն, Ռուսիոյ «զելզացիական ու բանուոր- ական» կառավարութիւնը Լենինի եւ այլ պա- տասխանատու ղեկավարներու ստորագրութեամբ պաշտօնական հրովարտակով յայտարարուած է թէ «պաշտպան» է Հայոց իրաւունքներուն, «մինչեւ կատարեալ անկախութիւն»: Եւ յայտարարած է նախ քան Հայաստանի անկախութեան հռչակումը:

Գնի մը ամիս ետք այս հրատարակային խոս- տումէն, հայ ժողովուրդը 1918 Մայիս 28ին, պատմական ու հերոսական կռիւներէ ետք իր դա- րաւոր թշնամիին դէմ՝ անկախութիւն հռչակեց եւ ստանձնեց իր ճակատագիրը ինքը վարելու ծանր պատասխանատուութիւնը:

Ըստ եղած «պաշտօնական» յայտարարութեան եւ բացորոշ խոստումին, կը սպասուէր որ Ռու- սիոյ «զելզացիական ու բանուորական» կառավա- րութիւնը պաշտպան կենար, աջակցէր հայ ժողո- վուրդին, իր տաղանայի ու տառապանքի օրերուն: Կը սպասուէր որ «յեզպիոխական» նշանախօսքե- րով հրատարակ իշած բոլշևեիկեան կառավարու- թիւնը ձեռք երկարէր հայ ժողովուրդին, որ իր անվերապահ յարումը ցոյց տուած էր Ռուսիոյ պատերազմի տաղանայով օրերուն:

Ինչ եղաւ սակայն ղերբը «զելզացիական ու բանուորական» կառավարութեան, երբ Հայաստան արիւն արցունք կուլար, երբ Սարտարապատի եւ Ղարաբաղի իր մէջ՝ մահու եւ կենաց պայքար կը մղէր իր դարաւոր ռոտիին դէմ եւ հրաշքով կը փրկուէր ու ազատ հայրենիք կը հիմնէր:

Յետոյ, երբ սով էր, համաճարակ ու համա- տարած թշուառութիւն մեր նորագոյտ հայրենիքին մէջ:

Ոչ մէկ աջակցութիւն ու «պաշտպանութիւն» այդ օրերուն, ոչ մէկ քաջալերանքի խօսք նոյն իսկ, բայց դաւ ու դաւադրութիւն: Այդ օրերուն է որ սերտ բարեկամութիւն մշակուեցաւ հայ ժո- ղովուրդին թշնամիներուն հետ, Հայերուն «պաշտ- պանութիւն» խոստացող յեզպիոխական կառա- վարութեան կողմէ: Հետագային, Բաքուի մէջ, նոյն «զելզացիական ու բանուորական» կառավա- րութեան անդամներն էին որ թուրք ջարդարար- քներու կողմէն համար բաժակներ պարպեցին: Բաժակ անոնց կենացը, որոնք մէկ միլիոն Հայ ջարդած էին: Իր պաշտպանութիւնը աւելի կա- տարեալ ընելու համար, Լենինի կառավարութիւ- նը զօրավիզ եղաւ Անգարայի կառավարութեան. եղբայրացաւ ու խոստացաւ, եւ տուաւ ամէն ա- ջակցութիւն:

Հայ ժողովուրդը, միսամինակը, ջանաց ոտքի կեցնել իր հայրենիքը, սովին ու համաճարակին մէջէն. պետութիւն ստեղծեց, ստեղծագործեց պետութեան մը յատուկ բոլոր մասերը, անհնա- րին գոհարերութիւններով: Հայութեան «պաշտ- պանութիւն» խոստացող Լենինի կառավարութիւ- նը ոչ միայն իր բախտին ձգեց մեր հայրենիքը, այլեւ գործի մղեց իր գործակալները՝ մեր նորա- գոյտ հանրապետութեան մէջ, ներսէն պայթեցնե- լու համար դայն: Գաղտնի «բլիթ»ներու կազմա- կերպումը քաջալերեց, Մայիսեան «բժրոտու- թիւնը» հրահրեց եւ յետոյ, երբ հասան տաղանայի օրերը, դադարեցին, դաւադրօրէն ձեռք տուաւ Մոսկուայի մէջ մեր թշնամիին, դաշինք կնքեց եւ թոյլ տուաւ որ թուրքը իր վճռակներով ինչայ անպաշտպան հայութեան վրայ եւ յօշոտէ դայն:

«Գիւղացիական ու բանուորական» կառավա- րութիւնը դիտեց հեռուէն, քաջալերեց «եղբայ- րական» թուրքին արշաւանքը, սպառնաց իր կար- գին կազմալուծել հայ բանակը՝ իր սուտ ու խար- դախ յայտարարութիւններով, եւ յետոյ խոսեց Հայաստան, անասելի բռնութիւններ ու կողո- պուտ սարքերով: Ծանօթ են այնուհետեւ բոլշե- ւիկեան «պաշտպանութեան» «բարիք»ները-բան- տուար լեցուեցան հայ գործիչներով, պետական ու մտաւորական դէմքերով. զանգուածային աքսոր՝ դէպի Սիպերիոյ խորքերը, ջարդ ու հարածանք. կազմալուծում հայկական բանակի, սպաներու աքսոր՝ ծերունի սպարապետին հետ... Յեզպիոխական կառավարութիւնը ամբողջա- ցուց այն, ինչ որ պակաս ձգած էր թուրքը, նոր

Միշտ կուսացած կ'աշխատէր, ծանր արկղներ կը վերցնէր, կը դնէր. մի օր էլ մէջըը չթթաց, ցաւ առաւ. հիւանդանոց ընկաւ. գործէն հանեցին: Երբ դուրս ելաւ հիւանդանոցէն, մէջըը չուզեց ուղղուել, դաւադանի օգնութեան պէտք ունեցաւ: Ինչ անէր, ինչպէ՞ս ապրէր: Հպարտ էր ա- սելու համար թէ, զաւակները լքել են իրեն. նա- մակ, դրամ չեն ուղարկում: «Ինչպէ՞ս կ'ապրես, Սրբուկ մամա» հարցնողներին՝ կը պատասխա- նէր. «Փառք Աստուծոյ, երեք զաւակ ունեմ»:

Տունը պարսպ չնստելու, «չձանձրանալու համար», սրա նրա տնային գործին էր հասնում, ձեռքի կար էր անում, դուլպայ, բաճկոն էր հիւ- սում: Առնելիքը չէր սակարկում, տուածներով գոհ էր մնում: Մաքրասէր, կոկիկ, բերանը դոց կին էր: Ամէն տան դուռ բաց էր առջեւը, ամէն ընտանիք սիրով հետը սեղան էր նստում:

Սրբուկ մաման արուարձանի անտէր, տնակ, չքաւոր, Միւսթիւնների օգնութեան կարօտների ցանկում չկար: Ոչ մէկի մտքով չէր անցնում թէ նա էլ օգնութեան պէտք ունի: Չէ՞ որ երեք դուր- ձունեայ զաւակներ իմայր էր: Նոյնիսկ, յաճախ կատակում էին հետը.

— Սրբուկ մամա, իրա՞ւ, դօտիք քանի՞ ոսկի ունիս:

Սրբուկ մաման ժպտում էր, թէեւ այդ ժպի- տը տխուր էր, ու պատասխանում էր.

— Ինչո՞ւ չունենամ դօտի, մէջըը լիքը ոսկի: Չարաչար աշխատեցայ, զաւակներ հասցուցի. ա- մէն զաւակս տարին որ տայ մէկ-երկու ոսկի, օր մը կ'ըլլայ տոպրակ մը ոսկի:

Ահա այդ երեք զաւակներ իմայր, Սրբուկ մա- ման էր անտէր մեռելի վերջներթեր յուղարկաւո- րը:

Թաղման արարողութիւնը վերջացաւ. քահա- նան կարգաց վերջին «Հայր Մեր»ը: Յուզարկաւոր- ները մի մի պտղունց հող նետելով ննչեցաւի փո- սին մէջ, սկսան մէկ-մէկ զոյգերով այցելել դե- րեզմաններին: Ո՞վ չունէր հարազատի, բարեկամի մօտիկ ծանօթի գերեզման. ինչպէ՞ս կարելի էր անտես անել, երբ գերեզմաննոց էին եկած: Ու այնքան շատ էին հայ գերեզմանները, մեծ մասը երկտասարգներ: Փոռած էին նրանք գերեզման- նոցի լայնքին ու երկայնքին. բոլոր չարքերում, յաճախ քով քովի մի քանի հայ գերեզմաններ: Հիները, շատ հիներն էին կորսուած, տեղերէն հանուած: Նորերը ունէին 10, 15, 30 տարուան գերեզմաններ, շիրմաքարերով ծածկուած, ծա- դիկներով, լուսանկարներով, մարմարինոյ յուշա- դրերով, արձաններով զարդարուած: Մարդ չկար, որ չկանգնէր. մանաւանդ երկտասարգների գե- րեզմանների առջեւը, չափստար նրանց ծաղիկ հասակը:

Մեռելատէր տիկին Քնարը ցաւակցութեան ձեռք սեղմողներին մէջ ընդ մէջ ասել էր.

— Կառավարութիւնը կնքած է հանգուցեալին սենեակը. մէկը չունի, բայց իմ տունը իր տունը համարեցէք: Փափաքողը թող հրամէ հոգեհացի վերջին սեւ սուրճը առնէ: Կուզեմ որ ամէն բան օրէնքով ըլլայ:

Գերեզմանը հող նետող վերջինը եղաւ Սրբուկ մաման: Հանգուցեալը իր մտերիմն էր. իր խաւ բարեկամը: Հողը նետեց, երեսը խաչակիցեց ու մնաց կեցած. կարծես զամեցին գետնին:

Գերեզմաննոցը պարպում էր, լուծ: Թըռ- չուններն էին միայն ծլլում նորածիլ ծառերի վրայ:

Յանկարծ, Սրբուկ մաման թուլութիւն զգաց. ծունկերը դողացին. նստեց գերեզմանի վրայէն հանուած, քիչ հեռուն դրուած քարի վրայ: Չէ, մեղք չէր. տակը մեռել չկար: Երբ սրտի զարկը

վայրագութիւններով, մինչեւ որ հայ ժողովուր- դը տարերային իր պոռթկումը ունեցաւ Փետր- ուար 18ի բժրոտութեամբ, եւ մինչեւ որ Լենին յիշելով իր «խոստումը», զգաստութեան հրաւի- րեց իր արիւնածարաւ գործակալները, նոյրերը զրկելով... նոր չարիքներով:

Անկէ ասէին գիտենք պատմութիւնը բոլշևեիկ- եան «պաշտպանութեան» որ մեր հայրենիքը կը հովանաւորէ, խեղաթիւրելով ու խարդախելով ամէն սրբութիւն եւ խեղդելով ազատութեան ամէն շունչ:

Կա՞յ մարդկային պատմութեան մէջ աւելի մուրթ ու ողբերգական թուական, քան անցնող երեսունըտոս տարիները եղան: Աւելի խարդախ ու խարէական հրովարտակ, քան Լենինի եւ «գիւ- ղացիական ու բանուորական» կառավարութեան հրովարտակը...

կանոնաւորուեց, իրեն մի քիչ լաւ դբաց, ինքն իրեն սկսաւ խօսել:

— Մինա քոյրիկ, ինչ լաւ արեցիր որ գերեզ- մանդ ձեռքովդ, ողջութեանդ պատրաստեցիր. ա- տուր համար այսօր անտէր մեռել չեղար, փառքով թաղուեցար:

«Ե՞ս ինչ ընեմ որ գերեզման չունեմ. առնելու ալ կարողութիւնը չունեմ: Մէջըը դօտի՞, մէջըը ոսկի՞... Գաղտնիքս դուն գիտէիք միայն, որ դոց բերան կին, հետդ գերեզման տարիր: Չէ՞, չեմ ըսեր ուրիշին. թող անտէր մեռել ըլլամ, գերեզ- ման չունենամ: Թող զաւակներս օր մը դան, փնտոեն ու գերեզմանս չդառնեն: Գա՞ն, փնտոեն...»

Լուեց, ու իր կեանքը շարժանկար դարձած, եկաւ անցաւ մտքի աչքերի առջեւէն:

— Մինա քոյրիկ, դո՞ւն գիտէիք միայն, որ սեւ ներսը ըրած՝ ձեռմակ կը ցուցնէի: Որի՞ն ը- սեմ: Կարմիր, Կապույտ Սաչերէն, Աղբատախնա- մէն նպաստ ուղեմ: Ինչպէ՞ս ուղեմ, իրաւունք չունի՞ն ըսելու թէ՛ երեք դործող մանչ ունիս. ե- թէ՛ զաւակներ ունեցող ծնողներն ալ ազգը հողայ՝ աշխարհը ի՞նչ կը դառնայ, քար քարի վրայ կը մնայ:

Ո՛չ, Սրբուկ մաման նպաստ չի ուղէ. հացով- ջուրով կ'ապրի, անօթի՞ ցուրտ անկողինը կը մտնի, բայց նպաստ չի խնդրի: Ի՞նչ իրաւունքով խնդրէ:

Աստուած, ինչո՞ւ ինձի աղջիկ զաւակ չաը- ւիր. աղջկայ սիրտն ուրիշ է. ան ծնողը, մայրը չի մոռնայ:

Մի պահ լուեց, մտքումն էր խօսում. չրթունք- ները շարժում էին, աչքերն արտաւում:

Անկախութիւն, ձայնը նորէն բարձրացաւ.

— Աղջիկ զաւակ. աղջիկ չէ՞ր տղուս առածը. կին չէ՞ն միւսներին հանդիպածները. հա՛, իրենց ծնողները հողացին, իրենց հայրը սիրեցին, իսկ ամուսիններուն մայրը զաւակներուն սրտէն հանե- ցին, ողջ-ողջ մեռցուցին. չէ՛, այս ալ արար չէ՛. Աստուած, արդար չէ՛, արդար չէ՛...

Ասկէ վերջ քար կապեցէք վիզերդ, ծերացած ծնողներ, դացէք ջուրը նետուեցէք, եթէ չէք ու- դեր ողորմութեամբ ապրիլ, ծերանոցները մեռ- նիլ:

Սրբուկ մամա, դնա՛, դնա՛ Կարմիր, Կապույտ Սաչերուն, դնա՛ Աղբատախնամին նպաստ խնդրէ, մուրա՛, մուրա՛...

Ո՛չ, ո՛չ, ո՛չ...

Յուզում, առանց զաւաղանը առնելու, ոտ- քի ելաւ, մէջըը ուղղեց... չըթ, ողնաչարը ցաւ զգաց, հազիւ կուսացաւ զաւաղանը առնելու:

— Ո՛չ, չես մուրա՞ր... Հապա եթէ ոտք ու ձեռքը չառնեն, հապա եթէ անկողին ընկնես ու ապրես երկա՞ր, երկա՞ր...

Սոսկաց, ուղեց ճշալ, օգնութեան կանչել: Թերեւս ճշայ անդիտակ: Ահա գերեզմաննոցը պա- հակը, որ իրեն լաւ է ձանաչում, ձեռքով գերեզ- մաննոցի դուռը կը ցուցնէ, դնա՛ ըսել կ'ուզէ:

Սրբուկ մաման շարժուեց, ուժ տուեց ծնկնե- րին, բայցեց, քայլեց... Կանգ չառաւ ոչ մէկ դե- րեզմանի առջեւ. չյիշեց ոչ մէկ մեռել, նոյնիսկ «Նարոտ չկապած, անպտակ ծաղիկները»: Գնաց, դնաց, հասաւ իր տան դրան առջեւը, դրպանէն հանեց բանալին, ձեռքը չզօրեց որ դուռը բանար. իր պալ, իր անշուք, իր պարսպ տունը: Երբեք իրեն այդպէս ահաւելի չէր թուացել իր մինակու- թիւնը: Իրեն թուաց թէ՛ ներս որ մտնի, անկողին պիտի ընկնի ու է՛լ ոտքի չէնիլ. պիտի ապրի եր- կա՞ր, երկա՞ր, իրեն նպաստընկալ, իբրեւ մու- րացիկան: Շատ-շատ հիւանդանոց պիտի տարուի, ուր պիտի մեռնի, լինի անտէր մեռել, անտէր մե- ռե՛մ:

Փախչել, փախչել առանձնութենէն: Գնալ ո՞ւր. Քնարիկին. թերեւս այնպէս դեռ գտնուին հողեհացի սուրճի նստած պատուներ:

Քայլեց. ձեռնափայտին կոթնած իրանը կար- ծես աւելի երկարած էր. դուրսը յառաջ, յառաջ էր դնում. յորդ, այրող արցունքները դեռին էին ընկնում. իր արցունքները՝ կոխկրտելով էր յառաջ գնում:

Հասաւ. մարդ կար ներսը. խօսում էին: Հրեց դուռը, ներս մտաւ:

— Եկա՞ր, Սրբուկ մամա, ուչ մնացիր. հրամ- մէ: — Աթոռ հրամցուց տանտիրուհին:

— Չկրցի՞ր բաժնուել խաւ քոյրիկէդ: Ասաց մէկ ուրիշը:

— Առանձին հետը խօսի՞լ ուղեցիր, ուղեցիր լսել իր վերջին խօսքը: Ի՞նչ ըսաւ զեղի:

— Հա՛, մնացի՛ր, խօնեցայ, վերջին խօսքը լսեցի. բարեւ ըրաւ ամէնուր. օրհնեց ամէնքդ, որ անտէր մեռել չըրիք իրեն: Անտէր մեռել, անտէ՛ր, անտէ՛ր...

Վերջին բառը խօսք չէր, կեղեքէչ կանչ էր, որին հետեւեց ներսից անզուսպ հեծկտոց:

— Լալու չէ, Սրբուկ մամա, աղատուեցաւ Սինան, փառք Աստուծոյ պատուով ալ թաղուե- ցաւ: Չէ՛, լալու չէ:

Ոչ ոք հասկացաւ, թէ երեք զաւակների տէր մայրը ողորմ էր իր անտիրութիւնը:

Ծովապահութեան օր

Անցաւ Բարեկենդանը իր մեծածախս խրախուսանքներով ու զուարճութիւններով: Մեծ պահք է հիմա: Տօնելով հանդերձ Բարեկենդանը՝ դիտենք որ ոչ ոք պիտի պահէ եօթը շաբաթներու անանդական պահքը: Կեանքը պիտի ընթանայ այնպէս, ինչպէս էր Բարեկենդանին առաջ:

Սակայն մեծ պահքը միայն ինքզինքը ուտիքէն զրկելու իմաստը չունի: Անոր իմաստը շատ ավելի մեծ է: Հոգեղէն է: Բերստոնէական կրօնքը՝ Չատիկէն առաջ՝ մարդը կը մղէ մարմնական զրկանքին, որպէսզի բարձրացնէ զայն: Այդպէս է որ պահք պահողը կը ներէ հակառակորդին, կ'ողորմի կարօտեալին: Ու երբ հասնի Ս. Յարութեան տօնին՝ իր ունեցածէն բաժին կը հանէ անկար հիւանդին, տանակին ու կարօտեալին: Ու երբ նստի թաթախման լիթման սեղան, իրեն սեղանակից կ'ընէ անտունը, նոյնիսկ անձանօթ անցորդը:

Ֆրանսահայ Կապոյտ Սաչը՝ իր հիմնադրութեան սկիզբէն բարձր պարտականութիւններու շարքին, նշանակած է նաեւ ԾՈՄԻ ՕՐը: Ամէն յաջոճի, նաեւ ամէն հայ կին ու աղջիկ, հայր ու դուստր՝ յանուն անանդական Մեծ Պահքի, յանուն Յարութեան տօնի, իր նուէրը կուտայ Կապոյտ Սաչին, ունեցողն իր ունեցածէն, չունեցողը՝ Ազգայնի լուսնն որ առաւել է բոլոր դանձերէն: Ու այդպէս, ծոմապահութեան նուէրները հաւաքուելով իր դանձանակին մէջ, Կապոյտ Սաչը Ս. Յարութեան տօնի լիթման սեղանին մասնակից կը դարձնէ հիւանդն ու անկարը, կարօտեալն ու աննեցողի ծերունին: Այդ նուէրները կը դառնան նաեւ իւր ձրագալոյցի կանթեղին, դիտութեան լոյսը տալու համար ուսման ծարաւի չքաւոր աշակերտին եւ ուսանողին:

Ո՞ր բարեսիրտ Հայն ու Հայուհին է որ պիտի չհիտթայ այս տարի ալ ծոմապահութեան իր լուսնն տրամադրել Կապոյտ Սաչին:

Կատարեցէք ձեր նուիրական պարտքը. պատրաստ եղէք ապուլ, երբ խաչուհիներ դիմեն ձեզ: Գտէ՛ք Կապոյտ Սաչուհիները, տուէ՛ք ինքնաբերաբար, եթէ մոռցեր են դարձել ձեր դուռը:

Տուէ՛ք, որ տեւէ հայ ժողովուրդի աւանդական մարդասիրութիւնը, եւ բարգաւաճի, Հայ ապրի աշխարհացորի հայութիւնը:

Վաստէ թէ պիտի լսուի մեր կոչը, կանխաւ կը յայտնենք մեր շնորհակալութիւնները բոլոր նուիրատուներուն:

ԿԵՂՐ. ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ
ՅՐ. ԿԱՊՈՅՏ ՍԱՉԻ

ԾԻԾԱԳ

Ա. — Ինչո՞ւ ամէն անգամ որ ծով մտնես լողալու, գլխարկդ կը դնես գլուխդ:

Բ. — Որովհետեւ եթէ խեղդուիմ, գլխարկս ջուրին վրայ կը ծփայ. եւ երբ մարդիկ գլխարկս տեսնեն, կը հասկնան խնդիրը եւ զիս կ'ազատեն...

Դերասան Արմէն Արմէնեան

Դերասան Արմէն Արմէնեանի ծննդեան 80ամեակի եւ բեմական գործունէութեան 60ամեակի տօնակատարութեան մասին հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը հաղորդէ «Սովետ. Հայաստան» օրաթերթը (Յունուար 3):

...Պետական թատրոնին մէջ խօսեցաւ արուեստագէտ Արմ. Յարութիւնեան. «Արմէն Արմէնեան հայ բեմի բազմալատակ մշակներէն մէկն է, ակնհայտը դերասան: Կազմած է թատերական բազմաթիւ խումբեր Ռուսիոյ, Անգլիոյ, Հիւսիսային Կովկասի, Ռուսիոյ, Սերմի հայաբնակ վայրերը ինչպէս եւ Թուրքիոյ, Իրաքի, Եգիպտոսի: Ռուսիոյ, Պուլկարիոյ եւ այլ երկիրներու հայաբնակ քաղաքներն ու գիւղերը: 1936էն ի վեր հաստատուած է Լենինական:

Հայաստանի սովետական շրջանին կազմած է բազմաթիւ հայկական խումբեր Թիֆլիզի, Բաքուի, Պաթումի, Սուխումի, Լենինականի, Կիւրովականի, Ալազերտի մէջ եւ այլն: Արմէնեան իր թատերական գործունէութեան ընթացքին բեմադրած է հայկական, ռուսական, եւրոպական դասականներու եւ ժամանակակից թատերագիրներու մօտ 140 թատերգութիւնները: 1911ին բեմադրած է Անուշաւան Վարդանեանի «Գործադուլ»ը:

—Արմէնեան իր բեմական գործունէութեան ընթացքին կերտած է ավելի քան 150 կերպար (տիպար), որոնց մէջ մասնաւորաբար նշանաւոր են Ֆրանցը, Եսկոն, Եայլըքը, Օսվալտը, Մամուլը, Ժլատ Ասպետը, Արփախոնը, Փրօֆ. Պոլեթաւը եւ այլն: Իր արուեստին մէջ մեծ ազդեցութիւն գործած է ռուսական իրապաշտ թատրոնը:

Արմէնեան նշանակելի գործ կատարած է երկտասարկ թատերական խումբեր պատրաստելու մէջ: 1935ին արուեստը իրեն ժողովրդական արուեստագէտի կոչում: Պարգևատրուած է «Պատուոյ Նշան» շքանշանով, «Աշխատանքի համար» եւ «Կովկասի պաշտպանութեան համար» շքանշաններով:

Ամէնէն վերջ խօսեցաւ Արմէն Արմէնեան, շնորհակալութիւն յայտնելով ընկեր Ստալինին:

ՏՆՈՐՈՒՆԻ

Ըրկեր Գեորգ Չախչիան մեռած է Սան Ֆրանչիսքոյի մէջ: Բնիկ Չարսանձագի Սուրբ գիւղացի էր: 58 տարեկան: Դաշնակցական հին ռահ-վիրաներու շունչով միկրտուած, խանդավառ եւ յիշատակելի կուսակցական գործունէութիւն մը ունեցած է Տիֆլիզի եւ Երեւանի մէջ: Իր պրոպանդի տղան Կարապետը (Չարի) որ ծովային սպայ է, վերջերս Սան Ֆրանչիսքոյի մէջ պաշտօնի բարձրացում ունեցաւ:

Տաքթ. Արմէն Ստեփան Մանկերեան մեռած է Մանչեսթրի մէջ (Մ.Նահանգներ): Հաճոցի էր: Ծնած 1879ին: Մանչեսթրի Բժշկական Ընկերութեան նախագահ ընտրուած է 1940ին, եւ Բ. աշխարհամարտին զինուորներու ատղջութեան քննիչի պաշտօն վարած է խղճմտօրէն, որուն համար շքանշան ստացած է նախագահներ Բուլկովիցի, Թրոմբնէ եւ Երեսի. Ժողովէն: Գաղաքական որեւէ հոսանքի անդամակցած չէ, միշտ սիրած է Հայաստանը:

Կարապետ Ստեփանեան հին հնչակեան գործիչը, մեռած է Հայկազի մէջ: 87 տարեկան էր: Մասնակցած է 1895ի Ձէյթունի ապստամբութեան:

ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍԸ

Վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ, Հայ Արիններու Միութեան Փարիզի շրջանի Արինները եւ Արինայները կուտան իրենց շրջ տարեկան հանդեսը, Salle de la Chimieի մէջ, 28 bis, Rue St. Dominique.

1928էն ի վեր ամէն տարի Հայ Արիններու ծրարողները եւ բարեկամները բազմութեամբ ներկայ եղած են այս հանդեսին, քաջալերելու հայ պատանիներուն յարատեւ գործունէութիւնը:

Հանդեսին ամբողջ յայտագիրը պատրաստուած է Արիններուն եւ Արենոյներուն կողմէ: Մեծ մասը յատկացուած է հայերէն ներկայացումներու: Արինները պիտի ներկայացնեն կենդանի պատկերներ սկստուական կեանքէն ինչպէս նաեւ հայերէն երգեր եւ պոետիկ զուգարներ:

Արենոյները պիտի մասնակցին հայերէն երգերով եւ պարերով, եւ առաջին անգամ ըլլալով իրեն նորութիւն «Պուլկարիներու Աշխարհը» պատրու շարք մը, հետաքրքրական: Մոզական լապտերով պիտի ներկայացուն յիսունէ ավելի տեսարաններ, ամառուան միջազգային ճամբարէն (Աւստրիա) որուն մասնակցեցան Հայ Արինները:

Հանդեսին երկրորդ մասը կը կազմէ «Վեներտիկի Վաճառականը» Ե. Ե. Ե. Վաչիկի հանրածանօթ կատակերգութիւնը, զոր Հայ Արիններու համար թարգմանած է եւ մասնաւորաբար պատրաստած է իրենց բարեկամը Պ. Սուրէն Նաւալարեան:

Վաստէ ենք թէ Արիններու եւ Արենոյներու երկար ամիսներու աշխատանքը յաջողութեամբ պիտի պահուի: Հանդեսին պիտի մասնակցին նաեւ Ֆրանսական սկստուական կազմակերպութեանց վարիչները, ինչպէս նաեւ Փարիզի անդլիական, յունական եւ լեհ սկստուական եւ Արենոյներու խումբերը: Հրաւիրուած են նաեւ Փարիզի շրջանի Հայ դպրոցներու աշակերտները:

Անշուշտ հասարակութիւնը պիտի փութայ քաջալերել, միեւնոյն ատեն հաճելի ժամանց մը անցնելով:

ՀԱՅ ԱՐԻ

Մշեցի Յակոբ Մարգարեան, որ «Յակոբ Տալի» կը կոչէին, մեռած է 95 տարեկանին Ռիթիմնոյի մէջ: Հաւատաւոր ընկեր մը եղած է: Թիւկուրային շատ մը դժուարին գործերու մէջ մեծ բաժին ունեցած է: Չաւակ չունենալով որդեկրած է Չարդէն ազատուած 13 որդեկրած զանտեք հարազատ դուստրի պէս մեծցնելով, որոնց երեքը այժմ կը զանուէին Մարտի: Վերջերս տեսողութիւնը կորսնցուցած էր եւ խեղճ վիճակի մատնուած: Հայ Կ. Սաչը եւ Տարօն Տրուբերանի Հայրենակցական Միութիւնը կ'օգնէին:

Ղազարոս Ղալիկեան բազմալատակ կրթական մշակ մեռած է Պէյրութի մէջ: Ծնած է Քիլիս 1863ին: Աւարտած է Այնթապի Ամերիկեան Քօլէճը եւ պաշտօնավարած Այնթապի Ներսէսեան վարժարանը իբրեւ տնօրէն 1897—1902: 1903—1913Աղեւնական երկրորդական վարժարանին տնօրէն է: Տարագրութեան միջոցին Սեյմիսն էր ուսուցչական պաշտօնով 1918ին տնօրէն Համայն Հիկ. Որբանոցին: 1921ին Հայ Որբանոցի մէջ կանթութեան Այնթապի Որբանոցին տնօրէն: 1931-33 տնօրէն էր Քէլէկեան որբանոցին: Յիսուն տարուան պաշտօնէութեան շրջանին հասցուցած է բազմաթիւ աշակերտներ: Ըստ իր փառաքին շատ համեստ թաղում մը կատարուած է աշակերտներու, բարեկամներու եւ հարազատներու կողմէ:

ԼՐՏԵՍՆԵՐՈՒ ՊԱՅՔԱՐԸ

(ՎէՊ ՎԵՐՁԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԷՆ) ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԱԾ ԱՆԳՆԵՐԷՆԷ

ԳՂՈՒՆ Բ.

Փօնթիւի նախադասութիւնը ընդմիջուեցաւ թեթեւ սուրճով մը: Իսկոյն դարձուցի երկարական կոճակը, որուն մօտ կը գտնուէի: Նոյն պահուն լսեցինք ոտնաձայն մը:

— Տեսա՞ր հիմա, փափայց փօնթիւի, Հօրթօ կանուխ վերադարձաւ, եւ այս տեսակ վայրկեանի մը... անիծեալ ըլլայ...

Բանալիի մը ձայնը լսուեցաւ իսկոյն պահուելու տեցանք մեծ սեղանին տակը: Ձէնը չունէինք մեր մօտ, միայն ուրախութեամբ յիշեցի թէ վարանին քով նմարած էի խոշոր ունելի մը, զոր կրնայի գործածել վտանգի մը պարագային: Այնցելուն կամաց կամաց մտաւ մեր գտնուած սենյակը. լոյսը չվառեց. հաւանաբար այնպէս կը կարծէր թէ վարագոյրները եւ փեղկերը չէին գոցուած: Ասոր փոխարէն ձեռքի բապտեր մը վառեց ուստի: Ասոր փոխարէն ձեռքի բապտեր մը վառեց եւ ուղղուեցաւ դէպի գրասեղան: Բացաւ երկրորդը եւ ուղղուեցաւ դէպի գրասեղան: Ինչքան լիչքեր եւ գրիչ-զրոյց, ուր պահուած էին մեկնայի լիչքեր եւ գրիչներ: Լապտերին լոյսին տակ կը տեսնէինք միայն ներ: Լապտերին լոյսին տակ կը տեսնէինք միայն ներ:

մէջ դրաւ: Յետոյ իսկոյն մեկնեցաւ: Հաղիւ քանապան երկվայրկեան մնացած էր սենեակին մէջ:

Պահ մը վերջ լսեցինք փողոցի դրան գոցուելը եւ ոտնաձայնները անլսելի դարձան: Յետոյ լսեցինք ձորձին ձայնը.

— Ողջ առօղջ էք, Փափ: — Այո:

— Լաւ, մարդը դնաց:

— Ի՞նչ կը նշանակեն այս բոլորը, հարցուցի:

— Տակաւին չեմ դիտեր, սակայն վստահ եմ թէ եկողը Հօրթօն էր. իր մատները չէին անոնք: Հիմա կրնաք լոյսը վառել:

Դարձեալ մտնեցաւ գրասեղանին եւ մեծ ուղղութեամբ բացաւ երկրորդ գորոցը, մեծ գոլշութեամբ ձեռք առաւ եւ բացաւ թիթեղեայ տուփը զոր անձանօթ այցելուն հոն ձգած էր:

Մէջը կային երեսուն հատի չափ սովորական գրչածայրեր, որոնց մէջը մնացեալներէն տարբեր էր:

— Աստուած զրկեց ինձի այս մարդը, գոչեց փօնթիւի, ահաւասիկ զնոյն ձեռքով գրչածայր մը: Մեծ յաջողութիւն մըն է ասիկա: Հիմա գիտենք թէ այդ մարդը Հօրթօն է, այլ լրտես մը: ԳՂՈՒՆ Գ.

Փօնթիւի պատուհանին մօտ վաղեց եւ կանչեց. — ձօրձ, կրնա՞ս հետապնդել քիչ առաջուան այցելուն:

— Անշուշտ, կը խորհիմ թէ կրնամ հասնիլ իրեն. արդէն փողոցը բազմութիւն չկայ: Եւ արագաքայլ մեկնեցաւ:

Փօնթիւի վերադարձաւ գրասեղանին քով գոհունակութեան ժպիտով մը: Բունեց գնդաձեւ գրչածայրը եւ ըսաւ յաղթական շեշտով մը.

— Ահաւասիկ ապացոյց. նոյն իսկ Մարտի մարդիկը չեն կրնար առարկել:

Իրաւունք ունէր: Արդարեւ բազմաթիւ լրտեսներ ձեռքադրուած էին իրենց գործածած դեղաձեւ գրչածայրերուն պատճառաւ:

Շատ անգամ վէպերու մէջ կը կարգանք անտեսանելի մեկնանքու մասին եւ կը խորհինք թէ վէպերու մէջ միայն գոյութիւն ունին անոնք: Միայն է այս կարծիքը: Իրականութեան մէջ կան բազմաթիւ քիթիկեան մեկնանք որոնք անտեսանելի են: Մեզի շատ ծանօթ նիւթերով ալ կարելի է պատրաստել անտեսանելի մեկնանք: Օրինակի համար կիտրոնի կամ նարինջի ջուրին մէջ թաթխեցէք մաքուր գրչածայր մը, անով գրեցէ՛ք թուղթի մը վրայ եւ ձեռքեք որ չորնայ. թուղթին վրայ ոչ մէկ հետք պիտի տեսնէք: Յետոյ տաք արդուկ մը անցուցէ՛ք թուղթին վրային եւ ձեր գրածները երեսուն պիտի լլլին սրճագոյն: Ձուրի մէջ լուծուած ասիդին մըն ալ կարելի է գործածել իբրեւ անտեսանելի մեկնանք:

Անշուշտ լրտեսները կը գործածեն քիթիկեան անտեսանելի մեկնանք: Գերմանները, որոնք տաղանդաւոր քիթիկեանք ունէին իրենց տրամադրութեան տակ, կրնային պատրաստել զանազան մեկնանք, որոնք իրապէս անտեսանելի էին մեզի, սակայն հետագային անդլիացի քիթիկեանք յաջողեցան քիթիկեան նիւթերու շնորհիւ, երկուսն է նաեւ գրութիւնները: Ասկէ զատ մենք յաջողած էինք մանրադէտի միջոցաւ ալ կարողալ գրութիւնները:

(Շար.)

Յ Ո Ւ Շ Ա Տ Ե Տ Ր

րունակուեցան նոյն ուժգնութեամբ: Առտուան ժամը 2.30ին վատահուժիւն յայտնուեցաւ զինուո- քական վարկերուն համար եւ յետոյ տեղի ունե- ցաւ տուրքերու յաւելման քուէարկութիւնը:

Նկատելով որ երմտացոյցին քուէարկումը կ'ուշանայ Ազգ. Ժողովը 104ի դէմ 520 ձայնով քուէարկեց առժամեայ նախահաշիւ մը, մարտ եւ ապրիլ ամիսներու զինուորական ծախքերուն հա- մար: Այսինքն 130 միլիոն ֆրանք, որ հիմնուած է տարեկան 730 միլիոն ֆրանքի վրայ:

Վիճարանութեանց ընթացքին, համայնավար երեսփոխան մը պահանջեց օրական 50 ֆրանքի բարձրացնել զինուորին ուժիկը:

Վարչապետը. — Եթէ այդքան հոգածու էք զինուորին համար, քուէարկեցէք վարկերը:

Այս առթիւ յուզուեցաւ նաեւ ուսանողներու զինուորագրութեան խնդիրը: Պատերազմական նախարարը պատասխանեց թէ նորագիտներու թիւ- ւը 250.000էն իջած է 220.000ի, ինչ որ մտահո - ղութիւն կը պատճառէ: Ուսանողները անհրաժեշտ են վարչակարգի համար (սպաններ պատրաստել): Այս կարգադրութիւնը հիմնուած է Ազգ. Ժողովի նախորդ մէկ որոշման վրայ: (ԽՄԲ. — Ուսանող- ները ազերաստելու մը ներկայացուցած են Ազգ. Ժողովին):

Հնդկաչինի կոխը կ'երկարի

Փարիզի քաղաքական շրջանակներուն մէջ յո- սետետութիւն կը տիրէ Հնդկաչինի պատերազմի ելքի մասին:

Ընդհանուր կարծիքը այն է թէ Ֆրանսա հար- կադրուած է երկարատեւ պատերազմի մը պատ- րաստուիլ: Գաղթավայրերու նախարարը, Պ. Լը- թուսո, որ վերջերս Հնդկաչինի դացած էր, վերա- դարձին յայտնեց թէ դժուար է վճարական յաղ- թանակ մը նախատեսել զինու. զօրութեամբ: Մի- եւնոյն ատեն հաւատած է թէ Ֆրանսա երբեք պիտի չլքէ Թոնքինի Տեյթան: Իսկ ըմբոստներու անթելը կը ծանուցանէ թէ «բանակը աւելի մեծ յաղթանակներու կը պատրաստուի»:

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ ըմբոստնե- րու զինուորական վարիչները եւ իրենց ուսու խոր- հրդականները անցեալ շաբթու ժողով մը հրա- ւիրած էին Չինաստանի Նանքին քաղաքին մէջ, որ մօտ է Հնդկաչինի սահմանադրութիւն: Հրաւի- րողը, Չինացի զօրավար Թէնի, Բորէյայի չինացի «կամաւորներուն» նախկին հրամանատարը, ծրարելի մը առաջարկած է եղեր, նոր Բորէյայի մը վերածելու համար Հնդկաչինը:

Չրոյց կը չըլէ թէ չինական մեծ ուժեր կը համախմբուին Հնդկաչինի սահմանամերձ շրջան- ներուն մէջ:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՍՈՒԷՉԻ պաշտպանութեան մասնակցելու հա- մար, Մ. Նահանգները կը բանակցին Անգլիոյ հետ, համաձայն եղիպտական թերթերու տեղե - կութեանց: Միւս կողմէ, Եղիպտոս տրամադելի կ'երեւայ շրջանային զինակցութիւն մը կնքելու Անգլիոյ հետ:

ՄԱՀՈՒԱՆ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԵՑԱՆ Ֆրանսացի մը եւ երկու Լեհեր, Տանցիկի (Կտանաք) զինուորա- կան ատեսներն կողմէ, այն ամբաստանութեամբ թէ լրտեսութիւն կը կատարէին Ֆրանսական նախկին հիւպատոսին ղեկավարութեամբ:

ԱՍՍԱ ԱՆՊԱՆԻՈՅ Ազգ. Կոմիտէն կը ծանու- ցանէ թէ հազարներու Ալգանացիներ սովամահու- թեան դատապարտուած են: Իրենց մասնաւոր տեղեկութեանց համաձայն, համայնավար իշխա- նութիւնը բռնադրուած է զելզացիներուն ու- տեսողը, լրացնելու համար իր յանձնառութիւն - ները Մոսկուայի հանդէպ: Անտանեւի զինեցու հա- սած են հացը, կարագը, հաւկիթը եւ ուրիշ ու- տելիքներ:

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ամերիկեան զին - տուրներէ 85.000 հոգի հայրենիք պիտի վերադառ- նան, եւ անոնց տեղ նոյնքան զինուորներ պիտի դան, որպէսզի լրիւ մնայ բանակին թիւը, 250.000 հոգի:

ՎԵՐԱՇԻՆՈՒԹԵԱՆ նախարարը, Պ. Բլոտիուս Փըթի, ճառ մը խօսելով Փարիզի Անգլիկաններէ կե- ան Մամուլի Ընկերակցութեան ակումբին մէջ, ըսաւ թէ Ֆրանսացիները վարժուած չեն բնակա- րանի սովորական վարձը վճարելու, մինչդեռ անհաշիւ կը ծախսեն ուրիշ պերճանքներու հա- մար: Իր կարծիքով, Ֆրանսայի մէջ թերթերու համար ծախսուած դրամը աւելի է քան վարձքե- րու համադրումը: Իսկ ողբից ըմպելիներու հա- մար ծախսուած դրամները եռապատիկն են վարձ- քերու համադրումին: Նոր բնակարաններու շի- նութիւնը յոռաջ կը տարուի. բայց զինուորական եւ քաղաքական պահանջները կը դանդաղեցնեն վերաշինութիւնը: Անցեալ տարի 75.000 նոր շէն- քեր շինուած են, իսկ 1945ին շինուած էին միայն 22.000 տուներ:

ԻՍՐԱԵՒԻ արտաքին նախարարը նորէն ա- ուջարկեց ոչ-յարձակման դաշնադիր մը կնքել Եգիպտոսի, Յորդանանի, Սուրիոյ եւ Լիբանանի հետ:

Փարիզի Հայոց Եկեղեցւոյ Վարչութիւնը, Հոգաբարձութիւնը, քահանայից դասը եւ ազգա- կանները սրտի դառն կակիծով կը ծանուցանեն անակնկալ վախճանումը Եթովպիայի մէջ, 20 փետրուարին կարճատեւ հիւանդութենէ վեբջ,

ԳԵՐ. ՏԵՐ ԳՐԻԳՈՐ Ծ. Վ. ՇԱՀԱՄԵԱՆԻ Հոգեւոր հովի Գերմանիոյ քեմին

Այսօր, շաբթ, 1 մարտ, ժամը 12.30ին պիտի մատուցուի հանդիսաւոր Ս. Պատարագ եւ պիտի կատարուի դազաղի օծման արարողութիւնը նա- խադահութեամբ՝ Արժ. Տէր Թովմաս Ա. քհնյ. Միլանսեանի:

Յուդարկաւորութեան արարողութիւնը պիտի կատարուի նոյն օրը ժամը 2.15ին պատարագէն վերջ: Մարմինը պիտի ամփոփուի Enghienի ընտա- նեկան դամբարանին մէջ:

Կը հրաւիրուի հայ հասարակութիւնը որ ներ- կայ ըլլայ այս արարողութիւններուն եւ իր վեր- ջին յարգանքը ընէ բազմավաստակ Եկեղեցակա- նին:

21րդ սարակաւ գերեկորք

Կազմակերպուած Հայ Արիւնքու Միութեան Փարիզի շրջանի Արիւնքու եւ Արեւոյշներու կող- մէ: 2 Մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Salle de la Chimie, 28bis, Rue St. Dominique (metro Invalides): Սկսուողական ներկայացումներ, հայ - կական պարեր եւ երգեր սիւնուտներուն եւ արե - նոյններուն կողմէ:

Պիտի ցուցադրուին տեսարաններ Աւստրիոյ ճամբարէն, որուն մասնակցեցան Հայ Արիւնքը անցեալ ամառ:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ: Արիւնքը եւ Արեւոյշները պիտի ներկայացնեն մեծ պատրաս - տութեամբ, Շէյքսպիրի վեճեՏԻԿԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱ - ՆԸ (հայերէն):

Մուտք 300 եւ 200 ֆրանք:

Հ Ո Գ Ե Հ Ա Ն Գ Ի Ս

Այրի Տիկին Ազնիւ Տերոյեան, ինչպէս նաեւ Տակառեան, Տօնիկեան եւ Մուրատեան ընտանիք - ները կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի Փարիզի Հայոց Եկեղեցիին մէջ հոգեհանդիստ պիտի կա - տարուի իրենց ամուսնոյն եւ ազգականին՝ ող - բացեալ

ՏԻԳՐԱՆ ՏԵՐՈՅԵԱՆԻ մահուան քառասունքին առթիւ: Կը հրաւիրուին հանդուցեալին յիշատակը յարգողները:

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԻՍ

Մարտ 22ին ժամը 21ին ECOLE NORMALE DE MUSIQUEի մէջ 78, Rue Cardinet, metro: Malesherbes Գոնարիկ Հազարոսեան

ԴԱՇՆԱԿԱՀԱՐՈՒՀԻ կը ներկայացնէ Programmes bien temperéներու շարքին մէջ Պախ, Փրոսել, Ռամօ, Սքառլաթի, Պեթհովըն, Մոցարթ, Շուպեն, Շոպան, Պոմա Շօփէն եւ Գոհարիկ Հազարոսեան — (Programme en Ré majeur):

ԵՐԱԺՇԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ ՕՆՆԻԿ ՊԵՐՊԵՐԵԱՆԻ

30 Մարտ կիրակի, ժամը 21ին, Salle Gaveau, հովանաւորութեամբ Յանձնախումբի մը որուն պատուակալ նախագահն է ՋԱՐԵՀ ՊԵՅ ՆՈՒՊԱՐ Կը մասնակցին Concert Padeloup, բաղկացած 65 հոգիէ եւ Radioի երգչախումբը:

Հացի եւ Լոյսի հասար

վէպ օրուան կեանքէն. — գրեց՝ Մ. ԻՇԵԱՆ Դիմել «Յառաջ»ի: Գին 500 ֆր. Թղթատարի ծախքով՝ 550:

ՏԵՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ԳԱՐԱԳԱՇ միշտ կը նուագեն ու կ'երգեն ամէն Ուրբաթ, Շաբաթ եւ Կիրակի ՃԱՇԱՐԱՆ ԼԻՍ

24, Rue St. Lazare, Paris 9. Metro: N. D. de Lorette.

Մ Ա Ս Ո Ւ Ն Մ Ա Ս Ո Ւ Ն Ի

Այսինքն ճաշարան ՍՍՍՈՒՆԻ գացէք, տեսէք եւ ճաշեցէք

ՀԱՄՈՎ. — ՀՈՏՈՎ. ԵՒ ՄԱՏՁԵԼԻ 31, Rue d'Alexandrie - Paris. Metro: Réaumur et Strasbourg - St. Denis

«ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ» Կրթական եւ Հրատարակ - չական Ընկերութեան Փարիզի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը Մարտ 7ին, Ուրբաթ ժամը 21ին Le Cadetի վերնաշարից: Օրակարգ. — Ձեկուցում վարչութեան եւ համարատուութիւն. — Ընտրու - թիւն նոր վարչութեան:

Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ Փարիզի մասնա - ճիւղին պարանցիկ ցերեկոյթը՝ այս կիրակի, ժա - մը 4էն 10, Studio Colibri, 19 rue Caumartin: Կը հրաւիրուի երիտասարդութիւնը:

ՍԷՆԹ-ԷԹԻԵՆԻ ԵՒ ՍԷՆ-ՇԱՄՈՆԻ Հ. Յ. Դ. «Անտօք» եւ «Վարուժան» ենթակոմիտէներու հա - ւաքական ժողովը այս կիրակի, ժամը 3ին հայ - մատուոյն յարակից սրահը, 6, Rue Franche Ami - tiété: Կը խնդրուի ճշտապահ ըլլալ:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ. — Հ. Բ. Ը. Մ. Մարտէյի Երիտ. Միութեան տարեկան մեծ պարահանդէսը Hôtel Splendideի մէջ Մարտ 29ի շաբաթ դիշեր:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ. — Մարտ 22ին, շաբաթ Երեկոյ «ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՕՐԸ» Լիոնի մէջ:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ. — Լիոնի Ֆր. Կապոյտ Խաչի տարեկան պարահանդէսը 15 մարտ Berriet - Millierի (Place Bellcour) շքեղ սրահներուն մէջ:

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն: ՀԱՅ ՈՒՍ. ԸՆԴՀ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Հերթական դասախօսութիւնը այս կիրակի ժամը 5ին, 6, Rue Férou: Դասախօս. Պ. Օ. ԹԱԴԻՍԵԱՆ: Նիւթը՝ «Պողոս Նուպար փաշայի կեանքն ու դործունէու - թիւնը»:

Աղօրածողով Պօստնի մեջ

Պոստնի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցիին մէջ, ամէն չորեքշաբթի կէս օրէ վերջ, ժամը 2.30ին աղօթածողով, բարոյ եւ հիւանդներու հա - մար մասնաւոր աղօթք:

Կը հրաւիրուի բոլոր փափաքողները մաս - նակցելու այս աղօթքներուն: Union Spirituelle des Dames, Eglise Arménienne Allée des Puits, Beaumont, Marseille:

Հ. Մ. Մ. ի պարանաւնդար

Ապրիլ 6ին, Cercle Militaireի մէջ: Ժամը 4էն կէս դիշեր:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՄԵՅԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Պուլ. Օտտոյի Վառնեան Ենթկ. եւ հովանաւորութեամբ Մար - սէյի Հ. Յ. Դ. Շրջանային Կամիտէի 2 ՄԱՐՏ ԿԻՐԱԿԻ կէսօրէն վերջ ժամը 3ին, Պար ինթերնասիօնայի համրածամօք սրահին մէջ, 230 Chemin de la Madrague:

Ղեկավարութեանը ընկեր Ն. Սարգիսեանի Կար - տանի նոր Սերուկը մեծ պատրաստութեամբ պիտի ներկայացնէ ՍՕՍ ԵՒ ՎԱՐԴԻԹԵՐ

ԵՐԵԿՈՅԹ - ԽՆՁՈՅԹ ՎԻԵՆԻ ՄԷՋ Փետրուար 18ի առթիւ, նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերուկի, 1 Մարտ, շաբաթ ժամը 20.30ին Համօ Օհանջանեան սրահին մէջ: Կը հրա - վիրուին բոլոր հայրենակիցները:

Օ Հ Ա Ն Տ Ո Ւ Ր Ե Ա Ն Ի

Նուագահանդէսը Մայիս 25ին 952

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. — Եթովպիայի Պ. Մե - րոպ Յովսէփեան իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Գր. վրդ. Շահյալեանի մահուան առթիւ իր քրոջ աղջկան՝ Օր. Նուարդ Ներսէսեանի, Տէր եւ Տիկին Խանձեաններու եւ բոլոր ընտանեկան պարագաններուն:

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԳՆԵՐՈՒՆ

Շուտով կը վերջանայ (Ապրիլ 8) «Յառաջ»ի եօթներորդ տարին (նոր շրջան): Տնտեսական յա - րաճուն տաղնապի այս օրերուն անհրաժեշտ է փակել բոլոր առկալիս հաշիւները:

Շատերուն զրկած ենք Mandat-Chèqueի քար - տեր, ներկայացնելով իրենց հաշիւները եւ հետդ - հետէ պիտի զրկուին մնացեալներուն ալ:

Կը խնդրենք մասնաւորաբար Մարտէյի մեր բաժանորդներէն — որոնց այբուբենական կար - գով կը զրկուին այդ քարտերը — զերացնել մեր գործը, փութացնելով վճարումները:

ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

Le Gérant: A. NERCESSIAN Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme, Paris (13)

ՎԱՐՁԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԵՑԱԻ
Պ. ՓՈՒՆՆՆՈՅԻ

Երկու օրի դահլիճին անկումը շատ ծանր
տպալուրով էր զործեց թէ երկրին մէջ եւ թէ
դուրսը: Մասնաւորապէս ցաւ կը յայտնեն Անդր-
ոյ եւ Մ. Նահանգներու պաշտօնական շրջանակ-
ները, քանի որ դեռ նոր վերջացած էր Ատլան-
տանի թորհուրդին ժողովը եւ յուսատու երե-
ւոյթներ կը պարզուէին:

Տարակոյս չկայ թէ մեծ դժուարութեանց
պիտի հանդիպի նոր դահլիճին կազմութիւնը.
մասնաւորապէս որ պետական գանձը պարպուած է եւ
անխուսափելի կը համարուի նոր թղթադրամնե-
րու տպագրութիւնը:

Հանրապետութեան նախագահը ուրբաթ օր
ստիպողաբար Փարիզ կանչեց նախկին վարչապետ
մը, Փոլ Ռէնո, որ Անդրիա կը դառնուէր, եւ անոր
յանձնեց նոր դահլիճին կազմութեան պաշտօնը:
Նախկին վարչապետը անմիջապէս գործի ձեռ-
նարկեց: Պիտի ջանայ սղարային միութեան դահլիճ
մը կազմել, նախապէս խորհրդակցելով կուսակ-
ցութեանց վարիչներուն հետ: Ինք երկրակալ ին-
քիւրներու մասնաւոր մըն է եւ կ'ըսուի թէ արդէն
խիստ ամփոփ ծրարելի մը յօրինած է, օրուան պա-
հանջները զոհացնելու համար:

«Ազգային միութեան դահլիճ» ըսելով, սովո-
ւաբար կը հասկնան բոլոր կուսակցութեանց մաս-
նակցութիւնը, բացի համախառններէն: Այս
վերջիններն ալ սղարային միութեան կառավարու-
թիւն կը պահանջեն իրենց ըմբռնած եղանակով:

Մինչեւ հիմա, զօր. տը կ'ուրի կազմակերպու-
թիւնը (R.P.F.), որ մեծագոյն թիւը ունի Ազգ.
Ժողովին մէջ, ընդդիմաբար դիմեց մը բռնած է:
Չարաւոր եւ միջին հոսանքները յաճախ ուղած
են ապահովել անոնց գործակցութիւնը, բայց
պայմանները շատ ծանր են: Զօրավարը կը պա-
հանջէ վերաբնել Սահմանադրութիւնը, զօրացնե-
լու համար գործադիր իշխանութիւնը: Կարծա-
կեղարութիւնը ունի նաեւ ընկերային-տնտեսական
ծրագիր մը:

Հանրապետութեան նախագահին հետ տեսակ-
ցելէ վերջ, Պ. Ռէնո յայտարարեց թէ կուսակցու-
թեանց վարիչներուն հետ կը խորհրդակցի, «համա-
ձայն իրենց կարեւորութեան», ինչ որ կը նշանա-
կէ թէ առաջին անգամ պիտի հրատարկէ զօր. տը
Գոլլը ներկայացուցիչը, Պ. Սուլթէլ: Միւս կողմէ
բանակցութիւններ կը կատարուին չարաւորներ
— բուն եւ կողմաններուն միջեւ, իմաստաւ համար
այս վերջիններուն պայմանները:

Ընկերակազմները չեն ուզեր գործակցիլ
զօրավարին կազմակերպութեան հետ: Ժողովրդա-
կան (կաթոլիկ) Շարժումին մէջ ալ դժկամակու-
թիւն կը տիրէ: Պ. Ռէնոյի զլխաւոր հոգն է մե-
ծամասնութիւն մը ապահովել:

Պ. Ֆոռի հրաժարումին անմիջապէս վերջը,
հանրապետութեան նախագահը խորհրդակցու-
թեան մը հրաւիրեց նախարարները: Հրատարակ-
ուած տեղեկութեանց համաձայն նախագահը այդ
առթիւ ըսեր է թէ պատգամ մը պիտի ուղղէ թոր-
հուրդանին, եթէ չկարենայ վարչապետութեան
թեկնածու մը գտնել:

Իր պարտութեան վերջ, Պ. Ֆոռ առաջարկեց
Ազգ. Ժողովին 25 միջին Ֆրանց փոխ անել
Պանը տը Ֆրանսէն, անմիջապէս ծախքերը հօրա-
լու համար: Իր մտաւորները նոյն արժեքով պահան-
ատներ պիտի գնէ, վճարելի՛ մասը 20ին, այն
յոյսով թէ մինչեւ այն ատեն երկրացոյցը վաւե-
րացուած կ'ըլլայ:

Եթէ Փոլ Ռէնո ձախողի, միւս հաւանական
թեկնածուն է Պ. Բէոյ, որուն առջին կառավա-
րութիւնը ամէնէն երկարատեւն էր (1948 սեպ-
տեմբերէն 1949 հոկտեմբեր): Կը խօսուի նաեւ Պ.
Փլէվէնի (չարաւոր) եւ Պ. Սուլթէլի (կողման)
մասին:

Պնք ալ Ֆրանսի վերապետուող նամակ մը
ուղղելով հրաժարեալ վարչապետին կը բացատրէ
թէ «պետութիւնը, ինչպէս քաղաքացիները, իր
նիւթական միջոցներէն վեր ծախքեր կ'ընէ»: Կա-
ցութիւնը բարեբերու համար, անհրաժեշտ կը
դառնէ ջնջել խմբակցութեանց եւ անհատներու շա-
հերը: Այս առթիւ կը հաստատէ թէ Ֆրանսը, որ
իրապէս հաստատուն վիճակ մը ունէր, սկսած է
կայանք ոչ միայն արտաքին, այլ եւ ներքին պա-
հանելով:

ՀԱՄԱԿԱՆ ՎԱՆԻ ԿԱՍ ԽԱՐԲԵՐՈՒՄԻ ՄԵՋ...

Պոլսոյ թերթերը կը գրեն թէ միջամալաւ-
րանական գիտական մարմինը տեղեկագիր մը
յղեց կըթական գործավարութեան, Արեւելեան
Նահանգներու մէջ համալսարան մը բանալու ան-
հրաժեշտութեան մասին: Գիտական մարմինը նա-
խապէս համաձայն չէր, որովհետեւ նախքան հա-
մալսարանի հիմնումը անհրաժեշտ կը նկատէին
վերականգնել Արեւելեան Նահանգները: Գիտա-
կան մարմինը հանրապետութեան նախագահին
ընկերակցութեամբ Արեւ. նահանգները շրջապելէ

(Կարծրու շարունակութիւնը կարգալ Գ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

«ՈՒՐ ԵՐ ՈՐ ԸԼԼԱՅ...»

«Հայաստանի Կոչնակ» «Կիլիկեան յուշեր»-ու
նոր շարք մը կը հրատարակէ, յունուար 26ին ի
վեր:

Ռամկազար վեթերան մը, Միք. Նաթանեան,
որ նախապէս իր յուշերը տպած էր, այս անգամ
հրատարակութեան յանձնեց է Պ. Արշակ Զօպան-
եանի նամակները՝ ուղղուած Պ. Միհրան Տամատ-
եանի, Աստան:

Կարժէ առանձին գրողի այդ նամակներով,
որոնք այլապէս կը լուսարանեն 1919—1920ի փա-
րկեան գործունէութիւնը եւ ձախողանքները:

Նամակները շարունակելի են տակաւին: Բայց
մինչեւ հիմա հրատարակուած շարքին մէջ ուշա-
դուրսիւնս գրուած նշանակալից պարագայ մը:

Օրը օրին լաւատես լուրեր հաղորդած, փայ-
լուն հեռանկարներ պարզած ատեն, Պ. Զօպան-
եան կը խօսի նաեւ Ազգ. Պատուիրակութեան նիւ-
թական անձկութեան մասին:

Այսպէս, 1919 հոկտ. 30ի նամակով կը դրէ
Պ. Տամատեանի.

— «Ամիսը 200.000 Ֆրանքի պէտք կայ
հող», գրեր էիր: Ո՛ւր էր օր ըլլար եւ դը-
կէինք: Իժարխտարար Պատուիրակութեան
միջոցները շատ աժդոյն են: Անք Ֆրանսոսա-
կան յանձնարարութեանը ոչինչ բնաւ ու ցրուեցաւ:
Մեր կողմը ընդ ազգիւնք ատաւ ցարդ: Նոր
ճիւղեր կ'ընեք ցնցելու համար մերիններուն
անտարբերութիւնը: Եստ գծուար է Պատուի-
րակութեան կացութիւնը»: (2. Կոչնակ, 26
յունուար, էջ 81-82):

Ուրիշ նամակի մը մէջ (30 մայիս 1920) Պ.
Զօպանեան կ'ըսէ.

— «Ամերիկայէն իմացածք որ բաւական
կարեւոր գումարներ գրկուեր են ձեզի: Պատ-
ուիրակութիւնը միշտ նեղի է. ամէն աղբիւր
ցամքեցաւ: Ամերիկայէն բան մը գրկեցին
վերջապէս, որ քանի մը ամիս տեսելու կը
բուէ, եւ Աստանայի հիւանդանոցին մեծ ծախ-
քերն ալ ասով հոգալու ենք»: (2 փետր.):
Համբերեցէք մինչեւ երեքշաբթի, չափելու
համար ողբերգութեան ամբողջ խորութիւնը:
ՎԱԷ

«ՅՈՒՍԱԲԵՐ» ՉՈՐՄ ԷՋ

Գահիրէի մեր պաշտօնակիցը, «Յուսաբեր»,
որ երկու էջի վերածուած էր կարճ ատենի մը հա-
մար, իբրեւ հետեւանք Յունուար 26ի դէպքերուն,
վերսկսած է լոյս տեսնել սովորական ծաւալով,
չորս էջ:

ՄՐՅԱՆԱԿ ՀԱՅ ԲԱՆԱՍԵՆԳՇԻ ՄԸ

Տեղական թերթերէն կ'իմանանք թէ Մաքս
Ժաքոպի բանաստեղծութեան մրցանակը, 50.000
Ֆրանք, շահած է Armen Lubin (Շահան Շահնուր)
երեք Ֆրանսացի բանաստեղծներու մէջ, իր նոր
հատորին համար — Sainte Alliance (Սրբազան Չի-
նակցութիւն):

Երկրասարդ բանաստեղծը, որ անկողին գամ-
ուած է տարիներէ ի վեր, ունի ուրիշ հատոր մը
եւ, Le Passage Clandestin, զոր առաջին անգամ
ուշադրութեան յանձնած էր հանդուցեալ բանա-
ստեղծ Մաքս Ժաքոպ:

Combat լուրը հաղորդած ատեն կը յիշէ թէ
Արմէն Լիւպին հիւանդ է, բայց չըսեր թէ Հայ է:
Այս առթիւ կը ծանուցանէ թէ 1953ին մրցա-
նակին գումարը պիտի ըլլայ 75.000, իսկ 1954ին՝
100.000 Ֆրանք:

ՊՈՒՍՈՑ Թերթերը կը գրեն թէ ներքին նա-
խարարը նոր օրինագիծ մը պատրաստած է, ղիւ-
րացնելու համար ձամբորդութիւնը դէպի արտա-
սահման: Օրինագիծը մեծապէս կը կրճատէ այն
կաշկանդումները, որոնք կը դժուարացնեն օտա-
րականներու թուրքիա ուղեւորութիւնը: Նոյնպէս
ամբողջովին կը ջնջէ այն բոլոր օրինական ար-
գելները եւ սահմանափակումները, որոնք պատ-
ճառու Լօզանի դաշնագրով եւ կամ տարբեր մի-
ջոցներով երկրէն հեռացած նախկին հայրենա-
կիցները չէին կրնար թուրքիա երթալ:

28րդ ՏԱՐԻ—28e Année N° 6702 նոր շրջան քիւ 2113

ՄԵՐ ԽՕՄԲԸ

ԱՆՏԵՏԱՑԱԾ ՍԵՐՈՒՆԴ ՄԸ ԵՒՍ

Վերթոր Հիւլիոյի ծննդեան 150ամեակին առ-
թիւ, անմիջապէս մեր միտքը կ'իջնայ վաստակա-
ւոր սերունդ մը, որ անգնահատելի գանձեր ձգեց
իր ետին, հատուտիւ թարգմանութիւններով:
Այդ օրերուն, տեսակ մը մրցակցութիւն հաս-
տատուած էր Պոլսոյ եւ Իզմիրի միջեւ, եւրոպա-
կան գրականութեան լաւագոյն ստեղծագործու-
թիւնները հայերէնի վերածելու համար:

Եւ հասարակ արհեստաւոր-խմբադերներ կամ
դպիրներ չէին թարգմանիչները, այլ պատրաստ-
ատուած ուժեր: Քաջահմուտ Փրանսերէնի կամ
ուրիշ օտար լեզուի մը, եւ իրենց մայրենիքին:

Անոնց համար նուիրակաւ պարտականութիւն
մը գործած էր թարգմանութեան գործը, թէ ժո-
ղովրդին գրական ճաշիկը դարբացնելու, եւ թէ
մայրենի լեզուն մշակելու, ճոխացնելու համար:

Աշխատանքը դարձաւ 1870ական թուական —
ներուն, եւ յաջորդաբար լոյս տեսան պատկանելի
հատորներ:

Իզմիրի մէջ, Տէպեան տպարանն էր որ
հրատարակչական տան մը գործը կը կատարէր,
դիւրացնելով թարգմանիչներուն գործը:

Պոլսոյ մէջ, «Մասիս» օրաթերթը եւ կարգ մը
տպարաններ նոյն գործը կը կատարէին:

Մինչեւ այսօր ալ, այս կամ այն գրատան
մէջ կը գտնուին հատորներ՝ այդ օրերէն: Մեծ
մասով մաշած եւ պատուած, վասն զի ձեռքէ
ձեռք անցած կամ վարձու տրուած են, կարդալու
համար:

Անշուշտ ազգ. մասնադարաններուն մէջ կայ
ամբողջական հատորներ:

Գոնէ Վիէննայի, Վենետիկի, Երուսաղէմի եւ
Փարիզի (Նուարթեան) մատենադարանները ան-
ճրկած ըլլալու չեն, պակասները լրացնելու հա-
մար, անյայտ:

Ունէ մէկը որ առիթ ունեցած է թղթատելու
«Գաղտնիք Փարիզու», «Գաղտնիք Հաւատարե-
նութեան», «Ռիւզ Պլաս»-ը, «Իարուս մէկ դաւկին
խոստովանանք», «Երեք Հրաշանակիրները», «Թա-
զուհու Մանեակը», «Մանոն Լէսթո» եւ ուրիշ
ըզգով թարգմանութիւններ, բնագրաբար կը
խոնարհի կատարուած աշխատանքին ծանրու-
թեան առջեւ:

Կրնաք վերադառնալ կամ հնոտի ոճեր գտնել
անոնց մէջ: Բայց այդ վերադառնալը աննշան կը
մնան, բազմաթիւ անհամար դիւտերու եւ նո-
րութեանց հետ:

Իսկ անոնց մէջ պիտի գտնէք բաներ եւ նա-
խադասութեան ձեւեր, որոնք այսօր ալ կրնան
գործածուիլ:

Այս թարգմանիչները կը կոչուէին Կ. Իւ-
թիւեան, Գր. Չիլիկիւսեան, Բ. Պօղաճեան, Մ.
Նուարթեան, Ն. Ռուսինեան, Խ. արք. Նարայէյ,
Ռ. Պէրպէրեան, Մ. Մամուրեան, — պատահա-
բար յիշելով: Եւ առանց հաշուելու Կովկասի մէջ
կատարուած թարգմանութիւնները:

Աւելի վերջ, նոր ուժեր հասան, որոնք ար-
ժեքաւոր թարգմանութիւններ կը կատարէին, իբ-
րեւ թերթին կամ իբրեւ դիմ:

Կը բաւէ յիշել քանի մը անուններ, — Եր.
Օտեան, Եր. Տէր Անդրէասեան, Ռ. Զարգարեան,
Լեւոն Շանթ:

Իսկ եթէ ամենօրեայ թերթներուն թարգմա-
նութիւններն ալ յիշէինք, հարկ պիտի ըլլար
պատկանելի ցանկ մը կազմել (Ժ. Շիրակացի, Լ.
Լարենց, Զ. Նեմցէ եւն.):

Նիւթէն չչեղելու համար, ըսենք թէ նկատի
ունինք մասնաւոր ժամանակաշրջան մը, ուր
թարգմանչական աշխատանքը անբաժան մասը կը
կազմէր գրականութեան զարգացման:

Իժարխտարար այդ սերունդն ալ անհետա-
ցած է:

Այսօր նոյն ոգին չէ որ կը վարէ շատ մը
թարգմանիչներ: Ոչ ալ նոյն բարեխիղճ աշխա-
տանքը:

Թիւրք, յարմարցնելու վարժութիւն մը կը
տեսնենք շատ մը դադութներու մէջ:

Եւ դեռ ուրիշ տիւրք երեւոյթ մը, — շատեր
իրենց արժանիքն վար կը նկատեն թարգմանչա-
կան աշխատանքը...

ՅԱԿՈՒ ՄԱՆԱՆԴԵԱՆ

« Այդ դարը երկու տարեկան էր »

Սորհրդային մամուլը հաստատեց մահուան լուրը մեծանուն պատմաբան Յակոբ Մանանդեանի: Նախասովետական շրջանի բարձր մտաւորական մը եւ հռչակաւոր գիտնական մը հրաժեշտ կուտայ կեանքէն:

Յ. Մանանդեան ծնած է Ախալցխա 1873ին: Սկզբնական կրթութիւնը ստացած է Թիֆլիզի Գիմնազիոնին (ռուսական երկրորդական վարժարանին) մէջ, իսկ բարձրագոյն կրթութիւնը Ենայի (Գերմանիա) մէջ, ուր աւարտելով համալսարանը 1897ին կը ստանայ փիլիսոփայութեան վարդապետի (դոկտոր) աստիճան: Ատկէ ետքը կը հետեւի Պետերբուրգի համալսարանի արեւելագիտական բաժնին (ղեկավար Ն. Մառ) եւ 1909ին քննութիւններ կուտայ եւ վկայական կը ստանայ Դոկտորի (ներկայիս Խոթնիայի մայրաքաղաք թալին) համալսարանի իրաւագիտական բաժնին (Փաֆիլիք): Արտասահման գտնուած ատեն կայացելէ նաեւ Փարիզ ու Լոնտոն, ուր կ'ուսումնասիրէ ընկերաբանութիւն (սոսիոլոգի) եւ զբաղանութիւն:

Բարձրագոյն կրթութիւնը աւարտելէն ետք, Յ. Մանանդեան կուղայ Էջմիածին եւ կը կարգուի Գէորգեան ձեմարանի ուսուցիչ: Այդտեղ առաջին անգամ բախտ ունեցայ տեսնելու զինքը: Բարձրահասակ, նուրբ դիմագիծերով, զեղեցիկ երկտաւար մըն էր, որ տօնական օրերուն կը դնէր սիլիմար կարմիր եւ կը հագուէր վերջին նորոյթներով կարուած զգեստներ, նմանելով նաեւ իր արտաքինով իսկական Եւրոպացիի մը:

Յ. Մանանդեան մեզի կը դասաւանդէր հին յունարէն, փիլիսոփայութեան պատմութիւն, անգլիական զբաղանութեան պատմութիւն: Հմուտ դասատու մըն էր, որ մեր ամէնէն չսիրած ստարական (հին յունարէն) անդամ կը դարձնէր հետաքրքրական: Ատոր համար կը դիմէր նոյնիսկ որոյ վարպետ ձեւերու: Կը յիշեմ, թէ ինչպէս Քսենոֆոնի Անարքարդ դասաւանդելու ատեն, միշտ կը կրկնէր թէ շատով պիտի հասնինք այնտեղ ուր Քսենոֆոն կը նկարագրէ Արմէններու զիւղը, անոնց տունն ու նիստ ու կացը եւ մենք հեւ ի հեւ կը սորվէինք տուած դասը, անհամբեր սպասելով Քսենոֆոնի պատմութեան այդ մասին: Եւ երբ, տարուան վերջը, հասանք այդ նկարագրութեան, մեր ուսուցչի համառօտակի պատմածէն աւելի մանրամասնութիւններ չգտանք: Յ. Մանանդեան մեզ տեսակ մը խորած էր, խոյճ դարձնելով Քսենոֆոնի դրածը Արմէններու մասին եւ ստիպած էր, այդ ձեւով, հետաքրքրութեամբ հետեւիլ յունարէնի դասերուն:

Աւանդուած առարկաներէն դատ, մեզի համար աւելի շահեկանութիւն կը ներկայացնէին այն դասախօսութիւնները, զոր Յ. Մանանդեան, մեր խնդրանքին վրայ, կը կարդար մեզի, դասերէն դուրս: Կրնար խօսիլ բազմազան նիւթերու շուրջը, ինչ որ անպատշաճ մըն էր իր բազմակողմանի զարգացումին: Իրականին մէջ, Յ. Մանանդեան մինչեւ Հայաստանի խորհրդայնացումը չկեղբորնացան որեւէ մասնաբաժնութեան վրայ: Հայաստանի համալսարանի ուսուցչապետութեան շրջանին միայն ան վերջնապէս ընտրեց հայ պատմագիտութիւնը, իրեն մասնագիտութիւն իրեն համար:

Ձեմարանէն վերջ, Յ. Մանանդեան անցաւ Թիֆլիս, ուր կարճ ժամանակ մը ուսուցիչ եղաւ եւ ապա, ձգելով մանկավարժական ասպարէզը, հաստատուեցաւ Բաղու, ուր կը զբաղէր փաստաբանութեամբ: Բայց փաստաբանութիւնը Յ. Մանանդեանի համար միայն ապրուստ ճարելու միջոց մըն էր եւ ամբողջովին չկլանեց զինքը: Ան կը մասնակցէր հանրային դրժուէնութեան, կ'աշխատակցէր մեր պարբերական հրատարակութիւններուն, սպաքելով խորհրդաւոր յօդուածներ ընկերաբանական նիւթերու շուրջը: Գլխաւոր աշխատակիցներէն էր Բաղուի Գարժ ամսագրին, որուն մէջ հրատարակած է երկարաշունչ յօդուածներ ազգային հարցի շուրջ («Ազգութեան զարգացումը», «Ազգային ինքնորոշման խնդիրը», «Եւրոպայի»): Յ. Մանանդեան անկուսակցական էր, բայց յատկապէս (ոչ ներկայիս այլանդակուած իմաստով) զարգացողներու հետեւող մը:

Հայաստանի անկախութեան շրջանին Յ. Մանանդեան եկաւ Երեւան եւ դարձաւ ուսուցչապետ նորարաց համալսարանին: Սորհրդայնացումէն վերջ, երբ բոլշեւիկները վերամկրտեցին արդէն հաստատուած համալսարանը «Ժողովրդական» անունով, Յ. Մանանդեան կարգուեցաւ այդ համալսարանին բաժնի վարիչ (Փաֆիլիքի դեկան): Ինձի ալ ամբիոն մը (Իրաւունքի տեսութեան) արժանազորուեցաւ այդ համալսարանին մէջ եւ ես հաճոյքն ունեցայ կարճ ատեն մը աշխատակցելու իմ ուսուցչին:

Յ. Մանանդեան մնաց Հայաստան եւ նուիրուեցաւ գիտական եւ մանկավարժական աշխատանքներու: Գրաւելով Հայոց պատմութեան (հին եւ միջնադարեան շրջաններու) ամբիոնը, ան հասցուեցաւ պատմագիտութեան ամբողջ սերունդ մը: «Հայաստանի զրեթէ բոլոր երիտասարդ պատմաբաններն ու փիլոսոփաները (բանասէրները) որոնք այժմ գիտական մեծ աշխատանք են կատարում, — կը վկայէ Գիտ. Ակադեմիայի պրեզիդենտ (նախագահ) Վ. Համբարձումեան, — հանդիսանում են նրա աշակերտները»: («Ս.Հ.», 3 դեկտ. 1948):

Յ. Մանանդեան իր առաջին գիտական աշխատութիւնը ի լոյս ընծայած է 1897ին: Պատմագիտական նիւթերու շուրջը կատարուած են շարք մը պրպտուածներ, որոնք հրատարակուած են Հայաստանի Գիտ. եւ Արուեստի Ինստիտուտի եւ Գիտ. Ակադեմիայի Տեղեկագիրներուն մէջ, ինչպէս նաեւ առանձին զրքոյկներով:

Երբ Վեռլինին կը հարցնեն, մահուան անկողնին մէջ, թէ «Ո՞վ է Քրիստոսը ամենամեծ բանաստեղծը», կը պատասխանէ. «Ախտո՛ս, Վեռլինը չի կրնար» (Victor Hugo, hélas!): Ամենակարճ եւ լաւագոյն կարծիքը, զոր կարելի է ունենայ այդ մեծ արտադրողի մասին: Հիւլօ ծնած է 1802 փետր. 26ին երբ «ce siècle avait deux ans...»: Իր տաղանդը շատ էր՝ որպէսզի կարենար հանճար մը ըլլալ. բայց եղաւ, նոյնիսկ այսօր՝ երբ կը տօնուի իր ծննդեան հարիւրյետասնամեակը, Քրիստոսական զբաղանութեան մեծագոյն դէմքերէն մին: Իր հսկայ գործը եղած է քաղաքական, զբաղան, բանաստեղծական, թատերական, վիպական: Փորձած է ամէն ճիւղ: Տարածուն միտք մը ունէր, պարկեշտ եւ տաղանդաւոր ամէն սեռի մէջ, բայց ամէն տեսակի մէջ բան մը պահած է իրեն: Այդ պակասին պատճառով է որ միշտ վերապահ էր իրեն մը կայ իրեն հանդէպ: Հագուելու եւ անոնք որ կը սիրեն ու կը դնահատեն զինքը, բայց ոչ ոք կըրցած է իրեն մերժել այն տեղը՝ զոր յաւիտեանս պիտի դրաւէ Քրիստոսական զբաղանութեան մէջ:

Ի՞նչ է իր այդ պակասը: Դժուար է դտնել: Կան գործեր որ չեն յուզեր, թէեւ ունին զեղեցիկ պատկերներ, զբայուն ապրումներ, քնքոյշ քնարականութիւն մը:

Հիւլօ եղած է սիրահար, բայց հաւանաբար աւելի բանաստեղծութիւն կայ իր նամակներուն մէջ, ուղղուած՝ Ժիւլիէթին, քան իր բանաստեղծութեան: Կարելի է բացատրել ատիկա յիշելով E. Poeի մէկ խօսքը. — «Ինձի համար բանաստեղծութիւնը երբեք նպատակ մը չէ եղած, այլ մոլութիւն մը»: Եւ հաւանաբար ամէն բանաստեղծի համար նոյնը պէտք է ըլլայ, եւ չէ եղած Հիւլօյի համար: Ան կարծես ուղած է բանաստեղծ ըլլալ, բայց չէ ծնած բանաստեղծ:

Ճոխ հատորներ կը կազմեն իր բանաստեղծութիւնները: «Անան Տերեւները», «Հայեցողութիւնները», «Դարերու զրոյցը», եւլն.: Այս բոլոր ունին պէտք եղած տուեալները, որպէսզի ստիպուէինք ընդունիլ Հիւլօն իրեն վերջին դասականներէն, առաջին ռումանթիկներէն եւ յաճախ նոյնիսկ, իրեն ներշնչող մը խորհրդապաշտութեան: Այսօր Թ. Կրեկ իրաւամբ նկատի կ'առնէ Հիւլօյի դերը — ան է որ պատրաստեց Վեռլին մը, Մալլարմէ մը, եւ նոյնիսկ Ռիմպո մը:

Աշխատուած է իր բանաստեղծութիւնը, եւ խնամուած: Իր թեմիքը աւելի բարձր է քան Լամարտինինը, ուր յաճախ ձեւը զոհուած է ինքնաբերական զբաղանութեան արտայայտութեան: Ինչպէս երաժիշտ մը, որ տէրն է իր գործիքին եւ գիտէ զայն գործածել լաւագոյն ձեւով, Հիւլօ, իրեն իսկական virtuose մը կըրցած է նոյնը ընել Քրիստոսերէն լեզուով: Ունի ճոխ բառամթերք մը, օգտագործած է աղեքսանդրեան տաղաչափութիւնը (alexandrin) բացառիկ ճիւղութեամբ: Իր ամէն մէկ ոտանաւորը լաւ վերջացած գործի մը տպաւորութիւնը կը ձգէ:

Իր թատերական զբաղանութեան մէջ աւելի

տանքներու: Գրաւելով Հայոց պատմութեան (հին եւ միջնադարեան շրջաններու) ամբիոնը, ան հասցուեցաւ պատմագիտութեան ամբողջ սերունդ մը: «Հայաստանի զրեթէ բոլոր երիտասարդ պատմաբաններն ու փիլոսոփաները (բանասէրները) որոնք այժմ գիտական մեծ աշխատանք են կատարում, — կը վկայէ Գիտ. Ակադեմիայի պրեզիդենտ (նախագահ) Վ. Համբարձումեան, — հանդիսանում են նրա աշակերտները»: («Ս.Հ.», 3 դեկտ. 1948):

Յ. Մանանդեան իր առաջին գիտական աշխատութիւնը ի լոյս ընծայած է 1897ին: Պատմագիտական նիւթերու շուրջը կատարուած են շարք մը պրպտուածներ, որոնք հրատարակուած են Հայաստանի Գիտ. եւ Արուեստի Ինստիտուտի եւ Գիտ. Ակադեմիայի Տեղեկագիրներուն մէջ, ինչպէս նաեւ առանձին զրքոյկներով:

Այդ կարգի աշխատութիւններէն են. — «Ակադեմիան իմ Հայաստանում գիմական դրութեան մասին մարգարեութեան ժամանակաշրջանում», «Նիւթեր իմ Հայաստանի տնտեսական կեանքի պատմութեան վերաբերեալ», «Կլիմայի եւ չափերը իմ Հայաստանում», «Հին Հայաստանի գլխաւոր անկախութիւնները», «Երեւանը որպէս Պոմպեյի ֆանապարի դիպի Կովկաս», «Հասարակական կարգը մինչ Արշակունեան Հայաստանում» յօդուածները եւ առանձին հատորներով լոյս տեսած «Հայաստանի առեւտրի եւ քաղաքները մասին» իմ ժամանակների համաշխարհային առեւտրի կապակցութեամբ» (ռուսերէն), «Ֆեոդալիզմը իմ Հայաստանում», «Տիրապետութեան շրջանը եւ Հոմերոսը» հատորները:

1945ին լոյս կը տեսնէ Յ. Մանանդեանի «Քրե-

տկար է: Ստեղծած է պարադաներ, հանդիսներ, երբեք տիպարներ: Այսօր իրմէկ խաղը «Mangeront ils?», կը քննադատուի Փարիզի մէջ, իսկ «Երեւանի» մը, «Ռիւլ-Պլաս» մը, «Պիւլուանները» կը պահանջուի որոշ տեղ մը թփ. դարու թատերական զբաղանութեան մէջ, շնորհիւ մասնաւորաբար հեղիւնակի ոճին: Առանց անոր Հիւլօ չէր յիշուեր իրեն թատերագիր, որովհետեւ իր գործերուն մէջ բեւ թատերական հիւսուածք մը եւ հասցուածք թատերական հիւսուածք մը եւ հասցուածք թատերական հիւսուածք մը քնարերական նկարագրութիւնը:

Հիւլօյի քաղաքական փայլուն ճառախօս մը ըլլալը պատճառ եղած է թերեւս որ իր ոտանաւորները միշտ ունենան ճառի մը նկարագիր: Միշտ կարգացած է իր ճառերը եւ նոյնիսկ հրատարակած աւելի ետքը (Actes et Paroles) որոշ փոփոխութիւններ կատարելով:

Իրեն վիպագիր, կանուխ սկսած է Հիւլօ: Ինչ որ սոսկալի վէպեր կը համարուէին այն ատեն, ժպիտի մը կրնան տեղի տալ այսօր Bug-Jargal կամ Han d'Islande): Իր վիպաւոր վէպը «Թշուառները», որ հայերէնի թարգմանուած է շատ կանուխէն, շատերու կողմէ կը համարուի այսօր իրեն տկար ոտակական վէպ մը: Եթէ չափազանցուած է այս կարծիքը, աւելի չափազանցուած է միւսը՝ որ իրեն վիպաւոր գործը մը կ'ըզէ ներկայացնել Les Misérablesը: Աւելի մօտ կ'ըզէ ներկայացնել իր քաղաքի, խճողուած, տկար եւ անյաջող գործ մը որ կըրցած է յաճախ լացնել դուրսը հողիները: Անթխուելի կերպով, Հիւլօյի միակ գործը, իրեն վէպ, զոր կարելի է նկատի առնել՝ Notre-Dame de Paris է: Անոր մէջ կայ թէեւ ճշգրտութենէ աւելի զօրաւոր երեւակայութիւն մը, բայց նաեւ իրապաշտ նկարագրութիւն:

Կարելի չէ անշուշտ ըսել թէ այս ամբողջովը Հիւլօ կըրցած է զբաղան զարոյց մը կարգի: Ան օգտուած է դարոյցներէ, ինչպէս ըսինք, եւ օգնած որիչներու յոռաբացման (Romantisme), կամ ըստեղծման (Symbolisme et Parnasse):

Անգամ եղած է 1841ին Քրիստոսական Ակադեմիային, ինչ որ որոշ չափով նուիրագործումն է զբաղան մը արժէքին: Ունեցած է ազգային թաղում 1885ին, փաստ մը եւս ի նպատակ իր փաստակին, հակառակ շատ քաղաքականութեամբ դրագած ըլլալուն: Աքտոր ալ տեսաւ 1851ին:

Պարզ է թէ օրաթերթի մը նեղ էջերը բաւական չեն ներկայացնելու համար մէկը որ առանձին թանկարան մը ունի Փարիզի մէջ, բայց չեմ կարծեր անարդար ըլլալ երկարացնելով, ինչպէս պատասխանած է Քրիստոսերէն լեզուի լաւագոյն երաժիշտը երբ իրեն կը հարցնէին թէ «Ո՞վ է Քրիստոսը ամենամեծ բանաստեղծը», — «Victor Hugo, hélas!...»:

ԱՐՓԻԿ ՄԻՍԱՐԵԱՆ

Մ Ի Մ Ա Ղ

- Ա. — Այսօր կնոջս հետ լաւ մը կուտեցայ:
- Բ. — Պատճա՞ռը:
- Ա. — Ես կը պնդեմ որ մեր դասակը բժիշկ ըլլայ, ինք կ'ըզէ որ փաստաբան ըլլայ:
- Բ. — Քանի՞ տարեկան է ձեր տղան:
- Ա. — Դեռ չէ ծնած...

նական տեսութիւն հայ ժողովրդի պատմութեան» առաջին հատորը, որ կը բովանդակէ Հայոց պատմութիւնը սկսած Ուրարտեան շրջանէն մինչեւ Արշակունեաց հարստութիւնը: Այս հատորին նիւթ կարճած են անոր դասախօսութիւնները համալսարանի մէջ՝ սկսելով 1921էն: Ըստ ծրագրի պիտի լոյս տեսնէին նաեւ երկրորդ եւ երրորդ հատորները, որոնք պիտի բովանդակէին Հայոց պատմութիւնը մինչեւ ԺՁ. դար: Այդ հատորները չհրատարակուեցան եւ կարելի չէ ըսել թէ պիտի լոյս տեսնէին թէ ոչ: Խնդիրն այն է, որ յետպատերազմեան վերջին տարիներուն Յ. Մանանդեան, միակը հայ գիտնականներէն, որ ընտրուած է համամիութեան թատերական Ակադեմիայի իսկական անդամ, ենթարկուեցաւ ապաշնորհման՝ որիչներու կարգին: Իր գիտական տեսութիւնները (հնդեւրոպական դպրոց) համարուեցան հակադատական ու յետադիմական եւ հայ մեծանուն գիտնականը զրկուեցաւ համալսարանի Հայոց պատմութեան ամբիոնէն եւ զազրեցաւ գործօն դեր կատարել գիտահետազոտական ասպարէզին մէջ: 1946էն ի վեր Յ. Մանանդեան ոչինչ հրատարակած է եւ իր գիտական գործունէութեան մասին որեւէ տեղեկութեան հանդիպած չենք խորհրդային (ռուս կամ հայ) մամուլին մէջ:

Պէտք է, սակայն, յուսալ թէ իր ձգած գիտական անտիպ աշխատութիւնները կը պահուին Հայաստանի մէջ եւ օր մը, երբ կը մեղմանայ վերջին տարիներուն վերաբերեցած խաւարակու յետադիմականութիւնը, կը դառնան սեփականութիւն հայ մշակոյթին, նպատակով հայ պատմագիտական մտքի զարգացումին:

Ա. ԽՈՆԴԿԱՐԵԱՆ

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ

ԵՒ... ԴԱՐՁԵԱԼ LUC-ANDRE MARCEL
ՈՒՐ ԿԸ ՅԱՅՏՆՈՒԻ ՆԱԵԻ...

Ա.

Ընթերցողները խնջոյքի մը հրաւիրած էի այս շարքով: Ու հասկցուցած անոնց նաեւ թէ՛ այս մէկը բոլորովին նման պիտի չըլլար առաջինին: Ետեւ թերեւս կռահեցին արդէն միտքս: Անցեալ շարքովումը լուսաւոր երեսն էր պատմութեան. կա՛յ, դժբախտաբար, միւս երեսն ալ, հայկական երեսն: Որքան գեղեցիկ ու լուսաւոր առաջինը, ա՛յնքան մութ ու տղեղ է երկրորդը: Հոն դանդաղ ամօթը ա՛յնքան մեծ է, որ ես կ'ամչնամ հիմա, երբ կ'ուզեմ պատմել զայն ձեզի. կ'ամչնամ ես, իրեն՝ փոխարէն: Գոհ սրտով չէ որ կը կատարեմ այդ աշխատանքը: Ամիսներէ ի վեր ահաւոր պայքար մըն է որ կը մղեմ ես ինծի դէմ: Որովհետեւ ամիսներէ ի վեր կը տեւէ այս խաչառակութիւնը: Մի ցնցուիք այս բանէն: Երբ իմանաք ամբողջ եղելութիւնը, վստահ եմ թէ ծանր պիտի չգտնէք դայն:

Իր անունին անպատուաբեր, եւ հայ գրականութեան վնասակար ա՛յս արարքը գործողը հասարակ ու անգիտակից մէկը չէ, այլ մեծանուն գրագէտ մը: Այս իսկ պատճառով, աւելի անհերքելի: Գիտեմ որ ժողովուրդը չի սիրեր որ մարդիկ իր կուռքերուն դպին: Գիտեմ որ հաճոյք պիտի չպատճառեն շատ շատերու: Գիտեմ մանաւանդ, որ ժամանակը չէ՞ սիրուած անուններ, յարգուած համբաւներ արատաւորելու ե նսեմացնելու: Բայց կը խորհիք թէ հաճո՞յք կը զգամ ես: Որեւէ գնով պիտի չուզէի այս գերին մէջ դրտնուիլ: Ու ամէն բան ըրի որ այս քանը տեղի չունենայ:

Ու երբ այսօր, կը ստիպուիմ բոլորին առջեւ պատուել վարպետը, կը նշանակէ թէ, չէի կրնար այլեւս սպասել:

Ձէի կրնար այլեւս լռել, չնուստանալու համար ե՛ս իմ աչքեր, մեղաւորիցը չըլլալու համար վատութեան մը, որ ի դարձ կը դրուի յանուն հայ գրականութեան, բայց ի վնաս այդ գրականութեան: Եւ հաւատացէք որ ամէնչէն մեծ տառապողը ես եմ այս ինքզինի մէջ:

Որովհետեւ ի տղայ տիոց, յարգած ու սիրած եմ հայ գրականութեան բարձրագոյն այն դէմքը, որ Արշակ Զօպանեան անունով ծանօթ է ամէն Հայուն:

Մտոր հանդէպ իմ տածած սէրս ու յարգանքս սակայն պէ՞տք է մղէին զիս մինչեւ վատութեան: Ի՞նչով պիտի արդարացնէի այն ատեն իմ Հայ ըլլալս, իմ ժողովուրդիս գրականութեան համար ունեցած այն միւս աւելի մեծ սէրս, եթէ դո՛ւ հի ամբողջը մասնիկիւն, Աստուածը՝ անոր երկրպագողներէն մէկուն:

Ինչպէ՞ս արդարացնէի նաեւ ինքզինքս իբրեւ մարդ, երբ աչք գոցէի ճշմարտութեան, հանդուրժէի սուտին ու կեղծիքին:

Սիրած եմ Զօպանեանը, հայ գրագէտ ըլլալուն համար միտքս: Բայց կը սիրեմ ամէնչէն աւելի հայ գրականութիւնը: Չայն կը դասեմ բոլոր Զօպանեաններէն վեր: Հայ գրականութեանէն բարձր

կը սիրեմ մէկ բան եւս, ճշմարտութիւնը: Պէ՞տք է լռէի, երբ այդ երկուքն ալ ոտքի կ'որսան կ'ըլլային անոր կողմէ:

Ի հարկէ, ո՛չ: Ամէն գնով, ո՛չ. ամէն պարագայի, ո՛չ: Ո՛վ որ ալ ըլլար ան, որքան ալ մեծ, որքան ալ սիրելի: Եթէ չունենայի այդ քաջութիւնը, պէտք է ունենայի դոնէ այն միւսը, կոտորելու գրիչս ու հեռանալու:

Իմ սերունդս հասած է տեղ մը, ուր Հայ ապրելու արդէն քաջութիւն մը կ'ենթադրէ. ուստի այդ գրականութեան նուիրուելը՝ աւելի մեծ քաջութիւն մը: Ես ամէնչէն վերջին եկողներէն եմ: Ես ճամբայ ելած եմ ի ինքզինք մեծութեան մը: Մտած այս անդաստանէն ներս, հոգիով մեծնալու համար, չնչնու օղ մը, որ աւելի մաքուր ըլլայ քան ինչ որ կայ դուրսը:

Իսկ հիմա, ի՞նչ է այս մեր շնածը. ի՞նչ դարձահոտութիւն է այս, ի՞նչ ապականութիւն: Սրբաբախտ է այստեղ թէ չուկայ: Աղօթելու եկած ենք հոս, միակ աստուծոյ մը թէ դրամ կամ անուն չահելու:

Ի՞նչ են այս խանութները, ուր ամէն մէկը ծախու հանած է հայ գրականութիւնը իբրեւ իր սեփական սպրանքը: Եւ ո՛չ մէկ խտրութիւն միջոցներու մէջ: Հասարակ առեւտուրին մէջ իսկ պարկեշտութիւն մը կայ, ձեւեր կան յարգուելիք: Իր դարձը տուած ուխտունամեայ այս մէկը ինքն իրեն թոյլ կուտայ դիմել մրցակցութեան ամէնչէն անսպարկեշտ միջոցներուն, լռեցնելու համար երիտասարդ մրցակից մը, այն ալ օտա՛ր հիւր մը, մեղի ծառայելու համար կամովին զինուորագրուած:

Եւ ճայն հանող չկայ: Եւ այս վատութիւնը կը գործուի յանուն հայ գրականութեան, այսինքն յանուն այն միակ գեղեցիկ բանին, որ մնացած է մեզի:

Ուրիշ մը, անդին, առանց քաջուելու ուղղակի կը դողնայ իր դրացիին սպրանքը եւ իբր իրենը կը ծախէ: Իսրճեալ ճայն հանող չկայ: Ասկէ անկէ բարձրացող բողոքներուն կարողութիւն տուող չկայ: Իբրեւ թէ սովորական բան մը եղած ըլլար: Ոչ միայն մտիկ չեն ընել, այլ պաշտօնի բարձրացում ալ կը չնորհեն անոր:

Եւ դեռ ինչե՛ր, ինչե՛ր, ամէն կողմ: «Ձորն ասեմ, զորն խոստովանիմ»:

Զօպանեան—Ա. Մարտէլ խնդրին դալէ առաջ, հոս տեղն է որ ճշգրտ ուրիշ կէտ մը, քանի որ առիթը ներկայացաւ:

Զանազան առիթներով, կարգ մը բարեկամներ ինծի դիտողութիւններ ըրին:

Ըսին թէ ես շուտ եւ շատ խանդալտառող եմ, զգացական եմ, թէ վիպային հոգի մը կը կրեմ եւլն: Անոնց մտքին մէջ այս խօսքերը կ'երթային իմ «Ձրոյցներուս, բայց կ'ահնարկէին նաեւ անուղղակի գիրքերուս ալ:

Եղած նկատողութիւնները ճիշտ են: Ես այդպէս եմ. միշտ այդպէս եմ եղած, կեանքիս բոլոր շրջաններուն, բոլոր այն բաներուն հանդէպ զորս սիրած եմ:

Սանդալառ մըն եմ ես: Ստոնուածքի խնդիր, ինչպէս կը տեսնէք: Ու ինչ որ ալ ընեն ու ըսեն ուրիշները շատ բան պիտի չկարենան փոխել իմ մէջս:

Ձեմ ալ ուզեմ արդէն: Ես գոհ եմ այդ վիճա-

կէս: Ձեմ կրնար զբաղել գործով մը որ զիս չի խանդալտներ:

Ես այսպէս եմ եկած հայ գրականութեան, քանի մը տարիէ ի վեր: Համոզուեցայ թէ ինծի նման մէկու մը համար չկար ուրիշ աւելի մեծ խանդալտութեան արդիւր քան հայ գրականութիւնը: Սիրով, հաւատով, ամբողջապէս նուիրուած եմ հիմա անոր: Կը գրեմ, որովհետեւ կը սիրեմ գրել, գրելը զիս կը խանդալտէ: Եւ կը գրեմ այն բաներու մասին, զորս խորապէս կը սիրեմ: Ինչ որ հայ գրականութիւն է, զիս կ'երջանկացնէ, կը զինովցնէ:

Անոնք որ մօտէն ճանչցան զիս, թերեւս զգացին այս: Ուրիշներ չհաւատացին: Ըսին.— «Այս քա՛ն սէր ու խանդալտութիւն չեն կրնար անկեղծ ըլլալ. այս տղան անպայման յետին միտքեր ունի...»:

Ո՛վ եղբայրներ, ի՞նչ յետին միտք կրնամ ունենալ, ի՞նչ կրնամ ակնկալել ձեզմէ:

Յետին ապուշը պէտք է ըլլայ հայ գրականութեան սպասելու այլեւս աշխարհիկ փառքեր ու հարստութիւն: Ո՛վ որ ծարաւ է այդ բաներուն, թող անյայտ իր արհեստը փոխէ, կամ իր ազգութիւնը:

Կրնայ ըլլալ որ ուրիշներ հայ գրականութեան նուիրուած են, ուրիշ նպատակներով, տարբեր ակնկալութիւններով: Բայց այսօր, իմ տարիքիս մէջ, ա՛յս պայմաններուն մէջ, երբ այդ քայլը կ'առնէ, կը նշանակէ թէ կը հպատակի ներքին խորունկ ճայնի մը:

Առաջելութիւն մը կը ստանձնէ, նման այն մարդուն, որ կամաւոր կ'արձանագրուի ճակատ մեկտող զորագնդի մը մէջ, կամ կը դառնայ կրօնական: Ծառայելու համար իտեպի մը՝ որուն գեղեցկութեան, որուն ճշմարտութեան կը հաւատայ: Անհամեստութիւն պիտի ըլլար երբ քսեմ թէ ես, ա՛յդ ձեւով հայ գրագէտ եղայ, աւելի ճիշդը, կ'ուզեմ դառնալ:

Ի հարկէ կայ նաեւ երջանկութեան մը սպասումը այս դարձէն: Կը հաւատամ արուեստին գեղեցկութեան, ինքն իր մէջ: Մասնելով միայն, թէ այն ուրախութիւնը, ա՛յն հաւատքը, զորս կ'ուզեմ ներշնչել իմ հետս ապրող ժողովուրդի գաւախներուն, կրնան տեւել, յաջողիլ թերեւս կապել այսօրը վաղուան:

Այսօր տուած սիրոյս փոխարէն, երջանկութիւն մը՝ ապառի՛կ...: Բայց միշտ ալ, Գործն է որ պիտի խօսի վերջ ի վերջոյ, այսօրուան թէ վաղուան համար:

Յամենայն դէպս, ես ունիմ այսօր սէրը ըրածքս եւ կը հաւատամ ըրածիս: Ունիմ թէ՛ հաւատք, թէ՛ խանդալտութիւն: Եթէ կան որ կորսնցուցած են այդ բաները, կորսնցուցած՝ խանդալտութիւնը, բանի մը հիանալու կարողութիւններն անգամ, ես յանցաւոր չեմ: Կրնամ առ առաւելի ըմբռնել անոնց վիճակը, թէ՛ չե՛ն կրնար հաւատալ, չե՛ն կրնար հանդուրժել բանի մը, զոր չունին...: Ու անկեղծօրէն կը ցաւիմ այդպիսիներուն: Ի՞նչպէս կարելի է քալել այս ճամբէն, առանց այդ սիրոյն, առանց այդ սրբազան խանդալտութեան:

Արդ, երբ այսօր ես կը ցցուիմ Զօպանեանին դէմ, ա՛յդ սէրս է, հայ գրականութեան հանդէպ իմ սնուցած այդ անհուն սէրս է, որ կը մղէ զիս:

Կ. ՓՈՒՍՏԵԱՆ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՈՆԸ ԹԻՒ 12

ԼՐՏԵՍՆԵՐՈՒ ՊԱՅԲԱՐԸ

(ՎԷՊ ՎԵՐՋԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԷՆ)

ՔԱՐԳՄԱՆՈՒՄՈ ԱՆԳԼԵՐԷՆԷ

Այսպէս, եթէ թուղթ մը — որուն վերայ նոյնիսկ առանց որեւէ հեղուկի մէջ թաթխելու գրելով մը գրուած ըլլայ — մանրագէտին տակ ցոյց կուտայ գրելիս հետքերը: Ունէինք նաեւ ուրիշ մեթոտ մը: Եթէ հակառակ բոլոր փորձերուն, անկարելի ըլլար երեսան հանել գրութիւնը, հետեւեալ մեթոտը կը կերարկէինք:

Ունէինք մետաղեայ փոքրիկ փուռ մը, որուն մէջ կը դնէինք աման մը քէմփիւր տիօտ: Կը տաքցնէինք զայն մինչեւ որ շողիանայ: Յայտնի է թէ տէմփիւր տիօտը կը փակչի խորտ ու բորտ մակերեսներու վրայ: Յետոյ փուռին մէջ կը դրնէինք թուղթը եւ կը սկսէինք շեմութեան աստիճանը նուազեցնել. այն ատեն քէմփիւրը կը լեցնէր այն փոսիկները զոր բացած էր զբաժանը: Այս կերպով կարելի կ'ըլլար կարգալ սամբոլ գրութիւնը քէմփիւր տիօտի գոյնով:

Լրտեսները անշուշտ գիտէին այս պարագան եւ այդ պատճառով կը գործածէին գնդաձեւ ծայրեր, որոնք թուղթին վրայ հետք չէին թողուր:

— Ունինք նաեւ անծանօթին մատներուն հետքերը, ըսաւ Փօնթիլի: Կրնայ ըլլալ, որ ձօրձ չհասնի անոր: Տեսէք Նիւմըն, հիմա այս տուփը պիտի տանիք ոստիկանատուն, եթէ ձեզ չճանչնան հեռաձայնեցէք Մարշըլի:

— Իսկ դո՞ւք:

— Ես հոս պիտի մնամ, կրնայ ըլլալ որ ուրիշ հիւրեր ալ ունենանք:

Ճամբայ ելայ, ոստիկանապետին հրամանով հեռաձայնեցի Մարշըլի: Մինչ այդ մասնագէտ մը սկսաւ ըննել ուփին վրայի մատներու հետքը:

— Բաւական յստակ հետքեր կան, ըսաւ աւարտելով իր ըննութիւնը. յետոյ լուսանկարիչը նկարեց հետքերը: Պատուիրեցի իրենց որ լուսանկարիչը զրկեն Մարշըլի, յետոյ տուփը հետս առնելով վերադարձայ Հօրլօքի տունը:

— Հիանալի, դո՛ւք Փօնթիլի պատմութիւնս լսելէ յետոյ, արդէնաբեր գիշեր մը անցուցինք:

— Արդեօք ձօրձը ի՞նչ ըրաւ:

— Գիշ տալ վերադարձաւ, մարդը մինչեւ Սաութին ճեղքապնդեր է, յետոյ յանկարծ կորսնցուցեր է զայն: Ձեք կրնար մեղադրել խղճը, կրնայ լաւ գող մը ըլլալ, բայց ոչ զազանի ոստիկան մը:

— Մարդը տեսե՞ր է:

— Այո, եւ կարողանալ լամբարի մը տակ յաջողեցի տեսնել անոր դէմքը: Կը խորհիմ թէ կըրնայ օգտակար ըլլալ իր նկարագրութիւնը: Այլեւս հոս ուրիշ ըննելիք մը չունինք: Հիմա որ մեր ձեռքը անպայտօց ունինք, կրնանք Մարշըլի ըսել որ գործի սկսի: Այժմ տուն երթանք, կ'ուզեմ պառկել, բաւական յոգնած եմ: Նախ բանանք վարագոյններն ու փեղկերը եւ մեկնինք:

Մութին մէջ դուրս ելանք: Ձրուութեամբ, կամաց մը զոցեցի փողոցի դուռը, սակայն այդ օրուան լրագիրը, որ նամակի տուփին վրայ գրուած էր, դեռին ինկաւ: Փօնթիլի փոքր լապտերին լոյսին տակ զայն վերցուցի եւ տեղը դրի: Յետոյ ճամբայ ելանք:

Երբ տուն հասանք, Փօնթիլի չկրցաւ դապել ինքզինքը եւ հեռաձայնեց Մարշըլի, տեղեկութիւններ տալու համար մեր այցելութեան մասին:

Մարշըլ այնքան հետաքրքրուած էր որ յաջորդ առտու կանուխ ինծի եկաւ:

— Հիմա ի՞նչ պիտի ընենք, հարցուց, անշուշտ պիտի ձերբակալենք Հօրլօքը եւ պիտի հարցաքննենք:

— Սատանան տանի ձեզ Մարշըլ, տխրա՞ր էք, կ'արդիւնեմ ձեզի: Ձրուայ որ դաչէք այդ մարդուն: Ձերբակալուելու պարագային ան չի պատասխաներ ձեր հարցումներուն, սիրելի Մարշըլ, ոստիկանի խաղ չենք խաղար, մի մոռնաք այս պարագան: Ձեր եւ իմ հայրենիքիս ազատութիւնը խնդրոյ առարկայ է: Ձերբակալումէն վերջ, եթէ ես հարցաքննեմ Հօրլօքը, խնդրը կը փոխուի: Կը վստահեցնեմ թէ ան պարտաւոր պիտի ըլլայ պատասխանելու: Սակայն ձեր հարցաքննիչ ոստիկանը բառ մը իսկ դուրս չեն կրնար հանել իր բերնէն: Հիմա դանք բուն ինքզինք: Ինչպէս ըսի ձեզի, այդ մարդը Հօրլօքը չէ, որովհետեւ իսկական Հօրլօքը շատ պարզ մարդ մըն էր եւ ես Ամերիկա չէր պացած: Իսկ մեր մարդուկը, որ ներկայիս կ'աշխատի նախարարութեան մէջ, լաւ կը ճանչնայ նոր աշխարհը:

(Շար.)

Երբ տեսնեմ ձեզի: Ձրուայ որ դաչէք այդ մարդուն: Ձերբակալուելու պարագային ան չի պատասխաներ ձեր հարցումներուն, սիրելի Մարշըլ, ոստիկանի խաղ չենք խաղար, մի մոռնաք այս պարագան: Ձեր եւ իմ հայրենիքիս ազատութիւնը խնդրոյ առարկայ է: Ձերբակալումէն վերջ, եթէ ես հարցաքննեմ Հօրլօքը, խնդրը կը փոխուի: Կը վստահեցնեմ թէ ան պարտաւոր պիտի ըլլայ պատասխանելու: Սակայն ձեր հարցաքննիչ ոստիկանը բառ մը իսկ դուրս չեն կրնար հանել իր բերնէն: Հիմա դանք բուն ինքզինք: Ինչպէս ըսի ձեզի, այդ մարդը Հօրլօքը չէ, որովհետեւ իսկական Հօրլօքը շատ պարզ մարդ մըն էր եւ ես Ամերիկա չէր պացած: Իսկ մեր մարդուկը, որ ներկայիս կ'աշխատի նախարարութեան մէջ, լաւ կը ճանչնայ նոր աշխարհը:

(Շար.)

21րդ յարեկան ցերեկոյր

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

վերջ, ընդունած է որ կարելի է բանալ համալ — սարան: Առաջարկած է նախ հիմնել գիտական եւ հետազոտական կայան մը որ յառաջիկային համալսարանի պիտի վերածուի: Իրրեւ վայր առաջարկուած են Վանայ լճին արեւմտեան շրջանն ու էլյազի (Մարբրեղ) շրջանը: Առաջինը՝ Իրրեւ մարդկային գիտութեանց կեդրոն, երկրորդը՝ Թէֆլիս գիտութեանց համար: Նախապէս Արեւելեան Նահանգներու վերականգնումին պիտի ձեռնարկուի, եւ արդէն պատրաստութիւններ կը տեսնուին:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԷՐԶՐՈՒՄԻ շրջականերուն մէջ ուղղափոք — ձեր կատարուած են վերջ. 20ին, Ի ներկայումս — թեան խումբ մը զօրավարներու: Թուրք թերթերը կը գրեն թէ զօրծողութիւնները տեղի ունեցած են սեպ հոգեմասերու վրայ, 20 աստիճան ցուրտին մէջ: Զինուորները սպառազինուած էին արեւելեան, զէնքերով: Ուղղափոքներուն կը մասնակցէին մեծ թիւով թիւներ, հրասայլեր եւ դասակարգ զօրամասեր: Արդիւնքը դժբախտաբար կը համարուի:

ՀԵՆՐԻՍՏԻՆ ԿԳՁԻՆ, Գերմանիոյ ծովային հզօր խարխիւր որ քանդուեցաւ Անգլիացիներուն կողմէ, երէկ վերադարձուեցաւ Գերմանիոն: Կատարուածները կը ձգ մը ուղղեց, աւերակները վերաշինելու համար: Առաջին անգամ պիտի վերադառնան 2000 բնակիչներ:

ԱՅՆՆԻՔԻ զինուորական ատենին ընդհ. դատարանը մահապատիժ պահանջեց 12 ամբաստաններու համար, ցեղանա բնատարկութիւն ուրիշ 11 կալանաւորներու եւ արձակուած վեց հոգիի: Ամբաստանադիրը կ'ըսէ թէ լրտեսական ցանց մը կ'ազդած էին, իրրեւ անդամները՝ համայն — նախարարական դադարի կազմակերպութեան մը որ Յունաստանի զինուորական դադարները կը հազարէր արբանեակ երկիրներու: Աւերիչ 12 ամբաստաններ ալ պիտի դատուին ի բացակա — յութեան: Ասոնց մէջ է կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարը, Զախարիատիս: Դատարարութեան ատեն նախագահը՝ զնդ. Միմոս, կարգաց ծրարակալ ժողովրդական Օղնութեան մէջ հեռագիրը, որ կը պահանջէր ազատ արձակել յոյն հայրենասէրները եւ վերջ տալ Փաշական ճնշումներուն:

ԹՈՒՆՈՒՁԻ մէջ նոր ցոյցեր տեղի ունեցան ուրբաթ օր: Երեք թափօրներ ճամբայ ելան քաղաքին դանազան վայրերէն: Ռուս մը պայթեցաւ մարդկանութեան հրապարակին շրջակայքը, խորտակելով չէնքերուն ապակիները: Ամբոխը նախաբեց ոտնիկանական խմբակ մը: Քսան հոգի ձերբակալուեցան: Իրիկուան ժամը 8ին 3 ուսմբեր պայթեցան քաղաքին կեդրոնը, վնասելով քաղաքին նամակատան:

ԲՈՒՆՈՒՁԻ ԶԻՆԱՂԱՅԻՆ Ազդածողովի ներկայացուցիչը, ծովակալ ձոյ, յայտարարեց թէ համայնապարհները մեծ ամբողջութիւններ չինած են ու թ ամսուան բանակցութեանց ընթացքին եւ թէ Դաշակիցիները կորսնցուցած են իրենց զինուորական առաւելութիւնները: «Միայն զինուորական ճնշումը կը կրնայ փութացնել զինադադարը եւ Դաշակիցիները ծանր կորուստներ պիտի կրեն, վերահաստատելու համար իրենց զերակիւնը դերը»:

ԹՐԻԵՍԻՒՅԻ հարցին կարգադրութեան համար, Թիթո առաջարկեց խառական կառավարութեան, որ ազատ հոգեմասը կառավարուի փոխ ի փոխ: Երեք տարի Իտալիոյ, երեք տարի ալ Եռակողմանի կողմէ, փոխ — կառավարիչներ պիտի նշանակուին: — Անգլիա, Ֆրանսա եւ Մ. Նահանգները որոշեցին 45 միլիոն տոլար եւս արամադրել Եռակողմանի:

ՄԱՐՍԵՅԻ — ՊՈՐՏՕ ճեղքմանը, որ ժամական 90 քիլոմետր արագութեամբ կը սուրբար, Մուսասըի ճամբուն վրայ բախեցաւ բեռնակառքի մը: Ճեղքմանը 700 մետր անդին միայն կըցաւ կանգ առնել, բայց Աժէնէն եկող բեռնատար շոգեկառքի մը զարնուեցաւ: Երկու հոգի մեռան, իսկ ճամբորդ մըն ալ թեթեւօրէն վիրաւորուեցաւ:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ արտաքին նախարարը յայտարարեց թէ Արեւմտեան Եւրոպան «հակալական քայլեր» առաւ Լիդպոնայի ժողովին մէջ, դառնալու համար մարտկոց մը համաշխարհային խաղաղութեան: «Բայց վտանգաւոր օրերը չեն անցած սակաւին: Մինչեւ տարուան վերջը նա — խառնուած ուժերը բաւական չեն ապահովելու համար խաղաղութեան պահպանումը»:

ԹԻՂՐԱՆԻՆ կը հեռագրեն թէ եղեռնարատ ատենը մարտ 5ին յետաձգած է Գերաւ Մկրտիչեանի դատը: Ամբաստանադիրը կ'ըսէ թէ մեղադրեալը սուտ լուրեր հազորդած է Ռէյթլըրի գործակալութեան:

ՀԱՅ ՏՂԵԿ ՄԸ, վեց տարեկան, մօրմէ որր, Մարաշի Յակոբճանի որդին, Իսի մէջ երբ ջուրին եղեքըր բնկերով մը հետ ծառէն կախուած ջուանի մը վրայ կ'օրորուէր, ջուանը կը փրթի, եւ տղեկը ջուրը ինչալով կը խեղդուի:

Կազմակերպուած Հայ Արիներու Միութեան փարիզի շրջանի Արիներուն եւ Արեւոյշներուն կողմէ: 2 Մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Salle de la Chimie, 20bis, Rue St. Dominique (metro Invalides): Սկանուտական ներկայացումներ, հայ — կական պարեր եւ երգեր սկանուտներուն եւ արեւոյշներուն կողմէ:

Պիտի ցուցադրուին տեսարաններ Աւստրիոյ ճամբարէն, որուն մասնակցեցան Հայ Արիները անցեալ ամառ:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ: Արիները եւ Արեւոյշները պիտի ներկայացնեն մեծ պատրաստութեամբ, Շէյքսպիրի Վենեսիան վԱՃԱՌԱԿԱՆԸ (հայերէն):

Մուտք 300 եւ 250 ֆրանկ:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԵՅԻՄԵՅԶ նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Գ. Պուլ. Օտտոյի վաւանեան ենթկ. եւ հովանաւորութեամբ Մարտի 2. Յ. Գ. Շրքանային կամիտի 2 ՄԱՐՏ ԿԻՐԱԿԻ կէսօրէն վերջ ժամը 3ին, Պարէնթէրնասիօնայի հանրաժամօք սրահին մէջ, 230 Chemin de la Madrugue:

Ղեկավարութեամբ ընկեր Ն. Սարգիսեանի Կարտանի նոր Սերուիդը մեծ պատրաստութեամբ պիտի ներկայացնէ ՍՕՍ ԵՒ ՎԱՐԴԻԹԵՐ

Օ Հ Ա Ն Տ Ո Ւ Ր Ե Ա Ն Ի
Նուագահանդէպ
Մայիս 25ին 952

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. — Ծր. Կապոյտ Սալի Լիոնի մասնաճիւղի վարչութիւնը՝ Պ. Սահակ Մովսէսեանի մահուան առթիւ (Պէյրուս) ցաւակցու — թիւն կը յայտնէ Տէր եւ Տիկին Երեմիա եւ Լուսին Մովսէսեաններու:

Մ. Կապոյտ Սալի Լիոնի մասնաճիւղի վարչութիւնը՝ Տիկին Բնծայ Մամաեանի կսկծալի մահուան առթիւ իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ իր մօրը, ամուսնոյն, զաւակներուն, ազգականներուն եւ ընկերուհի Բերուզ Այվազեանի:

Մ Ի Մ Ո Ւ Ն Ա Ք Ո Ր . . .
Միշտ լուսաքոյն անշը

Լիլայիւն

Կրնաք ընել, համով — հոտով ու մանաւանդ... հաճելի մթնոլորտի մը մէջ

Ամէն Ուրբաթ, Շաբաթ եւ Կիրակի ՍՈՆՍՄ. ԳԱՐԱԳԱՇԻՆ երգերը ու արեւելեան նուագը պիտի գտնէք այնտեղ:

Ելէք metro Trinite կամ Notre Dame de Lorette եւ 24, RUE ST. LAZARE

Ձեզի կը դիմաւորէ ԼԻԼԱՆ (AUX LILAS)

Կարեւոր հաւացի

Կերպարի ու կօշիկի, կարի մեքենաներու, «մօթեօններու, ինչպէս նաեւ ամէն կարգի մեքենաներու նորագութեան մանակցեալ Կ. ՏԱՊԱՆԵԱՆ Փարիզին Մարտի 11 փոխադրուելով՝ իր աշխատանոցը հաստատած է 23, Rue Berlioz: Իրեն դիմորները կատարեալ դոհացում կը գտնեն թէ՛ անքերի աշխատանքի եւ թէ՛ մանուշիկ պայմաններու տեսակետով: Հեռախօս՝ Լիսէ 71-30:

ԲԱՄՊԱԿԵ ԵՒ INDEMAILLEԷ
Ապրանքներու մեծաքանակ վաճառու
ՈՒՂՂԱԿԻ ԳՈՐԾԱՏԻՐՈՁ ԿՈՂՄԷ
Marchéի վաճառորդներուն
դիմել՝ Պ Զ Տ Ի Կ Ե Ա Ն
MAISON VARAMEX
5, Rue d'Alsace — Paris 10.

MORY et Co.

3 Rue St. Vincent de Paul, Paris (10)
(Service VAUQUELIN) Tél. TRU. 72-60
Poste 89 et 80, metro Poissonniere, Gare du Nord
Ամէն օր, բացի կիրակիէն, 9էն 11.30 եւ 14էն 17,
Շաբաթ 9էն 11.30

ԾՐԱՐՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

(COLIS POSTAUX POUR L'ARMENIE)
Avec accusé de réception
Բոլոր ծախքերը կը վճարուին առաքման պահուն, ծրարները կը յանձնուին առանց ուեէ ծախքի կամ ձեւակերպութեան, ստացողին համար:

«ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ» կրթական եւ Հրատարակ — չական Ընկերութեան Փարիզի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը Մարտ 7ին, Ուրբաթ ժամը 21ին Le Cadetի վերնախորհրդ: Օրակարգ. — Ձեկուցում վարչութեան եւ համարատուութիւն. — Ընտրութիւն նոր վարչութեան:

Հ. Յ. Գ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԻՒՅԻ Փարիզի մասնաճիւղին պարանցիկ ցերեկոյրը՝ այս կիրակի, ժամը 4էն 10, Studio Colibri, 19 rue Caumartin: Կը հրաւիրուի երիտասարդութիւնը:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ. — Մարտ 22ին, շաբաթ երեկոյ «ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՕՐԸ» Լիոնի մէջ:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ. — Լիոնի Ծր. Կապոյտ Սալի տարեկան պարահանդէպը 15 մարտ Berriet-Millierի (Place Bellcour) շքեղ սրահներուն մէջ: Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն:

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴԵՐՈՒՆ

Շուտով կը վերջանայ (Ապրիլ 8) «Յառաջ» Եօթներորդ տարին (նոր շրջան): Տնտեսական յարաբերուն ազնապի այս օրերուն անհրաժեշտ է փակել բոլոր առկալիս հաշիւները:

Շատերուն զրկած ենք Mandat-Chèqueի քարտեր, ներկայացնելով իրենց հաշիւները եւ հետզհետ պիտի զրկուին մնացեալներուն ալ:

Կը խնդրենք մասնաւորաբար Մարտի 11 մեր բաժանորդներէն — որոնց այլուրեւեական կարգով կը զրկուին այդ քարտերը — դիւրացնել մեր գործը, փութացնելով վճարումները:

ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ. — Սէն Ժէռոմէն (Մարտի 11) Տէր Միխայիլ, Ժամկոչեան, Կիրակոսեան, Տուրկութեան, Յարութիւնեան, Մանկիւնեան եւ Գաիլանեան ընտանիքները իրենց խորին շնորհակալութիւնները կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ, ծաղկեպսակով եւ նուէրներով մասնակցեցան իրենց սիրեցեալ մօր, զօրանք մօր եւ քրոջ Այրի Տիկին ՍՐԲՈՒՀԻ ՏԵՐ ՄԻՆԱՍՏԱՆԻ յուրարկաւորութեան որ տեղի ունեցաւ Չորեքշաբթի օր, 27 Փետրուար:

ՈՒՐԱԽ ԼՈՒՐ ՍԸ

Հաճոյնքն ունիմք մեր հայրենակիցներուն հազարդելու որ ԲԱՔԸ ՏԻԻՁԻՆ 45օին գտած բացառիկ ընդունելութեան քաղաքուած ՏԱԼԱՔԻՒՓԷՆՍԸ տունը նոր մասնաւոր մը բա — ցած է

ՓԱՐԻԶ HALLE AUX VINSԻ ՄԷՋ
Տալափիւփեան Որդիի տնօրէնութեամբ:
Փարիզի եւ արուարձաններու լաւագոյն նը — պարավաճառատուներու մօտ միշտ պիտի գտնէք Կեդրոնատեղի 8 Puy de Chavannes, MARSEILLE ԻԱՔԸ ՏԻԻՁԸ 45.:

ԱՊՐԻԼ 19 — ԱՊՐԻԼ 28 1952

ԱՊՐԻԼ 19 — ԱՊՐԻԼ 28 1952

ՀԱՄԱՐՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ՇԱՏ ՄԵԾ ԴԻԻՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՀԻՄԱԿՈՒԸՆԷ ՁԵՐ ԲՆԱԿԱՐԱՆԸ ՎԱՐՁԵՑԷՔ

Բոլոր տեղեկութիւններու համար դիմել

FOIRE de LYON

RUE MENESTRIER Tél. B. 55-05

Le Gérant : A. NERCESSIAN
Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme, Paris(13)

ՅԱՄԱՆ

ՕՐԱԹԵՐԻՔ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH Fondé en 1925, R.C.S. 376.286

Directeur : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13e) Métro : TOLBIAC

Վեցամս. 1100 ֆր., Տար. 2200, Արտ. 3000 ֆր.

Tél. GOB. 15-70 Գիծ 10 ֆր. C.C.P. Paris 1678-63

Mardi 4 Mars 1952 Երեքշաբթի 4 Մարտ

28րդ ՏԱՐԻՒ 28e Année N° 6703 Կարգաթիվ 2114

Պատկերներ Ե. ՄԻՍԱԿԻԱՆ

Մեր ԽՕՄԲԸ

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ինչո՞ւ ԲԱԽՏԻՆ ԶԿԵԼ

Կիրակի օր թարգմանչական գրականության մասին խօսեցանք, պատահաբար յիշելով գանազան հատորներ, որոնց գլուխը կը գտնուէր Վերթիքի «Թշուառները» (Թարգմանիչ՝ Գ. Չիլիկյան, Իզմիր)։

Մեր նպատակն էր յիշեցնել անհետացած սերունդի մը ճիշդը, եւ ոչ թէ ընդհանուր տեսութիւն մը պարզել, սկիզբէն մինչեւ մեր օրերը։

Եթէ քանի մը անուններ յիշած էինք նոր ժամանակներէն, այդ չի նշանակեր թէ կանտակներ ուրիշ թարգմանիչները։

Թարգմանչական վաստակը ամփոփուած չէր միայն Պոլսոյ կամ Իզմիրի մէջ։

Մտաւորապէս նոյն շրջանին, եւ մանաւանդ աւելի վերջը, Կովկասն ալ ունեցաւ փայլուն շրջան մը, նոյն գեանին վրայ։

Այստեղ անդրանիկ սերունդ մը արդէն հայացուցած էր միջազգային գրականութեան հրաշակները, — Առանց Դաւանաթի, Յո՛ւրթաւ, Պամպիլի վերջին օրերը, Դաւիթ Կապերֆիլտ, Վերթիք, Էմմանիլ Եւայն։ (Փիլ. Վարդանեան, Տիրգրան Յովհաննիսեան, Ստ. Լիսիցեան, Տէր Գեորգեան եւն.)։

Աւելի վերջը լոյս տեսան ճատրտիր թարգմանութիւններ սուսական, գերմանական, սկանդինաւեան գրականութիւններէ։

Անհատներու գործը կը դիւրացնէին Թիֆլիսի եւ Բաղուի Հայոց Հրատարակչական ընկերութիւնները, ստանձնելով բոլոր ծախքերը։

Այսպէս էր որ ունեցանք հանրամատչելի մատենաշար մը՝ Թիֆլիսի մէջ, առաջին Մեծ պատերազմէն առաջ։

Հիմա Երեւանի Պետական Հրատարակչականը կը վարէ ինչպէս ինքնագիր, նոյնպէս թարգմանածոյ գրականութեան գործը։ (Ինչ նոր հրատարակչին Վերթիքի Հիւրերի Թշուառները, իբրեւ կենդանի պատկեր քաղցր-գրամատիրական կարգերու սարկանութեան...)։

Իսկ Միլիթարեան Միտաբնութեան թարգմանչական աշխատանքը։

Պատկանելի շարք մը կը կազմեն թարգմանուած գլուխ-գործեցները, Հոմերոսի «Ոդիսական»-ն եւ «Իլիական»-ն մինչեւ Տանթէի, Վերթիքի, Սեւրեբեի, Մածժինի, Լորտ Պայրեանի եւ ուրիշ միջազգային հսկաներու ստեղծագործութիւնները։

Ինչ կրնայինք յիշել ուրիշներու թարգմանած եւ իրենց հրատարակած հատորները։ Օրինակ՝ Շէյքսպիրի զլխաւոր գործերը, թարգմանութեամբ Յովհ. Կան Մասեհեանի։

Արտասահմանի գանազան հայաշատ կեդրոններուն, եւ մասնաւորապէս Հիւս. Ամերիկայի մէջ ալ կատարուած են կարգ մը կարեւոր թարգմանութիւններ, վերջին արտադրողէն առաջ։

Այս հարեւանցի տեղեկութիւնները կը հաստատեն թէ՛ 80—70—60 տարի առաջ մարդիկ միջանկեալ, անապարի գործ մը չէին սեպեր թարգմանչական աշխատանքը. այլ իբրեւ լրացուցիչ մասը ինքնուրոյն գրականութեան։

Անոնք լայն բացած էին պատուհանները եւ իրենց թեւերը, որպէսզի աշխարհի լոյսը առատօրէն հոսի հայրենի անդաստանին մէջ։

Թարգմանութիւնները միեւնոյն ատեն թեւ կուտային ազգային մշակոյթին, թէ բովանդակութեամբ եւ թէ լեզուի մշակումով։

Այսօրուան աշխարհաբարը շատ բան կը պարտի նոր ժամանակներու թարգմանիչներուն։

Անոնք ճոխացուցին եւ թարմացուցին մեր լեզուական գանձերը թէ ամբողջական գործերու եւ թէ թերթօններու թարգմանութեամբ, ինչպէս եւ ամենօրեայ մամուլով։

Ո՛ւր էր որ այսօր ալ նոյն մտահոգութիւնը տիրէր, թարգմանչական ճակատին վրայ։

Աչք մը նետեցէք վերջին երեսուն տարիներու ընթացքին կատարուած թարգմանութեանց վրայ, եւ պիտի տեսնէք որ լայն անընդամբ մը բացուած է երէկուան եւ այսօրուան միջեւ։

Ամէն պարագայի մէջ, այս ճակատն ալ բախտին ձգուած է, եթէ չհաշուենք գանազան ձեռնարկներ։

ԿԻԼԿԻԱ ԿՈՒՋԵՒՆ, ԵՒ ՍԱԿԱՅՆ...

Կիրակի օր արտատպեր էի Պ. Ա. Չօպանեանի երկու նամակները, ուղղուած՝ Պ. Մ. Տամատեանի, որ այն ատեն կոչուած էր տիրական դեր մը կատարելու Կիլիկիոյ մէջ։

— «Ամիսը 200.000 Փրանքի պէտք ունիք. ո՛ւր էր որ զրկէինք։ Պատուիրակութեան միջոցները տոգոյն են»։ (30 հոկտ. 1919)։

— «Պատուիրակութիւնը միշտ նեղն է. ամէն աղբիւր ցամքեցաւ»։ (1920 մայիս 30)։

«Ճինանասական» յանձնարումը, հայրենասիրական կոչ, — բոլորը անցեր են ապարդիւն։

Այս ողբերգութիւնը տեղի կ'ունենայ ճիշտ այն պահունքը երբ շողջողուն ծրագրիներ կը հետապնդէին։ Ոչ միայն Կիլիկիոյ հայկական ոտանի մը վերածելու, այլ եւ աւելի ներսերը, մինչեւ Խարբերք եւ Սեբաստիա տարածուելու համար։

Այս ծրագրիներէն ոչ մէկը կը կրէր է խանդավառել Փարիզի եւ ուրիշ գաղութներու հարուստները։ Այդ-փաշաներուն հետ, միւս ունեւորներն ալ ամուր կղպեր էին իրենց գանձերը։

— «Նոր ճիզեր կ'ընենք մերիններուն անտարբերութիւնը ցնցելու համար»։

Չեմ գիտեր թէ այս ցնցումը ինչպէս կատարուած է։

Մակայն, իրական ցնցումի եւ... սրտախուլութեան թանկագին ապացոյց մը կ'երեւայ նամակագրին հետեւեալ տողերուն մէջ։

— «... Թուրք ազգայնականները հետզհետէ կը զօրանան. անշուշտ խենթ բաներ պիտի ընեն. յոյսս ատոր վրայ է։ Անոնք պիտի բռնադատեն Դաշնակիցները, մանաւանդ Անգլիան եւ Ֆրանսան, խելքի գալու եւ վերջ տալու այս կայստառակ կացութեան»։

... Թուրք ազգայնականներուն ընկեր խենթ բաներուն մէջ կ'ընայ ըլլալ նաեւ Կիլիկիոյ վերադարձանքի փորձ մը»։ (Հ. Կոչնակ, 26 Յունուար, էջ 81)։

Չար լեզուներ կ'ըսեն թէ ճիշտ այդ օրերուն Թուրք ազգայնականներու «խենթ բաներէն» մէկը տեղի կ'ունենար օրը ցերեկով, նախաձեռնութեամբ Մատամ Սուպիի փաշայի։

Այս Թուրքիոյ յաջողած էր իր արիւն մէջ առնել խուճիկ մը երեւելիներ, տիրական դէմքեր, երբ Ազգ. Պատուիրակութիւնը դրամ կը մուրար, «Յանկառ տեսնել» երգելով Փարիզի պողոտաներուն վրայ...

Այո՛, ցանկամ տեսնել, բայց ոչ ցնծալ... ՎԱՀԻ

ԳՐԻԳՈՐ Ծ. Վ. ՇԱՀԱՄԵԱՆԻ

ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Շարաթ օր, ժամը 12.15ին տեղի ունեցաւ ողբացեալ Գրիգոր Ծ. Վ. Շահամեանի յուղարկութիւնը, Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ։ Արարողութեանց կը մասնակցէին չորս քահանաներ։

Շատ թիչ էր յուղարկուողներու թիւը, — ցանցաւ մտաւորականներ եւ հանրային դէմքեր, բայց վերջին պահուն լեցուցեալ եկեղեցին։

Դադարի օժուածն վերջ, Ալֆրիդիլի աւագերէց Գեորգ ԶՆՅ. յարգանքի քանի մը խօսքեր ըրաւ։ Ինչն մեռելական արարողութիւնները տեղի ունեցան արժանի շուքով։ Եկեղեցւոյ դիւանապետ Պ. Ս. Գարակէօզեան պարզեց ողբացեալին համեստ նկարագիրը, յառաջդիմութեան մշտական ձգտումը եւ ժողովուրդին ծառայելու պատրաստակամութիւնը։

Ընկ. Հրանտ Սամուէլ իր կարգին իր յարգանքի խօսքը բերաւ վաղեմի ընկերոջ, իբրեւ անձնուէր եկեղեցականի մը, որ եթէ ուզէր կրնար ամենաբարձր աստիճանին հասնիլ, բայց նախընտրեց իր պատեանին մէջ քաջուիլ եւ ծառայել ժողովուրդին։ Պատեալով ամէնէն անհաւոր տարիներուն, երբ իր ամենաթանկագին գոյքերը կը կորսնցնէր ուժակոծութեան հետեւանքով, ուրախ էր որ իր հօտը անխնայ ազատած էր։ Յիշեց ի պատիւ Թորդաբեանի տրուած հացկերոյթի, երբ ողբացեալ վարդապետը խօսք առաւ կրակոտ ճառով մը խանդավառելու համար նոր սերունդը, ինք որ ընդհանրապէս շատ թիչ կը խօսէր։ Ընկերը աւար-

Դահլիճին կազմութիւնը կը դժուարանայ

ՓՈԼ ՌԵՆՕ ԶԱՆՈՂԵՑԱԻ. — ՓԼԵԻՆ ՄԵՐԺԵՑ ՆՈՐ ԹԵԿՆԱԾՈՒՆԵՐ ԿԸ ՓՆՏՈՒԻՒՆ

Պ. Փոլ Ռէնօ, որուն առաջարկուած էր վարչապետութիւնը, երկու օր գանազան ձեռնարկներ կատարելէ վերջ, հրաժարեցաւ, տեսնելով որ անկարելի է ազգ. միութիւն դահլիճ մը կազմել։ Իր ձախողման զլխաւոր պատճառ կը համարուի ընկերավարական կուսակցութեան ժխտական դիրքը։

Արդարեւ, կուսակցութեան խորհրդարանական խմբակցութիւնը բացառիկ նիստ մը գումարելով, պատասխանած էր թէ չի կրնար մասնակցել «որ եւ է կարգադրութեան որ կը ձգտի աշխատանքներուն վրայ ձգել ծախքերու հակառակ»։ Այս առթիւ դիտել կուտար թէ զօր. տը Կօլի կազմակերպութիւնը «կեղծաւորութիւնը կ'ընէ», այսօր ընդունելով մասնակցել խորհրդարանական կառավարութեան մը, «մինչ իր պետը հակահամարակետական դիրք բռնած է քանիցս»։

Պ. Փոլ Ռէնօ մասնաւոր յայտարարութեամբ մը պարզեց իր մերժումին պատճառները, միեւնոյն ատեն չեղեցով կացութեան ծանրութիւնը։ Իր կարծիքով, «եղծական վերականգնումը որ եւ է մասնաւոր դժուարութիւն չի ներկայացներ, եթէ խորհրդարանական մեծամասնութիւն մը դռնուի։ Արհեստական հնարքներու շրջանը անցած է։ Անհրաժեշտ է նոր ողի մը ստեղծել։ Նոր կառավարութեան կ'իյնայ տալ օրինակը՝ 12 անդամներէ բաղկացած նախարարական խորհուրդ մը կարգ մտնելով։ Պէտք է վերաքննել սահմանադրութիւնը։ Մեր կառավարութեանց խախտում լիճակը ցաւ կը պատճառէ մեր բարեկամներուն եւ ծիծաղ՝ մեր թշնամիներուն։ Միայն ազգային միութեան կառավարութիւն մը կրնայ շարժման մէջ զննել ազգին բոլոր ուժերը, փրկելու համար երկիրը եւ կանխելու դրամական աղէտ մը որ ամէնէն դատանը պիտի ըլլայ։ Իմ կարծիքով, ազգային միութիւնը գլուխ պիտի հանուի օր մը. կը յուսամ թէ կ'ըստուած ժամանակը շատ սուղի պիտի չնստի»։

Նախկին վարչապետը ծանրանալով երմտական տագնապին վրայ, բացառեց թէ 600 միլիոն տուրքի բաց մը ունին տուրքի շրջանին մէջ։ «Կացութիւնը այնքան փոխուած է որ, Եւրոպայի վերադարձներու միութեան մէջ պահանջատէր ըլլալէ վերջ անցեալ ապրիլին, այժմ պարաքի տէր ենք մինչեւ 450 միլիոն տուրք»։

Վերջացնելով, Պ. Փոլ Ռէնօ բացատրեց թէ բոլոր կուսակցութիւններն ալ հաւանութիւն յայտնած են ազգային միութեան գաղափարին, բացի ընկերավարականներէն, որ մերժած են մասնակցել իր հրաւերած խորհրդակցութեան։

Վարչապետութեան երկրորդ թեկնածուն, Պ. Փլեւէն, մերժեց իրեն առաջարկուած պաշտօնը, դիտել տալով թէ միայն ազգային միութեան դահլիճ մը կրնայ փրկել կացութիւնը։ Եւ թեւազրեց հանրապետութեան նախագահին չափաւոր պահանջողական մը կանչել, աշխուղման կառավարութիւն մը կազմելու համար ժողովրդականներէ (կաթոլիկ), կոլեաններէ, չափաւորներէ եւ մաս մը արմատականներէ։

Իրազեկներ չեն հաւատար այս տեսակ ձեռնարկի մը յաջողութեան։ Կան ալ որ կը կարծեն թէ ընկերավարականներուն բացասական դիրքը իշխանութեան կը մօտեցնէ զօր. տը Կօլի կազմակերպութիւնը։

Նոր դահլիճին կազմութիւնը յանձնուեցաւ Պ. Փլեւէի (անկախ)։

Եզիպոսի վարչապետը նրաժարեցաւ

Շարաթ օր, մինչ կը սպասուէր որ վերսկսին անգլիեզիպոսական բանակցութիւնները, Գահլիքի բրիտանական ղեկավարը հրաւիրեցաւ, իսկ Եզիպոսի վարչապետը, Մահէր փաշա, հրաժարեցաւ։

Չարաթ թագաւորը անմիջապէս վարչապետութեան կամեցեց անկախ քաղաքագէտ մը, Ահմէտ Նէկիպ Հիլալի փաշա, որ 59 տարեկան է։ Նոր վարչապետը իր կառավարութիւնը կազմելէ վերջ, մէկ ամիս ընդհատեց խորհրդարանին նիստերը։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

տեց իր դամբանականը, յորդորելով անթառամ պահել ողբացեալ եկեղեցականին յիշատակը։

Սօսեցաւ նաեւ ընկ. Մկրտիչ Պարսամեան, մասնաւորապէս ներկայացնելով ողբացեալը իբրեւ մանկավարժ ուսուցիչ, պատրաստ օգտակար ըլլալու հայ ժողովուրդին։ Շահամեան վրդ. կարեւոր ձեռագիրներ ունի եւ կ'ուզէր հրատարակել, դժբախտաբար կը փակէ աչքերը առանց հասնելու իր բազմանքին։

Ողբացեալ վարդապետին մարմինը փոխադրուեցաւ Անկէնի գերեզմանատունը։

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ

ԵՒ... ԴԱՐՁԵԱԼ LUC-ANDRE MARCEL ՈՒՐ ԿԸ ՅԱՅՏՆՈՒԻ ՆԱԵԻ...

Բ.

Պ. Չօպանեան, Ա. Մարսէլի եւ Պարսի հանդէպ իր բնած զիրքով, միմիայն եւ մեծապէս կը վնասէ հայ գրականութեան բարձրագոյն շահերուն:

Ան դատաւարտելի է թէ՛ իբրեւ գրագէտ եւ թէ՛ իբրեւ մարդ: Որովհետեւ երկուքն ալ յանցաւոր են: Եւ այդ յանցանքները ծանրակշիռ են:

Դո՛ւք դատեցէք սակայն իրողութիւնները, ահա՛ ստիկ:

Ա. Մարսէլ երբ հրատարակեց իր թարգմանութիւնները Փրանսական գրական պարբերութիւնի մը մէջ, ի՞նչ պէտք է ընէր, ըստ ձեզի, Պ. Չօպանեան: Երթար շնորհակալութիւն յայտնէր թէ՛ թարգմանչին եւ թէ՛ խմբագրին, կամ պարզ շնորհակալութեան նամակ մը. այնպէս չէ՞: Ան ո՛չ մէկը ըրաւ, ո՛չ միւսը:

Ո՞վ պէտք է ուրախանար ամէնէն աւելի այդ գրուածքներէն, Պ. Չօպանեանը, չէ՞: Ան սակայն թշնամացաւ: Տարին ու ներկայացուցին զինքը խմբագրին՝ իբրեւ հայ գրականութեան նահապետը: Ամբողջ տեսակցութեան ընթացքին Չօպանեանը խօսեցաւ Չօպանեանի մասին, ջղայնացած, թուելով իր բոլոր հատորները, անոնց ամէն մէկուն նախաբանը գրողը, առանց մոռնալու իր ստացած նամակները: Ո՛չ մէկ խօսք շնորհակալութեան:

Խմբագիրը դարձացած, նեղսրտած, բայց միշտ քաղաքավար, ստիպուեցաւ ընդմիջել ինքնագովը:

— Պարոն Չօպանեան, բայց պէտք չունիք դուք ձեզ ներկայացնելու, տեսած ենք ձեր բոլոր հրատարակութիւնները: Մենք կ'ուզենք ուրիշ բան ընել...

Առանձին, թէ ի ներկայութեան Փրանսացի խմբագրին, Պ. Չօպանեանին ըսուեցաւ թէ այս մարդոց տարած եւ տանելիք աշխատանքը մեծապէս օգտակար եւ արժէքաւոր էր մեր ժողովուրդին համար եւ թէ ինք, ոչ միայն պէտք չէր բացասական դիրք բռնէր, այլեւ պարտաւոր էր օգնել անոնց:

Ըսինք նոյնպէս, թէ՛ բերանացի եւ թէ՛ գրաւոր, բայց միշտ բարեկամաբար եւ յարգալից, թէ իր գործը առաջնորդ պիտի ծառայէր նոր ըլլալիքին, թէ պէտք չէ մնայինք յիսուն տարի առաջ կատարուածին վրայ: Այդ շրջանի Փրանսացի բանաստեղծներն անգամ չեն կարգացուիր այսօր, ո՛ւր միայն այդ թարգմանութիւնները: Կը փոխուին ճաշակները, կը փոխուին քերթողական լեզուները:

Կը խորհի՞ք թէ համոզուեցաւ եւ զնաց նստաւ իր տեղը, պահելով իր մեծութիւնը: Ձէք ճանչնար ուրեմն անոր անհուն սնահասութիւնը: Մենք կը ճանչնայինք շատո՞նց, բայց կը լռէինք, խնայելով իր տարիքին, ակնածելով իր վաստակէն: Յորչափ մեծ վնասներ չէր հասցներ, խնդիրը կը մնար մեր մէջ:

Յամենայն դէպս՝ հարկ էր գլուշական միջոցներ ձեռք առնել: Անօգուտ սակայն:

Պ. Պարս, Cahiers du Sud սեփականատէր խմբագիրը մեզի առաջարկած էր հատոր մը նուիրել հայի. մշակոյթին — Le génie arménien, 400-500 էջ, գեղատիպ ու նկարազարդ. թարգմանութիւններ ու վերլուծումներ մեր հեղինակներէն, Ոսկեդարէն մինչեւ այսօր: Ուսումնասիրութիւններ նաեւ, նուիրուած հայի. ճարտարապետութեան, մանրանկարչութեան, պատմութեան:

Հոն պիտի երեւային Փրանսայի ամէնէն հըմուտ մասնագէտները, համաշխարհային անուններ Սորպոնի, Գոլէթ տը Ֆրանսայի փրոֆէսորէն մինչեւ ակադեմիկները: Դիմումներ կատարուեցան, խոստումներ առնուեցան: Գրական ու հրատարակչական ամէն հող իր վրայ կ'առնէր Cahiers du Sud, զլիսաւոր աշխատակից ունենալով Ա. Մարսէլը:

Պ. Պարս պարզօրէն կ'առաջարկէր այդ տրուելիք 4000-5000 հատորէն 1000 հատին սպառու մը ապահովել հայի. շրջանակներու մէջ:

Այս նպատակով ճաշ մը տրուեցաւ Փարիզի մէջ, յանձնարարութեամբ մըն ալ կազմուեցաւ: Հայ հարուստներ գումարներ խոստացան: Բայց գործը կէս ճամբան մնաց:

Յանձնարարութեամբ անհող դառնուեցաւ, հարուստները՝ անհասկացող ու ժլատ: Յանցաւոր են երկուքն ալ: Բայց ինչպէս այս խնդրին հետ կապուած բոլոր պարագաներուն մէջ, հոն ալ մեծագոյն յանցաւորը Պ. Չօպանեանն է գարձեալ: Իր դիրքը անհողութիւն չէր, այլ հարակամութիւն եւ զիչ մըն ալ աւելին: Նոյնիսկ հարուստներու շքեղանակին մէջ: (ՄՄԲ. — Այստեղ մեր աշխատակիցը կը յիշէ քանի մը վարկաբեկիչ պարագաներ): Եւ այս դիրքը հանդէպ մարդու մը որ 38 տարի է ի վեր գրական թերթ կը հրատարակէ: Գիտէ՞ք ինչպէս: Քանի մը տարի կայ միայն, որ ան հան-

դստեան կոչուած է: Peseur-Juré է արհեստով: Երեսուն տարի անդադար, իր զիշերներուն մեծ մասը եւ առաւօտները՝ անցուցած է նախահարկաւ քարահներուն վրայ, կամ «Հայ»երու մէջ, ապրանք կռելով: Այդ յոգնած վիճակով եկած եւ նստած է իր թերթի խեղճուկ խմբագրատան մէջ եւ գրականութեամբ զբաղած: Գիշերը շահածը ցերեկը ծախսած է իր թերթին:

Les Cahiers du Sud այն ամսագիրն է որ Փրանսական գրական պարբերութիւններուն մէջ առաջին մրցանակ շահած է, որ Փրանսական Արտաքին Նախարարութեան հրահանգով եւ ապսպրանքով կը զրկուի աշխարհի հինգհարիւր համալսարաններուն, Մոսկուային, Հելսինքիին մինչեւ Նիւ Եորք ու Ճափոն, Փրանսական միտքը, Փրանսական մշակոյթը ներկայացնելու համար:

Այս մտաւորականը, որ կ'ապրի միայն գրականութեան համար, կը յայտարարէր յուզուած թէ՛ իր կեանքին ամէնէն քաղցր ապրումներէն մէկն էր Նարեկացիի յայտնութիւնը: Ինք որ տեսնած էր մեր ժողովուրդը թշուառ ու տառապալին «տոբէր»ներու, կամ բանջարեղէն հաւաքողներու կերպարանքին տակ, երեսուն տարի առաջ, առանց երբեք միտքէն անցընելու թէ այդ մարդիկը տէր էին այսպիսի շքեղ գրականութեան մը: Ան, դարձեալ կը յայտարարէր ի պատասխան մեր շքեղ նորահալութեան թէ՛ ինք եւ իր թերթը երախտապարտ էին, որ բախտը ունեցած էին Նարեկացիի նման քերթող մը մեծարելու:

Միւսնոյն առիթով, այս մարդը կ'ըսէր ինծի թէ՛ պատրաստ է ստորագրելու թուղթ մը, որով կը խոստանայ հայի. մշակոյթին նուիրուած հատորներուն ամբողջ շահը յատկացնել հայ գրականութեան սիրահար այս տաղանդաւոր բանաստեղծին, Ա. Մարսէլի գործերու սպառութեան:

Նոյն տմարդի վերաբերումը Ա. Մարսէլի հանդէպ: Ձեմ ուզեր անդրադառնալ իր փոփոխութիւններուն: Բայց կ'արժէ որ տեղեկանաք զլուսնործոց իրողութեան մը:

Ա. Մարսէլ ժընեւ հրաւիրուած էր, հայ գրականութեան մասին դասախոսութիւն մը տալու: Պ. Չօպանեան, երեք օր առաջ նամակ կը գրէ կազմակերպիչներուն, որ երես չտան այդ տղուն, ձախողեցնեն այդ հաւաքոյթը, որովհետեւ ան անարժան է հայ գրականութեան մասին խօսելու:

Բարեբախտաբար հայ տղաք էին այդ կազմակերպիչները: Եւ կը ճանչնանք անոնց հոգին: Չղուած այս աշխատելի ընթացքին, ջանք չեն խնայեր աւելի փառաւոր կերպով մեծարելու թէ՛ Փրանսացի բանաստեղծը եւ թէ՛ դասախոսութիւնը կազմակերպելու լաւագոյն պայմաններու մէջ: Ժընեւի համալսարանին մէջ կը տրուի այդ դասախոսութիւնը, նախագահութեամբ համալսարանի տնօրէնին եւ ի ներկայութեան չորս հարիւր ունկողիներու, մեծ մասով զուրիցերիացի մտաւորականներ:

Փառասուն մը հայի. մշակոյթին նուիրուած:

Իր փակման ճառին մէջ, նախագահը կը յայտարարէ թէ յաջորդ գրական միջազգային հանդիպումներուն պիտի հրաւիրեն Ա. Մարսէլը հայ գրականութիւնը ներկայացնելու համար հոն:

Եւ այս վրդովիչ, անբացատրելի վերաբերումը հայ գրագէտի մը կողմէ, այդ գրականութեամբ զինով, անոր սիրահարած տղու մը հանդէպ: Խեղճ Ա. Մարսէլը չէր ուզեր հաւատալ եղածին: Համակ բարութիւն ու բանաստեղծութիւն, ան միայն ուզած էր ծառայել մեզի, համայն աշխարհին ծանօթացնել մեր փառաւոր մշակոյթը:

Եւ ստոնք, այն մարդիկն են գարձեալ, թէ՛ խմբագիր եւ թէ՛ բանաստեղծ, որոնք լսելէ վերջ այս բոլորը, պահեցին իրենց մեծութիւնը: Առանց խնդրանքի, առանց որեւէ սպասումի, ցոյց տուին թէ իրենք գործ ունէին միայն գրականութեան հետ:

Աւելի ճոխ, աւելի հիացիկ նոր թիւ մը նուիրեցին Գ. Նարեկացիին:

Որո՞նք շահերուն ծառայած եղաւ Պ. Չօպանեան, այս փոքրօրէութեամբ: Ոչ իսկ իրեն, բնականաբար: Ուրեմն ի՞նչ պատճառով, ի՞նչ մտածումներէ ցնորած սարքեց այս խեղկատակութիւնը: Ի՞նչ էր ըրած էին այդ մարդիկը, իր մասին դէ՞ խօսած, հայութեան երեսին մո՞ւր քսած:

Պ. Չօպանեան ըրաւ այս բոլորը, պարզապէս նախանձելով: Եարժեցաւ տղու մը պէս: Վասնզի հայ գրականութիւնը Փրանսայի թարգմանելու մեծաշնորհ իրենք կը նկատէ ան: Ոչ ոք իրաւունք ունի իրմէ վերջ հոն բան աւելցնելու: Իր ըսածները վերջնական են: Ամէն ինչ ինք է ըրած: Նարեկացին, Գուշակը, Պ. Գուրեանը, Մ. Պէշիկթաշլեանը ինք է լոյս աշխարհ բերած: Վարուժանը, Սիամանթօն, Թէքէեանը ինք է կազմած: Հայ գրականութիւնը ինք է ստեղծած, մեր ազգը ինք է փրկած...:

Բնական է աշխատած ես այդ բոլորին համար, Պ. Չօպանեան, եւ շնորհակալ ենք, երախտապարտ ենք: Բայց ո՛չ քու ըսած ձեռովդ, քու կարծած ձեռովդ: Ե՛ս... Ե՛ս... Ե՛ս, առուուրէ մինչեւ իրիկուն, վաթսուներկէց տարի շարունակ (իբր յուրեղեակաւ տոմարը նկատի ունիմ այստեղ): Ի-

Կարանաններու միջազգային

Անցեալ շաբթուան դատաւարութեան ընթացքին, նախագահ Պեք... վարժապետի քանակ մը բերած էր, ինչ որ սքանչելի արդիւնք տուաւ:

Իրաւարան Նորաման քանիցս ստիպուեցաւ իջեցնել առաջատաները, նախագահին նոր լիցանութեան առջեւ: Արդարեւ, Պ. Պեք քանիցս ըստիպուեցաւ մարտնչորոտի թակը ձօճել եւ իջեցնել ամպիրոնին, լուսթիւն պարտադրելու համար սրածայն փաստաբանին:

Քանի մը վկաներ լսելէ վերջ, դատարանը յարմար կը նկատէ փոխել թարգմանութիւն: Նորը աւելի զօրաւոր ձայն մը ունի, խնամքով կը սրագրէ դատաւորին, փաստաբաններուն ու վկաներուն հարց պատասխանները եւ սխալի մը պարագային դարձեալ անի մը պէս ներողութիւն կը խնդրէ:

Ութերորդ նիստի բացումին, առաջին վկան կ'ըլլայ Սթանիսլաւ Միքոլայչիք, Լեհաստանի նախկին խորհրդարանի երեսփոխաններէն, աւելի վերջ վարչապետ Լոնտոնի արքայական կառավարութեան:

Միքոլայչիք մերձեցում մը փորձած էր խորհրդականութեան հետ: Այս նպատակով նոյնիսկ Մոսկուա դացած էր. հոն իրեն ուզածը տուած էին... Թուղթի վրայ. երկրին անկախութիւնը, սահմաններու ապահովութիւնը, քաղաքական հոսմունքի ազատութիւնը: Մանր յուսախաբութիւն: Զարհուրանքը իր դադարեցնելուն կը հասնի 1946ին, ընտրութիւններու նախօրեակին, որովհետեւ կարմիր Ռուսիան բացէ ի բաց իր պահանջները կը յայտնէր:

— Բամբասանք, քարոզչութիւն, կը բացաղանչէ ամբաստանեալներու փաստաբանը, Նորաման, սաստիկ նեղսրտած:

— Ստիպարարութիւն կը փորձէք, կը գլխադարձէ իդան, որովհետեւ այս վկայութիւնը կը ներք ձեզ: Ի՞նչ ուրեմն, ուրիշներ ալ պիտի լսէք: Մարդուցէք եւ դրահուեցէք, եթէ դեպքուն մորթ ունիք...:

Գերմաններուն դէմ թուղթիկ հանելու համար, կը շարունակէ Միքոլայչիք, մեքենաներ ունէինք, բայց Ռուսները մեր ձեռքէն առին: Գրաքննութիւնը ջնջեց մեր ձեռքը, ինչպէս նաեւ լեհ կաթոլիկներուն ուղղուած հովուական թուղթերը: Զինուորները ոտքի տակ առին Ս. Կոյսին պատկերը կաթոլիկ նշանադրօշները: Կարձ խօսքով, ընտրութեանց նախօրեակին հարիւր հազար այրեր եւ կիներ փշաթելելով շրջապատուած ճամբարները նետուեցան: Բանաբը լեփ-լեցուն էին կալանաւորներով:

Ամբաստանեալներու սրաչապան փաստաբանները՝ Նորաման, Վիլենէ, Ֆուրիէ եւ Մաթարասօ կը սաստկացնեն իրենց խափանարարութիւնները: Ահագին ժխտը կը փրթի, մինչ վկան հանդարտօրէն կ'ըսէ:

— Պարտաւոր եմ ամբողջ աշխարհին յայտնել ձեռնարկութիւնը: Փաստաբան Նորաման, որ զայրոյթ կը կեղծէ, կը պոռայ:

— Ստիկա դրողութիւն մըն է, իրաւունք չունիք խնդրոյ առարկայ դարձնելու օտար պետութիւն մը եւ իր դեկլարները: Նախագահ Պեք կը գարնէ սերանին:

— Բաւական է, կ'ըսէ վճռական շեշտով, այստեղ ես եմ որ կը վարեմ բանավէճը: Եւ կարծես թոյլ տալու համար որ հակառակորդ կողմերը իրենց ուղածին պէս կուրին կամ հաշտուին, նիստը կ'ընդհատէ:

Վերաբացումին, Սթալինի անուան յիշատակութիւնը բաւական կ'ըլլայ որ սրաչապան քառակող ցցուի տեղէն: Եւ սակայն, Միքոլայչիք պարզապէս խօսքն ըրած էր իր տեսակցութեան զիլկատորին հետ, նախապատերազմեան լեհական հողերուն վերադարձն ապահովելու համար: Սթալին կը յանձնարարէ զիմեւ Լիւպլինի խոր-

րաւ է, շատ բաներ ըրած ես, գրական բոլոր սեռերը մշակած, բայց ոչ մէկ բան գեղեցիկութեան հասցուցած: Եատ գործերու խառնուած ես, դու վիլի եռանդով մը, ազգային, քաղաքական գործերու նոյնիսկ, առանց ոչ մէկ բան հասկնալու սակայն: Եատ բան դիտեմ ըսած ես, բայց խորապէս ոչ մէկ բան գիտցած ես: Մեր գրականութիւնը օտարներուն ծանօթացնելու համար աշխատանքները, քու գործիդ ամէնէն օգտակար մասը պիտի մնան: Բայց միայն իբրեւ տեխնիկական աշխատանք, գեղատեսիլ նպատակ, իբրեւ տօփիւման, իբրեւ հում նիւթ: Երբեք, կամ քիչ իբրեւ արուեստի գործ: Որովհետեւ թարգմանութիւնը նորատեղծում մըն է, եւ դուն չես հասած մինչեւ հող:

Յաջորդ յօդուածով մը քննեք խնդիրը բուն թարգմանական գրականութեան մարդին մէջ եւ վերջացնեք:

Երկու դրամատիկոսներ

Ամերիկացի լրագրող մը, Պ. Ուորըն Ֆրիլիս, վերջերս յօդուած մը հրատարակեց որ արտատպուեցաւ ուրիշ բազմաթիւ թերթերու մէջ:

Յօդուածին նպատակն է ապացուցանել թէ դրամատիկոսներն բառը երկու տարբեր նշանակութիւն ունին Առաջնական երկու արտաբերումներէն: Ինչպէս որ «Ժողովրդագրութիւն» բառը բոլորովին տարբեր իմաստներ ունի «Երկաթէ վարագոյր»ին մէջ կամ միւս կողմը:

Պ. Ֆրիլիս կը բացատրէ թէ դրամատիկոսները Միացեալ Նահանգներուն մէջ կը նշանակէ բարձր արտադրողութիւն, բարձր աշխատավարձ, լաւ ապրանք եւ աժան գիներ, ինչ որ ամէնուհետեւ մասնաւոր աշխատատեղին կապահովէ կեանքի այնպիսի պայմաններ որոնք Եւրոպայի մէջ միայն մեծահարուստներուն վերապահուած են: Հեղինակը չի վարանիր իր մտածումը պատկերացնել հետեւեալ բաղադրութեամբ. — Ամերիկայի մէջ դորձաւոր կը ճամբորդէ ինքնաշարժով, Եւրոպայի մէջ հեծանիւով, եթէ ունի:

Ահարկը ուղղուած է միայն Ֆրանսայի, այլ ամբողջ Եւրոպայի, մէջն ըլլալով Անգլիան, որ կը տատալի իր միջակութեան մէջ, իբրեւ հետեւեալը ընկերային վերիվայրումներու: Պ. Ֆրիլիս կ'ամբաստանէ Եւրոպայի դորձատէրերը որոնք կամովին կը ջլատեն տնտեսութիւնը եւ արտադրողութիւնը, բարձր պահելու համար գիները եւ նուազեցնելու համար աշխատավարձերը:

Ճիշդ է որ Եւրոպական գիներուն բարձրացումը մտահոգութիւն կը պատճառէ ամէն տեղ:

Հրդալին պատուիրակութեան, որ դորձը վրայէն կը նետէ, տիրոջ առջեւ պատասխանատու չըլլալու համար:

Նորոման այնքան յառաջ կ'երթայ որ կը հարցնէ Միքոլայչիքի:

— Լեհաստանի դրաման շրջանին, ի՞նչ կ'ընէին ձեր կիներն ու գաւազները:

— Տղան Գերմանները ձերբակալեցին եւ չարչարեցին: Գաղտնի կազմակերպութեան մը օգնութեամբ, յաջողեցաւ Հունգարիա փախչիլ, յետոյ Գահիրէ եւ Լոնտոն: Գարով կ'ընծա, Առաջվիցի ճամբան բռնեց, յետոյ Ռափէնսպրոնքի, ու չկրնալով ինքզինքը բոլորովին դաժնել, քանի մը ամիս առաջ մեռաւ:

Իզաա. — Գոնէ ներդրութիւն խնդրեցէք, իրաւագէտ Նորոման, բայց ապագային կենցաղաբարտութեան դասեր առէք:

Հնդկանուր մոլորութիւն մէջ, դատը կը շարունակուի: Լեհ քաղաքագէտը խօսքը կ'ուղղէ ընդդիմախօսներուն:

— Ինչ որ ալ մտածէք, ես իմ երկրիս շահերուն միայն ծառայած եմ ու դորձիք չեմ դարձած ունէ օտար պետութեան, ինչպէս Միացեալ Նահանգներուն: Ես կը պայքարիմ Լեհաստանի անկախութեան համար: Նմանապէս, պայքար մղեցի համայնավարներուն, իրենց կարմիր դիկտատորութեան դէմ, ու կը խորհիմ թէ դերս չէ վերջացած:

ԼՐՏԵՍՆԵՐՈՒ ՊԱՅՔԱՐԸ

(ՎԵՊ ՎԵՐՁԻՆ ՊԱՏԵՐԱՋՄԵՆ) ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԱԾ ԱՆԳԼԵՐԵՆԵՆ

Ասկէ զատ կան նաեւ երկու տարբեր ձեռագրեր, հետեւաբար երկու շօրջոյններ կան խնդրոյ առարկայ:

— Այո, սակայն...
— Վայրկեան մը. իսկական շօրջոյն կ'որոշէ դորձէ քաշուի: Ճիշդ այդ միջոցին գերման լըրտես մը կը փափաքի ծաղուիլ եւ մասնել պարկեշտ մարդու մը մորթին մէջ: Ահաւաստիկ անմասն առիթ մը իրեն համար: Իր դէմը կ'ըլլէ մարդ մը, որ ազգական մը իսկ չունի, կորսնցուցած է իր կիներ: Աւելի նպատակաբար մէկը կարելի չէ գտնել: Ուրեմն շօրջոյն կ'անհրեւութեանայ եւ երկրորդ շօրջոյն կը մասնէ անոր մորթին մէջ:

— Ձեր կարծածին չափ դիւրին դորձ մը չէ ատիկա Պ. Փօնթիւի, ըսաւ Մարշըլ:

— Եթէ դուք ուրիշ բացատրութիւն մը կրնաք գտնել, լաւ:

— Ոչ, սակայն ես ալ, ուրիշ բան մը խորհեցայ: Անշուշտ իսկական շօրջոյն բարեկամներ եւ յաճախորդներ ունէր: Դժուար պիտի չըլլայ անոնցմէ մէկ քանին գտնել եւ անոնց ցոյց տալ երկրորդ շօրջոյնը:

— Լաւ խորհեցաք Մարշըլ, գոչեց Փօնթիւի

Այդ բարձրացումը կը խախտէ դրամին ներքին արժէքը, բարձրացնելով արտադրելի նիւթերուն գինը:

Այս առթիւ արտասահմանեան հրապարակներէն հասած տեղեկութիւնները իրար կը լրացնեն: Իբրեւ դրաման այս կացութեան կ'առաջարկեն իջեցնել դրամին արտադրի արժէքը:

1936էն ի վեր Ֆրանսայի մէջ այս միջոցը ի դորձ դրուած է եւ նոյնիսկ չարաչար դորձածուած է աւելի քան ուրիշ ունէ երկրի մէջ: Արդիւնքը շատ քաջալերիչ եղած է: Այս դրամանը միշտ վաղանցիկ զարկ մը տուած է դորձանութեանց եւ հետեւեալը եղած է ներքին գիներուն եւ աշխատավարձի բարձրացումը, գերոյի իջեցնելով իրականացած «չահ»ը:

Այսօր ամէն մարդ համաձայն է որ մրցումին դիմանալու համար անհրաժեշտ է իջեցնել ներքին գիները, բարձրացնել արտադրական ուժը, բարելոցել ճարտարարուեստական սարքուածքը: Կարելի չէ կիսկատար եւ մասնակի միջոցներով փրկել Եւրոպայի տնտեսական, ելմտական եւ դրամական կացութիւնը:

Ընդհակառակն, ամբողջական եւ արագ տնօրինութիւններով է որ Եւրոպան պիտի կարենայ փրկել իր դրամը, տնտեսութիւնը, շնորհիւ ելմտական աւելի արդար կազմակերպութեան մը:

Հ. Մ. ՀԱՄԲՍՐՁՈՒՄԵԱՆ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՆԹԻԼԻ պաշտօնեաները գործադուլ մը սարքած էին երէկ, երկուշաբթի, ժամը 11էն 18.30:

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ վարչապետը, Պ. Նեհրու, յայտարարեց լրագրական ասուլիսի մը մէջ թէ «Մարքսի վարդապետութիւնը մաշած է այլեւս: Այսօր երբ մարքսականութեան մասին կը խօսին, յետադիմական վարդապետութեան մը մասին խօսած կ'ըլլան»:

ՏԱՍԸ ՕՂԱՉՈՒՆԵՐ ձերբակալուեցան թէ՛ Լրանի մէջ, իբրեւ համայնավար, երբ խուզարկութիւն կը կատարուէր ձախկողմեան Թուտեհ կուսակցութեան մէկ խումբին մէջ: Ոստիկանները ատրճանակ մը կը փնտռէին, երբ դասն կուսակցութեան մէկ ատենագրութիւնը, օրաչոյններու ցանկով:

ԾԻԾԱԿ

Ա. — Բախտագուշակը ըսած էր որ տարօրինակ բախտ մը պիտի ժպտի քեզի: Իրականացա՞ւ:
Բ. — Այո, ինքնաշարժի արկած ունեցայ: Կիներ մեռաւ, աղջիկս վիրաւորուեցաւ, մեքենան կտոր-կտոր եղաւ, բայց, տարօրինակ բախտ դրամանի ժամացոյցս բնաւ չէր խանդարուած...
X

ՊԱՐՈՆԸ. — Ա՛լ այս շարժավարը գործէ պիտի արձակեմ. չորրորդ անգամն է որ կեանքս կը կը վտանգէ իր անխճեմ քեզիդ:
ԿԻՆԸ. — Մեղք է. հինգերորդ առիթ մը եւս տուր իրեն...
X

Չայն մը Ռոուկուէյէն

«Յառաջ»-ի երիտարդ աշխատակիցներէն Միչէլ Պետրոսեան որ վերջերս Ալֆրեդիէն Մօնթեփիտէօ դացած էր, հետեւեալ կերպով կը ներկայացնէ իր առաջին տպաւորութիւնները:

— «Շատ մեծ տարբերութիւն կայ այս երկրին եւ Եւրոպայի կեանքին միջեւ: Ընկերական շրջանակ վերաբոսած եմ: Ամէն կիրակի Հ. Յ. Դ. Վոսմեան ակումբ կ'երթամ: Հոս երիտասարդները աւելի շուտ օտարացած են քան Ֆրանսայի մէջ: Հազուադիւս են հայերէն խօսողները, նոյնիսկ մեր ընկերներու գաւազները: Ես ալ հաւանաբար նոյն դժբախտութեան ենթարկուէի, եթէ Ֆրանսայի մէջ հետեւած չըլլայի հայերէն լեզուի դասաւանդութեան:

Ամառ է եւ օդը սաստիկ տաք: Քաղաքը մեծ յառաջելիմութիւն կրած է վերջին տարիները: Հայերը մեծ մասով վաճառականութեամբ կը զբաղին: Անոնք երբ մասի բաժնուած են. — Հայտնի խօսնակ, թրքախօսներ եւ տեղական լեզուն գործածողներ:

Կուսակցական դեմոստրացի, կան Դաշնակցականներ, համայնավարներ եւ հնչակեաններ: Եթ թուրք տարի առաջ հնչակեանները օգտագործեք են տեղական ձայնասփիւռը, եւ զրպարտեք Դաշնակցութիւնը: Նոյն օրը երիտասարդներ կը ծեծեն այդ հնչակեանները եւ ձայնասփիւռը այլեւս կ'արդիւրէ իրենց: Ռուբէնեան մը կայ որ թրքական սկաւառակներ կուտայ ձայնասփիւռով... Օր մը համայնավար է, օր մը հնչակեան, օր մը ոսովավար եւ միշտ հակադաշնակցական:

Մենք, Դաշնակցականներս ալ ունինք շարաթախան ձայնասփիւռը երկուքուկէս ժամ մեր տրամադրութեան տակ: Հոս որեւէ օտար կուսակցութիւն իրաւունք չունի գործելու: Կան նաեւ Արմենիա Երիտ. Միութիւն մը եւ երգչախումբ մը: Ծարթուան մէջ երկու օր հայերէնի դասընթացք տեղի կ'ունենայ, մէկը աղջիկներուն, միւսը տղոց համար: 200 արձանագրուած աշակերտներէն միայն 30 հոգի դպրոց կը յաճախեն:

Իսկոնքեքի սկիզբը տօնեցէք Դաշնակցութեան 61րդ տարեդարձը: Պօսեցաւ ընկեր Դաւիթ Դաւիթխանեան: Այստեղի հանդէսները միեւնոյն խանդավառութիւնը չունին:

X Ուրիշ աղբիւրէ մը կը հաղորդեն թէ Հաւաւային Ամերիկայի հայ գաղութը լծուած է խաղաղ եւ ստեղծագործ աշխատանքի: Ման Փալոյի մէջ տեղի ունեցած է Ազգային Մարմնի ընտրութիւնը եւ շահած է Դաշնակցութեան ցանկը: Մէկ տարի առաջ Մօնթեփիտէի մէջ Դաշնակցութեան տեղական կազմը գնեց ակումբ մը որ օժտուած է ընդարձակ հողամասով մը: Ակումբը կոչուած է «Վոսմեան»: Այժմ ակումբին կից կը կառուցուի նաեւ ընդարձակ սրահ մը:

ԿԱՐԴԱՅԷՔ ԵՒ ՏԱՐԱԾՅԷՔ

« Յ Ա Ռ Ա Ջ » Ը

խանդավառ. անմիջապէս որ յաջողիք գտնել նախկին յաճախորդները, իսկոյն ինձ խտրեցուցեցէք. ես պիտի վարեմ այս գործը. մի մոռնաք որ շօրջոյնը իմ մարդս է:

Յաջորդ օրն իսկ Մարշըլ յաջողած էր գտնել յաճախորդներէն մին՝ որ տարիներով ծխախոտ դնած էր շօրջոյնի խանութէն. հետքը գտած էր նաեւ աղջկան մը որ ատենօք իբր սպասուհի ծառայած էր շօրջոյնի բնակարանը: Փօնթիւի կարգադրութեան համաձայն անոնք դիւրք գրաւեցին նախարարութեան դրամն զիմաց: Կէսօրին բոլոր պաշտօնեաները դուրս ելան, սակայն երկու վկաները չկրցան ձանձնալ շօրջոյնը: Ուրեմն ջախջախիչ փաստ մը ունէր հիմա Փօնթիւի: Այդ մարդը շօրջոյնը չէր:

— Թէեւ ես ամէն օր առիթը ունիմ հետեւելու շօրջոյնի շարժումներուն, սակայն կ'ուզեմ որ դիտանաք նաեւ թէ ովքեր կ'այցելեն իր տունը գիշերները: Պէտք է մէկը տեղաւորենք անոր տան մօտերը, որպէսզի կարենանք հետեւիլ իր բոլոր շարժումներուն:

— Այս գործին մէջ ալ կրնանք ձօրձէն օգտուիլ, ըսի:
— Գո՞ղք:

— Այսինքն նախկին գողը, ճշգրտի: Կրնայ շօրջոյնի տան մօտ սենեակ մը վարձել, հետեւելու համար իր շարժումներուն:

— Լաւ, արդարեւ ձօրձ շատ մը ոստիկաններէ աւելի ճարպիկ է:
ձօրձ շատ ուրախացաւ երբ լսեց թէ Փօնթիւի նոր պաշտօն մը կ'առաջարկէր իրեն:

— Նոր հազուադիւսներս կը հագնիմ եւ կ'երթամ

խիկոյն տուն մը կը վարձեմ շօրջոյնի տան մօտը: Յաջորդ օրը մեզի տեղեկացուց թէ տուն մը գտած էր գրեթէ շօրջոյնի տան դէմը:

— Հիմա կրնամ հետեւիլ շօրջոյնի բոլոր շարժումներուն, ըսաւ ուրախութեամբ:

Օրերը կ'անցնէին եւ ձօրձ հետաքրքրական ոչինչ կը հաղորդէր. ոչ ոք կ'այցելէր շօրջոյնի: Փօնթիւի անհամբերութեան նշաններ ցոյց կուտար եւ Ֆրանսերէն լեզուով անէծքներ կը կարգար: Կեղծ շօրջոյն անշուշտ նպատակով մը մըտած էր նախարարութեան գրասենեակը, բայց ե՞րբ յայտնի պիտի ըլլար թէ ինչ կ'ընէ:

— Գիտեմ թէ շօրջոյնը դուր տեղը չաշխատիր հոն, կ'ըսէք Փօնթիւի, այսուհանդերձ տասը օրէ ի վեր կը հետեւիմ իր շարժումներուն, եւ ոչ մէկ կասկածելի շարժում ըրած է:

Իրիկուն մը սակայն, երբ Փօնթիւի գործէն վերադարձաւ, նկատեցի թէ արտասովոր բան մը սրտատահած էր: Ահաւաստիկ իր պատմութիւնը:

Այդ օրը հետաձայնը հնչած էր: շօրջոյն ձեռք առած էր ընկալուչը եւ պահ մը մտիկ ընէի վե՛րջ «Շատ լաւ, հիմա թուղթերը կը բերեմ» ըսած եւ մեկնած էր: Մեկնելէ առաջ սակայն իր քովի աղջկան ըսած էր թէ գրասենեակի պետերէն Միթիւսը կանչած էր զինքը: Իրիկունն դէմ, գործէն վերջ, Փօնթիւի ընկերակցութեամբ նախարարութեան գաղտնի սպասարկութեան պետին — որ կը ձանձնար զինքը — փութաց Սմիթսընի մօտ:

— Այնպէս կը կարծեմ թէ այսօր շօրջոյնը կանչած էր կարեւոր գործի մը համար, սկաւա Ֆրանսային:

(Շար.)

Յ Ո Ւ Շ Ա Տ Ե Տ Ր

Հրատարակվող վարչապետը բացատրելով իր հրատարակման պատճառները, կրճատել է « խորհրդապետը հոսանքներ » կը շրջապատելին զինքը: Կը կարծուի թէ դժուարութեանց հանդիպած է վաճառ կուսակցութեան կողմէ, որ մեծամասնութիւն կը վայելէ խորհրդարանին մէջ: Թագաւորին զրած մամուլին մէջ կրճատել է « խորհրդարանը հանդիպեցաւ », ազգին բաղձանքները իրականացնելու, անպահանջութեան եւ ապուշտի սղութեան զէմ պայքարելու համար:

Հրատարակուած տեղեկութեանց համաձայն, վաճառը սկսած էր վարկարեկել կառավարութիւնը, լսելով թէ տկարութիւն կը ցուցնէ Անգլիոյ հանդէպ: Միեւնոյն ատեն կը ջանար ձգձգել հինգ միլիոն ոսկիի վարկին քուէարկումը (հատուցում Յունուսը 26ի դոսերուն):

Ամերիկեան ազգայնական կը հաւատեն թէ թագաւորը շատ դոճ չէր Մասեր փաշայէն եւ կը սպասէր որ աւելի խիստ միջոցներ ձեռք առնէ խողովութեանց պատասխանատուներուն դէմ: Հիւրը փաշայի անուանումը բարենշան կը համարուի անգլիական պատերազմի բանակցութեանց վերսկսման տեսակէտով:

Նոր վարչապետը յայտարարեց թէ « օրէնքը եւ բարեկարգութիւնը պիտի պահպանուին բոլոր միջոցներով, թէ երկիրը պիտի փրկուի ներքին ապականութիւններէ եւ շարադէտ ազդեցութիւններէ »: Կը կարծուի թէ նախ իր ուշադրութիւնը ներքին բարեկարգութեան վրայ պիտի կեդրոնացնէ, անգլիական պատերազմի բանակցութիւնները սկըսելէ առաջ:

Իր առաջին զործերէն մէկը եղաւ փակել Յունաստան համալսարանը, ցնոր տնօրինութիւն: Կիրակի օր հազարաւոր ուսանողներ համալսարանէն էին համալսարանին մէջ, բուն բանակով դուռները, լսելու համար օրուան ճառատները: Այս առթիւ բանաձեւ մը քուէարկուեցաւ, որուն համաձայն նստուի զործագուող պիտի սարքուի, մինչեւ որ պաշարման վիճակը ջնջուի: Ուրիշ բանաձեւով մը կը դատապարտեն անգլիական պատերազմի բանակցութեանց վերսկսումը եւ կը պահանջեն խզել դիւանագիտական յարաբերութիւնները Անգլիոյ հետ:

Նոր դատաւարներ մէջ ներքին եւ պատերազմական նախարարութիւնները յանձնուած են Ազգայնական խորհրդի կառավարչին, Ահմէտ Մորթաթա Մարաղի պէյի, որ 43 տարեկան է եւ « երկարամտ մարդ մը կը համարուի »: Նախարարը պաշտօնի ձեռնարկելէ վերջ յայտարարեց. — « Վճած ենք երկիրը ազատել բոլոր կասկածելի տարրերէն »: Վարչապետն ալ թագաւորին ուղղած նամակին մէջ կը խոստանայ « կարելին ընել ըրրոստութեան ազդեցութիւնը ցամքեցնելու համար »:

ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Հնդկաձիւնի հրամանատարութիւնը կը ծանուցանէ թէ ջախջախիչ յաղթանակ մը տարած են ըմբոսներուն վրայ, սպաննելով 500 եւ վիրատուրելով հազար հոգի:

Պոնտիֆիկէն վիեննա հասած լուրերու համաձայն, միջին դասէն 10—20,000 քաղաքացիներ Սեւ ծով — Դանուբ շրջանը պիտի աքսորուին, պարտաւորիչ աշխատանքի լծուելու համար:

Աթինի զինուորական ատենը շարաթ օր մահուան դատապարտեց համայնապար լրտեսական ցանցին անդամներէն ութ ամբաստանեալներ: Ուրիշ չորս հոգի դատապարտուեցան ցկեանս բանտարկութեան, ինը հոգի՝ նոյնպէս բանտարկութեան: Անպարտ արձակուեցան եօթը ամբաստանեալներ: Պաշտպան փաստարանները դիտել տուին թէ Յունաստան պատերազմի մէջ չըլլալով, իրենց փոխանորդեալներուն վերադրուած արարքները լրտեսութիւն թէ կրնար համարուիլ: Միւս կողմէ անտարկիցիին թէ ամբաստանեալներէն երկուքը արդէն մահուան դատապարտուած եւ բանտարկուած էին: Թերթերը կը գրեն թէ վարչապետ Փրաթիւրաս զործագրել պիտի տայ մահապատիժները, խնայելով միայն կիներուն, մանաւանդ եթէ մայրեր են:

Թոնոնի 23ի ահաբեկիչներ Սիտի Այէտի ճամբուն վրայ երկաթուղիներու պողտակները հանած ըլլալով, բեռնատար չողեկառքը դրոհեցաւ հեղեղատին մէջ: Մեքենավարին դանկը ջարձարուեցաւ, իսկ վարիչին թեւն ալ կտրեցաւ: Զերբակարուցան չորս կասկածելիներ, որոնք վերջերս ճամբուած էին չողեկառքի ընկերութիւնէն: Կապէսի մօտերը ըմբոսները ճամբան քանդած են պայթուցիկներով: Իսկ Թոնոնի մէջ փորձած են հանրակառք մը ալքել բոցավառ հրանիւթով:

ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐ երեսփոխանուհի Տիկ. Տընիզ Պասթիտ անձնաստան եղաւ անցեալ օր իր ընտանեկանին մէջ, կազին ծորակը բանակով: Դեռ շատ երիտասարդ, կրակոտ նկարագրի տէր, յաճախ փոթորիկ յարուցած էր խորհրդարանին մէջ: Վարած էր կառավարական պաշտօններ, ինչպէս նաեւ երեսփոխանութի քարտուղարութիւնը: 35 տարեկան էր:

ՕԴԱՆԱԻ ՄԸ ջախջախուեցաւ Նիսի մօտ, բըլուրի մը վրայ, երբ ճամբայ կ'ըլլէր դէպի Փարիզ: 57 ուղեւորներէն միայն մէկ հոգի ողջ մնացած է:

ՅՐԱՆՍՍԱԶՅ ԿԱՊՈՅՏ ԽՍՉԻ

Պարանախար

Շարաթ 15 մարտ ժամը 21ին մինչեւ աւուտ ժամը 5, 31, Փլաա Պէլ-Բուռ, Պէրիէ Միլիէի շէնդ արաններուն մէջ:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, մասնակցութեամբ հայ եւ ֆրանսացի արուեստագէտներու: Georges MAS, de la Radio de Lyon, Arlette MARKARIAN, Danielle PERRIER, Petits Rats, Sœurs SIMONIAN, Duétistes, Roberte FEIMAN, étoile des petits rats de l'Opéra: Հունգարական պար: Մուտքը 250 Ֆր.: Տոմսերը կը ծախուին Կապ. Սաչի բոլոր անդամուհիներուն քով:

Տէր եւ Տիկին Արամ Մուրատեան, Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Յովհաննէսեան, Պ. Յորակ Յովհաննէսեան, Տէր եւ Տիկին Remy, Տէր եւ Տիկին Գարեգին Վարդանեան եւ Սերոբեան ընտանիք արտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց հօր եւ ազգականին:

ՍԱՐԳԻՍ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆԻ

(Վանեցի, 98 տարեկան)

Մահը որ տեղի ունեցաւ մարտ 1ին, 54, rue Gustave-Courbet (Bagneux).

Յուղարկուողութիւնը պիտի կատարուի այսօր, երեքշաբթի ժամը 13.30ին, Bagneuxի Communal գերեզմանատունը:

Հաւաքուիլ իր ընտանիքին:

Այս տխուր առթիւ փոխան ծաղկեպսակի ընկ. Վարդանեան 1000 Ֆր. կը նուիրէ ՅԱՌԱՋԻ տարածման ֆոնդին:

Հ.Բ.Ը.Մ.ՄԱՐՍԷՅԻԻ ԵՐԻՏ. Միութեան տարեկան մեծ պարահանդէսը

Hôtel Splendideի սրահներուն մէջ, շաբաթ դիշեր 29 մարտ ժամը 9.30էն մինչեւ լոյս: Ընտիր նուագախումբ, դերարուեստական ճոխ բաժին:

ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐՎԱՐԱՆԻ աշակերտները

ընդառաջ երթալով շատերու փափաքին, Մ. ՊէշիկՅԱՆԻԵԱՆ — Գ. ԱԼԷՄԵՍԷ թատերասրահին մէջ, այս կիրակի 9 մարտ կէս օրէ վերջ ժամը 15ին, կրկին պիտի ներկայացնեն իրենց թատերախաղերը, որոնք մեծապէս գնահատուեցան առաջին ներկայացման ատեն:

Յայտագիր. — Կեդ ռուսիկանապետը, — Աւարապի հսկումը, Les Lutins de Carnac եւ Un client sérieux:

Հասցէ. — 26, rue Troyon, Métro: Pont de Sèvres.

Օ Հ Ա Ն Տ Ո Ւ Ր Ե Ա Ն Ի

Նուագախանդէսը Մայիս 25ին 952

ՈՒՇԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. — Շատ քիչ օրինակներ մնացած են Պոլսոյ Ս. Փ. Ազգ. Հիւանդանոցի գրպանի օրացոյցներէն: Գին 200 Ֆր.: Դիմել Գրատուն Յասաջ, G. T. Zérikiantz, 13, rue des Dominicains, MARSEILLE.

ՆՈՒԱԳՈՒՀԱՆԻՒՄ

Մարտ 22ին ժամը 21ին ECOLE NORMALE DE MUSIQUEի մէջ 78, Rue Cardinet, métro: Maiesherbes

Գոհարիկ Զագարոսեան

ԴԱՇՆԱԿԱՀԱՐՈՒՀԻ կը ներկայացնէ Programmes bien temperésներու շարքին մէջ Պախ, Փրոսել, Ռամօ, Սքառլաթի, Պեթհովըն, Մոցարթ, Շուպեն, Շուբան, Պոպոս Շօփէն եւ Գոհարիկ Զագարոսեան — (Programme en Ré majeur):

Օտտուն...

Այսինքն ճաշարան ՍՍՍՈՒՆԻ դացէք, տեսէք եւ ճաշեցէք

Օտտուն...ի

ՀԱՄՈՎ — ՀՈՏՈՎ եւ ՄՍՏՁԵԼԻ 31, Rue d'Alexandrie - Paris. Métro: Réaumur et Strasbourg - St. Denis

« ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ » կրթական եւ հրատարակչական ընկերութեան Փարիզի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը Մարտ 7ին, Ուրբաթ ժամը 21ին Le Cadetի վերնախորհրդ: Օրակարգ. — Զեկուցում վարչութեան եւ համարատուութիւն. — Ընտրութիւն նոր վարչութեան:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ. — Մարտ 22ին, շաբաթ երեկոյ « ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՕՐԸ » Լիոնի մէջ:

ԴԱՍԱՆՕՍՈՒԹԻՒՆ. — Այս հինգշաբթի, ժամը 6.30ին, Պ. ՉՕՊԱՆԵԱՆ պիտի կատարէ իր հերթական դասախօսութիւնը Սիբէ Խնիվերսիթէտի Հայ Ուսանողական Տան մէջ: Նիւթ՝ Ներսէս Շընորհալի, մեծ կրօնագետ, մեծ բանասեր, մեծ երաժիշտ: Մուտքը ազատ է:

ՍՐԵԻՍՈՒՏՔԻ ԼՍՍՐԱՆԻՆ Հերթական հաւաքոյթը այս չորեքշաբթի երեկոյ Գատէի սրճարանին վերնախորհրդ: Կը խօսի Պ. Վաղարշակ Մելիքեան: Նիւթը՝ « Բազմաուսնեանց թագաւորութեան պետական կառուցումը »:

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Շուտով կը վերջանայ (Ապրիլ 8) « Յառաջ » ի եօթներորդ տարին (նոր շրջան): Տնտեսական յարաճուն տագնապի այս օրերուն անհրաժեշտ է փակել բոլոր առկա խաշիւները:

Շատերուն զրկած ենք Mandat-Chèqueի քարտեր, ներկայացնելով իրենց հաշիւները եւ հեռոհեռէ պիտի զրկուին մնացեալներուն ալ:

Կը խնդրենք մասնաւորաբար Մարտի 21 մեր բաժանորդներէն — որոնց այբուբենական կարգով կը զրկուին այդ քարտերը — դիւրացնել մեր դործը, փութացնելով վճարումները:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԱԺՇԱԿԱՆ ԵՐԵՎԱՆԻ ՕՆՆԻԿ ՊԵՐՊԵՐԵԱՆԻ 30 Մարտ կիրակի, ժամը 21ին, Salle Gaveau, հովանաւորութեամբ Յանձնախումբի մը որուն պատուակալ նախագահն է ԶԱՐԵԶ ՊԵՅ ՆՈՒՊԱՐ կը մասնակցին Concert Padeloup, բաղկացած 65 հոգիէ եւ Radioի երգչախումբը:

Հ. Մ. Մ. ի պարանախար

Ապրիլ 6ին, Cercle Militaireի մէջ: Ժամը 4էն կէս դիշեր:

ԲԱՄՊԱԿԷ ԵՒ INDEMAILLABLE

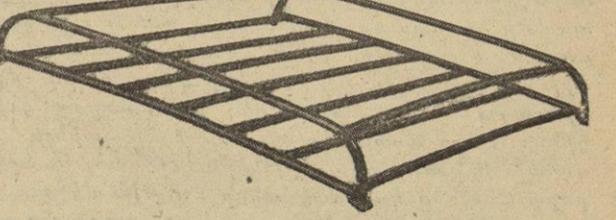
Ապրանքներու մեծաքանակ վաճառում ՈՒՂՂԱԿԻ ԳՈՐԾԱՏԻՐՈՋ ԿՈՂՄԷ Marchéի վաճառորդներուն զիմել՝ Պ Զ Տ Ի Կ Ե Ա Ն MAISON VARAMTEX 5, Rue d'Alsace — Paris 10.

ՈՒՐԱՆ ԼՈՒՐ ՄԸ

Հանդիմն ունիմք մեր հայրենակիցներուն հազարդելու որ ԲԱՔԸ ՏԻՒՉԻՆ 45օԻՆ գտած բացառիկ ընդունելութեան քաղաքում ՏԱԼԱՔԻՒՓԷԵԱՆ տունը նոր մասնաճիւղ մը բացած է

ՓՍՐԻՉ HALLE AUX VINSի ՄԷՉ Տալափիլեան Որդիի տնօրէնութեամբ: Փարիզի եւ արուարձաններու լաւագոյն նը — պարավաճառատուներու մօտ միշտ պիտի գտնէք Կեդրոնատեղի 8 Puvis de Chavannes, MARSEILLE ՌԱՔԸ ՏԻՒՉԸ 45:

Պ Ա Ր Ն Ո Ւ Մ ԵՒ Կ Ա Լ Ը Ր Ի

Ամէն տեսակ ինքնաշարժի եւ քաղաքային համար Պարնուսի եւ Կալըրիի պէտք ունեցողները պիտի գտնեն իրենց ուղածը Փապրիֆասիանի զինով:

MAISON VELMO - AUTO 14, Rue Louis-Blanc — Paris (10e), 184, Quai de Jemmapes.

Le Gérant: A. NERCESSIAN Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme, Paris (13)

Օ Ր Ը Օ Ր Ի Ն

« ԳԻԻԱՆԱԳԻՏ » Ի ՄԸ ԽՐԱՏԸ

— Տղա՛ս, քեզի հազար անգամ ըսած եմ որ քիչ մը դիւանագէտ ըլլաս... եւ շողքորթել սորվես...

— Ի՞նչ ընելու եմ՝ դիւանագէտ ու շողքորթ ըլլալու համար:

— Մտիկ ըրէ՛... նախ եւ առջ ամէն ճշմարտութիւն մի՛ ըսեր...

— Սա ընդհանուր խօսքերը մէկ կողմ, շօշափելի բաներու մասին խօսէ՛:

— Ատենը մէյ մը կը գանդատիս թէ այս կամ այն դրոշմ-բրոշմ մեր լեզուին օրէնքները չի յարգեր եւ սխալ-մխալ բաներ կը գրէ... Ի՞նչն հայերէնի դաստիարակ էս...

— Յետո՞յ: Եարունակէ:

— Մեր հանդէսները ո՛չ շքեղ են եղեր, ո՛չ ալ աննախընթաց... Քեզի ո՞վ էրաւունք տուաւ որ մեկ քննադատես...

— Ոչ ոք...

— Թուրքերէն երգեր կ'երգենք եղեր... Ես ալ աղէկ կ'ընենք... Ի՞նչն ո՞վ կ'ըլլայ որ մեր ներքին գործերուն կը խառնուիս...

— Իրաւունք ունիս...

— Հայ ժողովուրդը շատ ճառ կը խօսի եղեր... թող խօսի... հայա, քեզի պէս բերանը կղզի նստի՞, օրերով, շաբաթներով...

— Եստ ճիշտ...

— Պատուաբար ալ ձեռքով, ու դանակը ձախ ձեռքով կը բռնենք եղեր կամ մատին ծայրով միայն կտորը պատուաբար կ'ըլլայ կը տեղադրենք եղեր... մենք ատանկ սորված ենք, ատանկ ալ կը շարունակենք...

— Եստ լաւ կ'ընէք...

— Հայերէնի մէջ օտար բառեր կը գործածենք եղեր... Մենք, Ամերիկահայերս, այդպէս յարմար դատած ենք, դուք մի՛ խառնուր...

— Կը ներէ՛ք...

— Չեղկնցնեմ, ըսելիքս շատ պարզ է՝ եթէ պուտ մը խեղք ունիս... Աշխատէ՛ որ քիչ մը շողքորթել սորվիս... Քիչ մը ճկուն եղի՛ր... Այդքան ճշմարտախօս ըլլալու պէտք չունիս... Զհաւնած բաներու համար ալ « լաւ են, շատ լաւ են » ըսէ... Ատոր-անոր երեսին խնդա՛... Ատոր-անոր բոլորովը դարձիր... Եթէ այսպէս շարունակես, թշնամիներդ կը շատան ու ա՛լ քեզ չեն սիրեր...

ԵՒՐՈՊԱՅԻ

Զօր. Այգրնատուր Անգարայի սեջ

Արեւմտեան ճակատի գերագոյն հրամանատարին Անգարա եւ Աթէնք այցելութեան առթիւ, կը հաւաստեն թէ պիտի քննուին Պալքաններու ռազմադիտական կազմութեան ներկայ եւ ապագայ տուեալները, ինչպէս նաեւ ամերիկեան օդուծութեան խնդիրը:

Ամերիկեան տեղեկագրի մը համաձայն, Թուրքիա այժմ իր ազգային եկամուտէն միայն 5-10% կը յատկացնէ պաշտպանութեան, այսինքն շատ աւելի նուազ քան Ատլանտեանի միւս զինակիցները: Եւ սակայն Անգարայի կառավարութեան համար դժուար է աւելցնել ծախքերը, որոնք ընդհ. երմտացոյցին 40% կը ներկայացնեն արդէն:

Հետեւաբար, ստույգ է թէ Թուրքիոյ վարիչները նոր օդուծութիւն մը պիտի խնդրեն Մ. Նահանգներէն, թէ զբառով եւ թէ սպառազինութեամբ:

× Անգարայէն կը հեռագրեն թէ զօր. Այգրնատուր օդանաւէն իջաւ ամառի լեռնադաշտի մը մէջ: Իմաստըրու զացած բազմութիւնը ցուրտէն կը դողար, վասն զի Անգարայի ամէնէն ցուրտ օրերէն մէկն էր երկուշաբթին: Զօրավարը գովեց թրքական բանակին յատկութիւնները եւ շնորհաւորեց Թուրքիոյ անդամակցութիւնը Ատլանտեան դաշինքին մէջ: Կիսուարս օդակախարհի շրջակայ ըլլալները ծածկուած էին ձիւնով: Այն բանի մը հարեւր երեւելիները որ զիմարտելու զացած էին իրենց կառքերուն մէջ մնացին մինչեւ որ երեւոյց զօրավարին օդանաւը: Նուազատուրը ազգ. քայլերը հնչեցուց: Յետոյ զօրավարը քանի մը խօսքեր ուղղեց լրաբերներուն, գովելով Թուրքիան « որ երեսուն տարիէ ի վեր արդիական յառաջիմական պետութիւն մը կը կառուցանէ »: Այս առթիւ յիշեց Թուրք զօրագունդին ցոյց տուած քաջութիւնը Քորէայի կռիւներուն մէջ:

Ամերիկան ալ մտանոց քրանսական սազնապիւն առիւ

ՕԳՆՈՒԹԻՒՆԸ ՊԻՏԻ ԴԱՒՐԵՑՆԵՆ

Ուշիկնկթընէն կը հեռագրեն թէ Մ. Նահանգները լարուած ուշադրութեամբ կը հետեւին Ֆրանսայի ներքին անցուղարձին: Արտաքին նախարարը, Պ. Էշիսըն առջի օր դադարի խորհրդակցութիւն մը կատարեց Մերակոյտի արտաքին գործերու յանձնարարութեան հետ: Կարգ մը թերթեր կը դրեն թէ այդ ժողովին մէջ որոշուած է ի հարկին դադարեցնել դրամական օդուծութիւնը, եթէ Ֆրանսայի դահլիճի տաքնապը չլուծուի:

Յանձնարարութեան նախադասը, ծերակուտական Քոնրլի յայտարարած է. — « Եթէ Ֆրանսա իր կարելին չփորձէ իր իսկ պաշտպանութեան համար, չի կրնար կարեւոր օդուծութիւն մը ստանալ Մ. Նահանգներէն: Ֆրանսա պէտք է կատարէ իր պարտականութիւնը, կարգի դնելով իր տուեղ »:

Նոյն աղբիւրին համաձայն ծերակուտական այս յայտարարութիւնը ըրած է լրագրողի մը, երբ յանձնարարութեամբ արդէն ըսած էր արտաքին նախարարը, դռնփակ նիստին մէջ: Պ. Էշիսըն մասնաւորապէս աղբուած է Ֆրանսայի նախարարական տաքնապէս, վասն զի ճիշտ այս միջոցին խորհրդարանին առջեւ կը պաշտպանէ արտասահմանի օդուծութիւնը (7 միլիար 900 միլիոն տոլար): Յանձնարարութեան անդամներէն մէկն ալ ըսած է թէ արդար չէ պահանջել ամերիկացի հարկատուներէն որ առիւծի բաժինը պատանձնեն միջազգային պաշտպանութեան ծախքերուն մէջ:

× Ինչպէս գրած էինք երէկ, նոր դահլիճին կազմութիւնը առաջարկուած է երրորդ թեկնածուի մը, Պ. Փիլիքի, գործարանատէր եւ Սէն Եսմոնի քաղաքապետը 1929էն ի վեր: Ծնած է 1891-ին: Հանրօգուտ շինութեանց եւ փոխադրութեանց նախարար եղած է 1950էն ի վեր: (Համայնավար օրկանը « Փէթէնի խորհրդակցան » կը կոչէ նոր թեկնածուն):

Ինչպէս կ'երեւայ, Պ. Փիլիքի պիտի փորձէ մասնագէտներու դահլիճ մը կազմել, ամէն բանէ առաջ Ֆրանսա փրկելու համար: Ինքն ալ յայտարարեց, հանրապետութեան նախագահին առաջարկը ընդունելի վերջ:

« Ես կ'ուզեմ մէկըլի դնել քաղաքական խնդիրները, դրազելու համար միայն մասնագէտական հարցերով: Եթէ վերջնապէս ընդունւմ վարչապետութեան պաշտօնը, կոչ պիտի ուղղեմ այս մարդոց որ կրնան գործակցել ինձի հետ, առանց նկատի առնելու անոնց քաղաքական կապերը: Իմ նպատակն պիտի ըլլայ պաշտպանել Ֆրանսա, պայքարել թղթադրամի յաւելման եւ դինուրէ բարձրացման դէմ »:

Իր բարեկամներուն հետ խորհրդակցելէ վերջ, Պ. Փիլիքի պիտի պատրաստէր նախագիծ մը, հետեւեալ բովանդակութեամբ. —

Կատեցնել զիններու եւ աշխատավարձի յաւելումը. — Վերակազմել ազգայնացուած հաստատութիւնները. — Աւելցնել տուրքերը, ելեմուտքը հաւասարակշռելու համար. — Աւելցնել աշխատանքի ժամերը, — Պակեցնել կամ չնջել ընկերային ապահովութեան ըլլալիք վճարումները յաւելուածական ժամերու համար:

Այս նախադիւր երէկ պիտի ներկայացուէր Այգ. ժողովի զանազան խմբակցութեանց: Տարակոյս չկայ թէ ընկերավարականները եւ թերեւս ուրիշներ ալ պիտի մերժեն:

Եթէ այս երրորդ թեկնածուն ալ ձախողի, ընդհանուր կարծիքն այն է թէ վարչապետութիւնը պիտի առաջարկուի ծերունի Պ. Քէօյի, հակառակ իր վատաբողջ միտքին: Ընկերավարականները աւելի համակիր են իրեն, բայց զօր. ար կողմ կազմակերպութիւնը կրնայ դժուարութիւններ յարուցանել:

Կ'ըսուի թէ հանրապետութեան նախագահը ի հարկին կոչ մը պիտի ուղղէ ամբողջ երկրին, թէ սեռակցութիւն մը պիտի ունենայ զօր. ար կողմ հետ եւն.:

Այս լուրերն ալ կը հաստատեն կազմութեան ծանրութիւնը, որ մեծապէս ազդած է նաեւ սակարանին վրայ: Երկուշաբթի օր ամերիկեան տուրքը 486 ֆր. ի բարձրացաւ ազատ շուկային մէջ, ինչ որ ամենաբարձր գինն է երբ տարիէ ի վեր: Սթերլինը կ'արժէր 1095, գոլդ. ֆրանքը 111: Նախօրէն բարձրացաւ 4960, գոլդ. ոսկին 4700, սթերլինը 5830, ձոյլ ոսկին 633,000 ֆր. ի: ԳԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄԱՐՏԻՅԻ մէջ ծագիկատի քանի մը դէպքեր պատահած ըլլալով, Նահանգապետը պարտաւորիչ պատուաստ հաստատեց քաղաքին եւ մերձակայ շրջաններու բոլոր քաղաքացիներուն համար: Այժմ պատուաստի միջակայն կը պահանջէ բոլոր ծամբորդներէն: Մարտի 1-ի սահման թաղին մէջ ստիկանական ընդունելի մը կատարելով, բազմաթիւ Հիւս. Ամերիկացիներ ամենամօտ ոստիկանատունը առաջնորդուեցան եւ պատուաստուեցան:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. Էջ)

ՄԵՐ ԽՕՄԲԸ

ՓԱՐԻԶԻ ՆՈՐ ՃԳՆԱԺԱՄԸ

Նախարարական առաջին տաքնապը չէ որ կը ծաղիկ փարիզի մէջ: Բայց, կը թուի թէ երբեք այսքան մտահոգութեան մատնուած չէին Ֆրանսան եւ իր բարեկամները:

Կը բաւէ աչքէ անցնել ամենօրեայ թերթերը. չափելու համար տաքնապին խորութիւնը:

Երկրէն դուրս ալ, մասնաւորապէս անգլեւսաքսոն մամուլը անձկութեամբ կը հետեւի տաքնապին ելեւէջներուն: Մանաւանդ որ, դեռ նոր վերջացաւ Ատլանտեանի խորհրդաժողովը, ուր նոր եւ ծանրակշիւ յանձնարարութիւններ ստանձնած էր Ֆրանսան:

Քառասներկու տարեկան վարչապետը, էտկաու Ֆոու, քառասուն օր ալ չըլիմացաւ, քսան անգամ վստահութեան խնդիր յարուցանելէ վերջ:

Ինչպէս դիտել կուտայ տեղական թերթ մը, 19րդ նախարարական տաքնապն է այս, Ազատագրութեան ի վեր. իսկ երրորդը վերջին եօթը ամիսներու ընթացքին:

Այս անգամուան տաքնապը լուրջ մտահոգութիւն կը պատճառէ մասնաւորապէս անոր համար որ, կապ ունի ոչ միայն հանրապետական կարգուսարքին, այլ եւ արեւմտեան Եւրոպայի պաշտպանութեան հետ:

Քիչ անդին պիտի կարգաւ ամերիկեան ազգաբարձութիւն մը, Մերակոյտի արտաքին գործերու յանձնարարութեան միջոցաւ:

Նիստը դռնփակ ըլլալով, ամբողջ անցուղարձը ծանօթ չէ սովորական մահկանացուներուն:

Եւ սակայն, եղած ազդարարութիւնն ալ կը բաւէ, դադարաբար մը կազմելու համար:

Մնաց որ, թերթերը շատ աւելի բաց կը խօսին, Մանչէն եւ Ատլանտեանէն սարկին թէ անդին:

Օրինակ, բրիտանական շատ չափաւոր եւ ազատական թերթ մը, « Մանչէսթըր Կարտիւն », կ'ազդարարէ խմբագրականով մը.

« Եթէ կուսակցութիւնները կ'ուզեն ապացուցանել թէ կրնան տակաւին կառավարել Ֆրանսան առանց վտանգելու անոր խորհրդարանական գրութիւնը, այլ եւս կ'ըսենք իր բամբակ չունին »:

Ամերիկեան ծաւալուն թերթ մը, « Նիւ Եորք Թայմս », շատ աւելի մոտայ գոյներով կը նկարագրէ Ֆրանսայի ներկայ վիճակը.

« Ե՞րբ պիտի ուզէ արթնալ Ֆրանսան: Այս հարցումը կ'ուզեն օտարները պատերազմէն ի վեր... »:

Թերթը հիմնաւորելով իր տեսակէտները, դիտել կուտայ.

« Այսօրուան Ֆրանսայի ողբերգութիւնը այն է որ իր ժողովուրդը կը շարունակէ դիմագրաւել մահացու վտանգներ, առանց ազգային միութեան, առանց հաստատուն ղեկավարութեան, առանց յատկօրէն պարզուած նպատակի »:

Պատկերը այսքան սեւ տեսնելով հանդերձ, ամերիկեան թերթը լաւատես է եզրակացութեան մէջ: Եւ կը յուսայ թէ ի վերջոյ պիտի արթնայ « Քնացող Անտառին Գեղուհին », իբրեւ աշխարհի ամէնէն բախտաւոր ազգերէն մին:

Տեղական թերթերու հակամարտ պայքարին եւ խորհրդարանի պարբերական ժողովին մէջ, անընդհատ կը հնչէ միւս կողմերը, — Ֆրանսայի համայնավար կուսակցութեան ձայնը:

Իրենց պաշտօնաթերթը, « Իմանիթէ », Կեղը. Կոմիտէին մէկ ղեկոյցը հրատարակած էր երէկ:

Սովորական յանկերգներէն եւ լուսանկերներէն վերջ, Կոմիտէն շնորհով « Հանրապետութեան, հայրենիքին եւ խղճութեան սպառնացող վրտանգները, կ'ըսէ թէ տաքնապը կրնայ լուծուիլ հետեւեալ պայմաններով. —

Վերիվայր չըջել քաղաքականութիւնը, ջնջելով Մարշլի ծրագիրը, Ատլանտեանի դաշինքը, Եւրոպայի ծրագիրը, եւրոպական բանակը եւ յարակից պայմանագրերը, « որոնք աւելի քան 1400 միլիարտի զինուորական ծախք մը կը պարտադրեն երկրին »:

Ֆրանսայի բոլոր անկեղծ բարեկամները սրբտանց կը մաղթեն որ անյապաղ ելք մը գտնուի այս նոր տաքնապին, երբ դեռ ուշ չէ: Ե.

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ

ԵՒ... ԴԱՐՁԵԱԼ LUC-ANDRE MARCEL ՈՒՐ ԿԸ ՅԱՅՏՆՈՒԻ ՆԱԵՒ...

Գ.

« ՅԻՇԱՏԱԿԱԳԻՐԲ

ԵՐԿՈՏԱՍԱՆԱՆԱՅ

Պատրիարքութեան

(ՄԱՂԱՔԻԱ ԱՐՔ. ՕՐՄԱՆԵԱՆ)

ԽՄԲ. — Այս խորագրով, նախկին Պատրիարք Օրմանեան արք., իր ընտրութեան բուականին (6 նոյեմբեր 1896) մինչեւ հրաւիրուած թուականը (16 Յուլիս 1908) տեղի ունեցած դէպքերը արձանագրելով երկու պարակի մէջ ամփոփած եւ տպել տուած էր 1910ին: Այս պրակտիկը հրատարակ չեն ելած, այլ որոշ թիւով միայն զրկուած են մտերիներու:

Այդ հարգազրուց օրինակներէն մին ձեռք առնելով, յաջորդաբար պիտի հարկեն շահեկան մատերը: (Անփոփոխ կը պահենք իր լեզուն):

ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԸ

Պատրիարք ընտրուելու կատարուած է առանց իմ գործակցութեանս, եւ առանց իմ անկախութեանս:

1896 յուլիսի վերջերը Արմաշէն Պոլիս եկած էին վանական եւ դպրոցական գործերու կարգադրութեան համար: Նոյն տարւոյ օգոստոսին տըրքաւիթ գործողութեանց ակնատես լինելէ ետքը, Արմաշ դարձայ սեպտեմբերի սկիզբը:

Ամենայն ինչ յուսահատ էր Գլխավորներն մէջ, ամենէն կարեւոր բաները պակաս, վանականներու օրապահ իրեն համար հայն ու ինձորը չափով տալու պարտաւորուեցանք:

Պոլիս դառնալն ալ արգելուած էր, հազիւ Բարթողիմէոս տեղապահին մօտ միջնորդութեամբ եւ նորա դիմումներով արտօնուեցանք՝ եւ ու Դուրեան Եղիշէ վարդապետ:

Պոլիս հասանք հոկտեմբեր 15ին եւ 18ին Դպրեվանքի շարունակութեան մասին Հոգևոցը ըսէ ըսին ինձի տեղապահն ու վարչութեան վարիչ գերատեսնակները:

Ես ալ 24ին դարձուր յայտնեցի դադարումս, եւ միանգամայն տեղապահին խնդրեցի Եղիպտոսի համար անցադէր հանել տալ, Պոլսոյ մէջ մնալու բնաւ կամք չունենալով:

Նոյն միջոցին Յարութիւն փաշա Տատեան առաջին կայ ընտրութեանց մասին համաձայնութիւն գոյացնելու համար, իւր տան մէջ ժողովներ կը գումարէր. ո՛չ հրաւիրուեցայ եւ ո՛չ դացի, այցելութիւն իսկ չտուի: Արմաշէն հիւանդաբանի եկած ըլլալով, տան մէջ հանդիստ կը մնայի եւ պտոյտներ չէի ընէր:

Այդ պարագաներուն ներքեւ, եւ քանի մը օրերու համառօտ ժամանակամիջոցին մէջ, հոկտեմբեր 31ին՝ Կրօնական ժողովոյ անդամ եւ նոյեմբեր 6ին Պատրիարք ընտրուեցայ, թէպէտեւ ամեն պարագաներ պատրիարք ընտրուելուս նպատակաւ չէին, զլիսաւորաբար, ոչ ՚ի ծնէ, այլ իմ կամաց Հայ Ուղղափառ Եկեղեցւոյ մէջ գըտնուելու:

Ազգային վարչութիւնը, որ գոյութիւն ունէր ընտրութեանս ատեն, հետեւեալ կերպով կազմուած էր —

- Կրօնական ժողով՝ Յովհաննէսեան Գրիգորիս, Մանկունի վահրամ, Մուրատեան Մելքիսեդեկ Արքեպիսկոպոսներ, Ճէվահիրճեան Գարրիէլ, Այվազեան Յովսէփ, Դուրեան Եղիշէ, Իւթիւճեան Գեորգ Թաթարեան Գարեգին վարդապետներ, Սէթեան Կարապետ, Շահնազարեան Յովհաննէս, Սանտարճեան Կարապետ, Տէր-Գարրիէլեան Ոստիոսեան եւ Ոստիոսեան Գարրիէլ աւագ քահանաներ:
- Փաղափակաւ ժողով՝ Տատեան Յարութիւն եւ Ասլանեան Ստեփան՝ փաշաներ, Նորատուկեան Գարրիէլ, Տիպէր Զարեհ, Ոստեան Գրիգոր, Չայեան Իլիաս, Տէր-Ներսէսեան Տիգրան, Եղևուֆեան Տիգրան, Գարակէօղեան Գրիգոր, Սեթեան Միհրան, Տէմիրճիպաշեան Սեպուհ, Ասատեան Մկրտիչ, Մանուկեան Սենեքերիմ, Գարամաճեան Կարապետ էֆէնտիներ:

Ընտրող ժողովի կազմութիւնն ալ ըստ ամենայնի օրինաւոր եւ տիրող կանոնադրութեան համաձայն էր, օրինաւորապէս ընտրուած եւ օրինաւոր արարման օրէնքի մէջ գտնուող երեսփոխաններով գումարուած: Ասոնց թիւը 62ի կը յանգէր, ինձ արուած քուէներուն թիւը 48 էր, որ է ըսել 78 առ հարիւր, յոյժ գոհացուցիչ քուէարկութիւն մը:

Ես ո՛չ ընտրուելու հետամուտ եղած էի, եւ ո՛չ ալ պարագաները ձեռնուր եւ նպատակաւ չէին ունէ հետամտութեան: Եւ իրօք ալ Տատեան փաշայի գումարած ժողովներուն մէջ՝ նախ ուրիշ եպիսկոպոսներու ընտրելիութեան վրայ խօսուեցէր էր, Տատեան փաշայի ընտրելին ալ ուրիշն է եղեր, եւ խօսուած ընտրելիներուն եւ ինքնընծայ ընտրե-

Երբ լսեցի թէ Պ. Զօպանեան յօդուածաշարք մը հրատարակած է Ա. Մարսէլի թարգմանութեանց վրայ, ուրախացայ: Ա՛հ, ըսի, վերջապէ՛ս հիմա լրջօրէն պիտի քննէ ինչորք եւ ներկայացնէ իր դիտողութիւնները: Ահապէս դժուարութիւններով գտայ այդ թիւերը: Շատ կարգապահութեամբ մը ըլլալու չէ, զոնէ ճիշտագոյն մէջ: Ան կը կոչուի «Պայքար» եւ կը հրատարակուի Ամերիկա: Առաջին ակնարկով, ափ ի բերան մնացի խորազրին դիմաց: Ի՞նչ կը կարծէք որ ըլլայ.

« Պ. Կ. Փօլատեանի յօդուածաշարքը »: Այս ի՞նչ պատու... Հապա դուք եւ ես կը կարծէինք թէ ինչորք Ա. Մարսէլի թարգմանութեանց վրայ էր: Ինչո՞ւ այս խորազրին: Անցնինք սակայն: Պ. Զօպանեան հոն կը մեղադրէ Օ. Պէրպէրեանը եւ զիս, որովհետեւ հաւանած ենք Ա. Մարսէլի թարգմանութեանց: Նոյնիսկ թեւ կուտայ երեւակայութեան եւ կ'ողբկոչէ երջանկալիչատակ Ռեթիոս Պէրպէրեանը: Կ'ըսէ. — «Իմօրանէդ բարձրացուր զլուսիդ եւ տես թէ ի՞նչ կ'ընէ դաւակիդ, տես ան որքա՞ն անարժան է քեզի...»: Չարթըննար սակայն մեծ դատարարի, զժախտաբար: Որովհետեւ մատահ եմ թէ ան պիտի հրճուէր ի տես իր տաղանդաւոր գաւիին արժանիքներուն:

Պ. Զօպանեան կը մեղադրէ նաեւ «Յառաջ», «Յուսարեք» եւ «Հայրենիք» օրաթերթերը, որոնք տպած կամ արտատպած են իմ յօդուածաշարքս, առանց իրենց հակակշիռին ենթարկելու: Պ. Զօպանեան կը մտնայ անունները ուրիշ թերթերու ալ, բայց չի՛ մտնար իր մեղադրանքին մէջ սպրդեցնել թէ այդ երեք թերթերը նոյն կուսակցութեան կը պատկանին:

Տեղը եկաւ հիմա պոռալու. — « Հէ՛յ, մարդ, այս ինչորին մէջ ի՞նչ գործ ունի կուսակցութիւնը »: Իրատուք ունի՞մ նաեւ, հոն ալ բռնելու իր օձիքէն: Ո՛ւր է մեղքը, եւ ո՞վ է մեղանշողը: Ինքն է, մամուլի օրէնքներուն դէմ միակ մեղանշողը ինքն է, Զօպանեանը, եւ ուրիշ ոչ ոք:

Իր մէջէն անհետացե՞ր են արամբանութեան վերջին նշոյլները: Յօդուած կը գրէ Յրանապի մէջ տեղի ունեցած ինչորքներու մասին: Ինք, Ա. Մարսէլը եւ ես Յրանապ կը բնակինք, խօսքը մեր մասին է: Ինչո՞ւ իր մեղի համար գրածները մեղմէ կ'ուզէ ծածկել: Ինչո՞ւ իր յօդուածները Ամերիկա կը ղրկէ: Ինչո՞ւ չտպեց քանոնք «Յառաջ»-ի մէջ, ինչպէս կը պահանջէին օրէնքն ու պարկեշտութիւնը, քանի որ հոն լոյս տեսած էր առաջին անգամ իմ դրածս: «Յառաջ»ը պիտի մերժէ՞ր: Ի՞նչ պատճառով, եթէ տպուելիք բաներ էին: Թող տպէր «Արեւմուտք»-ի մէջ, թող տպէր իրեն աւելի մօտիկ «Այսօր»-ի մէջ: Հոս սակայն ստիպուած եմ Պ. Զօպանեանին իրաւունք տալ, եթէ ո՛չ ըստ մեղի, զոնէ ըստ խորի:

Այդ Ֆրանսահայ թերթերէն ո՛չ մէկը պիտի ուզէր տպել իր ճոռոմբանութիւնը: Բայց դեռ կը սպասէք որ ձեզի ըսեմ թէ ի՞նչ են Պ. Զօպանեանի

դիտողութիւնները Լիւք Անարէ Մարսէլի թարգմանութեանց մասին:

Եկայ արդէն, կամ... պիտի դամ: Որովհետեւ վեց յօդուածներուն հինգուկէսը յատկացուած են Պ. Զօպանեանի ստացած նամակներուն, կամ իր մասին ըսուած գնահատանքներուն՝ 60 տարիէ ի վեր: Գլխիկն չէ փոխուած, ինչպէս կը տեսնէք: Անարգաղելի է այս մարդը, անարգազրելի ալ պիտի մնայ:

Եթէ իրաւամբ կը խորհիք թէ այս բոլորը պէտք է վերադրել անափառութեան, բնական է շատ չէք սխալիք: Բայց այս բոլորին ետին կան նաեւ յետին հաշիւներ:

Սորազերը, Ամերիկա տպելը, նամակները, այդ բոլորը կը ձգտին նպատակի մը: Զինք իր անունով եւ համբաւով ճանչցողներուն հաւատացնելու թէ այս նորեկները բանէ չեն հասկնար: Ոչ միայն չեն հասկնար, այլ եւ կ'ուզեն իր ձեռքէն խլել իր իրաւունքները: «Տեսէ՛ք, տեսէ՛ք, կը շարժէ այդ նամակները անոնց դիմաց, տեսէ՛ք վկայադրես, ամենամեծ մարդոց կողմէ տրուած...»:

Եւ ի՞նչ են իր մասին այդ գրուածները: Պարզապէս քաղաքավարական խօսքեր: Կան որ յուզիչ են, բայց կը վերաբերին մեր ժողովուրդին կրօնատապալանքներուն: Մեր շարժերը լայնօրէն օգտագործուած են ի նպատ Զօպանեանի անունին: Այդ ազնիւ մարդիկը յայտնած են իրենց ցաւը կատարուած խժգոնութեանց դէմ, յայտնած են Փարիզ բնակող հայ գրագէտի մը, որ իրենց կը ներկայացնէ այդ ժողովուրդին թէ՛ ցաւը եւ թէ՛ դրականութիւնը:

Գէ՛շ բան է այս, պիտի հարցնէք: Ի հարկէ դէ՛շ. ընդհանրապէս շատ լաւ է. ըսի արդէն, Զօպանեանի այդ ուղղութեամբ վատնած ջանքերը մեր երախտագիտութեան արժանի են:

Ատիկ հետեւցնել թէ անոնք հաւանած են իր թարգմանութեանց, բաւական ճամբայ կայ:

Մարտի մը հաւանած ըլլայ այդ ոտանաւորներուն... Allons! Allons, Պր. Զօպանեան: Թուրքերոյ խորքերը չենք. քանակէնդ տարիէ ի վեր Յրանապ կ'ապրինք: Գիտենք թէ ո՞վ էր Մարսէլը եւ ի՞նչ էր անոր գրական ճաշակը: Մենք նորերս քանակէնդ տարիէ ի վեր կը մնանինք այս ժողովուրդին մշակոյթով: Նամակներով չենք ճանչնար անոր գրողները, կը խօսինք անոնց հետ, բարեկամաբար: Գիտենք անոնց անկեղծ կարծիքը ձեր թարգմանութեանց մասին:

(Մնացեալը յաջորդով) Կ. ՓՈԼԱՏԵԱՆ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ արտաքին նախարարը, Պ. Վեներելոս, Հոռոմ հասնելով, ջերմ ընդունելութեան արժանացաւ: Նախարարը խորհրդակցութիւններ պիտի կատարէ, ամբաստանելու համար իտալեահեղինակեան յարաբերութիւնները: Կարգ մը շրջանակներու մէջ կը կարծեն թէ պիտի փորձէ երբեակ համաձայնութիւն մը կնքել Իտալիոյ, Յունաստանի եւ Թուրքիոյ միջեւ, զօրացնելու համար հարաւային Եւրոպայի արահովութիւնը: Իտալիա սկզբունքով համաձայն է այսպիսի դաշինքի մը, բայց կը սպասէ որ վերջնապէս պարզուի Եւրոպայի դիրքը Թրիէսթի հարցին մէջ:

լինելուն հեռացուելէն ետքը՝ վերջէն վերջ իմ անունս է արուեր:

Կառավարութեան առջեւ ոչ ծանօթ էի եւ ոչ բարեկամ, եւ ոչ ալ իբր հաճոյական անձ նկատուած էի: Մայրաքաղաքի պետական անձանց հետ ընաւ ծանօթութիւն եւ յարաբերութիւն չունէի: Արմաշի պաշտօնավարութեանս մէջ երբեք անոնց հետ չփոռ ունեցած չէի: Իբր նախընթաց՝ կը յիշուէր միայն 1882ի Կարնոյ դէպքը, ուր առաջին անգամ յեղափոխական կազմակերպութեան սկզբնաւորութիւնը երեւցած էր: Այն ժամանակի առաջնորդն ես էի, եւ իմ վրաս ալ պաշտօնապէս ամբաստանութիւններ եղած էին, նոյն գործին առաջնորդը կամ հովանաւորողը եղած կ'ըսուէի: Լրտեսներ Կարնոյ առաջնորդարանը պատած կը հակէին, ձերբակալելներուն վրայ իմ մասին խիստ հարցաքննութիւններ կատարուած էին նոյն իսկ առաջնորդարանի փոքրաւոր բանտարկուած եւ խիստ հարցուփորձի ենթարկուած էր՝ իմ վրայ վկայութիւն քաղելու համար, եւ վերջապէս առաջնորդութիւնէ հեռացուելու Պատրիարքարանին առաջարկուած էր: Ես պարտաւորուեցայ փութով հեռանալ՝ պաշտօնական ու բռնական գործողութեանց տեղի չտալու համար:

Պատրիարքական ընտրութիւնն յետոյ այդ նախընթացը անմիջապէս երեւան հանողներ չպակսեցան եւ գործը քննութեան ենթարկուեցաւ եւ ընտրութեան հաստատութիւնը յապաղեցաւ, եւ յաջողցնելու համար Տատեան փաշայ նորանոր աշխատութեանց ձեռնարկելու եւ զօրաւոր միջնորդութեանց դիմելու պարտաւորուեցաւ:

Սկիզբէն ի վեր վարչական պաշտօններու սի-

րահար եղած չեմ, եւ պատրիարքութեան վրայ ալ համակիր աչքով նայած չեմ: Երբ 1886ին Մակար կաթողիկոս ձեռնարանի ուսուցչութիւնն առաջարկեց, այդ պաշտօնը ստանձնեցի հակառակ ոմանց խորհուրդին թէ այդու սասարկէս կը փակուէր:

Կեանքիս հիմնական սկզբունքն է եւ հաստատուն կանոնը՝ ո՛չ մի պաշտօնի հետամուտ լինել, եւ ո՛չ մի պաշտօնի խուսափել, այլ օրինաւորապէս յայտնուած ընտրութեան կամ անուանման համակերպել, եւ յանձնարարեալ գործին մէջ անվհատ եւ ցվերջ աշխատիլ:

Պոլսէն գաւառ, առաջնորդութիւնէ ուսուցչութեան, մայրաքաղաքէ վանք տեղափոխուած եմ առանց դիտողութեան, միշտ հարկաւորը կամաւոր ընելու գուարթութեամբ: Այդ սկզբունքին հաստատարիմ մնալով՝ պատրիարքութիւնն ալ պէտք չէր որ մերժէի, որ իմ աչքիս որեւէ պաշտօնէ տարբերութիւն չունէր, բայց եթէ աւելի ծանր եւ աւելի դժուար լինելուն պարագայով, որ 1896ին ծանրագոյն եւ դժուարագոյն եւս զարձած էր:

Երբոր նոյեմբեր 7ին առուն Ընդհ. ժողովոյ ատենապետն ու ատենապիւրը ներկայացան պաշտօնական դիրք յանձնելու, եւ յանձնառութեան յորդորներ կը խօսէին, իրենց պատասխանեցի թէ «Դատարարութեան հրաժարելու սովորութիւն չէ եղած որ իմ վրայ տրուած վճիռէն կարենայի հրաժարիլ »:

Այն ժամանակին կատարուած ընտրութիւնը պատիւ լինելէ հետո, պատիւ մըն էր կատարելապէս:

ԵԱՆՕԹ. — Յաջորդով « ՀՐԱԺԱՐՈՒՄՍ » Յետոյ « ԱՐԿԱՄԱԼԻ ՕՐԸ »:

Ս. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԻ ԱՆՈՐԷՆ ԱՆՂ-
 րանիկ Շահինեան յայտարարեց թէ, անցեալին
 մէջ շարժանկարի աշխատանքները պատրաստե-
 ցին «Պէպո», «Չանդեղուր», «Սեւանի ձկնորսներ»,
 եւ այլ գեղարուեստական բարձր արժէքով ժա-
 պաւէններ, իսկ 1950ին պատրաստուեցաւ «Սովե-
 տական Հայաստան» դռնաւոր ժապաւէնը, բեմա-
 դիր Արշա Յովհաննէսեանի հեղինակութեամբ:
 Այս ժապաւէնը թարգմանուած է 20 լեզուներով
 եւ ցոյց կուտայ մեր երկրին արդէնւարեբական
 մեծ նուաճումները: Յառաջիկայ տարուան հա-
 մար պիտի պատրաստուի «Ս. Հայաստանի պայքա-
 րը ցորենի համար»: Պիտի պատրաստուին նաեւ
 Սուրէն Սպենդիարեանի եւ Կոմիտասի կեանքն ու
 գործունէութիւնը ներկայացնող գեղարուեստա-
 կան ժապաւէններ:

ՀԱՅ ՖԻԼՀԱՐՄՈՆԻԱՅԻ չէնքի շինութեան
 հիմը դրուեցաւ վերջերս, ինչպէս եւ Հայաստանի
 Գիտութեանց Ակադեմիայի նոր շէնքին: Հաստա-
 տութիւնը պիտի շինուի 32 հազար քառակուսի
 մետր տարածութեան վրայ, պիտի ունենայ տաս-
 նեակ գիտական աշխատանոցներ, գրադարաններ,
 ինչպէս եւ մեծ դահլիճ 500 հոգիի համար: Ե՛նքին
 վրայ պիտի կառուցուի 18 մետր հայկական ճար-
 տարապետական ոճով շինուած շէնք աշտարակ:

ԵՐԵՎԱՆԻ ԿԱՅԱՐԱՆԻ կառուցման աշխա-
 տանքները սկսած են համաձայն ճարտարագէտ
 Տիգրանեանի նախագծին: Կայարանը պիտի ունե-
 նայ 56 մետր բարձրութիւն, 7 սպասման սրահներ
 եւ շրջապատուած պիտի ըլլայ հսկայական սիւ-
 ներով եւ գեղաքանդակ կամարներով: Պիտի բա-
 րեցարդուի նաեւ կայարանի հրապարակը, որուն
 համար սկսած են ծաղկազարդումները:

ՇԷՅՔՄՓԻՐԻ ստեղծագործութեանց լիակա-
 տար ժողովածուն ըսյ ընծայեց վերջերս Հայաս-
 տանի պետական հրատարակչականը: Ժողովա-
 ծուն խմբագրած է պրոֆ. Յովհաննէս Մամիկոն-
 եան:

ՀԱՅ-ՁՈՒԿ թրքոթր մեծ աշխատանք տարած
 է ձուլի արտադրութեան քանակը բարձրացնելու
 համար: Երկու մեծ ձկնարուծարաններ հիմնուե-
 ցան, նոր Բայազետի եւ Կաթնաղբիւրի մէջ, իշ-
 խան ձուլի արուեստական գործարան համար:
 Ձկնիկներու թիւը պիտի հասնի 75-80 միլիոնի:
 Պիտի ընդարձակուի նաեւ Երեւանի ձուլի պահա-
 ծոյի գործարանը, տարեկան արտադրութիւնը
 բարձրացնելով 700 հազար տուր: Նորոգուեցան
 50է աւելի ձկնորսային մակոյկներ, ինչպէս եւ
 Սեւանի ձկնորսային բանուորներու համար շին-
 ուեցան երկարական բնակելի շէնքեր, ակումբ,
 գրադարան եւ մարզական դաշտ:

ԲՍԱՆ ՀԱՉԱՐ ՁԻՆԱՅԻՆԵՐ Հոնկ-Բոնկի մէջ
 խոշտանակեցին փողոցէն անցնող Եւրոպացիները:
 Ոստիկանութիւնը եւ մանուաւոր անգլիացի զին-
 ուորներ ալ վնասուեցան այս օտարատեղ շար-
 ժումէն: Կատարած ամբողջ կը մոնչէր. — Ձինա-
 կան հող է այստեղ: Կատարարութիւնը խիստ
 միջոցներ ձեռք առաւ:

ԱՆԳԱՐԱ հասաւ, Բշ. օր, զօր. Այգընհաուր:
 Կ'ըսուի թէ Թուրքերը նոր վարկեր պիտի պահան-
 ջեն Մ. Նահանգներէն, վերադիման համար:

ԸՆԿԵՐՆԵՐ ՌՈՒԻԷՆԻ ԵՒ Լ. ՇԱՆԹԻ յիշա-
 տակին յուշ-Երեկոյ մը տեղի ունեցաւ Աթէնքի
 մէջ: Ներկայ էին աւելի քան 400 ընկերներ եւ ըն-
 կերուհիներ Ֆիքսի, Աթէնքի, Գոքիտոյի եւ Թամ-
 պուրիոյ շրջաններէն: Կը նախագահէր ընկ. Մ.
 Ներսիսեան որ յայտարարեց. — Սուգի մէջ է հայ
 ժողովուրդը եւ յատկապէս Գաղափարական ընտա-
 նիքը, բայց մեր սուգը պիտի փոխուի ուրախու-
 թեան, երբ դիմանք անոնց պարագ տեղը լեցնե-
 լու կերպը եւ աւելի վճռականութեամբ փարինք
 ազատութեան համար անոնց մղած մեծ պայքա-
 րին:

Ընկեր Օ. Չաքարեան խօսեցաւ Շանթի գրա-
 կան, ուսուցչական եւ ազգային-քաղաքական բե-
 դուն գործունէութեան մասին: Ներկայացուց Շան-
 թը իր գրական լրել վաստակով իր ամբողջական
 երկերով, ցոյց տալով անոնց մէջ Շանթի դաս-
 տիարակիչ ոգին: Անդրադարձաւ Շանթի թատե-
 րական երկերուն, որոնցմէ «Հին Աստուածներ»ը
 մեր տոհմիկ թատրոնին շքեղագոյն արժէքներէն
 մէկն է: Շանթ իրբեւ գրագէտ մեր գրականութեան
 մէջ գրաւած է առաջաւոր դիրք մը: Իրբեւ դաս-
 տիարակմանկավարժ՝ ան իր բացառիկ տեղը ունի:
 կոչուումով դաստիարակ է, եւ հեղինակ դասագիր-
 քերու, ինչպէս եւ հիմնադիր տնօրէն Պէյրութի
 Հաղմագրային Փայանձեան ձեմարանին: Իրաւ
 հայրենասէր էր եւ պարտականութեան ճշմարիտ
 ստաբէլը:

Ընկ. Յ. Նաճարեան կարգաց Լ. Շանթի դեր-
 քէն գեղեցիկ հատուած մը, եւ իրբեւ երկրորդ
 բանախօս խօսեցաւ ընկ. Ռուբէնի մանկութեան,
 ուսանողութեան, երիտասարդութեան եւ յետե-
 րիտասարդութեան շրջաններու բազմաբեղուն գոր-
 ծունէութեան մասին: Ոստեցաւ անոր յեղափոխա-
 կան փոթորակայի կեանքէն: Սասունի կոնիւնտէրէն
 մինչեւ Հայաստանի ստեղծման շրջանը, որու ըն-
 թացքին միշտ պետական իմաստութեամբ մօտե-
 ցաւ ներկայացուցած բոլոր կնճոռտ հարցերուն:
 Քաղաքական տաղանդաւոր գրականութիւն մը մը-
 շակեց, երեւան բերելով ինքնատիպ ոճ: Մինչեւ
 1920 մենք գրեթէ չենք ունեցած քաղաքական գը-
 րականութիւն: Ռուբէն առաջիններէն եղաւ որ ա-
 կօսեց անմշակ գետինը, մեզի տալու համար «Հայ
 եւ Թուրք կնճիտ», Հ. Յ. Գ. կազմակերպութիւ-
 նը: Իրբեւ գործիչ, իրբեւ գեղակար երկու ծայրա-
 յեղութիւնները կամբողջ մարդ մը մնաց մինչեւ
 վերջ: Ան մօտէն կը ճանչնայ մեր ժողովուրդը,
 մեր աշխարհագրութիւնը. իւրաքանչիւր մասնա-
 չափ հողը, լեռները, կիրճերը, մեր երկրի ջրա-
 գրութիւնը, բազմազան խորքերու կենցաղային
 պայմանները: Առաջնակարգ գեր կատարեց մեր
 ազատագրական պատմութեան կերտումին մէջ իբր
 հմուտ ռազմագէտ, թաղ գեղակար եւ իրատես մը-
 նաւորական: Իր առաջնակարգ գործերէն մէկը ե-
 դաւ Հայաստանը դարձնել միատարր, Անոր ա-
 ճիւնը գետեղուեցաւ աւանդատուի մը մէջ, յանձ-
 նելու համար օր մը Հայաստանի չորս հովերուն,
 որպէսզի հայրենիքի ծաղկաւէտ անդաստանները
 արդասաւորուին այդ աճիւններով:

Տե՛ր Ռուին. — Վեր. Յ. ԵՂԻՍԱՉԱՐԵԱՆ Մուշի Հաւա-
 տորիկ գիւղէն, մեռաւ յունուար 29ին: Այս գիւ-

Լիճն, 22 փետր. — Սիրելի ՅԱՌԱՋ, Գերմա-
 նիայէն հասած նամակով հետեւեալ տեղեկութիւ-
 նը կուտան. — Ինչպէս ծանօթ է բոլորին, տարա-
 գիրներու բեկորներ ունինք արեւմտեան Գերմա-
 նիա, մասնաւորապէս Շթուլհարտի եւ Միւնխէնի
 շրջանները, որոնք 1945էն ի վեր, գաղթականա-
 ներու մէջ ծուլաբաժ, իրենց ողբալի գոյութիւնը
 կը քաշուտեն գրկուած ապրուստի տարապէս մի-
 ջոցներէ:

Անցեալ տարի ստոնցմէ մաս մը բախտն ու-
 նեցաւ ԱՆՁԱԻ նախաձեռնութեամբ Ամերիկա մեկ-
 նելու: Սակայն մնացողները տակաւին որոշ թիւ
 մը կը կազմեն եւ ենթակայ են նորանոր բարդու-
 թիւններու: Կարծէք իրենց տառապանքն ու թը-
 ուստութիւնը բաւական չէին եւ ահա անբարե-
 խիղճ արարք մը կուզայ խոցոտել իրենց վերաւոր
 սիրտերը:

Թուականէս երեք ամիս առաջ, Մ. Նահանգ-
 ներէն Շթուլհարտ կը հասնի Պ. Արամ Զէլլէեան
 գրադելու համար հայ տարագիրներով: Այս մար-
 դը կը շրջի Շթուլհարտի եւ Միւնխէնի հայա-
 բնակ կայանները եւ որոշ գումարներ կ'առաջար-
 կէ, Ամերիկա ուղարկելու խոստումով: Ոմանք
 իրենց իրեղէնները ծախու կը հանեն, ուրիշներ
 արասանմանի ծանօթներէն դրամ բերել կուտան
 եւ առաջարկուած գումարը կը վճարեն հաւատա-
 լով խոստումներուն:

Այսպէս՝ բազմաթիւ տարագիրներէ աւելի
 քան 4000 մարդի գումար մը գանձելէ վերջ, առ-
 տու մը կ'անհետանայ:

Կը կարծուի թէ Յունաստան դացած է:
 Այս աններելի արարքը կը յանձնենք ԱՆՁԱԻ
 ուշադրութեան: Այս այն մարդն է որ 1949ին
 ԱՆՁԱԻ կողմէ ուղարկուած էր Գերմանիա,
 գրադելու համար տարագիրներու հարցով. սա-
 կայն զօր. Ե՛քէրճեանի հետ անհամաձայնու-
 թեան հետեւանքով ետ կանչուած էր:

Կ. ՍԷՄԵՐՃԵԱՆ

զը ունեցած է յեղափոխական անցեալ, տուած է
 բազմաթիւ խոնարհ հերոսներ: Յեղափոխականնե-
 րուն ապաստան տուած է, ինչպէս Գէորդ Չաւու-
 շի, Ռուբէն Տէր Միսնասեանի, Սերոբի եւ ուրիշ
 հայորդիներու: Վերապատուելի Յակոբ Եղիազար-
 եանի մանկութիւնը եւ երիտասարդութիւնը ան-
 ցաւ յեղափոխական ժողովին մէջ: Ապրեցաւ շուրջ
 մէջ, մնաց համեստ ու անարտունջ: Ուսուցիչ էր:
 Տարօնէն մինչեւ Կիլիկիա՝ աշխատելով որբանոց-
 ներու մէջ, դառնալով գուրգուրալից հայր մը
 անխաղաղ որդիներու: Կատարեալ Հայն էր, յազե-
 ցած եւ ծանրացած հայրենասիրութեամբ, մեր
 քաղաքական դատին յոյսերով, ինչպէս կը գրէ
 «Ազատ Օր»:

ՀԱՅԿ. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ եւ մասնաւորապէս
 բանաստեղծութեան մասին ձայնափոխ ճառ մը
 խօսեցաւ հիլլեն ծանօթ մտաւորական եւ հրապա-
 րակազիր Պ. Պամիխաս: Պ. Պամիխաս աւարտած
 է Ժընեւի համալսարանին գրականութեան ճիւղը:
 Եւրոպական պատրաստութեամբ մտաւորական
 մըն է:

ԼՐՏԵՍՆԵՐՈՒ ՊԱՅԲԱՐԸ

(ՎԷՊ ՎԵՐՁԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԵՆ) ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԱԾ ԱՆԳՆԵՐԷՆԷ

- Ոչ, կը սխալիք Պ. Պրիճ, պատասխանեց Սթիվսըն. թէ եւ չորք եկաւ զիս տեսնել, բայց ես զինքը չէի կանչած:
- Ի՞նչ կ'ըսէք, դուք չհեռաձայնեցիք իրեն:
- Ոչ, ինքնաբերաբար ներս մտաւ, քանի մը անկարեւոր տեղեկութիւններ ուղեց ինձմէ, յետոյ մեկնեցաւ:
- Սակայն ես իր քովն էի երբ մէկը հեռաձայ- նեց եւ կանչեց զինքը:
- Ամէն պարագայի մէջ ես չէի կանչողը:
- Գաղտնի սպասարկութեան պետը, որ մինչեւ այդ վայրկեանը լուռ մտիկ ըրած էր, ըսաւ Փօն- թիւիի.
- Պէտք է ձեզի բսմ թէ Սմիթսըն ներկայիս կ'աշխատի ծովային գաղտնի արշաւի մը կազմա- կերպութեան համար: Այս արշաւը պիտի կատար- ուի դէպի Մալթա:
- Կառ կարեւոր պարագայ մըն է այդ:
- Ինձի այնպէս կը թուի թէ կը կասկածիք չորքէն, ըսաւ Սմիթսըն, սակայն ըսեմ ձեզի թէ ան որեւէ ձեռով չէր կրնար օգտուիլ սենեակա

- մանկով, քանի որ սեղանին վրայ ոչ մէկ թուղթ կը գտնուէր այդ արշաւին վերաբերեալ:
- Լաւ, լաւ, սակայն ես վստահ եմ թէ չօր- քօք այդ մանրամասնութիւնները առնելու համար, մտաւ ձեր սենեակը, ըսաւ Փօնթիւի: Զէ՞ր կրնար այս չէնքին մէջ, ուրիշէ մը տեղեկութիւն ստանալ:
- Մանրամասնութիւնները այսօր կէսօրէ վերջ մեքենագրուեցան, այնպէս որ ոչ ոք տեղե- կութիւն ունէր այդ մասին:
- Կը հասկնամ, ուրեմն չորքօք չէ՞ր կրնար օրինակ մը ճարել իրեն համար:
- Ոչ, անկարելի է: Օրինակները թուազըր- ուած են եւ կը տրուին միայն մեզի, փոխան ստո- րագրութեան: Վայրկեան մը:
- Սմիթսըն հեռաձայնը առաւ, քանի մը խօսք փոխանակեց, յետոյ Փօնթիւիի դառնալով ըսաւ.
- Վստահ ըլլալու համար, հիմա հարցուցի- բոլոր օրինակները իրենց տեղը կը գտնուին: Կըր- նաք վստահ ըլլալ թէ թուղթ մը իսկ գողցուած չէ:
- Ծատ լաւ, անշուշտ վստահ էի թէ կանխա- զգուշական բոլոր միջոցները ձեռի առած էք, սա- կայն...
- Ոսքը ընդմիջելով, վերցուց հեռաձայնին ըն- կալուէր: Քանի մը վայրկեան վերջ կը խօսէր ձօրճի հետ:
- Մտիկ ըրէ ձօրճ, ըսաւ: Չորքօք թուղթեր պիտի բերէ այսօր իր տունը: Լաւ ուշադրութիւն ըրէ: Եթէ տեսնես թէ որեւէ բան մը նամակատու- փը կը յանձնէ, իսկոյն հեռաձայնէ ինձի:
- Սմիթսըն վերաւորուած կ'երեւէր: Հակառակ իր սուած բացատրութեան, ձերունին չէր հաւա- ւատացած իր խօսքին:

- Կը ինքրեմ որ ինձի չվշտանաք Պ. Սմիթ- սըն, ըսաւ Փօնթիւի, ընկալուէր տեղը զնելով, պարտաւոր եմ ամէնէն անկարելին անդամ նկատի ունենալ: Դուք ալ կրնաք ինձի օգտակար ըլլալ ուրիշ մարդերու մէջ: Վստահ եմ թէ չորքօք այդ թուղթը ձեռք անցնելու համար մտաւ ձեր սե- նեակը: Հիմա պէտք է որ հետեւիք իր շարժումնե- րուն, առանց իրենց զգացնելու:
- Սմիթսըն հաւանեցաւ: Փօնթիւի հրաժեշտ ա- ռաւ եւ եկաւ տուն, ուր իրեն կը սպասէի: Ամէն անգամ որ հեռաձայնը կը հնչէր, իսկոյն կը վա- զէր եւ գրեթէ կը յափշտակէր գործիքը, սակայն ի գուր: Դարձեալ հնչեց հեռաձայնին զանգակը: Այս անգամ ձօրճն էր:
- Բան մը պատահեցաւ, ըսաւ: Մտիկ ըրէք: Չորքօք տունը եկաւ: Քիչ վերջ մարդ մըն ալ եկաւ: Քանի մը վայրկեան ներս մնալէ ետք դուրս ելաւ: Ես ալ նետուեցայ, սկսայ հետապնդել զայն: Այ- ցելուն զինուոր մըն էր. սպայ մը: Հագած էր զին- ուորական վերաբիւն մը: Կասկածը չհրաւիրելու համար չկրցայ շատ մօտեակ իրեն եւ լաւ տեսնել զէմքը կամ հասկնալ թէ ո՞ր գորագունդին կը պատկանի: Սակայն գիտեմ թէ Ֆէնչըրը Սթրիթ կայարանը պիտի իջնէ. որովհետեւ մօտն էի երբ- րորդ վաղօնին երկրորդ կարգի բաժնի: Ժամը ճիշտ 10,09ին Ֆէնչըրը Սթրիթ կայարանը պիտի հասնի: Ես այլեւս չհեռապնդեցի զայն, տուն վե- րադարձայ, որովհետեւ կրնայ ըլլու որ հոն ալ գէպեր պատահին:
- Ապրիս ձօրճ, լաւ կատարեցիք պաշտօնը: (Շար.)

Բարեկրթական Եզրայնուի մէջ

Եզրայնուի նոր վարչապետը, Աճառ Նէկիպ Հիլալի փաշա, փաստաբան էր վճռական Ատեանին մէջ, նաեւ անդամ Բոստի Գոնսիէ Էփիփիէնի վարչական խորհուրդին:

Եզրայնուի « Վաֆա » կուսակցութեան ամենէն ակնաւոր անդամներէն մէկն էր: Կրթական նախարար եղաւ Նահաս, փաշայի դասընթացին մէջ, 1942էն 1945 եւ նշանաւոր հանգիստացաւ հանրային կրթութեան բարենորոգման ծրագրով:

Նահաս փաշայի դասընթացին անկումէն վերջ յաջուեցաւ ամէն գործունէութենէ իր ասպարէզին նուիրուելու համար: Բայց եւ այնպէս մեծ ազդեցութիւն կը վայելէր կուսակցութեան մէջ:

Երբ Վաֆաը նորէն իշխանութեան գլուխ անցաւ 1950ին, Հիլալի փաշա պայմաններ դրաւ իր մասնակցութեան համար, բայց Նահաս փաշա անընդունելի դաւա զանոնք: Այդ միջոցին՝ կուսակցութեան իրական ղեկավարն էր Սեբրակտտին փաշա, ընդհանուր քարտուղարը, որ հակառակ էր Հիլալի փաշայի ջատագոված չափաւոր քաղաքականութեան: Այն ատեն այս վերջինը քննադատական զիրք մը բռնեց նոր կառավարութեան հանդէպ: Անդամ մըն ալ մեծ իրարանցում պատճառեց, դատարանին առջեւ յայտարարելով թէ Փուսատ Սեբրակտտին փաշա մասնաւոր հսկողութիւն մը պիտի հաստատէ հեռաձայնի խօսակցութեանց վրայ: Այս դէպքը պատճառ եղաւ որ 1951 նոյն թիւն արտաքուստի կուսակցութենէն: Բայց եւ այնպէս այս պատիժը երբեք չպահպանուց իր յարստուն ժողովրդականութիւնը կուսակցութեան շարքերուն մէջ:

Վերջին լուրերը կը հաստատեն թէ նոր վարչապետը, որ Ֆարուք Թազաւորին աջակցութիւնը կը վայելէ, պիտի ջանայ խիստ մաքրագործուի կատարելով, միեւնոյն ատեն ելք մը գտնելով անդիւնեղիարտական վէճին:

Գահիրէի « Ալբըր Լանդա » թերթին տեղեկութեանց համաձայն, մասնաւոր յանձնարումներ պիտի կազմուին, քննութիւններ կատարելու համար ներքին անկախութեանց մասին: Պիտի ջընջուին նախկին կառավարութեանց կատարած պաշտօնի բարձրացումները, ի հարկին ետ առնելով անելի վճարուած գումարները: Պիտի ճշդուին հարստութեանց ազդիւնները: Նոր օրէնք մը պիտի պատրաստուի ընտրութեանց համար, ծանր պատիճներ տնօրէնելով քուէներու անեւտուրի դէմ:

Իրազեկներ կը կարծեն թէ այս առաջադրութիւնները մեծ դժուարութեանց պիտի հանդիպին, նոր կառավարութեան դէմ հանելով Վաֆաը եւ իրաւմ եզրայնութիւնը: Թերեւս նոր դէպքեր ալ պատահին:

Ի հարկին խորհրդարանն ալ պիտի լուծուի:

38 ՀՈԳԻ ԱՍԽԱՅԱՄ

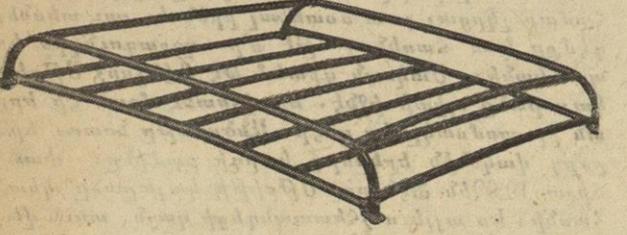
Երէկ վերջին պահուն հազորդած էինք Նիսի օդանաւային աստիճան արկածը, որուն հետեւանք ընդ ամխաղան 38 հոգի: Ահաւասիկ աղէտին մասնաւոր անդամները:

« Լանկրոտը » օդանաւ մը, երկուշաբթի առտու ժամը 5ին ճամբայ կ'ելլէ Նիսի ծովեզերեայ Բալիֆօրնիա օդակայանէն, բայց փոխանակ ալ դառնալու, ներհակ ուղղութիւն մը կը բռնէ եւ 400 մետր յոռաջանալէ ետք կ'իջնայ դետին: Ականաւորութեան պատճառին համաձայն, օդանաւը դժուարութիւն կը կրէր բարձրանալու: Առաջին անգամ իւր շարժանիւ մը կը ծխար, յետոյ պայթիւն մը լսած են, որուն վրայ բոցերը պատած են ամէն կողմ: Օդանաւը վար ինկած եւ ջահջահուած է Սէնթ Օկրիսթէն թաղին մօտերը, Նիսի վերջնութեւր կայարանէն 50 մետր անդին:

Չոհերուն չորսը օդաչուներ են, 13ը անգլիացիներ: Մեռած են դերասանուհի Լիզ Թոմար, ամերիկացի պարուհի Հարիէթ Թոպի եւ Միշէլ Վերել, Կրամոն Թատրոնի տնօրէնուհին: Միակ վերապրողը՝ Տիկին Տելիէ, բոցերէն փրկուելով հիւանդանոց փոխադրուած է ծանր վիճակի մէջ:

Չոհերուն մէջ կը գտնուին նաեւ երկու Հայեր Պ. Պաշատուրեան եւ Տիկին Մարեան (Նուարդ?) երկուքն ալ Պրիւրեյէն: Կառավարութիւնը քննութեան ձեռնարկած է:

Պ Ա Ր Ն Ո Ւ Մ եւ Կ Ա Լ Ը Ր Ի

Ամէն տեսակ ինքնաշարժի եւ քաղցրի համար Պարնուսի եւ Կարբի պէտք ունեցողները պիտի գտնեն իրենց ուղաւոր ֆապրիֆասիոնի զինով:

MAISON VELMO - AUTO
14, Rue Louis-Blanc — Paris (10^e),
184, Quai de Jemmappes.

ՅՐԱՆՍՍԱԶՅ ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ

ԼԻՌՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՂԻ ՏԱՐԵԿԱՆ

Պարահանդես

Շաբաթ 15 մարտ ժամը 21ին մինչեւ առաւօտ ժամը 5, 31, Փլաս Պէլ-Քուռ, Պէտրի Միլիէի շէնդ սրահներում մէջ:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, մասնակցութեամբ հայ եւ ֆրանսացի արուեստագէտներու՝ Georges MAS, de la Radio de Lyon, Arlette MARKARIAN, Danielle PERRIER, Petits Rats, Sœurs SIMONIAN, Duétistes, Roberte FEIMAN, étoile des petits rats de l'Opéra: Հունդարական պար: Մուտքը 250 Փր:

Տոմսերը կը ծախուին Կապ. Պաշի բոլոր անգամուհիներուն քով:

ՄԵՍ ՊԱՐԱՀԱՆԻԷՍ

Կազմակերպուած Ֆր. Կ. Պաշի Պուլվար-Օտտոյի մասնաճիւղին կողմէ այս շաբաթ ժամը 21ին մինչեւ կէս դիշեր, Bar Internationalի սրահին մէջ: Պիտի նուագէ հանրաձայն Պոմի նուագախումբը:

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԻԷՍ

Փարիզի Եկեղեցւոյ կեդրոնի վարժարանին նախաձեռնութեամբ Կրօն. Ընկերակցութեան, այս կիրակի օր ժամը 3ին մինչեւ 7, Ժան-Կուստի սրահին մէջ, 8, rue Jean-Goujon, Փարիզ (8^e):

Պիտի մասնակցին յիտունէ աւելի հայ մանուկներ եւ պատանիներ: Պիտի տնեկայ նաեւ Վարդանանցի տօնի յիշատակութեան բաժին մը:

Մուտքի տոմսերու համար այժմէն զիմել փարիզի Հայոց եկեղեցւոյ դիւանատունը:

Հ. Բ. Ր. Մ. ՄԱՐՍԷԻԻ ԵՐԻՏ.

Միութեան տարեկան մեծ պարահանդէսը Hôtel Splendideի սրահին բուն մէջ, շաբաթ դիշեր 29 մարտ ժամը 9.30էն մինչեւ լոյս: Ընտիր նուագախումբ, գեղարուեստական ճոխ բաժին:

ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐՃԱՐԱՆԻ աշակերտները

ընդառաջ երթալով շատերու փափաքին, Մ. Պէ-ՇիկօՍԷԼԵԱՆ — Գ. ԱԼԻՄՇԱՀ թատերասրահին մէջ, այս կիրակի 9 մարտ կէս օրէ վերջ ժամը 15ին, կրկին պիտի ներկայացնեն իրենց թատերախաղերը, որոնք մեծապէս դնահատուցան առաջին ներկայացման ատեն:

Յայտագիր. — Կեղծ ոստիկանապետը, — Աւարայրի հսկումը, Les Lutins de Carnac եւ Un client sérieux:

Հասցէ. — 26, rue Troyon, Métro: Pont de Sèvres.

ԵՐԿՈՒ ԾԱԲԱԹԻՆ ՊԵԼՎԻԼԻ ՄԷՁ

Կը ներկայացուի Գ. ՍՈՒՆԻՆԻԿԵԱՆՅԻ ՊԵՊՈՅ

Շարժանկարի բոլոր երգերով եւ պարերով « Պէպօ » ի դերը կը կատարէ Իերասան ԹՐԱԳՕՇ

ՈՒՇԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.

Շատ քիչ օրինակներ մնացած են Պոլսոյ Ս. Փ. Ազգ. Հիւանդանոցի դրպանի օրացոյցներէն: Գին՝ 200 Փր.: Դիմել Գրաստուն Յատաջ, G. T. Zérikiantz, 13, rue des Dominicains, MARSEILLE.

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԻԷՍ

Մարտ 22ին ժամը 21ին ECOLE NORMALE DE MUSIQUEի մէջ 78, Rue Cardinet, métro: Maiesherbes

Գոհարիկ Հագարուսան

ԴԱՇՆԱԿԱՀԱՐՈՒՀԻ կը ներկայացնէ Programmes bien tempérés երկու շաբթի մէջ Պախ, Փրքսել, Ռամօ, Սքառլաթի, Պեթհովըն, Մոցարթ, Ծուպոթ, Ծուճան, Պաճա Ծօփէն եւ Գոհարիկ Հագարուսան — (Programme en Ré majeur):

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ ՕՂՆԻԿ ՊԵՐՊԵՐԵԱՆԻ 30 Մարտ կիրակի, ժամը 21ին, Salle Gaveau, հովանաւորութեամբ Յանձնարումը մը որուն պատուակալ նախագահն է ԶԱՐԵՀ ՊԵՅ ՆՈՒՊԱՐ Կը մասնակցին Concert Padeloup, բաղկացած 65 հոգիէ եւ Radioի երգչախումբը:

Հ. Մ. Մ. ի պարահանդես

Ապրիլ 6ին, Cercle Militaireի մէջ: Ժամը 4ին կէս դիշեր:

Օ Հ Ա Ն Տ Ո Ւ Ր Ե Ա Ն Ի
Նուագախումբը
Մայիս 25ին 952

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Գ. Նոր Սերունդի Փարիզի « Ահարոնեան » խումբի դասախօսութիւնը՝ այս հինգշաբթի ժամը 20.30ին, Ազգ. Տան մէջ, 32, rue de Trévise: Կը խօսի ՎԱՀԷ ՕՇԱԿԱՆ: Նիւթ « Փիլիսոփայական խնդիրներ »: Դասախօսութենէն վերջ երգի փորձեր:

ՓԱՐԻՉ. — Հ. Յ. Գ. Արեւմտեան Եւրոպայի Ուսանողական Միութեան երկու ժողովները այս չորեքշաբթի ու հինգշաբթի երեկոները, ժամը 7.30ին, սովորական հաւաքատեղին:

ՏԻՍԻՆ. — Նոր Սերունդի օրուան տօնակատարութիւնը, մարտ 22ին, երեկոյեան Ժ. 20.30ին Հ. Յ. Գ. տան մէջ: Կը հրաւիրուին բոլոր հայրենակիցները:

ՓԱՐԻՉ. — Ֆր. Կ. Պաշի ընդհ. ժողովը այս երկուշաբթի ժամը 3ին, Café Régentի վերնայարկը: Ժամը 4ին պիտի գումարուի երկրորդ ընդհ. ժողովը ուր ներկաներուն թիւը մեծամասնութիւն պիտի համարուի:

ԻՍԻ. — Ֆր. Կ. Պաշի ընդհ. ժողովը այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Պրիմեան սրահը: Ներկայանալ տետրերով:

ՊԱՆԵԼՕ-ՔԱՇԱՆ. — Ֆ. Կ. Պաշի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 17, rue Ampère: Պարտադիր ներկայութիւն:

ԱԼՖՈՐՎԻԼ. — Ֆր. Կ. Պաշի մասնաճիւղին ժողովը այս ուրբաթ, ժամը 20.30ին: 29 rue de Flore սրճարանին սրահին մէջ: Բոլոր ընկերուհիներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ:

« ՀԱՄԱՉՊԱՅԻՆ » Կրթական եւ Հրատարակչական Ընկերութեան Փարիզի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը Մարտ 7ին, Ուրբաթ ժամը 21ին Le Cadetի վերնայարկը: Օրակարգ. — Չեկուցում վարչութեան եւ համարատուութիւն. — Ընտրութիւն նոր վարչութեան:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ. — Մարտ 22ին, շաբաթ երեկոյ « ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՕՐԸ » Լիոնի մէջ:

ԴԱՍԱՆՕՍՈՒԹԻՒՆ. — Այս հինգշաբթի, ժամը 6.30ին, Պ. ՉՊԱՆԵԱՆ պիտի կատարէ իր հերթական դասախօսութիւնը Սիքէ Իմիվերսիթիի Հայ Ուսանողական Տան մէջ: Նիւթ՝ Ներսէս Շրնորհալի, մեծ կրօնապետ, մեծ բանաստեղծ, մեծ երաժիշտ: Մուտքը ազատ է:

ՄԱՐԵԻՄՈՆԻՏԻ ԼՍՄԱՆԻՆ Հերթական հաւաքովը այս չորեքշաբթի երեկոյ Գատէի սրճարանին վերնայարկը: Կը խօսի Պ. Վաղարշակ Մելիքեան: Նիւթը՝ « Կառուաւորութեան թաղաւորութեան պետական կառուցուածք »:

ՄԱՐՍԷԻԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐԻՆ

Կը խնդրուի իրենց առկա հաշիւները փակել մինչեւ նոր չըջան (ապրիլ 8):

Հեռագրէ իրենց կը դրուին mandats եւ բայց աւելի դիւրութեան համար կրնան վճարել. — ՔԱՂԱՔԻՆ ՄԷՁ. — Գրատուն Մերիկեան, 13 Rue des Dominicaines.

Ա. Բէօտեան, 11, Place Jules-Guesde.
Յ. Մալաբեան, 3, Th.-Turner.
Ա. Պետիկեան, 7, Rue Berlioz.

Սէն-Շէն-ՈՍ. — Էսկիմեան, 23, Rue Claire Isnard.

ՊՈՄՍԱՆ. — Յ. Տէօքմէճեան, 21, Bd Beaumont.
Սէն-Ս. ԱՆԹՈՒԱՆ. — Գ. Միւճեկտեան:
Սէն-ԼՈՒ. — Միլոյեան, Bd des Grands-Pins.
ՊՈՒԼՎԱՍ-ՕՏՏՕ. — Սարգիսեան:
Կանխայայտ շնորհակալութեամբ:
ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ. — Տէր եւ Տիկին Ներսէս Գ. Մոմճեան իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն, բոլոր անոնց որոնք հեռագրով, նամակով եւ անձամբ ջաւակցութիւն յայտնեցին, իրենց հօր՝ Սահակ ՄՈՄՃԵԱՆԻ մահուան առթիւ, որ տեղի ունեցաւ յունուար 11ին, Պէյրութ:

ՏԻՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ԳԱՐԱԳԱՇ միշտ կը նուագեն ու կ'իբրգեն ամէն Ուրբաթ, Շաբաթ եւ Կիրակի **ՃԱՇԱՐԱՆ ԼԻԼԱ**
24, Rue St. Lazare, Paris 9. Métro: N. D. de Lorette.

Սատուն...

Սատուն... ի Այսինքն ճաշարան ՍՍՍՈՒՆԻ դպցէք, տեսէք եւ ճաշեցէք

ՀԱՍՈՎ. — ՀՈՏՈՎ ԵՒ ՄՍՏՁԵԼԻ
31, Rue d'Alexandrie - Paris.
Métro: Réaumur et Strasbourg - St. Denis

Le Gérant: A. NERCESSIAN
Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme, Paris(13)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH Fondé en 1925, R.C.S. 376.286

Directeur : SCH. MISSAKIAN
17, Rue Damesme — PARIS (13e) Métro : TOLBIAC
Վեցամս. 1100 ֆր., Տար. 2200, Արտ. 3000 ֆր.
Tél. GOB. 15-70 Գին 10 ֆր. C.C.P. Paris 1678-63
Jeudi 6 MARS 1952 Հինգշաբթի 6 ՄԱՐՏ

ՕՐԱՆՏԵՐ

28րդ ՏԱՐԻ - 28e Année N° 6705 Նոր շրջանի ԲԻ 2116

Խմբագիր Ծ. ՄԻՍԱԿԻԱՆ

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀՈՐԹԱՆՈՑ ԵՒ ՅԱՐԴԱՆՈՑ

Մասնագետ մըն է որ կը պատմէ « Սովետական Հայաստան » օրաթերթի յունուարի թիւերէն մէկուն մէջ.

« Ծնած օրէն, մենք հորթուկները կը պահենք 2-7 աստիճան ցրտութեամբ հորթանոցի մէջ: Նորածին հորթուկը կը ծածկուի ծոցտի հաստ շերտով, որմէ դուրս կը մնայ միայն անոր զուլիւր: »

« Այս պայմաններուն տակ կ'ուժեղանան հորթուկին սրտի ու թոքերու գործունէութիւնը, արեան շրջանը, եւ այլն եւ անոր միջին աճը կը բարձրանայ շատ զգալի չափով մը: » (Յունուար 22-31):

Ո՞վ չուրախանար, տեսնելով այս դիտական յառաջդիմութիւնը եւ սրտառուջ հոգածութիւնը: Միայն հորթուկները չեն որ այսքան դուրզութեամբ եւ հանգստութիւն կը վայելեն:

Լսած եմ թէ հորթուկներուն մայրերը, կողերն ալ մասնաւոր ուշադրութեան արժանացած են, կարելի եղածին չափ անոտ կաթ արտադրելու համար: (Պատկերներու մէջ տեսած եմ որ կաթ կը կլթեն երկարականութեամբ):

Բախտաւոր են նաեւ հաւերը, որոնք աւելի զիւրաւ եւ աւելի մեծ քանակութեամբ հաւկլթ կ'աճեն, չնորհիւ լինին-սթալիներէն կարգուսարքին:

Անշուշտ հորթերը եւ մարդերը նոյն արժէքը չունին սովետական աշխարհին մէջ:

Եւ սակայն, կարելի չէ՞ որ երբեմն համառոտ լուսարարութիւններ հաղորդել նաեւ հետեւեալ հարցերու մասին, ի պէտս « նացիոնալիստ - սեյկտիվիստներին »:

Որքան դիտենք, հորթանոցներուն հետ յարգանոցներ ալ կան Պ. Միութեան անձայրածիր տարածութեանց վրայ, « պատասպարելու համար » անհամար բանտարկեալներ եւ քարտրականներ:

Ո՞րքան է այդ յարգանոցներուն ցրտութեան կամ յերմութեան աստիճանը:

Անոնց մարմիններն ալ կը ծածկուի՞ն յարգով կամ խոտով, դուրս ձգելով միայն դուլիները:

Այդ « խնամքին » շնորհիւ, կ'ուժեղանայ թէ կը տկարանայ անոնց սրտի եւ թոքերու գործունէութիւնը:

Ո՞րքան է անոնց « միջին աճը » — այսինքն ծիւրումի եւ մահուան համեմատութիւնը:

ՎԱԶԷ

ՏնՌՈՒՆԻ. — Վերջին պահուն ցաւով հաստացելը թէ Նիսի օդանաւային արկածին դո՛ւ գագած Հայուհին Տիկին Նուարդ Մըսրեանն է, կ'ինը՝ Պ. Արմէն Մըսրեանի:

Ողբացեալ տիկինը բարեսէր Հայուհի մըն էր, եւ ջերմապէս կը հետաքրքրուէր հանրային գործերով: Մեր ցաւակցութիւնները:

ԱՅՁԸՆՀԱՍՈՒՐ ԵՒ ԹՈՒՐԻՔ ԲԱՆԱԿԸ

Զօր. Այդընհատը երեքշաբթի օր վերջացուց էր խորհրդակցութիւնները Թուրքիոյ ընդհ. սպայակոյտին հետ: Անգարայէն կը հեռագրեն թէ սպարապետը մեկնեցաւ այն սպաւորութեամբ թէ Թուրքիա պատրաստ է կռուելու:

Տրուած որոշման համաձայն, թրքական երեք բանակները, որոնք կը բաղկանան 19 զօրարածիւններէ եւ վեց զբահայատ կիսաբաժիններէ, պիտի դրուին Այդընհատըի դերագոյն հրամանատարութեան տակ: Անոնք ուղղակի պատասխանատու պիտի ըլլան ամերիկացի ծովակալ Քերնիի հրամանատարութեան, որ հաստատուած է Նաիոյի մէջ: Իտալացիները կը յուսային թէ անոնք պիտի դըրուին Իտալացի զօրավարի մը հրամանատարութեան տակ, բայց այս յոյսը ի դերեւ ելաւ: Արդէն Թուրքերն ալ տրամադիր չէին ընդունելու:

Ծովակալ Քերնի Անգարա պիտի այցելէ մօտերս, լրացնելու համար բանակցութիւնները, որոնց շնորհիւ թրքական բանակը վերջնապէս պիտի կապուի Արաբական կազմակերպութեան:

Զօր. Այդընհատը մեկնելէ անոց ապելեց Թուրքիան « Զօրորդ կէտ »ը, Անգարայի շրջակաները եւ դիտեց թուրք սպաներու եւ ենթասպաներու մարդանոցը՝ ամերիկեան հրատարակչու վրայ:

Նոր թեկնածուն կը յուսայ յաջողի

ՉԱՓԱՒՈՐ ԴԱՀԼԻՃ ՄԸ ՖԻՍԿԵԸ ՓՐԿԵԼՈՒ Է ԷՍՄԱՐ

Վարչապետութեան երրորդ թեկնածուն, Պ. Անթուան Փինէ, որ 60 տարեկան է եւ սեփականատէր կաշիի գործարանի մը, երէկ իր վերջնական պատասխանը տուած պիտի ըլլար հանրապետութեան նախագահին:

Պատասխանը հաստատական կը համարուի, եւ, համաձայն վերջին տեղեկութեանց, նոր վարչապետը Այդ. Ժողովին պիտի ներկայանայ այսօր հինգշաբթի, վաւերացում խնդրելու համար:

Պ. Փինէ առջի օր տեսակցեցաւ չորս նախկին վարչապետներու հետ, որոնք անդամ են Այդ. Ժողովի կեդրոնի կուսակցութեանց: Տեսակցութիւններ ունեցաւ նաեւ ուրիշ հինգ խմբակցութեանց ներկայացուցիչներուն հետ: Նոյն օրը պատասխան պիտի տար, բայց կ'ըսուի թէ հանրապետութեան նախագահը թեկադրած է որ ուրիշ ակաւաւոր դէմքեր ալ տեսնէ, աւելի լայն հիման մը վրայ կազմելու համար դահլիճը:

Կատարուած խորհրդակցութիւններէն կը հետեւի թէ նոր թեկնածուն յոյս կ'ընայ զնեւ իր խմբակցութեան (անկախ), արմատականներուն եւ ուրիշ կարգ մը չափաւոր հոսանքներու վրայ: Միւս երեք զլիւսուոր կուսակցութիւնները — կողեան, Ժողովրդական եւ ընկերավարական — յայտնապէս վերապահ դիրք մը բռնած են: Երբեք ալ պատասխանած են թէ պիտի սպասեն Պ. Փինէի պաշտօնական յայտարարութեան, իրենց դիրքը ճշդելու համար:

Պ. Փինէ խորհրդակցեցաւ նաեւ Այդ. Ժողովի նախագահին՝ Պ. Էնիոյի հետ, կարեւոր մեծամասնութիւն մը ապահովելու համար:

Ինչպէս գրած էինք երէկ, նոր վարչապետին զլիւսուոր գործը պիտի ըլլայ մասնագէտներու նախարարութիւն մը կազմել, Ֆրանքը փրկելու եւ երկրին երմտական վիճակը բարւոքելու համար: Իր բարեկամներուն ալ ըսած է թէ Ֆրանքը պաշտպանութեան դահլիճ մը կ'ուզէ կազմել: Պիտի ջանայ իջեցնել գիները, որպէսզի չստիպուին բարձրացնել աշխատավարձը, որ տեղի կ'ուտայ թղթադրամի աճման: Հակառակ չէ տուրքերու յանդիման, բայց ամէնէն անալ պիտի փորձէ խափանել հարկային խարդախութիւնները: Ներման շրջան մը պիտի բացուի, որպէսզի բարեմիտներ կարենան վճարել իրենց պարտքը: Կ'ուզէ վերահաստատել վստահութիւնը, ի հարկին փոխառութիւն մը կնքելու համար:

Կարգ մը թերթեր դիտել կուտան թէ բոլոր կուսակցութիւնները նախապէս տրամադիր էին անջակցելու նոր վարչապետին, բայց երբ տեսան որ պահպանողական հոսանքները կը խանդավառուին իր ծրագրով, միւսները վերապահ դիրք մը բռնեցին, մէջն ըլլալով զօր. տը Կոլի կազմակերպութիւնը:

Իրազեկներու կարծիքով, այս վերջին կազմակերպութեան տարտամ դիրքն է որ կը դժուարացնէ իր գործը: Կողեանները բացորոջ պատասխան մը տուած չէին մինչեւ երէկ: Իրենք այն յոյսն ունին թէ կացութիւնը այնքան պիտի ծանրանայ որ ի վերջոյ իրենք պիտի կազմեն կառավարութիւնը: Տեղական թերթերը դարձեալ կը գրեն թէ հանրապետութեան նախագահը հանդիտաւոր կոչ մը պիտի ուղղէ Այդ. Ժողովին, եթէ երրորդ թեկնածուն ալ ձախողի:

× Կացութեան անստուգուելիւնը միշտ կ'ազդէ սակարանին վրայ: Վեց օրէ ի վեր թղթադրամ սթերլինը 1095 ֆր. կ'արժէ ազատ շուկային վրայ, այսինքն օրինական գինէն 115 ֆրանք աւելի: Առջի օր տուարը կ'արժէր 485, զուեց. ֆրանքը 110.25: Նախօրէնը 4990, զուեց. ոսկին 4680, սթերլինը 5820, ձոյլ ոսկին 629,000 ֆրանք:

ԵԳԻՊՏՈՍԻ նոր վարչապետը, Հիլալի փաշա, յայտարարեց թէ « բացառիկ միջոցները հաստատուեցան վերջին դէպքերուն հետեւանքով: Վարեւորը այն է որ նաւը ձամբ հանենք. յետոյ ազատութիւնները կը վերահաստատուին: Վարչապետը տեղեկագիրներ պահանջած է քաղաքական եւ զինուորական մասնագէտներէն՝ քննելու համար անդեւեզիպտական խնդիրը: Զրոյցի մը համաձայն ձերբակալուած է Սերակէտտին փաշա, նախորդ ներքին նախարարը, որ Նահաս փաշայի աջ բազուկն էր եւ զլիւսուոր պատասխանատուն կը համարուի յունուար 26ի խռովութեանց:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդայ Գ. Էջ)

Բնդհանրապէս թուրք դիմուորը շատ վարժ չէ ուղեմական նոր գործիչներու: Զօրավարը իմացալ թէ մասնաւոր դպրոց մըն է հաստատուած է, որ վարժ գիտնորներ կը հասցնէ հրատարակչութեան համար, կարելի արագութեամբ: Թուրքիոյ վեց զբահայատ նախարածիւները սպառնալից տեսած են ամերիկեան հետազոտիչ հրատարակչու:

ՄԵՐ ԽՕՄԲԸ

ՎԱՂԸ ՆՈՐԷՆ ՊԻՏԻ ԱՆՃՐԿԻՆ

Պատահական երեւոյթ մը չէ որ դոյնդոյն ջոջերէ կազմուած Այդ. պատուիրակութիւն մը տըրամադրելի դուժար չունենար իր անտուկին մէջ, ճակատագրական պահու մը (1919—1920):

Անոր ամէնէն շարժուն խորհրդակցող, Պ. Ա. Զօպանեան, դէպքով նամակներ կը գրէ Պ. Մ. Տամատեանի, հաղորդելով զանազան լուրեր Դաշնակցներու քաղաքականութեան, կիրիկեան հարցին եւ Հայաստանի հանրապետութեան մասին:

Եւ ի՞նչ մանկունակ լուստեսութիւն, լրագրական լուրերու ազդեցութեան տակ, ի վերջոյ յանգելու համար եղբրական յուսախարութեան մը:

« Եզրիպոստի եւ Հնդկաստանի մէջ թուրք intriguները աչքը բացին Անգլիացոց (մենք ալ նպատակները աչք « բացում »ին) եւ հասկցան որ այդ մարդոց հետ սիրալի վերաբերմունքը ապուշուցիւն է »: (2 Յունիս 1919):

Ուրիշ աւետիս մը՝ միեւնոյն գրութեան մէջ.

« Մէկուկէս երկու ամսէն ամէն բան կ'ըրոշուի: Մեր պարտքն է մինչեւ այդ ամերիկեան mandatին վրայ պնդելով հանդերձ, ամենախիղիւր յարաբերութիւններ պահել բոլոր դաշնակցներուն հետ: »

... Թրքախիւրական ամպը անցնելու վրայ է: Հիմա նորէն շատ քիչ հաւանական կը թուի որ Պոլիսը Թրքաց ձգեն: »

Նոյն տարուան հոկտեմբերին, առաջատաները հետզհետէ կ'իջնեն:

« Թուրք ազգայնականները օրէ օր կը զօրանան. անշուշտ խենթ բաներ պիտի ընեն. յոյսս ատոր վրայ է »: (Հոկտ. 30):

Յունուար 16ին (1920), ո՛ւրիշ ուր, նորէն արեւ կը ծագի Այդ. պատուիրակութեան գրասենեակներուն մէջ կամ ծերունի վաստակաւորին դիտուն վերեւ:

« Կը յուսանք որ ֆրանսական գրաւումները պիտի տարածուին մինչեւ Տիարպէֆի, Սվազ, Խարբերդ: Ատոր համար հոս կ'աշխատին մենք եւ կ'աշխատին մենք որ այդ բոլոր հողամասերուն հայկական հասկումները մանչման ֆրանսացիք »:

Այդ լուստեսութիւնը գրել կուտայ, նաեւ, թէ « երկու Հայաստան պիտի ունենանք. մին՝ անկախ (սուսական Հայաստան), միւսը՝ Թրանսայի հովանաւորութեան յանձնուած գաւառներուն մէջ »:

Դեռ ուրիշ գոհարներ՝ դիւանագիտական սրատեսութեան:

Մեր ըսելիքը ուրիշ բան էր:

Այդ. պատուիրակութեան խորհրդակցող իր նամակներուն մէջ դառնորէն կ'ողբայ անտուկին դատարկութիւնը:

« Պատուիրակութիւնը միշտ նեղն է: Ամէն ազգիւր ցամքեցաւ »:

Պատմութիւնը կ'ըսէ թէ մենք միշտ այսպէս ենք եղած:

Յաճախ, անտուկը լեցուն է եղեր, բայց դըլուխները նեղցեր, ցամքեր են:

Ուրիշ ատեն, դըլուխները ծաղկեր, « իմաստուններու » շքախումբ մը կազմէր են. բայց դանձր պարագայ է եղեր:

Երկու պարագաներուն մէջ ալ, թանկագին պատահութիւններ կորուստեր են անդարձ: Եւ սեղանի վրայ մնացած են ողբ ու կոծ: Նիւթեր պատմութեան համար:

Թրքական բռնատիրութեան շրջանին, մարդիկ զժկամակած են դրամ տրամադրել հասարակ ինքնապաշտպանութեան համար, յետոյ ամէն բան վրայ տալու պայմանով:

Գոնէ անցեալը խրատ եղած է ներկային կամ ապագային համար:

Դժբախտաբար ոչ:

Իբրեւ թունդ Արեւելքի, ամէն բան ձգած ենք բախտին: « Բացակայ » ենք աւելի քան երբեք: Գլուխով թէ դանձով:

Եւ անշուշտ վաղը ուրիշներ պիտի փսփսան ողբաձայն:

« Ամիսը 200,000 ֆրանքի պէտք ունիք: Ո՛ւր էր որ ըլլար եւ զրկէինք... »: Ծ.

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ

ԵՒ... ԳԱՐՁԵԱԼ LUC-ANDRE MARCEL
ՈՒՐ ԿԸ ՅԱՅՏՆՈՒԻ ՆԱԵԻ...

(Գ. ԵՒ ՎԵՐՋԻՆ ԱՄԱ)

Բայց դուք, սիրելի ընթերցողներ, դեռ կը սպասէք որ ըսեմ Պ. Չօպանեանի դիտողութիւնները Ա. Մարսէլի թարգմանութեանց մասին: Վեց երկար յօդուածներէն միայն կէս յօդուած յատկացուցած է դիտողութեանց: Իր նամակներէն տեղ չէ՞ մնացեր անոնց, թէ չկան, չեմ գիտեր:

Ամէն պարագայի մէջ երկու հատ են ասոնք: Առաջինը. — Պ. Չօպանեան կը մեղադրէ Ա. Մարսէլը թէ միջնադարեան երգի մը մէջ կը մը ջնջեր է: Լալիան տող մըն է այդ եւ Քրանսացի թարգմանիչը ըսաւ ինծի թէ չէր սիրած այդ տողը եւ ըստ իրեն ան կը վնասէր ամբողջ Երգին: Առհասարակ Ա. Մարսէլ չի սիրեր մեր բանաստեղծութեանց մէջ լալիան լարը: Շատ երկար պիտի ըլլար ներկայացնել իր տեսակետները այս մասին: Կարճ ձեւով ըսեմ թէ հակառակ է լալիանութեան, կ'ուզէ որ մեր ամէնէն քստմնելի ջարդերն իսկ նկարագրենք ղերցադնեղութեան մը պէս:

Ուրիշ առթիւ կը խոստանամ ներկայացնել այս տեսակետը աւելի լայնօրէն:

Գարով ջնջուած տողին, ի՞նչ մեծ մեղք է: Ի՞նչ է, աղջիկը եղեր է մա՛նչ, թէ սեւաւար աղջիկը թարգմանուեր է nègresse: Պ. Չօպանեան կ'անդիտանա՞յ թէ Տոսթոյեւսքիի նման հսկայի մը վէպերէն էլ կըր ու գլուխներ ջնջուած են Քրանսական թարգմանութեանց մէջ, այդ վէպերը Քրանսական մտքին ըմբռնելի դարձնելու համար: Ատով չէ մեռած Տոսթոյեւսքին. ընդհակառակն շահած է, աւելի մեծ համարուի եւ հիացումի արժանացած Պրանսայի մէջ: Պ. Չօպանեան կ'անդիտանա՞յ նոյնպէս թէ թարգմանութիւն չի նշանակեր համապատասխան բաներ շարել իրարու քով, այլ առաւելապէս եւ նախընտրաբար տալ թարգմանուած դրբին ուրիշ եւ մտածուած:

Կան եւ ուրիշ բազմապիսի հարցեր որոնք իրապէս արուեստի մը կը հասցնեն թարգմանական գրականութիւնը: Գլխաւորներէն մէկը երկու հեղինակներուն՝ հոգեկան հաղորդութեան հրաշալի, բայց հազուադէպ հանդիպումն է: Պոսէր եւ Էտկար Փօ դեղեցիկազոյն օրինակներն են: Աւելի պիտի չափով օրինակ մըն ալ մեզմէ: Օմար Սայեամը երեք կամ չորս հայ թարգմանիչ ունեցած է: Արամ Չարըքիը (Վարանդի) ամէնէն ազատն է եւ ամէնէն յաջողը: Որովհետեւ ամէնէն լաւ կուտայ պարսիկ մեծ բանաստեղծին ո՛չ միայն մտածումները, այլ եւ անոր հոգեկան մթնոլորտը: Ու դարձեալ, որովհետեւ այդ բոլոր թարգմանիչներուն մէջ, հոգեկան ամէնէն մօտիկ անհնչութիւններ ունեցողը Սայեամի հոգիին հետ, Արամ Չարըքի է եղած:

Վերջին օրինակ մըն ալ որ ուղղակի կապ ունի նիւթին հետ: Չօպանեանի դրականութեան մէջ, հետք չկայ Նարեկացիին: Անորքէ Մարսէլի նախկին ստանդարտներուն մէջ, մեր մեծ քերթողին մ'ըրկող շունչն բան մը կայ, երբ դեռ Նարեկացիի գոյութիւնն անգամ կ'անդիտանար:

Գարով լեզուական հարցին, ընդհանուր օրէնք ու պայման է, որ քարգմանութիւնը կ'աւարտուի քարգմանուած լեզուին տիրող կողմէ: Բոլոր դրականութեանց մէջ, ամէն ատեն, այս պայմանը յարգուած է: «Հոմերոս»ը Յոյները չէ որ թարգմանած են Քրանսերէնի կամ անգլիերէնի, այլ Պրանսացիներ Քրանսերէնի, Անգլիացիներ՝ անգլիերէնի: Բոլոր լեզուներով եղած թարգմանութիւնները անգը եւ նոյն ձեւը պիտի գտնէք, գրեթէ անոնց բացառութեան:

Մենք այդպէս չենք ըրած, որովհետեւ չենք կրցած, կամ շատ քիչ (Վալերի Բրիտտո): Որովհետեւ սակաւաթիւ եղած են հայ դրականութեամբ դրած եւ զայն սիրող Անգլիացիներ կամ Պրանսացիներ: Որովհետեւ անձանթ եւ դժուարին է մեր լեզուն: Եւ այդ օտարին ընկեր գործը ըրած ենք մենք, Չօպանեանի գլխաւորաբար: Առէ չգոյնէ լաւ բան մըն էր: Բայց լաւագոյն միջոցը չէ, ո՛չ միայն գեղեցիկօրէն ձանձնելու մեր ըստեղծագործութիւնները, այլ եւ զանոնք պարտագրելու: Ո՛չ միայն հայերէն գրուած քերթուածի մը լաւագոյն Քրանսերէն թարգմանութիւնը միայն Պրանսացի մը կրնայ ընել, այլ եւ այդ քերթուածը աւելի դիւրութեամբ կ'ընդունուի, եթէ այսպէս կարելի է ըսել: Մարդ իր գործը ինք չի կրնար ներկայացնել, ինք չի կրնար գովել: Փաստը մէջտեղն է: Չօպանեան յիսուն տարի գովեց, մարդ տեղէն չերեւաց, Ա. Մարսէլ մէկ յօդուածով եւ քանի մը կտոր թարգմանութեամբ տասնապատիկ աւելի գործ տեսաւ:

«Նարեկացիին Միջին դարու մեծագոյն փերթողը» հռչակել տուողը ան եղաւ: Նախախնամական պարզեւի մը պէս մեր գլխուն ինկաւ այս տղան:

Ու վերջ ի վերջոյ այս, եւ բոլոր միւս ըս-

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

Թուրքիոյ դերը
Ասրլիստեանի դաշինքին մէջ

Հիմա որ Թուրքիան անգամ է Ատլանտեանի դաշինքին, միջազգային մամուլը աւելի լայնօրէն կը դրաղի անոր սահմանուած դերով:

Ամերիկայի հանրային կարծիքը մերթ մարդասիրական ու մերթ ալ զինուորական տեսակէտով նկատի կ'առնէ Միջերկրականի պաշտպանութեան հարցին լուծումը:

Հանրածանօթ օրաթերթ մը, «Քրիսչիւն Սայրն Մոնիթըր» անդրադառնալով Քորէա զրկուած թրքական զօրաբաններին, կը շոյէ թուրք զինուորին կոնսիլը եւ կ'աւելցնէ թէ՛ 45000-ոց զօրամասով Անգարայի կառավարութիւնը աւելին տուած կ'ըլլայ քան ուրիշ ոեւէ պետութիւն (բացի Անգլիայէն եւ Ամերիկայէն): ՄԱԿը եթէ հաւանի, Թուրքիա պատրաստ է դեռ աւելին տրամադրելու, որովհետեւ Քորէա զրկուած իւրաքանչիւր թուրք զինուորի դիմաց վեց կամաւորներ կը ներկայանան (?):

« Երեսասարդ թուրք սպաներ Ամերիկա գացին, կը շարունակէ թերթը, թրքական բանակին ալ ամերիկացի խորհրդականներ տրուեցան: Հետեւաբար, թուրք զօրքին թիւը, որ 1945ին մէկ միլիոն հոգիէ կը բաղկանար, մօտ 400.000 զինուորի իջաւ, նախորդէն աւելի գերազանց սարքաւորուած մը:

« Ասիկ գնտ, շատ մը օդակայաններու կառուցման աշխատանքները կը շարունակուին, Կովկասի եւ Ռուսիայի քարիւղի կեդրոններու ըրմ. կալիտման ձառքան կարճեցնելու համար: Մօտերս կ'աւարտի մեծ օդակայանի մը շինութիւնը Ատանայի մէջ: Դէպի ծովային մուտքը ունեցած իր դիւրութեամբ եւ սեպ լեռներու պաշտպանութեամբ, այդ պաշտպանները իտէալ վայր մըն է առաջնակարգ օդակայանի մը համար: Վերջապէս, ուրիշ շինութիւններ կատարուած են Մարմարայի մօտակայ Պանտրմայի եւ Պալլըքսիլի մէջ, եւրոպական Թուրքիոյ սահմաններուն եւ Սեւ ծովու շրջանին պաշտպանութիւնը ապահովելու համարը:

Բայց աւելի յատկանշական է մնացեալը.

« Թէեւ Թուրքիա մի՞նչ է արշաւանքի մը դէմ պաշտպանել երկիրը, բայց չի կրնար մինչև կը դէմ դնել ուստական հոգր գրոհի մը: Ընդոյ այս

ուածները չէ՞ր գիտեր կամ պէտք չէ՞ գիտնար ամէնէն առաջ ինքը, Չօպանեանը:

Ի՞նչ ողբերգութիւն... Ա՛ն ինծի պիտի սորվեցնէր այս բոլորը թէ ես՝ իրեն:

Անցնինք, անցնինք... Հասնելու համար դարձեալ ողբերգութեան, Չօպանեանի ողբերգութեան: Ինքզինք ազգին մեծ բանաստեղծը հաշակել տուող այս մարդը, բանաստեղծութեան ըմբռնումն իսկ չունի:

Տեսէք թէ ի՞նչ է իր երկրորդ դիտողութիւնը Ա. Մարսէլին:

Չար աչքին վրայ տաղ մը կայ մեր ժողովրդական բանաստեղծութեան մէջ: Պ. Չօպանեանի զայն թարգմանել է — Mauvais œil, իսկ Ա. Մարսէլ գործածեւ է Mauvais coup d'œil ձեւին տակ: «Բացարձակ սխալ է», կ'ազգայէ Չօպանեան: Ա. Մարսէլ իրաւունք ունի սակայն: Ոեւէ ընթերցող կրնայ անմիջապէս տեսնել:

Չար աչքը հոս կը ներկայանայ, ազիտաբեր, արագաշարժ, սար բանի մը ձեւով: Բայց ի՞նչ է այդ բանը. — Աչքին նայուածքն է, սա՛ր, չար, արագ այն նայուածքը որ կը մեկնի այդ աչքէն եւ կը մխուր ուրիշի մը աչքին մէջ: Պրանսերէնի մէջ այս սրութիւնը, արագութիւնը տարու համար, պէտք է ըսել mauvais coup d'œil եւ ոչ թէ mauvais œil, որ տափակ է, որ փոխանակ սուբալու, ծակելու, գետնի կ'իյնայ անշունչ առարկայի մը պէս: Չեմ կրնար չարագրել այդ տողերը. կարգացէք եւ հաստատեցէք:

Je te sers humblement, Providence divine.
Fais que crève l'œil, que la vie s'éteigne
De celui dont le mauvais œil me poursuit.

Le mauvais coup d'œil, la mauvaise aiguille,
La mauvaise envie, le mauvais conseil եւլն...

Ամէն տունի վերջաւորութեան այս երկու տողերը նոյնութեամբ կը կրկնուին: Եթէ նկատի առիք, երկրորդ տողին մէջ գործածուած է պարզօրէն œil, երրորդ տողին մէջ mauvais œil, ինչպէս կը փոփոխի Պ. Չօպանեան: Իսկ կրկնութիւններուն, հոն ուր այդ աչքը փուշի մը պէս, սուր ասեղի մը պէտք է մխուր՝ mauvais coup d'œil...

Ա. Մարսէլ, հիւսնալի բանաստեղծ, իր թարգմանութեամբ տուած է կեանք ու շունչ բառերուն: Այս չէ՞ արդեօք բանաստեղծի մը մեծագոյն առաջնութիւնը:

զինուորական իրապաշտ նկատուով է, որ Թուրքիա որչէք նախ եւ առաջ միանալ Ատլանտեանի դաշինքին: «Պատրաստ ենք կուտելու, կ'ըսէր ինձ Քարճարատիճան թուրք սպայ մը, բայց պատերազմի մը պարագային չենք մաղթեր «ազատագրուած» երկիր մը ըլլալ»: Թուրքերը համոզուած են թէ նոյնիսկ իրենց սեփական բանակները կըրնան պահպանել զիրքերը պայմանով որ ազատ աշխարհի իրենց դաշնակիցներէն համապատասխան օգնութիւն ստանան (օգնանաւային եւ ուղղադիրտակն): Թուրքերը չեն կարծեր որ մօտաւոր ապագայի մէջ պիտի կրնան բաւական զօրացնել իրենց օդային ուժը, սեփական պաշտպանութեան պահանջները զոհացնելու համար »:

« Թրքական զինուորութիւնը նոյնպէս կախում ունիմ քաղաքական ազգակներէն: Թուրք սպաներուն մեծ մասը կը նախատեսէ թէ խորհրդային արշաւանքին ձգտումը պիտի ըլլայ Թուրքիա ներխուժել Արեւելքէն դառնալով, ուր ճանապարհը գործնականօրէն անպաշտպան կը մնայ: Աւելի որոշ կերպով կը մտածուի թէ՛ խորհրդային բանակը Կովկասէն պիտի անցնի Իրան, ուրիշ կրնայ տարածուիլ Սուրիա եւ Իրաք, դէպի Պարսկական ծովածոցը եւ Սուէզի ջրանցքը: Թուրքերը միջին տրամադրութեամբ մը կ'ըսեն թէ այս կարգի գրոհ մը զսպելու համար Կովկասի յարաբերաբար նեղ կիրճին մէջ պէտք է հաստատուի: Այս լեռնային դեպի գոտարին է, շատ քիչ ճամբաներ կ'անցնին անկէ, հետեւաբար ինքնին պաշտպանողական միջոցներ կ'ընծայէ: Բայց այս կարգի պաշտպանողական ծրագիր մը իր մէջ պիտի առնէ Թուրքիոյ արեւելեան զրաջիները, առաջին հերթին Իրանը: Ստիպողական պարագային պէտք է թրքական բանակը ազատ ըլլայ գործելու իր արեւելեան կողին վրայ բացուող պարսկ գետնին վրայ: Այդ պարագային միայն հնարաւոր պիտի ըլլայ արգելիլ Ռուսերուն հարաւային Կովկասէն անցքը »:

Միւս կողմէ անգլ. հեղինակաւոր թերթ մը, «Մանչեսթըր Կարթիքը», կը հարցնէ.

« Ո՞րն է այն ռազմագիտական հարցը, որը Ատլանտեան դաշնակցութիւնը պէտք է դիմադրուէ արեւելեան Միջերկրականի մէջ: Վերջին պատերազմին թշնամին արեւմուտքէն կուտար, հիւսիսային Աֆրիկէի մէջէն: Երկարատեւ ջրանցքի շրջանը կենսական խաբիս մը կը ներկայացնէր այն ատեն: Այսօր, հաւանական թշնամին կրողները հիւսիսակողմը եւ արեւելեան Ատլանտիկ եւ Քիւրտիստանի բարձրաբերձ նահանգներուն հիւսիսարեւելեան մասին միւս կողմը: Չրանցքի գոտին նոյնքան կենսական է: Եւ արշաւանք մը ի՞նչպէս

Հայկական բանահիւսութեան մէջ զոհար մըն է այս կտորը, զոհար մը դարձած է նաև Քրանսերէնի մէջ, շնորհիւ Ա. Մարսէլի տաղանդին:

Տէ՛ր Աստուած, ի՞նչ տարօրինակ խաղեր կը սարքէ երբեմն Նախախնամութիւնը: Ամբողջ Պ. Չօպանեանի ըրածը ամփոփուած չէ՞ Ա. Մարսէլի թարգմանած այդ երկու տողին մէջ:

Չէ՛, Պ. Չօպանեան, ունեցածդ այս չէ՞...
Le mauvais coup d'œil, la mauvaise aiguille,
La mauvaise envie, le mauvais conseil.

Ես վերջապէս Չօպանեանին հետ ու զայն կը յանձնեմ ձեզի: Վարուեցէք հետը այնպէս ինչպէս կ'ուզէք: Ես գործ չունիմ իր անձին հետ, նոյնիսկ ասկէ վերջ: Իմ ընդվզումս արդիւնք էր, ինչպէս դուք ալ հաստատեցիք, իր վնասակար արարքները բուն: Եթէ կ'ուզէք, բարձրացուցէք զայն կրկին հոն, ուրիշ երեք պէտք չէ ի՞նչքա՞ն սակայն թող հանդարտ կենայ. պահէ իր դիրքը ու մեծութիւնը: Հանգիստ ձեռք մանաւանդ մեղ որ մէկը ալ մեր կարգին աշխատիք մեր ժողովուրդին համար, եւ մեր հասկցած ձեւով: Չենք հաւատար այլեւս ձառերուն, կեղծուպատիր խոստումներուն: Շատ սուղ վճարեցինք մեր հայերուն դիւրահաւատութիւնը: Կը հաւատանք միայն գործին, ոյժին, նիւթակալին, հոգեկալին, մտային: Առաջինը չունինք: Միւս երկուքով ալ կ'ուզենք շահել ազատ ապրելու մեր իրաւունքը: Մեր մշակոյթով փաստել թէ սեփական հողի պէտք ունինք, զայն լաւագոյն ձեւով մշակելու համար:

Ա. Մարսէլ մեր գրականութիւնը պանծացնելով այդ իրաւունքներու տիրացումին համար ալ կ'աշխատի: Ան յաջողեցաւ նոյնիսկ հոն, ուր մենք անճրկած ենք, մեղի բերաւ եւ պիտի բերէ մեզմէ հեռացող մեր նոր սերունդը: Որովհետեւ մեր հոգիով կը խօսի, եւ անոր, այդ նոր սերունդին լեզուով:

Պէ՛ՏԲ է ՉԳԵՆԻՔ ՈՐ ԱՆ ՀԵՌԱՆՍԵ: Երկնատուր պարզեւ մըն է ան, այս մեր՝ յուսահատ օրերուն:

Պէ՛ՏԲ է ՊԱՀԵՆԻ Ա. ՄԱՐՍԵԼԸ: Այս հոգիով եւ այս տաղանդով ձեզի ծառայող ուրիշ հատ մըն ալ դժուար կը գտնենք: Ան մեզի միայն բարեք կրնայ բերել, միայն փառք ու պատիւ:

պիտի զարգանայ այս շրջանին մէջ: Պատճառներ ունինը կարծելու թէ ուսական ուղղութիւնը կարգ մը փոփոխութիւններ կրած է վերջերս:

«Իրանի հիւսիս - արեւմտեան կողմը, ուսական Կովկասի մէջ, պարսկական Ազրբէջանի հանրապետութիւնը գոյութիւն ունի: Անոնք ուսական հպատակ են Կատարինէ Բ. օրերէն: Վերջին պատերազմին արտօնուեցան կարմիր բանակի զօրաբաժին մը կազմելու: Անոնք դերաւ պիտի կրնային վերակազմուիլ: Եթէ քառասուն վիճակ մը ստեղծուի Իրանի մէջ, դժուար պիտի չըլլար ուսաստէր պարսիկ կառավարութեան մը համար հրաւիրել ազերի զօրաբաժինը, որ Կովկասէն դայ բարեկարգութիւն հաստատէ երկրին մէջ: Արեւմտեան պետութիւնները հաւանաբար պիտի համակերպին այս տեսակ կացութեան մը, որովհետեւ Իրան շատ հեռու է, որպէսզի միջամտութիւն մը կարելի ըլլայ օգտակար արդիւնք տալ:

«Այս ձեւի Պարսկաստան մը վաճան պիտի դառնար ուսական հետադայ յառաջխաղացման մը՝ դէպի Միջին Արեւելք: Բայց ուսական յարձակումը հաղուադիպօրէն ուղղակի է: Ան կրնայ երեւան դալ պարսկական ծաւալման մը ձեւին տակ, ի վնաս Իրաքի կամ Մէսոպոտամի Արարիոյ: Կամ թէ՛ Իրան կրնայ քրտական շարժման մը կեդրոնը դառնալ (Մոլլա Մուսթաֆա Կովկաս կը գտնուի, պատրաստ ընդամենը երթալու այդպիսի պատահականութեան մը), ինչ որ պիտի կազմուի լուծէ Իրաքը եւ պիտի խանգարէ Բերքուլը եւ Մուսուլի քարեղազանքը, վնասելով Անգլիացիներուն եւ Ամերիկացիներուն: Շատ մը քիւրտ ցեղախումբեր ձմրան իրենց հօտերը արածելու կը բերեն այս գետիններուն վրայ: Ահա թէ ինչո՞ւ, Ատրանտեան պետութիւնները պէտք է իրենց ուշադրութիւնը կեդրոնացնեն քրտական լեռներուն եւ Տիգրիսի հովիտին վրայ: Եթէ կարգ մը զբոսաւորութիւններ ծագին այդ կողմերը, այս շրջանները հաւանաբար աւելի կարեւորութիւն պիտի ներկայացնեն քան Սուէզի ջրանցքը կամ հարաւային Պաղեստինի անապատներուն շրջանակները»:

Այս կարգի շարժումներու ընթացքին, ո՞ւր կարելի է հաստատել դիմադրութեան խարխիս մը: «Մանչեսթըր Կարախըն» այստեղ փառաբանութիւնը կ'ընէ իրենց «ճշմարիտ բարեկամ»ին:

— Միացեալ արդերը միակ բարեկամ մը ունին՝ Թուրքիան, ամբողջ Միջին Արեւելքի մէջ: Այդ խարխիսէն սկսեալ, Իրաքի եւ Մուսուլի պաշտպանութեան կարելի է ձեռնարկել, ու համայնապար յառաջխաղացութիւնը սանձել Գիւրտիստանի յարձարներէ ետքին մէջ: Բայց այս գործողութեան յաջողութիւնը նախ կախում ունի այդ երկու արարական երկիրներու հանրային կարծիքէն: Իրաքիները վայելցնին Անգլիոյ հետ քանի մը տարուան գործակցութեան արդիւնքը, ու կարելի է նախատեսել թէ իրենց օժանդակութիւնը պիտի բերեն, եթէ համայնապար ուժերը սպաննան հիւսիսային շրջանին մէջ: Ահա թէ ինչո՞ւ, պէտք է կարելի եղածին չափ շուտով համաձայնութեան մը յանդիմանումն հետ, Հասպանիէի եւ Պարսիկի խարխիսներուն վրայ: Փարով Մուսուլիոյ, մենք բարեկամական վերաբերում մը միայն կրնանք սպասել իրմէ, եթէ Միացեալ Ազգերը յաջողին լուծել Պաղեստինի զաղթականներուն խնդիրը...:

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ ԹԻՒ 15

ԼՐՏԵՍՆԵՐՈՒ ՊԱՅՔԱՐԸ (ՎԵՊ ՎԵՐՁԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԷՆ) ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԱԾ ԱՆԳԼԵՐԷՆԵՆ

— Ծնորհակալ եմ: Փօնթիւի ընկալուելու տեղը դրաւ, յետոյ զբարկը յափշտակեց եւ ըսաւ: — Ծո՛ւտ, ճամբայ ելլենք. դրեթէ մէկ ժամ ունինք, հազիւ կրնանք հասնիլ: Ընչո՞ւ ժամուն հասանք Ծէնչըրջ Սթրիթ, բաժնուեցանք իրարմէ, ուշադրութիւն չզբաւելու համար: Ծօրճի նկարագրած մարդը այդ վայրկեանին իջաւ շոգեկառքէն եւ անցաւ տոմսակները հաւաքող պաշտօնեային քովէն: Չկրցայ տեսնել դէմքը, օգը ցուրտ էր եւ մարդը վերաբերուին լայն օձիքը դէպի վեր դարձուցած էր. եւ մենք առանց միանալու սկսանք հետապնդել: Անձանութիւնը կը յառաջանար դէպի Մեթրոյի կայանանը: Հոն հասնելով սանդուխներէն իջաւ եւ արագ քայլերով վազօն մտաւ. հետեւեցանք իրեն: Երբ Չէրիկ Բքօնի կայարանը հասանք, մարդը իջաւ եւ ելաւ պողոտայ, նախ դէպի աջ դարձաւ, սակայն այնպէս կ'երեւէր թէ վստահօրէն չէր գիտներ ճամբան, որովհետեւ յաճախ կը վառէր ու կը մարէր իր գրպանի լապտերը: Նկատեցի թէ լապտերին լոյսը կ'ուղղէր դէպի աջ կողմի շէնքերուն դուռները:

Արաբական թերթերու թղթակիցը եւ մեր աշխատակիցը, Պ. Լեւոն Բէշլեան, որ ընկերացած է ՄԱԿի թղթակիցներու համար սարքուած պոստի մը դէպի Պուրդոնը, Փրանսական ընտիր դիւնի կեդրոնը, անգլերէն «Հայրենիք»ի մէջ կը գրէ՝ թէ Տիգրիսի մէջ շատ քիչ թիւով Հայեր կան: Փիլիպոս Յանդուզնի (Ֆիլիպ լը Հարտի) (1342-1404) գերեզմանը տեսնելու արժանի ամէնէն չափահաս բանն է: Յատկանշական է անոր հայկական քիթը: Ան է որ հայ որմնադիրներ բերել տուած է, շինելու համար իր դպեակը եւ եկեղեցիներ: Բուն հայկական դոթական կամարը տիրական է այս հին քաղաքին մէջ:

Պոնի բնակիչները չափազանց հիւրասէր են: Ծաշի միջոցին առաջարկած են Լեւոն Բէշլեանի որ քանի մը հայերէն նախադասութիւններ ըսէ: Եւ հաճութեամբ լսած են: Քաղաքին գիւնի թանգարանին մէջ, ցոյց տրուած է թէ ինչպէս կը պատրաստէին գիւնին Հայաստանի մէջ: Հոն կայ նաեւ հետեւեալ արձանագրութիւնը. — «Այդիւն 35 տեսակներուն մէջ միայն Վիթիս Վինիֆէրան խմորակն է որ կ'արտադրէ գիւնի, մասնաւորապէս «La Vitis Caucasia»ն, որուն բաշխումը աւազանը կը գտնուի Պեսարապիոյ, Հայաստանի, Կովկասի, Անատոլիոյ, Իրանի, Թուրքեստանի եւ Քալմիկի մէջ: Ֆիլիպ Հարտիի կողմէ Ժ. Դարուն հայ գիւնագործներ բերուեցան Հայաստանէն: Այս թանգարանին մէջ կը գտնուին նաեւ գիւնի այն տեսնուան հնձանները:

Մ. ԿԻՐՈՋԵԱՆԻ ՁԵՆԱԳԻՐՆԵՐԸ

Այցեալ տարի կարգ մը Ռուսաստանայի Հայաստանի դանազան հիմնադրութեանց նուէր զբրկած էին մշակութային արժէք ներկայացնող իւրեր եւ գիրքեր: Այս առթիւ Երեւանէն ստացուած է հետեւեալ նամակը. — Ծնորհակալութեամբ ըստ համար գրապէս Մ. Գիւրջեանի (Մելքոն Կիւրճեան, Հրանդ) գործածուած գրիչը, ժամացոյցը ու թղթապանակը եւ անոր արեւմտահայերէնի վերածած Ս. Աբովեանի «Վէրք Հայաստանի» ձեռագիրը, Կ. Միլոնեանի պատրաստած շուժակն ու կիթառը, Մայրի հանրագիտարանը (21 հատոր) եւ Ա. Բոշեանի «Յուշարար» ձեռագիր տետրը:

Այս գիրքերը եւ իրերը յանձնուած են.

- 1. «Վէրք Հայաստանի» ձեռագիրը, Մ. Կիւրճեանի իրերը եւ Ա. Բէշլեանի «Յուշարար»ը «Արեւելեան» գրական կազմակերպչաբանին: 2. Կիթառն ու շուժակը Գիտութեանց ակադեմիայի Արուեստի պատմութեան եւ տեսութեան բաժնին: 3. Մայրի հանրագիտարանը՝ Գիտութեան Ակադեմիայի գրադարանին:

ՀՆԳԻՍՁԻՆԻ ապահովութեան տեսչութիւնը կը ծանուցանէ թէ վերջին երկու ամիսներու ընթացքին 500 ահաբեկիչներ ձերբակալուած են միայն Մայիկոն-Շալոն շրջանին մէջ: Գտնուած են նաեւ ահաբեկիչներ եւ ձեռնառումներ, ինչպէս եւ շատ կարեւոր փաստաթուղթեր:

ԵՍԲ. — Փետր. 16ին հրատարակել էինք Վասպուրականի Հայր. Միութեան Գ. ընդհ. ժողովի անփոփոխ: Վարչութեան պաշտօնական գեղարվեստը կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները, իրրեւ լրացուցիչ մաս. —

Ժողովին մէջ ընտուեցաւ հիմնադիրներու եւ վարչութեան կողմէ ընդհ. ժողովին ներկայացուած ծրագրային փոփոխութեանց նախադիւր, որ կանոնադրային մանրամասնութիւններէն անջատելով, Միութեան ծրագիրը կը վերածէ 28 յօդուածներու:

Ահա դիւաւորները. — ՆՊԱՏԱԿ. — 1. Զգտիլ Սփիւրքի Վասպուրականի Հայրենակցականներուն միացման. ստեղծել Համահայրենակցական կեդրոն մը, եւ բացարձակապէս հեռու մնալ քաղաքական սեւէ գործունէութիւնէ:

2. Մշակել լայն յարաբերութիւններ թէ ըմփիւրքի եւ թէ Հայրենիքի Վասպուրականիցիներու հետ: Բով քով բերել ցիւր ու ցան հայրենակիցները, բարոյական կապ հաստատել անոնց միջեւ, եւ կարելիութեան սահմաններուն մէջ՝ օգնել կարօտեալ հայրենակիցներուն:

3. Հրատարակել «Արծուի Վասպուրական»ը:

4. Քաջալերել Վասպուրականի նուիրուած գիտականօրէն պատմական գործի մը հրատարակութիւնը, սկզբնական շրջաններէն մինչեւ մեր օրերը:

5. Ստեղծել առիթներ՝ վերապրելու համար հայրենի բարքերն ու սովորութիւնները:

6. Ծանօթացնել նոր սերունդին՝ հայ լեզուն եւ Վասպուրականի անցեալը. վառ պահել հայրենակցական զգացումը անոր մէջ եւ կարելի ընել՝ գերծ պահելու դայն ուժացումէ: Կազմել Երիտասարդ Վասպուրականիցիներու Միութիւնը:

7. Երբ հնարաւոր ըլլայ՝ ընտրել Վասպուրականի սան մը, անոր տալ համալսարանական բարձրագոյն կրթութիւն, պայմանով որ սանը հիմնովին գիտնայ հայերէն լեզուն եւ ծանօթ ըլլայ Վասպուրականի անցեալին:

8. Ամէն տարի մայիսին տօնել Վասպուրականի Հերոսամարտը:

Կարեւոր փոփոխութիւնը պէտք է նկատել հիմնադիրներու ցկեանս մնալու, ինչպէս նաեւ անոնցմէ պակասմանը տեղ, ընդհ. ժողովին կողմէ նորեր ընտրելու գործումը:

Միւս ծանօթութեամբ եւ ծափերով Միութեան հիմնադիր ընտրուեցան Պ. Պ. Ա. Աճէմեան եւ Օ. Մուրատեան, իսկ պատուոյ նախագահ Պ. Յ. Տոպաղեան: Վարչութեան պակասած երկու նոր անդամներուն տեղն ալ երկու նորեր ընտրուեցան:

Պ. Մելոյեան զգալուն ճառով մը փակեց Գ. ընդհ. ժողովը, շնորհաւորելով վարչութեան բեղուն գործը, անյողգող կեցուածքը եւ յոյս յայտնելով որ յարատեւութիւնն ու զոհողութեան ոգին հնարաւոր պիտի դարձնեն լիովին կատարելու մեր հայրենասիրական բոլոր պարտականութիւնները: (Կնիք)

Վարչութիւն

Ծանօթիւն թէ կը ներկայացուի:

Մարչով մեզի կը սպասէր, երբ տուն վերադարձանք: Չէր զոհացած հեռաձայնի լրատուութիւնէն եւ կ'ուզէր մանրամասնութիւններ ստանալ:

— Բարեկամս Նիւմըն կը պնդէ թէ պէտք չէ կասկածիլ կղերականներէ, ըսաւ Փօնթիւի ժպտելով:

— Ինչո՞ւ կը ծաղրէք զիս, Փափա, ըսել կ'ուզեմ թէ շատ վտանգաւոր է այդ համապոլեսար կրել, որովհետեւ այն անձը որ կը մտնէ երէցի մը մորթին մէջ, պէտք է լաւ գիտնայ եկեղեցական արարողութիւնները: Յետոյ ամէն վայրկեան կրկնապէս օրէ մէկը իրեն ներկայանալ եւ խնդրել որ աղօթէ կամ... —

— Հաւանաբար մեր մարդը լաւ սորված է իր գործը. Գիւրմանները այդ սխալները չեն գործեր. եթէ չեն սխալիր, այս երէցը Պլէնքիօթի նախկին անուրի վաճառականն է:

— Ի՞նչ կ'ըսէք:

— Այո, կը յիշէ՞ք, տեսած էինք իր պատկերը, խմբանկարի մը մէջ. եւ վստահ եմ թէ այն է. հիմա կը տեսնէք թէ այն իր գործին մարդն է նաև: Մի մոռնալ թէ կը գտնուինք հանճարեղ լրտեսներու գիմաց: Երէց մը ընտրած են որպէսզի կարենայ ամէն տեղ ազատօրէն մուտք գործել, առանց իր վրայ կասկած հրաւիրելու:

— Ինչպէ՞ս պիտի ձերբակալէք զայն:

— Դիւրին է այդ գործը: «Սարողին խարդուկէս» կ'ըսէ ժողովրդական առածը: Կեղծ կղերական մը դիմակագործելու ամէնէն լաւ միջոցն է ուրիշ կղերական մը հանել անոր դիմաց:

(Շար.)

Թրուարկի կոչը Ռուսիոյ եւ Զինասանի

Մ. Նահանգներու նախագահը երեքշաբթի օր հանդիսաւոր կոչ մը ուղղեց Ռուսիոյ եւ Զինասանի ժողովուրդներուն թելադրելով որ ստիպեն իրենց վարիչները « վերջ տալ ատելութեան եւ ահուարսափի անիմաստ քաղաքականութեան » :

Ճառը կը լսուէր աշխարհի բոլոր մասերուն մէջ, շնորհիւ անթելի ծիփուն եւ հզօր կայանի մը, որ երկու միլիոն տղար արժած է եւ երեք անգամ աւելի մեծ է քան ամերիկեան ամէնէն զօրաւոր ուստիօն : Հաստատուած է նաև մը մէջ եւ այլքները կը տարածուին հազար մը զինուորական վրայ : Ճառը անմիջապէս թարգմանուեցաւ 45 լեզուներու :

Նախագահը յիշեցուց թէ 1939—45ի պատերազմին Ամերիկեան ինչպէս օգնութեան հասաւ, երբ Ռուսաստան եւ Զինաստան Գերմանիոյ եւ Ճապոնի զրաման ենթարկուած էին : Յետոյ բացատրեց թէ համաշխարհային խնդիրները չեն կրնար լուծուիլ, մինչեւ որ ազգերը տրամադրել չըլլան միասին ապրելու խաղաղութեամբ :

« Այսօր ահաւոր պայքար մը կը մղուի աշխարհի մէջ, գրաւելու համար ժողովուրդներու միտքը : Կրեմլինի վարիչները կ'ողջեն մարդկութիւնը ճղմել համատիրակեան եւ անասունած դաւանանքին տակ : Անոնք աշխարհը կ'ողողեն քարոզութեամբ, երկիւզ եւ ատելութիւն յարուցանելու եւ ազգ ազգի դէմ հանելու համար : Աշխարհի ազատ ազգերը տակաւին տեղի տուած չեն խորհրդային դրոշմին առջեւ : Մենք ձեռնարկած ենք պատասխանել ճշմարտութեամբ, վասն զի դիտենք որ ճշմարտութիւնը լուսաւորն պատասխանն է : Մենք պարտաւոր ենք ամէն միջոց դորձածել պայքարելու համար ստրկացման քարոզութեան դէմ : Այս նաւը թանկագին բեռ մը պիտի կրէ, — ճշմարտութեան բեռը : Ազատ աշխարհը պէտք է պաշտպանէ ինքզինքը նախապարձապէս դէմ . բայց այս շարքերուն վերջնական լուծումը երբեք չի կայանար բանակներու, նաւատորմի ու զորատորմի իրենց մէջ : Վերջնական յաղթանակը չի կրնար չահուել մինչեւ որ ճշմարտութիւնը ազատութիւնը բերէ բոլոր ազգերուն : Այսօր ձեր վարիչներուն յարձակողական քաղաքականութիւնը կը ստիպէ մեզ սպառազինուիլ . բայց մենք մեր սիրտերուն մէջ ատելութիւն չունինք ձեզի հանդէպ : Մենք վստահ ենք որ եթէ դուք ազատ ըլլայիք բաւելինք որ կը խորհիք, պիտի միանայիք մեզի, վասն յու համար պատերազմի երկիւզը » :

ԵԼՐՏՈՒՄՆԵՐ ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՄԵՋ

Թրքական եւ ուրիշ աղբիւրներէ կը հաղորդեն թէ Պուլկարները գիշերանց անձանօթ տեղ մը կը զրկեն ըմբոստ Պուլկարներ եւ մաս մը Թուրքեր : Այս տեղահանման ընթացքին անմեղ տղաքը ընկի կերպով կը բաժնուին իրենց հայրերէն եւ մայրերէն ու բոլորը մէկ Ռուսմանիոյ ճամբով կը զրկուին անձանօթ տեղեր :

Վերջերս Պուլկարները մտահոգ են եւ կը վախնան որ իրենց երկրին մէջ Թիթոյի վարչաձեւին նման ազգայնական շարժում մը կը սկսի : Այս պատճառով Եուկոսուս սահմանադրուիլը ամբողջովին պաշարուած է փշաթելերով եւ ամէն միջոց ձեռք անուսած է : Հակաբոլշեւիկ եւ կասկածելի նկատուած բոլոր անձերը հաւաքաբար կը յանձնուին զինուորական ատեաններուն : Շատեր թիապարտութեան կը դատապարտուին եւ տաժանակիր աշխատանքներու կը լծուին քարահանքերու մէջ : Իսկ այն մտաւորականները եւ լուսամիտ անձերը, որոնք վտանգ մը կը նկատուին ներկայ վարչաձեւին, Սիպերիա կ'աքսորուին :

ԲԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՊԷ

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ արտաքին նախարարը « բոլորովին սուտ » հռչակեց այն զրոյցները թէ Ամերիկացիները մանրէներ կը գործածեն Գորէյի պատերազմին մէջ : Այս առթիւ հրաւիրեց Զինաստանի բոլշեւիկները ջնջել ատեան մը կազմել : ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ կառավարութիւնը արտօնութիւն ստացաւ օդակայաններ շինելու, ինչպէս եւ օդանաւային երթեւեկներ հաստատելու :

ԵՐՐՈՊԱՅԻ սպառազինութեանց գործարանները ի հարկին Հիւս . Ամերիկէ պիտի փոխադրուին օդատարձերով նաեւ գերմանական հաստատութիւնները եւ մասնագէտները :

Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ եւ արքանեակ երկիրներու ամերիկեան զեւազանները նոր ժողով մը սարքած են Փարիզի մէջ : Կ'ըսուի թէ մեծ մասը հակառակ է դիւանագիտական յարաբերութիւնները խզելու տեսակէտին :

ԲԻՏԱՆԱԿԱՆ երկու վաշտեր, որոնք Կիպրոսի մէջ հաստատուած էին անցեալ նոյեմբերէն ի վեր, կիրակի օր Նիկոսիայէն ճամբայ ելան դէպի Սուէզի շրջանը : Ամերիկեան Տրիպոլիէն ալ ուրիշ երկու վաշտեր Փորթ Սայոն մեկնեցան : Ուրիշ

ՄԱՐՍԵՅԼԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՔԷՆ
Կը խնդրուի իրենց առկախ հաշիւները վաղել մինչեւ նոր շրջան (ապրիլ 8) :
Հետզհետէ իրենց կը զրկուին mandatներ . բայց աւելի զիւրութեան համար կրնան վճարել . — ԲԱՂԱՔԻՆ ՄԵՋ . — Գրաստուն Մերիկեան, 13 Rue des Dominicaines.
Ա. Քէօսէան, 11, Place Jules-Guesde.
Յ. Մալաքեան, 3, Th.-Turner.
Ա. Պետիկեան, 7, Rue Berlioz.
ՄԷՆ-ԺԷՆՈՒՄ . — Էսկիճեան, 23, Rue Claire Isnard.
ՊՈՄՍՆ . — Յ. Տէօքմէճեան, 21, Bd Beaumont.
ՄԷՆԹ-ԱՆԹՈՒԱՆ . — Գ. Միւճերէտեան :
ՄԷՆ-ԼՈՒ . — Միլոյեան, Bd des Grands-Pins.
ՊՈՒԼՎԱՌ-ՕՏՏՕ . — Սարգիսեան :
Կանխապայտ շնորհակալութեամբ :
ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

ՅՐԱՆՍՍԱԶԱՅ ԿԱՊՈՅՏ ԽՍՁԻ ԼԻՈՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՂԻ ՏԱՐԵԿԱՆ Պարանաղկար

Շաբաթ 15 մարտ ժամը 21էն մինչեւ առաւօտ ժամը 5, 31, Փլաւ Պէլ-Քուտ, Պէռլէ Միլիէի շքեղ սրահներուն մէջ :
Գեղարուեստական ճոխ բաժին, մասնակցութեամբ հայ եւ ֆրանսացի արուեստագէտներու . Georges MAS, de la Radio de Lyon, Arlette MARKARIAN, Danielle PERRIER, Petits Rats, Soeurs SIMONIAN, Duétistes, Roberte FEIMAN, étoile des petits rats de l'Opéra : Հուշարարական պար : Մուտքը 250 Փր . :
Տոմսերը կը ծախուին Կապ . Խաչի բոլոր անդամուհիներուն քով :

ՄԵՄ ՊԱՐԱՀԱՆԴԵՍ
Կազմակերպուած Յր . Կ . Խաչի Պուլկար-Օտտոյի մասնաճիւղին կողմէ այս շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ կէս գիշեր, Bar Internationalի սրահին մէջ : Պիտի նուագէ հանրաձայնօթ Պոմի նուագախումբը :

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍ
Փարիզի Եկեղեցւոյ կեդրոնի վարժարանին նախաձեռնութեամբ Կրօն . Ընկերակցութեան, այս կիրակի օր ժամը 3էն մինչեւ 7, Ժան-Կուստի սրահին մէջ, 8, rue Jean-Goujon, Փարիզ (8^e) :
Պիտի մասնակցին յիտունէ աւելի հայ մանուկներ եւ պատանիներ : Պիտի ունենայ նաեւ վարդանանցի տօնի յիշատակութեան բաժին մը :
Մուտքի տոմսերու համար այժմէն դիմել Փարիզի Հայոց եկեղեցւոյ դիւանատունը :

Հ . Բ . Մ . ՄԱՐՍԵՅԼԻ ԵՐԻՏ . Միութեան տարեկան մեծ պարահանդէսը Hôtel Splendideի սրահին բուն մէջ, շաբաթ գիշեր 29 մարտ ժամը 9.30էն մինչեւ լոյս : Ընտիր նուագախումբ, գեղարուեստական ճոխ բաժին :

ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐՃԱՐԱՆԻ աշակերտները ընդառաջ երթալով շատերու փափաքին, Մ . ՊէՇԵՐԻՍԵՆԻԱՆ — Գ . ԱԼԷՄԵԱՆ Թատերասրահին մէջ, այս կիրակի 9 մարտ կէս օրէ վերջ ժամը 15ին, կրկին պիտի ներկայացնեն իրենց թատերախաղերը, որոնք մեծապէս գնահատուեցան առաջին ներկայացման տեսն :
Յայտագիր . — Կեդճ ուստիկանապետը, — Աւարայրի հսկումը, Les Lutins de Carnac եւ Un client sérieux :
Հասցէ . — 26, rue Troyon, Métro : Pont de Sèvres.

ՇՆՈՐՀԱԿԱՒԻՐ . — Յր . Կ . Խաչի Տէսիկի ազգ . վարժարանի հոգաբարձութիւնը ուրախութեամբ կը յայտարարէ թէ նոր տարուան առթիւ կատարուած հանգանակութեան դուստրը բարձրացած է 120 հազար Փրանքի : Շնորհակալութիւններ բոլոր նուիրատուներուն : Նոյնպէս հանգանակիչ յանձնախումբին, որուն ջանասիրութեան կը պարտինք այս յաջողութիւնը :

Շնորհակալութեամբ ստացած ենք նաեւ Պ . Գասպարեանի ամուսնութեան առթիւ՝ Տէր եւ Տիկին Բալայեանէ 1000 Փրանք նուէր զպրոցին :
Շնորհակալութեամբ լման ցանկը տեսնել Տէսիկի եկեղեցւոյ դրան վրայ :

զօրամասեր ալ, որոնք Նիկոսիա կը գտնուին, մօտերս ջրանցքի շրջանը պիտի երթան :
ԻՏԱԼԻՈՅ նախկին սպարապետը, մառեղայ Պատոյիլո, որ 80 տարեկան է, երկուշաբթի օր պատերազմի այրիներու եւ որբերու նախատինքներուն ենթարկուեցաւ, երբ դուրս կ'ելլէր Հոռմի մէկ եկեղեցիէն : Ամբոխը կը մոնչէր . — « Մարդասպան, լսող, դաւաճան » են . : Ուստիկանութիւնը հազու կըրցաւ ծերունին փրկել հազարաւորներու կատաղութենէն :

Յ Ո Ւ Շ Ա Տ Ե Տ Ր

ՇԱՎԻԼ . — Յր . Կապ . Խաչի ընկերուհիները ընդհ . ժողովի կը հրաւիրուին երկուշաբթի, 10 մարտ, ժամը 4ին դպրոցին սրահը : Խիստ կարեւոր օրակարգ :

Հ . Յ . Գ . Նոր Սերունդի Փարիզի « Ահարոնեան » խումբի դասախօսութիւնը՝ այս հինգշաբթի ժամը 20.30ին, Այգ . Տան մէջ, 32, rue de Trévise : Կը խօսի ՎԱՀԷ ՕՇԱԿԱՆ : Նիւթ՝ « Փիլիսոփայական խնդիրներ » : Դասախօսութեան վերջ երգի փորձեր :

ՏԷՍԻՆ . — Նոր Սերունդի օրուան տօնակատարութիւնը, մարտ 29ին, երեկոյեան ժ . 20.30ին Հ . Յ . Գ . տան մէջ : Կը հրաւիրուին բոլոր հայրենակիցները :
ՓԱՐԻՉ . — Յր . Կ . Խաչի ընդհ . ժողովը այս երկուշաբթի ժ . 3ին, Սասունի ճաշարանը, (31 r . d'Alexandrie) : ժամը 4ին պիտի դուստրուի երկրորդ ընդհ . ժողովը ուր ներկայներուն թիւը մեծա-մասնութիւն պիտի համարուի : Վարչութեան ընտրութիւն :

ԻՍԻ . — Յր . Կ . Խաչի ընդհ . ժողովը այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Խրիմեան սրահը : Ներկայանալ տետրերով :
ՊԱՆԵՏՕ-ՔԱՇԱՆ . — Յ . Կ . Խաչի մասնաճիւղի ընդհ . ժողովը այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 17, rue Ampère : Պարտադիր ներկայութիւն :
ԱԼՃՈՐՎԻԼ . — Յր . Կ . Խաչի մասնաճիւղին ժողովը այս ուրբաթ, ժամը 20,30ին : 29 rue de Flore սրճարանին սրահին մէջ : Բոլոր ընկերուհիներուն ներկայութիւնը պարտաւորիչ :

« ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ » Կրթական եւ Հրատարակչական Ընկերութեան Փարիզի մասնաճիւղին ընդհ . ժողովը Մարտ 7ին, Ուրբաթ ժամը 21ին Le Cadetի վերնաշարիկը : Օրակարգ . — Զեկուցում վարչութեան եւ համարատուութիւն . — Ընտրութիւն նոր վարչութեան :

ԴԱՍԱՆՍՈՒԹԻՒՆ . — Այս հինգշաբթի, ժամը 6.30ին, Պ . ՉՕՊԱՆԵԱՆ պիտի կատարէ իր հերթական դասախօսութիւնը Սիթէ Իմիվիթիթուի Հայ Ուսանողական Տան մէջ : Նիւթ՝ Ներսէս Շընորհալի, մեծ կրօնապետ, մեծ բանաստեղծ, մեծ երաժիշտ : Մուտքը ազատ է :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՅՈՒՄ ԵՒ ՊԱՐԱՀԱՆԴԵՍ ՇԱՎԻԼԻ ՄԵՋ

Եկեղեցական վարչութեան կողմէ ի նպաստ դպրոցին, այս կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր Salle des Fêtesի մէջ, Rus Stalingrad : Կը ներկայացուի ՍՕՍ ԵՒ ՎԱՐԳԻԹԵՐ, օփէրէթ 4 սրար : Խմբական պարեր, ջանքերլումի երգեր, վիճակ, ըմբշամարտ են . : Եւրոպական պարեր մինչեւ կէս գիշեր : Ընտիր նուագ : Ճոխ պիլֆէ : Դիւրամատչելի գիներով : Մուտք 200 Փրանք

ՅՍԱԿՅՈՒԹԻՒՆ . — ՇԱՎԻԼԻ ՅՐ . ԿԱՊ . ԽԱՅԻ մասնաճիւղը իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկերուհիներ Աննիկ Փափաղեանի, Եղիսաբէթ Դալայեանի, Եղիսաբէթ Քիւլչեանի եւ Պ . Քիւլչեանի՝ ՆԱԶԱՐ ՔԻԻԼՉԵԱՆԻ մահուան առթիւ եւ փոխան ծաղկեպսակի հազար Փր . կը նուիրէ Հ . Յ . Գ . Շավիլի նոր սերունդին :

Ճամբարբերըցիական Միութեան Կարտանի մասնաճիւղը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Միութեան եռանդուն անդամներէն Խաչատուր Պողոսեանի, իր արկիւնը ՆԱՐԴՈՒՀԻ ՊՕՂԱՍԵԱՆԻ դառնաղէտ մահուան առթիւ :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍ . — Այրի Տիկին ժընեւ Պետրոսեան, Տէր եւ Տիկին Մարտիրոս Պետրոսեան կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի առաւօտ Փարիզի Հայոց եկեղեցին (15, Rue Jean-Goujon) ողբացեալ ՄԻՐԻՃԱՆ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԻ մահուան քառասունքին առթիւ : Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգողները :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍ . — Տէր եւ Տիկին Ս . Ալէքսանեան, Տէր եւ Տիկին Խ . Խրնալուկեան եւ զաւակները, Այրի Տիկին Թ . Ալէքսանեան եւ զաւակը (Երեւան), Տէր եւ Տիկին Կ . Պալթեան եւ զաւակը (Շավիլի), Տէր եւ Տիկին Գ . Գուրաւորեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Մ . Միլիթարեան եւ զաւակները (Պուէշոս-Այրէս) կը ծանուցանեն թէ իրենց եղբոր, ամուսինին եւ ազգականին՝ ԴԱԻԹ ԱԼԷՔՍԱՆԵԱՆԻ մահուան առաջին տարեիցին առթիւ հոգեհանգիստ պիտի կատարուի այս կիրակի ժամը 10.30ին Նիսի Աստուածածին եկեղեցին :

Իր յիշատակը յարգողները համին ներկայ գտնուիլ :

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE
HARATCH Fondé en 1925, R.C.S. 376.286
 Directeur : SCH. MISSAKIAN
 17, Rue Damesme — PARIS (13e) Métro : TOLBIAC
 Կեցաւս. 1100 ֆր., Տար. 2200, Արտ. 3000 ֆր
 Tél. GOB. 15-70 Գին 10 ֆր. C.C.P. Paris 1678-63
 Vendredi 7 MARS 1952 Ուրբաթ 7 ՄԱՐՏ

Նոր վարչապետը
 Ազգ. Ժողովին առջև

28րդ ՏԱՐԻ - 28e Année No 6706 Նոր շրջան քիւ 2117

Խմբագիր՝ Ծ. ՄԻՍԱԿԻԱՆ

Մեր կոմպլե

Օ Ր Ը Օ Ր Ի Ն

ԳՈՆԵՆ ԳԻՐՔՈՎ...

ՎԱՂԸ ՆՈՐ ՀՈԳԵՐ Կ'ՈՒՆՆՆԱՆՔ

Նորէն ճակատագրական օրեր կ'ապրինք։ Թերեւս պարագաներ ներկայանան հայկական դատ հետապնդելու։ Կամ ստիպուելնք ինքնապաշտպանութեան պայքար մղել։ Եւ կամ արտակարգ ճիւղ մը փորձել այս կամ այն ճակատին վրայ։

Տարակոյս չկայ թէ նորէն պիտի անճրկին ազգային երեւելիները, եթէ աւելի երկար տեւէ ներկայ անկերպարան վիճակը։

Տարիներէ ի վեր խժաւուր ժխոր մը կը տիրէ լրագրական հրատարակին վրայ, առանց գործնական ելքի մը յանգելու։

Համբանք չունին մեր խմատունները եւ ազգասէրները։

Շատերուն անունները բերնէ բերան կը չըջին։ Իւրաքանչիւր գաղութ իր շքախումբն ունի։ Անոնք հեռատեսութեան եւ հայրենասիրութեան դոհարներ կը թափեն բարձրաձայն։

Ուրիշներ ալ, աւելի զգոյշ, իրենց յատուկ շրջանակ մը կ'ազմած են եւ կը գոհանան խելք ծախելով։ Առանց մատը մատին դայցնելու։ Պարզապէս ի հոգեւոր միջնակութիւն։

Խառնաձայն ժխորին կամ երանաւէտ անշարժութեան մէջ միայն « ազգային ազգն » է որ տարտամ նայուածքներ կ'արձակէ։

Տարուբեր՝ տաք եւ պղծ հովերու միջեւ, այդ գանդուածը յաճախ լուր անգամ չունի բուն անցուղարձէն։

Ի բնէ դիւրահաւան կամ բարեմիտ, ան կը հաւատայ շատ մը յիմար-իմաստուն հաւատարմներու։ Եւ կամ գլուխը կ'առնէ կ'երթայ։

Շատ մը վրդովիչ երեւոյթներ եւ իրողութիւններ արձանագրուած են մեր ժամանակակից պատմութեան մէջ։

Կարգ մը տեսակետներով, կարելի է տասն անգամ աւելի վրդովիչ համարել ներկայ անխոյստութիւնը։

Ոչ դուրս ունինք, ոչ հասցէ։ Ոչ ընդհանրական ծրագիր մը, ոչ ալ տրամադրելի եւ պահեստի ուժեր՝ զայն իրագործելու համար։

Դատարկ է նաեւ դանձր։ Այսինքն դրամական պահեստը։

Նորէն եւ նորէն կարգացէք Ազգ. պատուիրակութեան դրամական անձկութեան պատմութիւնը՝ ճակատագրական պահու մը (1919—20)։

Թշուառութիւն մը՝ որուն իբրեւ դարման ուրիշ միջոց չեն գտեր եթէ ոչ « Ֆինանսական » յանձնախումբ մը կ'ազմել եւ սրտառուչ կոչեր ուղղել։

Կարելի՞ է որ եւ է դատ շահիլ, գոնէ յաջողութեամբ հետապնդել այդքան խախտու միջոցներով։ Այն ալ երկար փորձառութիւններէ վերջ։

Յետին առեւտրականը նախահաշիւ մը կ'ունենայ, ինչպէս եւ պահեստի գումար մը։ Կամ « նախատեսումներ », հիմնուած՝ իրական փաստերու վրայ։

Մեր մէջ միայն Հ. Յ. Դաշնակցութիւնն է որ իր քաղաքական ուղեգծին հետ, նախահաշիւ մըն ալ կը քուէարկէ, ծրագրուած գործերը կատարելու համար։

Շահեկան պիտի ըլլար իմանալ թէ միւս հոսանքներն ալ կը հետեւին այս ճամբուն, թէ կը գոհանան միայն առանին ծախքերը հողալով։

Երբ գործելու ժամանակը դայ — եւ կամ եթէ համազգային փորձութեան մը առջեւ կանուխը, անհնական պիտի ըլլար սպասել որ Դաշնակցութիւնը ինք ստանձնէր ամէն հող եւ պատասխանատուութիւն։

« Ազգովին » խօսած կամ գործած ատեն, տարրական պայման է որ ազգը ներկայ ըլլայ իր բոլոր հոսանքներով։ Գլուխով եւ թեւերով։

Այս կամ այն հոսանքը ինչ հովեր ալ փչէ, պարտաւոր է խոկալ եւ խոնարհիլ կարգ մը հիմնական պահանջներու առջեւ։

Յաճախ պարզած ենք այդ պահանջները եւ դեռ կրնանք խօսիլ։

Խնդրը այն է որ մէկը զրուին թարթափումները։

Ժամանակն է վաղուան մասին ալ մտածելու։ Օրերը կը պահանջեն ոչ միայն որոշ ուղեգիծ, այլ եւ պահեստ։ Եւ զբոլս եւ դանձ։

Երէկ պատկերազարդ հատոր մը ստացայ Հալէպէն, — Գարէն Եփիէ ազգային նեմարան։

Գեղեցիկ հատոր մը՝ հայերէն եւ անգլերէն։ Բասնետի մեծակի էջ, ընտիր տպագրութեամբ։

Գրքոյիլը ամփոփ տեղեկութիւններ կը հաղորդէ այս բարձրագոյն կրթարանի մասին, որ բացուեցաւ 1947ին, դանիացի Օր. Գառէն Եփիէի նուիրած հողին վրայ (տասը հազար քառ. մետր)։

Հաշուական մանրամասնութիւնները եւ շարք մը լուսանկարներ ձեր առջեւ կը պարզեն կենդանի պատկեր մը խանդավառ եւ գործօն աշխատանքի։

Պարզուկ տաղաւարի մը մէջ բացուած էր առաջին դասարանը, 1947ին, 22 աշակերտներով եւ աշակերտուհիներով։

Այսօր ունին վեց դասարան։ Եւ յառաջիկայութիւնը կը շարունակուի տարուէ տարի։

Այդ մասին աւելի լայնօրէն պիտի խօսի խմբագրութիւնը։

Ես կ'ուզէի ձեր ուշադրութեան յանձնել բացառիկ պարագայ մը։

Անձնական նամակէ մը կ'իմանանք թէ ձեմարանը մասնաւորապէս պէտք ունի հայագիտական գիրքերու, ինչպէս եւ Larousseի մը (Բասնետի դարու տպագրութիւն)։

Մասնաւոր գիմումի մը վրայ, Վենետիկի Միաբանութիւնը յանձն առած է կարգ մը անհրաժեշտ գիրքեր զրկել, զեղչեալ գիներով։

Այս առթիւ կ'իմանամ թէ Նրից վարչապետաց բառարանը որուն ստիպողաբար պէտք ունին կ'արժէ ուր կարիք գտից. քրանք (օրուան սակով՝ աւելի քան 80.000 ֆրանք)։

Ի՞նչպէս ձարեն այս առասպելական գումարը՝ Հալէպի մէջ։

Փարիզի մէջ կամ այլուր չկա՞ն դրասէրներ, որ եթէ ոչ գինը, գոնէ գիրքը ձարեն, երախտապարտ ձգելով ամբողջ սերունդ մը։

Բասնետի դարու Լառուան ալ (վեց հատոր), որ 2500—3000 ֆրանք կ'արժէր պատերազմէն առաջ, մասնավճարներով, կարելի է գտնել 15—20 հազար ֆրանքի։

Կը կարծեմ թէ շատեր իրենց գրադարանին մէջ պահած են այս վեց հատորները եւ ուրիշ պիտանի գիրքեր, իբրեւ զարդ։ Թերեւս ժամանակ ալ չեն ունեցած թղթատելու։

Ահաւասիկ թանկագին պատեհութիւն մը դանոնք շարժման մէջ գնելու։

Պ. Անթուան Փրնէ, վարչապետութեան նոր թեկնածուն, Ազգ. Ժողովին ներկայացաւ երէկ, վաւերացում ստանալու համար։

Հանրօգուտ շինութեան նախարար՝ նախորդ կառավարութեան մէջ, Պ. Փրնէ առաջին անգամ է որ քաղաքական ճառ մը կը խօսի Ազգ. Ժողովին մէջ։ Ըստ սահմանադրութեան պէտք է ստանայ 313 ձայն, որպէս զի կարենայ գործել իբրեւ օրինաւոր վարչապետ։

Մինչեւ երէկ առտու, երբ Ազգ. Ժողովը բացուեցաւ, կացութիւնը հետեւեալ պատկերը կը ներկայացնէր. —

Անկախները եւ դիւզացիական կուսակցութեան անդամները թեր պիտի քուէարկէին։ Համայնավարները դէմ։ Ժողովրդական Շարժումը (M.R.P.) եւ ձախակողմեան խմբակցութիւնը (արմատականներ են.) սկզբունքով հաւանութիւն յայտնած էին։ Ընկերավարականները եւ զօր. տը Կոլի կուսակցիները որոշած էին իրենց դիրքը ճշդէլ վարչապետին յայտարարութեանն եւ լուսարանութիւններէն վերջ։

Ուրեմն ամէն բան կախում ունէր այս վերջիններուն որոշումէն։ Տեղական թերթերը կը գրեն թէ զօր. տը Կոլ վերջին պահուն յետաձգեց իր մեկնումը դէպի հարաւ. արեւմտեան Փրանսա սպասելով տաղնապի ելքին։ Միեւնոյն աղբիւրին համաձայն, զօրավարը ազատ ձգած է իր երեսփոխանները որ քուէ տան համաձայն իրենց հայացողութեան։ Զօրավարին կուսակցիները այն համոզումն ունին թէ « ներկայ վարչապետը հոգեվարք է եւ իրենք չեն ուզեր դիակ մը գմուսել »։

Համայնավարութեան թշնամական դիրքը բացատրութեան չի կարօտիր։ Իրենց պաշտօնաթերթը, « Իւմանիթէ », երէկ առաջին էջին վրայ կ'ազդարարէր խոշոր գլխադիրներով։

« Ժողովրդական շարժումը պէտք է փակէ Փրնէի ճամբան. աշխատաւորներու կատարել թըշնամին է ան որ այս առտու Ազգ. Ժողովին կը ներկայանայ, տը Կոլի ճամբան հարթելու եւ պատերազմի քաղաքականութիւնը շարունակելու համար »։

× Կարգ մը նպատաւոր լուրերու վրայ, Փրանքը թեթեւօրէն բարձրացաւ առջի օր։ Տուրը ինչպէս 475 ֆր. (ազատ շուկայ), Նախօրէնը՝ 4860ի (նախապէս 4990)։ Միւրիւնը մնաց 1095ի վրայ։ Ուշագրաւ բարձրացում ունեցան պետական արժեթուղթերը։ 5 % ունեթը (1949ի փոխառութիւն) 81.50էն բարձրացաւ 81.90ի, իսկ 3%ը 58.10էն 62ի, ինչ որ տեսնուած էէր 1948էն ի վեր։

(Կարգաւոր շարունակութիւնը կարգալ Դ. էջ)

Մրազբաժնէնք 22 հազար տուններ շինել դադարեցանք համար, անոնց կարելու մէկ մասը արդէն խիլ լրացած է, մնացեալն ալ շուտով պիտի վերջանայ։ 25 միլիոն ոսկի ծախսուեցաւ այդ շինութիւններուն համար։ Երկրագործական Դրամատունը 18 միլիոնի վարկ բացաւ, նաեւ մեծաքանակ սերմնոց բաշխուեցաւ դաղթականներուն։ Ձեռք պնդել թէ դաղթականական գործը հարկերին հարկը յաջողած է, միայն կ'աշխատենք մեր ուժերուն ներքաժ չափով այս գործը կարգադրել լաւագոյն պայմաններու տակ։

Լուիթի Իւլիւսինն ըսաւ թէ Սեւծովեան շրջանին մէջ հայրենակիցները մշակելի հող չունին եւ թոքախտն ալ աւելցած է զարհուրելի համեմատութեամբ մը։ Այս ցաւոտ խնդիրները չեն հարթուի տեղական մասնակի միջոցներով, այլ պէտք է պարտաստել ամբողջական ծրագիր մը եւ զայն կիրարկել բովանդակ երկրին մէջ։ Կառավարութիւնը պէտք է լրջօրէն իւրացնէ այս խնդիրը, որուն համար ահապիս գումար մը պէտք է։

Առողջապահական գործավարը հերքեց ճառախօսին այն պնդումը թէ Սեւծովու ափերուն վրայ թոքախտաւորներուն թիւը հարիւրին 80 է, մինչդեռ իրականին մէջ հարիւր հազարին 80 է։ Այդպիսի սարսփազդու համեմատութիւն, մը գոյութիւն չունի, քանի որ 20 միլիոնի մէջ 400.000 թոքախտաւոր կը հաշուեն։

Ներքին նախարարը նորէն խօսք անելով, ճառախօսները հրաւիրեց փոխանակ զինք կշտամբելու, սրտաց մատնանչել Սեւծովու շրջանի ստառպանքները, որպէսզի հաւաքաբար կարելի ըլլայ ցաւին դարման մը գտնել։

Վարչապետ Ա. Մէնտէրէն ալ դիտել տուաւ թէ երեմնի շրջաններուն երբ ելմացոյցը 150-200 միլիոն էր, նոյնիսկ կարելի էր խորհիլ շրջանի մը բնակչութեան տեղափոխութեան շուրջ, բայց հիմա հնարաւոր դարձած է այդպիսի բան մը։ Բնակչութեան աճումը մշակելի հողի տաղնապի մը ծնունդ տուած է, բայց ասիկա չի նշանակեր թէ անպայման պէտք է տեղափոխել բնակչութիւնը։ Հայրենակիցներուն իրենց գտնուած տեղը ապրուստի նոր հնարաւորութիւններ ընծայելով կարելի է լուծել խնդիրը։

ՏԻԿԻՆ ՆՈՒԱՐԴ ՄԸՍՐԵԱՆԻ ԿՏԱԿԸ

Քանէն կը գրեն մեզի. — Ողբալով երկու Հայուհիներու՝ Տիկին Նուարդ Մըսրեանի եւ Տիկին Սաչատուրեանի եղբրական մահը՝ Նիսի օղանաւային արկածին մէջ, ձեզի կը հաղորդեմ սրտառուչ յայտարարութիւն մը։

Աղէտէն քիչ առաջ, Տիկին Ն. Մըսրեան կ'ըսէ. — Որոշած եմ, իբրեւ կտակ, եկեղեցի մը կանգնել յարակից ընթերցասրահով մը։

Խօսակից Տիկինը. — Ուրեմն բարի հաւատացեալ մըն էք։

Տիկին Մըսրեան. — Ո՛չ, Տիկին, ամէնէն աւելի ազգասիրութիւնս է որ զիս մղած է այդ որոշման. որովհետեւ հաւատացած եմ թէ ազգապահպանման երկու սիւներն են մեր եկեղեցին եւ մեր լեզուն »։

ԹՈՒՐԻՔ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԽՆԴԻՐԸ

Անդաբայի Ազգ. Ժողովին մէջ բուն վիճարանութիւններ տեղի ունեցան, քաղթականներու տեղաւորման ելմացոյցին քննութեան առթիւ։ Ներքին նախարարը, Լուիթի Գարսօսմանօղլու յայտարարեց.

— Գաղթականներու խնդիրը, մեր ուշադրութեան առարկայ դարձած է մասնաւորաբար։ Կարելուութեամբ կը քննենք զայն, ժողովուրդն ալ մեծ նախանձախնդրութիւն ցոյց կուտայ հայրենիքի վտարանդի զաւակները տեղաւորելու համար։

ՆԻՒԹԵՐ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

« ՅԻՇԱՏԱԿԱԳԻՐՔ ԵՐԿՈՏԱՍԱՆԱՆԱՆԱՅ

« Պատրիարխութեան »

(ՄԱՂԱՔԻԱ ԱՐՔ. ՕՐՄԱՆՆԱՆ)

ՀՐԱԺԱՐՈՒՄՍ

Բնութեան օրէնք է, որ երբ երկու հակառակ հոգիներ յանկարծ կը բազմանան, մըրը կը յարուցանեն: Ազատութեան հոգի շատ յանկարծական կերպով բազմեցաւ բռնութեան հոգին, մըրը կ'ըսէր պէտք էր ելլար: Իսկ մըրը կ'ըսէր ոչ կարգ ունի ոչ կանոն, չես իմանար ինչպէս կուզայ ինչպէս կ'երթայ:

Իարձեալ կանոն է, որ երբոր կացութիւնը փոխուի, կացութեան մարդերն ալ մէկտեղ կը փոխուին: Այդ տեսութեամբ իմ հրատարակուած և քաջութեամբ ժամանակին հասած ըլլալը յայտնի էր, եւ ես ալ իսկոյն զայն յայտնած էի մասնաւոր շրջանակի մէջ: Բայց իմ համոզմամբ հրատարականք օրինաւոր եւ կանոնաւոր ընելու համար, պէտք էր Ազգային Երեսփոխանական Ժողովը վերակազմել, եւ անոր յանձնել, անկէ ստացուած պաշտօնը, եւ ոչ թէ անտէր անտէրուով մէջտեղ թողլով՝ անկանոն կացութիւն մը ստեղծել:

1908 Յուլիս 10 հինգշաբթի երեկոյն ուշ ատեն լուր առի, թէ Մանասթըրի մէջ զինուորական շարժումը մը 1876ի Օսմանեան Մահմադարութիւնը հուշակուած է, եւ այդ լուրը Պապը Ալին եւ Մապէյնը վատ տպաւորութիւն է գործած:

Նոյնը օրը շնորհաւորութեան դացած էի նոր անուանուած եպարքոս Սաիտ փաշայի 'ի Պապը Ալի, պատերազմական նախարար Էօմէյր Ռիշաի փաշայի 'ի Սէրարէքթարու, եւ նախարարութեան անդամակից Գեամիլ փաշայի 'ի Նշանթաշ, եւ երեքն ալ չէի դտած, եւ բոլոր նախարարները ստիպողաբար ելլողը հաւաքուած լինելին լսեք էի: Վերջին պահուն առած լուրս՝ այդ հաւաքման բացատրութիւնն էր:

Յուլիս 11 ուրբաթ առտու, տաճկերէն լրագրի վրայ երկտող լուր մը տեսնուեցաւ, թէ Օսմանեան Երեսփոխանական Ժողովը դումարելու հրաման եղած է, որ խափանեալ էր 1878էն ի վեր: Լուրը, թէպէտ ուրախալի, բայց շատ մերկ էր եւ անկարեւոր ձեւով մը տրուած էր: Մահմադարութեան կատարեալ գործադրութեան վրայ խօսք չկար, ընդհանուր ներքում մը չէր յիշուած: Թերի բան մըն էր հրատարակութիւնը, եւ բռնադատեալ, զուցէ եւ անկատար, որովհետեւ ապագային կատարուելիք ընտրութեանց վրայ կը հիմնուէր:

Յուլիս 12 շաբաթ օր, թուրք Ժողովուրդին մէջ ամբոխային շարժումը սկսաւ: Կամուրջի դըլուխը բազմութիւն մը հաւաքուելով, պաշտօնատուներ էր դացեր դրօշներով եւ կեցցէներով: Նոյն առտուն Պատրիարքարան դացած ատենս ցրել աստ եւ անդ մանր խմբակներ միայն կ'երեւային: Խմբակ մըն ալ Գարաքէօյ տեսայ, պաշտօնական ոչ մի հանգամանք կամ ձեւ չունէր, եւ քանի մը Սեւանիկից վաճառականներու նախաձեռնութեամբ կատարուած Ժողովուրդային ցոյց մըն էր:

Մտածեցինք թէ Պատրիարքարանին ինչ ընել արժան էր, բայց նախապէս պաշտօնական գործողութիւններ տեսնուելու էին, պետական շրջանակներու մէջ ալ արտասոյստութիւններ ըլլալու էին, ուրիշ պատրիարքութեան ընթացքն ալ հասկնալու էր, Ազգային Վարչութեան բռնելիք ճանապարհական որոշմամբ ճշտուելու էր, եւ ամէն պարագայի մէջ պաշտօնական հանդիսաւոր բան մը ընելու էր՝ պարտուպատշաճ նախապատրաստութեամբ:

Այս նկատումներով անձամբ մէջտեղ նետուելու յարմար չգտնեցի, առաջիկայ չորեքշաբթի օրուան համար Պատն Ժողովի ստիպողաբար հրաւեր զրկեցի, իրողութեան պաշտօնական կերպարանը հասկնալու համար Պապը Ալիէն տեղեկութիւն փնտռել տուի: պատրիարքարաններու միտքը իմանալու համար Ա. գործակատարը Յունաց պատրիարքարան յղեցի: Անոնք ալ ըսեք էին, թէ տակաւին պաշտօնապէս բան մը հաղորդուած չլինելուն, եւ ցոյցերը Ժողովուրդական շրջանի մէջ դառնալուն, պէտք էր սպասել, եւ ըլլուելիքն ալ Ժողովներով եւ պաշտօնապէս ընել: Ըստ այնմ Յունաց պատրիարքն ալ առաջիկայ չորեքշաբթիին համար յատուկ Պատն Ժողով մը կը կարգադրէ, եւ նոյն ժամայն Ժողովին քարտուղարը կոչելով կը հրամայէ հրաւիրադիրեր յղել, մեր առաջարկէն առիթ առնելով:

Յուլիս 13 կիրակի օրը տունն էի, պաշտօնական գիրերու նայելու, չուզելով տեղ մը երթալ, յատուկ տոնական օր մըն ալ չէր: Բերայի եկեղեցու մէջ Ժողովուրդային ցոյցին հրահանգները տուի, եւ այդ տեսակ ցոյցերուն մասին քաջալերութիւններ տուի ամէն կողմ: Բայց բոլոր կատարուածները Ժողովուրդային շրջանակին մէջ մնա-

ցին եւ բնաւ տեղ մը պաշտօնական կերպարան չառին:

Յուլիս 14 երկուշաբթի առտու, Մեծ Եպարքոսը տեսնելու համար Նշանթաշ տունը դացի, շքեղ հարձակումներ հետ շնորհակալութիւն ալ յայտնեցի սահմանադրական կարգադրութեան նորոգուելուն համար, եւ միանգամայն ձեռնարկներն էկած գործակցութեան պատրաստ լինելը նիս յայտնեցի: Հոն հանդիպեցայ Հայ-Կաթողիկոս պատրիարքին:

Անկէ Ղալաթիա իջայ՝ Սանասարեան խնամակալութեան գումարման: Ներկայ էին Գ. Նորատունկեան եւ այլ անդամակից էֆէնտիներ, օրուան դիպուածներուն վրայ ալ խօսելով, ամէնքն ալ սպասողական դիրքը նախադասեցին:

Յուլիս 15 երեքշաբթի՝ նախարարութեան անդամակից Գեամիլ փաշայի այցելելով, սահմանադրական խնդիրներու վրայ երկար տեսակցեցանք: Անկէ պատրիարքարան երթալով Կրօնական Ժողովին նախագահեցի տասն անդամներու ներկայութեամբ: Ժողովը հրաւիրեցի օրակարգի գործերը մէկ կողմ թողուլ, ու նոր եղելութեանց վրայ խորհրդակցել: Սահմանադրութիւնը եւ նոր շնորհուած ներքումը հանդիսապէս տօնելու համար՝ որոշուեցաւ հինգշաբթի օր, յուլիս 17ին, գոհաբանական մաղթանք կատարել Մայր Եկեղեցու մէջ՝ բոլոր եկեղեցականաց համարմունքներով եւ կիրակի օր, յուլիս 20ին՝ նոյնը կրկնել բոլոր եկեղեցիներու մէջ, գաւառներու ալ հետագիւր ալ նոյնպէս կիրակի օր գոհաբանական մաղթանք կատարելու համար:

Յուլիս 16 չորեքշաբթի՝ Ժողով չկանչած, նորէն յորդորէ եկողներ եղան, նոյն իսկ Ժողովականներ եւ Ժողովականներէ զրկուածներ: Բայց ես չհաւանեցայ եւ ատենին Ղալաթիա եղայ, եւ եկեղեցի հանդիպելով Ժողովարանս ելայ: Ղեռ մարդ չկար ոչ բակին մէջ եւ ոչ սանդուխներուն վրայ: Ժողովարանս քանի մը Ժողովականներ միայն կային արդէն եկած, եւ սովորական խօսքերէն ետք ըսի իրենց, եթէ ինձի դէմ ցոյցի պատրաստութիւններ կան եղեր եւ իմ հրատարակուած պահանջներ եղեր, սակայն գոհարարութեան տեղի չկայ, ես գործը շուտով կը վերջացնեմ: Հետզհետէ Ժողովականներ եկան, որոց թիւը տասնութով լրացաւ, ինը Կրօնականէն եւ ութը Գաղաքականէն: Վերջին հասնողը ատենապետ Գ. Նորատունկեան էֆէնտի եղաւ: Ժողովը բացուելուն ատենագրութեան ընթացքում զանց եղաւ, եւ ատենապետը կանխեց խօսք առնել, նոր եղելութեանց բացատրութիւնն ըրաւ:

Ես յայտնեցի թէ ամենագոհարարն պարագայի մէջ պաշտօնի կոչուած լինելով, զայն ըստանձնեցի իբր սրբապատրաստութիւն, նպատակ ունենալով ազգին գոյութեան համար աշխատել եւ վտանգեալ Ազգային Սահմանադրութիւնին պաշտպանել, եւ սիրող թշուառութեանց եւ դժուարութեանց հանդէպ հնարաւոր դարմանը ընծայել: Ժամանակն ու պարագայը պիտի ցուցնեն թէ ինչով եւ ինչչափ կրցած եմ այդ նպատակին օգտակար ըլլալ:

Սակայն ընդհանուր կանոն է, եւ սահմանադրական կացութեան ալ հետեւանք է, որ երբ դրութիւն եւ կացութիւն կը փոխուին, պաշտօնական մարմինն ալ միասին կը փոխուի: Ուստի մեր երկրին մէջն ալ կացութիւնը կը փոխուի, եւ կը դադրէ այն դրութիւնը, որուն մէջ ես եկայ, եւ որ տասներկու տարիներէ ի վեր կը տիրէր: Նախ ես ինձի համար կը գզմ հետահանու պէտքը, եւ կը յայտարարեմ որ հիմա կուրնէ զիս իբր հրատարակուած համարիք, եւ ըստ այնմ սկսինք գործոց կարգադրութեան նոր կերպերը խորհիլ ու որոշել:

Ժողովականներէն Մկրեան աւագ քահանայ յայտնեց թէ Պատն Ժողովը ձեռնհաս չէ պատրիարքի հրատարականքը ընդունելու, եւ պէտք է գումարուելիք Ընդհանուր Ժողովին պահուի այդ խնդիրը: Իսկ Պալաքեան վրդ. վրայ բերաւ թէ այս կերպով խնդիրը վրանդնէս նետել լաւ է, սակայն ինչ պիտի ընենք եթէ պատրիարքին դէմ ցոյցեր սկսին: Միանգամայն լուր տուաւ թէ ցուցարարներու խումբ մը հաւաքուելով, պատրիարքին դադարումը պիտի պահանջէ:

Անկէ ետքը լուեցաւ, որ քանի մը հոգիներ եկեր հաւաքուեր են Ղալաթիոյ մեծ արահը եւ Ժողովականներէն ոմանց խօսեր են Պատրիարքին հրատարականքը պահանջել: Ատենապետը հրատարական խնդիրն անգրագառնալով եւ միջասահման առաջարկ մը կազմելով ըսաւ որ պատրիարքը հրատարական տուած ըլլայ, բայց Ընդհանուրին պահուի: Ժողովը համաձայնութիւն յայտնեց այս ձեւին, Նորատունկեան էֆէնտի դուրս ելաւ, հաւաքուած խմբակին հաղորդել զայս, եւ վերադառնալով լուր բերաւ, թէ խմբակը գոհ չէ մնացեր, եւ պահանջեր է որ պատրիարքը գործէ քաջուի: Մկրեան աւագ քահանայ դիտել տուաւ թէ արդե՞ք այս քանի մը հոգիները իբր ազգային երեսփոխանութիւն պիտի ընդունէինք, թէ ոչ պիտի սպասեցր որ ազգն իր օրինական ներկայացուցիչներով խօսի:

Ես այս միջոցիս սկսայ հրատարականս գրի առնել: Ատենապետը իւր առաջարկին նոր փոփո-

խութիւն տալով, ըսաւ, որ պատրիարքին հրատարականքը առնուի, բայց ի կախ մնայ, եւ գործելը նայուին պատրիարքական փոխանորդին եւ Կրօնականին ատենապետին ձեռքը: Բայց փոխանորդ ձեռնարկէր հետեւի Գաբրիէլ եպիսկոպոս եւ անորը ձեռնարկէր հետեւի Գրիգորիս արքեպիսկոպոս, բացէիբաց մերժեցին որեւիցէ գործ կամ պատասխանատուութիւն յանձն առնուլ, մինչեւ իսկ ունեցած պաշտօնին ալ թողլու առաջարկ ընելով:

Ուրիշներ ալ դիտել կուտային, թէ պատրիարքի հրատարականքը պաշտօնապէս չընդունուած ձեռնարկ կարգել օրէնք չէր, եւ թէ տեղապահ ընտրութեան համար՝ կառավարութեան հրամանին ալ պէտք էր սպասել:

Որոշեցին տեղապահ ընտրութիւնը կատարել, եւ իմ հրատարականին հետ միատեղ զայն կառավարութեան ներկայել, եւ տեղապահի հաստատութիւնն ալ միանգամայն ուզել:

Ներկայ եպիսկոպոսները յանձնառու չեղան տեղապահութեան կոչուել եւ որոշուեցաւ Ժողովականներէն դուրս մէկը ընտրել: Չորս անուններ ընտրելի ցուցուեցան, Հմայեակ Եպիսկոպոս, Ստեփանոս Արք. Յովակիմեան, Եղիշ Եպ. Գուրեան, եւ Յովհաննէս Եպ. Արշարունի:

Ժողովականներէն Վ. Մանուկի արքեպիսկոպոս առաջարկեց դադարի քուէարկութիւն ընել, բայց ուրիշներ աւելորդ նկատեցին, եւ առաւելագոյն ձայներ Եղիշ Գուրեան եպիսկոպոսի վրայ միաբանեցան, եւ ալ ձայնակցեցայ: Եպիսկոպոսին ազգականը, Գ. Գուրեան վարդապետ, յայտնեց թէ արդէն դուրսն ալ Եղիշ Գուրեան Եպ. ընտրուի, երբ պահ մը ոտով ինքն դուրս ելեր եւ այնտեղ գտնուողներուն կարծիքն է հարցուցեր: Սուրբնեան Աւետիս էֆ. Գիւրդ արք. Երէցեանի անդնն է տուեր, բայց ուրիշներ զայն լուեցուցեր են եւ Ս. Գուրեան եպիսկոպոսն են ուզեր: Վերջապէս Ժողովականներու ձեռամբարձ համաձայնութեամբ Եղիշ Եպիսկոպոս Գուրեան տեղապահ անուանուեցաւ:

Նոյն ատեն հրատարականիս մաքուր օրինակն ալ լրացնելով սեղանին վրայ դրի եւ ոտքի ելայ, դերկակառն ողջոյններով եւ ձեռաց համբուրներով հրաժեշտ առի եւ տուի իւրաքանչիւրին: Յիշեցուցի որ աղաղակի եւ ցոյցի նշաններ չըլլան, եւ վստահացուցի թէ արդէն խոստում առած են: Բոլոր Ժողովականները մինչեւ սանդուխին դուրսը առաջնորդեցին, եւ մաս մըն ալ մինչեւ եկեղեցու արտաքին դուրսը ընկերացան, եւ ողջոյններով մէջ կառք նստելով Ղալաթիայէն Բերա դարձայ: Ճանապարհ ոչ մի ցոյցի կամ արտաքին նշանի չհանդիպեցայ: Ժամը 5ին տուն հասայ, ժամը 3ին սկսած էր Պատն Ժողովը գումարումը:

Ժողովուրդական խմբակին մասին ներկաներէն առած տեղեկութեանս համեմատ, ընդ ամէն իբր յիսուն հոգի են եղած, առաջնորդութեամբ Սուրենեան Աւետիս, Միմոնեան Սնդիկ եւ Գասպարեան Արիստակէս էֆէնտիներու: Լրագրիներու լրագրներ եւ Ղալաթիոյ եկեղեցույն եւ Կեղերոնական վարժարանի վերաբերող անձեր, խմբակին մեծամասնութիւնն են կազմած:

Իմ մեկնելէս ետքը Ժողովը նիստը շարունակել էր: Հրատարականի դիրս արձանագրեր է, եւ որոշեք է որ մինչեւ տեղապահի հաստատութիւնը Պատր. փոխանորդը եւ Կրօնականի ատենապետը ստորեայ գործերուն նային: Ստորագրեր է կայսեր մատուցուելիք շնորհակալութեան դիրքը, գորես չորեքշաբթիէն պատրաստել եւ դրել տուեր էի, հաստատել է եւս, որ արդէն իմ կողմանէ կարգադրուած եւ ծանուցուած հինգշաբթի օրուան մաղթանքը Մայր Եկեղեցու մէջ կատարուի:

Պէտք էր որ իմ կողմանէ ալ հրատարականի դիր մը ներկայացուեր կառավարութեան, ուստի այդ ալ յետոյ տուել զրել տուի եւ կնքեցի եւ յանձնեցի գործակատարին որ անմիջապէս մեկնեցաւ զայն Արդարութեան նախարարին տալու համար:

Այսպէս փակուեցաւ 1908 Յուլիս 16 չորեքշաբթի, պատրիարքութեան վերջին օրը: Յաջորդով՝ ԱՐԿԱՏԱԼԻ ՕՐԸ. (2)

ՀԵԼԻԿՈՒԱՆՏ ԿԴՁԻՆ, կայսերական եւ հիթերական Գերմանիոյ երեմիտի ահարկու միջնաբերդը, որ Հիւս. ծովու ձիւրալիթար կը կոչուէր յանձնուեցաւ արեւմտեան Գերմանիոյ կառավարութեան, ինչպէս դրած էինք: Գերմանները խրատախմբներ սարքեցին եւ խարոյկներ վանեցին այս առիթով: Առաջին անգամ կղզին վերադարձաւ 81 տարեկան ձկնորս մը, ցամաք ելլելով կէս դիւշերին: Անգլիացիները 1944ին քարուքանդ ըրին բոլոր ամրութիւնները, պարպելով 2500 բնակիչները: Պատերազմէն ի վեր միջնաբերդը կը ծառայէր իբրեւ նշանակէտ անդլիական եւ ամերիկեան ուժաւոր օդանավակներու: Եթէ տարիէ ի վեր բոլոր Գերմաններուն արգիլուած էր կղզին մտնել, բայց ձկնորսներէն: Մասնազէտներու կարծիքով, հինգ տարի եւ 15 միլիոն տոլար պէտք է, վերահաստատուելու համար կղզի-քաղաքը, իբրեւ Ժողովուրդական ամառանոց մը եւ ձկնորսութեան կեդրոն մը:

Կիպրոսը՝ իբրև զին. խարխախ

Հայ արիւնքուկ հանդիսը

Զինուորական տեսակէտով, Կիպրոս ակնհայտ կարելիութիւններ կը ներկայացնէ Միջին Արեւելքի պաշտպանութեան համար:

Թերթերը մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայեն այն լուրերուն թէ Կիպրոս նշանակուած է իբրև ամերիկեան օդանավային խարխախ մը, եւ թէ ի վիճակի պիտի ըլլայ ամէնէն մեծ ուժակիրները գործածելու: Իսկ Լիզպոնային ուրիշ լուրի մը համաձայն Միջին Արեւելքի հրամանատարութեան սպայակոյտը կրնայ տեղաւորուիլ Կիպրոսի մէջ, եթէ Երկրորդ շարունակէ իր անհաշտ ընթացքը:

Կիպրոսի բրիտանական ամէնէն բարձր պաշտօնատարները կ'ըսեն թէ իրենք տեղեկութիւն չունին տրուած որոշման մասին: Ամէն պարագայի մէջ՝ ցարդ պատրաստութեան որեւէ նշան չկայ:

Թերթ մը դիտել կուտայ թէ ամերիկացի այցելուի մը համար, Կիպրոս կարծես Գալիֆորնիոյ մէջ կուտայ, զբոսած արեւելեան Միջերկրականի մէջ: Կղզին ունի կէս միլիոն բնակիչ, չորս հինգերորդը յոյն: Մնացեալները Թուրքեր են. Պալոսի թիւ մըն ալ Անգլիացիներ:

(ՊՄԲ. — Ինչո՞ւ չեն հաշուեր 3500-4000 Հայերը: Կղզին դիւրք բնական օդային խարխախ մը կը կազմէ: Կիպրոս 40 մղոն հեռու է Թուրքիայէն, 60 մղոն Սուրիայէն եւ 240 մղոն ալ Եգիպտոսէն: Կասկածելի է թէ Կիպրոս կարենայ բրիտանական հսկայական խարխախ մը վերածուիլ, Սուէզի ջրանցքին շրջանին մէջ: Կղզին նաեւ իր զիւրու-թիւններ չունի: Իր գլխաւոր նաւահանգիստը, Տամակուտան, կրնայ առնել միայն 3-4 նաւեր մէջ անդամէն: Աշխատակոր ձեռքեր, թարմ ջուր եւ շինանիւթեր չկան: Ասկէ դատ կղզին բաւարար ուտելիք չունի, մինչև իսկ իր պէտքերուն համար:

Թէ որքան կարելի պիտի ըլլայ զինուորական օդաւորձեր Կիպրոսը, կախում ունի Եգիպտոսի դէպքերու ընթացքէն: Եթէ բրիտանական զօրքը քաշուի ջրանցքի շրջանէն, անոնք պիտի բաժնուին Եգիպտոսէն դուրս շրջաններու մէջ, ուր պիտի կրնան օդաւորձուիլ, պատերազմի մը պարագային: Հաւանական է որ Կիպրոսը ըլլայ այս շրջաններէն մէկը: Կարելի է յուսալ որ Կիպրոս դառնայ նաեւ կարեւոր զինուորական օդային կեդրոն մը:

Վերջին աշխարհամարտին երկու զօրաբաժիններ կային Կիպրոսի մէջ: Ներկայիս կղզին պահպանուող զօրքը նուազագոյնին վերածուած է եւ իր օդային պաշտպանութիւնը այնքան նուազած է որ հազիւ թէ արժանի ըլլայ յիշատակութեան: Կղզին միայն մէկ օդակայան ունի՝ Նիկոսիոյ մօտ, եւ կը գործածուի թէ՛ քաղաքային եւ թէ՛ զինուորական օդանավորներու կողմէ: Թէեւ բազմաթիւ կայաններ կան վար իջնելու, չինուած պատերազմի միջոցին, որոնք կրնան ընդարձակուիլ եւ շինուիլ: Ցամաքային զօրքը պատասխարելու դիւրութիւններն ալ սահմանափակ են: Նախնական աշխատանքի մը սկսած, զօրքի կայան չինուած Տեքելիայի մէջ, արեւելեան եղբայրն վրայ: Երկու թիւներ պիտի արժէ 34 միլիոն տոլար եւ աշխատանքը պիտի վերջանայ վեց տարիէն:

Յայտնի է որ եթէ Կիպրոս վերածուի պաշտպանութեան կարեւոր մարտկոցի մը, զբամական

Նախապէս տրուած ծանուցումին համաձայն, Ազգային Տան բաժնետէրերու երրորդ ընդհանուր ժողովը տեղի ունեցաւ 29 փետրուար 1952 ժամը 18ին, իր նոր կահաւորած պատմական ընդարձակ սրահներուն մէջ:

Ժողովը մասնաւոր շնորհակալութիւն յայտնեց Տրանքո-Արմէնիէն Միութեան եւ մանաւանդ նախագահին, նախարար Պարոն Լուի Մարէնի որ սիրալոյսով տրամադրած է իր գոյքերուն ամբողջութիւնը Ազգային Տան վարչութեան, փութացնելու համար կահաւորումը բոլոր սենեակներու եւ կատարելու պաշտօնական բացումը շուտով:

Ժողովը գնահատեց վարչութեան մինչև այսօր կատարած անշահախնդիր եւ մեծ զոհողութիւններով աւարտած գործունէութիւնը եւ միաձայնութեամբ վաւերացուց վարչութեան ներկայացուցած 1950-1951 տարիներու Comptable aux comptes Պ. Լըֆէվրի կողմէ քննուած հաշիւները եւ միաձայնութեամբ վերընտրեց իր շրջանը աւարտած վարչութեան 12 անդամներու հետեւեալ ցանկը. —

Պ. Պ. Լեւոն Մոզեան, Պետրոս Պալլըզեան Արմենակ Աճէմեան, Վահէ Թօսուեան, Արշակ Չօպանեան, Ստեփան Գաղաթեան, Կարապետ Յակոբեան, Յակոբ Գարակիւլեան, Սիմոն Չալեան, Հրաչ Սարգիսեան, Յարութիւն Մարաֆեան, Վահէ Չիլիկիւրեան:

Ազգ. Տան վերընտրուած վարչութիւնը, ուրախ է ծանուցանելու թէ մօտ ատենէն ի վիճակի պիտի ըլլայ առանց բացառութեան տրամադրելու սրահները բոլոր հայի. Միութիւններու:

ՏԽՐՈՒՆԻ. — Փարիզի Հայ Կաթողիկէ Առաջնորդարանը կը դուժէ Անտոն Ծ. Վ. Իսկէնտէրեանի մահը, որ տեղի ունեցած է փետր. 28ին, Հոռոմի մէջ: Հանգուցեցաւ նախկին հոգեւոր հովիւն էր Առնոլֆիի Հայ կաթողիկէ հասարակութեան եւ հայրիկը St. Gratienի որբուհիներուն:

Եւ աշխատանքի յաւելեալ դումարներ պէտք պիտի ըլլան:

Այսուհանդերձ այս կղզին բնակիչները աւելի կը դրադին իրենց սեփական քաղաքական վէճերով քան միահամուռ ուղղակիութեամբ: Յունաստանի հետ միանալու (Enosis) պահանջները միշտ կ'արժարժուին յունական համայնքի վարչներուն միջոցաւ, եւ միշտ ալ մերժումի կ'արժանանան բրիտանացի կառավարիչներու, ինչպէս եւ թուրք փոքրամասնութեան կողմէ:

Կիպրոսի մէջ քաղաքական տեսակէտով շահեկան երեւոյթ է համայնավար փոքրամասնութիւնը, որ կը տիրէ ամէնէն զօրաւոր բանուորական շարժման վրայ (Համակիրական Բանուորական Դաշնակցութիւն): Թէեւ 9000 անդամ ունի, սակայն միայն քանի մը հազար արձանագրուած գործուն անդամներ: Բրիտանացի վարիչները կը մտածեն թէ համայնավարները վտանգաւոր կրնան ըլլալ խառնակութեան մը պարագային, թէեւ իրենք վստահ են թէ կրնան առաջը առնել սաղմին մէջ իսկ, ինչպէս կը գրէ ամերիկեան թերթ մը:

Փ. Տ. Մ.

ԼՐՏԵՍՆԵՐՈՒ ՊԱՅՔԱՐԸ

(ՎԵՊ ՎԵՐՁԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԷՆ)

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԱԾ ԱՆԳԼԵՐԷՆԷ

Մինչ այդ պայուսակ մը առէք եւ շտապ գացէք Փէլլթայն պանդոկը:

- Ա՞յս ժամուն:
- Ինչո՞ւ չէ: Ժամը կարեւորութիւն չունի պանդոկներու մէջ: Ես կ'երթայի, սակայն վաղը կարեւոր գործեր ունիմ: Ասկէ դատ Հօրլօք կրնայ ամէն վայրկեան Փէլլթայն այցելել: Ինձի կը ծանօնայ, հետեւաբար դուք աւելի լաւ կրնաք ընել այս գործը:
- Հապա՞ բուն կղերականը որ դիմակազերծ պիտի ընէր Հօրլօքը,
- Բէնըլլոյի հետ շփման մէջ պիտի մտնեմ:
- Ո՞վ է ան:
- Այն անձը որ «Սեւ Եունք» յայտադիրը կը գործադրէր Պի. Պի. Սի. ի կայանէն: Ան կը ծանօնայ բազմաթիւ անձնակորուութիւններ: Կրնայ մեղի ներկայացնել բանակի վստահելի երէց մը:

Մարշլլի հետ քաղաք վերադարձայ եւ սենեակ մը վարձեցի պանդոկին մէջ: Երբ սրահէն դուրս կ'ելլէի, Մարշլլը դրկած գաղտնի ոտակաւոր կեծի մօտեցաւ եւ փսփոսց.

— Ձեր մարդը Լէյսի կը կոչուի եւ վարձած է թիւ 244 սենեակը: Ինչպե՞ս որ նախկին զինուոր մըն է, խօսք է իրեն հետ: Լէյսի ըսեր է անոր որ նոր պաշտօնի կոչուած է:

— Ենթահակալ եմ, զիչեր բարի:

Առաւօտուն շատ կանուխ նախաճաշեցի եւ սպասեցի որ Լէյսի վար իջնէ: Վերջապէս երեւան ելաւ. նստաւ սեղանի մը առջեւ եւ սկսաւ կարդալ օրուան լրագիրը: Ուրեմն առնուազն կէս ժամ ունէի: Թէեւ ձօրձին չափ մասնագէտ չեմ, սակայն պէտք էր չուտով գործի սկսիլ: Գայլիկոնովս բացի 244 թիւ սենեակին դուրս: Սակայն փնտռութեամբ սպարդիւն մնաց: Լէյսի միակ պայուսակ մը ունէր որ կը պարունակէր իր ճերմակեղէնները, Աւետարան մը եւ «100 քարոզներ» անունով գիրք մը:

Այսուհանդերձ Փօնթիւիի հեռաձայնեցի:

— Այս երէցը կեղծաբար մըն է, ըսի:

— Անշուշտ դիտէի առիկա:

— Յայտնի է թէ նոր սկսած է այս գործին. իր վերարկուն նոր նոր է, եւ մէջի պիտակն ալ սխալ փակցուած է:

— Ձեմ հասկնար:

— Վերարկուին մէջ Մօսքիթ վաճառատան պիտակը փակցուած է, մինչդեռ պատերազմին սկիզբը անոնք մեծ պիտակներ կը գործածէին, իսկ հիմա շատ փոքր պիտակներ ունին. խնայողութեան համար այսպէս կ'ընեն:

— Հիմա կը սկսիմ հասկնալ:

(Շար.)

Կիրակի կէսօրէ վերջ տեղի ունեցաւ Հայ Արիւնքու Միութեան Փարիզի շրջանին տարեկան հանգէսը Berthelotի ընդարձակ սրահներուն մէջ, որ ամբողջովին լեցուն էր: Ներկայ էին Փարիզի Հայ գաղութին զանազան Միութեանց ներկայացուցիչները. Պ. Բունիաթեան, Փարիզի Հայոց եկեղեցիին հոգաբարձութեան անդամները, ինչպէս նաեւ դիւանը, եւ քահանայներ: Մուրատեան վարժարանի աշակերտները, գլխաւորութեամբ Հ. Սահակ Տէր Մովսէսեանի: Փարիզի Հայ կաթողիկէ հոգեւոր հովիւը՝ Հ. Ղ. Քիլերճեան, ինչպէս նաեւ առաջնորդը՝ Հ. Ամատունին, Կապոյտ Սաչի Փարիզի վարչութեան անդամուհիները, Հայ մամուլի ներկայացուցիչները, եւ այլն:

Ներկայ էին նաեւ Ֆրանսական սկսուտական կազմակերպութեանց միջազգային պետ M. Pierre Delsuc, անդլիացի սկսուտներու Տրանսալի պետ M. Percival P. Brewer, ինչպէս նաեւ Փարիզի յունական, լեհ, Ֆրանսական, սկսուտական եւ Արեւոյշներու խումբերու ներկայացուցիչները:

Հանգէսը սկսաւ «Իէպի ազատ դաշտեր» քայլերով: Բեմին վրայ շարունակ էին փարիզեան շրջանի Արիւնքու, Արեւոյշներու եւ Գայլիկներու դրօշակները՝ իրենց դրօշակներով:

Յայտադրին առաջին մասը սկսան Փարիզի սկսուտները, որոնք երկայնի սկսուտական երգեր եւ ներկայացուցին պատիկ զուէշներ եւ կենդանի պատկերներ, զեկավարութեամբ իրենց առաջնորդներուն, շատ զոհ ձգելով ներկայինը:

Արեւոյշները ստանձամ էին բաւական կարեւոր մաս մը: Նախ ներկայացուցին Հայերէն «Անմըցելի Յիշողութիւն» պատիկ կատակերգութիւն մը որ շատ յաջող էր: Յետոյ տեղի ունեցան հայերէն երգեր եւ արտասանութիւններ: Լիւսի Յակոբեան մեծ յաջողութեամբ արտասանեց Մ. Սեծարեանցի «Հիւզը»: «Պուարիկներու Աշխարհը» նորութիւն մըն էր մեղի համար: Արեւոյշները հայկական տարազներով բեմին խորը կը քննադատէին երբ վարագոյրը բացուեցաւ եւ ըոյսերու տակ արթնցան բոլորն ալ, եւ հայկական պարերու, երգերու, զեղեցիկ շարք մը ներկայացուցաւ մեղի, նուազ ընկերակցութեամբ: Բոլոր պարերն ալ յաջող էին, եւ ներկայները մեծ խանդավառութեամբ կրկնել տուին շատերը:

Արեւոյշներու ներկայացումէն վերջ խօսք առաւ Հայ Արիւնքու Միութեան պետ Տըքթ. Գուրգէն Աեծատուրեան, որ յիշեց թէ 1928 էն ի վեր Ղըրբ տարեկան հանգէսն է որ տեղի կ'ունենայ, կանոնաւորապէս ամէն տարի: Այսօրեան հանգէսին յաջողութիւնը կ'ապացուցանէ թէ Հայ Արիւնքու Միութիւնը իր 25 տարուան գործունէութեամբ իր հարադատ տեղը դուռ է Տրանսալի եւ մանաւանդ Փարիզի Հայ գաղութին կեանքին մէջ: «Միութեան» այս օրուան վարիչները 1928ի պատիկ գայլիկներն են, եւ ասիկա մեծագոյն ապացոյցն է շարժումին կենսունակութեան: Միութեան միակ նպատակն է՝ օտար երկիրներու մէջ ծնած եւ մեծցած պատանիները Հայ մեծցնել եւ Հայ պահել:»

Յետոյ կարգաց շնորհաւորական նամակ մը ուղղուած Հայ Արիւնքու եւ Փարիզի Հայ գաղութին՝ Սկսուտական Միջազգային Գրասենեակի տնօրէն, Col. Wilsonի կողմէ, որ հպարտութեամբ կը յիշէր իր անցեալ հանդիպումները Հայ Արիւնքուն հետ:

Միջնարարէն առաջ մոզական լապտերով ներկայացուցան զեղեցիկ տեսարաններ Հայ Արիւնքու բանակումէն, Աւստրիոյ միջազգային ճամբարին որ տեղի ունեցաւ անցեալ ամառ եւ ուր Հայ ազգը եւ դրօշը եւս մեծարուեցան: Յաջող վիճակախաղէ մը վերջ սկսաւ հանգէսին երկրորդ մասը:

Հայ Արիւնքու ներկայացուցին Եէյքսիլիի «Վեներաբիլ Վաճառականը», զոր հայերէնի թարգմանած էր Պ. Սուրբէն Նաւապարեան: Փանոսիկ Փանոսեան շատ յաջող բեմադրութիւն մը պատրաստած էր: Բոլոր մեծ ու պղտիկ դերակատարները լաւ կատարեցին իրենց դժուարին դերերը, հայերէն լաւ առողանութեամբ:

Հասարակութիւնը մեկնեցաւ զոհ տարւորութեամբ, շնորհաւորելով խմբապետները եւ խմբապետուհիները:

ԹՂԹԱԿԻՑ

ԲԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂԱՎ

ԱՌԷՆՔԷՆ կը հեռագրեն թէ կառավարութիւնը յետաձգեց ութ համայնավար դատաւարտաններու մահապատիժներուն գործադրութիւնը:

Մ. ՆԱՀԱՆ ԳՆԵՐՈՒ կառավարութիւնը որոշած է Չինաստան չփոխադրել պատերազմը եթէ ձախողին Քորէայի զինադադարի բանակցութիւնները, ինչպէս կը հաղորդեն պաշտօնական շրջանակները: Ուրիշ ինչիւր է եթէ բուլեւիզները իրենք փոթորիկ մը յարուցանեն:

« Մեր հասարակարգը, արգասալար... »

Զոր. Այդընհատըրը Պոլսէն Աթէնք հասաւ երեքշաբթի օր, Յունաստանի մէջ այլ ընտանիքները...

Ամերիկեան արդիւններու համաձայն զօրավարը եւ հետեւորդները վստահութեամբ եւ լաւատեսութեամբ մեկնած են թուրքիայէն: Սպարապետին հետեւորդները « հաճելի անակնկալի մը տուցեալ գտնուած են, տեսնելով թրքական ահարկութեան հետեւորդները սպարապետականութիւնը »:

Զօրավարը Անգարայէն մեկնած է այն համոզումով թէ թուրքիան այն երկիրն է որ պէտք չունի փաղաքշուկելու, պաշտպանութեան ամուր դիրք մը բռնելու համար: Անգարայի օդակայանին մէջ զինուորները ողջունած է թուրքերէն: « Մեր հասարակարգը, արգասալար » (բարեւ, ընկերներ): Զինուորները պատասխանեցին: « Մազ օլ »: (Ապրիլ):

Ահա թէ ո՞րքան փոխուած են մարդիկը եւ ժամանակները...

Աթէնքի մէջ սպարապետը յայտարարեց թէ իր այցելութեան ընթացքին յայտարարեց իր այցելութեան նպատակն է Յունաստանի սպարապետին հետ խորհրդակցել բանակին պէտքերուն եւ ուրիշ խնդիրներու մասին եւ պարզել իր սպասելիքները:

Անգարայէն Պոլսի հասած ատեն, զօրավարը օդանավով թռիչք մը կատարած է Վասիփոի ամրութեանց վրայ, Մարմարայի եւ Սեւ ծովու մէջը, զաղապար մը կազմելու համար:

Նոր իստութիւն եզրակացուած մէջ

Վերջին լուրերու համաձայն, յառաջիկայ շաբթու պիտի սկսի յունուար 26ի խոտովութեանց պատասխանատուներուն դատավարութիւնը: Զինուորական ատենաները պիտի դատեն 103 ամբաստանականներ:

Այս առթիւ հրամանագիր մը հրատարակուեցաւ, որ արտակարգ լիազօրութիւններ կուտայ ներքին գործերու նախարարին (Մորթատա էլ Մարալի: պէյ, Աղեքանաղրիոյ նախորդ կառավարիչը): Նոր հրամանագրով, նախարարը կրնայ ի հարկին այլուր փոխադրել կասկածելի տարրերը: Իրազեկներու կարծիքով, հրամանագրին նպատակն է Գահրիէն մաքրել ահաբեկիչներէ:

Երէկ պիտի վերսկսին անգլիեզիպատական բանակցութիւնները: Վարչապետը այս առթիւ յայտարարեց թէ իր դիւանուր նպատակն է լուծել Սուէզի եւ Սուտանի խնդիրները: Ինք եւ արտաքին նախարարը կ'ուսումնասիրեն բոլոր թղթածրարները:

Անգլիոյ Վերսալի Վերսալի Վերսալի

Երեսի. ժողովի Դ. օրուան նիստին մէջ, Չըրչիլը դարձեալ յաղթանակեց 219ի դէմ 314 ձայնով, սպառազինութեանց հարցին մէջ:

Վարչապետը յայտարարեց թէ՛ սպառազինութեան ծրարները հաւանական է որ երեք տարիէն իրագործուի եւ թէ ինք կը վստահի Ամերիկայի ջանքերից եւ յարաճուն հիւլէական ուժին, ամէն կարգի յարձակում ջրատելու համար:

Վարչապետը չի հաւատար նոր պատերազմի մը մտաւարութեան, առանց սակայն «որեւէ բան երաշխաւորելու»:

Չըրչիլը բաց է ի բաց յայտարարեց թէ «չորս տարիներ պաշտպանութիւնը հիմնուած էր հիւլէական ուժերի վրայ»: Բանակը եւ նաւատորմը զօրացած են, բայց ամէնէն աւելի մտահոգութիւն կը պատճառէ օդանաւային ուժը: Ինք վճռած է հսկայական օդատորմի մը կազմել, մասնաւորապէս բազմապատկելով որպէս օդանաւերու թիւը:

Անգլիոյ աշխատանքական կուսակցութեան ձախակողմեան անդամներէն 54 հոգի վերազինման ծրարներին դէմ բռնաբարկեցին, անբաստելով կուսակցութեան հրահանգներուն:

ՅՐԱՆՍՍԱԶԱՅ ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ

ԼԻՈՆԻ ՄՍՍՆԱՃԻՂԻ ՏԱՐԵԿԱՆ

Պարահանդեսը

Կարգը 15 մարտ ժամը 21էն մինչեւ առաւօտ ժամը 5, 31, Փլաա Պէլ-Քուռ, Պէրիէ Միլիէի շէնք արահանդես մէջ:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, մասնակցութեամբ հայ եւ ֆրանսացի արուեստագէտներու՝ Georges MAS, de la Radio de Lyon, Arlette MARKARIAN, Danielle PERRIER, Petits Rats, Sœurs SIMONIAN, Duétistes, Roberte FELMAN, étoile des petits rats de l'Opéra: Հունգարական պար: Մուտքը 250 Փր.: Տոմսերը կը ծախուին Կապ. Խաչի բոլոր անգամուհիներուն քով:

ՄԱՐՍԵՅԼԻ ԲԱԺԱՆՈՐԳՆԵՐԷՆ

Կը խնդրուի իրենց անկախ հաշիւները փակել մինչեւ նոր շրջան (այլրիլ 8):

Հետզհետէ իրենց կը զրկուին mandatներ. բայց աւելի դիւրութեան համար կրնան վճարել: ՔԱՂԱՔԻՆ ՄԷՋ. — Գրատուն Ծերիկեան, 13 Rue des Dominicaines.

Ա. Քէօսէեան, 11, Place Jules-Guesde.

Յ. Մարաքեան, 3, Th.-Turner.

Ա. Պետրիկեան, 7, Rue Berlioz.

Սէն-Ժէնով. — Էսկիճեան, 23, Rue Claire Isnard.

ՊՈՒՄԱՆ. — Յ. Տէօքմէճեան, 21, Bd Beaumont.

Սէն-Սենթ-ՈՒՆ. — Գ. Միլոնիէտեան: Սէն-Սենթ. — Միլոնիէտեան, Bd des Grands-Pins.

ՊՈՒՂԱՌ-ՕՏՏՕ. — Սարգիսեան: Կանխայայտ շնորհակալութեամբ: ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԻԿՍ

Կազմակերպուած Յր. Կ. Խաչի Պուլվար-Օտտոյի մասնաճիւղին կողմէ այս շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ կէս գիշեր, Bar Internationalի սրահին մէջ: Պիտի նուագէ հանրաձայնօթ Պօմի նուագախումբը:

ԳՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԻԿՍ

Փարիզի Եկեղեցւոյ կեդրոնի վարժարանին նախաձեռնութեամբ Կրօն. Ընկերակցութեան, այս կիրակի օր ժամը 3էն մինչեւ 7, Ժան-Կուստի սրահին մէջ, 8, rue Jean-Goujon, Փարիզ (8^օ): Պիտի մասնակցին յիսունէ աւելի հայ մանուկներ եւ պատանիներ: Պիտի ունենայ նաեւ Վարդանանցի տօնի յիշատակութեան բաժին մը: Մուտքի տոմսերու համար այժմէն դիմել Փարիզի Հայոց եկեղեցւոյ դիւանատունը:

ԱՐԵՒԱԳԱԼԸ ՓԱՐԻՋԻ ՄԷՋ

Փարիզի Հայ. Եկեղեցւոյ Հողաբարձութիւնը կը հրաւիրէ հասարակութիւնը ներկայ ըլլալ Մեծ Պահլի օրերու արարողութիւններուն, կիրակի 9 մատչէն սկսեալ: Գահանայ հայրերը օրուան տօներու նշանակութիւնը պիտի բացատրեն պատարագի ընթացքին: Արեւազալը պիտի կատարուի յաւաքով պատարագի: Իսկ զարգաց Դասու ներդաշնակ երգեցողութեամբ: Եկեղեցիի ջերմութիւնը ապահովուած է:

ԱՐԵՒԱԳԱԼԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Մեծ Պահլի առթիւ, Արեւազալի արարողութիւնը պիտի կատարուի Լիոնի եկեղեցւոյ մէջ՝ ամէն կիրակի, յաւաքով եկեղեցւոյ արարողութեանց: Իսկ շաբթու ընթացքին՝ չորեքշաբթի եւ ուրբաթ երեկոները ժամը 5ին, Եկեղեցիի արարողութիւն պիտի կատարուի: Լիոնի հաւատացեալ հայ ժողովուրդէն կը խնդրուի ներկայ ըլլալ այս բոլոր հողեգմայլ արարողութեանց: (Դիւան)

50.000 ՅՐԱՆՔԻ ՆՈՒԷՐ ՄԸ

Լիոն, 3 Մարտ. — Պ. Նուար Յովհաննէսեանէ (Փարիզ) Լիոնի Աղգ. Միութիւնը անհուն շնորհակալութեամբ ստացաւ 50.000 (յիսուն հազար) Փրանքի չէք մը ի նպաստ Լիոնի եկեղեցւոյ շինութեան ֆոնտին: Այս ինքնաբեր առատաձեռնութիւնը երախտագիտութեամբ կը լեցնէ բոլորին սիրտերը: (Դիւան)

ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐՔԱՐԱՆԻ աշակերտները

ընդառաջ երթալով շատերու փափաքին, Մ. Պի-Շիֆօ-ԱՇԼԵԱՆ — Գ. ԱԼԵՄՇԱՀ թատերասրահին մէջ, այս կիրակի 9 մարտ կէս օրէ վերջ ժամը 15ին, կրկին պիտի ներկայացնեն իրենց թատերախաղերը, որոնք մեծապէս գնահատուեցան առաջին ներկայացման ատեն: Յայտագիր. — Կեղծ ոստիկանապետը, — Աւարայրի հիւնուր, Les Lutins de Carnac եւ Un client sérieux: Հասցէ. — 26, rue Troyon, Métro: Pont de Sèvres.

ՀՐԱՒԷՐ ԺՈՂՈՎԻ

Զեռնարկուած է Իտի-Լե-Մուլիոնոյի մէջ եկեղեցի մը եւ դարձող մը շինելու: Այս առթիւ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրենք Մուլիոնոյի, Գլամարի, Մէտոնի, Պիլանդուրի շրջանի երկուսն հայ հասարակութիւնը, այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Խրիմեան դպրոցը՝ 2 r. de la Défense.

Ներկաներու թիւը մեծամասնութիւն պիտի համարուի եւ պիտի ընտրուի մնայուն վարչութիւն մը:

Անժառանգ վարչութիւն

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՇԱՎԻԼ. — Յր. Կապ. Խաչի ընկերութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրուին երկուշաբթի, 10 մարտ, ժամը 4ին դպրոցին սրահը: Խրիմեան կարեւոր օրակարգ: ՏէՍԻՆ. — Նոր Սերունդի օրուան տօնակատարութիւնը, մարտ 29ին, երեկոյեան ժ. 20.30ին շ. Յ. Դ. տան մէջ: Կը հրաւիրուին բոլոր հայրենակիցները: ՓՈՒՐԻՉ. — Յր. Կ. Խաչի ընդհ. ժողովը այս կիրակի ժ. 3ին, Սասունի ճաշարանը, (31 r. d'Alexandrie): ժամը 4ին պիտի գումարուի երկրորդ ընդհ. ժողովը ուր ներկաներուն թիւը մեծամասնութիւն պիտի համարուի: Վարչութեան ընտրութիւն: ԻՍԻ. — Յր. Կ. Խաչի ընդհ. ժողովը այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Խրիմեան սրահը: Ներկայանալ տեսերով: ՊԱՆԵՒՅԻՍ-ՔԱՇԱՆ. — Յ. Կ. Խաչի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս շաբաթ ցերեկ ժամը 3ին, 17 rue Ampère: Պարտադիր ներկայութիւն: ԱԼՖՈՐՎԻԼ. — Յր. Կ. Խաչի մասնաճիւղին ժողովը այս ուրբաթ, ժամը 20.30ին: 29 rue de Flore սրահին սրահին մէջ: Բոլոր ընկերութիւններու ներկայութիւնը պարտաւորիչ: «ՀԱՄԱՋԻՍՏԻՆ» Կրթական եւ Հրատարակչական Ընկերութեան Փարիզի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը Մարտ 7ին, Ուրբաթ ժամը 21ին Le Cadetի փերնայարկը: Օրակարգ. — Զեկուցում վարչութեան եւ համարատուութիւն. — Ընտրութիւն նոր վարչութեան: ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ. — Վասպուրականի Հերոսամարտի 37րդ տարեդարձի տօնակատարութիւնը Մարտի 18ին Մայիս 18ի կիրակին, մեծ պատրաստութեամբ:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԵՒ ՊԱՐԱՀԱՆԻԿՍ ՇԱՎԻԼԻ ՄԷՋ

Եկեղեցական վարչութեան կողմէ ի նպաստ դպրոցին, այս կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր Salle des Fêtesի մէջ, Rus Stalingrad: Կը ներկայացուի ՍՕՍ ԵՒ ՎԱՐԴԻԹԵՐ, օփէրէթ 4 արար: Խմբական պարեր, ջանքելիւմի երգեր, վիճակ, ըմբռնարար եւն.: Եւրոպական պարեր մինչեւ կէս գիշեր: Ընտիր նուագ: Ծոխ պիւֆէ: Դիւրամտացելի գինեղով: Մուտք 200 Փրանք

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. — Շավիլի շ. Յ. Դ. Արզուրեան խումբի եւ Նոր Սերունդի Անդրամիկ խումբը ցաւակցութիւն կը յայտնեն ընկերներ Պաղտասար Քիւլչէեանի, Գր. Փափաղեանի եւ Նուպար Գալայճեանի, իրենց եղբոր եւ մօրեղբոր՝ ՆԱԶԱՐԷԹ ՔԻՒԼՉԷԱՆԻ

դառնաղէտ մահուան առթիւ եւ փոխան ծաղկեպտակի 2000 Փրանք կը նուիրեն շ. Յ. Դ. Փարիզի Տան:

ՀՈԳԵ ՀԱՆԳԻՍ. — Այրի Տիկին Ժընեւ Պետրոսեան, Տէր եւ Տիկին Մարտիրոս Պետրոսեան կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի առաւօտ Փարիզի Հայոց եկեղեցիին (15, Rue Jean-Goujon) ողբացեալ ՄԻՐԻՃԱՆ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԻ

մահուան քառասունըին առթիւ: Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգողները:

ՀՈԳԵ ՀԱՆԳԻՍ. — Տէր եւ Տիկին Ս. Ալեքսանդրեան, Տէր եւ Տիկին Ս. Ալեքսանդրեան եւ զաւակները, Այրի Տիկին Թ. Ալեքսանդրեան եւ զաւակը (Երեւան), Տէր եւ Տիկին Կ. Պալթասեան եւ զաւակը (Շավիլ), Տէր եւ Տիկին Գ. Գուռնատիւնեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Ա. Միլիթարեան եւ զաւակները (Պուէնոս-Այրէս) կը ծանուցանեն թէ իրենց եղբոր, ամուսինին եւ ազգականին՝ ԴԱԻԹ ԱԼԷՔՍԱՆԵԱՆԻ մահուան առաջին տարեելիին առթիւ հոգեհանգստ պիտի կատարուի այս կիրակի ժամը 10.30ին Նիսի Աստուածածին եկեղեցին:

Իր յիշատակը յարգողները հաճին ներկայ գտնուիլ:

ՇԵՆՈՐ ՀԱՅԱՍԻԹ. — Այրի Տիկին Աղանի Յովհաննէսեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Յովհաննէսեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Արամ Մուրատեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Գարեգին Վարդանեան եւ զաւակները, ինչպէս նաեւ Սերոբեան ընտանիքը իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ, զբաւոր կամ ծաղկեպտակով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց ամուսնոյն, հօր, անեղբօր եւ ազգականին՝ ՍԱՐԳԻՍ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆԻ մահուան առթիւ:

Le Gérant : A. NERCESSIAN

Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme, Paris(13)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԵՍԱՊԱՏՈՒՄ

« Ե՛ս, Ե՛ս » մը ունէիք արդէն, ծերունազարդ վաստակաւոր եւ երիցս յորեկար:

- Ե՛ս էի որ գրեցի: Ե՛ս թարգմանեցի:
- Ե՛ս թելադրեցի: Ե՛ս ներշնչեցի:
- Ե՛ս տեսակցեցայ: Ե՛ս դիմեցի:
- Ե՛ս ընկերացայ եւ ներկայացուցի:
- Իմ հրահանգներու վրայ էր որ...

Հատ մըն ալ հասաւ ետեւէն: Ահնային « Ես » կ'ունենայ, վանը չունենա՞յ:

Եթէ այսպէս երթայ, վանեցին Ահնային-Պոլսեցին ալ պիտի գերազանցէ:

- Առաջին անգամ ե՛ս պատմեցի:
- Սասունցի Դաւիթը ե՛ս ողջնցուցի:
- Ե՛ս էի որ հայկական բաժին մը բանալ տուի Արեւելագէտներու համագումարին մէջ: Հագրեւ պատու մը հաց կերած, դրամ թարգմանելով եւ ժողովին հասցնելով շնչաստան:

Իմ « Պճինից » կ'երգեն ի սիրելու աշխարհի: Բանաստեղծական կտորներս հազար անգամ արտասանուած են: Յանկերը տպուած են զանազան թերթերու մէջ:

Մեծ հրապարակադիր Բիւզանդ Քէչեան իմ յօդուածներս հրատարակեց թերթին առաջին էջին վրայ, առանց զիս ճանչնալու: Չտեսա՞ք ցանկը, ամերիկեան թերթի մը մէջ:

Եւ ահաւասիկ վերջին Եսապատումը (տես Բ. և Գ. էջ):

« Յայտագրին մէջ դրուած քանի մը երգեր՝ իմ երգածներս են »:

Անոնք առաջին անգամ ե՛ս եմ երգած կոմիտաս վարդապետին, որ ձայնագրած է երկհարկերեակ մը վասպուրականեան ժողովրդակախ երգերու հետ:

Ան կը ձայնագրէր իմ երգած երգերը՝ բռնադատ պատահիկներու վրայ: (Բոլոր շեղադիրները բնագրէն են):

Մնացեալը կրնաք լրացնել, կարգաւոր յօդուածին վերջին մասը (Գ. էջ):

Փորձերը սրբազրած ատեն, դիտել տուի խրմբազրին. — Յօդուածին առաջին մասը կարգ մը օգտակար դիտելիքներ կը պարունակէ. կրնայիք ընթել վերջին երեք թուղթը:

Ուզեցի գոնէ մէկ անգամ անփոփոխ պահել բնագրեր, իրեն զուարճալիք: Որպէսզի գուցէ ալ զազապար մը կազմէք: Թիւ երկրորդը « Ես-Ես, Ego-Ահո » գրականութեան մասին:

Ուրեմն կոմիտասը այդքան ալ բացառիկ դէմք մը չէ եղեր: Չիթունին երկու հարիւր երդ երգեր է, ինք ալ գրի առեր է թուղթի պատասխիկներու վրայ, առանց աղբիւրը յիշելու: Մեր լուսահոգի Երմոզն ալ կրնար կատարել այդ սեւ աշխատանքը:

Եթէ տիրացու երմոզը կատարած ըլլար, այն ատեն Չիթունին կը դառնար կոմիտաս, երմոզն ալ բանագող: Վ.Ա.Է

7900 Միլիոն տար վերագինւանի հասար

Նախագահ Թրումըն պատգամադիր մը ուղղելով խորհրդարանին, ստիպողաբար պահանջեց քուէարկել Եւրոպայի օգնութեան համար իր առաջարկած 7 միլիարդ 900 միլիոն վարկը, առանց մէկ տողար խիղճի:

Նախագահը համոզուած է թէ առանց ուրիշ ազդերու ընկերակցութեան, Ամերիկա չի կրնար ամբարպետել իր սեփական ապահովութիւնը: Փոխադարձ ապահովութեան հաշուին տրամադրուած գումարները անհրաժեշտ են երաշխաւորելու համար հասարակաց ճիւղերուն յաջողութիւնը: Ամերիկայի յատկացուցած գումարները աւելի կարեւոր արդիւնքներ կրնան տալ, քան եթէ դործածուին սեփական պաշտպանութեան համար: Ամերիկայի Էլեմէնտար յիշուածութեամբ տանիլ փոխադարձ ապահովութեան եւ զինուորական աւելի կարեւոր ծախքերու բերը:

Նախագահը վստահ է թէ՛ ազատ Եւրոպայի մը մէջ, ուժի եւ ապահովութեան ստեղծումը լաւ ծածկու մէջ է: Ենթոհիւ Ամերիկայի օգնութեան, հինգ տարեկէ աւելի յառաջ գնաց քան հինգ դարերու ընթացքին: Ան պիտի կրնայ կարեւոր ուժեր

« ՀՆՉԱԾ Է ԺԱՍՏ »

Ծրակիւնի նստ երկիրն ալ վստակուած է

Վարչապետութեան թեկնածուն, Պ. Անթուան Փիլիէ, հինգշաբթի օրուան ճառին մէջ մասնաւորապէս շեշտեց.

« Փորձառուոր պաշտօն մը ստանձնեցի պարտականութեան դիտակցութեամբ: Բայց երկիրն է որ վստակուած է, եւ ամէն Ծրանսացի պէտք է յանձն առնէ ինքզինքը պաշտպանել: Հընչած է ճշմարտութեան ժամը: Ոչ մէկուն համար անակնկալ մը չէ այդ: Գորս տարի առաջ յայտնուեցաւ այստեղ խիղճի:

Իրաժան է այդ ճշմարտութիւնը: Կը գտնուինք երբեակ բացի մը առջեւ, — օտար դրամներ (տըվիզ), պետական գանձը եւ Էլեմէնտարը:

Նախ « տըվիզ » ներքու մասին, — փետրուար ամիսը Ծրանսայի արժած է պելի քան հարիւր միլիոն տողար: Մարտ 15ին պէտք է վճարուանքուն Եւրոպական Մուրթեան հետ կարգադրել 75 միլիոն տողարի հարիւր: Ծրանսան պիտի վճարէ: Որովհետեւ իր ստորագրութիւնը չի կրնար բողբել ենթարկուելի (փրոթէսթ): Բայց քանի որ տողար չկայ, պիտի վճարէ ոսկիով: Հետեւաբար ստիպուած էր պայմանագիր մը կնքել Պանք տը Ծրանսի հետ:

Գանք պետական գանձին: Անցեալ ուրբաթ վաւերացուցիք պայմանագիր մը Պանք տը Ծրանսի հետ, որ 25 միլիար ֆրանք տրամադրեց: Երկուշաբթի իրիկուն քան միլիար տպուած էր: Գանձուածներ կ'ունենանք երկու օրէ ի վեր, եւ հասոյթ մը պիտի գոյանայ մարտ 15ին սկսեալ, ընկերութեանց վրայ հաստատուած տուրքին: Բայց կացութիւնը կը մնայ լարուած, եւ հարկ է մարտ 21ին վերադարձնել Պանք տը Ծրանսի 25 միլիարը: Եւ մանաւանդ պետական գանձը պէտք է կարգադրէ ամսապէր շաշուր, որ ծանրակշիւ եռամսեայ մը կը կազմէ:

Հանրային սնտուկներու վճարումները պիտի չընդհանուին: Բայց հարկ է նոր պայմանագիր մը կնքել Պանք տը Ծրանսի հետ, վճարելու համար անցեալ ուրբաթ օրուան փոխառութիւնը որ տըրուեցաւ նախարարական տաղմապի շրջանին համար:

400 ՄԻԼԻԱՌԻ ԲԱՅ ՄԱ

Եւ վերջապէս Էլեմէնտարը: Դուք ծախքերը քուէարկեցիք: Այդ քուէարկութեան հիման վրայ ծախքերու ընդհ. գումարը կը հասնի 3,860 միլիար ֆրանքի: Նախատեսուած հասոյթներն են 3,453 միլիոն: Ուրեմն 400 միլիարի բաց մը կը մնայ: Հարկ է կարգադրել պայմանագրով հասած վճարումներու ամբողջ շարք մը: Մենք չենք ուզիր տեսնել որ հանրային սնտուկները պարպուին Խրական դրամներէ կամ լեցուին թղթադրամներով: Երեսուն տարուան մէջ, Ծրանսան երկու անգամ հարկադրուեցաւ վերակազմել իր աւերակները եւ վերակազմել իր հարստութիւնները: Այսօր ալ ըստօրուած է պաշտպանել պատուութիւնը Ասիայի մէջ եւ զինուել ինքզինքը պաշտպանելու համար Եւրոպայի մէջ: Կարելի չէ այս հոգերը կարգադրել

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

նուրի հանել եւ անհրաժեշտ ուղղումները ձարել: Միացեալ Նահանգներու տրամադրած վարկերը կոչուած են կրկնապատիկ արդիւնք տալու քան եթէ ուղղումները երկրին մէջ արտադրուած եւ Եւրոպա դրուած ըլլար:

Եզրակացնելով, նախագահը հարցուց. — Ուրիշ ի՞նչ քաղաքականութիւն կրնայիք վարել: Կանխարգել պատերազմ: Ոչ մէկ ժողովրդավար կառավարութիւնը կրնար մտածել այդ մասին: Եւրոպան լքե՛լ: Ատիկա պիտի ըլլար ընկերակոմ ուրու շնորհիւ Մ. Նահանգներու թշնամիները պիտի կրնային աշխարհը կարգադրել մեզի դէմ: Նախագահը կ'առաջարկէ պահանջուած վարկերը բաշխել այսպէս. —

Եւրոպայի համար. — Ուղղակի զինուորական օգնութիւն՝ 4.070.000.000 տողար: Աջակցութիւն պաշտպանութեան, մէջն ըլլալով Աւստրիոյ տրամադրուած տնտեսական օգնութիւնը, 1.819.000.000 տողար:

Ասիայի համար. — Ուղղակի զինուորական օգնութիւն 611.000.000 տողար: Տնտեսական եւ արհեստագիտական օգնութիւն 408 միլիոն տողար:

Սօցալտը Արեւելք եւ Ափրիկէ. — Ուղղակի զինուորական օգնութիւն՝ 606.000.000 տողար: Տնտեսական եւ արհեստագիտական օգնութիւն 196 միլիոն:

Հարաւ-Ամերիկայի հանրապետութեանց համար ալ գումարներ վերապահուած են:

Թրումըն միեւնոյն օրը ձայնաւիւտ ճառ մըն ալ խօսեցաւ « մահու եւ կենաց խնդիր » տնտեսիկ իր ծրագրերը եւ հրահրելով ժողովուրդը ուժ տալ անոր: « Այս ծրագրերը ապահովագրութիւն մըն է պատերազմի դէմ, եւ անհրաժեշտ՝ դիմադրուելու համար Բոուսիոյ սպառնալիքները »:

ՄԵՐ ԽՕՄԲԸ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ՄԸ ԻՐ ՀՈԳԵՐՈՎ

Այսօր, շաբաթ, կը բացուի Հ. Յ. Գ. Արեւմտեան Եւրոպայի 24րդ ՇՐՋ. Ժողովը:

Այս տարի բացառիկ նշանակութիւն ունի համագումարը, քանի որ տեղի կ'ունենայ ԺՅ. Ընդհ. Ժողովէն երեք-չորս ամիս վերջը:

Որքան դիտենք, բազմազան հարցեր կան սեղանի վրայ, տեղական թէ ընդհանուր:

Օրակարգը ժամանակին դրուած ըլլալով բոլոր մարմիններուն, ամէնէն համեստ համարանքն ալ իր տեսակէտները եւ բանաձեւերը բերած պիտի ըլլայ ՇՐՋ. Ժողովին:

Այնտեղ է որ պիտի լսուին թեր ու գէժ ձայները, դործունէութեան վերջնական ուղեգիծը մշակելու համար:

Անշուշտ իւրաքանչիւր բանաձեւ կը տրամադրէ ոչ միայն բարոյական, այլ եւ ներթափանցանքներու թիւններ:

Մեր քաղած տեղեկութեանց համաձայն, օրակարգի գլխաւոր խնդիրներէն մին կը կազմէ Հ. Յ. Գ. Տան հաստատումը:

ՅԱՄԱՆ ընթերցողները արդէն ծանօթ են այս ձեւանարկին սկզբնական քայլերուն:

Շօշափելի գումար մը գոյացած է արդէն եւ արձանագրութիւնները կը շարունակուին, առ այժմ կուսակցութեան կարգերուն մէջ:

Առժամեայ ծրագրի մըն ալ պատրաստուած է, որուն վերջնական վաւերացումը կ'իյնայ ՇՐՋ. Ժողովին:

Ուրիշ անմիջական հոգ մը՝ Հ. Յ. Գ. Նոր Սեբունիի գորացման խնդիրը:

Կուսակցութիւնը երբ 1945ին ստեղծեց այս կազմակերպութիւնը, կ'ըմբռնէր բոլոր դժուարութիւնները:

Ան դիտէր որ այս դործը տասն անգամ աւելի յոյնութիւն կը պահանջէ, քան նախկին Պատանեկան Միութեանց կազմութիւնը:

Այս վերջին կազմակերպութեան անդամները երբ Ծրանսա եկան, բան մը բերած էին իրենց հայրենիքէն եւ մայրենիքէն: Այնպէս որ, դիւրին էր լրացնել մնացեալը, կազմակերպելով եւ դաստիարակելով:

Մինչդեռ, Նոր Սեբունիին անդամները — ինչպէս անոնց միւս տարեկիցները — կա՛մ հոս ծնած էւ կա՛մ հոս կ'ըթուած են:

Երկար ատեն իրենք իրենց գլխուն ձգուած ըլլալով, այս նոր շարքին տղաքն ու աղջիկները տհաճութեամբ կ'ընտելանան « հայկականութեան »:

Ուրեմն, անոնց փրկութիւնը կը պահանջէ համբերատար եւ ծրագրեալ աշխատանք: Ամէն բանէ առաջ՝ կազմակերպում՝ համաձայն միջազգային պահանջներուն:

ՇՐՋ. Ժողովին կ'իյնայ աւելի ազդու միջոցներ մշակել, տեսակ մը գորակոչի վերածելով այս փրկարար շարժումը:

Չի բուեր շարքերը խտացնել: Անհրաժեշտ է նաեւ վարչակազմ (cadres) պատրաստել, շարժումը վարելու եւ տարածելու համար:

Բուն կուսակցութեան շարքերն ալ կը կարօտին գործօն աշխատանքի:

Երկուան որքերը, այժմ 40—45 տարեկան, անշուշտ կը սպասեն որ ժառանգորդներ հասնին իրենց ետեւէն, նոյն խանդավառութեամբ եւ յարատեւութեամբ:

Աշխուժացման այս աշխատանքը չի սահմանափակուել միայն Ծրանսայի մէջ: Սահմանամերձ երկիրներուն երիտասարդութիւնն ալ նոյնքան արժանի է ուշադրութեան:

Ինչպէս ամէն տեղ, մեր շրջանին մէջ եւս Պատգմ. Ժողովը կը գումարուի այնպիսի ատեն մը, երբ քաղաքական վերելույնը կ'ընթանայ եւ համատարած անստուգութիւնը կապարի պէս կը ճնշեն միտքերու վրայ:

Ինչպէս ամէն տեղ, տարադիր բազմութեանց ապահովութեան խնդիրը կը կազմէ ծանրագոյն հոգը:

ԺՅ. Ընդհ. Ժողովը մանրամասնօրէն քննած ըլլալով այս պարագան, ՇՐՋ. Ժողովը կ'ունենայ լայն ուղեցոյց մը, ազգային թէ քաղաքական գործունէութեան համար:

Ժամանակները արթնութիւն, կորով եւ յարատեւ գործունէութիւն կը պահանջեն:

Ռ. Պէրպէրեանի 100-ամեակը

Համազգայինի հերթական լսարանը նուիրուած՝ վաստակաւոր դաստիարակ Ռ. Պէրպէրեանի ծննդեան հարիւրամեակին, տեղի ունեցաւ փետր. 26ի գիշերը, Le Cadet սրճարանի վերնահարկը:

Նախագահը Մ. Պարսմեան բացումը կատարելով, յայտարարեց թէ ունեցած ենք շատ մը դաստիարակներ, սակայն Ռ. Պէրպէրեանի պէս մշակներ հազուագիւտ են: Անշուշտ փափաքելի էր որ աւելի հանդիսաւոր կերպով տօնուէր այս հարիւրամեակը: Պէրպէրեան ոչ միայն ուսուցչապետ էր, այլ եւ իրրեւ հեղինակ եւ լեզուաբան ալ բազմակողմանի աշխատանքներ ունի: Բացառիկ կարողութիւններով օժտուած էր եւ ինքնաշխատութեամբ ծանօթացած դանդաղ լեզուներու: Ան կրցաւ իր սաներուն ներշնչել իսկական հայկական ոգի:

Օրուան դասախօսը, Թ. Գառնիկեան, վարժարանի նախկին շրջանաւարտներէն, համառօտակի տալէ վերջ Պէրպէրեանի կենսագրականը, դրբուագներ պատմեց վարժարանի յուշերէն, պարզեց ուսուցչապետին հեղահամբոյր եւ հայտարար բնաւորութիւնը: Պատմեց թէ ինչպէս Պէրպէրեան իր հոգեւորն խօսքերով կրցած է յաճախ վերահաստատել կարգապահութիւնը, երբ վէճերը սուր հանդամանք ստացած էին:

Գրուած ու երգուած քանի մը երգեր՝ ի՛մ երգածներս են: Անոնք՝ առաջին անգամ՝ ե՛ս եմ երգած Կոմիտաս վարդապետին ու ձայնագրած է, 1909ին էջմիածին, 1914ին ՚ի Պոլիս, երկհարիւրեակ մը վասպուրակամեան ժողովրդական երգերու հետ: Յայտարարով երգուածներէն են՝ Հարսնեղբի «Սաչն էր խաչ ու մաչ» եւ «Թագուորի մէջը դո՛ւրս արի»: «Ի՛նչ է զընդ զընդ», «Սոկաց Միրզէն», եւ «Իլլիլ-Տիլիլ»:

Սմբավարը բնաւ դեր չունի այդ անգիտութեան մէջ: Ոչ ալ վարդապետին գործերը տպագրող՝ Յանձնախումբը, — կ'ենթադրեմ: Վարդապետին անհոգութիւնն է պատճառը: Ան կը ձայնագրէր իմ երգած երգերը՝ բռնաբար պատասխանելով վրայ: Անկասկած որ նշանակած է ոչ մէկուն վերեւ, առանձին-առանձին, թէ ո՞վ է եղեր երգողը եւ ո՞ր քաղքի կամ դիւղի բարձրանալը: Եթէ ողջ մնար ու անձամբ հակէր տպագրութեանը, տարակոյս չունէր թէ պիտի յիշատակէր երգ առ երգ, թէ՛ «Գրի առաւ ու երգեց Տ. Զիքունի, ձայնագրեց Կ. Վրդ.»: Ինչպէս որ ըրած է՝ էջմիածնէն 1910ին Վան ինձի դրկած «Մըսրամէլիքի Երազը», որ իրեն երգած էի 1909ին:

Վարդապետին գործերը լոյս ընծայող յարգելի Յանձնախումբէն կը խնդրեմ որ հաճի նկատի առնել այս, ինձ համար յոյժ կարեւոր կէտը, եւ տպելէ առաջ՝ իմ քննութեանէն անցընէ երգամասերը: Իմ երգածներուս ցանկը տպուած է քանիցս «Հայաստանի Կոչնակի», «Հայրենիք» ամսագրի եւ «Պայքար»ի մէջ, առնուած՝ 1909ի եւ 1914ի իմ ձեռագիրը զոյգ ցանկերէս:

ԶԻՔՈՒՆԻ

— « Իրմէ առաջ չենք ունեցած նման դաստիարակ ոչ ալ իրմէ վերջ: Ի պրոցէն հազիւ շրջանաւարտ, պաշտօնով կ'երթայ էտիրնէ, յետոյ կրկին կը դառնայ Պոլիս: Պատիկ տարիքէն յառաջագիւտ երիտասարդ, բնաւորութեամբ պայքարող, կը սիրէր բոլորին հետ վիճիլ: Հակառակ էր փոքր տարիքին, Ներսէս Վարդապետեանի հետ բանավէճի բռնուած է լեզուական խնդիրներու շուրջ: Եւ չկարողանալով հանդուրժել ոչ ոքի, բացաւ իր անձնական վարժարանը, երբ արդէն նիւթական միջոցներէ բոլորովին դուրի էր: Պէրպէրեան դադարաւորական յեղափոխական մը եղած է, նոր մարդ պատրաստելու համար եւ այդ ոգիով ալ վարեց իր դպրոցը: Ան դիտէր մարդիկսոցն իր աշակերտները որոնք կը սիրէին ժամերով լսել զինքը: 1891ին երբ 44 տարեկան էր, դաստիարակութիւնը նոր հիմերու վրայ դնելու համար նոր ծրագիր մը պարտադրեց Ուսումնական Սորհուրդին: Իր մարթիկ վրայ զգացած ըլլալով ֆալախանի պատիժը, պայքար բացաւ ձեռի դէմ եւ յաջողեցաւ վարժարաններէն վերցնել տալ ձեռը: Կը հաւատար թէ ձեռէ աւելի, յարգանքի պարտադրանքն է որ կ'աղէ մանուկին վրայ: Պէրպէրեան ծանօթ էր Ֆրանսերէն, գերմաներէն, լատիներէն, յունարէն եւ նոյնիսկ չինարէն լեզուներու: Առաջին հայ դէմքն է որ ստրկած է չինարէնը:

Պէրպէրեան ստեղծած է նոր եւ ինքնատիպ գրականութիւն մը, մասնաւորաբար իր «Աշխատութեան երգը» գլուխ գործոց մըն է: Շատ պղտիկ տարիքէն, բժախնդիր էր լեզուի մասին: Գաւառական գրականութեան մասին մը մասնաշառտով տեսակէտներ ունէր, այս իսկ պատմութեամբ շատերու հետ վէճ ունեցաւ: Լեւոն Շանթ որ չէ կրցած հաւատարիլ Պէրպէրեանին, արժանացաւ մեծ սրտիւններու, ինչո՞ւ համար Պէրպէրեանի համար ալ չեն սարքուիր հանդիսաւոր երեկոներ»: Այդ կարգաց նոյնիսկ Պէրպէրեանի գրական կտորներէն, ինչպէս նաեւ 1903ին շրջանաւարտ սաներու իր «Հուսկ Բանք»ը:

Պարսմեան կարգ մը ճշգրտման ըրաւ, ըսելով թէ բարձրախօս մըն էր Պէրպէրեան եւ ունէր իր դպրոցը որ կը կարգէ իր մեծութիւնը իբրեւ ուսուցիչ եւ դաստիարակ, բայց դրական խնդիրը թերեւս վիճելի ըլլայ. մանաւանդ զեղարուեստական գրականութեան տեսակէտով դժուար է ըսել թէ որոշ արժէք մը կը ներկայացնէ: Արտաշէս Յարութեանեանի եւ Ռուբէն Զարգարեանի պէս մարդիկ գաւառը նստած հայտնի գրականութիւն կը մշակէին, մինչ Պէրպէրեան կը յամռոնէր թէ միայն Պոլսէն պէտք է դալ հայ գրականութիւնը: Ընչոք չէ մանաւանդ բաղդատութեան եզր դանել Պէրպէրեանի եւ Շանթի միջեւ, նախ որ բոլորովին տարբեր ճիւղերու կը սրտականին: Շանթ ոչ միայն եղած է մանկավարժ, այլ եւ դրագէտ, հեղինակ վիպազիր, թատերագիր:

Շ. Միսաքեան դիտել տուաւ թէ Ռ. Պէրպէրեան ամէն բանէ առաջ դաստիարակ մըն է, խոր հմտութեամբ, որ ուզած է տղան պաշար տալ իր աշակերտներուն: Իր նշանաբանը — Բարին, Գեղեցի կեւ ձշմարտը (Վիքթոր Քուլէն), դժբախտաբար չէ կրցած միջոցաւ ստեղծել: Ատոր համար ալ սերունդ չէ կրցած արտադրել: Ակնեռեւ է եռանդի, թռիչքի, գիծի պակասը: (Այս առթիւ յիշեց թէ ներկաներուն մէջ կը տեսնենք միայն իր գաւակը եւ մէկ-երկու աշակերտներ): Չարագան-

ցութիւն է ըսել թէ մանկավարժ չենք ունեցած իրմէ առաջ կամ վերջը: Յ. Հինդեանը աւելի հմուտ մանկավարժ էր. իսկ Լ. Շանթը՝ աւելի բազմակողմանի: Իր դրական վաստակն ալ մեծ արժէք չունի: (Միջանկեալ բաղդատութիւն մը կատարեց նաեւ Կեղրոնական, Պէրպէրեան եւ Սահասարեան վարժարաններու հասցուցած սերունդին միջեւ):

Զիքունի. — Վանի մէջ դաստիարակ Երամեան հակառակ համիտեան ճնշումներու, բարձրագոյն՝ կարգերուն իբրեւ նոյն ընտիր գըրականութեան, կը կարգար Պէրպէրեանի գրութիւնները:

Հր. Բաղդասան. — Կարգացած եմ Պէրպէրեանի մասին, ծայրայեղութիւններ կան ըսուածներուն մէջ: Պէրպէրեան Ուսումնական Սորհուրդին ենթակայ չէր, ունէր իր հասկացողութեամբ պատրաստուած ծրագիր մը:

Օ. Պէրպէրեան. — Շաւարշը ըսաւ թէ Պէրպէրեան սերունդ չէ պատրաստած: Ի՞նչ կը հասկընայ սերունդ ըսելով, յեղափոխական սերունդ, յեղափոխութիւնը ջատագովո՞ղն է որ հայ սերունդը կ'ըլլայ: Թուրք բռնապետութեան չարիքներուն դէմ եղած է հայրս, հոգեկան ընդվզում ունեցած է միշտ եւ յաճախ լացած: Չարիքի դէմ ընդվզումի դադարաւոր մէկ մասն է կրթութեան, լաւ կրթուած մարդը այդ զգացումը ինքնին կ'ունենայ: Եթէ հօրս աշակերտները ցայտուն կերպով չեն արտայայտուած, բայց եւ այնպէս լաւ Հայեր են: Հայրս յեղափոխական պատրաստելէ աւելի վեր նպատակ մը ընտրած է. մարդը պատրաստել: Եւ վերջերս երբ դացի Պոլիս, Սիլուարի բարձունքը հօրս գերեզմանին վրայ բուսած մամուռները մարգերով, կրկին կարգացի արձանագրութիւնը «Բարին, ձշմարտը եւ Գեղեցիկը»: Մարդը լայն յեղափոխական ըլլալէ աւելի բարձր յատկանիչ է եւ հօրս ճգտումը այդ եղած է եւ այդ ոգիով սերունդ պատրաստած է: Հայրենասիրութիւնը ամբողջ մարդը չէ:

Շ. Միսաքեան բացատրեց թէ ի՞նչ ըսել կ'ուզէ «սերունդ» ասութեամբ:

Տոք. Կիլիկեցի. — Օրհնեալ ըլլայ Պէրպէրեանի յիշատակը որ վերցուց ֆալախան դպրոցներէն եւ սարկուլութիւնը վերջ դրաւ: Ան կ'ընդունէր որ տղան ալ մեղի պէս մարդ է եւ պէտք է շիւշիքի դաւազան տեսնէ իր դէմ, երբ կը պատրաստուի ապագայ մեծ մարդը դառնալու:

Դասախօսը պատասխանեց դանդաղ հարցումներու, անգամ մը եւս պարզելով Պէրպէրեանի գրական արժանիքները:

ՇՐՋՈՒՆ ԹՂԹԱԿԻՑ

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ընդհ. սպայակոյտը ունկընդրութեան ընդունուելով զօր. Այլընճաւորը կողմէ, մասնաւորապէս բացատրեց թէ իրենց համար շատ ծանր է վերադիման ծախքը: Ընթացիկ ելեւմուտը 178 միլիոն սթրլին հաշուելով, անոր 44 % արդ. պաշտպանութեան կ'երթայ. ինչ որ կը նշանակէ ընդհ. եկամուտին 12%: Յետոյ դիտել տուին թէ յոյն զինուորներուն համար դժուար է ծառայել իտալացի զօրավարի մը հրամանատարութեան տակ: — Զօր. Այլընճաւորը նախ մտաւ լալ ֆոփոլոսի այցելեց, թագաւորին ներկայանալէ առաջ:

— Այս դէպքը բան մը յիշեցուց ինձի: Կը զարմանամ թէ մինչեւ հիմա ինչու չխորհեցայ այդ մասին: Հիմա զիս մտիկ ըրէք, Բինլադի, թէ պէտք ունիմ շատ մը խելացի շարժավարի մը...

Եւ սկսաւ մանրամասնօրէն բացատրել իր նոր ծրագիրը, որ քիչ վերջ կը գործադրուէր արդէն: Բինլադի յանձնարարուած շարժավարին կողմէ:

Երբ Լէյսի պանդոկէն դուրս կ'ըլլէր, ինքնաշարժ մը, որ այդ միջոցին հոն կը գտնուէր, յանկարձ ճամբայ ելաւ եւ թեթեւօրէն դարձուցաւ երէցին: Լէյսի գետին ինկաւ:

Լէյսիի քիթը կ'արիւնէր:

Ոստիկան մը մօտեցաւ եւ ըսաւ շարժավարին.

— Շուտով Զէրինի Բրօսի հիւանդանոցը տարէք զինքը, ես ալ միասին պիտի դամ:

Մարշըլ հիւանդանոցն էր արդէն եւ նախապէս ամէն ինչ խօսած եւ կարգադրուած էր: Բժշկապետը քննեց երէցը եւ ըսաւ.

— Վտանգաւոր բան մը չունիք, սակայն պէտք է վտահ ըլլանք թէ ճաթած ոսկոր մը չունիք: Նախընտրելի է որ այս գիշեր հիւանդանոցը մընայ:

Լէյսի չբողոքեց. արգարեւ ցնցուած էր: Հանեց թաց հագուստները, հիւանդապահուէի մը իր աչքին առջեւ պարպեց զրպանները եւ բովանդակութիւնը տեղաւորեց անկողինը քովի պահարանին մէջ: Երէցը մտահոգ երեւոյթով մը կը հետեւէր հիւանդապահուէի շարժումներուն:

Մինչ այդ Փօնթիլի հիւանդանոց հասած էր:

(Շար.)

ԼՐՏԵՍՆԵՐՈՒ ՊԱՅԲԱՐԸ

(ՎԷՊ ՎԵՐՁԻՆ ՊԱՏԵՐԱՋՄԵՆ) ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԱԾ ԱՆԳՆԵՐԵՆԵ

— Անոնք չէին դիտեր այս վերջին պարագան եւ մեծ պիտակ մը փակցուցեր են: Ահաւասիկ իրենց առաջին փոքր սխալը, որ մեծ հետեւանքներ պիտի ունենայ:

Նոյն օրը Բէնլադ մեղի ներկայացուց բանակի երէց մը: Բացատրեց իրեն կացութիւնը եւ խնդրեց որ տեսակցի Լէյսիի հետ: Տեսակցութեան վերջ ժամագրուեցանք:

— Լէյսի կոչուած մարդը զեղծարար մըն է, ըսաւ երէցը: Իբրեւ պաշտօնակից երկար տեսակցութիւն մը ունեցած էր լրտեսին հետ. նախ պանդոկի դացի, բոլոր յաճախորդները ճաշելու կը պատրաստուէին: Շատ բնական էր որ իբրեւ պաշտօնակից իր սեղանը նստիմ: Սկսանք օգէն ջուրէն խօսակցիլ: Բոլոր հարցումներուն խուսափողական պատասխաններ տուաւ. յայտնի էր թէ չէր ուզեր խօսիլ իրական երէցի մը հետ:

Շնորհակալութիւն յայտնեցի երէցին եւ փութացի ֆօնթիլի մօտ, պատմելու համար լսածներս:

— Ես ալ լուսանկարը առի Մարշըլէն, ըսաւ ֆօնթիլի. նայեցէք ետեւի կարգը, ճախէն երկրորդը, ճանչցա՞ք ածուխի վաճառականը, որ բը-

նուցքի հարուած մը տուած էր ոստիկանին:

Ոչ մէկ կասկած կը մնար այլեւս: Բանակի երէցը ուրիշ մէկը չէր եթէ ոչ լրտես մը:

— Հիմա ի՞նչ պիտի ընենք, հարցուցի:

— Փոքր գետակները դէպի ծով կ'առաջնորդեն մեզ: Մինչեւ հիմա երկու գետակ գտանք, այժմ պիտի փնտռենք նոր գետակներ:

— Ո՞ւր:

— Չեմ գիտեր տակաւին: Սակայն մօտերս պիտի գտնամ: Գալով Լէյսիի խնդրին, շատ մը տահոգ եմ: Տեսնենք ի՞նչ պիտի պատահի:

Վստահ եմ թէ ան Հօրթօքի այցելեց կարեւոր բանի մը համար: Եւ քանի որ իր սենեակին մէջ ոչինչ գտաք, կը նշանակէ թէ այդ կարեւոր բաները Լէյսի իր վրայ կը կրէ: Հիմա ի՞նչ պէտք է ընել առանց իր գիտութեան իր գրպանները խուզարկելու համար: Օ՛, անձեալ ըլլայ այս անձրեւը. որովհետեւ անձրեւին տակ չեմ կրնար լաւ խորհիլ:

Կ'ուզէի Մարշըլը տեսնել. այդ պատճառով ընկերացայ Փօնթիլիի, որ քաղաք կ'իջնէր: Անձրեւը դեռ չէր դադարած եւ երբ արագ քայլերով տուն կը շտապէիս, ինքնաշարժ մը արագօրէն անցաւ մեր քովէն, թրջելով Փօնթիլիի հագուստները: Փրանսացին սաստիկ զայրացաւ, որովհետեւ շատ կը հպարտանար իր նոր հագուստներով:

Կէսօրին հեռաձայնը հնչեց: Փօնթիլիին էր:

— Ես տիմար մըն եմ, ըսաւ:

— Ի՞նչ պատահեցաւ:

— Կը յիշէ՞ք, այսօր ինքնաշարժ մը անցաւ մեր քովէն եւ իմ հագուստներս թրջեց:

— Այո:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

երբ, երևում էր կամ անհատական կեանքի մէջ, մարդիկ ցանկալին կը վնասեն եւ ոչ թէ կարելին: Գարմանները ոչ աջին կը պատկանին, ոչ ալ ձախին: Անոնք խորհրդարանական պիտակներ չունին: Անհրաժեշտ են մասնագիտական միջոցներ՝ քաղաքական զինազուլի միջոցառումի մը մէջ »:

Պ. Փինէ յետոյ բացատրեց թէ հարկ է տանձել դիմերը: « Այնպիսի շրջանի մը մէջ երբ համաշխարհային դիմերը դէպք անկում կը հակին, աններելի սխալ մը պիտի ըլլար ձեռքի որ առիթը անցնի, սկզբունքով կամ ծուլութեամբ »:

Խոսեցաւ նաեւ շարժական սակագոյցի, խնայողութեանց եւ սպառումներու կրճատման վրայ: « Ծրանայինները պէտք է նորէն սորվին խուսափել աւելորդ ծախքերէ կամ վայելքի երաւունքը շատ սուղ վճարելէ »:

Գարուլ տուրքերու, առաջարկեց խտրելի խափանել հարկային խտրութիւնները, « հակընկերային արարք մը, դատարանութիւն համարելով զայն »: խոսեցաւ նաեւ տնօրինութիւններէ առաջ, անհրաժեշտ է ընդհ. ներքեմ շնորհել, ինչ որ շատ մեծ գումարեր կրնայ ապահովել:

Եւ վերջապէս, երբ վստահութիւնը վերահաստատուի, կարելի է փոխառութիւն կատարել: Անհրաժեշտ է նաեւ վերաբնել սահմանադրութիւնը: Արտաքին քաղաքականութիւնը կը մնայ անփոփոխ:

Նոր փարչապետ գործի սկսուի

ՊԱՌԱՎՏՈՒՄ ԿՈՒՆԱՆ ԾԱՌՔԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Այդ. ժողովը վերջին պահուն վաւերացուց Պ. Անթուան Փինէի վարչապետական պաշտօնը, 206ի դէմ 324 ձայնով:

Ինչպէս մասնաւորաբար կը շեշտեն տեղական թերթերը, նոր վարչապետը այս յարցութիւնը կը պարտի զոր. տը կողմ կազմակերպութեան անդամներէն 27 ըմբոստներու, որոնք չէին լսած կուսակցական հրահանգը: Նոյն ազդիւններուն համաձայն, զօրավարը սաստիկ զայրացած է այս անկարգապահութեան: Նոյն իսկ զորոյց կը շրջէր թէ պիտի լուծէ իր կազմակերպութիւնը: Հաւանական է այս պարագան: Ամէն պարագայի մէջ, լուրջ պատահաւոր մտադրած է եւ կրնայ ըլլալ որ կարեւոր փոփոխութիւններ կատարուին:

Կազմակերպութիւնը բացառիկ ժողով մը գումարած էր այս հարցին առթիւ եւ բուն վիճաբանութիւններ ծաղեցան, ինչպէս կը պատմեն իրադրութիւնը: Ժողովը փակուած էր անոնց որոշ եզրակացութեան մը յանդէս: Անջի օր խորհրդակցութիւններ տեղի ունեցան վարչապետի միջեւ, երբ Այդ. ժողովը կ'ընդհատէր իր նիստը, իրիկունան վերսկսելու համար: Կազմակերպութեան ընդհ. քարտուղարը, Ժաք Սուսթիլ, կը պահանջէր հետեւի տրուած որոշման, վերապահ զիրք բռնելով Պ. Փինէի հանդէպ: Երկու անդամներ, Պ. Մանթիլեօ եւ Պ. Տիւրիոն նախընտրեցին հրաժարիլ: Ուրիշ 25 « ըմբոստներ » յայտարարեցին թէ քուէ պիտի տան Պ. Փինէի, կազմակերպութեան մէջ մնալով հանդերձ:

Այս առթիւ ալ բուն տեսարաններ պարզուեցան: Անկախութեան լուր վաւեր, նախկին ընկերավարական պտուղ ըմբոստներու երեսին.

« Բուէ տարով Պ. Փինէի, ձեր անձնական շահերուն ծառայած կ'ըլլաք: Աջակողմին քուէ տուած կ'ըլլաք: Ես չեմ հաւատար ձեր հայրենասիրութեան »:

Այս խօսքերուն վրայ ըմբոստ անդամներէն քանի հոգի առին քայքային, պահանջելով արտաքսել Պ. Վալոնը:

Պ. Փինէի յարցութեան առթիւ, որ ամէնէն շեշտուած շարժումն է դէպի աջ, երեսփոխան մը լացազանչեց.

« Մէկի դէմ մէկ միլիոն դրաւ կը դնեմ որ պիտի չյաջողի: Վարչապետը, որուն յայտարարութիւնը ամփոփած ենք վերը, անմիջապէս դործի ձեռնարկեց եւ կը յուսար իր գահընծր կազմել երէկ իսկ: Յայտարարութիւնը լաւ սպաւորութիւն դործեց: Անշուշտ քննարկութիւններ ալ եղան, որոնց վարչապետը պատասխանեց հանդարտօրէն, իրբեւ դործի մարդ: Ամէնէն բուն բառերը արտասանեց համայնապար ներկայացուցիչը, « Թունդ յետադիմական » կոչելով նոր վարչապետը:

ԲԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՌԱՏ ԶԻՒՆ ԿԸ ՏԵՂԱՅ ԼԻՐԱՆԱՆԻ, Յորդանանի եւ Սուրիոյ մէջ, համաձայն վերջին լուրերու: ԵԳԻՊՏՈՍԻ վարչապետը առջի օր տեսակցութիւններ ունեցաւ անգլիական, ֆրանսական եւ ամերիկեան դեսպաններուն հետ: Հաւանական է որ մօտերս վերսկսին անգլիական պատական բանակցութիւնները:

ԳՈՐԾԱԴՈՐ ԿՈՒՅՈՒՆ

Կօչիկի լաւ դործաւոր կ'ուղղուի: Դիմել կէս օրէ վերջերը 2-7ժ Պ. Վանիանի, 7, Rue Gaudot de Moroy, Փարիզ: Մէթրօ՝ Մատրէն:

ՀՐԱԽԵՐ ԺՈՂՈՎԻ

Չեռնարկուած է Իսի-Լե-Մուլինոյի մէջ եկեղեցի մը եւ դպրոց մը շինելու: Այս առթիւ ընդհ. ժողովը կը հրաւիրենք Մուլինոյի, Գլամարի, Մէտտի, Պիլանքուրի շրջանի երկուսն հայ հասարակութիւնը, այս կերակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Սրիմեան դպրոցը՝ 2 r. de la Defense.

Ներկաներու թիւը մեծամասնութիւն պիտի համարուի եւ պիտի ընտրուի մնայուն վարչութիւն մը: Առժամայ վարչութիւն

ՄԱՐՍԵՅԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐԷՆ

Կը խնդրուի իրենց առկա հաշիւները փակել մինչեւ նոր շրջան (ապրիլ 8): Հեղափոխ իրենց կը զրկուին mandats-բայց աւելի գիւրութեան համար կրնան վճարել. — ԳԱՂԱՔԻՆ ՄԷՋ. — Գրատուն Մերիկեան, 13 Rue des Dominicaines.

Ա. Բէռնէան, 11, Place Jules-Guesde. Բ. Մարտեան, 3, Th.-Turner. Ա. Պետիկեան, 7, Rue Berlioz.

Սէն-ժէՌոՄ. — Էսկիճեան, 23, Rue Claire Isnard.

ՊՈՄՍԱՆ. — Բ. Տէօքմէճեան, 21, Bd Beaumont. Սէն-Սէն-Սէն. — Գ. Միւնիէտեան: Սէն-ԼՈՒ. — Միլոյեան, Bd des Grands-Pins.

ՊՈՒԼՎԱՌ-ՕՏՏՕ. — Սարգիսեան: Կանխայայտ շնորհակալութեամբ: ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԻՍ

Կազմակերպուած Յր. Կ. Պաշի Պուլվար-Օտտոյի մասնաճիւղին կողմէ այս շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ կէս դէշեր, Bar International սրահին մէջ: Պիտի նուազէ հանրաժանութիւններուն, կիրակի 9 մարտէն սկսեալ:

ԱՐԵՒԱԳԱԼ ԳԱՐԻՁԻ ՄԷՋ

Փարիզի Հայ. Եկեղեցւոյ Հողաբարձութիւնը կը հրաւիրէ հասարակութիւնը ներկայ ըլլալ Մեծ Պահլի օրերու արարողութիւններուն, կիրակի 9 մարտէն սկսեալ: Գահանայ հայրերը օրուան տօներու նշանակութիւնը պիտի բացատրեն պատարագի ընթացքին: Արեւազալը պիտի կատարուի յաւաքտ պատարագի Դարաց Դասու ներդաշնակ երգեցողութեամբ: Եկեղեցիի ջերմութիւնը ազահովուած է:

ԱՐԵՒԱԳԱԼ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Մեծ Պահլի առթիւ, Արեւազալի արարողութիւնը պիտի կատարուի Լիոնի եկեղեցւոյ մէջ՝ ամէն կիրակի, յաւաքտ եկեղեցւոյ արարողութեանց: Իսկ շաբթու ընթացքին՝ չորեքշաբթի եւ ուրբաթ երեկոները ժամը 5ին, Եկեղեցի արարողութիւն պիտի կատարուի: Լիոնի հաւատացեալ հայ ժողովուրդէն կը խնդրուի ներկայ ըլլալ այս բոլոր հոգեգծայլ արարողութեանց: (Դիւան)

ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐՔԱՐԱՆԻ արակերտները

ընդառաջ երթալով շատերու փոփոքին, Մ. ՊէՇԻԿԹԱՆԻԱՆ — Գ. ԱԼԻՄՇԱՀ Թատերադահին մէջ, այս կիրակի 9 մարտ կէս օրէ վերջ ժամը 15ին, կրկին պիտի ներկայացնեն իրենց թատերախաղերը, որոնք մեծապէս գնահատուեցան առաջին ներկայացման առեւ: Յայտագիր. — Կեդժ ռաիկիանայեղը, — Աւարայրի հսկումը, Les Lutins de Carnac եւ Un client sérieux: Հասցէ. — 26, rue Troyon, Métro : Pont de Sèvres.

ՄԱՐՍԵՅԻ ԱՂՔԱՏԱՆՄԱՒԷՆ

ՄԱՐՍԵՅԻ. — Աղքատախնամ — Որբախնամ Միութեան փճակախաղը տեղի ունեցաւ մարտ 2ի կիրակի ժամը 17ին, Հ. Բ. Ը. Միութեան սրահին մէջ: 19, rue Ventures. Ծահած են հետեւեալ 16 թիւերը. — 519, 70 335, 718, 346, 296, 524, 201, 418, 551, 707, 307, 332, 341, 166: (Ամենամեծ պարգեւը, Radioն շահած է 419 թիւը): Մասնաւոր համար դիմել ամէն օր (բացի կիրակի) Պ. Յակոբ Փափաղեանի խանութը, 3, rue Lafayette, MARSEILLE.

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Մարտիլի Շրջ. վարչութիւնը կը խնդրէ բոլոր շրջաններէն վերադարձնել անվաճառ օրացոյցները: Վիճակախաղը պիտի կատարուի 12 ապրիլին, Նոր Սերունդի օրուան տօնակատարութեան առթիւ:

ՇԱՎԻԼ. — Յր. Կապ. Պաշի ընկերուհիները ընդհ. ժողովը կը հրաւիրուին երկուշաբթի, 10 մարտ, ժամը 4ին դպրոցին սրահը: Սխառ կարեւոր օրակարգ:

ՏԷՄԻՆ. — Նոր Սերունդի օրուան տօնակատարութիւնը, մարտ 29ին, երեկոյեան ժ. 20.30ին Հ. Յ. Դ. տան մէջ: Կը հրաւիրուին բոլոր հայրենակիցները:

ՓԱՐԻՋ. — Յր. Կ. Պաշի ընդհ. ժողովը այս երկուշաբթի ժ. 3ին, Մասուելի ճաշարանը, (31 r. d'Alexandrie): ժամը 4ին պիտի գումարուի երկրորդ ընդհ. ժողովը ուր ներկաներուն թիւը մեծամասնութիւն պիտի համարուի: Վարչութեան ընտրութիւն:

ԻՍԻ. — Յր. Կ. Պաշի ընդհ. ժողովը այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Սրիմեան սրահը: Ներկայանալ տետրերով:

ՊԱՆԵԼՕ-ԲԱՇԱՆ. — Յ. Կ. Պաշի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս շաբաթ ցերեկ ժամը 3ին, 17 rue Ampère: Պարտադիր ներկայութիւն:

ՆԿԱՍԻ ՈՒՆԵՆԱԼ. — Վասպուրականի Հերոսամարտի 37րդ տարեդարձի տօնակատարութիւնը Մարտիլի մէջ Մայիս 18ի կիրակին, մեծ պատաստութեամբ:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԵՒ ՊԱՐԱՀԱՆԻՍ ՇԱՎԻԼԻ ՄԷՋ

Եկեղեցական վարչութեան կողմէ ի նպաստ դպրոցին, այս կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 3ին մինչեւ կէս դէշեր Salle des Fêtes մէջ, Rus Stalingrad: Կը ներկայացուի ՍՕՍ ԵՒ ՎԱՐԴԻԹԵՐ, օփէրէթ 4 արար: Սմբական պարեր, ջանքիւղիմի երգեր, վիճակ, ըմբոստարու եւն.: Եւրոպական պարեր մինչեւ կէս դէշեր: Ընտիր նուազ: Ծոխ պիլֆէ: Դիւրամատչելի գիներով: Մուտք 200 Փրանք

ՓՈՒՍՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ. — Սէնթ-Եթիէնէն Տէր եւ Տիկին Վարդան Սրիմեան, Այլի Տիկին Մարիամ Արարանեանի մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպակի 500 Փր. կը նուիրեն Այնճարի « Յառաջ » դպրոցին:

Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Սեղրակեան, փոխան ծաղկեպակի 500 Փր. կը նուիրեն Այնճարի « Յառաջ » դպրոցին՝ ողբացեալ Այլի Տիկին Մարիամ Արարանեանի մահուան առթիւ:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍ. — Այլի Տիկին Ժընեւ Պետրոսեան, Տէր եւ Տիկին Մարտիրոս Պետրոսեան կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգիստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի առաւօտ Փարիզի Հայոց եկեղեցին (15, Rue Jean-Goujon) ողբացեալ ՄԻՐԻՃԱՆ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԻ

մահուան քառասուններն առթիւ: Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգողները:

Հիւսելու մեխիւսներ MACHINES A TRICOTER Ամէն տեսակի նոր SURJETEUSEներ ԱՆՄՐՅԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ DAVE 226, Rue Lafayette — Métro : Jean-Jaurès Հեռագրայն՝ NORD 26-98

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ-ԾԱՂԱՐԱՆ « Ս Բ Ա Մ Պ Ո Ւ Լ » Լիօն ԽՆԱՍՔՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ ՓԱՔԼԱՎԱ, ԲԱՏԵԻԹ ԱՆՁՈՒԳԱԿԱՆ ՕՂԻ, ՀԱՄԱՂԱՄ ԱՂԱՆԴԵՐՈՎ ՏՈԼՄԱ, ԲԵՅՅԹԷ, ԲԵՊԱՊ ԵՒ ՅԻՐԻԹ Ամէն տեսակի յարմար ժողովրդական գիներ 24, Quai Jean-Moulin — LYON (Ex. Quai de Retz) — Entresol

Le Gérant : A. NERCESSIAN Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme, Paris (13)

ՀԱՐԱՏ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925, R.C.S. 376.286
Directeur : SCH. MISSAKIAN
17, Rue Damesme — PARIS (13e) Métro : TOLBIAC
Վեցամս. 1100 ֆր., Տար. 2200, Արտ. 3000 ֆր.
Tél. GOB. 15-70 Գիւն 10 ֆր. C.C.P. Paris 1678-63
Dimanche 9 MARS 1952 Կիրակի 9 ՄԱՐՏ

Նոր դասկիծը

(20 ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՓՈԽԱՆ 40Ի)

Նոր վարչապետը, Պ. Անթուան Փինէ, վերջին փոփոխումը լուրջ դժուարություններ հանդիպեցաւ, կարգի տեսնելու համար իր դասկիծը: Ժողովրդական Շարժումը (M.R.P.) որ քուէ տուած էր իր թեկնածու Փինէին, կը դժուարակէր մասնակցել նոր դասկիծին: Վարչապետը յայտարարեց թէ պիտի հրաժարի, եթէ չմասնակցին:

Այս կացութեան առջեւ, ժողովրդական երեսփոխանները բացառիկ նիստ մը դռնարկեցին իրենց վերջնական դիրքը ճշդելու համար: Ուրիշ խորհրդակցութիւններ ալ կատարուեցան, տեւելով վեց ժամ: Ի վերջոյ կուսակցութիւնը Վի դէմ 17 ձայնով եւ 4 ձեռնպահութեամբ որոշեց մասնակցել, հետեւեալ պայմաններով: — Չստանձնել տնտեսական, երմտական գործերու եւ աշխատանքի նախարարութիւնները: Անփոփոխ շարունակել արտաքին քաղաքականութիւնը (պահել Ռուսիո Շումանը): Յարգել ընկերային օրէնքները (ընկերային ապահովութիւն, շարժական սակաքոյց, եւ այլն):

Ինչպէս կ'երեւայ, կուսակցութիւնը չէ ուզած յետադիմական երեւալ, մասնաւորապէս նկատի առնելով արհեստակցական միութեանց դիրքը:

Երէկ, շարաթ, կարգուած պիտի ըլլար նոր դասկիծը, որ պիտի բաղկանայ քսան նախարարութիւններէ, փոխանակ քառասունի: Վարչապետը ինք պիտի ստանձնէ երմտական նախարարութիւնն ալ, քանի որ իր զլխաւոր նպատակն է Փրանքին փրկութիւնը եւ պետական ելեւմուտքին հաւաստիակցութիւնը:

Հաւանական թեկնածուներ կը համարուէին, — Պ. Փլեւէն (փոխ վարչապետ եւ ազգ. պաշտպանութեան նախարար), Պ. Ռենէ Մայէր (փոխ վարչապետ եւ դատական նախարար), Պ. Մարթիւնո Տէփլա (ներքին գործերու), Պ. Պաքոն (աշխատանքի) եւ այլն:

Փարիզի սակարանին մէջ նպաստաւոր տպաւորութիւն գործեց Պ. Փինէի պաշտօնին վաւերացումը: Թղթաղբաւ սթերիլիւր 1095էն ի ջու 1065ի տուարը՝ 480էն 464ի: Նախորէն՝ 4930էն 4760ի, գուից. ոսկին՝ 4630էն 4470ի, սթերիլիւր՝ 5760էն 5580ի. ձոյլ ոսկին՝ 621.000էն 600.000ի:

Չոր. տը Կոլի կարգակերպութեան անդամներէն 27 « րմբոստներ », որոնք ձայն տուած էին Պ. Փինէի թեկնածութեան, խստօրէն պիտի պատժուին, համաձայն վերջին լուրերու: Կարծողներ կան թէ պիտի արտաքսուին: Չորապարը մամուլի ստուլիս մը պիտի սարքէ վազը, երկուշաբթի,

(Լուրերու շարունակութիւնը կարգալ Դ. էջ)

Տակը եւ կ'ուզէր կարելի եղածին չափ լաւ ընդունիլ զիս: Նոյնիսկ ուզեց քիչ մը ոտքի ելլել (վերջին անգամ այցելած ատենս քանի մը քայլ առինք դարաստանին մէջ): Չկարենալով շարունակել կատարել, բորեկամական խօսքեր կը շոյժէր:

... Սկսեց երկար - բարակ խօսիլ ամէն բանի մասին: Պատմեց իր ծագումը, իր ժամանումը Փարիզ, հայերէն վէպ մը գրելու եղանակը, անոր դրամ յաջողութիւնը: Ըսաւ թէ ինչպէս ծանօթացաւ Անտուէ Սարմոնի եւ Մաքս Ժաքոպի:

« Առաջին մարդը որ մամուլին մէջ խօսեցաւ իր ստանաւորներու մասին, դովասանքի քանի մը բառերով, Մաքս Ժաքոպին էր: Անձամբ չէի ճանչնար զայն: Հասցէն դռնելով, զայի շտրակակցութիւն յայտնեցի: Քիչ վերջ երկրորդ այցելութիւն մը տուի: Ամէնը այս էր, առանց հաշուելու մեր փոխանակած նամակները՝ իր մահէն քիչ առաջ:

« Առաջին այցելութեանս ատեն, արտօնութիւն խնդրեցի ՅԱՌԱՋԻ մէջ հրատարակելու (այսպէս կը կոչուի Փարիզի հայերէն օրաթերթը) քանի մը հատուածներ Les Allies sont en Arménie բանաստեղծութեան: Անմիջապէս արտօնեց, ճշմարտապէս յուզուած, բնելով թէ ինձմէ առաջ ոչ ոք չէր գրաւած այդ բանաստեղծութեամբ: Հրատարակութիւնը տեղի ունեցաւ, եւ Փրանքինէն, ինչ որ հակառակ էր թերթին սովորութեան: Մաքս Ժաքոպ այդ բանաստեղծութեամբ կը ծառայար Հայերու ամբողջական բնաշնչման դէմ:

Ժողովուրդ մը որ մինչեւ այն ատեն միայն շարքեր տեսած էր: Եւ քսանհինգ տարի վերջը, բացարձակապէս համանման աղէտ մը պայթեցաւ Հրեաներուն վրայ (որոնք մինչեւ այն ատեն միայն « փոկրոմ » ներ տեսած էին — շարք), ինչպէս եւ իր իսկ անձին վրայ: Այդ հին մոռցուած բանաստեղծութիւնը մարդարէական ձայն մը չէ՞: Նախաստեղծներ չի՞ պարունակեր »:

Պ. Brenner իր գրութիւնը կը վերջացնէ կենսագրական ծանօթութիւններ տալով հայ բանաստեղծի մասին, միեւնոյն ատեն պարզելով անոր գրական տեսակէտները: « Հիւանդութիւնը հանդիս է ճգնաժամ, կ'ըսէ Շումանը, բայց այստեղի մարդիկը բարի են »: Անշուշտ ստանձնութիւնն ալ կը նշե՛ր: « Բարեբախտաբար բարեկամներ նամակներ կը գրեն եւ անհաստիկ Մաքս Ժաքոպի մը քանակը »:

Օ Ր Ը Օ Ր Ի Ն

ԾՈՒՌՆ ՈՒ ՇԻՏԱԿԸ

Ինչո՞ւ ընդհատեցիք այս շարքը: Ծուռ բաները չտուեցա՞նք...

= Ընդհակառակն: Աններելի, անիմանալի սրխալները իրար կը հրմշտկեն, յուսահատութիւն պատճառելով:

— Իրաւունք չունիք յուսահատելու: Պէտք է շարունակ յիշեցնել որ սորվին:

= Դժբախտաբար սորվեցնելու կոչուած երանելիներն են որ չեն սորվիր, — ուսուցիչ, խմբագիր, թարգմանիչ, գրադէտ, բանաստեղծ կամ բանասէր:

— Կարժէ որ օրինակները արձանագրէք հրատարակաւ, ի հարկին անուններն ալ յիշելով:

= Փարիզի մէջ հրատարակուած օրաթերթ մը ցաղ կը գրէ արուեստագէտի մը ստորագրութեամբ, մինչդեռ հարցը երկաթեայ « ձող » երու մասին է:

— Պղտիկ թերութիւններ են: Թերեւս պատահմունք:

= Ի՞նչպէս թէ պղտիկ թերութիւններ: Թերթեր կան, Փարիզէն մինչեւ Պոլիս եւ Միջին Արեւելք, որոնք տարիներէ ի վեր « չնչին » կը գրեն « Յնչին »: Անցեալները լիբանանեան ամսագրի մը մէջ կարդացի Բալիսի: Դեռ քանի մը օր առաջ ալ բաղամի (փաղանգ), փարիզեան պարբերականի մը մէջ:

— Կարելի չէ՞ ուղղագրութեան դասընթացք մը բանալ:

= Ի՞նչ օգուտ, երբ խմբագիրները եւ յօդուածագիրները իրենց փողկաղը կապելու չափ ալ հող չեն տանիր իրենց կամ ուրիշին գրութեան: Դաս չէ, դասագիրքը ալ տաս, պիտի մնան թափթփած: Երեւակայեցէք բանասէրներ որոնք « ձիւնածածկ », « թիթեղածածկ » բաներ կը գործածեն: (Ոչ թէ ծածկ, այլ ծածուկ = foqadadnuk): Թող գրեն պարզապէս քիթեղապատ, ձիւնապատ:

— Ուշ-կանուխ կը սորվին: Դուք շարունակեցէք մատնանշել ծուռն ու շիտակը:

= Պայմանաւ որ ամէնէն առաջ խմբագիրները հետեւին:

ՏՆՐՈՒՆԻ. — Վերջին պահուն ցաւով կ'իմանանք թէ մեռած է բժ. Ե. Նազաչեան, որ 25 տարեկէ ի վեր կը գործէր Փալիսի (Բուարիս) գիւղերէն մէկուն մէջ: Պարկեշտ մարդ մըն էր եւ ջերմապէս գնահատուած տեղացիներէն: Բժշկական ուսումը աւարտելէ վերջ, մեկնած էր Մուսան, իրրեւ կառավարական բժիշկ: Մեր ցաւակցութիւնները իր ընտանեկան պարագաներուն, ինչպէս եւ բժ. Ե. եւ ընկերուհի Վ. Սաթմասեանի:

ARMEN LUBIN ԵՒ MAX JACOB

Անցեալ կիրակի ծանուցած էինք թէ բանաստեղծ Armen Lubin (Շահան Շահնուր) շահած է Max Jacobի բանաստեղծութեան մրցանակը, 50,000 ֆրանք, իր նոր գործին՝ « Sainte-Patience » ի համար (սխալմամբ գրուած էր Alliance):

« Arts », Փարիզի գեղարուեստական շաբաթաթերթը, այս առթիւ տեսակցութիւն մը կը հրատարակէ Մարտ 7ի թիւով, Jacques Brennerի ստորագրութեամբ:

Առաջին տողերէն իսկ, յօդուածագիրը կ'ըսէ. — « Մենք քանի մը հոգի ենք որ տարիներէ ի վեր Armen Lubin կը նկատենք այս ժամանակի մեծ գրագէտներէն մէկը: Ան հեղինակն է բանաստեղծութեանց երկու սքանչելի ժողովածուներու, — « Le passager clandestin » եւ « Sainte-Patience ».

Գուրջ այնտեղ կը դառնէր եզակիորէն ճշգրիտ եւ բոլորովին նոր չեղտով գերթուածներ, ուր փոխ ի փոխը նշանագրութիւններ կ'երեւան տեսանելի աշխարհին, ուրիշներ ալ ներքին աշխարհին վրայ:

... Կը գտնուէինք Ժիւլ Լաֆորէի եւ Թրիսթան Գորպիլիոյ ընտանիքէն եւ անոնց չափ կարեւոր բանաստեղծի մը առջեւ »:

Յօդուածագիրը կը նկարագրէ իր այցելութիւնը Հօ-Լէվէլի ապաքինարանը (Պոստո), ուր կը գտնուի տարարախոտ բանաստեղծը, տարիներէ ի վեր:

— « Այդ օրը շատ դէ՛ չէր իր առողջական վի-

28րդ ՏԱՐԻ - 28e Année No 6708 նոր շրջան քիւ 2119

ՄԵՐ ՆՕՄԲԸ

ԲԱՌԱՐԱՆ ԱՆԳԱՄ ՉՈՒՆԻՆԻ

Գրավաճառները միաբերան կը տրտնջան. — Հայերէն բառարան չունինք: Ինչ որ կար սպասեցաւ, եւ բոլորն ալ անճրկած ենք, դոհացում տալու համար յարաճուն պահանջներուն...

Գրավաճառներուն հետ, մամուլն ալ կրնայ հաստատել այս պարագան: Ինկապէս հայկական թշուառութիւն մը, որ բացատրութեան չի կարողար:

Շատոնց սպասած է վենետիկի « Առձեռն » բառարանը, (տպ. 1865ին): Եթէ տակաւին կան օրինակներ՝ վանքին մէջ, այս կամ այն դրատան անկիւնը, ունեւորներու միայն մատչելի են, իրենց « սակարանային » գիներով:

Սպասած է նաեւ Սիմոն Գաիամաճեանի բառարանը, (տպ. Պոլիս, 1910):

Գրական բառարան մը, (Վ. Գեորգեան, 1935) նոյնպէս դժուար կը ձարուի, կ'ըսեն:

Պատերազմէն առաջ հոմանիշներու բառարան — Գանձարան — ալ հրատարակուեցաւ Գահրիշէի մէջ, հանգուցեալ Պ. Գայաթեանի կողմէ, եւ նոյնպէս սպասած կը համարուի:

Չենք խօսիր Ստ. Մալխասեանի քառահատոր բառարանի մասին, որուն երեսը բացառիկ բախտաւորներ միայն տեսան արտասահմանի մէջ, եւ որուն համար առասպելական գիներ կը պահանջուին այժմ:

Կը կարծենք թէ այս հարեւանցի տեղեկութիւնները բաւական են, գաղափար մը կարգելու համար այս նոր տաղնապի մասին:

Ինչպէս կը բացատրէք այս սղբերգութեան պատճառները:

Բանդէտներ անմիջապէս պիտի պարզեն արտասահման գոտիները: Ուրիշներ դայի աւետարան պիտի կարդան ձեր գլխուն, ըսելու համար թէ այս բառարանը հինցած է, այն միւսը գոհացում չի տար, սա երրորդը շատ բարձր է կամ շատ փոքր:

Եւ տարիները պիտի թաւալին, բառարան մուրալով դարոցէ դարոց կամ գրատունէ գրատուն: Չորս վանք ունինք արտասահմանի մէջ, բոլորն ալ օժտուած մատենագարաններով, տպագրական յարմարութիւններով, մտաւոր ուժերով:

Չորսն ալ նուիրուած են մշակոյթի զարգացման, եւ գիրքեր կը հրատարակեն պարբերաբար, բանաստեղծականէն մինչեւ բանասիրականը:

Չորսն ալ աւելի դիւրաւ դրամ կը ձարեն քան վաստակաւոր անհատներ կամ ուրիշ ազգ. հաստատութիւններ: (Վեղարին չուրը հրաչենք կը գործէ):

Նոյն իսկ բարբարներ կան որոնք վանահայրի մը կամ կաթողիկոսի մը մէջ գիմուսին վրայ կը ստանձնեն այս կամ այն բաղմամախ հրատարակութեան ծախքերը:

Այս պայմաններուն մէջ, ինչո՞ւ պիտի անճրկէին, զոնէ անձեռն բառարան մը հրատարակ հանելու համար:

Այդ վանքերէն վենետիկը չի՞ կրնար վերամշակել եւ տպել Առձեռն Բառարանը, օգտագործելով հարկարար նոր բառեր, որոնք պատրաստ կը մնան իրենց մատենագարանին մէջ, կամ կրնան հաւաքուիլ: (Շատոնց պէտք էր հաւաքուած ըլլային, տարիներու ընթացքին):

Եւ կամ Անթիլիասը չէ՞ր կրնար մեկենաս մը ձարել կաթողիկոսական օրհնութեամբ, ուրիշ բառարան մը հրատարակելու համար:

Յաճախ կը պարծենանք թէ մեր վանքերը եղած են կենդանի վառարաններ մշակոյթի զարգացման, իրենց տքնաջան պրպտումներով եւ տուն վաստակով:

Անցած է այդ շրջանը, թեւ տալու համար դիւրին եւ հաճելի կամ դուռ մասնագիտական արտարութեանց:

Վանքերուն վրայ ծանրացած ատեն, մեր միտքէն շնչն չի չի չի չի աշխարհական գրոցերոցն ու հրատարակչները, իրենց զարմանազան հիմնադրամներով կամ անձնական գանձերով:

Այդ մասին ալ պիտի խօսինք առանձին:

Պարզապէս գանդ մըն է որ կը հնչեցնենք այսօր:

Կ'ուզենք արթնցնել իրաւասունները, օր առաջ գործի ձեռնարկելու համար:

Շ.

բացատրութիւններ տալու համար պատահողութիւն մասին:

Նոր վարչապետին խնայողական առաջին գործը եղաւ ոչ հրատարակել, ոչ ալ պատերը փակցնել Ազգ. ժողովին առջեւ խօսած ճառը:

Նոր կոչ վր վերագրուեալ համար

Նախագահ Թրումըն երրորդ կողմը ուղղեց խորհրդարանին, 24 ժամուան մէջ, պահանջելով առանց կրճատման քուէարկել 7900 միլիոն տոլարի վարկը՝ իբրեւ զինուորական եւ տնտեսական օգնութիւն Եւրոպայի, Ասիայ եւ Աֆրիկայի երկրներուն համար: Իր կարծիքով, « վերջնապէս պիտի կազմալուծուի խորհրդային դերութեան աշխարհը », եթէ ազատ ազգերը կազմակերպեն իրենց զինուորական ուժը: Այս առթիւ անդամ մը եւս կը յիշեցնէ թէ անոնց վերագրուած չի կրնար պէտք եղածին պէս կատարուիլ, առանց ամերիկեան օգնութեան:

Այս նոր պատգամազրին կցուած է Փոխադարձ Ապահովութեան վարչութեան տեղեկագիրը, որ կ'ըսէ թէ արեւմտեան Եւրոպան զբաւի յառաջ գիմութիւն կատարած է իր պաշտպանութեան գործին մէջ. բայց « վտանգը սպառնալից է տակաւին »: Այս կացութեան մէջ, չէզոքութիւնը կը նմանի « ջալամի քաղաքականութեան. կը նշանակէ աչքերը փակել խորհրդային սպառնալիքին առջեւ »:

Թրումընի համար ներկայ տարին « տագնապալի է Եւրոպայի համար »: Միւս կողմէ կը կարծէ թէ համայնապարտութիւնը թէեւ վտանգ մը կը կազմէ Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ համար. բայց երկու երկիրներուն մէջ ալ « զբաւալէս նուազած է իր ուժը » վերջին հինգ տարիներու ընթացքին:

Նախագահը այս առթիւ թուանշաններ կը շարէ, ապացուցանելու համար ազատ աշխարհին եղած օգնութիւնները մինչեւ 1951 ղեկատ. 31:

Ամերիկեան թերթերու տեղեկութեանց համաձայն, խորհրդարանը առնուազան մէկ միլիոն տոլար պիտի զեղչէ պահանջուած դրամարէն: Այս առթիւ նախագահին տեսակէտները պիտի պաշտպանեն արտաքին գործերու եւ ազգ. պաշտպանութեան նախարարները:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԵրիտթՏՈՒ նախորդ ներքին նախարարը, Սերակէտտին փաշա, որ միեւնոյն ատեն Վաֆտի ընդհ. քարտուղարն է, պաշտօնապէս ամբաստանուեցաւ իբրեւ պարտազանց, հետեւաբար պատասխանատու յունուար 26ի ղէպքերուն: Իրեն հետ ամբաստանուած են նաեւ Ապահովութեան տեսուչը, Գահիրէի ոստիկանապետը, օգնականը եւ ուրիշ պաշտօնատարներ: Ամբաստանազիրը « Գահիրէի պատմութեան ամէնէն սեւ օրը » կոչելով յունուար 26ը, կ'ըսէ թէ կարելի էր կանխել խփուութիւնները, եթէ բանակը օգնութեան կանչուած ըլլար կէս օրէն առաջ:

ԵՐԿԱՄԵՆԻ ԶԻՆՈՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ բոլոր երկիրներու մէջ անհրաժեշտ կը նկատէ Պեմփոյ պատերազմական նախարարը Եւրոպայի պաշտպանութիւնը ապահովելու համար:

ՄՈՍԿՈՒՍԻ մէկ գործակալը անցեալ յուլիսին ամերիկեան զօրաբաժնի հրամանատարներէն զօր. Կրուի գրասենեակը մտնելով, լուսանկարած է իր օրագիրը Ֆրանսիոյ թիւ մէջ: Արեւելեան Գերմանիոյ մամուլը հրատարակութեան յանձնած է օրագրին կարգ մը մասերը, որոնց համաձայն զօրավարը օր առաջ պատերազմ կը մտայթէր...

ԵՍՐԼ ՄՈՐՍԱ, արքայական հոչակաւոր զբաղէտը, ծանրապէս հիւանդացած ըլլալով, մասնաւոր « բժշկական շնորհի » արժանացաւ: Այսպէս կը ջնջուի ցկեանս բանտարկութեան պատիժը: ԲԱՆՏԻՆ ՄԻՋ ՄԵՌՈՒԹ ԳՏՆՈՒՆԵՅԱԻ (Յոնէն) բժ. Տիւֆլօ որ ամբաստանուած էր թէ միկոզերով թունաւորած է իր կինը: Տակաւին չեն ճշգրտած մահուան պարագաները: Կենթադրուի թէ անձնասպան եղած է, ինչպէս փորձած էր 1951 մարտին, մէկ երակը բանալով:

ՀԱԶԱՄԱՌՈՐ ԼԵՉ ՍՊԱՆԵՐՈՒ ջարդին պատասխանատուները ճշտելու համար, խորհրդարանական յանձնախումբ մը կազմուած է Մ. Նա - հանդներուն մէջ (Քաթիկոսի անտառին ջարդը, պատերազմի ատեն): Այս առթիւ Խ. Միլութեան ալ հրաւէր ուղղուած էր, որպէսզի յայտնէ իր գիտցածները: Մոսկուա ծանուցագիր մը ուղղեց Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարութեան, « նախատինք » համարելով այս հրաւէրը: Այս ծանուցագրին կցուած է 1944 յունուար 26 թուակիր տեղեկագիրը, որ Գերմանիոյն վրայ կը ձգէ ջարդին պատասխանատուութիւնը: Լեհական կառավարութիւնն ալ (համայնապարտ) յայտարարեց թէ այդ ջարդը գործն է այն հիթլերական ոճրագործներուն որոնք այսօր բանտերէն կ'արձակուին Ամերիկացիներուն կողմէ:

ՌԸՆՈՅԻ բանուորներէն 79 հոգի արձակուած էին. բայց անկարգութիւններ յարուցած ըլլալով, Սէնի դատարանը միճոց անմիջապէս արտաքսել բոլորն ալ:

ՄԱՐՍԵՅԻ ԲԱԺԱՆՈՐԳՆԵՐԷՆ Կը խնդրուի իրենց առկա հաշիւները փակել մինչեւ նոր շրջան (ապրիլ 8): Հեռագրէն իրենց կը դրկուին mandatներ. բայց աւելի դիւրութեան համար կ'ընան վճարել. — ՔԱՂԱՔԻՆ ՄԻՋ. — Գրատուն Երբիկեան, 13 Rue des Dominicaines. Ա. Քէօտէեան, 11, Place Jules-Guesdus. Յ. Մալաքեան, 3, Th.-Turner. Ա. Պետիկեան, 7, Rue Berlioz. Սէն-Ժէն-ՈՍ. — Էսկիճեան, 23, Rue Claire Isnard. ՊՈՄԱՆ. — Յ. Տէօքմէճեան, 21, Bd Beaumont. Սէնթ-Անթոնի. — Գ. Միւսերէտեան: Սէն-ԼՈՒ. — Միլոյեան, Bd des Grands-Pins. ՊՈՒՂԱՍՈՒ-ՕՏՏՕ. — Սարգիսեան: Կանխայայտ շնորհակալութեամբ: ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ Զ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Մարտչիլի ՇըՎ. վարչութիւնը կը խնդրէ բոլոր շրջաններէն վերադարձը անվաճառ օրացոյցները: Վիճակախաղը պիտի կատարուի 12 ապրիլին, Նոր Սերունդի օրուան տօնակատարութեան առթիւ:

ՀՐԱԻՐ ԺՈՂՈՎԻ Զեւնարկուած է Իսիլ-Մուլինոյի մէջ եկեղեցի մը եւ զարդը մը շինելու: Այս առթիւ ընդհ. ժողովը կը հրաւիրենք Մուլինոյի, Գլաւարի, Մէօտոնի, Պիլանքուրի շրջանի երկուսէ հայ հասարակութիւնը, այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Խրիմեան դպրոցը՝ 2 r. de la Defense. Ներկաներու թիւը մեծամասնութիւն պիտի համարուի եւ պիտի ընտրուի միայուն վարչութիւն մը: Առժամեայ վարչութիւն

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻՆ 37րդ ՏԱՐԵՒԱՐՁԸ Կիրակի 4 Մայիս, ժամը 15էն կէս գիշեր CERCLE MILITAIRE (Place Saint-Augustin) Մասնակցութեամբ Շապին Գարահիսարի, Ուր-Փայի, Զէյթունի, Սասունի, Ճէպէլ Մուսայի, Յընտրեալի եւ Հաճընի ներկայացուցիչներուն ՀԱՆԴԻՍԱՆՈՐ ԵՒ ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ Վարի արահիմ մէջ՝ ՊԱՐԱՀԱՆԳԻՄ՝ վերի արահիմ մէջ: Անակնկալներ Զինուորական նուազախումբ

ՄԵԾ ՊԱՀՔԻ ՔԱՐՈՉՆԵՐ ԵՒ ԱՐԵՒԱԳԱԼ Ալֆորովիլի եկեղեցւոյն մէջ, այս կիրակի կէս սկսեալ, Մեծ Պահլի քարոզներ, իսկ Պատարագէն վերջ Արեւազայի հանդիսաւոր երգեցողութիւններ՝ մասնակցութեամբ քաղցրաձայն դպիրներու: ... « ԱՐԱՄ » ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ 25ԱՄԵԱԿԸ Անիէն Պուս-Բոլոմպի Հ. Յ. Դ. « Արամ » ենթակոմիտէն Փարիզի ՇըՎ. Կոմիտէին հովանաւորութեամբ կը տօնէ իր հիմնադրութեան 25ամեակը կիրակի, 16 Մարտ, ժամը 16էն 23, Անիէնի ընկերավարական սրահը, 149 bis, Avenue d'Argenteuil. Գեղարուեստական բաժին: « Պաշտօնս խումբալ է »: Մուլք ազաւ է:

ՄԱՐՍԵՅԻ ԱՂՔԱՍԱԵՆԱՄԷՆ ՄԱՐՍԵՅԻ. — Աղքատախումբ - Որբախումբ Միլութեան վիճակախաղը տեղի ունեցաւ մարտ 2ի կիրակի ժամը 17ին, Հ. Բ. Ը. Միլութեան սրահին մէջ: 19, rue Ventures. Ծափած են հետեւեալ 16 թիւերը. — 519, 70 335, 718, 346, 296, 524, 201, 418, 551. 707. 307. 332. 341. 166: (Ամիսամեծ պարգեւը, Radioն շահած է 419 թիւը): Ստանալու համար դիմել ամէն օր (բացի կիրակիէ) Պ. Յակոբ Փափաղեանի խանութը, 3, rue Lafayette, MARSEILLE.

ԿԸ ՓՆՏՈՒԹԻ. — Պոլսէն Մարտիրոս Աթոհեանի աղջիկը Սիւրանոյ Յիւրկիւնեան կը փնտոէ աղջիկը՝ Անթիքա Կիւրկիւնեան, իր աղբակահներէն Միլոյէլ Իրբանտեան, Զիլէյնց Յոփսէփի տղան՝ Արտաշուր (Էրզրումի գիւղերէն) որ վեց տարեկանին եղած է Ակնայ որբանոցը եւ յետոյ ամերիկացի միսիոնարներու միջոցով Ամերիկա տարուած է: Տեղեկացնել Տիկ. Աղանի Կեմերեկիլի, Թարլապաչը, Թուրան Ճատտէսի Մըսրապուսայ Սօքաթ թիւ 50 Beyoglou, Istanbul (Turquie).

Յ Ո Ւ Շ Ա Տ Ե Տ Ր

ՇԱՎԻԼ. — Ֆր. Կապ. Խաչի ընկերութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրուին երկուշաբթի, 10 մարտ, ժամը 4ին դպրոցին սրահը: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

ՏԵՄԻՆ. — Նոր Սերունդի օրուան տօնակատարութիւնը, մարտ 29ին, երեկոյեան Ժ. 20.30ին Հ. Յ. Դ. տան մէջ: Կը հրաւիրուին բոլոր հայրենակիցները:

ՓԱՐԻՋ. — Ֆր. Կ. Խաչի ընդհ. ժողովը այս երկուշաբթի Ժ. 3ին, Սասունի ճաշարանը, (31 r. d'Alexandrie): ժամը 4ին պիտի դրամարուի երկրորդ ընդհ. ժողովը ուր ներկաներուն թիւը մեծամասնութիւն պիտի համարուի: Վարչութեան ընտրութիւն:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ. — Վասպուրականի Հերոսամարտի 37րդ տարեդարձի տօնակատարութիւնը Մարտչիլի մէջ Մայիս 18ի կիրակիին, մեծ պատաստութեամբ:

« ՅԱՌԱՋ » ԼԻՈՆԻ ՄԻՋ

Կը ծախուի, Մարտ 11էն սկսեալ, Place Guichardի լրագրավաճառի կրպակը, Bourse de Travailի դիմացը:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԵՒ ՊԱՐԱՀԱՆԳԻՄ ՇԱՎԻԼԻ ՄԻՋ Եկեղեցական վարչութեան կողմէ ի նպաստ դպրոցին, այս կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր Sallé des Fêtesի մէջ, Rus Stalingrad: Կը ներկայացուի ՍՕՍ ԵՒ ՎԱՐԴԻԹԵՐ, օփէրէթ 4 արար: Խմբական պարեր, ջանքիւլիմի երգեր, միճակ, ըմբշամարտ եւն.: Եւրոպական պարեր մինչեւ կէս գիշեր: Ընտիր նուագ: Ճոխ պիւֆէ: Դիւրամատչելի դիմերով: Մուսք 200 Փրանք

ՓՆՏՈՒՆԵՒ ՊՈՒՍՈՅ Ս. ՓՐԿԻՉ ԱՄՍԱԳԻՐԸ Աղբ. Հիւանդանոցի պաշտօնաթերթը որ իր գիտական եւ գրական ճոխ եւ շահեկան բովանդակութեամբ կը հետաքրքրէ բոլորը: Տարեկան բաժնեգին՝ 1.200 Փրանք: Կրնաք դիմել Մ. ՊԱՐԱՍՄԵՆՆ ԳՐԱՏՈՒՆՆ՝ 46, Rue Richer, PARIS (9e): C.C. Paris 3630-66:

Աղօրածողով Պօստնի մէջ

Պօստնի Մ. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցին մէջ, ամէն չորեքշաբթի կէս օրէ վերջ, ժամը 2.30ին աղօթաժողով, քարոզ եւ հիւանդներու համար մասնաւոր աղօթք: Կը հրաւիրուին բոլոր փոփառողները մասնակցելու այս աղօթքներուն: Union Spirituelle des Dames, Eglise Arménienne Allée des Puits, Beaumont, Marseille:

MORY et Co.

3 Rue St. Vincent de Paul, Paris (10) (Service VAUQUELIN) Tél. TRU. 72-60 Poste 89 et 80, métro Poissonnière, Gare du Nord Ամէն օր, բացի կիրակիէն, 9էն 11.30 եւ 14էն 17, Շաբաթ 9էն 11.30

ԾՐԱՐՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՄԱՐ (COLIS POSTAUX POUR L'ARMENIE)

Avec accusé de réception Բոլոր ծախքերը կը վճարուին առաջման պահուն, ծրարները կը յանձնուին առանց ունէ ծախքի կամ ձեւակերպութեան, ստացողին համար:

ՈՒՐԱԽ ԼՈՒՐ ՍԸ

Հաճոյսիմ ունիմ մեր հայրենակիցներուն հազարդիւու որ ԲԱՔԸ ՏԻԻԶԻՆ 45օԻՆ գտած բացառիկ ընդունելութիւնէն փաշտելուած ՏԱՄԱՔԻԻՓԻԵՆՆ տունը նոր մասնաւոր մը բա - ցած է ՓԱՐԻՉ HALLE AUX VINSԻ ՄԻՋ Տալափիւփեան Որդիի տնօրէնութեամբ: Փարիզի եւ արուարձաններու լաւագոյն նը - պարավաճառատուներու մօտ միշտ պիտի գտնէք Կեղրոնատեղի 8 Puvis de Chavannes, MARSEILLE ՈՒՔԸ ՏԻԻԶԸ 45:

ԳՈՐԾԱՆՈՐ ԿՈՒՋՈՒԻ

Կօշիկի լաւ գործաւոր կ'ուզուի: Դիմել կէս օրէ վերջերը 2-7 Պ. Վանիւանի, 7, Rue Gaudot de Moroy, Փարիզ: Մէթրօ՝ Մատրէյն:

Le Gérant: A. NERCESSIAN Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme, Paris (13)

եկած Միացեալ Նահանգները, իբրև միջնաբերդը գրամատիրութեան, այժմ կը համախմբեն գրամատիրական պետութիւնները, երկու իրաւակարգերու միջև մղուելիք վճռական եւ մահացու պատերազմին համար: Պէտք է պատրաստ ըլլանք դիմադրուելու բախումը »:

Մարաշախտ Կովոտով կը յայտարարէ թէ՛ « Ամերիկայի պատերազմական ծրագիրներուն պէտք է պատասխանել զինուորական եւ արհեստագիտական պատրաստութեանց ուժեղացումով »:

Զօր. Գործարարնով կ'աւելցնէ թէ՛ « Ս. Միւլթիւնը զանազան չափերով հիւլէական ուժերը արտադրելու վրայ է »:

Զօր. Կուզեցով, խորհ. բանակին կամաւորական ընկերութեան նախագահը, Չլ փետրուարին « Փրաւտա »-ի մէջ գրած յօդուածով մը կը յանձնարարէ իր անդամներուն եւ ժողովուրդին զարկ տալ զինուորական, օդային եւ ծովային զինուորներու: Ընկերութեան անդամները նշանառութեան, անթիւի դործածութեան, նաւային եւ օդային նմոյշներու պատրաստութեան պիտի նուիրուին: Վերջին երեք ամիսներու ընթացքին նոր վարժութեան կայաններ բացուած են Մոսկուայի, Լենինգրատի, Սիբիրի եւ Փենզայի նահանգներուն մէջ:

« Քրիչսըն Սայընս Մոնիթըր » կը գրէ թէ Մոսկուա հետզհետէ վերապահ դիրք մը կը բռնէ Հրեաներուն հանդէպ, կասկածելի համարելով զանոնք, պատերազմի մը պարագային:

Մորհրդային մամուլը հիւլէական զէնքը կը ճօճէ: « Իզվեթիա » կը գրէ.

« Մորհրդային ուժերը ամէն տեսակի արդիական զէնքերը ունին եւ կրնան դիմադրել բոլոր անոնց, որոնք մոռնալով պատմութեան դասերը, պիտի փորձէին յարձակիլ մեր հայրենիքին վրայ »:

Զօր. Գործարարնով կը գրէ « Մորհրդային Երկրագործութիւն » թերթին մէջ. — Մորհ. կառավարութիւնը կը տեսնէ Անգլիւսաքսոններու յարձակողական դայի ծրագիրները, եւ հոգ կը տանի որ անակնկալի չգայ: Ի վիճակի պիտի ըլլայ լրիւ զինուած անոնց, հանդիպելու, ու այս նպատակով ալ զանազան չափի հիւլէական զէնքեր կ'արտադրէ եւ կը փորձէ: Թ. Ա. Թ.

ԶԱՅՆԵՐ ԳԱՒԱՌԷՆ

18 Պետրուարի քարտիւղարար

Վիէն (Յատաջ). — Յաւալի երեւոյթ մը, գրեթէ յանկերգ դարձած արտասահմանեան հայ մամուլին մէջ թէ օրէ օր կ'ուժանանք, կը ճուրղուինք եւ ի վերջոյ կ'օտարանանք, եթէ հրաշքով մը չսթափինք մեր խոր թմբիքէն որուն մէջ ինկած ենք ժամանակէ մը ի վեր եւ թերեւս ու գրտակցօրէն:

Իրողութիւն է որ մենք ժամանակին հետ չենք ընթանալ. յոռաշղթիմութեան աղբիւրներէն չենք օգտուիր, մենք մեզ եւ մասնաւորապէս հոս հասակ առած սերունդը հայրենի չունչով դաստիարակելու համար: Մեր ձեռնարկները՝ բանաստեղծութիւն, խնջոյք, երեկոյթ, ներկայացում եւ այլն թարգմանութեան կը կարօտին:

Գովելի շեղում մը ըրաւ այս շաբաթ երեկոյ — 2 մարտ — Վիէնի Հ. Յ. Գ. Նոր Սերունդը որ Փետրուարեան ժողովրդային ընդվզումի տարեգարծը տօնակոմբէ յանդի երեկոյթ-խնջոյքով մը մէջ ընդ մէջ համեմուած հայկական եւ եւրոպական պարերով: Կոկիկ բազմութիւն մը, ուր աչքի կը գարնէր երկսեռ երիտասարդութիւնը, ընտանեկան մթնոլորտի մէջ ապրեցաւ հաճելի պահ մը: Յոտնկայս ունկնդրուեցաւ « Մշակ Բանուոր »-ը: Օրուան երիտասարդ նախագահը՝ Ռ. Մարգարեան (Սէն Շամոնէն) բացման խօսքէն վերջ հետզհետէ հրաւիրեց զեղարուեստական բաժնին մասնակցողները երգելու եւ արտասանելու:

Օրուան նիւթին շուրջ խօսեցաւ Ս. Գարուստեան: Ներկաները ուշի ուշով հետեւեցան բանաստեղծի եւ երբ ան սկսաւ իր արդար դայրոյթը յայտնել ներկայ օրերու անտարբերութեան մասին, սրահը մէկէն սթափեցաւ, հաւանութեան ծափերով:

Ապա սկսաւ խնջոյքի բաժինը՝ սեղանապետութեամբ Կ. Տէրմոյիանի: Շատեր հրաւիրուեցաւ երգելու եւ խօսք անելու: Այսպէս Տիկ. Ա. Մաղաքեան՝ Կապ. Սաչի կողմէ եւ Յ. Սաչեբեան (Լիոնէն) Նոր Սերունդի Շըվ. վարչութեան խօսեցան պարզելով Նոր Սերունդի նպատակները եւ թելադրեցին ըրոր հայ ծնողներուն որպէսզի ամենայն վստահութեամբ յանձնեն իրենց զաւակները Հ. Յ. Գ. Նոր Սերունդին:

Մինչեւ ուշ գիշեր, այս ջերմիկ եւ հայրենաշունչ մթնոլորտին մէջ հասարակութիւնը ուրախ դուրսէր երգեց եւ պարեց, եւ մեծ գոհունակութեամբ բաժնուեցաւ « Համօ Օհանջանեան » օրակէն:

Հ. Մ. Բ. Մ. — Այս տարի, մեր Հ. Մ. Բ. Մ. ի տըղաքը իրենց մասին շատ քիչ խօսելու տուին « Յատաջ »-ի մէջ: Յաւալի է ըսել որ նոյն տիւրը երեւոյթը կը պարզեն մեր Լիոն-Տեպիլի, Մարսիլիոյ ըսյր միւլթիւնները, որոնց գործունէութեան մասին սեւէ լուր չենք տեսներ: Բացառութիւն կը կազմէ Ալֆրովիլի կորովի եւ աշխոյժ Հ. Մ. Բ. Մ. -ը:

Կը մաղթենք որ այս լուրիւնը մշուշի պէս փարատի: Զատիկի եւ Հոգեգալտեան օրերը հետեւ չեն եւ Ս. Պապիկեան բաժնի մրցումները պէտք է տեղի ունենան այդ օրերուն: Գարով մեր Վիէնի Հ. Մ. Բ. Մ. ի Ա. խումբին, այս կիրակի, շատ զեղեցիկ օգով, յաղթանակ մը տարաւ C. O. Vaugneray ուժեղ խումբին զէմ, Չով Օ:

Ա. Կ. ԲԻՒԶԱՆԴԱՅԻ

ՓԱՐԻԶ, 5 մարտ. — Ձեր անցեալ շաբաթուան թիւերէն մէկուն մէջ, ՎԱՀԷ ստորագրութեամբ գրուած տոմսակը քանի մը սխալ տեղեկութիւններ կը պարունակէր:

Վերջերս երեք յօդուածաւարքով Պ. Փոլատեանը կը խօսէր նաեւ Փարիզի մէջ կազմուած յանձնախումբի մասին եւ կուտար տեղեկութիւններ որոնք իրականութեան չեն համապատասխաներ:

Իբրև անդամ այդ յանձնախումբին, առանց նկատի առնելու գործին բուն գրական հանգամանքը, կը վստահեցնէ թէ այդ գործին անյաջողութեան պատճառը մեր ամէնուս յարգելի Պ. Չօպանեանը չէ. այլ այն անձնաւորութիւնները որոնք հապճեպ տեղեկութիւններ տուած էին գործի մասին:

Պ. Փոլատեան իր երկրորդ յօդուածին մէջ կը կրկնէ թէ Պ. Պալար խօսք տուած էր 4-5000 օրինակով 500 էջոց զիրք մը հրատարակել հայկական մշակոյթին նուիրուած եւ որուն 1000 օրինակը պէտք էր մենք ապահովէինք, հատը 500 Փրանքէն:

Բայց երբ գործնական գեանին վրայ կարգադրութիւն մը ուղեցինք ընել Պ. Պալարի հետ, հասկցանք թէ իր նպատակն էր սարգապէս հրատարակել 300-350 էջոց զիրք մը 2000 օրինակ, որուն 1000ը պէտք էր մենք զնէինք կանխիկ, հատը 1500 Փրանքէն, իսկ մնացեալը կը կարծէր իր իսկ բառերով թէ այնքան դիւրին ծախուելիք զիրք մը չէր եւ հաւանաբար սպառէր քանի մը տարիներու ընթացքին:

Մինչդեռ մեր նպատակն էր ոչ միայն Փրանսիոս երիտասարդութեան ծանօթացնել հայկական մշակոյթը, այլ եւ օգտագործել օտար մտաւորական շրջանակը: Ուրեմն, նկատելով դրամական այս սուր տագնապի շրջանը, չէինք կրնար 1.500.000 Փրանք հաւաքել:

Հաճեցէք ընդունիլ, Պարոն Խմբագրապետ, յարգանքս հաւաստիքը:

Ն. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

750 ՏԱՐՈՒԱՆ համալսարան մը կը վերակենդանանայ Պիզարի մէջ (Հնդկաստան): Հնդկաստանի պուտտայականները Նալանտայի հին համալսարանին վայրերուն վրայ հիմնեցին « Մակա-տա Հետազոտութեան Կաճառ »-ը, որ պիտի նուիրուի պուտտայական գրականութեան եւ փիլիսոփայութեան ուսումնասիրութեան: Համալսարանը պիտի ըլլայ նաեւ միջազգային կեդրոն մը պատմական հետազոտութեան համար եւ հոն պիտի ուսուցուին պուտտայական զանազան երկիրներու լեզուները: Հիմնադիրները կը յուսան այսպէսով վերակենդանացնել Նալանտայի հին համալսարանը որ ԺԳ. դարու սկիզբը կործանեցաւ Իսլամներու յարձակման պատճառով, եւ որուն մտաւորական ճառագայթումը վեց դար շարունակ տարածուած էր ամբողջ Ասիոյ մէջ:

ԿԱՐԴԱՅԷՒ ՏԱՐԱԾԵՑԷԻ « Ե Ա Ռ Ա Զ » Ը

« Ե Ա Ռ Ա Զ »-ի ԹԵՐԹՕՆԸ ԹԻՒ 19

ԼՐՏԵՍՆԵՐՈՒ ՊԱՅՔԱՐԸ (ՎԷՊ ՎԵՐՁԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԷՆ) ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԱԾ ԱՆԳԼԵՐԷՆԷ

Ընելիք գործ մը չկար այլեւ այս տիւրը բընակարանին մէջ: Հրաժեշտ առինք եւ մեկնեցանք: — Զատնուրթիւն մը, ըսաւ Փօնթիւի, կը խոստովանիմ թէ սխալեցայ: Հիմա ուրիշ պէտք է սկսիլ: Սիկառի վաճառականները կը սկսին դարձեալ հետաքրքրութիւնս արթնցնել: Սնդիք է թէ ինչպէս պիտի ներկայանամ անոնց: — Գուր ձեզ ներկայացուցէք իբր վարչապետ Չըրչիլի սիկառի հայթայթիչը, ըսի կատակելով: — Սիբիլի Նիումըն, կը ծաղրես զիս: Ասիկա լուրջ գործ մըն է: Շատ գործեր ունիմ, կը զգամ թէ մեծ դէպքեր պիտի պատահին: Նոյնիսկ կը խորհիմ հրաժարիլ նախարարութեան մէջ ունեցած պաշտօնէս: — Ի՞նչ կ'ըսէք: — Այո՛, անտարակոյս պիտի փնտռեն զիս, սակայն իմ գործս աւելի կարեւոր է: — Ո՞վ պիտի հետեւի Հօրթօքի: — Կարգադրութիւն մը պիտի ընեմ այդ մասին: — Եթէ ձեր տեղը ուրիշ մը զնէք, Հօրթօք կրնայ կասկածիլ: — Նոր մէկը պիտի չչնանակեմ: այս գործը պիտի յանձնեմ Օր. Փէնրօյի Հօրինկթընի: — Ո՞վ է այդ օրիորդը. առաջին անգամ կը

լսեմ իր անունը: Չըլլայ որ սիրային զաղտնի կապ մը ունենաք... — Երբ Օր. Լօրինկթընը տեսնէք, վստամ եմ թէ ետ պիտի առնէք ձեր խօսքը: Բարձրահասակ է եւ ոչ մէկ կըր դիմ ունի: Սակայն հակառակ այս բոլորին համակրելի է: Ինծի ամէն օր բաժակ մը թէյ կը բերէ: — Բայց դուք թէյ չէք սիրեր: — Այո, սակայն ստիպուած եմ այնպէս ցոյց տալ թէ Անգլիացի եմ, մոռցա՞ք: Եւ Անգլիացին ի զին ամէն բանի կը խմէ իր թէյը: — Այո, այո: Եւ դուք իրեն մեծ գաղտնիք մը կը վստահիք, պարզապէս որովհետեւ ձեզի թէյ կը հրամայէ: — Ոչ, ես լաւ մը ուսումնասիրած եմ զինքը: Գարով Հօրթօքի, ես չեմ ուզեր զայն ձերբակալել, այլ կ'ըզեմ ձեռք անցնել իր պետը: — Հապա Հօրթօք այն փոքր գետակն էր որ ձեզ ծով պիտի առաջնորդէր... — Այո, սակայն ուրիշ գետակներ ալ կան եւ անոնք աւելի արագ կը հոսին: Հիմա նոր գաղափար մը յղացայ: — Ի՞նչ է արդեօք: — Ձեմ կրնար ըսել: Մինչ այդ պէտք է աշխատիմ: Վաղը Օր. Լօրինկթընը պիտի հրաւիրեմ: — Ինծի նայեցէք Փափա, ըսի, ես ալ գաղափար մը յղացայ: Ըսինք նախարարին որպէսզի կեղծ յատակագիծեր պատրաստէ, այդ պարագային Հօրթօք գաննք ձեռք պիտի անցնէ եւ պիտի տեղեկացնէ Գերմաններուն, որոնք ըստ այնմ իրենց ուժերը պիտի տեղաւորեն պէտք եղած տեղերը: Այս կերպով փառաւորապէս կրնանք խաբել

այս մարդիկը եւ ոչնչացնել իրենց ուժերը: — Սիբիլի մանչուկս, հիանալի է, գոչեց Փօնթիւի, ես ալ նոյն գաղափարը յղացած էի: Ահա-ստիկ տարիներէ ի վեր կը մարդեմ ձեզ եւ հիմա սկսայ քաղել աշխատանքներու պտուղը: Հիանալի մեթոտով մը ձեզ ալ վարժեցուցեր եմ քիչ թէ շատ ինծի նման խորհելու: — Շարունակեց զիս գովել, առանց մոռնալու նաեւ փառասանել ինքզինքը, զիս լաւ հասցուցած ըլլալուն համար: — Երեւակայութիւնը թուիք առած էր եւ անդադար կը խօսէր: Գիտէի թէ չէր քնանար երբ այս տրամադրութեան տակ կը գտնուէր: Իր ննջանեակը իմ սենեակիս կից էր եւ կը լսէի իր ոտնաձայնը: Յայտնի էր թէ կը պտտէր սենեակին մէջ: Ես յոգնած ըլլալով անմիջապէս պառկեցայ. ըսնա տարեր է: — Յանկարծ արթնցայ, Փօնթիւի ըզվս կեցեր, կը ցնցեր զիս: — Ի՞նչ պատահեցաւ, յարձակո՞ւմ մը գործեցին թշնամիները, հարցուցի: — Ոչ: Ձեր կեղծ յատակագիծերու գաղափարը տխմարական բան մըն է: — Ի՞նչ... — Շատ թափ տուեր էք ձեր երեւակայութեան: — Բայց դուք ալ նոյն գաղա... — Ձեզնք այդ մասը: Մոռցէք ձեր այդ գաղափարը: Գիշեր բարի: — Զարմանք չափ ու սահման չունէք, պիտէի թէ աւելորդ էր բացատրութիւն պահանջել որովհետեւ Փօնթիւի ըսած էր իր վերջին խօսքը: (Շար.)

արժեքաւոր մարդիկ յարաբերութեան մէջ մըտ - նեն եւ միասին կատարուի հիմնական օրէնքներու բարենորոգումը »:

Զօրավարը այս առթիւ յայտնեց թէ պատ - րաստ է խորհրդակցելու հանրապետութեան նա - խագահին հետ, ոչ թէ էլիզէի պալատին, այլ Մարլիի մէջ, ուր անգամ մը տեսակցած են:

Իբրեւ եզրակացութիւն, զօրավարը անհրա - ժեշտ կը դռնէ փոխել ներկայ իրաւակարգը: Ինք երբեք պիտի չչարմարի այսօրուան կարգուսար - քին հետ, եւ բոլոր ուժերով պիտի աշխատի խոր բարենորոգում կատարել, կարելի եղածին չափ շուտ:

Միջազգային հարցերու առթիւ, զօրավարը շեշտեց թէ անհրաժեշտ է համաձայնութիւն մը գոյացնել Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ միջեւ: Այս առթիւ քննադատեց եւրոպական բանակի ծրագրե - րը: Հարցումներ եղած ատեն, «ներքին խնդիր» կոչեց իր կաղմակերպութեան մէջ ծագած պա - ռակտումը:

ՄՈՍԿՈՒԱ ՁԷՆՔ ԿԸ ՃԱՐԷ...

Քորէյայի դաշնակից ուժերու ընդհ. հրամա - նատար զօր. Բիճուէյի վերջին տեղեկագրին հա - մաձայն, Քորէյայի տեղական եւ շինական ուժերը զինուած են 10. Միութեան ճարած զէնքերով:

Գաշնակիցներուն արդէն ծանօթ էր թէ հիւ - սիսային Քորէյացիները զինուած են Մոսկուայի կողմէ: Գալով շինական ուժերուն, անոնք սպա - րազինուած էին այլազան զէնքերով, բայց ներկա - յիս որոշ է թէ 10. Միութեան լայն օժանդակութիւ - նը կը վայելեն: Արդարեւ, Մոսկուա անոնց տրա - մադրած է հրասայլեր, թնդանօթներ, հակօդա - նաւային հրետանի, զնդացիներ, բեռնակառքեր եւ զանազան ինքնաշարժ զէնքեր:

Զօր. Բիճուէյ մանրամասն ցանկը պատրաստ - արած է տրամադրուած ռազմական պիտոյքներուն եւ այդ պատճառով կը մերժէ ընդունել 10. Միութեան մասնակցութիւնը զինադադարի բանակցու - թեանց: Որոշ յառաջդիմութիւն նկատելի է այդ զորքին մէջ, բայց օդային կռիւները կը շարուն - նակուին: Անցեալ օր, 60 դաշնակից ռաբաժիւններ, որոնց կ'ընկերանային 100 որսորդ օդանաւեր, օ - դամարտի բռնուեցան ութսուն կարմիր օդանաւե - րու հետ: Ձիւնայինները կորսնցուցին եօթը որսորդ օդանաւեր, երեք հատ ալ վնասուեցան: Ոչ մէկ կո - րուստ դաշնակից օդատորմիկէն: Ձիւնադադարի դաշնակից ներկայացուցչը յայտարարեց թէ ի հարկին դործի պիտի ձեռնարկեն, եթէ սպաննա - լիքները չարունակուին:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԴԻԻԱՆԱԳԷՏՆԵՐԸ եւ լրա - գրողները երկուշաբթի օրէն ի վեր պիտի չլինան ճամբորդել Սէնի, Սէն է Ուազի եւ Սէն է Մառնի նահանգներուն մէջ, առանց Մասնաւոր արտօնու - թեան: Պէտք է դիմում կատարել 48 ժամ առաջ: Մասնաւոր արտօնութեան հաստատեցին նաեւ Անգ - լիա, Հոլանտա եւ Մ. Նահանգները, նկատի առ - նելով 10. Միութեան եւ արբանեակ երկիրներու դրած արգելքները՝ իրենց ներկայացուցչներուն զէմ:

ԱՆԳԼԻԵԻԳԻՊՏԱԿԱՆ բանակցութիւնները պի - տի վերակսին այս շաբթուան վերջը: Եզրպտական կառավարութիւնը միշտ կը պահանջէ որ անգլ. զօրքը քաշուի ջրանցքի շրջանէն, իսկ Մեծն Բրի - տանիա կը պնդէ որ Եզրպտոս մասնակցի Միջ. Ա - րեւելքի պաշտպանութեան: Կը կարծուի թէ կա - րելի պիտի ըլլայ լուծել Սուտանի հարցը:

10. Միութեան ծանուցագիր յանձնեց անգլ. լիակազմ, Քրանսակա եւ ամերիկեան ղեկավարներ - րուն, առաջարկելով ժողով գումարել գերմանա - կան հարցին լուծման համար:

ԻՐԱՆԻ վարչապետին ընդդիմադիր կուսակ - ցութեան ղեկավարը, ձէմալ Իմամի, կ'ամբաս - տանուի թէ 18 միլիոն Քրանքի զեղծում գործած է: Ձերբակալման հրամանագիր հանուած է:

ԳՈՒՊՏՅԻ մէջ զօր. Պաթիսթա, սպիրիչի մը սողան, որ նախագահութեան բարձրացած էր, յեղափոխութիւն մը սարքելով նորէն գրաւեց իշ - խանութիւնը: Կ'ըսուի թէ նախագահը փախած է:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ վարչապետը, Փլասթիրաս, կաթուած ունեցաւ ձախ թելին վրայ: Վիճակը մտահոգութիւն կը պատճառէ:

ԹԷՂՐԱՆԷՆ կը հեռագրեն թէ 30 իսլամ ահա - բեկիչներ, որոնք բանտարկուած են, կամաւոր ծոմ յայտարարեցին, որպէս զի կատապալութիւ - նը դատէ կամ արձակէ զիրենք:

ՀՆԴԿԱՍԻՆԷՆ կը հեռագրեն թէ կառախումբ մը, որ կը բաղկանար 15 վահոններէ, անդունդը գլորեցաւ Քամպոնի մէջ, դաւի մը հետեւանքով: 85 հոգի մեռան:

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ հարաւային եւ արեւմտեան շրջաններուն մէջ ընտրութիւններ կա - տարուեցան կիրակի օր: Ձախջախիչ մեծամաս - նութիւն չահեցաւ կառավարական կուսակցու - թիւնը:

« ԱՐԱՄ » ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ 25ԱՄԵԱԿԸ

Անիէն Պուս-Քոլումպի Հ. Յ. Դ. « Արամ » ենթակոմիտէի Փարիզի Շրջ. Կոմիտէին հովանա - ւորութեամբ կը տօնէ իր հիմնադրութեան 25ամ - եակը կիրակի, 16 Մարտ, ժամը 16էն 23, Անիէնի ընկերվարական սրահը, 149 bis, Avenue d'Argenteuil. Կը խօսի ընկեր Մ. Տէր Թովմասեան: Գեղարուեստական բաժին: « Պաշտօնս խորմ - բալ է »: Մուտք ազատ է:

Հ. Մ. Մ. Ի պատանակար

Ապրիլ 6ին, Cercle Militaireի մէջ: Ժամը 4էն կէս դեռեր:

ՀՈՅ-ԲՈՅԺ

- ժող. ամաթերք բժշկութեան հմբագիր Ե. ՆԱՐԻՈՒՆԻ 12ԲԻ ՏԱՐԵՇՐԱՆ (1952) Բաժանորդագրութեան հոգի պայմանները — Ցրանսա՝ տարեկան 800 Քրանք, արտասահման՝ տարեկան հազար Քրանք: ՄԱՐՍԷՅԼ. — Մայրքեան, 3 Bld. Théodore Turner. ՎԱԼԱՆՍ. — Արսէն Տէր Մարգիսեան, 15 rue St. Jacques: ԼԻՈՆ. — Դազար Դազարեան, 56 rue Cuvier: ԿՐԸՆՈՊԸ. — Սիւրբան, 28bis, Cours Jean Jaurès: ՆԻՍ. — Ե. Չօրեան, 3 rue Petit Parc: ՏՐԱԿԻՆԵԱՆ. — Հայկազ Չօրեան, 6 rue de la République: ՎԻԷՆ. — Կիւլպէնի Սուրբասեան, 144 rue Serpaize: Ս. ՇԱՄՈՆ. — Ընդերկեան, 8 rue Jean - Dugas:

Մեր բաժանորդներուն կը տեղեկացնեմք թէ այս Հինգշաբթի, 14 Մարտ, Խոսքով Վշտունի պիտի գտնուի Ալֆրէդիլ, գանձելու համար ՀԱՅ - ԲՈՅԺ»-ի բաժնեգրիները (1952 տարեշրջան): Այդ առթիւ ամէն բաժանորդ պիտի ստանայ նաեւ Նո - յեմբեր - Գեղեցիկների թիւը, որ նոր լոյս տեսաւ: Մամուլի առկ է Յունուար - Փետրուարի թիւը: ՀԱՅ-ԲՈՅԺ

ԵՐԿՈՒ ՁՈՂՆԵՐՈՒ ԹԱՂՈՒՄԸ

Այսօր, չորեքշաբթի, ժամը 10.30ին Պրիւք - սէլ, 18 rue Stassart (Ixelles), տեղի կ'ունենայ յուզարկաւորութիւնը Տիկին Նուարդ Արմէն Մը - սրբեանի, (ծնեալ Չէչէեան Պոլիս, 1888), եւ այլ տիկին Տիգրան Խաչատուրեանի (ծնեալ Նեկտար Չէչէեան, Անգարա, 1905), որոնք զոհ դացին օդանաւային արկածի մը, մարտ 3ին, Նի - սի մէջ: Արարողութեան վերջ մարմինը պիտի ամ - փոփուի Evese քաղաքի գերեզմանատան ընտանի - կան դամբարանին մէջ: Կը խնդրուի ոչ ծաղիկ, ոչ ալ ծաղկեպսակ ղրկել: Անոնք որ մահազգ չեն ստացած, թող հաճին ներկայ իբր այն նկատել:

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԱՐԱԶԱՆԻԷՍ

Կազմակերպուած Պանէէօ Գաշնի Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի մասնաճիւղին կողմէ, Նոր Սերունդին օրուան առթիւ: Այս Շաբթի 20.30էն մինչեւ լոյս, Biccetref քաղաքապետարանի սրահին մէջ, Salle տիւ Փաքոսիւս Լայիֆ, 5 բիւ Փիէր Պրօսպէր: Մէթրօ Փորթ Թիթալի, օթօպ. թիւ 125 Փորթ Օր - լէանէն եւ իջնել ըիւ տը լա Ռէպլիկալիք: Հայկական սար, երգ, արտասանութիւն եւ խիստ ծիծաղաշարժ զուեշտ, «ԻՄ ՊԱՇՏՈՆՍ Է ԽՈՒՄԲԱՆ»: Կովկասեան նուազ՝ Թառխա ԳԱՐԵ - ԳԻՆ եւ ԲԵՆՈ: Ընտիր նուազախումբ: Ճոխ պիւ - Ֆէ: Մուտք 150 ֆր.

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ. — Լիոն. — Մարտի 15էն ծա - նօթ վաճառական Պ. Ժօզէֆ Տալուս 50.000 Քր. նուիրած է Լիոնի եկեղեցւոյ շինութեան Փօնտին: Ազգային Միութիւնը հրապարակաւ շնորհակա - լութիւն կը յայտնէ այս ինքնաբեր եւ առատա - ձեռն նուիրատուութեան առթիւ:

ՆՈՒԱԳԱԶԱՆԻԷՍ Մարտ 22ին ժամը 21ին ECOLE NORMALE DE MUSIQUEի մէջ: 78, Rue Cardinet, métro: Malesherbes Գոնարիկ Ղազարոսեան ԳԱՇՆԱԿԱԶԱՐՈՒՄԻ կը ներկայացնէ Programmes bien tempérés երու շաբթին մէջ Պախ, Փրքուել, Ռամօ, Սքառլաթի, Պեթհովըն, Մոցարթ, Շուպեն, Շուբան, Պոպու Շօփէն եւ Գոհարիկ Ղազարոսեան — (Programme en Ré majeur):

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ « Ահարոնեան » խումբի ընկերական հաւաքոյթը՝ այս հինգշաբթի ժամը 21ին, Ազգ. Տան մէջ, 32 rue de Trévisse, Ca - det: Հայերէնի դաս, երգի փորձ:

ԱՌՆՈՒՎԻԼ ԼԷ ԿՈՆԷՍ. — Հ. Յ. Դ. Նոր Սե - րունդի Շրջ. վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հը - րաւերէ մասնաճիւղին անդամները եւ վարչութիւ - նը այս հինգշաբթի ժամը 9ին, եկեղեցիին սրահը: Բոլորին ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: Կարե - ւոր օրակարգ:

ԱՆԻԷՆ-ՊՈՒԱ ԳՈՂՈՄՊ. — Հ. Յ. Դ. «Արամ» ենթակոմիտէի ժողովը այս հինգշաբթի ծանօթ հաւաքատեղին: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Բոլոր - րին ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՏԷՍԻՆ. — Նոր Սերունդի օրուան տօնակա - տարութիւնը, մարտ 29ին, երեկոյեան Ժ. 20.30ին Հ. Յ. Դ. տան մէջ: Կը հրաւիրուին բոլոր հայ - բնակիցները:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ. — Վասպուրականի Հերո - սամարտի 37րդ տարեդարձի տօնակատարութիւնը Մարտի 18ին մէջ Մայիս 18ի կիրակին, մեծ պատ - րաստութեամբ:

ԱՐԵՒՄՈՒՏՅԻ ԼՍԱՐԱՆԻՆ Հերթական հաւա - քոյթը այս չորեքշաբթի երեկոյ, Գատէի սրճարա - նին վերնաշարիւր: Կը խօսի երիտասարդ մտաւոր - ական Պ. Վոսմ Գուլումեան, ընկերաբանական շահեկան նիւթի մը մասին:

ՅԱՌԱՔՐ ԼԻՈՆԻ մէջ

Կը ծախուի, Մարտ 11էն սկսեալ, Place Gui - chardի լրագրավաճառի կրպակը, Bourse de Travailի դիմացը:

ՅԱՌԱՋ Կը նուիրեն

Պ. Պ. Պալիկեան վեցամսեայ «Յառաջ» կը նուիրէ իր մէկ ազգականին (Կուսէնիլի):

ՓՆՏՈՒՅԷՔ ՊՈԼՍՈՅ Ս. ՓՐԿԻՉ ԱՄՍԱԳԻՐԸ

Ազգ. Հիւանդանոցի պաշտօնատեղիքը որ իր դիտական եւ զբաղական ճոխ եւ շահեկան բովանդա - կութեամբ կը հետաքրքրէ բոլորը: Տարեկան բաժնեգրին՝ 1.200 Քրանք: Կրնաք դիմել Մ. ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ՝ 46, Rue Richer, PARIS (9^e): C.C. Paris 3630-66:

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Հայերու մեծամասնութիւնը չի դիտեր որ հայ մարտիկներու մասնակցութիւնը Քրանսական բանակին մէջ հերոսական եւ քաջութեան դրուագ - ներ արձանագրած: Այս փառքի էջերը արձանագրուած են Պատ - տոյ Հատորի մը մէջ, շնորհիւ մեր կազմակերպու - թեան եւ հրամանատար Hôpitalierի (բանակի պատ - մադրական սպասարկութեանէն եւ մեր կազմակեր - պութեան մասնագէտ-խորհրդականը): Նախարարական հրամանը ստացուած ըլլալով պատիւը ունինք ներկայացնելու հեղինակը եւ դոր - ծը, պատուոյ զինեձծով մը որ տեղի պիտի ու - նենայ 17 Մարտ ժամը 6.30ին Cercle Militaireի մէջ (place Saint-Augustin): Մարտիկներու Միութեան նախագահ՝ ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ

Մշտնադար կ'ուզուի

Լաւ դերձակ մը, չափի վրայ, այլ մարդոց եւ կանանց համար: Դիմել՝ Tetruska, 12 rue Taylor, Փարիզ (10):

Մ Ի Մ Ո Ւ Ն Ա Ք Ո Ր . . . Միշտ լաւագոյն մաշք

Լիլայի

Կրնաք ընել, համով - հոտով ու մանաւանդ... հաճելի մթնոլորտի մը մէջ Ամէն Ուրբաթ, Շաբաթ եւ Կիրակի ՍՈՆԵԱ ԳԱՐԱԳԱՇԻՆ երգերը ու արեւեան նուազը պիտի գտնէք այնտեղ: Ելէք métro Trinité կամ Notre Dame de Lorette եւ 24, RUE ST. LAZARE Զեղի կը դիմաւորէ ԼԻԼԱՆ (AUX LILAS)

ԳՈՐԾԱԻՈՐ ԿՈՒՂՈՒԻ Կօշիկի լաւ դորձաւոր կ'ուզուի, Villejuifի աշ - խատանոցին համար: Դիմել կէս օրէ վերջերը 2 — 7 Պ. Վանլեանի, 7, Rue Gaudot de Moroy, Փա - րիզ: Մէթրօ՝ Մատլէն: Հեռ. Opé. 01-08:

Le Gérant: A. NERCESSIAN Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme, Paris(13)

ՅԱՄԻՐԱԶ

ՕՐԱԽՆԵՐԻՔ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH Fondé en 1925, R.C.S. 376.286

Directeur : SCH. MISSAKIAN
17, Rue Damesme — PARIS (13e) Métro : TOLBIAC
Վեցամս. 1100 ֆր., Տար. 2200, Արտ. 3000 ֆր.
Tél. GOB. 15-70 Գիւ 10 ֆր. C.C.P. Paris 1678-63
Vendredi 14 MARS 1952 Ուրբաթ 14 ՄԱՐՏ

28րդ ՏԱՐԻ - 28e Année No 6712-Նոր շրջանի քիւ 2123

Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱԿԻԱՆ

ՄԵՐ ԽՕՄԻՔ

ՄԻՇՏ ԱՆՊԱՏՐԱՍՏ

Մի դարձանաք որ շարունակ օրուան եւ վաղուան պահանջները կը յիշեցնենք, հիմնուելով երբեք փաստերու վրայ :

Միայն վերջին երեսուն տարիներու պատմութիւնը կ'ապացուցանէ թէ որքան թարթափուն եւ թարթափամ վիճակ ենք ունեցեր՝ ճակատագրապէս կան պահերու մէջ :

Երեւակայեցեք որ երբեմնի Ազգ. պատուիրակութիւնը չէ կրցեր անհրաժեշտ դումարը ճարել, ամբար 200 հազար Ֆրանք զրկելու համար Կիւլիկա : Կամ հոգալու համար ուրիշ ծախքեր :

Եւ այս՝ այնպիսի ժամանակ մը երբ ազգային ջոջերը Փարիզ համախմբուած էին :

« Պատուիրակութիւնը նեղն է : Ամէն աղբիւր ցամքեցաւ » . (Ա. Զօպանեան, 30 Հոկտեմբեր 1919) :

Աւելի՞ կազդուրիչ էր քաղաքական գործունէութեան պատկերը :

Ունէի՞ն որոշ ուղեգիծ : Գոնէ նուազադոյն ծրագիր մը, ի նախատեսութիւն անակնկալ դէպքերու : Նորէն վիճակեան կանչէնք Պ. Զօպանեանը, Պ. Մ. Տամատեանի ուղղած նամակներով :

Ազգ. պատուիրակութեան մնայուն խորհրդակցանքը Պէյրութ կ'ընէր 1920 Դեկտեմբերին, անշուշտ մասնաւոր առաքելութեամբ :

Ինչպէս միշտ, այն տեղէն ալ նամակ մը կ'ուղղէ Տամատեանի (անթուական), տեղեկութիւններ տալով իր տեսակցութեանց մասին :

Այս առթիւ կ'ընէր թէ Ահարոնեան ստորագրած է Սեւրի դաշնագիրը, «որ կը նուիրապետէ հայ անկախ անկախութեան գոյութիւնը : Բայց անկից դուրս մնացող հայ հողամասերը եւ Կիւլիկայի մէջ իրար թուրքերու կը ձգէ » :

Այս անակնկալին առջեւ, Ազգ. պատուիրակութիւնը գործի կը ձեռնարկէ, մեր իրաւունքները պաշտպանելու համար :

Լաւ է որ նամակին բնագիրը կարգաք. (Հայ. Կոչնակ, 9 Փետրուար էջ 131) :

« Ազգ. պատուիրակութիւնը դաշնագրին ստորագրութեան չորս օր յետոյ գրութիւն մը ուղղեց Գերագոյն խորհուրդին՝ բողոքելով Կիւլիկայի եւ այլ հայ հողամասերու թուրքերու ձգումը : Բայց պետք է որ ազգը յայտնէ իր կամքը այս մասին եւ նոր mandat մը տայ Ազգ. պատուիրակութեան : Ըստ վերջին Համագումարի directiveին, պատուիրակութիւնը շրջաբերական մը ուղղեց ազգ. մարմիններուն : Ատանայի Ազգ. Միութեան եւ Կիւլիկայի Ս. Կաթողիկոսին ուղղեալ օրինակները Միւրտիչեան պիտի զրկէր եզրապատ, որ հանկից հասցունէր : Արդեօք Ատանա հասա՞ւ այդ գրութիւնը » :

Պ. Զօպանեան կը խոստովանի թէ « դժբախտաբար ինծի օրինակ մը չտուին, որ հետո բերած ըլլայի » :

« Ինչ որ ալ ըլլայ, հարցը դրուած է, եւ էն կարեւոր պատասխանը Կիւլիկայի Հայոցմէ պիտի դայ » :

Կրճրանք՝ ամբողջ ողբերգութիւնը, — հարցը դրուած է արդէն, բայց... Իրաւասու մարմինները տակաւին չեն ստացած Ազգ. պատուիրակութեան շրջաբերականը :

Անշուշտ օր մը պիտի ստանան : Յետոյ ժողով պիտի դումարեն : Նոր լիազօրութիւններ պիտի տան : Եւ վերջապէս ուղեգիծ պիտի մշակեն, Կիւլիկայի եւ միւս հայկ. հողերը ետ պահանջելու համար :

Ճիշդ այն պահուն երբ « միլի չէթա » ներք սրբնթաց կ'արշաւէին, եւ Պ. Պուլիտեաները դատարարութեան ճամբան կը հարթէին ...

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԲԱՐԵԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ

Մերուկ Ամերիկացի մեծահարուստ մը, 1922ին, էր հողեկալարքի ժամուն, իր քովը կը կանչէ իր առեւտրական հաստատութեան տնօրէնները եւ կը պատուիրէ .

— Իմ մահէն վերջ, ամէն տարի, մեր ընկերութեան դուր շահին երկու երրորդը պիտի նուիրէք բարեկարգող եւ կրթական հաստատութեանց... Այս վերջին փափաքս պիտի կատարէք յաւիտեանս յաւիտենից... Մահէն երեսուն տարի վերջ, կ'իմացնէք նուէրներուն դումարը... Բարեկարգող մեծահարուստին հրամանը կը գործադրուի՝ ամենայն խղճմտութեամբ : Կտակահատարները, քանի մը շաբաթ առաջ յայտարարեցին արդիւնքը — երեսուն տարուան մէջ, Օճառի ընկերութիւնը, իր շահած իւրաքանչիւր երեք տարին երկուքը նուէր տուած է՝ հոս, հոն — դումար երեսուն միլիոն տոլար... Կը ճանչնամ Անգլիացի մեծահարուստ մը, լորտ Նաֆիլտ, որուն ամէնէն համեստ չէք այս կամ այն բարեկարգող ընկերութեան, մէկ միլիոն սթերլին է, այսինքն 2.800.000 տոլար : Վերջին քսան տարուան մէջ, այս ամուրի մարդը, ազգին նուիրած է երեսուն միլիոն սթերլին — 84 միլիոն տոլար :

Անգամ մը կը հարցնեն իրեն թէ ինչո՞ւ այդքան առատաձեռն է, կը պատասխանէ . — Եղբայր 65ը անցայ... կնիկ չունիմ, դուստր չունիմ, արդական չունիմ... շահածոյս՝ թողալով պէս կ'ապրիմ՝ եթէ ուղեմ... Գրամը ինչ պիտի ընեմ, հե՞տո պիտի տանիմ... Դժբախտաբար, սակայն, կան Կրետոսներ, որոնք յաճ չեն պարտիկ փրկափայտի քանակը . « Տէրը եղիք Եգիպտոսին, Յունաստանին, Հնդկաստանին, — « Ենթարկէ՛ք ինչ իշխանութեան, համար հողը մոլորակից, — « Վստա՛հ եղիք, այս աշխարհէն, իմ ու քու ինչ թափանքի է լոկ, — « Տալ կամ գումար մերմակ պատաճ, երկու կամ գումար հողը դաշտին... »

... Ի՞նչ մեծ բեռ մը կը պակտէր հայ ազգին ունեցէ՛ք, եթէ օրինակ, Պ. Գ. Կիւլայէնիկան, ստեղծէր ազգային հիմնադրամ մը — մէկ, երկու, հինգ միլիոն տոլար — որպէսզի ալ պէտք չունենայինք « պնակ » պտուղներու՝ մէկ բանուորին դուռէն միւս բանուորին դուռը : — Աղքատաց պնակն է, անտես մի առնէք... չէն եւ պայծառ մնաք... ԵՒՐՈՊԱՅԻ

ԱՌԱՋԻՆ ՊԱՏԻՃՆԵՐԸ

Եզրագրող « Սեւ Եարաթ »-ի (26 Յունուար) դէպքերուն առթիւ, Դ. օր առաջին պատիժները կրեցին հինգ ամբաստանաւորներ, դատապարտուելով 8էն 12 տարի բանտարկութեան : Տակաւին պիտի դատուին աւելի քան 800 ամբաստանաւորներ : Զինուորական ատենանի մէջ, առաւելագոյն օրինակելի պատիժը պահանջած ատեն, ընդհ. դատախազը ցոյց տուաւ քարտէս մը, որու համար « կրակի պիտի տրուէր ամբողջ Գահիրէն » : Եւ բացատրեց թէ ամբաստանաւորները « անասուններու պէս վարուած էին, խոտմութիւն սերմանելով՝ հայրենասիրութեան դիմակին տակ » : Եւ տեղ թէ անհրաժեշտ է արագ եւ խիստ պատիժներ տնօրինել, վերահաստատելու համար վստահութիւնը եւ ապահովութիւնը երկրին մէջ, « որ օտարականները եւ Եզրագրողները պէտք է հաւասարապէս կարենան միասին ապրել խաղաղութեան եւ անդորրութեան մէջ » :

Ամբաստանագիրը կ'ընէ թէ հինգ դատապարտեալները կրակի տուած էին Փլացա Միւնման, ոչնչացնելով կահ — կարասիները, աւարի տալով ամէն բան : Ոմանք հրազէն ալ ունէին :

Գատախաղութեան ատեն, պողպատէ ստղաւարտով ոտականներ կը պաշտպանէին դատական ատենը, որ կը բաղկանար երեք քաղաքային դատաւորներէ եւ երկու երէց սպաներէ :

ԱՆՊԱՏ. հասաւ Հարաւ. Եւրոպայի դաշնակից ուժերու հրամանատարը, ծովակալ Բերնի : Հաւանական է որ ճշգէթ թուրքերու զինուորական զերը՝ Ատլանտեանի դաշինքին մէջ : Պիտի այցելէ նաեւ Սթէնը :

Նոր դահլիճին առաջին զործերը

ԳԻՆԵՐՈՒ ԲԱՐՁՐԱՅՈՒՄԸ ՊԵՏԻ ԱՐԳԻՆՈՒԻ
Փարիզի սակարանը զգալապէս ազդուեցաւ առջի օր, երբ նոր դահլիճը յաջողութիւն կը դառնէր Ազգ. ժողովին մէջ : Թղթադրամ սթերլինը, որ Գ. օր 1070 Ֆրանք կ'արժէր ազատ շուկային մէջ, ինչու 1045ի, տոլարը՝ 466էն 461ի : Ոսկին Գ. օր իջած էր 602.000 Ֆրանքի (նախապէս 611 հազար), նախօրէնը՝ 4720ի (4790), զուեց. ոսկին 4450ի :

Անցեալ շաբթու սթերլինը բարձրացած էր 1110 Ֆրանքի, իսկ տոլարը՝ 486ի :

Հրապարակին վրայ ազդած է նաեւ ուրիշ նըպաստաւոր պարտագայ մը, — Վճարումներու եւ ընդհանր Միութիւնը որոշեց հարկեր միլիոն տոլարի վարկ մը տրամադրել Ֆրանսայի, որով Փետրուարի բացը 129 միլիոն տոլարէն կ'իջնէ 29 միլիոնի : Այս դումարը պիտի վերադարձուի յառաջիկայ Յունիս 30ին : Եւրոպայի Տնտեսական Գործակցութեան խորհուրդը ժողով պիտի դուրս տայ այսօր իսկ, Փարիզի մէջ, վաւերացնելու համար այս վարկը :

Նոր վարչապետին զլխաւոր հոգերէն մէկն էր այս պարագան, ինչպէս բացատրեց Ազգ. ժողովին մէջ : Անցեալ շաբթու բանակցութիւններ կը կատարուէին Պելժիտայ հետ, 100 միլիոն տոլարի փոխառութեան մը համար, որպէսզի աւելի ճանաչել Պանք տը Ֆրանսի ոսկի պահուածքը : Ճիշդ ժամանակին օգնութեան հասաւ Վճարումներու Միութիւնը, այն հիման վրայ թէ անդամակից պետութեան մը փոխառութիւնը ուրիշ անդամէ մը կը հակասէ իր սկզբունքին : Թերթերը միեւնոյն ատեն հարողեցին թէ Ֆրանսա, մօտաւորապէս 29 միլիոն տոլարի ոսկեզրամ պիտի ստանայ, իբրեւ իր բաժինը՝ Գերմանիոյ մէջ դառնուած ոսկիէն, որով 129 միլիոնի բացը կը գոցուի :

Նոր վարչապետին երկրորդ հոգն է Պանք տը Ֆրանսէն ստացած 25 միլիոն Ֆրանքի վճարումը՝ Մարտ 20ին : Կը յուսացուի թէ պետական գանձը յառաջիկայ շաբթու ի վիճակի պիտի ըլլայ այս դումարը վճարելու, բայց Պ. Փինէ նոր պայմանագիր մը կ'ընէ Պանք տը Ֆրանսի հետ, պայմանաժամը երկարաձգելու համար :

Նոր կառավարութիւնը գործի ձեռնարկած է արդէն, զինքը իջեցնելու համար : Զննուած են երկրորդականութեան, մտադրործական արտադրութեան (ինքնաշարժ եւն.) համար ծրագրուած յաւելումները : Կաթին դինն ալ պիտի իջնէ շաբթու օր, ինչպէս կը գրեն թերթերը, մանաւանդ որ եկածը դարուն է : Առաւելագոյն զինքը պիտի նշանակուին պանիքին եւ կարագին համար : Պիտի սահմանափակուին առեւտրական շահերը, մասնաւորապէս ուտեստի հրապարակին վրայ : Արգիւտած է բարձրացնել ձերմակեղէնի, լուսացքի, հարուստներու մաքրագործման եւն. գինիերը :

Դահլիճին հակառակորդները չեն հաւատար թէ պիտի յաջողի այս քաղաքականութիւնը : Ժողովրդական Եարժումը յոռետես է, իսկ ընկերավարականները ուղղակի բացասական դիրք բռնած են : Իրենց նախկին ընդհ. քարտուղարը, Գ. Մայէր, առջի օր կը դրէր թէ « ոչ մէկ վստահութիւն ունին նոր կառավարութեան կազմին, մըտադրութեանց եւ կատարելիք գործերու մասին » : Բայց միեւնոյն ատեն կը բացատրէր թէ չեն ուղեր դահլիճը տապալելու ամբաստանութեան տակ ինչպէս :

Ժողովրդական կուսակցութեան վարիչ ղեմաբերէն Տը Մանթոն ճառ մը խօսելով, ըսաւ թէ « Համոզուած են որ Պ. Փինէ երբեք պիտի չընկրկի վճարական, միեւնոյն անգամ խիստ միջոցներու առջեւ : Ան այժմ վճարած է ուղղակի ազդել զինքը իր վրայ, վարչական տնօրինութիւններով » :

Մոսկուայի նոր ձեռնարկը

ԴՄՇՆԱԿԻՅՆԵՐԸ ՆՈՐ ԼՈՒՍԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆՑ ԿԸ ՍՊԱՍԵՆ

Անգլիոյ արտաքին նախարարը առջի օր նախական խորհրդակցութիւն մը կատարեց Լոնտոնի Ֆրանսական եւ ամերիկեան դեսպաններուն հետ, Ս. Միութեան նոր ծանուցագրին առթիւ, պարզելով իր կառավարութեան դիրքը :

Մանրամասնութիւնները զաղանի պահելով հանդերձ, իբրակի ազգիւրէ կը հաւաստեն թէ բրիտանական եւ ֆրանսական կառավարութիւնները աւելի արամաղիւ են լուրջ համարելու Մոսկուայի առաջարկը, քան Մ. Նահանգները : Անգլիա եւ Ֆրանսա կ'ուզեն ստուգումներ կատարել եւ նոր լուսարանութիւններ ստանալ, հաստատելու համար թէ քարոզչական մարզանքէն աւելի արժէք մը ունի՞ այս ձեռնարկը :

Լոնտոնի պաշտօնական շրջանակներուն մէջ կարծողներ կան թէ նոր ծանուցագիրը որոշ փոփոխութիւն մը կը ցուցնէ Մոսկուայի քաղաքականութեան մէջ՝ բաղադատելով անցեալ դարնան Փարիզի մէջ կատարուած բանակցութեանց հետ :

(Լոնտոնի շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

Ամերիկեան խարխախներ Բրիտանական հողին վրայ

Ինչ կը նշանակէ հայրենասէր ըլլալ, ինչպէ՞ս կարելի է սիրել հայրենիքը...

Այս հարցումներուն պատասխանած ըլլալու համար չի բաւեր մեր «յառաջընթացական» աղբա- ըրիկներուն պէս առտու իրիկուն գովաբան հիւսել...

Հայրենիքը յաւիտեանական է, իսկ իշխանու- թիւնները՝ անցաւոր։ Ամէնէն մեծ հայրենասէրները ամենախիստ ձեռով քննադատած են իրենց երկրին թերութիւն- ները...

Ունէ սէր, մանաւանդ հայրենիքի սէրը, կը չարտուր գործըրով, եւ զոհաբերութեան ընդունա- կութիւններով։ Վճռական վարկեաններուն, երբ հայրենիքը պէտք ունի իր գաւազներուն նուիրու- մին, ով կը պատասխանէ անոր կոչին, կը տրա- մադրէ իր բոլոր կարողութիւնները, կը զոհէ ա- մէն բան, ան է ճշմարիտ հայրենասէրը։

Մօտիկ անցեալի Հայոց պատմութիւնը իր է- ջերուն մէջ անընթացօրէն արձանագրած է անուն- ները անոնց, որոնք հայրենասիրութիւնը կրօնք դարձուցին եւ սրբացան։

Արտասահմանի մէջ, հեռու հայրենի հողէն եւ անմիջական պարտաւորութիւններէն, ինչպէ՞ս հնարաւոր է հողինը վարակել հայրենասիրու- թեան խոր ու տոկուն զգացումներով։

Միակ արդիւնաւոր միջոցը Հայոց պատմու- թեան եւ մշակոյթի արժեքներուն բազմակողմանի ծանօթացումն է։

Ան որ բաւականաչափ լուրջ հայեցի կրթութիւն ունի, ան որ իւրաքանչեւ է մեր լեզուն եւ լեզունի գիղած գրական դասերը, ան որ կը ճանչնայ մեր հինաւոր ժողովուրդին անցուցած պատմական դարաշրջանները, պիտի սիրէ հայրենիքն ու Հա- յաստանը եւ ինքզինք պիտի գգայ մէկ անբաժա- նելի մասնիկը այս ամբողջին։

Եւ որքան հիմնաւոր է մէկուն հոգեկան հա- զրդութիւնը իր ժողովուրդի մշակոյթի արժեք- ներուն հետ, այնքան անկեղծ եւ բուռն է նաեւ իր սէրը հայրենիքին եւ ազգին հանդէսը։

Հայրենասիրութեան փանշունները անոնք են, որոնց ազգային կրթութիւնը պրոպագանդա- յապարակ տեղիքներէն եւ մակերեսային ծանօթու- թիւններէն անդին շանցնիր։

Սփիւռքի նոր սերունդը գրկուած է հայրենա- սիրութիւն ներշնչող բնական աղբակներէն։ Ա- նոր աչքերուն դէմ ոչ մեր լեռներն են կանգնած իրենց վեհաշուք եւ սպաւորիչ խորհուրդով, ոչ մեր աղբիւրները կը կարկաչեն իրենց կախարդա- կան պաշտօնութեամբ եւ ոչ այլ մեր դաշտերը կը տարածուին իրենց բերքով ու բարիքով։

Երկրի շունչն ու ոգին չեն թափանցեր դա- ղութիւնը մէջ հասակ նետող մեր երիտասարդու- թեան հոգիէն ներս։ Թննդավայրի սահմանափակ սէրն անգամ գոյութիւն չունի, որ այնքան ան- հրաժեշտ է ամբողջական հայրենասիրութեան կերտումին համար։

Որով, ճշմարիտ հայրենասիրութեան ներշն- չումը կարելի է ստանալ հայկ. մշակոյթից, անոր գանձերուն իւրացումով եւ անոր բնագաւառնե- ռուն մէջ կատարուած հոգեկան ուղեւորումով։

Միտքի՛ ամէն բանէ առաջ կը նշանակէ ճանչ- նալ։ Մենք չենք կրնար սիրել բան մը, զոր՝ չենք ճանչնար։ Մերձաւորութեանէն ետեւ շփումէն է որ կը ծնի սէրը։ Հեռավորութիւնը եւ յարաբերու- թիւններու խզումը մեր զգացումները կը քայքա- յեն եւ կը սրբեն։

Ահա թէ ինչու հայրենասիրութիւնը դարձած է դատարարական գործ եւ հոգեկրթութիւն։

Մեր դարոցները, ակումբները, միութիւննե- ռը եւ հաւաքոյթները շատ պատասխանատու դեր ունին կատարելիք այս ուղղութեամբ։ Հայկ. մշակութային արժեքներով տոգորել նոր սերուն- ղին միտքն ու հոգին, մեր հին ու նոր գրականու- թեան գեղեցկութիւններով հմայել անոնց սիրտը, մեր ճարտարապետութեան կոթողներուն շքեղան- զով լեցնել անոնց աչքերը եւ մեր երաժշտութեան քաղցրութիւնը հոտեցնել անոնց ականջներումէջ։

Ճանաչումը թող ըլլայ ամբողջական, լաւին հետ նաեւ թերինները, առաւելութեանց կողքին նաեւ մեր պակասութիւնները, ասիկա աւելի կը նպաստէ ճշմարիտ հայրենասիրութեան արմատա- ցումին եւ ծաղկումին։ Կարեւորը այն է որ մէկուն

1948ի Յուլիսին, Պերլինի պաշարման շրջա- նին, ձեռնարկուեցաւ ամերիկեան խարխախներու հաստատման՝ անգլիական հողի վրայ։

Առաջին անգամ հաստատուեցաւ Լիվուրիւնի մօտակայ Պրիթնոուտի խարխախ, բերանացի համաձայնութեամբ մը։ Անգլիացիները յանձն առին պահպանումը ամերիկեան կամուրջ - օդա- նաւերուն, որոնք կը պատկանէին օդային Գ. զօ- բարածին։ Այն օրէն ի վեր ամերիկեան զինուո- թական խարխախները բազմացած են անգլիական կղզիներուն բոլորտիքը։

Ամերիկեան օդային ուժի է. զօրաբաժինն է որ հաստատուած է Անգլիոյ մէջ։ Ընդհ. բանակաւե- ղին կը գտնուի Լոնտոնէն 17 քրիտթեր անդին, Միտլանդքսի Բուլուրի քաղաքին մէջ։ Ամերիկա- ցի օդանաւորները՝ հետեւողութեամբ իրենց անգլիացի զարմիկներուն, կը կոչուին «տխուր պարկ» ծաղրական մակերիով։

Մեծն Բրիտանիոյ ամերիկեան ուժերը երկու կեղծոններ ունին։ Ամերիկեան հինգ ուժաւոր, հետախուզական եւ երկու հատ ալ որսորդ օդա- նաւեր կը բանին արեւելեան Անգլիոյ խարխախնե- ռուն միջեւ։ Ուրիշ ուղեկից որսորդներու օդա- տորմիդ մըն ալ հաստատուած է վերջապէս, չորս նոր օդակայաններ աւարտելու վրայ են Օքսֆորդ- տի շրջանին մէջ։

Այս խարխախները ճիշտապէս դրուած են Ամե- րիկացիներու տրամադրութեան տակ։ Օդային հը- բամանատարութիւնը միայն տարեկան 30 սթեր- լինի վճարում մը կ'ընէ իւրաքանչիւր անձին համար իբրեւ ջեռուցման եւ լուսաւորման ծախք։

Օդանաւակայաններու ընդլայնման ծախքերը կէս առ կէս կը հոգան անգլիական եւ ամերիկեան կառավարութիւնները։ Ամերիկացի օդանաւորը- ները կրնան ադատօրէն օգտագործել մարդաղաչ- տերը։ Հրանիթը կը գնեն Անգլիացիներէն։ Իսկ գաւազ վարժութիւններու համար ծախսուած ռազ- մանիթին, Ամերիկացիները կ'օգտագործեն նա- խորը պատերազմին մնացորդները։

Ամերիկացիները 25 հազար զինուոր ունին անգլիական հողին վրայ, որոնց հազարը հակօդա- նաւային հրետանիին վրայ են։ Օդանաւերու թիւը որոշ չէ, Ամերիկացիները խիստ գաղտնապահ են։ Կ'ըսուի թէ 200 հատ ունին։ Օդանաւորներու մնայուն խմբակ մը կայ, բայց մեծ մասով երեք ամիսն անգամ մը կը փոխուին, համաձայն օդա- յին հրամանատարութեան զինուորական ծրա- դրին։

Ամերիկացիները բազմաթիւ ուժաւոր, հե- տախուզական, որսորդ եւ հրանիթի պարենա- տրման օդանաւեր ունին, ինչպէս F-84, F-86, K B-29, B 29 եւ B-50 դերամորոցները։ Վերջերս, Սալզպրիի մօտերը պատահած թիթեւ արկած մը երեւան կը հանէ թէ ամերիկեան տասը շարժանի- ւով հիւլէական գերամորոցները յաճախակի կը ձախրեն Անգլիոյ երկնքին վրայ։

Այս թռիչքներուն նպատակն է վարժեցնել օ- դանաւորները, որովհետեւ վերջին պատերազմը ցոյց տուաւ թէ անոնք, ինչպէս նաեւ ծովային զինուորները ինչքան լաւ մարտունի իրենց խա- ըրխախներուն եւ բնութեան արհաւիրքներուն, այն- քան յաջող կը կատարեն իրենց պաշտօնը։ Ամե- րիկացի օդանաւորները ոչ միայն անգլիական, այլ կը թափն նաեւ Ալպաքայի, Անթիլեան եւ Խաղաղականի կղզիներուն վրայ։

Ասիկ զատ, օդանաւորները կը վարժուին օ- դը բարձրանալ ծանր բեռով մը եւ պարենաւորել հեռաւոր հորիզոններ դացող ուժաւորները։ Այս մեթոտին հեղինակն է անգլիացի ակոյճան Սըր Էլըն Փոլիսը, որ նոյնիսկ ասիկ առաջ ցոյցեր կա- տարեց Շան Գիլիքի մէջ, երկու «Լէնչէսթըր» օդանաւերով։ Ամերիկացիները կատարելագործե- ցին այս մեթոտը։ B-50 օդանաւ մը՝ այս ձեւով աշխարհի շրջանը կատարեց։

Չորչիլ վաղուց խօսքն ըրած է «հիւլէական խարխախներուն»։ Հարցը կը վերաբերէր Օքսֆորդ տի չորս կայաններուն, որոնք աւարտելու վրայ են արդէն։ Է. օդանաւային զօրաբաժինը շատ յա- ռամացած է, պատրաստ գործադրելու օդային հը- բամանատարութեան հրամանները։ B-29, B-50 եւ B-36 օդանաւերը պատրաստ են զիմադրուե- լու արեւելքէն եկած ամէն յարձակում։ Հաւանա- կան է որ յատկապէս նշանակուած խարխախներէ մեկին առաջին հիւլէական ուժաւորը, պատե- նալ

Հողին թաթխուած ըլլալ իր ժողովուրդի անցեա- լին խորունկ ջուրերուն մէջ։ Այն ատեն հարազա- տութեան զգացումը, բնական մկրտութեամբ մը փոխանցուած, անընթաց դրոշմ կը ձգէ մարդու մը հոգիին վրայ եւ կեանքի վերելակայանները այլ եւս չեն կրնար ջնջել գալն։

(Խմբագրական՝ Ա.Գ.Ա.Կի)

1943 Օգոստոս 7ին իրիկուն ժամը 9ին, Գերման ընդհ. հակիչին մէկ սոււրոցին վրայ բոլոր գերիներս կը փութայինք աւազուտ լայն դաշտի մը վրայ հաւաքուել, եւ սովորական կարգով կազմ ու պատրաստ կենալ։ Մեր վիզերէն կախ - ուած էին դերութեան երկաթէ խոշոր թիւերը։ Ընդհանուր հակիչը կը համբէր բոլոր տաղաւար- ներու կարգով եւ յաջորդ օրուան թեւադրութիւն- ներու տալով։ Կրկին սուրոց մը եւ անմիջապէս ա- մէն ոք իր բնական տաղաւարը կ'երթար եւ դուռ- ները կը դոցէին մեր վրայ մ'ինչեւ մ'իւս առաւում։ Եւ այսպէս շարունակ։

Իայց այդ օրը շատ ակուր բան մը պատա - հեցաւ, ինչ որ ինձ համար անմոռանալի պիտի մնայ յաւիտեան։ Հազիւ թէ ընդհ. հակիչը համ - բանքը վերջացուցած էր եւ վաղուան թեւադրու- թիւները պիտի տար, յանկարծ ճիշդ հակիչին սու- լոցի նման ձայն մը լսեցինք։ Բոլորն ալ կարծելով թէ ամէն բան վերջացած է, իրենց տաղաւարները վազեցին։ Հազիւ ներս մտած էինք, երբ դերմա- նացի պահակ զինուորներ խուժելով «ոստւում» կոխեցին։ Ուրեմն կրկին մեր հաւաքուած դաշտը պիտի հաւաքուէինք։

Երբ հոն հասանք տասնեակ մը դերման զին - ուորներ արագահարուածներով շրջապատեցին մեզ։ Բոլորն ալ անակնկալի եկած, լուռ ու մունջ կը սպասէինք հետեւանքին։ Շատ չանցած, ընդհ. հակիչը եկաւ առաջնորդութեամբ ընդհ. հրամա- նատարին։ Մտրակը ձեռքը, ճիշդ դաշտին մէջ - տեղ կեցաւ։ Կանչեց թարգմանիչը, պելժիացի մը։

Այստեղ քիչ մը առաջ սուրոց մը եղած է, այս արարքը ներքին յեղափոխութեան հաւասար է։ Ուրեմն ով որ է տասը վայրկեան միջոց կուտամ թող մէջտեղ ելլէ, հակառակ պարագային ձեզմէ ունէ մէկը պիտի գատնեմ ու վաղը ճիշդ այս դաշ- տին վրայ ձեր բոլորին աչքին առջեւ պիտի գըն- դակահարեն։ Յաւալի է, եթէ անմեղ մը ըլլայ են- թական։

Ամէնքս ալ շնչապառ կը սպասէինք որ սու- լոցը մէջտեղ ելլէ։ Իերեք բերան իմացանք թէ ով էր ենթական, եւ որովհետեւ զինուորական կեան- քի մէջ մատնել չկայ, ոչ մէկը կըցաւ մատնա - նշել։

«Լաւ քանի որ սուրոցը քաջութիւնը չու - նեցաւ մէջտեղ ելլելու, պէտք է որ ես ձեզմէ մէկը անմիջապէս դատեմ»։

Եւ խիղճն գործի սկսաւ։ Մտրակը ձեռքը բռնող գերիներուն առջեւէն սկսաւ քայլել երեսները նա- յելով։ Երբ մեր կարգը եկաւ, մօտեցաւ ընդ. Վահրամ Շաղոճեանի (Մարտէյլ) քովէն անցաւ ադանց երեսս նայելու, հեռուէն մտրակը ուսիս վրայ դրաւ եւ «անմիջապէս ասոր թիւը առէք» ըսաւ։ Եւ մնացեալը ցրտելու հրաման տուաւ։

Ուրեմն, զոհ մը պէտք էր եւ ես պիտի ըլլայի այդ զոհը։ Թէեւ ուղեցի քաջութիւնս պա- հել, բայց երբ փորձեցի քայլել, զգացի որ ծուն- կերս յառաջ չեն երթար։ Ընկեր Վահրամ թեւս մտաւ, քանի մը ցաւակից ընկերներ ալ օգնեցին եւ տաղաւար բերին։ Անմիջապէս անկողնիս վրայ երկնցայ սեւ ճակատազիրս ողբալու։ Թուղթ եւ գրիչս առի ու իմ վերջին նամակս գրեցի։ Վահ - րամը շարժական յուզուած էր, պիտի կորսնցնէր բախտակից ընկեր մը, որուն հետ ապրած էր երեք տարի, բաժնեկրով անոր դառնութիւններ եւ ուրա- խութիւնները։ Շատ մը յոյսեր ներշնչեց ինձի։ Բոլոր լաւ ըկերներս եկան հաւաքուեցան շուրջս։ Մինչեւ առաւում չկըցանք քնանալ։

Երբ առաւ եղաւ գործի դացող ընկերներս ե- կան եւ ողջապուրուեցանք։ Ի վերջոյ մնացինք ես եւ Վահրամը։ Մենք ալ որոշեցինք մեր գործին ժամը ճուղէսին, մեր տաղաւարին պիտը յիսնա - պետ Մարտն եկաւ մեր քով եւ ըսաւ. «Բնաւ մի վախնար, սուրոցը յանձնեցինք»։

Կարծես թէ ուժս վերակենդանացաւ ուրախու- թեամբ ելայ եւ Մարտն համբուրեցի։ Ազատուած էի։ ՍՈՐՏԱՐՅԻ ՅԱԲԷԹ

բազմի պարագային։

Ռազմապիտական ուժաւորումը ամերիկեան զէնք մըն է։ Անգլիական խարխախները աւելի ա - մերիկեան օդային հրամանատարութեան կապ - ուած են քան Ատլանտեան խմբակցութեան։ Անգ- լիա կը վախնայ որ առանց իր հաճութեան, պար- զապէս այդ վտանգաւոր ուժերը զոյուրթեան պատճառաւ, ստիպուած ըլլայ մտնել պատերազ- մի մէջ եւ փոխ - վրէժի տառաջին նշանակէտը դառ- նայ։

Մեծն Բրիտանիա անշուշտ կը նախընտրէ որ իր սեփական խարխախներէն մեկնին իրենց հիւլէա- կան ուժերը, Անգլիոյ վարիչներուն հաւանու- թեամբ։ Վերջերս մղում տրուած է երկու պետու- թեանց միջեւ տեղեկութիւններու փոխանակու- թեանց, ու մօտ օրէն Աւստրալիոյ մէջ հիւլէական ուժերի փորձը ցոյց կուտայ թէ դորքը յառաջ դացած է։

Թ. Ա. Թ.

Բացակայություն

Հ. Յ. Դ. Տուն Պեցուրի մեջ

Գաղութ գաղութ

Վասպուրականի Հայր. Միութեան արդիւնաւէտ գործունէութեան նախանձախնդիր հայրենակիցներ՝ դոճուկութեամբ արձանագրեցին, անշուշտ, Փարիզի Միութեան ծրագիր կանոնադրի մէջ կատարուած փոփոխութիւնները, որոնք լոյս տեսան «Յատույն» Մարտ 6ի թիւին մէջ:

Ինչպէս յայտնի է, կարգ մը հայրենակիցներ, զանազան առարկութիւններով, ցարդ չեն անդամագրուած այս Միութեան:

Ի՞նչ կ'առարկեն անոնք:— Խնդրուած է ծրագիր կանոնադրել: Ահա այժմ 28 պարզ ու մեկին յօդուածներ՝ 72ի փոխարէն:

— «Մենատիրական է ան: Հիմնադիրները պէտք է իրաւունք ունենան նշանակելու իրենց յաջորդը»:

Ահա այդ իրաւունքը առնուած հիմնադիրներէն եւ տրուած ընդհ. ժողովին: Ուրեմն վերացուած է «մենատիրական» սոցիւն:

— Վասպուրական Աշխարհի վերաշինութիւնը երազ է:

Ասոր վերաբերեալ յօդուածն ալ ընդունեցաւ: — Հայրենիքի մասին ոչ մէկ խօսք կը պարունակէ ծրագիր կանոնադրելը:

Ահա նոր պարբերութիւնը: — «Մշակել լայն յարաբերութիւններ թէ՛ Սփիւռքի եւ թէ՛ հայրենիքի Վասպուրականիցներու հետ»:

Ո՞ր հայ մարդը սրտանց երախտագարտ պիտի չըլլայ անոր՝ որ պիտի կարենայ հայրենիքի եւ անոր մէջ ապրող հայրենակիցներու հետ յարաբերելու հոգեկան ամենաբարձր վայելքը ընծայել իրեն:

Եղած են դեռ ուրիշ դոճուցուցիչ արձագանքներ:

Տարակոյս չկայ որ արդէն անդամագրուած հայրենակիցներ աւելի սերտօրէն պիտի կապուին Միութեան, հիմա որ ան կը դեկավարուի աւելի ժողովրդավար ծրագիր կանոնադրով մը:

Մնացեալ հայրենակիցները, որ վերաշինեալ առարկութիւններով բացակայ մնացած են ցարդ, թող ապացուցանեն իրենց ողջմտութիւնն ու սրտացուցութիւնը, անդամագրուելով Միութեան եւ անկեղծօրէն սատարելով անոր ազգօգուտ նպատակներու իրագործման: Վասպուրականցի

ԽՍԲ. — Պէտքովի «Ազգակէն» կը քաղենք հետեւեալ կազմուելի տեղեկութիւնները:—

Էլքէֆէի բարձունքին վրայ, Հայ. եկեղեցիներն ու Հայ դպրոցին դէմ յանդիման օրէ օր կը բարձրանայ Օգնութեան Խաչի դարմանատունն ու «Ազատամարտ» ակումբը: Երջանիս երիտասարդութեան տարիներու երազն է որ արդէն իրականութիւն պիտի դառնայ: Անկարգաբերել է խանդավառութիւնը: Մօտ օրէն մեր Խաչուհիներն ու երիտասարդները, պատանիներն ու արժուիկները, սկստանան ու դայլիկները պիտի ունենան իրենց սեփական ներկայանալի տունը, երեք սենեակներով:

Չորս հազար հայութիւն հաշուող այս թաղին կեդրոնը իբրեւ միջնաբերդ կողք կողքի պիտի կանդնին՝ Հայ. եկեղեցին որպէս խորհրդանշան հայ հաւատքին, դպրոցը՝ հայ մտքին եւ ակումբը իբրեւ խորհրդանշան հայ անուամբ հոգիին: Ազգապահպանման երեք հսկայ սիւներ որոնց վրայ անասան պիտի մնայ հայութիւնը: Սոյն ձեռնարկին առաջին քաջայեր հանդիսացողը եղաւ ընկեր Յակոբ Տէր Մեղրոնեանը որ իր եղբորը Միհրանին յիշատակը անմահացնելու համար իր վրայ առաւ դարմանատան ծախքերը, յատկացնելով վեց հազար իրանանեան ոսկիի պատկանելի գումար մը:

Հիմնարկէք օրէն ի վեր շինութեան յանձնարարութեամբ լծուեցաւ տեղապահ աշխատանքի, մէկ կողմէ շինութեան գործը դուրս հանելու, միւս կողմէ տունէ — տուն, խանութէ — խանութ շրջելով պէտք ըլլալիք գումարը հայթայթելու համար:

Ինչպէս միշտ, այս անգամ ալ հայ ժողովուրդը լայն բացաւ իր քսակը ազգային այս շէնքին մէջ քար մըն ալ ինքը դրած ըլլալու նախանձախնդրութեամբ:

Ցարդ հանդանակուած է տանը չորս հազար ոսկի: Մեր ազգայիններուն նիւթական դոճուցութեանց կողքին շինութեան յանձնարարութեամբ գլուխը անուցաւ յուզիչ անակնկալներու առջեւ: Եղանբանուորներ որոնք օրեր շարունակ ձրի աշխատեցան, ուրիշներ իրենց մասնակցութեան բաժինը բերին նուիրելով քար, երկաթ, եւ շինութեան վերաբերեալ այլ նիւթեր: Մեր երկրաչափի եւ կապալառու ընկերները ամիսներ շարունակ կ'աշխատին մեծ գոհոցութեամբ առանց նիւթական որեւէ ակնկալութեան:

Շինութեան յանձնարարութեամբ քաջայերուած ընդհանուր խանդավառութիւնէն, սկսած է նաեւ շինութիւնը սրահի մը որուն պակասը մեծապէս զգալի է շրջանիս համար: Խոր հաւատք ունինք թէ մեր դարմանատան ու ակումբի կողքին հայ ժողովուրդի գոհոցութեան շնորհիւ, մօտ ապագային մենք պիտի ունենանք նաեւ մեր ներկայանալի սրահը:

ԲԱՅԱՌԻՆՅ ՎԻՃԱԿ Հոգեկուցեալ Մեծիմաստի (Թունուլ) մէջ, իբրեւ հետեւանք ոստիկանական պահակախոցին դէմ կատարուած յարձակման մը: Ֆրանսացի զինուոր մը սպաննուեցաւ եւ հինգ հոգի ալ վիրավորուեցան, որոնցմէ մէկը Թունուլցի է: Ժամը 9էն մինչեւ առաւօտեան վեցը արգելուած է դուրս ելլել:

ՊԱՐՍԻՅ ԾՈՅԻՆ ՎՐԱՅ փոքրիկ ինքնակալ երկիր մըն է Բուսիլիթ, 120 հազար բնակիչով: Կան մօտ 90 Թրքահայեր եւ Իրանահայեր, որոնք բարեկեցիկ վիճակ ունին: Վերջերս հոն այցելած է Գեղամ քահայ. Փաշայեան, խանդավառելով ժողովուրդը: Իր մեկնումէն առաջ այցելած Բուսիլիթի իշխանին՝ Շէյխ Ապտալլահ Սլըմին որ իր զնահատութիւնը յայտնած է իր երկրին մէջ բռնակող Հայերու մասին: — «Հայերը աշխատասէր, հաւատարիմ եւ հրու ժողովուրդ են, ես կը սիրեմ դանոնք»: Այս փոքր երկիրը ունի հոյակապ հիւանդանոցներ:

ՊԱՍՍՅ Պոյաճըքէօյ արուարձանին մէջ տը կարակաղմ տղոց ապաքինարան մը հաստատուելու համար, թաղ. խորհուրդին խնդրանքին ընդունալ երթալով, Պ. Գալուստ Կիւլպէնկեան հաւանած է պատրիարքին միջոցով ստանձնել նիւթական հոգը: Ապաքինման կայանը առայժմ պիտի ունենայ 15—20 մանչեր եւ աղջիկներ: Այս առթիւ կազմուած է յանձնախումբ մը եւ բժշկական յանձնաժողով մը պիտի քննէ թաղերու Ազգատանիներէն յանձնարարուած տեղաբնակները փոքրիկները ինչպէս կը դրեն Պոլսոյ թերթերը:

ՏՆՐՈՒՆԻ — Տիկին Թուրքանա Փօլ Մովսէսեան, որուն մահը ծանուցիչը անցեալ օր, 73 տարեկան էր: Ծնած Խարբերդի Բագմաշէն գիւղը: Յետոյ Ֆրէզիօ (Քալիֆորնիա) փոխադրուած է: Ի ծնէ ուշիմ, տիկին Թուրքանա մեծ կարողութեամբ վարեց իր ամուսնոյն թողած ընդարձակ ազարակները եւ առեւտուրը: Շատ կը հետաքրքրուէր ազգային կեանքով, կը հետեւէր թերթերուն: Անգամ էր Հայ Օգն. Միութեան (Կապոյտ Ուաշ) Իր ամուսնոյն անուր յաւերժացնելու համար կ'ուզէր արդիական զեղեցիկ շէնք մը «Հայկ. Կեդրոն» մը նուիրել Հայ Օգնութեան Միութեան:

ԲԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԻ եւ թատրոնի կարկառուն զէմբերէն Փիէն Ռընուառ մեռաւ Գշ. օր արիւնամիտութեան հետեւանքով: Նախ եղած է Օտէն, ապա պոզուտաներու թատրոնները, ուր ստեղծագործած էր շատ մը տրպարներ: Մասնակցած էր 1914ի պատերազմին եւ ձախ ձեռքէն ծանրապէս վիրավորուած: Յիշեց իր քանի մը շարժանկարները: — «Ժամը Վի կիւնը», «Եօթը մեղքերու ազարակը», «Աստուծոյ դատաստանը», «Մախուռ ճիւղերը» «Դեղին սենեակին դաղտնիքը» են:

ՏԻԿԻՆ ԱԼԵԿՍԱՆԴՐՍ ԳՈՂՈՒԹԱՅ, Օսլոյի, Մեքսիկայի եւ Սթոքհոլմի նախկին խորհրդային դեսպանուհին, մեռաւ Մոսկուայի մէջ: Ութսուն տարեկան էր: Առաջին կիւն էր որ այդպիսի բարձր պաշտօնի մը կոչուած էր: Ցարական զօրավարի մը աղջիկն էր, հոգեկալոր իր զեղեցիկութեամբ եւ վայելչութեամբ: Ձերմ կուսակից կիներու ազատագրութեան, ահապի դայթակողութիւններ յարուցած էր փամանակին եւ ի վերջոյ յարած բոլշեւիկ կուսակցութեան: Երկու անգամ ամուսնացած եւ ամուսնալուծուած էր:

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (22)

ԼՐՏԵՍՆԵՐՈՒ ՊԱՅԲԱՐԸ

(ՎԵՊ ՎԵՐՋԻՆ ՊԱՏԵՐԱՋՄԵՆ) ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԱԾ ԱՆԳԼԵՐԷՆԵՆ

Թղթակցութեան վարժարանէ մը աւելի նպատակայարմար ի՞նչ կրնայ ըլլալ. ոչ ոք կը կասկածի աղպիսի վարժարանէ մը. միլիոնաւոր մարդիկ կը հետեւին դասընթացներու: Թղթակցութեան միջոցաւ. վարժարանէն բազմաթիւ նացութեան միջոցաւ. վարժարանէն հասցէին: Ո՞վ մակնէր կրնան դալ ունէ մէկուն հասցէին: Ո՞վ կրնայ կասկածիլ: Ո՞րքայի են այդ Գեղամները: Իրական աշակերտներ, որոնց մէջ կը գտնուին նաեւ սարսափելի լրտեսներ: Օհ, հիանալի... Ահա հաւաստիկ հեռաձայնը:

- Յափշտակեց ընկալուէք եւ. — Ըսէ, զո՞չեց: — Պահարանին մէջ տպագրուած երեք էջ թուղթ կայ: — Տպագրուած: — Այո: Ռատիոյի մասին թիւ 11 դասն է: Հետաքրքրական ալ է. ես ալ արդեօք թղթակցութեամբ դաս առնե՞մ, ինչ կ'ըսէք... — Չոք: Հիմա պարապ խօսքերը, ձօրձ, ուրիշ բան մը չկայ պահարանին մէջ: — Կայ: — Շուտ ըսէ ի՞նչ է: — Ութ անդրիական:

- Ահ, հիմա կը հասկնամ, ըսաւ Փօնթիւի, լայն շունչ մը քաշելով: Շատ լաւ ձօրձ, ամէն ինչ իր տեղը դիր եւ նամակը նամակատուսիք ձգէ: — Շատ լաւ, Փափ: — Չմոռնաս ութ ոսկին ալ տեղը դնել: Փօնթիւի ընկալուէք տեղը դրաւ եւ ինծի դարձաւ: — Հիմա ամէն բան կը հասկնամ, ըսաւ: Ահա այս կերպով Հօրթը կը ստանայ իր վարձը: Ոչ ոք կը կասկածի եւ կը բանայ թղթակցութեան վարժարանէ մը եկած նամակը, որուն տպագրուած թուղթերուն մէջ պահուած են թղթագրամներ: — Դուք լրագրող բարեկամ ունէիք, անունը ի՞նչ էր, հարցուց յանկարծ: — Նիւթըն: — Կրնա՞ք մէկ օրուան համար փոխ առնել իր ինքնութեան թուղթը: — Անշուշտ: — Ուրեմն կ'առնէք զայն եւ կ'երթաք Նալի վարժարանը իբրեւ լրագրող, տեսակցութիւն մը ունենալու համար տնօրէնին հետ: Ինծի այնպէս կը թուի թէ կը մօտենանք սարդին ոստայնին: — Մենք հիմա դետակներու եւ ծովերու նմանցնելով կը խօսէինք, հիմա ալ սարդ մը մէջտեղ ելաւ: — Ես միշտ այդ տեսակ նմանութիւններ կը գտնեմ: Հիմա զիս մտիկ ըրէք: Իբրեւ լրագրող պիտի երթաք Նալի վարժարանը եւ տեսակցութիւն մը պիտի ունենաք ըսելով որ կ'ուզէք ձեր ընթացքներուն ներկայացնել «Թղթակցութեան վարժարանները պատերազմի ընթացքին»: Այս գործը շատ հետաքրքրական պիտի ըլլար

- ինծի համար: Այս կերպով առիթը պիտի ունենայի վերջապէս կարեւոր դեր մը կատարելու: Յաջորդ օրը առի Նիւթընի ինքնութեան թուղթը եւ ներկայացայ Նալի թղթակցութեան վարժարանը: Օրիորդ մը դիմաւորեց զիս եւ այցաբարաս տնօրէնին տարաւ: Հիմա յայտնի պիտի ըլլար թէ իրական վարժարանի՞ մը մէջ կը գտնուէի թէ ոչ այցելած էի «սարդի ոստայնը», ինչպէս պիտի ըսէր Փօնթիւի: Եթէ իրական վարժարան մըն էր, տնօրէնը պիտի պիտի ընդունէր զիս, նկատելով որ թերթի մը մէջ հրատարակուած գրութիւն մը մեծապէս օգտակար պիտի ըլլար իրեն: Իսկ եթէ լըրտեսներու մէջ գտնուէի, ինչպէս տարբեր դոյն պիտի ստանար: Այս տեսակ հաստատութեան մը տնօրէնը պիտի ջանար ձմարել զիս: Վերջապէս դուր բացուեցաւ եւ տնօրէնը ներս մտաւ, ինքզինքը ներկայացուց: — Ես տնօրէն Ուրիւբմա, ըսաւ: Շատ ուրախ եմ որ կը պատուէք մեզ: — Կ'ուզէի կարգ մը տեղեկութիւններ ստանալ, Պ. Ուրիւբմա: Ի՞նչ կերպով կը կազմակերպէք այս դասընթացները, քանի որ երկու սենեակ միայն ունիք ձեր արամագրութեան տակ: — Մենք այս գրասենեակները կը գործածենք միայն թղթակցութեան համար: Մեզի համար նամակատուսի մըն է այս տեղը: Սակայն իրական աշխատանքները կը կատարեն մեր ուսուցիչները իրենց տան մէջ:

(Շար.)

« Արամ » Կերպարանի 25ամեակը

Անիէն Պոստ-Քոլոմպի Հ. Յ. Դ. « Արամ » Կերպարանի Փարիզի Շրջ. Կոմիտէին հովանաւորութեամբ կը տօնէ իր հիմնադրութեան 25ամեակը կիրակի, 16 Մարտ, ժամը 16էն 23, Անիէնի ընկերվարական սրահը, 149 bis, Avenue d'Argenteuil. Կը խօսի ընկեր Ս. Տէր Թովմասեան : Գեղարուեստական բաժին : « Պաշտօն խորհրդալ է » : Մուրը ազատ է :

Հ. Մ. Մ. ի պարսնակներ

Ապրիլ 6ին, Cercle Militaireի մէջ : Ժամը 4էն կէս դիշեր :

Յր. Կապոյտ Խաչի Յոր

Ապրիլ 14ին Cercle Militaire, ժամը 16—24 :

ԿՍՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ՕՐԸ ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի, Կարման սրահին մէջ, ժամը 15էն 23 : Գեղարուեստական խնամուած բաժին : Կը ներկայացուի «ՈՒՇԻ ԼԻՆԻ, ՆՈՒՇ ԼԻՆԻ» օփէ-րէթը :

Ճոխ պիւֆէ, ընտիր նուազախումբ, Եւրոպական պարեր : Շոգեկառք Gare d uNordէն ժամը 2.28 եւ հանրակառք Փորթ տը լա Շաիէլէն 268, ամէն կէս ժամը :

ՀԱՅ-ԲՈՅԺ

- ժող. ամաքերը բժշկութեան հմարագիւր Ե. ՆԱՐԻՈՒՆԻ 12ԲԴ ՏԱՐԵՇԲՈՒՆ (1952) Բաժանորդագրութեան հոյ պայմանները — Փրանսա՝ տարեկան 800 Փրանք, արտասահման՝ տարեկան հարար Փրանք : ՄԱՐՍԷՅԻ. — Մարտի 3, 3 Bld. Theodore Turner. ՎԱՆԱՆՍ. — Արաէն Տէր Սարգիսեան, 15 rue St. Jacques : ԼԻՈՆ. — Ղազար Ղազարեան, 56 rue Cuvier : ԿՐԸՆՈՊՈԼ. — Սիւրբեան, 28bis, Cours Jean Jaurès : ՆԻՍ. — Ե. Չօղեան, 3 rue Petit Parc : ՏՐԱԿԻՆԵԱՆ. — Հայկազ Չօղեան, 6 rue de la Republique : ՎԻԷՆ. — Կիւլպէնի Սուրբասեան, 144 rue Serpaize : Ս. ՇԱՄՈՆ. — Ընդերիկեան, 8 rue Jean - Dugas :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՅՍՈՒԿ ԵՆԵՐԿԱՅԱՅՈՒՄ

Հովանաւորութեամբ Հ. Յ. Դ. Մարտի 11 Շրջ. կոմիտէի, նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Պոստի «Չաւարեան» Կերպարանի : Կը ներկայացուի ԱՇՆԱՐԻ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ, (չորս արար) : Մէն Լուի Նոր Սերունդի «Սիւմանթո» թատերախումբին կողմէ, ղեկավարութեամբ ընկեր Ղ. Փիլիպեանի : 24 Մարտ, Երկուշաբթի երեկոյ, ժամը 9ին Պոստի սինէմա Ֆլորէալի մէջ : Գինները՝ 50 եւ 100 Փրանք :

ՊԱՐԱՀԱՆԴԵՍ ՄԱՐՍԷՅԻ ՄԷՋ

Համախարհբնդիական Միութեան Մարտի 11ի մասնաճիւղի պարահանդէսը այս շաբաթ դիշեր-ուրնէ մինչեւ լոյս, 51 rue Grignan Au Clubի շքեղ սրահին մէջ : Գեղարուեստական ընտիր բաժինին իրենց սիրայօժար մասնակցութիւնը կը բերեն տիկիններ Սիւզան, Ռօզ Անդրէասեան :

ԲՍՈՒՍՈՒՆՔԻ ԱՌԹԻԻ

ՈՂԱՅՅԵԱԼ ՅԱԿՈՒ ՄԷՆԷՏԵՏԱՆԻ քառասունքին առթիւ այց իր շերտին : Հաւաքուելի Thiaisի գերեզմանատան դրան առջեւ, այս կիրակի ժամը 3ին :

Կարեւոր

Վարժ եւ ընդունակ դորձաւոր մը՝ տրամա-դրելի ժամեր ունի ամէն օր, որեւէ աշխատանքի պահանջարկութեան կամ հսկողութեան համար : Գրել «Յառաջ»ի հասցէին :

Տարեկան մեծ պարահանդէս

Կազմակերպուած ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ Ֆ. Հ. Մ. Լ. Մ. ի կողմէ, ժամը 4էն 12, ԿԻՐԱԿԻ 23 ՄԱՐՏ կ'ըլլայ Le Maire d'Alfortville Monsieur Raoul Bleuze ՀԱՅՐԱՊԵՏԵԱՆ Champion de France Mi-lourd Rue Voltaireի սրահին մէջ Եւրոպական ԿԱՐՕ ՍԱՐԵԱՆ Sud Americaine formationով Autabus 103 Charenton - Ecolesէն :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՅԻ. — Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Շրջ. վարչութիւնը իր բոլոր անդամները եւ մասնաւորապէս վարչութիւնները ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ այս շաբաթ ժամը 20ին, Ահարոնեան ա-կումբը :

ՄԱՐՍԷՅԻ. — Պոստի Կապ. Խաչի վարչու-թեան ժողովը՝ այս երկուշաբթի կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին, դպրոցի կեց սրահին մէջ :

ԱՆԿԻՆԻ Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը՝ այս ուրբաթ ժամը 21ն, 30 rue des Alouettes. Խիստ կարեւոր օրակարգ : Կը հրաւիրուին բոլոր ընկերուհիները :

ԿՐԸՆՈՊՈԼԻ Կապ. Խաչի մասնաճիւղին ժողովը այս կիրակի ժամը 3ին :

ՏԱՐՕՆ ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆԻ Հայր. Միութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի, ժամը ճիշդ 3ին Գա-ֆէ Բէթանի վերնաշարի, մէթրօ Գատէ : Կարեւոր օրակարգ :

ՏԷՍԻՆ. — Նոր Սերունդի օրուան տօնակա-տարութիւնը, մարտ 29ին, երեկոյեան Ժ. 20.30ին Հ. Յ. Դ. տան մէջ : Կը հրաւիրուին բոլոր հայ-ընկերուհիները :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ. — Ֆ. Կ. Խաչի Անկէնի մասնաճիւղի տարեկան հանդէսը Մայիս 18ին :

«ՅԱՌԱՋ»ը Լիոնի մէջ

Կը ծախուի, Մարտ 11էն սկսեալ, Place Guichardի լրագրավաճառի կրպակը, Bourse de Travailի դիմացը :

Նուագահանդէս

Կապ. Խաչի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը՝ այս ուրբաթ ժամը 21ն, 30 rue des Alouettes. Խիստ կարեւոր օրակարգ : Կը հրաւիրուին բոլոր ընկերուհիները : ԿՐԸՆՈՊՈԼԻ Կապ. Խաչի մասնաճիւղին ժողովը այս կիրակի ժամը 3ին : ՏԱՐՕՆ ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆԻ Հայր. Միութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի, ժամը ճիշդ 3ին Գա-ֆէ Բէթանի վերնաշարի, մէթրօ Գատէ : Կարեւոր օրակարգ : ՏԷՍԻՆ. — Նոր Սերունդի օրուան տօնակա-տարութիւնը, մարտ 29ին, երեկոյեան Ժ. 20.30ին Հ. Յ. Դ. տան մէջ : Կը հրաւիրուին բոլոր հայ-ընկերուհիները : ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ. — Ֆ. Կ. Խաչի Անկէնի մասնաճիւղի տարեկան հանդէսը Մայիս 18ին :

ՎԱՐՄԱՆԱՆՅԻ ԱՌԹԻԻ

Կընդունի Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդը եւ Կապ. Խաչի մասնաճիւղները Միութիւնը, հովանաւորու-թեամբ Հ. Յ. Դ. Եօթնեղբայրեան Կերպարանի եւ Ֆ. Կ. Խաչի կազմակերպած երեկոյթը, այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին, Վարդանանցի առ-թիւ : Նախազանգութեամբ Նոր Սերունդականի մը : Պիտի խօսի Սանուհի մը : Երեկոյթին վերջ պարահանդէս՝ Գաֆէ Տա-մէի սրահին մէջ :

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՀԱՇԱՐԱՆ-ԾԱՂԱՐԱՆ

«Ս Թ Ա Մ Պ Ո Ւ Լ» Լիոնի ԽՆԱՄՔՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ ՓԱՔԼԱՎԱ, ԲԱՏԷԻՖ ԱՆՁՈՒԳԱԿԱՆ ՕՂԻ, ՀԱՄԱՂԱՄ ԱՂԱՆԴԵՐՈՎ ՏՈԼՄԱ, ԲԷՕԹԵՅ, ԲԷՊԱՊ ԵՒ ՖՐԻԹ ԱՎԵՆ տեսակի յարմար ժողովրդական գիներ 24, Quai Jean-Moulin — LYON (Ex. Quai de Retz) — Entresol

ԳՈՐԾԱՌՈՐՆԵՐ ԿՈՒՋՈՒԻՆ

Կօշիկի coupeur patronier մը ինչպէս նաեւ ամբողջական կօշիկ շինող լաւ դորձաւոր կ'ուզ-ուին Villejuifի աշխատանոցին համար : Դիմել կէս օրէ վերջերը 2—7 Պ. Վանլեանի, 7, rue Gaudot de Moroy, Փարիզ : Մէթրօ՝ Մատրլէն : Հեռ. Opé. 01-08 :

Le Gérant : A. NERCESSIAN Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme, Paris(13)

Անցեալ տարի Խ. Միութիւնը կարեւորութիւն չէր տար Գերմանիոյ միացման, իր յարձակումը կեդրոնացնելով արեւմտեան երկիրներու վերա-դիման եւ Ատրանտեանի դաշինքին դէմ : Կը՞պա-հանջէր նաեւ բոլորովին ապագինել Գերմանիան : Այս անգամ չի խօսիր Ատրանտեանի դաշինքին վեր-ջայ, եւ կ'առաջարկէ որ Գերմանիան արտօնուի ցամաքային, ծովային եւ օդային բանակներ կազ-մելու : Ինչպէս դիտել կուտայ Լոնտոնի Թայմսը, Գերմանիոյ վերադիման առաջարկը «ամէնէն նը-շանակալից փոփոխութիւնն է Մոսկուայի քաղա-քականութեան մէջ» :

Ուրիշ թերթեր ալ դիտել կուտան թէ սեփա-կան բանակ մը կազմելու առաջարկով, Խ. Միութ-թիւնը կը չօյէ Գերմանիոյ ապագային հպարտու-թիւնը, միեւնոյն ատեն ցնցելով Ֆրանսայի հան-րային կարծիքը :

Ֆրանսայի արտաքին դորձերու պաշտօնա-տան մէջ կը կարծեն թէ ծանուցադիրը արժանի է քննութեան : Նոյն ազդիւրին համաձայն, արեւմտ-եան Գերմանիոյ վարչապետը, Ֆրանսայի եւ Անդ-լիոյ արտաքին նախարարները միասինալիտի քննեն Մոսկուայի ծանուցադիրը, յառաջիկայ շաբթու, Փարիզի մէջ, Եւրոպական Խորհուրդի գումարման առթիւ :

Մոսկուայի թերթերը կը դրեն թէ «Գերմա-նիոյ հետ հաշտութիւն կ'ընեն» կը նշանակէ խա-ղաղութիւնը կատարելապէս վերահաստատուել եւ-րոպայի մէջ» :

ԲԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀՆԴԿԱՉԻՆԻ մէջ հինգ շաբաթ քննական պը-տոյտ մը կատարելէ վերջ, Փարիզ վերադարձաւ դաղթային նախարարը, Պ. Լըթոնուօ : Ի պատաս-խան զանազան հարցումներու, յայտարարեց թէ Ֆրանսա պիտի չբաշտի Հնդկաչինին, մինչեւ որ խաղաղութիւնը չվերահաստատուի : «Ընդհանուր կարծիքը այն է թէ ազատ աշխարհին ապագան կախում ունի այս կուրիէն ելքին եւ մենք չենք կրդ նար քաշուիլ այդ պայքարէն, ինչպէս չենք կրը-նայ հեռանալ ազատ աշխարհէն » :

ԹՈՒՆՈՒՉԻ Կապէս քաղաքին կայարանը քանդուեցաւ պայթումի մը հետեւանքով : Հինգ հոգի մեռան, 11 հոգի վիրաւորուեցան : Արիւնալի գէպերը իրարու կը յաճորդեն ուրիշ վայրերու մէջ, մտահոգութեան մատնելով Ֆրանսական գա-ղութիւնը : — ՄԱԿԻ իրաքեան պատուիրակը յայտա-բարեց թէ Ֆրանսական կառավարութեան կ'իյնայ վերակախ բանակցութիւնները, այլապէս խնդիրը Ապահովութեան Խորհուրդին պիտի ներկայացնեն արարական եւ ասիական 15 պետութիւններ :

ՀԻՒՍ. ԱՏԼԱՆՏԵԱՆԻ կազմակերպութեան (ՀԱԿ) ընդհ. քարտուղար նշանակուեցաւ դօր. Լորա Իսմէյ, Չըբչիի հռչակաւոր դորձակիցը՝ պատերազմի ընթացքին : Իր կեդրոնը պիտի ըլլայ Փարիզ : Լորը 64 տարեկան է եւ վեց տարի միա-ժամանակ կը ծառայէ Եւրոպայի պետ, խորհրդա-կան՝ պատերազմական նախարարութեան եւ նա-խարար : Չըբչիի սպայակոյտին :

ՊԱՏԵՐԱՎԱՆ ԿԱՏԱՆՔԻ օրէ օր կը նուազի, համաձայն մտնելու թիւթոյի մէկ յայտարարու-թեան : Իր կարծիքով, ուստի ժողովուրդը «հոգե-բանօրէն պատրաստ չէ կուտելու : Թէեւ Մոսկուա սրտանց կ'ուզէ նուաճել ուրիշ երկիրներ, եթէ կարենայ դիւրաւ յաճողիլ, օրինակ՝ տնտեսական միջոցներով. բայց արբանեակ երկիրները չեն ու-զեր որ ուրիշ պատերազմ մը պայթի իրենց գըլ-խունը » :

ՌԱԶՄԱԿԱՆ ԽԱՐԻՍՆԵՐ Ծարերու համար, Մ. Նահանգները մօտերս պիտի բանակցին Սպա-նիոյ հետ : Մասնաւոր պատուիրակութիւն մը ճամբայ ելած է արդէն :

ՀԻՒՍ. ԲՈՐԻՍՅԻՆԵՐ կը շարունակեն մե-ղադրել Ամերիկան՝ թէ մանրէական պատերազմի ձեռնարկած է : Մ. Նահանգներու արտաքին նա-խարարը վճռապէս հերքելով այս մեղադրանքը, պահանջեց Միջազգային Կ. Խաչին քննութիւն կա-տարել տեղին վրայ :

ԶՕՐ. ԱՅԶԸՆՀԱՌԻԸՐ մեծամասնութիւն շա-հեցաւ իրրեւ թեկնածու Մ. Նահանգներու նախա-զանգութեան, փորձնական քուէարկութեան մը առթիւ :

94.000 ԱՊՕՐԷՆ ԶԱՒԱԿՆԵՐ երեսի վրայ մնա-ցած են Արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ : Կառավա-րութիւնը դրամական օգնութիւն խնդրեց Դաշնա-կիցներէն : Այս անհայր երախաներէն 3000ը խառ-նածիններ են, համաձայն պաշտօնական տեղեկա-գրին (սեւամորթ գինուորներէ ծնած) :

Խ. ՄԻՈՒԹԻՆԸ 22.000 օդանաւ արտադրած է 1951ին, համաձայն ամերիկեան տեղեկագրի մը : Կ'ըսուի նաեւ թէ 85 օդանաւային դորձարան ու-նի : Ամէնէն կարեւոր հաստատութիւններէն մին կը գտնուի Թիֆլիս, 30.000 բանուորներով :

9629 ՏԱՐԱԳԻՐՆԵՐ դանազան երկիրներ փո-խադրուած են Փետրուարի ընթացքին, առժամ-եայ յանձնաժողովի մը միջոցաւ : Մեծադոյն մա-տը, 7091 հոգի, զրկուած են Մ. Նահանգները, 1356 հոգի Աւստրալիա են : :

ՄԵՐ ԽՕՄԲԸ

ԱՂԱԽՆԻ ԹԷ ԾՆՃՂՈՒԿ...

Ոչ բանաստեղծութիւն է, ոչ ալ գուարճալիք, սիրելի ընթերցող :

Պարզապէս հարազատ պատկերը եղբարական կացութեան մը :

Ըսէ՞ք՝ ողբերգութիւն, որ կրնայ նորէն «բըրտինք, արցունք եւ արիւն» թափել տալ մարդկութեան, եթէ երէկուան յաղթականները չկարենան հաշտեցնել իրենց քաղաքական եւ տնտեսական շահերը :

Ո՞րն է ողբերգութեան ամէնէն ծանրակշիռ պարագան :

— Մինչ «Արեւմտեանը» յայտնապէս կը կատարեն վերազինումը, յաճախ դըրդազին գիւտեր ալ յայտնելով, բողջելիկեան աշխարհը խտորէն կը պահէ իր պատրաստութիւններն ու դադարիւրները :

Արդարեւ, սրճարանի յետին բանդէտը շատ աւելի բան կ'իմանայ արեւմտեան աշխարհին սպառնալիցութեանց առթիւ, քան անգլիսալեզու ամէնէն եփուկ ուղղապէսը՝ Խ. Միւլթեան վերազինման մասին :

Այսպէս, Մոսկուան կը շարունակէ խաղաղութեան ազաւաններ թողնել, դըրդազին ժխտելի մը տակ ծածկելով իր անարկու սպառնալիցութիւնները :

Իսկ առկին, մասնաւորապէս Ամերիկացիները ճնշողական կ'արձակեն օրը ցերեկով :

Անշուշտ բան մը է հասկցաք այս աշխարհական բացատրութեանն :

Մարտ 14ին, ղեկուցում տալով խորհրդարանական յանձնախումբի մը առջեւ, դեր - ծովակալ ձօն Մոս, ծովային նախարարութեան օգնական յին ճիւղի փոխ-տնօրէնը, կը յայտնէ թէ նոր գէնք մը հնարած են :

Հեռագիրը կ'ըսէ թէ ծովակալը կարծեր է որ դժուրակ նիստի մը մէջ կը խօսի : Հետեւաբար, չէ վարաներ յաւելել եւ ճոխացեալ մանրամասնութիւններ հաղորդել ...

Հրատարակուած տեղեկութեանց համաձայն, այս նոր գէնքին անունն է «ճնճղուկ» : Տեսակ մը սովոր որ հետեւէն լարուելով, կը սուրայ եւ ամէն բան կ'ոչնչացնէ 5-6 քիլոմէթր տարածութեան մը վրայ :

Ճնճղուկը պիտի արձակուի օդանաւի մը միջոցաւ : Կ'ուսումնասիրուի նաեւ ուրիշ տեսակ մը ցամաքային հրետանիներու համար :

Դոնտիակէն դոնրայ անցած ատեն, ծովակալը կ'ըսէ լրագրողի մը, ի պատասխան անոր հարցումներուն .

— Ճնճղուկը այժմ կը գտնուի փորձի շրջանին արտադրութեան կէս ճամբուն վրայ :

Ուրեմն, տակաւին պատրաստ չէ : Եւ թերեւս դուռ բանայ նոր կատարելագործումներու եւ գիւտերու :

Առաջին շնորհալից յայտնութիւնը չէ այս, Ամերիկայի պատրաստութեանց մասին : Եւ բնականաբար կ'արթնցնէ հակառակորդին միտքը, իր կարգին գիտեր հնարելու համար, անարժուի :

Իրականութիւնն չէ՞ որ Մոսկուան պատահաբար միայն յայտնեց թէ ինքն ալ հիւլակահան ուսմը ունի :

Ինչո՞ւ մնացեալն ալ խոստովանի, երբ շատ աւելի դիւրին է՝ աղանիներ թոցնել, աշխարհի բոլոր լեզուներով : Թմբեցնել հանրային կարծիքը, օգնութեան կանչելով նոյն իսկ պատրիարքներ եւ կաթողիկոսներ :

Ճնճղուկը աւելի կը խօսի մարդկութեան սրտին, թէ ազաւան :

Ճիշդ այն պահուն երբ ոմբածիզ ճնճղուկի մասին կը խօսին, ամերիկեան մասնագիտական թերթ մը, «Օդանաւային Դարը», կը գրէ թէ Խ. Միւլթեանը 22.000 ուղղական օդանաւեր շինած է 1951ին, թէ ունի 85 գործարաններ՝ սաւանակներու եւ ուրիշ 28 հաստատութիւններ՝ մեքենաներու շինութեան համար : (Օդանաւային գործարաններէն մէկը հաստատուած է Թիֆլիսի մէջ եւ ունի 30.000 բանուորներ) :

Երբ այսքանը իմացած են, կրնաք երեւակայիլ թէ «ազաւան» դեռ ինչե՞ր կը ծածկէ իր անմեղուկ թոխքներով ...

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՉԱՅՆԱՍՓԻՒՌՆ ՎՐԱՅ ...

— ... Երկու օրէ ի վեր արիւնալի ընդհանրութեան տեղի կ'ունենան ճակատին արեւելեան հատուածին վրայ... Մեր ցամաքային ուժերը կը յառաջանան հիւսիսի ուղղութեամբ... Անցեալ շաբթու կորսնցուցինք 300 հոգի ...

— ... Տիկիւններ, օրիորդներ, հրաշալի լուր մը ձեզի... «Բարի լոյս» ընկերութիւնը հրապարակ հանած է շրթուքի նոր կարմիր մը որ շաբաթներ կը տեւէ... Համբոյրի ատեն՝ հեռք չի ձգեր... Իմեցե՞ք ձեր դեղագործին եւ հատ մը գնեցե՞ք, շատ դո՛ւր արտի մնաք ...

— ... «Արարատ» շոգեմուտը արեւմտեան մը բնուեցաւ Միլիթրիականի մէջ եւ ընկղմեցաւ... 344 հոգի ծովամոյն եղած են՝ մեծ մասը կիներ ու երախաներ ...

— ... Վերջապէս գտնուեցաւ նոր տեսակ օճառ մը, որ ձիւնի պէս կը ձեւակցնէ ձեր մորթը... Հոտը՝ անման, դիւր՝ չափէն աւելի ատան...

— ... Ունայնութիւն ունայնութեանց, ամէն նայն ինչ բնո՞ւնայն է... Ի՞նչ կը նշանակեն Աւետարանին այս բառերը... Աստուածորդին իր կեանքը զոհեց մեզի համար... Ի՞նչ կ'ընենք արժանի ըլլալու համար այդ նուիրումին... Կը հետեւե՞նք Աստուծոյ պատուէրներուն ...

— ... Սովորութիւնը բրէք, անկողին մտնելէ առաջ բաժակ մը «Արարատ» սուրճէն խմելու... կը կ'ազդուրէ, չիզերը կը հանդարտեցնէ, ամէն ջաւ ու մտմտուք մոռցնել կ'ուսայ ...

— ... Հիմա կը սկսի Օթթուլի չորրորդ արարուածը, որուն ընթացքին Օթթուլ կ'անիծէ Տէրատեմանն ու կը խեղդէ դայն ...

— ... Մեր քով պիտի գտնէք համեղ արեւելեան ուտելիքներ... Իսպիւրպա, խառապիֆ, հեյվա... ամէն օր թարմ լաճմանուն... Պանիրներուն տեսակները... խաշեր, կարկոնցոյա, բամաւպէտ... պուլպուր, լէպլէպի, ափսո՛ւ շափար, լոխուս...

— ... Մենք կը պայքարինք համայնակարութեան շարքին դէմ, որովհետեւ կը հաւատանք որ Միւլթիւներու վարդապետութիւնը կը մեռցնէ մարդուն անհատականութիւնը եւ ատունը կը վերածէ անասունի ...

— ... Փրօֆէսէօրին դասախօսութիւնը վայրկեան մը կ'ընդհատենք... «Անահիտ» դարեջուրը անմրցելի է իր յատկութիւններով... գործածեցե՞ք ու ալ բժիշկին երթալու պէտք չէք ունենար ...

Հասկցողին շատ բարեւ... ԵՆԻՐՈՊԱՅԻ

ԱՊՐԻԼ 24Ի ՍԳԱՏՕՆԸ

Հայ Նախկին Ռազմիկներու Միութիւնը կը խնդրէ ծանուցանել թէ այս տարի ալ ստանձնած է Ապրիլ 24ի ազգային Սգատունին նախաձեռնութիւնը, մասնակցութեամբ բոլոր հայկական կազմակերպութեանց եւ երեք յարանուստութեանց :

Այս առթիւ կը հրաւիրէ Հայ Նախկին Ռազմիկներու Միութիւնները որ Ապրիլ 24ի դէպքը կազմակերպեն Ապրիլեան Սգատունը, ամբողջ Յրանալին մէջ, հրաւիրելով բոլոր կազմակերպութիւնները :

Փարիզի մէջ նոյն օրը ժամը 6ին պակ մը պիտի դրուի Անձանօթ Զինուորի դերեզմանին վրայ, իսկ իրիկունը՝ ըուն սգատունը պիտի կատարուի համաձայն մասնաւոր յայտարարի մը :

Եթէ ՊԱՏԵՐԱՉՄ ԾԱԳԻ, Չեխոսլովաքիոյ բանակը 90 առ հարիւր համեմատութեամբ պիտի փախչի ու պիտի միանայ Դաշնակիցներուն, Խ. Միւլթեան դէմ կ'ուսուցու համար : Այս յայտարարութիւնն ըրին վեց չեխ սահմանապահներ, որոնք Փետրուար 29ին փախած էին երկրէն : Համաձայն իրենց, դիմադրական հոսանքը հետզհետէ կը զօրանայ երկրին մէջ :

ԱՒՍՏՐԻՈՑ հաշտութեան դաշնագրին կնքումը փութացնելու համար, Երեք Մեծերը 8 յօդուածներէ բաղկացած նոր ծանուցագրի մը յանձնեցին Մոսկուայի : Այս յօդուածներէն յետք արդէն երկուստեք ընդունուած են նախապէս, իսկ վերջինը կը վերաբերի Աւստրիային պահանջուած հատուցումներուն : Դաշնակիցները կ'առաջարկեն հրաժարիլ այս պահանջին : Կը կարծուի թէ Խ.Միւլթիւնը այս ծրագրին ալ պիտի մերժէ :

«Եւրոպան կորսուած է նրա կրճատեմի վարկերը»

ՉՈՐՍ ԳԼԽԱՒՈՐ ՎԱՐԻՉՆԵՐՈՒ ԱԶԴԱՐԱՐՈՒ ԹԻՒՆԸ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՐՈՒՆ

Թրուամբի չորս գլխաւոր խորհրդականները առջի օր հրատարակեցին ազգաբարոյթի մը ուղղեցին խորհրդարանին, դիտել տալով թէ արեւմտեան Եւրոպայի պաշտպանութիւնը եւ նոյն իսկ Մ. Նահանգներուն ապահովութիւնը պիտի վտանգուի, եթէ կրճատեն նախազահին պահանջած օգնութեան վարկը, 7.900.000.000 տոլար :

Այդ չորս երեւելիներն են Փոխադարձ Ապահովութեան վերատեսուչը՝ Պ. Հէրիմբն, արտաքին նախարարը՝ Պ. Էշխարն, ազգ. պաշտպանութեան նախարարը՝ Պ. Լոլլըթ եւ միացեալ սպայակոյտներու նախազահը՝ Պոր. Պրէսլի : Չորսն ալ իրենց տեսակէտները յայտնեցին ճեղքակոյտին արտաքին յարաբերութեանց եւ զինեալ ուժերու յանձնախումբերու միացեալ ժողովին մէջ, կարճ եւ ազդու պատասխաններ տալով քննադատներուն :

Առաջին ելոյթին էր այս : Պայքարը պիտի ըլլայ տաժանելի եւ երկարատեւ : Նիստը տեւեց 4ուկէս ժամ, դրաւոր եւ բերանացի ղեկուցումներով :

Պ. Հէրիմբն շեշտեց թէ վարկերու որեւէ կտրելու կրճատում պիտի խորտակէ զօր. Այդընհանուրի կատարած աշխատանքները Եւրոպայի պաշտպանութեան համար, վերի վայր շրջելով հարաւոր շեղիկեան պայքարին յատկազօնները :

«Քաղաքական տեսակէտով ալ, այս վերիվայրումը մեծ կազմանակ մը պիտի ըլլայ Մոսկուայի վարկիչներուն համար : Նշանակելի կրճատում մը լրջօրէն պիտի վտանգէ մեր իսկ ապահովութիւնը : Տնարներ խնայելով ի վերջոյ ամէն ըրիկեան կեանքեր պիտի զոհենք : Ես չեմ կարծեր թէ պէտք է այս երկրի երիտասարդներուն վերադասեց արտաքին համար կոտորու ատանձնաչորս : Անոնք իրաւունք ունին լաւ կազմակերպուած, սպանողիւնած զինակիցներ ապահովելու : Եթէ Մ. Նահանգները վարանում ցուցնեն այսօր, մեր կատարած աշխատանքին մէկ մեծ մասը պիտի փճանայ եւ կրիմիի բարբարոսական բռնակալութիւնը պիտի ծաւալի » :

ԻՆՉՊԵՍ ՊԻՏԻ ԾԱՍՍՍԵՆ ՄԻԼԻՍՈՆԵՐԸ

Չեխոսլովաքիոյ այս առթիւ ճշդեց թէ պահանջուած վարկին աւելի քան հինգ միլիոն տոլարը շտկացուած է Ստրաստեան զինակցութեան 50 գօրաբաժիններու կազմութեան. գօրաբաժիններ որքանք օր. Այդընհանուրի հրամանատարութեան տակ պէտք է դրուին այս տարի : Իբր 1800 միլիոն տոլարով հստ նիւթեր եւ մեքենաներ պիտի գրնուին, ընդհանրապէս Եւրոպայի համար : Զինուորական օգնութեան մեծ մասը պիտի ճարուի Մ. Նահանգներուն մէջ շինուած թնդանօթներով, հրաձայնելով եւ օգնաստանի համար, տնտեսական վերելքը կը նախատեսէ նաեւ մէկ միլիոն տոլարի ապստանք՝ արեւմտեան Եւրոպայի զործարաններուն, յառաջիկայ տարի : Փոխադարձ Ապահովութեան ծրագիրը գումարներ կը արամադրէ Աւստրիայի երկու նոր զինակիցներուն՝ Յուանատանի եւ Թուրքիոյ, ինչպէս եւ Եւրոպայի Ստրաստեան օգնութիւն պիտի ընծայուի Աւստրիոյ : Ապահով համար ալ ծրագիր մը ունին : «Հարաւ. արեւելեան Ասիան սնմանի վտանգի տակ է», եւ 611 միլիոն տոլարի վարկ մը սահմանուած է այդ շրջանին : Ծօղափելի գումարներ պիտի յատկացուին Հնդկաստանի, ինչպէս եւ Զինատանի ազգայնականներուն (Յորմոզ), իսկ մը նապեալը պիտի տրամադրուի Փիլիպպեան կղզիներուն եւ ուրիշ վայրերու, ուր ծանր վտանգ մը կ'ըլկազմեն համայնակար փոքրամասնութիւնները : Վարկեր նախատեսուած են նաեւ Փաքիստանի, Իրանի եւ Հնդկաստանի համար, տնտեսական դեմնի վրայ (227 միլիոն տոլար) : Պաշտպանի արար գաղթականներուն համար ալ կը նախատեսուի 141 միլիոն տոլար :

Արտաքին նախարարը բացատրեց թէ Եւրոպական երկիրները իրենց յանձնառութիւններով եւ ճիւղերով «իրենց կարողութեան ծայրագոյն սահմանին կը մօտենան : Այդ սահմանը անցնել կը նշանակէ վտանգաւոր ճիւղ մը պարտադրել շահակից երկիրներու քաղաքական, տնտեսական եւ ընկերային կազմին, ինչ որ պիտի վտանգէ իրենց իսկ ապահովութիւնը եւ մեր ձեռնարկած գործը : Ըզամէնք տար օրուան մէջ, Յրանալին եւ Գերմանիոյ խորհրդարանները վաւերացուցին իրաւապահան ծրագիր մը, — ճուրղ իրենց զինեալ ուժերը Իտալիոյ եւ միւս զինակից պետութեանց ուժերուն հետ : Ասիկա բացարձակապէս արտապարզ դէպք մըն է քաղաքական տեսակէտով վերջին քանի մը դարերու ընթացքին :

Ազգ. պաշտպանութեան նախարարը մասնաւորապէս շեշտեց թէ ստիպողական է օգնութիւն հասցնել Հնդկաստանի : «Այդ երկրին աշխարհադրական դերը, ինչպէս եւ իր արտադրած հում նիւ-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

«Արամ» եկրակոմիտեի 25ամեակը

Անիէն Պուա-Քոլոմպի Հ. Յ. Գ. «Արամ» եկրակոմիտեի Փարիզի Շրջ. Կոմիտէին հովանաւորութեամբ կը տօնէ իր հիմնադրութեան 25ամեակը կերակել, 16 Մարտ, ժամը 16էն 23, Անիէնի ընկերակարական սրահը, 149 bis, Avenue d'Argenteuil. Կը խօսի ընկեր Ս. Տէր Թովմասեան: Գեղարուեստական բաժին: «Պաշտօնս խորմալ է»: Մուրը ազատ է:

Յր. Կապոյոյ Խաչի Օրը

Ապրիլ 14ին Cercle Militaire, ժամը 16-24: Գեղարուեստական բաժին եւ եւրոպական պարեր:

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ՕՐԸ ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի, Կալման սրահին մէջ, ժամը 15-էն 23: Գեղարուեստական խնամուած բաժին: Կը ներկայացուի «ՈՒՇԻ ԼԻՆԻ», ՆՈՒՇ ԼԻՆԻ» օփերէթը:

Ճոխ պիւֆէ, ընտիր նուազախումբ, եւրոպական պարեր: Երեկոյն Gare du Nord-էն ժամը 2.28 եւ հանրակառք Փորթ ար լա Շափէլէն 268, ամէն կէս ժամը:

ՓԱՐԻՉԻ ԵԿԵՂԵՅՈՒՅՆ ՂԱՂՐՈՅՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՂՐՆՈՐՀԱԿԱՐՈՒԹԵԱՄԸ ստացուած են հետեւեալ նըւերը: Գրեկոյր Ծ Վ. Ծահլամեանի մահուան առթիւ, Տէր եւ Տիկ. Գ. Խանճեան 3000 Փր. Տէր եւ Տիկ. Բ. Սապալալ 2000 Փր., Պ. Ճանտան (Պոլիսէն) 5000 Փր., Պ. Վաղարշակ Մելիքեան հաղար Փր., Պ. Յովհաննէս Մուրատեան (Պիսէղըրէ հիւանդանոցէն) 350 Փր., Ժանթիլլի Պիսէթըրի Մշակ. Միութեան մասնաճիւղը Պ. Հայկ Արամ Բիպարեանի մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպղտակի ժանթիլլի Ղալոյցին 2000 Փրանք:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՅՍԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՅՈՒՄ

Հովանաւորութեամբ Հ. Յ. Գ. Մարտէյի Շրջ. Կոմիտէի, նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Գ. Պոմոնի «Զաւարեան» եկրակոմիտէի:

Կը ներկայացուի ԱՇՆԱՐԶԻ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ, (չորս արար): Սէն Լուի Նոր Սերունդի «Միամանթօ» թատերախումբին կողմէ, ղեկավարութեամբ ընկեր Ղ. Փիլիպեանի:

24 Մարտ, Երկուշաբթի երեկոյ, ժամը 9ին Պոմոնի սինէմա Տլորէալի մէջ: Գիները՝ 50 եւ 100 Փրանք:

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՄԱՐՄԵՆԻ ՄԷՋ

Համախորհրդակցական Միութեան Մարտէյի մասնաճիւղի պարահանդէսը այս շաբաթ դիշեր-ուրնէ մինչեւ լոյս, 51 rue Grignan Au Clubի շրջապատին մէջ: Գեղարուեստական ընտիր բաժինին իրենց սիրալոյսով մասնակցութիւնը կը բերեն տիկիններ Սիլվան, Ռոզ Անդրէասեան:

ԲԱՌԱՍՈՒՆԻՒՄ ԱՌՈՒԻ

Այրի Տիկին Ծիւսան Մէնտեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ

ՈՂԲԱՅՆԱԼ ՅԱԿՈՒ ՄԷՆԵՆՏԵԱՆԻ քառասունքին առթիւ այց պիտի կատարուի իր շիրիմին, այս կիրակի:

Հաւաքուիլ Thiaisի գերեզմանատան դրան առջեւ ժամը 3.30ին: Կը հրաւիրուին յիշատակը յարգողները:

ԿԸ ՓՆՏՈՒՅՄ եղբայր՝ Սարգիս Օհան Տէտեան, մօրը անունը Հայկանուշ (ծնեալ Էճիլէն-եան), հօրը անունը Օհան (Կիւրիւնցի) Սեբաստիոյ քաղաքի Պէդիլի թաղէն, Հողարի գիմարը: 1915ին զինք թողուցի Մալաթիոյ Յըրընճըլար դիւլը (եօթը տարեկան էր): Կը կարծուի Սուրիոյ մէջ ըլլալ:

Տեղեկացնել Լեոն Օհան Տէտեանի, 25 Bld. de la Pugette, Ste. Marguerite, Մարտէյ:

Կ'ուզուի

Կար կարող շատ լաւ գործաւորութիւններ տունը աշխատելու համար: Դիմել ՄԻՆԱՍԵԱՆ, 32 rue des Annelets, Փարիզ (19), métro Botzaris կամ Jourdain:

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

Մարտ 22ին ժամը 21ին ECOLE NORMALE DE MUSIQUEի մէջ 78, Rue Cardinet, métro: Malesherbes

Գոնարիկ Ղազարոսեան

ԴԱՇՆԱԿԱՀԱՐՈՒՅԻ կը ներկայացնէ Programmes bien tempérés-ը շաբթին մէջ Պայի, Փըրսել, Ռամօ, Սքալաթի, Պեթհովըն, Մոցարթ, Եուպեթ, Եուսան, Պոմա Ծօրէն եւ Գոհարիկ Ղազարոսեան — (Programme en Ré majeur):

Յ Ո Ւ Շ Ա Տ Ե Տ Ր

ՄԱՐՄԵՆԻ.— Հ. Յ. Գ. Նոր Սերունդի Շրջ. վարչութիւնը իր բոլոր անդամները եւ մասնաւորապէս վարչութիւնները ընդհ. ժողովը կը հրաւիրէ այս շաբաթ ժամը 20ին, Ահարոնեան ա-կումբը:

ՄԱՐՄԵՆԻ.— Պոմոնի Կապ. Սաչի վարչութեան ժողովը՝ այս երկուշաբթի կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին, դպրոցի կից սրահին մէջ:

ԿԻՆՈՊՈԼԻ Կապ. Սաչի մասնաճիւղին ժողովը այս կիրակի ժամը 3ին:

ՏԱՐՕՆ ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆԻ Հայր. Միութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի, ժամը ճիշդ 3ին Բաֆէ Րէֆուսի վերնաշարիւր, մէթրօ Բատէ: Կարեւոր օրակարգ:

ՏԷՄԻՆ.— Նոր Սերունդի օրուան տօնակատարութիւնը, մարտ 29ին, երեկոյեան 8. 20.30ին Հ. Յ. Գ. տան մէջ: Կը հրաւիրուին բոլոր հայրենակիցները:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ.— Ֆ. Կ. Սաչի Անկէնի մասնաճիւղի տարեկան հանդէսը Մայիս 18ին:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ.— Մարտէյի Հայ Արե-նոյններու տարեկան ցերեկոյթը տեղի պիտի ունենայ Մայիս 4ին, կիրակի կէսօրէն վերջ, ժամը 3ին, Théâtre Giuseppe Verdiի ընդարձակ եւ շքեղ սրահին մէջ (rue d'Alger): Գեղարուեստական եւ սկսուածական բաժիններով:

Հ. Մ. Մ.ի պարահանդէսը

Ապրիլ 6ին, Cercle Militaireի մէջ: Ժամը 4էն կէս դիշեր:

ՎԱՐԴԱՆԱՆՅԻ ԱՌՈՒԻ

Կըրնուպի Հ. Յ. Գ. Նոր Սերունդը եւ Կապ. Սաչի մասնաճիւղերը Միութիւնը, հովանաւորութեամբ Հ. Յ. Գ. Եօթնեղբայրեան եկրակոմիտէի եւ Ֆ. Կ. Սաչի կազմակերպած երեկոյթը, այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին, Վարդանայի առ-թիւ: Նախադահլութեամբ Նոր Սերունդականի մը: Պիտի խօսի Սանուհի մը: Երեկոյթէն վերջ պարահանդէս՝ Բաֆէ Տա-մէի սրահին մէջ:

ՇՆՈՐ ՀԱԿԱԼԻՔ.— Հաղարեան, Պարոնվարդեան, Տէրտէրեան, Դարբինեան, Գողթոյեան եւ Տիկին Վարդանի ընտանիքները շնորհակալութիւն կը յայտեն բոլոր անոնց որ անձամբ, դրատը կամ ծաղկեպղտով ցաւակցութիւն յայտեն-ցին այրի տիկին ԱՐՄԵՆԱԿ ՀԱՉԱՐԵԱՆԻ (ծնեալ Ապրաման) մահուան աթիւ որ տեղի ունեցաւ 65 տարեկանին իր բնակարանը, 108 rue d'Aboukir, Փարիզ:

Torrefaction Consolat

Spécialité de Cafés Verts, Torréfiés et Moulus, 62, Rue Consolat - Marseille Tél. NA. 12.28

Վերջին նորաձեւ մեքենաներով, մասնաւորապէս կը պատրաստենք թէ խարկուած եւ թէ քաշուած ՍՈՒՐԸ ամենալաւ տեսակներու խառնուրդով:

Վատահ ենք որ մեզի դիմող բոլոր նպարավաճառները Մարտէյի թէ զաւանտերէն, դոհ մնալով, իրենց իսկ շահուն համար, պիտի ըլլան մեր տեսական յաճախողները:

Կը բաւէ մէկ անգամ փորձել, համոզուելու համար:

Հիւսիցա մեխանիկ MACHINES A TRICOTER Ամէն տեսակի նոր SURJETEUSEներ ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ DAVE 226, Rue Lafayette — Métro : Jean-Jaurès Հեռագրայն՝ NORD 26-98 Le Gérant : A. NERCESSIAN Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme, Paris (13)

Թերը — անապ եւ ձգախէժ — մեղմէ կը պահանջեն շարունակել մեր աշակցութիւնը Յրանսայի: Գալով ազգայնական Չինաստանի, մեր նպատակն է «ապահովել Յորմոզայի ամբողջութիւնը»:

Եւ վերջապէս զօր. Պրէտիլ բացատրեց թէ երկրորդ աշխարհամարտին զինուորական ծախս-քերը անսակաւ միջին հաշուով եօթը միլիարտ տոն-լարէ հասած էին: Ուրեմն, 1953ի տարեշրջանին համար յանուն ապահովութեան պահանջուած դու-մարը Բ. աշխարհամարտի մէկ ամսուան ծախսք-ըէն քիչ մը աւելի պիտի ըլլայ: Պահանջուած դու-մարին զինուորական բաժինը, 5 միլիարտ 300 մի-լիոն տոնլար, շատ վար կը մնայ Բ. աշխարհամար-տի մէկ ամսուան ծախսքին: «Եւ բոլորը այ դիտէք թէ ամէն բանի դիմը մեծապէս բարձրացած է 1945էն ի վեր, մէջն ըլլալով պատերազմը»:

Վ. Մովսիսյան Մըք Քորմիք, Ատլանտեանի ծո-վայցին ուժերուն ընդհ. հրամանատարը, որ քննա-կան պտոյտ մը կը կատարէ Եւրոպայի մէջ, յայ-տարարեց թէ անհրաժեշտ է երկու տարուան բարձրացնել զինուորութեան շրջանը, ինչպէս ը-րած է Պելժիս:

Յրանսայի ներքին հոգերը

«Եթէ ԴԻՍՄԸ ՓՐԿՈՒԻ, ՎՍՍՆՀՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՎԵՐԱՀԱՍՏԱՏՈՒԻ»

Կառավարութիւնը երկու նոր պայմանագիր-ներ կնքած ըլլալով, Պանք տը Յրանսի հետ, ազգ. ժողովին ներկայացուց առջի օր: Ժողովը երկուքն ալ վաւերացուց 100ի դէմ (համայնապար եւ ու-ղեկից) 301 ձայնով: Ձեռնպահ մնացին ընկերվա-րականները եւ զօր. տը Կոլի կուսակիցները:

Առաջին պայմանագրով, Դրամատուներ 22.216 քիլօ ոսկի պիտի տրամադրէ պետութեան, թեթե-լներու համար արտաքին պարտքերը: Պայմանա-ժամ տրուած է մինչեւ մէկ տարի: Փոխ տրուած ոսկին պիտի հաշուեն 393.396 Փրանքէն (քիլօն):

Երկրորդ պայմանագրով մինչեւ Մայիս 15 կ'երկարաձգուի 25 միլիարտ Փրանքի վճարման պայմանաժամը (նախապէս պիտի վճարուէր Մարտ 20ին):

Այս առթիւ խօսք անելով, վարչապետը յայ-տարարեց թէ կառավարութիւնը կը ջանայ «պայ-քարի առժամեայ ապահովել մը իրական պատ-ճառներուն դէմ: Եթէ դրամին արժէքը պահենք եւ մեր յանձնառութիւնները կատարենք, վստա-հութիւնը պիտի վերահաստատուի: Մենք կը մեր-ժենք որ եւ է դիւրին լուծուած: Կարելին պիտի փորձենք, ազգու եւ արազ միջոցներ դանդա-ղաբար: Ձեռք ուզեր յուսախաբութեան մասնել ոչ խորհրդարանը, ոչ ալ երկիրը»:

Սպ. ժողովը նոյն օրը քննեց նաեւ զին-ուորցու բայց յետաձգուած ուսանողներու խըն-դիրը: Ազգ. պաշտպանութեան նախարարը բա-ցատրեց թէ 14.000 ուսանողներէ միայն 7000 հոգի կամաւորապէս հետեւած են զինուորական բարձ-րագոյն կրթութեան: Տակաւին կը մնան 7000 ու-սանողներ որոնք չեն հետեւած դասընթացնե-րուն: Բանակը պէտք ունի 8-9000 սպաներու եւ ենթասպաներու:

Յրանքը նորէն բարձրացաւ ազատ շուկային մէջ: Տոլարը 461էն իջաւ 451ի, սթերլինը՝ 1045էն 1030ի, ոսկին՝ 602.000 Փրանքէն 590.000ի եւն.:

Վարչապետը մասնաւոր կոչ մը ուղղեց հո-ղադրոններուն, որպէսզի առաջին օրինակը տան, իջեցնելով գիները:

Բանուորական Ուժը մերժեց Աշխատանքի Դաշնակցութեան առաջարկը՝ միացեալ ճակատ կազմելու եւ հաւաքական ձեռնարկ մը կատարելու համար:

ԲԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՍՈՒՐԻԱԿԱՆ 19 թերթեր դադարման դատապար-տուեցան, համաձայն մամուլի օրէնքին (1949), որ պայմաններ կը ընէ տպագրութեան, շրջաբե-րութեան եւ նիւթական աղբիւրներու մասին:

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆՈՅ վարչապետը, Տոքթ. Ատրնաուըր յառաջիկայ Մայիսին պաշտօ-նապէս պիտի այցելէ Ամերիկա, նախադահ. Թրո-մընի հրաւերով:

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ամենամեծ կուսակցութիւնը, Վաֆա, հետզհետէ կը սաստակացնէ պայքարը նոր դահլիճին դէմ: Գահիրէի համալսարանէն 10 հազար ուսանողներ որոշեցին պաշարման վիճա-կին դադարումը պահանջել վարչապետէն: Վաֆ-արը եւ ուսանողները կ'ըսեն թէ կառավարութիւնը կ'օգտուի պաշարման վիճակէն, «ազատութիւնը կաշկանդելու եւ անմեղ մարդիկ ձերբակալելու համար»:

ԲՈՐԷԱՅԻ մէջ բուռն կռիւ մը տեղի ունեցաւ առջի օր: Հեռագիրը կ'ըսէ թէ համայնապարները «ի գուր փորձեցին ճեղքել Թուրքերու բռնած դի-ժը եւ ջանախառնեցան անոնց դիմադրութեան առ-ջեւ»: — Ազգաժողովին ընդհ. քարտուղարը, որ միշտ բաւատեալ է, առջի օր յայտարարեց թէ կասկածելի է որ Հիւս. Բորէացիները եւ Չինա-ցիները իսկապէս զինադադար կ'ուզեն:

« Զեկի կրկնար շարունակ »
դրամ հոսեցնելը

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԱՆԳՐԱԿԱՆ ԱՌՈՒՄԻՆԻՍՏԻ ԲԱՏԻՆԵՐ
ՊԻՏԻ ՍՏԱՆԱՆ ԱՄԵՐԻԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԵՆԷՆ

Առջի օր փոթորիկ մը պայթեցաւ Մ. Նա -
հանգիւրդու արտաքին յարաբերութեանց յանձնա -
ժողովին մէջ, նախագահ Թրումբընի պահանջած
վարկերուն առթիւ (7900 միլիոն տոլար) :

Փոխադարձ Ապահովութեան վերատեսուէր
Պ. Հէրրմըն, յայտնեց թէ զինուորական վար -
կերէն առիւծի բաժինը պիտի ստանան Ֆրանսա եւ
Անգլիա : Իր յայտարարութեան համաձայն,
2,500,000,000 տոլարէն (զինուորական), 1 միլիոն
800 միլիոնը Եւրոպա պիտի զրկուի, մնացեալը
աշխարհի զանազան կողմերը :

Զեկուցումէն վերջ, յանձնաժողովին նախա -
պահը, Քանըլի, զայրանալով յայտարարեց թէ
Ամերիկան չի կրնար շարունակ դրամ հոսեցնել,
օգնելու համար Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ ուրիշ եր -
կիրներու : Այս առթիւ հարցուց թէ պահանջուած
դրամաբէն որքանը պիտի յատկացուի տնտեսական
օգնութեան, որքանը ուղղակի զինուորական
պէտքերու (Թնդանօթ, հրասայլ, օդանաւ, եւն.) :

Պ. Հէրրմըն պատասխանելով, ըսաւ թէ
1,800,000,000 տոլար պիտի յատկացուի Եւրոպայի
պաշտպանութեան 1,400,000,000 տոլար պիտի
բաժնուի Հիւս. Ատլանտեանի սկզբնական 12 ան -
դամներուն : Անգլիա պիտի ստանայ 600 միլիոն
տոլար, Ֆրանսա՝ 400 միլիոն : Յետոյ բացատրեց
թէ Եւրոպայի պաշտպանութեան համար սահման -
ուած օգնութիւնը կը տարբերի Մարշլի տնտես -
ական աջակցութեան ծրագրէն :

Նախագահը նորէն բարկացաւ, — « Ո՞րհրդա -
րանին ըսուած էր թէ տնտեսական օգնութիւնը
պիտի վերջանայ այս տարի : Փոխանակ այդպէս
ընելու, նոր բացատրութիւն մը հնարեր են -
« պաշտպանութեան օգնութիւն » :

Փոխադարձ Ապահովութեան վերատեսուէր
պատասխանեց թէ նոր հնարք մը չէ, այլ պարզա -
պէս հիմնական ձեռնարկ մը՝ զինուորական ապա -
հովութիւնը կառուցանելու համար : Այս առթիւ
յայտնեց թէ 400 միլիոն տոլար ալ պիտի տրա -
մագրուի Յունաստանի եւ Թուրքիոյ, որոնք նոր
անդամագրուեցան Ատլանտեան դաշինքին :

Բանդէտներն այս վիճարարութիւններէն կը հե -
տեւցնեն թէ բուն վիճարարութիւններն պիտի ծա -
ղին խորհրդարանին մէջ, պահանջուած վարկեր -
ու թուէրակութեան առթիւ :

Պ. Հէրրմըն իր պատասխանին մէջ մասնա -
ւորապէս շեշտեց թէ Ո. Միութիւնը դրամ կը
բաժնէ ալ ու ձախ ձեռք վարկեր կը տրամադրէ իր
արբանակներուն զինուորական նպատակներով :
« Կը դաժնուիք համաշխարհային տարնայի մը
առջեւ եւ մեր չափն ալ կը պահանջէ օգնել մեր
դաշնակիցներուն որպէսզի կառուցանեն իրենց
զինուորական ուժը » :

ԲԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄՈՍԿՈՒՍԻ Ժանուարի 1-ին պատասխանելու
համար, Պ. Պ. Իտըն, Շուվան եւ Տոքթ. Ատըն -
աուըր խորհրդակցութիւն մը պիտի ունենան յա -
ռաջիկայ Դշ. օր, Փարիզի մէջ : Գերման վարչա -
պետը կ'ուզէ որ կարելի եղածին չափ արագ պա -
տասխան մը տրուի, որպէսզի կացութիւնը պար -
զուի : Օտեր Նայտ սահմանադիրն պահպանուած,
ըստ գերման մամուլին, անհարթելի խոչընդոտ
մըն է խաղաղութեան հաստատման համար : Ասկէ
զատ, Գերմանները հակառակ են մեկուսացման
քաղաքականութեան, որովհետեւ իրենք զիրենք
կապուած կը դրան արեւմտեան աշխարհին :

ՌՈՒՄԱՆԻՅՈՅ օգային ուժերը շարունակ
17րդ դարաշրջանի հրամանատարներէն Կիւմիթրու ֆի -
թուրքա, Պելլիքատ փախաւ չորս սպաներու հետ :
Այս առթիւ յայտարարեց մամուլի ներկայացու -
ցիչներուն թէ զանազան ղեմադրական խումբեր,
գործօն պայքար կը մղեն Մոլտավիոյ եւ Թրան -
սիլիանիոյ լեռներուն մէջ :

ԱՐՏԷՄ ՄԻԿՈՅԵԱՆ (Անասթասի եղբայրը) եւ
օգնականը՝ Միխայել Կուտեչեւ, Սթալինի մրցա -
նակը շահեցան նորէն (150,000 ըուրլի կամ 37000
տոլար), ՄԻԳ սաւառնակի նոր տեսակ մը հնարած
ըլլալով : Անցեալ տարի եւ աւելի առաջ ալ նոյն
մրցանակը ստացած ըլլալով, կը կարծուի թէ ա -
ւելի կատարելագործեալ տեսակ մը հնարած են :
Ուրիշ զիտնակներն ալ 100,000-ական ըուրլի մր -
ցանակ ստացան, մէկը՝ Ա. Ա. Բաղդասարով (Հայ
?), որ նոր մեթոտներ գտած է, մարդկային ա -
րիւն հաւաքելու համար՝ բժշկական նպատակ -
ներով :

ԳՆԴԱԿԱՀԱՐՈՒԵՑԱՆ Կեսթիփոյի երկու դոր -
ծակալներ, Ապէլ Տանոս եւ Ռէյմոն Մոնաթ,
Մոնոպոլի բերդին մէջ (Փարիզ) : Մահուան դա -
տապարտուած էին 1949ին :

ՄՍՐԱՍԷՅԻ Ժողովարտի համաձայնակին առ -
թիւ, պատուաւոր պարտաւորիչ հռչակուեցաւ ամ -
բող նահանգին մէջ, տեղացիներու թէ օտարա -
կաններու համար :

Նոր Սերունդի Օրը
Պարահանդէս

Կիրակի, 27 Ապրիլ, ժամը 15էն կէս դէպքեր,
Cercle Militaire (Փլաս Ս. Օկիւսթէն) : Պաշտօնա -
կան եւ զեղարուեստական ճոխ բաժին :

« Արամ » Անրակոմիտէի
25ամեակը

Անիէն Պուա-Բուլոմպի Հ. Յ. Դ. « Արամ »
ենթակոմիտէն Փարիզի Շըլ. Կոմիտէին հովանա -
ւորութեամբ կը տօնէ իր հիմնադրութեան 25ամ -
եակը կիրակի, 16 Մարտ, ժամը 16էն 23, Անիէսի
ընկերվարական սրահը, 149 bis, Avenue d'Argenteuil.
Կը խօսի ընկեր Ս. Տէր ԹՈՎՄՍՍԵԱՆ :
Գեղարուեստական բաժին : « Պաշտօնա խորմ -
բալ է » : Մուտքը ազատ է :

Ճր. Կապոյոյ Խաչի Օրը

Ապրիլ 14ին Cercle Militaire, ժամը 16—24:
Գեղարուեստական բաժին եւ եւրոպական պարեր :

ԿՍՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ՕՐԸ ԱՌՈՒՄԻՆԻՍՏԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի, Կալման սրահին մէջ, ժամը 15 -
էն 23 : Գեղարուեստական խնամուած բաժին : Կը
ներկայացուի « ՈՒՇԻ ԼԻՆԻ, ՆՈՒՇ ԼԻՆԻ » օփէ -
լէթը :

Ճոխ պիւթէ, ընտիր նուագախումբ, եւրոպա -
կան պարեր : Շոգեկառք Gare du Nordէն ժամը 2.28
եւ հանրակառք Փորթ տը լա Շափէլէն 268, ամէն
կէս ժամը :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՅԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՅՈՒՄ

Հովանաւորութեամբ Հ. Յ. Դ. Մարտչլի Շըլ.
կոմիտէի, նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Պոմոնի
« Զաւարեան » ենթակոմիտէի :

Կը ներկայացուի ԱՇՆԱՐՀԻ ԴԱՍԱՍՏԱՆԸ,
(չորս արար) : Մէն Լուի Նոր Սերունդի « Սիւսան -
թօ » թատերախումբին կողմէ, ղեկավարութեամբ
ընկեր Ղ. Փիլիպեանի :

24 Մարտ, երկուշաբթի երեկոյ, ժամը 9ին
Պոմոնի սինեմա Ֆլորէպլի մէջ :
Գիները՝ 50 եւ 100 ֆրանք :

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՍԳԱՏՈՆԸ ՆԻՍԻ ՄԷՋ

ՆԻՍ. — Հ. Յ. Դ. Գեորգ Չալուշ խումբը որո -
շած է այս տարի եւս հրապարակաւ եւ համազգա -
յին շուքով տօնել ապրիլ 11—24ը :

Կը խնդրուի դադուրի միւս բոլոր կազմա -
կերպութիւններէն իրենց ներկայացուցիչները յա -
րաբերութեան մէջ ղեկ մեր ընկերներուն հետ :

ԲԱՌԱՍՈՒՆՔԻ ԱՌՈՒԻ

Այլի Տիկին Ծիածան Մէնէնտեան եւ զաւակ -
ները կը ծանուցանեն թէ

ՈՂԲԱՅԵԱՆ ՅԱՅՈՒՄ ՄԷՆԷՆՏԵԱՆԻ

քառասունքին առթիւ այց պիտի կատարուի իր
չերիմին, այս կիրակի :
Հաւաքուիլ Thiaisի զերեզմանատան դրան առ -
ջեւ ժամը 3.30ին : Կը հրաւիրուին յիշատակը յար -
գողները :

MORY et Co.

3 Rue St. Vincent de Paul, Paris (10)
(Service VAUQUELIN) Tél. TRU. 72-60
Poste 89 et 80, métro Poissonnière, Gare du Nord
Ամէն օր, բացի կիրակիէն, 9էն 11.30 եւ 14էն 17,
Երաբ 9էն 11.30

ՇՐԱՐՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՄԱՐ
(COLIS POSTAUX POUR L'ARMENIE)

Avec accusé de réception
Բոլոր ծախքերը կը վճարուին առաքման պա -
հուն, ծրարները կը յանձնուին առանց ունէ ծախ -
քի կամ ձեւակերպութեան, ստացողին համար :

Տարեկան մեծ պարահանդէս

Կազմակերպուած ԱԼՅՈՐՎԻԼԻ Ֆ. Հ. Մ. Ը.
Քաղաքապետութեան խորհուրդէն հետ ներկայ
Ինչպէս նաեւ կոմիտարտիկ արիւնջաններ ՏԱՔ
ՀՐԱՆՏ ՂԱԶԱՐԵԱՆ Champion de Liban Mi-lourd
Նուագախումբ ԿՍՐՈ ՍՍՐԵԱՆ
Attractions Մուտք 200 ֆրանք

Յ Ո Ւ Շ Ա Տ Ե Տ Ր

ՄԱՐՍԷՅԻ. — Պոմոնի Կապ. Խաչի վարչու -
թեան ժողովը՝ այս երկուշաբթի կէսօրէ վերջ,
ժամը 3ին, դպրոցի կից սրահին մէջ :

ՏԱՐՈՆ ՏՈՒՐՈՒԹԵՐԱՆԻ Հայր. Միութեան
ընդհ. ժողովը այս կիրակի, ժամը ճիշդ 3ին Քա -
ֆէ Րէփանի վերնաշարկը, մէթրօ Քատէ : Կարե -
ւոր օրակարգ :

ՏԵՄԻՆ. — Նոր Սերունդի օրուան տօնակա -
տարութիւնը, ժամը 29ին, երեկոյեան ժ. 20.30ին
Հ. Յ. Դ. տան մէջ : Կը հրաւիրուին բոլոր հայ -
րենակիցները :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ. — Ֆ. Կ. Խաչի Անկէնի
մագնաճիզի տարեկան հանդէսը Մայիս 18ին :

Հ. Մ. Մ. Ի պարահանդէսը

Ապրիլ 6ին, Cercle Militaireի մէջ : ժամը 4էն
կէս դէպքեր :

ՅԱՌԱՋՐ Լիոնի մէջ

Կը ծախուի, Մարտ 11էն սկսեալ, Place Gui -
chardի լրագրավաճառի կրպակը, Bourse de Travailի
դիմացը :

ՄԱՐՍԷՅԻ. — Կապ. Խաչի Պոմոնի վարչու -
թեան շնորհակալութեամբ ստացած է 3000 ֆր.
Տիկ. Ալիս Պատմաճեանէ, իր մօր մահուան տա -
րեկիցին առթիւ :

ԵՐԱՃՇՏԱԿԱՆ ԵՐԵՎԱՆԻ ՕՆՆԻԿ ՊԵՐՊԵՐԵԱՆԻ
30 Մարտ կիրակի, ժամը 21ին, Salle Gaveau,
հովանաւորութեամբ Յանձնախումբի մը որուն
պատուակալ նախագահն է ՋԱՐԵՀ ՊԵՅ ՆՈՒՊԱՐ
Կը մասնակցին Concert Padeloup, բազկաքաճ 65
հոգիէ եւ Radioի երգչախումբը :

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻ ՆԱԿԻՆ ՍՊԱՆԵՐՈՒ
ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԷ ՄԵՇ

Gala սր

Cercle Militaireի մէջ (Փլաս Ս. Օկիւսթէն), այս
շաբթի, 22 Մարտ, ժամը 22էն մինչեւ առաւօտ :
Հովանաւորութեամբ դօր. KOENIGի

Կը մասնակցին ֆրանսական բեմի եւ շարժա -
նկարի լաւագոյն ղերասանները, որոնց կարգին
Lili Bontemps, Jacques Meyran, Alain Romans, Ray -
mond Souplex են :

Jazz du 1er escadron Regional, յայտադիրը կը
ներկայացնէ Jacques Angelvin (Télé-Parisէն) :

Մուտք 500 ֆր. : Դիմել ՅԱԿՈՒ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆԻ
20 rue Nungesser et Coli (16) tél. Mol. 34-70 :

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԶԱՇԱՐԱՆ - ԾԱՂԱՐԱՆ
« Ս Թ Ա Մ Պ Ո Ւ Լ » Լիոն

ԽՆԱՄՔՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ ՓԱՒԱՎԱ, ԲԱՏԷԻՖ
ԱՆՁՈՒԳԱԿԱՆ ՕՂԻ, ՀԱՄԱԴԱՄ ԱՂԱՆԴԵՐՈՎ
ՏՈՒՄԱ, ԲԵՅՈՒԹԷ, ԲԵՊԱՊ ԵՒ ՖԻՐԻԹ
Ամէն տեսակի յարմար ժողովրդական գիներ
24, Quai Jean-Moulin — LYON
(Ex. Quai de Retz) — Entresol

Կ'ՈՒՉՈՒԻ

Մարտչլի մէջ վաճառականի մը քով աշխա -
տելու համար կ'ուզուի, երիտասարդ պաշտօնեայ
մը, մօտաւորապէս 18 — 23 տարեկան : Գիշ թէ
շատ ծանօթ պէտք է ըլլայ հաշուակալութեան
Դիմել Ծերիկեանի, 13 rue des Dominicaines,
Մարտչլ :

Le Gérant : A. NERCESSIAN
Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme, Paris (13)

յիշել տրուելիք պատասխանին մէջ : Ինչպէս կ'երեւայ, նախադիժը վերջնական ձեւ պիտի ստանայ Փարիզի մէջ : Այս առթիւ պիտի քննուի նաեւ Սարի խնդիրը, որու մասին բանաձեւը կը շարունակուի Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ միջեւ :

Քրիստոսի շնորհները ամէն բանէ առաջ կ'ուզեն որ ազատ ընտրութիւններ կատարուին ամբողջ Գերմանիոյ մէջ : Ազգաժողովին քննիչ յանձնախումբը առջի օր սկսաւ իր աշխատանքը արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ, ստուգելու համար ազատ ընտրութեանց հնարաւորութիւնը : Եթէ արեւելեան Գերմանիոյ բոլոր կեանքները իշխանութիւնը թող չտայ որ այդ շրջանին մէջ ալ քննութիւններ կատարուին, այն ատեն աւելորդ պիտի համարուի քննութիւն կատարել միայն արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ : Մոսկուա մինչեւ հիմա լռութիւն կը պահէ այս մասին, ինչ որ մերժում կը նշանակէ, շատերու կարծիքով :

Հիպիական սարսափ

Հարվըրտի համալսարանին նախագահը, Տոքթ. Ճէյմս Բորնթ, ստիպողական կոչ մը ուղղեց Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներուն, որպէսզի միասին կատարեն հիւլէական սպառազինութիւնը, նկատելով որ «Ս. Միութիւնը հիւլէական ուժերու զէպեր կը բարձրացնէ ամէն ամիս» : Իր կարծիքով, «ամէն ամիս կ'աճի վտանգը՝ Մ. Նահանգներուն, Անգլիոյ եւ Քանադայի ճարտարագործական կեդրոններուն համար» :

Ամերիկացի ուսուցչապետը կ'առաջարկէ դաշնագիր մը կնքել այդ երեք պետութեանց միջեւ, հիւլէական զէպերու գործաձուլութեան համար : «Երբ գրուի երեք կողմերու թիւնք միջեւ կատարուած բանակցութեանց պատմութիւնը՝ հիւլէական ուժերու շինութեան մասին, շատ մը անարտոժ ճշմարտութիւններ երեւան պիտի դանշարամիտ փոփոխւեն՝ Ատլանտեանի երկու ափերուն » :

Ամերիկացին այս առթիւ ցաւ կը յայտնէ որ դադարի տեղեկութիւններ կը հրատարակուին հրատարակաւ : Ուսուցչապետը, որ Մ. Նահանգներու ազգ. պաշտպանութեան հետազոտութեանց յանձնախումբին նախագահն էր 1939 — 45ին, կ'երկարակցնէ թէ շատ մը վախեր կը փարատին, եթէ Անգլիան եւ Մ. Նահանգները վերջնական դադարանապահութեան քոչը իրենց միջեւ եւ գործեն փոխադարձ վստահութեամբ :

ԱՄԲՈՂՁ ԳԻՒՂ ՄԸ ՊԱՐՊՈՒԵՑՄԻ

Սափուայի շրջանին մէջ, երկտրական ուժը աւելցնելու համար, որոշուած էր պարպել եւ ջուրով ողողել թիւնի գիւղը : Այս առթիւ մէկ միւլիառ Ֆրանքի հատուցում մը խոստացուած էր գիւղացիներուն, բայց անոնք չէին ուզեր բաժնուիլ իրենց դաշտերէն, երկտրական եւ նախահայրերու գերեզմաններէն :

Բոլոր յորդորները ապարդիւն մնացած ըլլալով, կառավարութիւնը որոշեց կարճ կապել եւ անվիճապէս կատարել ողողումը : Երէկ 12 մաս նաղէտներ դացին Փարիզին, գերեզմանատան տակորներու փոխադրութիւնը ապահովելու համար :

Վերջին լուրերու համաձայն, գիւղացիները համակերպած են եւ տխրօրէն կը հեռանան գիւղէն : Ոստիկան զինուորները ստիպուած են երբեմն խտուրթեան դիմել, ժամ առաջ պարպելու համար գիւղը : Իչ. օր կատարուեցաւ դպրոցներուն եւ քաղաքապետարանի թղթածրարներուն ու կարասիներուն փոխադրութիւնը : Գիւղին քահանան իր վերջին պատարագը մատուցեց : Ոստիկանապետը մերժեց մինչեւ Ձատիկ յետաձգել պարպումը, մինչ քահանան արտասուալից աչքերով կը պաղատէր, գոնէ աւանդական պատարագը մատուցանելու համար :

ԲԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Աթէնքի ամերիկեան դեսպանը թելադրած էր Յունաստանի կառավարութեան՝ վերջ առ համեմատական ընտրութեանց եւ քան դահլիճներու ղրութեան : Կառավարութիւնը պատասխանեց թէ Յունաստանի ժողովուրդին եւ կառավարութեան կ'իյնայ դատել իրենց երկրին ճակատագրով :

ՍԵՆԱՅԻՆ ՄՈՒՆԻՍԻՊԱԼԻՏԵՆ ԴԷՄ նոր բողոք մը ուղղեց Ֆրանսայի կարտինալներու եւ արքեպիսկոպոսներու համագումարը, մասնաւորապէս մատնանշելով կարգ մը պարբերական հրատարակութիւններ եւ զիրքեր :

ԹէՀՐԱՆԷՆ կը հեռագրեն թէ բաց դուռ մը ձգուած է քարիւղի բանակցութեանց համար, հակառակ վերջին ձախողանքին : Քարը ձախելի, Իրանի բանադնացը, ձայնասփիւռ ձառ մը խօսելով, բռն թէ տարեկան 75 միլիոն ոսկի պիտի կորսնցնէին, եթէ ընդունէին միջազգային դրամատան պայմանները : Երկու կողմի պատուիրակները զեկոյց մը հրատարակեցին, հաստատելով թէ համաձայնութիւն գոյացած է քանի մը կէտերու մասին :

ԴԱՆՏԱՆՏ ճազած է Չինաստանի եւ Մանչուրիոյ մէջ, համաձայն Փարիզ հասած լուրերու :

Ֆր. Կապոյոյ Խաչի՞Օրը

Ապրիլ 14ին Cercle Militaire, Ժամը 16—24 : Գեղարուեստական բաժին եւ եւրոպական պարեր :

Ֆրանսահայ Կ. Սաչի Շավիլի մասնաճիւղը Կապոյոյ Սաչի Օրը կը տօնէ այս կիրակի Ժամը 4էն 12 :

ՅԵՐԵՎԱՆԻ ՊԱՐԱԶԱՆԻՄ

Շավիլի քաղաքապետարանի սրահը, ընդ Սթալինկրատ : Դերասան թրագօշի սերողներու խումբի կողմէ կը ներկայացուի «ՈՒՇ ԼԻՆԻ, ՆՈՒՇ ԼԻՆԻ» օփերէթը Ճոն պիլֆէ, ընտիր նուագախումբ : Մուտք 150 Փրանք : Կը խնդրուի ճշգրտապէս ըլլալ :

Հայ Մշակոյթի Օր

Նախաձեռնութեամբ Լիոնի Հայ Ուս. Միութեան : Այս Եարաթ Ժամը ճիւղը 21ին, Salle Molière մէջ, 18 Quai de Bondy :

Նախադաս ՏՕՔԹ. Յ. ՍԱՐԱՅԵԱՆ Բանաստեղծ Պ. ԱՐՇԱԿ ՉՕՊԱՆԵԱՆ եւ ՏԻԿ. ՀՈՒՐԻ ԻՓԷԿԵԱՆ :

Գեղարուեստական խնամուած բաժին : Մուտքը ազատ է : Հաղորդակցութեան միջոցներ. — Հանրակարգ թիւ 2. — Իջնել Pont du Change : թիւ 3. — Իջնել Pont La Feuillée : Autobus թիւ 9. — Իջնել Quai de Bondy : Հանր. թիւ 18 Իջնել Terreaux եւ անցնել Pont La Feuillée :

Թատրական ներկայացում

ՄԱՐՍԵՅԻ ՄԷՋ

Մարտէյի Մուրատ Ռաֆայէլեան Նախկին Սաներու Միութեան հրաւերով ԱՊՐԻԼ 20ի ԿԻՐԱԿԻՆ Փարիզի Ս. Մուրատեան վարժարանի թատերախումբը կը ներկայացնէ Փարիզի մէջ այնքան յաջողութիւն գտած ներկայացումները : ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ ՆԿԱՍԻ ԱՌՆԵԼ ԱՅՍ ԹՈՒԱԿԱՆԸ : Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԵՐԵՎԱՆԻ ՕՆԵԿ ՊԵՐՊԵՐԵԱՆԻ 30 Մարտ կիրակի, Ժամը 21ին, Salle Gaveau, հովանաւորութեամբ Յանձնախումբի մը սրուն պատուակալ նախագահն է ՋԱՐԵՋ ՊԵՅ ՆՈՒՊԱՐ Կը մասնակցին Concert Padeloup, բաղկացած 65 հոգիէ եւ Radioի երգչախումբը :

Ֆր. ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ՕՐՍՓՈՒՆՈՒԹԵԱՆ ԿԱՅԱՆ համար կը փնտռուի

Վարձու շեկ մը

40է աւելի երախայ պատասպարելու յարմարութիւններով Ֆրանսայի օդատուն մէկ վայրին մէջ : Դիմել Mme. Ellen Buzant, 48 rue Etienne Dolet, Alfortville (Seine) :

ԴԱՍԱՆՕՍԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Հ. Յ. Դ. «Ռաֆֆի» խումբի դասախօսական ժողովը այս ուրբաթ Ժամը 20.30ին, Chope du Nord մէջ : métró Gare du Nord : Իրեթ՝ Իշխանութեան միջամտութիւնը արտադրութեան մէջ : Կը խօսի Ընկեր Լ. ՄԱԹԷՆՍԵԱՆ : Կը հրաւիրուին փարիզեան շրջանի ընկերները անխտիր : Դասախօսութեան վերջ մտքերու փոխանակութիւն :

ՆՈՒԱԳԱՆԱՆԻՄ

Մարտ 22ին Ժամը 21ին ECOLE NORMALE DE MUSIQUE մէջ 78, Rue Cardinet, métró : Malesherbes

Գոնարիկ Ղազարսեան

ԴԱՇՆԱԿԱՆԱՐՈՒՆԻ

Կը ներկայացնէ Programmes bien temperés երու շարքին մէջ Պաի, Փրոսե, Ռամօ, Սքառլաթի, Պեթհովըն, Մոցարթ, Շուպեն, Շոման, Պոպո Շօփէն եւ Գոհարիկ Ղազարսեան — (Programme en Ré majeur) :

Տարեկան մեծ պարահանդէս

Կազմակերպուած ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ Յ. Հ. Մ. Ը. Մ. Ի կողմէ, Ժամը 4էն 12, ԿԻՐԱԿԻ 23 ՄԱՐՏ կ'ըլլայ Le Maire d'Alfortville Monsieur Raoul Bleuze ՀԱՅՐԱՊԵՏԵԱՆ Champion de France Mi-lourd Rue Voltaire սրահին մէջ

Յ Ո Ւ Շ Ա Տ Ե Տ Ր

ՓԱՐԻԶ. — Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Ահարոնեան խումբի դասախօսութիւնը՝ այս հինգշաբթի Ժամը 21ին, Ազգ. Տան մէջ, 32 rue de Trévis, Գատէ : — Ժամը 10.30ին, երգի փորձ :

ՎԱԼԱՆՍ. — Հ. Յ. Դ. Շրջ. Կոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս չորսթ Ժամը 20.30ին, Ա. Ահարոնեան սրահին մէջ : Բացակաները նկատի պիտի առնուին :

ՎԻԷՆ. — Ֆ. Կապ. Սաչի ժողովը այս չորսթ Ժամը 20.30ին, Հ. Օհանջանեան սրահին մէջ : Կարեւոր օրակարգ : Ընթերցում շրջաբերականի, դեկուցում եւ վարչութեան ընտրութիւն : Կը հրաւիրուին անուհիները եւ ընկերուհիները :

ԱԼՖՈՐՎԻԼ. — Ֆ. Կ. Սաչի ժողովը՝ այս ուրբաթ Ժամը 21ին, 29 rue Floriaի սրահին սրահը : Կարեւոր օրակարգ : Վարչութեան ընտրութիւն :

ԼԻՈՆ. — Հ. Յ. Դ. Վարանդեան կոմիտէին ընդհ. ժողովը այս ուրբաթ Ժամը 20.30ին, 78 ընդհ. Բալլէ, դպրոցին սրահը : Կարեւոր օրակարգ : Բացակաները նկատի պիտի առնուին :

ՆԿԱՍԻ ՈՒՆԵՆԱԼ. — Մարտէյի Հայ Արեւոյնքու տարեկան ցերեկոյթը տեղի պիտի ունենայ Մայիս 4ին, կիրակի կէսօրէն վերջ, Ժամը 3ին, Théâtre Giuseppe Verdi ընդարձակ եւ շքեղ սրահին մէջ (rue d'Alger) : Գեղարուեստական եւ սկստուական բաժիններով :

ՆԿԱՍԻ ՈՒՆԵՆԱԼ. — Ֆ. Կ. Սաչի Անկէնի մասնաճիւղի տարեկան հանդէսը Մայիս 18ին : ԱՐԵՎՈՒՏԻ ԼՍԱՐԱՆԻ ՀԵՐԹԱԿԱՆ ՀՈՒՄՈՐԻՍՏԻԿ այս Զորքաբաժնի երեկոյ, Գատէ սրահին վերնաշարից : Կը խօսի ՏՕՔԹ. Յ. ԿԻԼԻԿԵՅԻ, նիւթ ունենալով «Ընկերային պատշաճութիւնները (Savoir-vivre) : Մուտքը ազատ է :

Ծախու է

Fonds de Cordonnerie en toute propriété : Կօչկակարի բոլոր կազմածներով եւ գործիքներով : Չուր, երկտրական ուժ, կեդրոնական ջերմութիւն : Դիմել՝ 13 rue François Coppée, Malakoff (S.) : Կիրակի եւ Երկուշաբթի օրերը 31Bld. Rodin, Իսի լէ Մուլինօ :

ՆՈՒԻՐՆԵՐ. — Տիկին Ագնիւ Գազազեան 3000 Փրանք կը նուիրէ Ֆ. Կապոյոյ Սաչի Խաչի դարմանատան՝ իր ամուսնոյն՝ ԳԻՐՈՒԳ ԳԱՉԱՅԵԱՆԻ մահուան 18րդ տարեկիցին առթիւ :

Կ'ուզուի

Երիտասարդ տղայ մը ընդունակ եւ աշխոյժ, garçon de magasin, ինչպէս նաեւ հայ օրիորդ մը taille mannequin, (Ֆրանսահայատակ), որ կարուծեւ գիտնայ : Իր ժամանակին մեծ մասը պիտի անցնէ վաճառումով (Vente) :

Երկուքին ալ ապագան ապահով է, կը բաւէ որ ըլլան գործօն եւ արամազիլ լուրջ աշխատանքի : Դիմել ETS. A. DARONIAN 2 Rue Saint Philippe (angle 115 rue d'Aboukir), Փարիզ, métró Sentier կամ Réaumur :

Մարտէյի մէջ վաճառականի մը քով աշխատելու համար կ'ուզուի, երիտասարդ պաշտօնեայ մը, մօտաւորապէս 18 — 23 տարեկան : Քիչ թէ շատ ծանօթ պէտք է ըլլայ հաշուակալութեան Դիմել Մերիկեանի, 13 rue des Dominicaines, Մարտէյ :

ԳՐԻՄ ԿԸ ՓՆՏՈՒ

Վարժ եւ ընդունակ գործաւոր մը՝ տրամադրելի ժամեր ունի ամէն օր, որեւէ աշխատանքի պահանջներու համար հսկողութեան համար : Դրել «Յառաջ» հասցէին :

Le Gérant : A. NERCESSIAN Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme, Paris(13)

ՄԵՐ ԽՕՄԻԸ

ՍԿԻԶԲՆ ԻՄԱՍՏՈՒԹԵԱՆ...

Բարեպաշտներ պիտի փութան լրացնել .
 « Սկիզբն իմաստութեան երկիրը Տեանն » :
 Դժբախտաբար աւանդական Տէրը միշտ կը մնայ ձեռնպահ կամ ձեռնթափ : Ամէն պարագայի մէջ՝ բացակայ :
 Իրեն յաջորդած են այլապէս ահեղ ուժեր : Ամենակալ եւ ամենակուլ : Տեաննելի եւ չօղակելի : Միշտ պատրաստ՝ զարգանալու, զօրանալու, բարձրագոյն տեղերու եւ ի հարկին՝ պայթելու :
 Ահաւաստի վերջին Ամենակալը, — Հիւլէյա - կան ուսմբ, որ արդէն իսկ ահուարսափի մատնած է բովանդակ մարդկութիւնը :
 Միայն դժբախտ ձախոնն էր որ կրեց այդ ահաւոր պատուհասը, 1945 Օդոստոսին :
 Նախափորձ մը կը համարուէր այդ աննախընթաց ուժեղութիւնը, եւ սակայն աւելի քան 250.000 հոգի ոչնչացուց միայն երկու քաղաքներու մէջ : Առանց հաշուելու նիւթական կորուստները, թունաւորումները եւ այլատեսակները :
 Մինչեւ այսօր ալ, զինութիւններ կը կատարուի իր « գիտական » հետեւանքներու մասին : Ոչ թէ իրեն սկիզբնական խնդիր, այլեւ աւելի կատարելագործելու համար հիւլէյական ուսմբը :
 Այդ օրէն ի վեր, թերթերը ամէն օր չունդարից մանրամասնութիւններ կը հազորդեն « կատարելագործումներու » մասին :
 Արդէն իսկ, զինաբաշտ մըն ալ այս գեանին վրայ տեղի կ'ունենայ, Արեւելքի եւ Արեւմուտքի միջեւ : Եւ բանդէտներ կան որոնք իւրաքանչիւրին չինսած ուսմբերն ալ կը հաշուեն :
 Կը թուի թէ քանի յառաջ կը տարուին կատարելագործումները եւ պատրաստութիւնները, այնքան կը ծաւալի ահուարսափը : Երջիսիս... հիւլէյական մասնագէտներու աշխարհին մէջ :
 Ահաւաստի վերջին փաստը :
 Անդրիոյ հիւլէյականներու պաշտօնաթերթը նոր ահազանդ մը կը հնչեցնէր մարտ 18ին :
 Մասնագիտական ուսումնասիրութեան մը համաձայն, հիւլէյական ուսմբի վերաբերեալ նիւթերը « այնպիսի կէտի մը հասած են որ, անկարելի է քացարձակ ապահովութիւն երաշխաւորել միջազգային հսկողութեամբ » :
 Մասնագէտը աւելի մանրելով իր տեսութիւնը, կ'ըսէ .
 Հիւլէյական ուսմբ մը ոչնչացնելու համար, հարկ է ոչնչացնել անոր պարունակած հերձառման նիւթերը :
 Կարելի է այդ գործը կատարել կամ ուսմբը պայթեցնելով ամայի վայրի մը մէջ, եւ կամ ծովուն յատակը նետելով :
 Արդ, հիւլէյական ուսմբի համաշխարհային մթերքին պայթումը կրնայ շատ ծանր հետեւանքներ ունենալ, իր շտրպակ վարակումներով (radio - active).
 Թերթը բարեբախտութիւն մը կը սեպէ որ Անդրիոյ հիւլէյական պահեստը այնքան առատ է, եւ իր այնքան տաժանքով եւ ծախքով մթերուած ուժը կրնայ շինարար նպատակներու յատկացուիլ :
 Իսկ Անդրիայէն դուրս : Ո՞վ կրցաւ հաշուել Մ. Նահանգներուն եւ Ս. Միութեան ամբարած մթերքը, հում թէ պատրաստ...
 Իբրեւ երթակցութիւն, թերթը դիտել կու տայ թէ որքան ուշանայ միջազգային հսկողութեան հաստատումը, այնքան պիտի ծանրանայ կացութիւնը :
 Ուրեմն, մասնագէտները իրենք ալ վախի մատուցած են :
 Հաւատա՞նք թէ փրկարար պիտի ըլլայ այս վախը : « Սկիզբն իմաստութեան երկիրը ատուած » (հիւլէ) :
 Ո՞ր էր որ այդ հրաշքն ալ տեսնէինք, նոր հիւլէյներ չպայթած...
 Անհրաժեշտ է որ աշխարհը նորէն բռնկի եւ քար քարի վրայ չմնայ, որպէսզի մարդիկ լմբրունեն խողաղութեան, ազատութեան եւ հաւասարութեան բարիքները :
 Ռեյտինգիոն բռնակարութիւնը, որ այնքան կը պարծենայ իր նուաճումներով, չի՞ կրնար խիզախ նուաճում մը փորձել ինքն իր վրայ, ճանճնալով իւրաքանչիւր ժողովուրդի ինքնորոշման իրաւունքը :

Հայ Ռազմիկներու պատուոյ գիրքը

Յրանաական բանակի Նախկին Հայ Ռազմիկներու Միութիւնը զինեձօն մը սարքած էր Cercle Militaireի մէջ, ի պատիւ հրամանատար L'Hopitalierի որ այնքան սիրով յանձն առած է կազմել Հայ Ռազմիկներու պատուոյ գիրքը : «Honneur et Fidélité; Historique des Anciens Combattants Arméniens 1914 — 1945 :
 Գիրքը պիտի պատկերացնէ Հայ Ռազմիկներու գերբ 1914 — 1918ի պատերազմին, Արեւելեան Լեզգանի, 1939 — 1945ի աշխարհամարտին մէջ եւ Դիմադրական ճակատին վրայ :
 Երեկոյթին հրաւիրուած էին ծանօթ Յրանասցիներ եւ Հայ մտաւորականներ, մամուլի ներկայացուցիչներ եւ միութեան անդամ Ռազմիկներ : Ներկաներուն մէջ կը նշմարուէին Պ. Ֆէյտի, Փոլ Կարապետ, Եւայն :
 Միութեան նախագահը, Պ. Ալէքսանեան պարզեց հաւաքոյթին նպատակը եւ հրաւիրեց հրամանատար L'Hopitalierի որ քանի մը խօսքով բացատրէ մինչեւ այսօր կատարած աշխատանքը : Յարգելի գինուորականը նախ ըսաւ թէ ինչպէս յղացաւ այս կարեւոր պակասը լրացնելու դադարի վայրը : Ենչոք թէ ինչ զղացումներ ըրինք միջին յանձն առնել այս աշխատանքը, մամաւորաբար դարձանելու համար այն անգիտակից եւ անիրաւ վերաբերումը որ կայ շատերու քով, Հայ Ռազմիկներու հանդէպ : Թուեց 1914էն մինչեւ Դիմադրական ճակատ Հայ Ռազմիկներու նուիրումը Ֆրանսական հողին պաշտպանութեան համար, կուտելու եւ զոհուելու քաջութիւնը Արարայէն մինչեւ Արեւելեան ափերուն վրայ : Ու վերջապէս անհրաժեշտութիւնը այսպիսի հրատարակութեան մը՝ զուտ գինուորական տեսակետով, ինչպէս ունին Լեզգեր եւ Չեխերը : Գրքին նիւթերը հիմնուած են պատերազմական նախարարութեան դիւանաթուղթերէն քաղուած փաստերու վրայ : Հրամանատարը համառօտակի թուեց այն բոլոր պաշտօնական աղբիւրները որոնք օգտագործած էր իր գրքին պատրաստութեան համար, այն զլիաւոր անձերը որոնք օգնած էին իրեն, ձեռք բերելու համար անհրաժեշտ արձանագրութիւնները : Պատուոյ դաշտին վրայ մեր կորուստները, մեր զինուորներուն քաջագործութիւնները, հերոսական դրուագները եւս մոռցուած չեն հոն, ինչպէս եւ գերութեան դատմութիւնը աւելի քան 1200 Հայ երիտասարդներու համար Տալաշներու մէջ, չորս երկաստարիներ, կող կողի իրենց Փանասցի զինակիցներուն հետ :
 Հրամանատարը կարգաւ նաեւ զըրջիկին յառաջարկեց, դրուած Ռազմիկներու նախկին նախարարին՝ Պ. Jacquinotի կողմէ :
 Գրքոյից, որ կը բաղկանայ հարիւր էջերէ, ցոյց տրուեցաւ ներկաներուն եւ բաժնուեցաւ զըլիաւոր զըլիսին 12 նկարներուն ցանկը : Այդ նկարներուն մէջ կ'երեւան Զօր. Անդրանիկ, Արարայի դերեզմանոցը, ձէպէլը Մուսայի բնակիչներու ազատագրումը, զըրուազներ 1940ի պատերազմէն, Հայ զինուորներու յիշատակարանը եւն. :
 Հրամանատարը վերջացուց իր խօսքը յոյս յայտնելով որ իր այս համետ աշխատութիւնը մեծ պակաս մը պիտի լրացնէ, ի սիլուս աշխարհի տարածելով Հայ ժողովուրդին մոռցուած եւ անտեսուած յայն ծառայութիւնը : Եւ անդամ մը եւս շեշտեց թէ Հայ ժողովուրդը միշտ եղած է հաւատարիմ Ֆրանսական հայրենիքին :
 Միութեան նախագահը իրենց կազմակերպութեան և ներկաներուն շնորհակալութիւնը յայտնեց հրամանատար L'Hopitalierի, որ դժուարին աշխատանք մը կատարած է, արդարութեան բարձր զգալուներով տողորուած :
 Ներկաները եւս իրենց շնորհակալութիւնները յայտնեցին անձամբ ծանօթանալով հրամանատարին հետ :
 Հիւրերը պատուասիրուեցան ախորժարներունով : (Գ. օր) :

« Մի կրճատե՛ք վարկերը եւրոպան կը վստահուի »

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ԱՐՏԱՔԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐԻՆ ՆՈՐ ԱԶԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երեքշաբթի օր, Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարը, Պ. Էջիսըն, եւ ֆոխադարձ Ապահովութեան վերատեսուչը, Պ. Հէրրիմըն, դարձեալ ներկայացան խորհրդարանի միացեալ յանձնախումբին, պաշտպանելու համար նախագահ թրումընի պահանջած վարկը, 7900 միլիոն առլար, իբրեւ զինուորական եւ տնտեսական օգնութիւն Եւրոպայի եւ ուրիշ երկիրներու :
 Երկուքն ալ մասնաւորապէս շեշտեցին թէ որ եւ է կրճատում կրնայ վտանգել ապահովութիւնը : Պ. Էջիսըն բացատրեց թէ նախագահին պահանջած օգնութիւնը նուազագոյն դումարն է ապահովութեան համար : Ըսաւ նաեւ թէ Լիզպոնայի մէջ վաւերացուած եւրոպական բանակը, 50 զօրաբաժին, « միս եւ արիւն » պիտի դառնայ, ապա թէ թուղթի վրայ բանակ մը պիտի ըլլայ : Եւ ոչ թէ թուղթի վրայ բանակ մը պիտի ըլլայ :
 Այս առթիւ հարցումներ եղան իւրաքանչիւր աղբի մասնակցութեան մասին. բայց նախարարը չուզեց պատասխանել :
 Յետոյ անցնելով օրուան դէպքերուն, յոյս յայտնեց թէ զինադադարի բանակցութիւնները պիտի յաջողին Քորէայի մէջ. բայց զգուշացուց լաւատեսութեամբ կամ յոռետեսութեամբ տարուիլ օրուան այս ժամուն : Մ. Նահանգները միշտ կ'աշխատին որ զինակիցները աւելի ստուարաթիւ զինուորներ դրկեն. բայց մինչեւ հիմա չեն յաջողած :
 Հողակէտի մէջ, « կացութիւնը շատ ծանր է » . եւ այդպէս ալ պիտի մնայ, մինչեւ որ Ֆրանսա կարենայ աւելի մեծ թիւով մարդուած բնիկ զինուորներ, հանել բոլորեկեան ուժերուն դէմ : Ինք փոստ է թէ Ֆրանսա պիտի կրնայ կատարել իր յանձնարարութիւնները՝ Ատլանտեանի դաշինքին մէջ, հակառակ նախարարական վերջին տաղանային : Եւ ոչ փոստահութիւնը ունի նաեւ արեւմտեան Գերմանիոյ մասին :
 Ամերիկեան կառավարութիւնը կը յուսայ թէ կարելի պիտի ըլլայ կարգ մը խարխիւներ ապահովել Սպանիոյ մէջ :
 Փոխադարձ Ապահովութեան վերատեսուչն ալ պաշտպանելով առաջարկուած վարկերը, բացատրեց թէ սխալ է պահանջել որ եւրոպական երկիրները ըստ առ ըստ դէպի միացում դիմեն, որպէսզի կարենան օգնութիւնն ստանալ Ամերիկայէն : Այս առթիւ զիտելու տուաւ թէ զօր. Այգոն - հաւորը այժմ իրաւասու է ամերիկեան օգնութեան զրկելու այն աղբիւրը որոնք լրիւ չեն կատարել իրենց յանձնարարութիւնները :
 Հեռագիրը կ'ըսէ թէ ժողովրդեայ դրողեցու տեղական ինստիտուտներ, որոնք մէկն էր... ստիի կամ գեանախնձորի բերքին փճացումը :
 (Լուրերու շարունակութիւնը կարգաւ Գ. էջ)

ԿԱՐԵՒՈՐ՝ ՏԱՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Արտաքին գործերու նախարարութիւնը մեղի կը տեղեկացնէ թէ անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առած է, որպէսզի իրենց պէտք ունեցած վարչական բնթայիկ վկայականներ տրուին :
 Դիմել, նամակով՝ Տարագիրներու գրասենեակը (Bureau des Réfugiés, 7 rue Copernic, Paris (16). կամ անձամբ ներկայանալ ստասն, Վարչական եւ Ընկերային գործերու Տեսչութեան մէջ հաստատուած գրասենեակը, 80 rue de Lille, Paris :
 Միայն արտաքին գործերու նախարարութեան կողմէ տրուած վկայականները կ'ընդունուին Վարչական Ապաստարիւթեանց կողմէ :
 ԽՄԲ. — Այս գեկոյցին առթիւ, մեզմէ կը խնդրուի յիշեցնել թէ Գաղթ. Ապսիկին գրասենեակին կողմէ մնայուն ներկայացուցիչ մը կը գտնուի աւելի օր, ժամը 10էն 12. Փարիզի Հատոց Եկեղեցի, 15 ընկ ժամ կուտօն, խառնուրդներ տալու համար : Ուրեմն հարկ է այնտեղ դիմել. արտաքին գործերու պաշտօնատեղը (80 rue de Lille) կը թաքիտաւ : Անոնք որ օտարաբար կը գտնուին, պէտք է ֆրանսերէն գրեն եւ իրենց նմանները ուղղեն Bureau des Réfugiés, 7 rue Copernic, ուր ոչ ոք անձամբ կ'ընդունուի :
 Մեղի կը հազորդեն թէ այս ալ անժամեայ եւրոպայութիւն մըն է. մինչեւ որ մերջնապէս ճշդուի տարագիրներու իրաւական վիճակը :

Թէ ՀՐԱՆԻՆ կը հեռարկեն թէ երաշխաւորութեամբ ազատ արձակուեցաւ Գեղամ Միկտիչեան, որ ամբաստանուած էր թէ սուս յուրեր հազորուած է Ռէօյթի թղթակցին :

Կարևոր ժողովներ Փարիզի մէջ

ՅՐԱՆՍՍ. ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ՊԱՀԱՆՁԷ ԱՆԳՆԻՍՅԷՆ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱՅԷՆ

Այս միջոցին շատ կարևոր խորհրդակցութիւններ կը կատարուին Փարիզի մէջ, մասնակցութեամբ Ֆրանսայի, Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարներուն: Փարիզ կը դառնայ նաեւ արեւմտեան Գերմանիոյ վարչապետը, Տոքթ. Ատրնաուըր:

Երեքշաբթի օր Պ. Շուման երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Տոքթ. Ատրնաուըրի հետ: Առկայցութեան պիտաւոր, նիւթն էր Սարի խնդիրը:

Երէկ սկսան Եւրոպայի Խորհուրդին նախարարական յանձնախումբին աշխատանքները, ծանրաբեռնաձ օրակարգով մը:

Երեքշաբթի ժողովին առաջ, նախարարները առանձին տեսակցութիւններ ունեցան, Մոսկուայի արուեստի պատասխանի մասին: Կը հաստատուի թէ Երեք Մեծերը բացարձակ նախապայման պիտի դնեն որ Ազգաժողովին քննիչ յանձնախումբը այցելէ նաեւ արեւելեան Գերմանիա, ազատ ընտրութեանց հնարաւորութիւնները քննելու համար:

Գարով բուն գերմանական հարցին, Պ. Շուման պահանջած է որ Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներու խորհրդարանները «իրաւական եւ քաղաքական յանձնառութիւններով» երաշխաւորեն թէ արեւմտեան Գերմանիան ուղած ատենը պիտի չկրնայ բաժնուիլ եւրոպական բանակին: Այս խնդիրը արձարծուած էր շատ մը երեսփոխաններու կողմէ, եւ երէկ պաշտօնապէս հաստատուեցաւ թէ Պ. Շուման շատ աւելի ճշգրիտ պահանջներ դրած է: Ֆրանսա պիտի չդոճանայ պարզ յայտարարութիւններով, այլ եւ պիտի պահանջէ իրաւական եւ քաղաքական յանձնառութիւններ, ինչպէս զրեցինք արդէն:

Երկու հարիւրսուներկու Գերմանացիներ

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ

Վարչապետ Հիլարի փաշայի հրամանով, նախորդ ներքին նախարար Սերակեստին փաշա եւ ընկերային նախարար Ֆաթահ Հիւսէյին փաշա ձերբակալուելով, դաւաճ արտօրուեցան, ուր արգելափակուած պիտի մնան իրենց տուններուն մէջ: Առաջին ամբաստանուած է թէ «վարչականօրէն պատասխանատու է Յուլուար 26ի դէպքերուն, իսկ երկրորդը կ'իյնայ այն օրը ժողովուրդը դրոշմաւ ըլլալու մեղադրանքին տակ:

Եզրիպտոսի վարչապետը այս հրամանը տուած է իրրեւ ընդհ. կառավարչը երկրին, որ իրաւունք ունի որոշելու իւրաքանչիւր քաղաքացիի բնակավայրը: Կառավարութիւնը զգուշական միջոցներ ձեռք առաւ, ի նախատեսութիւն որեւէ ընդդիմութեան:

Միւս կողմէ, նախորդ վարչապետը, Նահաս փաշա արտակարգ ժողովի հրահրեց Վաֆտի գործադիր խորհուրդը եւ երեսփոխանները:

Սերակեստին փաշա, որ միեւնոյն ատեն Վաֆտի ընդհ. քարտուղարն է, առտուն ժամը 2ին ճամբայ ելաւ դէպի Պիլյէյսի կալուածը, որ կը գտնուի Գահիրէ Իսմայիլիա ճամբուն վրայ, իսկ Ֆաթահ պէյ փոխադրուեցաւ Ստորին Եգիպտոս:

Վերջին լուրերու համաձայն, պառակտում ծագած է Վաֆտի շարքերուն մէջ, ինչ որ կը դորացնէ նոր դաճիւծին դիրքը:

Եզրիպտոսի կառավարութիւնը կը շարունակէ մաքրագործում կատարել վարչական իշխանութեան մէջ: Գահիրէի դէպքերուն առթիւ, տուգանքի դատապարտուեցան երեք ոստիկանապետներ, որոնք պիտի զրկուին տասը օրուան ոտձիկէն եւ այլուր պիտի փոխադրուին: Ընկերվարական կուսակցութեան փարիչը, Աճմէս Հիւսէյն, դատապարտուեցաւ 18 ամիս բանտարկութեան, կարգ մը յօդուածներու համար որոնք ուղղուած էին վեհապետին դէմ: Ուրիշ երեք ընկերվարական խմբագիրներ անպարտ արձակուեցան, բայց իրենց երեք թերթերը դադարման դատապարտուեցան երեք ամսուան համար:

Թոմիւնի եւրոպական թաղին մէջ նոր սուր մը պայթեցաւ Գշ. օր, խորտակելով շատ մը խանութներու ապակիները: Ծաշի ժամանակ ըլլալով, խանութները փակ էին, նոյն օրը զոցունած էին արաբական խանութները, սրճարանները եւ դպրոցները, ազգայնական կուսակցութեան հրամանով: Աղջիկներու դպրոցի մը մէջ երգեր երգուեցան եւ թշնամական խօսքեր արտասանուեցան ուսուցիչներուն դէմ: Աստիկանութիւնը միջամտեց:

ՓԱՐԻԶԻ ՄՕՏ, Մըլէօնի Տամառի գործարանին բանուորները հինգ շաբաթէ ի վեր գործադուլ սարքած ըլլալով, ամբողջ օր մը բանտարկեր էին իրենց երկու տնօրէնները: Աստիկանութիւնը օգնութեան հասաւ արտասուարեր կողմերով: Բանուորները քարեր եւ երկաթի կտորներ նետեցին, յետոյ կրակի տուին տնօրէններուն գրասենեակները:

Ֆր. Կապոյոյ Խաչի Օրը

Ապրիլ 14ին Cercle Militaire, ժամը 16—24: Գեղարուեստական բաժին եւ եւրոպական պարեր:

Ֆրանսահայ Կ. Խաչի Շափիլի մասնաճիւղը Կապոյոյ Խաչի Օրը կը տօնէ այս կիրակի ժամը 4էն 12:

ՅԵՐԵՎԱՆԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԵՍ

Շափիլի քաղաքապետարանի սրահը, ըիւ Սթալինկրամ: Գերասան Թրաֆօշի սիրողներու խումբի կողմէ կը ներկայացուի «ՈՒՇ ԼԻՆԻ, ՆՈՒՇ ԼԻՆԻ» օփերէթը

Ճօխ պիւֆէ, ընտիր նուագախումբ: Մուտք 150 Փրանք: Կը խնդրուի ճշգրտաւ ըլլալ:

Հայ Մշակույթի Օր

Նախաձեռնութեամբ Լիոնի Հայ Ուս. Միութեան: Այս Շաբաթ ժամը ճիշդ 21ին, Salle Moliereի մէջ, 18 Quai de Bondy:

Նախագահ ՏՕՔԹ. Յ. ՍԱՐԱՅԵԱՆ Բանաստեղծներ՝ Պ. ԱՐՇԱԿ ՉՕՊԱՆԵԱՆ Եւ ՏԻԿ. ՀՈՒՐԻ ԻՓէԿԵԱՆ:

Գեղարուեստական խնամուած բաժին: Մուտքը ազատ է:

Հանրազանցութեան միջոցներ — Հանրակառք թիւ 2.— իջնել Pont du Change: թիւ 3.— իջնել Pont La Feuillée: Autobus թիւ 9.— իջնել Quai de Bondy: Հանր. թիւ 18 իջնել Terreaux եւ անցնել Pont La Feuillée:

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԵՍ

Մարտ 22ին ժամը 21ին ECOLE NORMALE DE MUSIQUEի մէջ 78, Rue Cardinet, métro: Malesherbes

Գոնարիկ Հագարուեստի

ԳԱՇՆԱԿԱՀԱՐՈՒՂԻ

Կը ներկայացնէ Programmes bien temperéներու շարքին մէջ Պաս, Փրանս, Ռամօ, Սքառաթի, Պեթսովըն, Մոցարթ, Շուպեն, Շուման, Պոմմ Շօփէն եւ Գոհարիկ Հագարուեստի — (Programme en Ré majeur):

ԴԱՍՍԵՆՕՍՍԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Հ. Յ. Դ. «Ռաֆֆի» խումբի դասախօսական ժողովը այս ուրբաթ ժամը 20.30ին, Chope du Nordի մէջ: métro Gare du Nord:

Նիւթ՝ Իշխանութեան միջամտութիւնը արտադրութեան մէջ: Կը խօսի Ընկեր Լ. ՄԱԹԻՍՍԵԱՆ: Կը հրահրուին փարիզեան շրջանի ընկերները անխախտ: Դասախօսութեան վերջ մտքերու փոխանակութիւն:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍՏԱՌԻԹԻՒՆ ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

ՓՐՈՑ. Գ. ԽԱՅԻԿԵԱՆ «Ազգայնապալանման ազգակները» պիտի պարզէ, այս ուրբաթ ժամը 20.30ին, «Համօ Օհանջանեան» սրահին մէջ: Մուտքը ազատ է:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

Ա. Իոհաննէանի ԱՐՈՒ ԼԱԼԱ ՄԱՀԱՐԻՆ, Ֆրանսերէն (Թարգմ. Ժան Միլոսեանի): Հրատ. Հայ Իրերօղնութեան Միութեան: Դիմել Պարսամեան դրատուն, 46 rue Richer:

Torrefaction Consolat

Spécialité de Cafés Verts, Torréfiés et Moulus, 62, Rue Consolat - Marseille Tél. NA. 12.28

Վերջին նորաձեւ մեքենաներով, մասնագիտօրէն կը պատրաստենք թէ խարկուած եւ թէ քաշուած ՍՈՒՐՃ ամենաբաւ տեսակներու խառնուրդով:

Վտտահ ենք որ մեզի դիմող բոլոր նպարտաճանները Մարսէյէն թէ զաւանտներէն, զոհ մնալով, իրենց իսկ շահուն համար, պիտի ըլլան մեր տեսական յաճախորդները:

Կը բաւէ մէկ անդամ փորձել, համոզուելու համար:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ. — Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Ահարոնեան խումբի դասախօսութիւնը՝ այս հինգշաբթի ժամը 21ին, Ազգ. Տան մէջ, 32 rue de Trévis, Քատէ: — ժամը 10.30ին, երգի փորձ:

ՎԱԼԱՆՍ. — Հ. Յ. Դ. Շրջ. Կամիաէի ընդհ. ժողովը՝ այս շաբաթ ժամը 20.30ին, Ա. Ահարոնեան սրահին մէջ: Բացակաները նկատի պիտի առնուին:

ՎԻԷՆ. — Ֆ. Կապ. Խաչի ժողովը այս շաբաթ ժամը 20.30ին, Հ. Օհանջանեան սրահին մէջ: Կարևոր օրակարգ: Ընթերցում շրջաբերականի, գեղարուեստ եւ վարչութեան ընտրութիւն: Կը հրահրուին սանուհիները եւ ընկերակիցները:

ԱԼՅՈՐՎԻԼ. — Ֆ. Կ. Խաչի ժողովը՝ այս ուրբաթ ժամը 21ին, 29 rue Floriaի սրճարանին սրահը: Կարևոր օրակարգ: Վարչութեան ընտրութիւն:

ԼԻՈՆ. — Հ. Յ. Դ. Վարանդեան կոմիտէին ընդհ. ժողովը այս ուրբաթ ժամը 20.30ին, 78 ըիւ Բապլէ, զպրոցին սրահը: Կարևոր օրակարգ: Բացակաները նկատի պիտի առնուին:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ. — Մարսէյի Հայ Արեւելոյն տարեկան զերեկոյթը տեղի պիտի ունենայ Մայիս 4ին, կիրակի կէսօրէն վերջ, ժամը 3ին, Théâtre Giuseppe Verdiի ընդարձակ եւ շքեղ սրահին մէջ (rue d'Alger): Գեղարուեստական եւ սկստական բաժիններով:

Թատրական ներկայացում

ՄԱՐՍԷՅԻ ՄԷՋ

Մարսէյի Մուրաւ Ռաֆայէլեան Նախկին Սանտու Միութեան հրահրով ԱՊՐԻԼ 20ի ԿԻՐԱԿԻՆ Փարիզի Ս. Մուրաւեան վարժարանի թատերախումբը կը ներկայացնէ Փարիզի մէջ այնքան յաջողութիւն գտած ներկայացումները: Կը ներկայանան ՆԿԱՏԻ ԱՌՆԵԼ ԱՅՍ ԹՈՒԱԿԱՆԸ: Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

ՇԵՆՈՐ ՀԱԿԱԼԻԲ. — Շաբաթի Բիւլէեան, Փափազեան, Դալայեան ընտանիքները եւ պարագաները շնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ, գրաւոր, ծաղկեպսակով եւ նուէրներով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց ամուսնոյն եւ եղբոր՝ Պ. ՆԱԶԱՐԷԹ ԲԻԻԼՉԵՆԱՆԻ մահուան առթիւ:

Կը ՓՆՏՈՒՄ եղբայր՝ Սարգիս Օհան Տէտեան, մօրը անունը Հայկանուշ (Ճնեայ Էճիլէնեան), հօրը անունը Օհան (Կիւրիսեղ) Սերաստիոյ քաղաքի Պէլլիւրի թաղին, Հողգործի զիմացը: 1915ին զինք թողուցի Մարաթիոյ Ֆրանսէլար դիւղը (Եթէր տարեկան էր): Կը կարծուի Մուրիոյ մէջ ըլլալ:

Տեղեկացնել Լեոն Օհան Տէտեանի, 25 Bld. de la Pugette, Ste. Marguerite, Մարսէյ:

Կ'ուզուի

ԵՐԻՏԱՍՍԱՐԻ ՄԸ

18—20 տարեկան, ծրար կապելու եւ ալրանք յանձնելու համար: Անհրաժեշտ է որ հեծեալն ունենայ:

Դիմել Co. DONO, 3 rue Maurice Mayer, Փարիզ (13) Հեռ. Gob. 40-85:

Մարսէյի մէջ վաճառականի մը քով աշխատելու համար կ'ուզուի, երիտասարդ պաշտօնեայ մը, մօտաւորապէս 18 —23 տարեկան: Քիչ թէ շատ ծանօթ պէտք է ըլլայ հաշուակալութեան Դիմել Երիկեանի, 13 rue des Dominicaines, Մարսէյ:

Կար կարող շատ լաւ գործաւորակներ եւ FINISSEUSEներ տունը աշխատելու համար: Դիմել ՄԻՆԱՍԵԱՆ, 32 rue des Annelets, Փարիզ (19), métro Botzaris կամ Jourdain:

Le Gérant: A. NERCESSIAN Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme, Paris (13)

Ցարեկան մեծ պարահանդէս

Կազմակերպուած ԱԼՅՈՐՎԻԼԻ Ֆ. Հ. Մ. Ը. Մ. Ի կողմէ, ժամը 4էն 12, ԿԻՐԱԿԻ 23 ՄԱՐՏ Քաղաքապետութեան խորհուրդին հետ ներկայ կ'ըլլայ Le Maire d'Alfortville Monsieur Raoul Bleuze ՀԱՅՐԱՊԵՏԵԱՆ Champion de France Mi-lourd Rue Voltaireի սրահին մէջ

Նուագախումբը ԿԱՐՕ ՍԱՐԵԱՆ Sud Américaine formationով Attractions Մուտք 200 ֆրանկ Autobus 103 Charenton - Ecolesէն:

Ծախսակշիռ խնդիրներ

ԿԸ ՔՆՆՈՒԻՆ ՓԱՐԻՉԻ ՄԷՋ

Եւրոպայի խնդիրները նախարարական յանձնարարական կը շարունակէ իր աշխատանքը, լուծելու համար կարգ մը ծանրակշիռ խնդիրներ :

Տեսակէտի տարբերութիւնները երեւան եկան առաջին նիստէն իսկ: Անդրոյ աւրագին նախարարը, Պ. Բուրն, քննադատեց Եւրոպայի խնդիրները Սահմանադրութեան փոփոխումը, որ կատարուած էր անցեալ Գեղարքունիքի, Սթրազբուրգի մէջ: Այդ ծրագիրը կը ձգտէ Եւրոպայի խնդիրները վերածել դաշնակցային հաստատութեան մը, գործադիր եւ օրէնսդիր իրաւասութիւններով: Այդ պարագային, անդամակից ազգերը պիտի հրաժարին իրենց ազգային զեքրիշխանութեան մէկ մասէն:

Պ. Բուրն խստորէն ընդդիմանալով այս ծրագիրին, յայտարարեց .

« Եթէ այս ծրագիրը ընդունուի, Մեծն Բրիտանիոյ համար դժուար պիտի ըլլայ շարունակել իր դերը Եւրոպայի խորհուրդին մէջ »:

Այս ծանրակշիռ ազդարարութիւնէն վերջ, Պ. Բուրն ուրիշ ծրագիր մը ներկայացուց որ չափազանց կը կրճատէ Եւրոպայի խորհուրդին իրաւասութիւնները: Այդ ծրագիրին համաձայն, խորհուրդը պարզապէս միջկառավարական օրէններ մը պիտի դառնայ արեւմտեան Եւրոպայի մէջ: Ան պիտի ջանայ ներդաշնակութիւն հաստատել եւ բնական գանձարան ձեռնարկներու միջեւ, — Զուրում ածուխի եւ պղտորի ճարտարադոճութեանց, հաւաքական պաշտպանութիւն եւն. : Այս պարագային Անդրոյ պիտի կրնայ մասնակցել այդ երկու կազմակերպութեանց, որոնց հանդէպ շատ վերապահ է մինչեւ հիմա :

Վիճարանութիւնները շարունակուեցան երէկ :

Երկրորդ կարեւոր խնդիրը կը կազմէ Մոսկոյի տրուելիք պատասխանը: Ֆրանսայի եւ Անդրոյ արտաքին նախարարները եւ Փարիզի ամերիկեան դեսպանը նոր խորհրդակցութիւն մը կատարեցին բրիտանական դեսպանատան մէջ, նախադէի մասին, որ մշակուած է Լոնտոնի մէջ եւ շատ կարծ է: Գլխաւոր կէտը սա է. — Պ. Միլոնինը տրամադիր է ընդունելու որ ազատ ընտրութիւններ կատարուին ամբողջ Գերմանիոյ մէջ, այդ երկրին երկու մասերուն միացումէն առաջ: Եթէ Մոսկոս դրական պատասխան տայ, Զորս Մեծերը մտերմ պիտի ընեն զգերմանական հարցը: Հակառակ պարագային, անիմաստ կը համարուի որեւէ բանակցութիւն :

Իրազեկներու կարծիքով, Մոսկոս փոխանակ « այս » կամ « ոչ » ըսելու յտակօրէն, նոր վիճարանութեանց դուռ պիտի բանայ ընտրութեանց մասին:

Մոսկոսյի անթելի խօսակար առջի օր դեկուցում տալով արեւմտեան Գերմանիոյ մասին, յայտարարեց. — « Գերմանիա ստիպուած է ընտրութիւն մը կատարել ոչ թէ արեւելքի եւ արեւմուտքի, այլ պատերազմի եւ խաղաղութեան միջեւ »:

Արեւմտեան Գերմանիոյ կառավարութիւնը ամենախալս իրաւասութիւններ տուաւ Ազգաժողովի ջննիչ յանձնարարներին, որպէսզի ուսումնասիրութիւններ կատարէ, ինչպէստե՞սութիւն ազատ ընտրութեանց: Յանձնարարները դեռ պատասխանի կը սպասէ, արեւելեան Գերմանիա մտնելու համար :

ՅՐԱՆՍՍ ԶԻ ԿՐՆԱՐ ԶԳԵԼ ՍՍԻՐԸ

Երրորդ ծանրակշիռ խնդիրն է Սարի հարցը, որը մասին բանավէճը հետզհետէ կը սաստիկանայ: Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ միջեւ:

Պ. Կոանով, Սարի Ֆրանսական մարզպանը, որ դեսպանատե՞սութեան բարձրացաւ, առջի օր ճառ մը խօսելով Փարիզի անդրեւմտեան մամուլի ակումբին մէջ, ուժգնօրէն քննադատեց արեւմտեան Գերմանիոյ քաղաքականութիւնը: Ահաւասիկ իր խօսքերը .

« Գերմանիան պէտք է դիմանայ թէ Ֆրանսա կատարական շահեր չի հետապնդեր Սարի մէջ, այլ կարելոր շահեր կը պաշտպանէ Եւրոպայի եւ բովանդակ աշխարհի համար, համազերման հոսանքին վերածնութեան դէմ »:

Գերմանիայի հերքելի վերջ Գերմանիոյ մեղադրանքները Ֆրանսական դիկտատուրայի դէմ, տեղեկութիւններ հաղորդեց անտեսական համաձայնութեան մասին: Յետոյ շարունակեց. — « Գերմանիայի վարժուած են յաջողական շահեր փնտնելու: 1951ին իրաւունքներու հաստատութիւն կը պահանջէին: Ստոր հասնելու համար, հաւանեցան մտնել Արեւմուտքի վերադիման մէջ: Իսկ 1952ին պարզապէս կը պահանջէն նորէն Գերմանիոյ կցել Սարի շրջանը: Ֆրանսա միտք չունի կցելու Սարը, բայց անտեսական պատճառներով, վճռած է որ այդ շրջանը քաղաքականապէս անկարի ըլլայ »:

ԻՐԱՆԻ ամերիկեան դիւտորական առաքելութիւնը պիտի շարունակէ իր պաշտօնը, մինչեւ որ նոր պայմանագիր մը կնքուի: Կառավարութիւնը որոշեց հոգալ պատուիրակութեան անդամներուն ծախքերը :

Յր. Կապոյտ Խաչի Օրը

Ապրիլ 14ին Cercle Militaire, Ժամը 16—24: Գեղարքունետական բաժին եւ Եւրոպական պարեր :

Ֆրանսահայ Կ. Սաչի Շափիլի մասնաճիւղը Կապոյտ Սաչի Օրը կը տօնէ այս կերակի Ժամը 4էն 12:

ՅԵՐԵՎԱՆԻ ՊԱՐԱՆՆԵՐ

Շափիլի քաղաքապետարանի սրահը, ընդ Սթալինկրատ: Դերասան թրագօշի սիւրողներու խումբի կողմէ կը ներկայացուի « ՈՒՇ ԼԻՆԻ, ՆՈՒՇ ԼԻՆԻ » օփէրէթը ճիւղ պիւֆէ, ընտիր նուազարումը: Մուտք 150 ֆրանք: Կը խնդրուի ճշգրտագին ըլլալ:

Հայ Մշակութի Օր

Նախաձեռնութեամբ Լիոնի Հայ Ուս. Միութեան: Այս Երբայթ Ժամը 18ին, Salle Molière մէջ, 18 Quai de Bondy :

Նախադահ 80ֆր. Յ. ՍԱՐԱՅԵԱՆ Բանախօս՝ Պ. ԱՐՇԱԿ ՉՕՊԱՆԵԱՆ Գեղարքունետական խնամուած բաժին:

Մուտքը ազատ է: Հաղորդակցութեան միջոցներ. — Հանրակառք թիւ 2. — Իջնել Pont du Change: Թիւ 3. — Իջնել Pont La Feuillée: Autobus թիւ 9. — Իջնել Quai de Bondy: Հանր. թիւ 18 Իջնել Terreaux եւ անցնել Pont La Feuillée :

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԵՍ

Մարտ 22ին Ժամը 21ին ECOLE NORMALE DE MUSIQUE մէջ 78, Rue Cardinet, métro: Malsherbes

Գոնարիկ Հագարունեան

ԳԱՇՆԱԿԱՀԱՐՈՒՀԻ

Կը ներկայացնէ Programmes bien temperés ներառելով Մաիս, Փրըսել, Ռամօ, Սքալլաթի, Պեթհոլըրի, Մոցարթ, Ծուպիոթ, Ծոման, Պոմա Ծօիֆէն եւ Գոհարիկ Հագարունեան — (Programme en Ré majeur):

ԴԱՍԱՆՈՍՍԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Հ. Յ. Դ. «Ռաֆֆի» խումբի դասախօսական ժողովը այս ուրբայթ Ժամը 20.30ին, Chope du Nord մէջ: métro Gare du Nord:

Երկրի իշխանութեան միջամտութիւնը արտադրութեան մէջ: Կը խօսի Ընկեր Լ. ՄԱԹԷՆՍԵԱՆ: Կը հրաւիրուին փարիզեան շրջանի ընկերները անխտիր: Դասախօսութեան վերջ մտքերու փոխանակութիւն:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԲԱՆԱՆՈՍՈՒԹԻՒՆ ՎԻՅՆԻ ՄԷՋ

ՓՐՈՅ. Գ. ՆԱՅԻԿԵԱՆ «Ազգայնական մամ ազգակները» պիտի պարզէ, այս ուրբայթ Ժամը 20.30ին, «Համօ Օհանջանեան» սրահին մէջ: Մուտքը ազատ է:

Թախսակաւ ներկայացում

ՄԱՐՍԻՅՆԻ ՄԷՋ

Մարտի 11 Մուրատ Ռաֆայէլեան Նախկին Սաներու Միութեան հրաւերով ԱՊՐԻԼ 20Ի ԿԻՐԱԿԻՆ Փարիզի Ս. Մուրատեան վարժարանի թատերախումբը կը ներկայացնէ Փարիզի մէջ այնքան յաջողութիւն գտած ներկայացումները: Կը ներկայանան ՆԿԱՏԻ ԱՌՆԵԼ ԱՅՍ ԹՈՒԱԿԱՆԸ: Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

Կ'ուզոյին

Երիտասարդ տղայ մը ընդունակ եւ աշխոյժ, 'garçon de magasin), ինչպէս նաեւ հայ օրիորդ մը taille mannequin, (Ֆրանսահայտաբար), որ կարող է գիտնայ: Իր ժամանակին մեծ մասը պիտի անցնէ վաճառումով (Vente): Երկուքին մը ազգայն արհաւիր է, կը բաւէ որ ըլլան զործօն եւ տրամադիր լուրջ աշխատանքի: Դիմել ETS. A. DARONIAN 2 Rue Saint Philippe (angle 115 rue d'Aboukir), Փարիզ, métro Sentier կամ Réaumur :

Տարեկան մեծ պարահանդես

Կազմակերպուած ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ Ծ. Հ. Մ. Ը. Մ. Ի կողմէ, Ժամը 4էն 12, ԿԻՐԱԿԻ Յ ՄԱՐՏ կ'ըլլայ Le Maire d'Alfortville Monsieur Raoul Bleuze ՀԱՅՐԱԳԵՏԵԱՆ Champion de France Mi-lourd Rue Voltaire սրահին մէջ
Նուազարումը ԿԱՐՕ ՍԱՐԵԱՆ Attractions Մուտք 200 ֆրանք

Յ ՈՒ Շ Ա Տ Ե Տ Ի

ՊԱՆԵՆՑ ՔԱՇԱՆԻ Յր. Կ. Սաչի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը շարաթ, Մարտ 29ին, Ժամը 3.30ին: 17 rue Ampère: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: ՄԱՐՍԻՅԻ. — Հ. Յ. Դ. Ա. Կոնստ. Ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այս շարաթ Ժամը 20.30ին, սովորական հաւաքատեղին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: ներկայանալ անդամատերերով:

Հ. Յ. Դ. ԱՐՇԻՄՏԵԱՆ ԵՒ ՐՈՊԱՅԻ ՈՒՍ. Միութեան ժողովը այս երկուշաբթի Ժամը 20ին, սովորական հաւաքատեղին:

ՎԱԼԱՆՍ. — Համախարբ. Հայր. Միութեան վարչախմբի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս կերակի առտու Ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ:

ՎԻՅՆ. — Յ. Կապ. Սաչի ժողովը այս շարաթ Ժամը 20.30ին, Հ. Օհանջանեան սրահին մէջ: Կարեւոր օրակարգ: Ընթերցում շրջաբերականի, դեկուցում եւ վարչութեան ընտրութիւն: Կը հրաւիրուին սանուհիները եւ ընկերուհիները:

ԱԼՖՈՐՎԻԼ. — Յ. Կ. Սաչի ժողովը այս ուրբայթ Ժամը 21ին, 29 rue Florian սրահին սրահը: Կարեւոր օրակարգ: Վարչութեան ընտրութիւն:

ԼԻՈՆ. — Հ. Յ. Դ. Վարանդեան կոմիտէին ընդհ. ժողովը այս ուրբայթ Ժամը 20.30ին, 78 ըլլարայրէ, դպրոցին սրահը: Կարեւոր օրակարգ: Բացակայները նկատի պիտի առնուին:

ՎԱԼԱՆՍ. — Հ. Յ. Դ. Շրջ. Կոմիտէի ընդհ. ժողովը այս շարաթ Ժամը 20.30ին, Ա. Ահարոնեան սրահին մէջ: Բացակայները նկատի պիտի առնուին:

ՄԱՐՍԻՅԻ. — Կապոյտ Սաչի Սէն Լուի մասնաճիւղի սարքած վիճակախաղէն շահած են Հետեւեալ թիւերը՝ 393, 79, 454, 184, 280, 584, 308, 111, 406, 122, 110 եւ 239 թիւերը: Ստանալու համար դիմել ընկերուհի Միլոյեանի:

ԴՊՐՈՑԱՍԵՐԻ 75ԱՄԵԱՅ ՅՈՒՆԵՆԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍ

Մայիս 4ին, Mutualité մեծ սրահին մէջ: Բարձր հովանաւորութեամբ կը թ. նախարար ԱՆԴՐԵ ՄԱՐԻԵ, նախադահուի Կոնսոլի քաղաքապետ ՄԱՐՇԵԼ ՔՈՆՍՈԼԻ եւ պատուոյ նախադահուի Տիկին Ա. Էզնայեանի: Գեղարքունետական քոյք բաժինով:

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՀԱՄԱՐ. — Էջո ան Փրովանսէն Պ. Սարգիս Քէնտոյեան 1000 ֆրանք կը տրամադրէ «Յառաջ»ի տարածման համար:

Ծախում է

Fonds de Cordonnerie en toute propriété: Կոչկակարի բոլոր կազմածներով եւ գործիքներով: Զուր, երկադրական ուժ, կեղրոնական ջերմութիւն: Դիմել 13 rue François Coppée, Malakoff (S.): Կերակի եւ երկուշաբթի օրերը 31Bld. Rodin, Իսի լէ Մուլինո :

Դերմակաւուն

ՀԱԳՈՒՍՏԻ ՎԱՀԱՌԱՍՈՒՆ 15 rue du Poète Martial, Vienne, Isère T. 784

Մալքի Աշունեան

Փարիզի վերջին նորաձեւութիւնէն ունինք կնոջ costume tailleursներ, ժիլիեր, այլ մարդու զգեստ եւ gabardine տափասներ ամէն դոյններով, շապիկներ են: ՄԻՆՉԵՒ ԶԱՏԻԿ իւրաքանչիւր հայ յաճատարի որ 5000 ֆրանքի առետուր կ'ընէ, կը ստանայ պզտիկ տափաս մը, իբրեւ նուէր:

Le Gérant: A. NERCESSIAN Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme, Paris(13)

ԼԵՒՈՆ ԶԱՆԹ

Ա. Ահարոնեան եւ իր գործը

(Ամբիոնում՝ դասախօսութիւնէ մը)

Կը մեկնին ահա, իրարու ետեւէ: Կը մեկնին վերջին ներկայացուցիչները Սեբուսի մը, զոր պէտք է այլեւս կոչել Մեծ: Որովհետեւ ան իրապէս եղաւ մեծ՝ իր ստեղծագործական տեսլիկով, մեծ նաեւ մեզի ընծայած իմացական իր բերքով, մեծ, մեծ մանաւանդ եղբրական իր ճակատագրով:

Այո, վերջնապէս կ'անհետին, կը մարին ահա, վերջին հրեշտակները այն հրաշալի հրախաղոթի մէջ, որով այդ սեբուսի դարդարեց Հայ Մտքին երկնակամարը, զայն հասցնելով իր բարձրագոյն գեղեցկութեանց, մեր այս դարուն առաջին տարիներուն:

Այս վերջին տարիները եղան շատ անողորմ, խելացի մեղմէ անոնց վերջին խումբը: Թէ՛քէնեան, Ահարոնեան, Օշական, Աղբալեան, Ծանթ:

Կ'իյնայ վերջնապէս զուռն ալ: Ահ, հերոսական այդ վերջին գունդը: Ան, որ հարկադրուեցաւ շարունակել կռիւր, աւելի քան երեսունհինգ տարի, կորսնցուցած իր բոլոր բանակները, քայքայուած Հայրապետներ, միակ: Ան որ ստիպուեցաւ մղել չար Մտքին ճակատամարտը, անտանելի պայմաններու մէջ, փոքրաթիւ իր խումբով, զերբ ու տեղ փոխելով շարունակ, բայց որ չնահանջեց երբեք, չեղաւ դասալիք, անձնատուր չեղաւ...: Ու ահա, կ'իյնայ հերոսաբար, ռազմադաշտին վերայ, դէն ի ձեռին, զիմադրութեան բոլոր միջոցները սպառած: Մինչեւ վերջին փամփուշտը:

Եւ ինչպէս չբացադանչել հիմա, անոնց ետեւէն, ամէնէն խրոնիկ թախիծով թախառուն, հը պարտութեամբ:

— «Մեծ է՞», հրաշալի ժողովուրդ է՞ ան, որ տանաւեակի մը ընթացքին, հինգ այսպիսի փառաւոր անուն կը յանձնէ անմահութեան...»:

Եւ ինչպէս չհիշատել նաեւ, հիմա անոնց շուրջ, մեր աչքերն ու հոգիները յառած մթին հորիզոնին, ի՞նչպէս չսպասել յայտնութեանը ռազմադաշտին վերայ, նոր գունդերու, գալու եւ գրաւելու համար թափուր զերբերը: Ի՞նչպէս չսպասել անոնց երիտասարդի բոցալառ ձիւնին, մեռնողներուն ետեւէն:

— «Կը շարունակուի կռիւր... Կորսնցուցիչները թերեւս ճակատամարտ մը, բայց կռիւր, հայու թեան կռիւր, կը շարունակուի...»:

Յանուն գեղարտեան անսխալութեան, որ բոլոր անոր մեծամասն մշակուածին մղուած այդ սրբազան կռիւնի մէջ, մեծ դէմք մը եղաւ Լ. Ծանթ: Եղաւ ամբողջական նուիրումով հաւատարմացալ մը: Ինչպէս բոլորը, եւ ամէնէն աւելի թերեւս ինք, որովհետեւ իրեն տրուեցաւ ամէնէն երկար կեանքերէն մէկը: Ան լայնօրէն վճարեց իր տուրքը իր ժողովուրդին, իր բաժինը՝ անոր ամենօրեայ հոգեբուն ու պահանջներուն:

Կամովին մէկզի դբաւ յաճախ իր գրիչը, ուր կէ երան գեղեցկագոյն գրիչները մեր նոր գրական նութեան:

Ինչ մեծ բարիք պիտի ըլլար, եթէ երբեք ան ծառայէր միայն այդ գրականութեան:

Բայց այս իրաւ արուեստագէտն ալ ստիպուեցաւ ըլլալ նաեւ հանրային գործիչ, կուսակցական, ուսուցիչ, վաթսուն տարի անդադար:

Ուզեց, հարկադրուեցաւ իր ուսերուն վրայ անունը կրթական խոչոր հաստատութեան մը հոգը, իր կեանքին վերջին քանակները տարիներուն: Ժամանակ ու գրիչ մաշեցուց, դաս տուաւ, գիրքեր գրեց աշակերտներուն համար, ուսուցիչներուն համար, իր ժողովուրդին համար:

Ամէնէն հերոսականը սակայն, սքանչելագոյն հայկականը, այն եղաւ որ այս ութսունամեայ ծերունին ստիպուեցաւ աշխարհը անել ոտքի տակ, այդ հաստատութեան համար դբամ հաւաքելու: Եւ ինչ որ դարձեալ սքանչելապէս հայկական է, յաջողիլ հոգ ալ, իր վերջին առաքելութեան մէջ ալ:

Այս է պզտիկ ու դժբախտ ժողովուրդներու ճակատագիրը. — իր բացառիկ գաւակներէն սպասել բացառիկ, գերմարդկային աշխատանք: Այս է պզտիկ ու դժբախտ ժողովուրդներու մեծութիւնը նաեւ, — ծնունդ տալ այդ բացառիկ գէ՛մբերուն: Անոնցմով շարունակել զեռ ապրիլ, ստեղծագործել, քալել գէ՛պի ապագան, անոնց հաւատքով դատեպնդուած, յուսալ դեռ, խանդավառուիլ անոնց նայելով: Մնալ կանգուն, տեւել, չնորհիւ այդ քանի մը հրաշունչ, առաքելատիպ մարդոց, անոնց հերակլեան աշխատանքին:

Քանի մը հաստատիոր հատորներ կը կազմեն Ծանթի ընկերային, մանկավարժական եւ բանասիրական աշխատանքները: Ուրիշ հատորներ՝ իր գրական միւս գործերը, բանաստեղծութիւն, վէպ ու թատերագութիւն:

Հայ ժողովուրդը երախտագիրութեամբ պիտի յիշէ իր ամենօրեայ մտային անունդին համար կատարուած այս դժոգութիւնը մեծ արուեստագետի մը կողմէ: Հայ գրականութիւնը, աւելի խիստ ու պահանջկոտ, մեծ արուեստը, աւելի ան-

.. Առողջ ցորենահատ մըն էր Ահարոնեան որ ինկած էր փուշին մէջ ու բարձրացած: Իզգիլը մաւան, այն խեղճուկ գիւղը հրաշք մը չէր կրնար կատարել անոր կեանքին մէջ ոչ ալ իր աւագ ուսուցիչը Գիւլագիլը Խալֆան իր ֆալայախոյով ու Սաղմոս - Նարեկով: Կար հայ գիւղացին իր մտահոգ զերբով ու տոհմիկ աւանդութիւնով, գիւղը իր ճամբներով, իր ժամկոչով ու քահանայով, գիւղացուին՝ գրկանքի ու աշխատանքի: Վերջապէս Ահարոնեանի գիւղը իր ընկնաւոր Ռոմանով, պառա Սարգսիտով, փուլիով Վառեկով, քաջալ թոթոյով, ժամկոչ Մուրով կազմեցին պատանի Ահարոնեանի հոգեկան աշխարհը:

Մենք Արեւմտահայերս լաւ կրնանք ըմբռնել Իզգիլը մաւան, որովհետեւ ոչ միայն ան եղած է թրքական սահմանադրի վրայ, այլ ունի արեւմտահայ գիւղերու շատ մօտիկ բարքերն ու աւանդութիւնները, մօտիկութիւն լեզուի եւ առակներու:

Ահարոնեանի համար կարեւոր դեր կը կատարէ այն օրերու Իզգիլի ծխական դպրոցի տեսուչ Դաւիթ Քալանթար: Այդ մեծ դաստիարակը պատճառ կ'ըլլայ, որ Ահարոնեան մտնէ Գէորդական ձեմարանը: Ենթահիւ իր ուսուցիչին Ահարոնեան բաւական բան տարած էր իր հետ: Տարած էր նաեւ աղագային շարժումի մը խորհուրդը:

Իզգիլի ծխական դպրոցին մէջ է որ օր մը կը յայտնուի խորհրդաւոր օտարական մը ու կը խօսի Վասպուրականէն, Տարօնէն, Բարձր Հայքէն — այդ օտարականը Միւրաիջ Փորթուղայեանն էր:

Հետաքրքիրն այն էր, որ Ահարոնեան նոյն պէս, չնորհիւ Դաւիթ Քալանթարի ճաշակը առած էր Արեւմտահայ լեզուի, գրականութեան ու բանաստեղծութեան: Իմ Գիրքը՝ պատանեկութեան հատորին մէջ կը գրէ — «Այդ օրերում, մեր դպրոցական հանգէսներում տիրապետում էին Կ. Պոլոսյ երգերը, Պէլիթաչեան, Նարայէյ, Թէրգեան, Դուրեան, եւ որպէս թատրոն «Արշակ Երկրորդը», «Սեւ Հողերը» եւ «Քաջն Վարդանը»:

Եթէ վերլուծումի փորձ մը ընենք, պիտի տեսնենք որ Ահարոնեանի խօսակցութիւնը, արձակի լեզուն, բանաստեղծութիւնը Արեւմտահայ գեղութեան ներքեւ ըլլար: Արեւմտահայ գրագիր խառնուրդով է որ Ահարոնեան իր գրական լեզուն հասցուց հոյակապ նրբութեան եւ կազմեց անոր արուեստին կէսը:

Ձեմարանը ինչպէս շատ շատերու, նոյնպէս Ահարոնեանի նկարագրին ձեւ տուաւ, պատմական աւերակներէն ու գրաբարէն եկած դաստիարակութեան հետ կար նաեւ աղագային շարժման մը խրտանքը: Կուկունեան Ձեմարանէն ինքզինք նետեց գիւղացուական մը մէջ: Առաջին Հայաստան մեկնող Վանեցի Գիւլագիւղեանը, Գոլոշեանի հետ, եղած է Ահարոնեանի դասընկերը:

Մեծ եղած էր մեր կեանքի մէջ Արովեանի գերը: Մինչեւ այդ իր վշտով, իր աւանդութիւնով եւ լեզուով արհամարհուած ժողովուրդ մը, գոյութեան կանչեց եւ տուաւ մեր վէպը, որու վրայ Բաֆֆի շինեց իր հոյակապ շէնքը եւ որ ժառանգաբար անցաւ Ահարոնեանին: Արովեան նոյնիսկ տուաւ ժողովուրդական բանաստեղ-

գութ, պիտի պահեն իրմէ միայն իր թատերագութիւնները:

«Հին Աստուածները» Նախ, «Կայսրը», յետոյ «Ինկած Բերդի Իշխանուհին» եւ «Օշին Պայլը» հաւանաբար:

Այսչափ բաւական է արդէն անուն մը անմահութեան յանձնելու:

Մեր մեծագոյն թատերագիրն է Ծանթ, Երվանդատէի հետ: Չեմ մոռնար ոչ Սունդուկեանը եւ ոչ ալ Պարոնեանը, որոնք նոյն անդաստանին մշակներն ըլլալով հանդերձ, չեն պատկանիր անոնց ձիւղին: Ընդամենը չորս անուն, թատերագութեան նման առաջնակարգ սեռի մը մէջ, երբ տասնեակներով կը հաշուենք տաղանդաւորները, գրական միւս ածուներուն մէջ: Իրապարտ Երվանդատէն թերեւս աւելի վարպետ է իր բեմական արհեստով, բայց ետ կը մնայ իր յղացումով ու շունչով: Չոր ու ցամաք է ան Ծանթին քով:

Ծանթ ունի հոգեկան մթնոլորտ մը ուր կը մեծնան մեր հոգիները: Մեծ թատրոնին բոլոր յատկանիշները ներկայ են Ծանթի մէջ, համաշխարհային մտածումներու սաւառնաթիւ թռիչքներով:

Անշուշտ կարելի չէ, այս քրոնիկի սահմաններուն մէջ վերլուծել անոր գործը: Չենք ալ կրնանք բոլորովին լուռ անցնիլ, չբնորոշել զոնք «Հին Աստուածները»-ուն տեղն ու արժէքը մեր գրականութեան մէջ:

Ծանթեան յանդի ու չափի ճաշակը, հետեւաբար ճաշակը արեւելահայ բանաստեղծութեան: Ահա — ճաշակը արեւելահայ ճաշակին նոյնիսկ իր րոնեան բնաւ չմտեցաւ այդ ճաշակին նոյնիսկ իր «Կոյր աշուղը» բանաստեղծութեան մէջ, որովհետեւ բանաստեղծական ճաշակը առաւելապէս աւանաւորապէս ճամբով եկած էր եւ զիտէր զբանահատեւ արեւմտահայ բանաստեղծները:

Սկսած էր եւրոպական կրթութիւնով բարենորոգիչներու շրջանը: Հայ գրողը եւ բանաստեղծը սկսան արժէքներ փնտել հայ ժողովուրդին մէջ: Բաֆֆին, բարբուլարը Վէպեր, աշխարհամէջ: Բաֆֆին, բարբուլարը Վէպեր, աշխարհամէջ: «Աղագրական Հանգէս», այդ հետաքրքիր շրջանին էր որ կը կազմուէր Ահարոնեանի ոսկէ գրիչը:

Ահարոնեանի մէջ ուժեղ է նաեւ համամարդեկային դիմը, սր յատուկ է նաեւ մեր ցեղային նկարագրին: Այդ ցոյց կուտան մեր հէք-եպոսները, մեր պատմութիւնը ու մեր աղօթքները նոյնիսկ: Ահարոնեան կը գարնէ Թշնամիին, խոփը սուրի կը փոխէ իր մէկ բանաստեղծութեան մէջ ու կ'ըսէ խղճահարութիւնով.

«Մեկը մերը չէ, ամէ՛ծք տուչմանին, Ան պարգեց դրօշ արիւնի մարտին»:

Ահարոնեանի կարեւոր դեր կատարեց իր «Արեւմտահայ գրականութիւնը» աշխատութիւնով գրուած ֆրիստափոր Միքայէլեանի քաջալերութեամբ: Հոն կար օգտակար ու ձգտումնաւոր գրականութիւնը: Արդէն սկսած էր Ֆեդայական շարժումը եւ գործիչները մինչեւ այդ անձնօթ մնացած ժողովուրդի մը հետ էին: Բունութեան տակ ժողովուրդը հաշտուած էր իր ճակատագրին ու հեռացած իրականութենէ: «Արեւմտահայ գրականութիւնը» այդ մտահոգութիւնով գրուած էր «Պայք» պատմութեան մէջ ճակատագրապաշտութիւնն է որ կը քանդէ: Ֆեդայական շարժումը ուրիշ դժուարութեան մըն ալ չանդալեցաւ. այդ մտանիչութիւնն էր: Ահարոնեանի կարեւոր մէկ փրկանքը «Արեւմտ թթիւ»-ը այդ մտահոգութիւնով գրուած էր: Այդ պատմութեան մէջ արդէն կայ գեղարուեստական հոգեբանականը: Ան ունի նաեւ ուրիշ պատմութեանը «Օհանիս վիշտը», նոյնպէս արուեստի աշխատանք: Այդ գեղարուեստական դիմը առաւելապէս կը տեսնենք անոր վերջին աշխատանքներուն մէջ:

Ահարոնեանի խոստապահանջ քննադատները չհասկցան որ անոր աշխատանքները շրջանի մը, ժողովուրդի մը պահանջն էր ինչպէս պահանջ էր Անդրանիկի մը եւ կամ Մուրատի մը եւ այն բոլոր ֆեդայիկները որ լեռներ ելած էին: Գեղարուեստը շատ լուրջ էր քրքրապաշտութեանը սր պտուղը կը փնտել որպէս պատանք, իր մեռելը թաղելու երբ ոսկոր կտրած երախտը «Պուս մը կաթ» կանչէր է: Ահարոնեան կը հետապնդէր մէկ նպատակ, այդ՝ աղագային ազատագրութիւնն էր: Երբ քով քովի դնէք կեանքի երկու տարբեր պատկերներ — «Հոս Կիւր» եւ «Եփեցարական գիւղ մը» մենք այն տեղ լաւ կ'ըմբռնենք անոր ճամբան: «Եփեցարական գիւղ»-ի մէջ արդէն կը զգանք անոր մեծութիւնը որպէս արուեստագէտ թէ՛ եւ միմիայն հայ ժողովուրդին օգտակար ըլլալու մտահոգութիւնով գրուած է, տեսակ մը երազի աշխարհ վաղուայ Հայաստանին:

Ահարոնեանի տաղանդը այնքան ճիւղն էր ու թափանցիկ որ մենք անոր մէջ կը տեսնենք խորհրդապաշտը, իրապաշտը, ոսկաթիքը, որ ընդունակ էր իր երեւակալութիւնը բարձրացնելու օրուան գրական եւ բանաստեղծական դպրոցներուն: Օգտակարին, ձգտումնաւորին ու գեղարուեստ-

Ծանթի պուլի գործոցն է այն եւ Հայի. Գրականութեան գեղեցկագոյն գրիչներէն մէկը:

Կատարեալ փոթորիկ մը յարոյց իր երեւումն է: Հիացումն է, հետաքրքրութեան ալիք մը տարածուեցաւ Թիֆլիզէն Պոլս, բացառիկ պարագայ մեր մէջ, երբ գրեց մը կ'ընդունուի, կը գնահատուի հայկական մշակույթի երկու կեղերուններուն մէջ միաժամանակ:

Ինչո՞ւ այս յաջողութիւնը. ի՞նչ կը բերէին «Հին Աստուածները»:

Հասկնալու համար այդ, հարկ է փոխադրուիլ այն հրաշալի տարիներուն, որոնք կ'ընդգրկեն 1909էն 1915ի շրջանը:

Ինչքան մեծ են այդ քանի մը տարիները: Մեր վերածնունդը, սկսած ԹԹ. դարու կէսերուն, իր փառքին կը հասնի հոն: Ի՞նչ կենսունակութիւն, ինչ ստեղծագործ աւելի: Կը յորդին կարծէք հոգիները, իմացական հեղուկը կը ժայթքէ, անկապտելի, դարերով ճնշուած ներաշխարհներէն: Հարկ է տալ թերեւս այդ շրջանին ամփոփ պատկերը, քանի մը լուսաւոր գիծերով, ոչ միայն բարձրանալու համար «Հին Աստուածները»-ուն բերած գեղեցկութիւնը, այլ պարզապէս գինովնալու համար: Ապրելու ամէնէն յափշտակիչ մթնոլորտներէն մէկուն մէջ, գոր հայ իմացական շարժումը ունեցած ըլլայ երբ եւիցէ, ոսկեզարէն ապրին:

Կ. ՓՈՒԱՏԵԱՆ (Մնացեալը յաջորդով)

կանները կը պահանջեն որ Ֆրանսացիները բոլորովին դուրս ձգուին պետական պաշտօններէ, թէեւ կ'ընդունին որ պաշտպանութեան եւ արտաքին քաղաքականութեան վերաբերեալ խնդիրները Ֆրանսական կառավարութեան կ'իյնան :

Մինչ այս մինչ այն, ահաբեկչական գործունէութիւնը կը շարունակուի թունուղի գլխաւոր քաղաքներուն մէջ : Առջի օր նոր պայթումներ տեղի ունեցան : Ամէնէն կարեւոր դէպքը պատահեցաւ թունուղ քաղաքի աղջկանց վարժարանին մօտ : Գոթոյալին մեքենայ մը պայթեցաւ պարտէզին մէջ, խորտակելով երկու դուռները, սպառնալից վիճակի մը :

Թունուղի մը բոցավառ քարիւղ նետեց հանրահանրի մը վրայ, ուրիշներ քարեր նետեցին : Թաղի մը մէջ անձանօթներ բոցավառ քարիւղ թափեցին պահանջողներն պատուհանէն եւն. :

Գինուրու անկումը

Վերջին լուրերու համաձայն, գիներու զեղ-չեքը հետզհետէ կ'ընդհանրանան, Փարիզի թէ գաւառի մէջ :

Վարչապետը առջի օր իր մօտ հրահրեց գործատէրերու Միութեան, Գրիստոնեայ աշխատաւորներու Սենտիքային եւ Բանուորական Ուժի ներկայացուցիչները, որպէսզի աջակցին գիներու կրճատման ծրագրին :

Գործատէրերը խոստացան անհրաժեշտ ձեռնարկները կատարել : Միւս Միութիւնները վերապահ դիրք մը բռնած են, սպասելով շարժական սակագրոյցի օրէնքին :

Չեղջեր կատարել խոստացած են հանդերձեղէնի, կօշիկի, երկաթեղէնի, օճառի եւն. փաճառականները : Մարտի 1-ին առեւտրականներն ալ յանձն առած են կարեւոր զեղջեր կատարել :

Նախարարական խորհուրդը առջի օր վերջնապէս մշակեց երմտական ծրագրները, որոնք Ազգ. Ժողովի երմտական յանձնախումբին պիտի յղուին Գշ. օր, իսկ Ազգ. Ժողովին՝ Հինգշաբթի : 1952ի պետական ծախքերը հաշուած են 3789 միլիարդ ֆրանք, մուտքը՝ 3453 միլիարդ : Բացը գոցելու համար, կառավարութիւնը իր յոյսը դրած է մեծագումար փոխառութեան մը վրայ : Տուրքերը պայմանաւոր յաւելում մը եւս կը նախատեսուին :

ԳԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԵԳԻՊՏՈՍԻ վարչապետը, Հելուլի փաշա ձայնասիրեա ճառով մը յայտարարեց թէ ամենեւին միտք չունի հրաժարելու : Եգիպտական պահանջները անպիտոյ կը մնան : Ոչ մէկ զիջում Անգլիացիներուն : Վաֆա կուսակցութեան ղեմ ձեռք առնուած միջոցները պիտի չուղարկեն անգլիացի տակաւն բանակցութիւնները : Ներքին նախարարը յայտարարեց թէ բացառիկ վիճակը պիտի շարունակուի, մինչեւ որ ձեռքարկուին Յունուսը 26ի դէպքին բոլոր պատասխանատուները : Պետական խորհուրդը մերժեց խորհրդարանը լուծելու առաջարկը :

ՀՆԴԿԱՍԻՆ ՊԱՏԵՐԱՍԻՆ Էինացի համայնավարներ ալ կը մասնակցին, համաձայն Մ. Նահանգներու ազգ. պաշտպանութեան նախարարին, որ միեւնոյն ատեն յայտարարեց թէ Չինաստանէն զինուորներ եւ ռազմանիւթ կը զրկուին երկար ատենէ ի վեր :

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ վարիչները եւ թերթերը հետեւեալ ազդարարութիւնը ուղղեցին Ազգաժողովին քննիչ յանձնախումբին. — «Պարապ տեղը մի սպասէք, ձեր բռնները կապեցէք եւ ստուն վերադարձէք» : Վարչապետն ալ հաստատեց այս պարագան :

15 ՏԱՐԻ բանտարկութեան դատապարտուեցաւ Փիէո Քոնստանտինի, իրբեւ գործակից Գերմանիոյ : Դատաւարութեան ատեն սուտ խնդ ձեւանալով, կ'ըսէր թէ ինք Նախիդնին է, ծնած՝ Վանտոսի յիշատակարանին տակ, թէ «դաւաճան էր մօրը արգանդին մէջ», թէ Թալէյտանը խաղեր սարքեց իր գլխուն եւն. :

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՆՈՐ ՕԴԱՆԱԻԵՐԸ պիտի գերազանցեն խորհրդային «Միկ»երը, յայտարարեց Մ. Նահանգներու բարձր պաշտօնատարներէն մին : Յատուցիկայ ամսու հրապարակ պիտի հանեն առաջին շարքը, իսկ մինչեւ 1955ի վերջերը Ամերիկա օտաւաճ պիտի ըլլայ բոլորովին նոր տիպարի օգնութիւնով :

ՀՆԴԿԱՍԻՆ կը հեռագրեն թէ Փրանսական բանակը 2000 կասկածելիներ ձեռքարկեց գիւղերու մէջ, իրբեւ գործակիցներ կարմիրներու : — Պետական նախարար Լըթուսո, որ Հնդկաչին գացած էր վերջերս, առջի օր զեկուցում տալով, բացատրեց թէ կացութիւնը երկուդալի չէ : «Զիս կը մեղադրեն թէ լաւատեսութեամբ տարուած եմ : Լաւատեսը ես չեմ, այլ ան որ կը կարծէ թէ ազատ ենք հեռանալու Հնդկաչինէն» :

ՅԱՌԱՔՔՐ ԼԻՈՆԻ ԱՅԷ

Կը ծախուի, Մարտ 11էն սկսեալ, Place Guichardի լրագրավաճառի կրպակը, Bourse de Travailի դիմացը :

Ապրիլի շտապիկ յարարը

Վերջին պայմանագրով է յետեւալ բաժանորդագրութեանց վերաբերեալ համար : Կը խնդրուի փութացնել վճարումները, դիւրացնելով մեր աշխատանքը :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՈՂԲԱՅԵԱԼ ՊԱՐԻՏ Ե. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆԻ յուզարկաւորութիւնը պիտի կատարուի այս երկուշաբթի ժամը 14.15ին, Փարիզի Հայոց եկեղեցին, 15 ընթացիկ Կուժօն :

Նոր Սերունդի օրը Պորսոյի մէջ

ՅԵՐԵՎՈՅԹ - ՊԱՐԱՆԱՆԻՍ
Կիրակի, 30 Մարտ, ժամը 15էն մինչեւ 22
Chambre Syndicale des Employés de Commerceի սրահը, rue des Trois Conils, Պորսո :
Գեղարուեստական ճոխ բաժին :
Կը բանախօսէ կեդր. վարչութեան ներկայացուցիչը :

Թասրու

Մարտի 1-ի թատերասէր հասարակութեան փափաքին դրճացում տալու համար, ղերատան ԳՐ. ԲԵՆՏԻՐԵԱՆ Պոմոնէն վերջ Սալ Մաղընոյի հանրաձայն թատերասրահին մէջ պիտի բեմադրէ

Խաղաւոր

(Հինգ արար) : Հեղինակ՝ Լ. ԲՐԻՒՅԷԼ, թարգմ. Գ. ՉՈՒԿԱՐԻ : 29 Մարտ, շարաթ ժամը 20.45ին :
Մասնակցութեամբ Մարտի 1-ի կարող ուժերէն՝ Տիկին Արքիթի Պէրիբեմանի, Կար. Մուրաֆեանի, Մարտ. Դաւիթեանի, Վահան Յակոբեանի եւ ուրիշներու :
ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐԸ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ :

Թատերական ներկայացում

ՄԱՐՏԻՅԻ ՄԷՋ
Մարտի 1-ի Մուրա Ռաֆայելեան Նախկին Սաներու Միութեան հրաւիրով ԱՊՐԻԼ 20ի ԿԻՐԱԿԻՆ Փարիզի Մ. Մուրատեան վարժարանի թատերասրահը կը ներկայացնէ Փարիզի մէջ այնքան յաջողութիւն դրած ներկայացումները :
Կը ԽՆԴՐՈՒԹԻ ՆԿԱՏԻ ԱՌԵԼ ԱՅՍ ԹՈՒԱԿԱՆԸ :
Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

Կը ՓՆՏՈՒՄ եղբայր՝ Սարգիս Օհան Տէտեան, մօրը անունը Հայկանուշ (ծնեալ Էճիլինեան), հօրը անունը Օհան (Կիւրիցի) Սերաստիոյ քաղաքի Պէրիբեմանի, Հողարի ղեմացը : 1915ին ղինք թողուցի Մալաթիոյ Ֆրեմբուրգ գիւղը (եթէր տարեկան էր) : Կը կարծուի Սուրիոյ մէջ ըլլալ :
Տեղեկացնել Լեւոն Օհան Տէտեանի, 25 Bld. de la Pugette, Ste. Marguerite, Մարտի 1 :

ՅՐ. ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՍԻ ՕԴԱՓՈՆՈՒԹԵԱՆ ԿԱՅԱՆԻ համար կը փնտռուի

Վարձու շէնք մը

40է ատելի երախայ պատնայարելու յարմարութիւններով Ֆրանսայի օդատուն մէկ վայրին մէջ :
Դիմել Mme. Ellen Buzant, 48 rue Etienne Dolet, Alfortville (Seine) :

Ստառն...

Ստառն... ի
Այսինքն ճաշարան ՍՍՍՈՒՆԻ դացէք, տեսէք եւ ճաշեցէք
ՀԱՍՈՎ - ՀՈՏՈՎ ԵՒ ՄԱՏՁԵԼԻ
31, Rue d'Alexandrie - Paris.
Métro : Réaumur et Strasbourg - St. Denis

Ծախու է

Fonds de Cordonnerie en toute propriété :
Կօշկակարի բոլոր կազմածներով եւ գործիքներով : Չուր, ելեկտրական ուժ, կեդրոնական ջերմութիւն :
Դիմել՝ 13 rue François Coppée, Malakoff (S.) :
Կիրակի եւ երկուշաբթի օրերը 31Bld. Rodin, Իսի Է Մուլինօ :

Հ. Մ. Մ. ի Տարեկան Պարանախարար

ՄԵԾ ՊԱՐԱՍՏՈՒԹԵԱՍԻ
Ապրիլ 6ին ժամը 4էն կես գիշեր, Cercle Militaireի պատուոյ մեծ սրահին մէջ
Գեղարուեստական ղեղեցիկ բաժին, մասնակցութեամբ Trio Arpege երիտասարդ արուեստագէտներու, կովկասեան եւ սպանիական պարեր Օր. ՆԵԼԼԻ ՍԱԼՍԵՆԻ եւ Պ. ՓԱՓԱՉԵԱՆԻ կողմէ :
Ճոխ պիւֆէ Մուտքը 300 ֆրանք

ՊԱՆԵՏՈ ՔԱՇԱՆ. — Հ. Յ. Գ. Արծիւ եւթա - կոմիտէի ժողովը՝ այս հինգշաբթի ժամը 21ին, 17 rue Ampère, Cachan : Բացակայները նկատի կ'առնուին : Ընտրութիւն ներկայացուցիչներու : Ներկայ պիտի ըլլայ Շըշ. կոմիտէի ներկայացուցիչը :
ԼԻՈՆ. — Ֆ. Կ. Սաչի մասաճիւղին ընդհ. ժողովը այս երկուշաբթի ժամը 20.30ին, 78 ընթացիկ, գարնոցին սրահը : Կարեւոր օրակարգ. — Նոր վարչութեան ընտրութիւն : Ներկայներու թիւը մեծամասնութիւն պիտի համարուի :
ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ. — ԼԻՈՆ. — Ապրիլ 11-24ի մեր նահատակներու յիշատակը յաւերժացնելու համար, Ապրիլ 20ին, Bourse du Travailի հսկայ եւ փառաւոր սրահին մէջ, ինչպէս ամէն տարի Լիոնի Ազգ. Միութեան կողմէ Սղահանդէս մը կազմակերպուած :
Կը խնդրուի բոլոր հայրենակցական եւ այլ միութիւններէ նկատի ունենալ սոյն թուականը :

Հայրապետեան - Ռուս-ի
ՄՐՅՈՒՄԻՆ ԱՌԹԻԻ
Կազմակերպուած է, ճամբորդութեան բացառիկ սպասարկութիւն մը, Փարիզ - Լիոն օթոգարի երթեւեկով : 4 ԱՊՐԻԼ. — Մեկնում Փարիզէն՝ ժամը 7.30ին : Ճաշ, ճամբու ընթացքին : Ժամանակը Լիոն ժամը 18ին : Ընթացք : Սրահին մէջ տեղերը պահանջուած են, նաեւ ղիշերելու վայրը : 5 ԱՊՐԻԼ. — Վերադարձ՝ նախաճաշէն վերջ : Ճաշ՝ ճամբու ընթացքին : Ժամանակը՝ Փարիզ՝ ժամը 19ին :
ԼԻՐԻ ԳԻՆ՝ 7800 ՅՐԱՆԻ
Սակաւաթիւ են տեղերը Վարձելու համար՝ փութով դիմել «L'Equipe»ի, Tél. Tai. 40-44 եւ Սասունի, Tél. Gut. 92-65 :

MORY et Co.
3 Rue St. Vincent de Paul, Paris (10)
(Service VAUQUELIN) Tél. TRU. 72-60
Poste 89 et 80, métro Poissonnière, Gare du Nord
Ամէն օր, բացի կիրակիէն, 9էն 11-30 եւ 14էն 17.
Շաբաթ 9էն 11-30

ԾՐԱՐՆԵՐ ԶԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՄԱՐ
(COLIS POSTAUX POUR L'ARMENIE)
Avec accusé de réception
Բոլոր ծախքերը կը վճարուին առաքման պահուն, ծրարները կը յանձնուին առանց ուժեղ ծախքի կամ ձեւակերպութեան, ստացողին համար :

Torrefaction Consolat
Spécialité de Cafés Verts, Torréfiés et Moulus,
62, Rue Consolat - Marseille Tél. NA. 12.28
Վերջին նորաձեւ մեքենաներով, մասնագիտօրէն կը պատրաստենք թէ խարկուած եւ թէ քաշուած ՍՈՒՐՁ ամենալաւ տեսակներու խառնուրդով :
Վատահ ենք որ մեզի ղիմող բոլոր նպարավաճառները Մարտի 1-էն թէ գաւառներէն, դոճ մնալով, իրենց իսկ շահուն համար, պիտի ըլլան մեր տեսական յաճախորդները :
Կը բաւէ մէկ անգամ փորձել, համոզուելու համար :

ՅԱՒԱԿՅՈՒԹԻՒՆ. — Ֆ. Կ. Սաչի Իթալիի մասնաճիւղը ցաւակցութիւն կը յայտնէ ընկերուհի Այրի Տիկին Ծիւածան Մէնէնտեանի, իր ամուսնոյն ողբացեալ ՅԱԿՈՒ ՄԷՆԷՆՏԵԱՆԻ դառնակիւծ մահուան առթիւ :

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ
ԱՆԹՐԸՓՐԸՆԵՐՈՒՆԵՐ կամ տան մէջ աշխատող գործաւորներ, ժիւլի եւ շրմիլի աշխատանքի համար : Ներկայանալ նմոյշներով :
Դիմել Maison David, 117 rue d'Aboukir (2) :

Le Gérant : A. NERCESSIAN
Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme, Paris (13)

Հայերը Լիբանանի մէջ

ԻՆՉ ԲԱՆԻ ԿԸ ԶԳՏԻ ՈՒՒՍԱԿԱՆ ՎԵՐՋԻՆ ԾԱՆՈՒՑԱԳԻՐԸ

Պ. Միսրիսեան Մարտ 10 թուակիր ծանուցագիրը վերաբերողը երբ ատանողորդ միտք կը պարունակէ :

« Կարգ մը երկրորդական կէտերու մասին, կը գրէ «Die Zeit», Մովսէսները դատած են բանաձեւեր, որոնք կը ձգտին հրապուրել գերման հանրային կարծիքը: Բայց հիմնական հարցերը կը մնան անփոփոխ, քանի որ ծանուցագրին վերաբերող կէտերն են հետեւեալները:—

« 1.— Գերմանիոյ միութիւնը պէտք է վերահաստատուի խաղաղութեան խորհրդատուութեան պատշաճ օրով: Այս մէկը խօսք, սակայն, նպատակը արդարացնող միջոցներու ընտրութեան մասին:

« 2.— Գերմանիոյ արեւելեան սահմանները խաղաղութեան ժողովի իրաւասութեան տակ դուրս կը մնան, քանի որ ծանուցագիրը կ'ըսէ, թէ այդ սահմանները ճշգրտած են Փոքրամի մէջ, մեծ պետութեանց կողմէ:

« 3.— Պ. Միսրիսեան նախագիծին համաձայն, եթէ այժմ կը թողարկուի Գերմանիոյ ցամաքային, օդային եւ ծովային ազդ. ուժեր ունենալ, ասով հանդերձ զայն չէզոքացնելու դադարիչ չեն հրաժարի (Գերմանիոյ կ'արգիլուի քաղաքական, տնտեսական եւ զինուորական որեւէ խումբակցութեան մասնակցիլ): Չէզոքացուած պետութիւնները միշտ ալ ունեցած են ինքնապաշտպանութեան սեփական ուժերը:»

Ա.— ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԻՈՒՅԻՆԻՆԸ — Առաջին հարցը, Գերմանիոյ միութեան հարցն է: Այս միութիւնը կը նայ վերահաստատուելի ամբողջ Գերմանիոյ մէջ կատարուելիք ընտրութիւններով միայն: Արեւմուտքի հանրային կարծիքը կը պահանջէ որ ընտրութիւնները ըլլան ազատ, եւ այդ ազատութիւնը երաշխաւորուի: Ինչպէս կ'ըսէ «Թայմզ», միայն այս կէտը բաւական է ապացուցանելու Պ. Միսրիսեան անկեղծութիւնը: Գերմանացիներու մօտ աւելի վերապահութիւն կը տիրէ քան թէ վստահութիւն:—

« Առաջին ակնարկով, կ'ըսէ «Տէոյնց Քոքսֆիլման» սովետ զբաւման չըջանի խորհրդարանին մշակած ընտրական օրէնքը ժողովրդապետական սկզբունքներու վրայ հիմնուած ըլլալու տպաւորութիւնը կը ձգէ: Բայց խորքին մէջ համայնաւորները նպատակները կը ձգտին: Կազմուելիք ընտրական յանձնախումբերը պիտի բաղկանան կուսակցութիւններու, կազմակերպութեանց եւ ընկերակցութեանց ներկայացուցչութիւններէն: Այս կարգադրութեամբ, բոլոր ինչպէս կազմակերպութիւնները, անտարակոյս, թուական գերակշռութիւն պիտի ունենան, քանի որ այդ յանձնախումբերուն մէջ ընկերակցական կուսակցութեան (S. P. D.), Քրիստոնեայ դեմոկրատները (C. D. U.), Ազատական (F. D. P.) եւ գերմանական կուսակցութեան (D. P.) պատգամաւորները կողքին պիտի բաղմին ոչ միայն համայնաւոր կուսակցութեանց (S. E. D. եւ K. P. D.) ներկայացուցիչները, այլ եւ յիմնակ մը բոլոր ինչպէս են օժանդակ կազմակերպութիւններու ներկայացուցիչները: Այս տեսակ հնարքներով է որ Մովսէսները յաջողեցան արբանեակ երկիրներու քաղքենի ներկայացուցիչները փոխարինել արուեստական մեծամասնութեամբ »:

Միւս կողմէ,

« Մովսէսական ծանուցագրին մէջ յիշատակուելիք մը կայ ժողովրդավար կուսակցութեանց եւ կազմակերպութիւններու մասին, որոնց համար քաղաքական գործունէութեան ազատութիւն կը պահանջուի Գերմանիոյ մէջ: Բայց «Գերմանացի» բառը տարբեր նշանակութիւն ունի Մոսկուայի մէջ, եւ տարբեր մեր մէջ: Ծանուցագիրը կ'ըսէ նաեւ թէ՛ Գերմանիոյ մէջ պէտք է զոյգութիւն ունենան խաղաղութեան եւ ժողովրդապետութեան թշնամի կազմակերպութիւններ: Ինչ որ «Հակաօրոյդարապետական» է Պ. Միսրիսեան աչքին, յետագային միջամտութեան առիթներ պիտի ստեղծէ իրեն համար: Այսպէս կը գործէ Աւրուստրիոյ մէջ, որուն բոլոր հիմնարկութիւնները «Փաշական» են իր հայեցողութեամբ »:

Ենթադրենք պահ մը թէ գերմանական հարցը տարբեր հիմքեր ունի: Ինչպէս ապահովել ազատ ընտրութիւնները: Մովսէսները չեն թողարկեր որ ՄԱԿի չէզոք անդամները իրենց շրջանէն ներս մտնեն: Կարելի է արդեօք առաջարկել, որ չէզոքներու փոխարին յանձնախումբը կազմուի զբաւող չորս պետութեանց ներկայացուցիչներէն՝ համաձայն Փոքրամի որոշումներուն: Ռուսական ծանուցագիրը բաց դուռ մը կը ձգէ այս տեսակ լուծման մը համար:

2.— Արեւելեան սահմանները.— Կը թուի թէ Մոսկուա, առ այժմ, կ'առջած կը մնայ Փոքրամի կարգադրութեանց տակին եւ ոգիին:

ՊէՅՐՈՒԹ, 9 Մարտ.— Քանի մը օր առաջ հրատարակուեցան, ներքին գործերու նախարարութեան կողմէ, Լիբանանի մարզահամարի պաշտօնական թիւերը, որոնց համաձայն երկրի 1.303.941 բնակիչներէն 93.998ը երեք յարանուանութեանց պատկանող Հայեր են, 67.139 առաքելական, 12.641 բողոքական, 14.218 կաթոլիկ:

Ուրիշ խօսքով Հայերը, իրենց փոքրամասնութիւն, կարեւոր թիւ մը կը կազմեն Լիբանանի մէջ՝ հանդիսանալով միաժամանակ եւ տնտեսական ու մշակութային բարձրագոյնը:

Նոյն մարզահամարէն կը պարզուի, որ Լիբանանի բնակչութեան 271.734 հոգին Սիւննի Իսլամներ են, 237.107 Շիւաներ եւ 82.268 Տրուպներ: Ուրեմն Իսլամներու ընդհ. թիւն է 591.109:

Ասոր զիմաց քրիստոնեաները՝ Մարոնի 377.544, յոյն օրթոտոքսները՝ 130.858, յոյն կաթոլիկները՝ 81.764, լատին՝ 4127, ասորի՝ 1590, սուրիացի օրթոտոքս՝ 4562, սուրիացի կաթոլիկ՝ 5911: Ուրեմն քրիստոնեաներու համագումար թիւն է, առանց հաշուելու Հայերը, 606.156: Իսկ Հայերու հետ միասին՝ 700.154: Մնացեալ փոքրամասնութիւնները՝ Հրեայ 5993 եւ զանազան 6684:

Ուրիշ խօսքով՝ քրիստոնեաներն ու իսլամները գրեթէ հաւասար են իրենց թիւով: Ծիշդ է, Սիւննի եւ Շիա կամ Տրուպ Իսլամները միշտ ալ հաշտ չեն իրարու հետ: Միւս կողմէ քրիստոնեաները եւս բաժնուած են յարանուանութիւններու: որոնք իրենց շահերով յաճախ կ'անջատուին իրարմէ, բայց երբ ինքիւր կողքայ իսլամի ու քրիստոնեաներու, երկու կողմերու ներքին վէճերը կը մոռցուին ընդհ. շահերու առջեւ:

Պէտք է մոռնալ նաեւ այն իրողութիւնը, որ Լիբանանի պետական կազմին մէջ կրօններու յարանուանութիւնները մեծ դեր ունին: Ոչ միայն եկեղեցական, այլեւ քաղաքացիական կարգ մը իրաւունքներ, ինչպէս ամուսնութեան եւ ժառանգութեան օրէնքը, քաղաքացիական արձանագրութիւնը եւ այլն կը գտնուին կրօնական համայնքներու իրաւասութեան սահմաններուն մէջ եւ կ'ենթարկուին համայնական դատաստանական խորհուրդներու տնօրինութեանց: Ինչ իրաւասութիւններ որ ունին Շէքիի, դատարանները իսլամ հասարակութեանց համար, նոյն իրաւասութիւններով օժտուած են եւ քրիստոնեայ համայնքները:

Այս ամէնը աչքի առաջ ունենալով՝ կարելի է, ուրեմն, բնութեւ մօտ 100.000ի հասնող քրիստոնեայ Հայերուն կշիռը Լիբանանի պետական կեանքին մէջ, Հայերը հոս, որպէս քանակ եւ որպէս որակ, յայտնապէս հաւասարակշռող ուժ են երկ-

— « Կրօթիվոլ (վարչապետը), Մարտ 14ին (ռուսական ծանուցագրէն չորս օր վերջ), հետեւեալը կը յայտարարէր արեւելեան Գերմանիոյ խորհրդարանին առջեւ, — «Օտերնայէ գիծը» «խաղաղութեան սահմանադրուիլ» մը եղած է այլեւս: Ոչ մէկ ատելալատ եւ մոլեռանդ պայքար պիտի կրնայ խանդաբել մեր բարեկամական յարաբերութիւնները Լեհաստանի հետ»:

Գալով ազատ ընտրութեանց հարցին, ՄԱԿի յանձնախումբին աշխատանքը կը նկատէ «անարդարանալի միջամտութիւն մը Գերմանիոյ ներքին գործերուն»: Միայն դրաւող չորս պետութիւնները իրաւունք ունին, կ'ըսէ Կրօթիվոլ, ռուսամասերելու այն պայմանները, որոնց շնորհիւ կարելի պիտի ըլլայ միակ կառավարութիւն մը ստեղծել ամբողջ Գերմանիոյ համար: Եւ վերջապէս, «պէտք է չեղեալ նկատուի արեւմտ. պետութեանց հետ զոյսացած բոլոր համաձայնութիւնները, մասնաւորաբար Շուամնի ծրագիրը »:

Արդարեւ, եթէ Ռուսերը հրաժարին Օտերի գիծէն, միացեալ Գերմանիոյ հետ յետագային կատարուելիք բանակցութեանց ընթացքին զրկուած պիտի ըլլան նպատակաւոր պատեհութեան մը:

— « Մոսկուա կը փորձէ պահել զբաւական մը, որուն շնորհիւ պիտի կրնար սակարկութեան մտնել Գերմանիոյ հետ: Միւս կողմէ, հրաւիրել Արեւմուտքը որպէսզի համաձայնի Օտեր նայէ գիծին, կը նշանակէ նոր Ռափուլլոյի մը հարկադրանքին առջեւ դնել գերման ապագայ կառավարութիւնը: Այսպէս, Մոսկուա կը յուսայ թէ գերման ժողովուրդը վերջնական պիտի պաղի Արեւմուտքէն եւ, ի վերջոյ, պիտի նետուի Ռուսիոյ գիրկը» (Պապէր Նախորիշքէն):

3.— Գերմանիոյ վերագիծուելը.— Երրորդ հարցն է Գերմանիոյ վերագիծուելը, եւ նախկին Նացիներու իրաւունքներուն վերահաստատումը: Ռուսերը շատոնց նման քաղաքականութեան մը պայմանները ստեղծած են իրենց շրջանին մէջ: Եթէ այսօր բաց է ի բաց կը ջատագովեն այդ քաղաքականութիւնը, կը նշանակէ թէ իրենք զրկուեցնելու են իրենց իրաւունքները:

ըն համահասարակութիւ կազմող քրիստոնեայ եւ իսլամ տարրերու միջեւ:

Նշանակալից պարագայ է եւ այն փաստը, որ տարիներու փորձով հաստատուած, — որ Հայերը Լիբանանի մէջ պետութեան ընդհանուր շահերէն զուրս են անոնց հակառակ, ինքնուրոյն ազդ. քաղաքական ձգտումներ չունին եւ անխղիղ կերպով փախած են երկրի ընդհանուր շահերուն: Անոնք իրենց անհատական եւ հասարակական բարօրութիւնը կը տեսնեն Լիբանանի ընդհանուր բարօրութեան անկաշինող դարձումն ընդ, եւ, հետեւաբար, հաւատարմօրէն նուիրուած են երկրի քաղաքական ու տնտեսական ապահովութեան եւ յառաջդիմութեան:

Վերջին այս փաստը միայն Լիբանանին յատուկ չէ: Նոյն է երեւոյթը Եգիպտոսի, Սուրիոյ, Իրաքի, Իրանի եւ միւս երկիրներուն մէջ, ուր կ'ապրին հայկական դանդաղացիներ: Գործնապէս կազմութիւնը այնպէս է, որ, Հայերը այդ երկիրներու ամէնէն անշահախնդիր ու հաւատարմ քաղաքացիներն են եւ շինարար ուժը:

Հայ տարրը, իր բնական ուշիմութեամբ, ըստեղծագործական ոգիով եւ խաղաղ աշխատանքի նուիրումով բոլոր երկիրներու մէջ ալ շինարար ուժ կը ներկայացնէ: Լիբանանի մէջ Հայերը, որոնք, մեծ դեր կը կատարեն ազգային տնտեսութեան յարաճուն վերելքին մէջ: Բաւական է պարտի Պէյրութի շուկան, ծանօթանալ քաղաքի ճարտարապետական եւ առեւտրական կեանքին՝ համոզուելու համար, թէ ինչ անդամատեղի ծառայութիւն կը մատուցանեն Հայերը Լիբանանի տնտեսական ու մշակութային շինարարութեան: Ապագային, անշուշտ, անսոց դերը կ'ըլլայ աւելի մեծ, քանի որ հրատարակի վրայ հետզհետէ տեղը կը գրաւէ Լիբանանեան դատարարակութիւն ստացած նոր սերունդը, որուն ներկայութիւնը արդէն իսկ զգալի դարձած է:

Եւ բաւական ու հասկնալի է այն ուշադիր եւ բարեացակամ վերաբերումը, զոր ունին դէպի Հայերը Լիբանանի ժողովուրդը — քրիստոնեայ թէ իսլամ — եւ պետական վարիչ ուժերը: Հայր Լիբանանի մէջ կ'ապրի այնքան ազատ եւ այնքան ապահով, որքան պիտի ապրէր հայրենի երկրին մէջ: Պետութիւնը կը քաջախելէ Հայերու անտեսական ու մշակութային նախաձեռնութիւնները, որոնց մէջ կը տեսնէ բարեք մը երկրին համար: Եւ փոխադարձաբար, հայութիւնը ջանք չի ինչպէս սատարելու Լիբանանի բարեշինութեան՝ առողջ մէջ գտնելով նաեւ իր ապահովութիւնն ու բարեկեցութիւնը:

Այս իսկ պատճառով՝ Լիբանանի հայութիւնը բացառիկ դիրք ունի Արտասահմանի հայկական դանդաղացիներուն մէջ: Հանդուցեալ Ազգայնաբար որուն մտքի հորիզոնը շատ լայն էր եւ հեռուները տեսնելու ընդունակ, կ'երազէր Հոգեւոր Հայաստանի մասին: Եթէ Հոգեւոր Հայաստանը իրակա-

չափազանց ուժեղ կը զգան՝ հրաժարելու համար Փոքրամի զինուորական պայմանագրէն: Պոնի մէջ, Քրիստոնեայ դեմոկրատները կասկածելի կը նկատեն այդպիսի վերագիծման մը հետեւանքները:

— « Հունգարիոյ, Ռումանիոյ եւ Պուլկարիոյ հետ կնքուած հաշտութեան դաշնագիրները երբեք չէզոքագրուեցան Պ. Միսրիսեան կողմէ: Անվերապահօրէն կ'ընդունէր թէ վերոյիշեալ երեք երկիրները կ'երաշխաւորեն իրենց հպատակներուն եւ ազգայիններուն հիմնական ազատութիւններն ու մարդկային իրաւունքները, առանց ցեղի, սեռի, լեզուի եւ կրօնի խտրութեան: Համոզուելու համար որ այդ յանձնառութիւնները երբեք լուրջ նկատուած չէին, բաւական է յիշել Պուլկարիոյ Թուրքերուն վտարումը, կամ Հունգարիոյ եւ Ռումանիոյ զանգուածային տեղահանութիւնները: Միակողմանի կերպով չեղեալ նկատուեցան, նոյնպէս, դաշնագրով նախատեսուած զինաթափութեան պայմանները: Ըստ դաշնագրի, Հունգարիա պիտի պահէր հարիւր յաւան հազարոց ուժ մը, Ռումանիա՝ հարիւր քսան հազար, եւ Պուլկարիա՝ յիսուկ հինգ հազար: Այս երեք երկիրները այսօր կը համրեն, բացի ոստիկանական ուժերէն, աւելի քան մէկ միլիոն զինուոր: Իաշնագիրները կ'արգիլեն նաեւ ուժաձիգ օդանաւերը, ծանր զէնքերը եւ զբազապատ հրատարիչը: Արդ, Մովսէսները իրենք են որ տրամագրած են արգիլեալ այդ զէնքերը:» (Տէոյնց Քոքսֆիլմանէն):

Եթէ արեւմտեան պետութիւնները մերժեն ռուսական առաջարկները, Մոսկուա հաւանաբար պիտի չըրժէ խոստացուած վերազինումը (դերման հանրային կարծիքին վրայ անհաճօյ տպաւորութիւն մը չձգելու համար), եւ անմիջապէս հրապարակ պիտի հանէ արեւել. Գերմանիոյ համայնավար բանակը, որ երեք տարիով կանխած է արեւմտեանը: Իաշնակից սպայակոյտը չորս հարիւր հազար կը հաշուէ անոր թիւը:

Յաջորդով՝ ուրիշ կարեւոր պարագաներ: Թ. Ա. Թ.

ՀԱՄԱԶԳՈՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆԻ

Յ Ո Ւ Շ Ա Տ Ե Տ Ր

գերբի մասին, մինչև հաշտութեան դաշնագրին կնքումը: Դաշնակիցներուն տեսակէտով, միաց - եալ Գերմանիոյ կառավարութիւնը իրաւասու պէտք ըլլայ, հաշտութեան դաշնագրին ստորագրութեան ատձ թէ ետքը, մասնակցելու որեւէ միջազգային կազմակերպութեան, համաձայն Ազգաժողովի սկզբունքներուն եւ նպատակներուն:

Խորհրդային ծանուցագրին համաձայն, Գերմանիոյ սահմանազուլները ճշդուած են Փոցտամի ժողովին որոշումներով: Իրականին մէջ, Գերմանիոյ վերջնական սահմանները ճշդուած չեն Փոցտամի որոշումներով, որոնք բացորոշապէս կ'ըսեն թէ հողային խնդիրներու մասին վերջնական վճիռը յետագայում է հաշտութեան դաշնագրին:

Խորհրդային ծանուցագրերը կը նախատեսէ գերման ազգային բանակ մը, ցամաքային, ծովային եւ օդանավային, միեւնոյն ատեն սահմանափակելով Գերմանիոյ յարաբերութիւնները՝ ուրիշ երկիրներու հետ: Այդպիսի պայման մը պիտի նշանակէր ետ երթալ եւ խափանել նոր կարգուսարքի մը հաստատուող Եւրոպայի մէջ: Դաշնակիցները կը նախընտրեն որ Գերմանիա մասնակցի եւրոպական եւ գլոստ պաշտպանողական կազմակերպութեան մը, ապահովելով ազատութիւնը եւ կանխելով զինապաշտութեան վերածնութիւնը: Գերման ազգային բանակի մը կազմութիւնը չի համապատասխաներ այս նպատակին իրականացման:

Ինչպէս կը տեսնէք, արեւմտեան երեք պետութիւնները կը մերժեն Մոսկուայի հիմնական պահանջները:

« ԴՈՒՐՍ ԲՇԵՅԻՔ ԱՆԳՆԱՅԻՆՆԵՐԸ »

Եզրիպտոսի Իսլամական Եղբայրութեան գերագոյն առաջնորդը, Տորթ. Հասան էլ Հոտէյսի, նամակ մը ուղղեց վարչապետին, պահանջելով երկրէն վտարել Անգլիացիները: Այս առթիւ կ'առաջարկէ նաեւ պայմանաժամ սահմանել անգլիական զինուորական բանակցութեանց համար, ջնջել պաշարման վիճակը, ազատ արձակել քաղաքական յանցաւորները եւ ազգային մաքրագործումը տարածել բոլոր անցեալ կառավարութեանց վրայ: « Մաքրագործումը պէտք է կատարեալ ըլլայ: Մեր ընկերութիւնը պէտք է ազատի ապականութեան եւ անբարոյականութեանէն »:

Հոտէյսի պատասխանելով կարգ մը հարցումներու, յարարեց թէ «Անգլիացիներուն մեկնումը Եզրիպտոսէն եւ ամբողջ իսլամական աշխարհէն համաձայն է Գուրանի պատուէրներուն: Մենք ուրիշ ելք չենք ընդունիր»:

Սույլ օր ձերբակալուեցաւ ազգային - ընկերակազմի կուսակցութեան փոխ նախագահը, Իպրահիմ Շիւքրի, իր բեւ պատասխանատու յունուար 26 ի հրկիզումներուն:

Չեռնուրական ատենար 12 ամբաստանեալներ եւ զետապարտեց տաճանակիր աշխատանքի, Յունուար 26ի դէպքերուն առթիւ: Դեռ 300 ամբաստանեալներ կարգի կը սպասեն: Ընդհ. դատախազը մահապատիժ պահանջեց անոնց համար որ կրակի տուած էին Գահիրէի անյլ. սկումբը (Թըրք), Պարբէյզ դրամատուներ եւ Եգիպտոսի Օթէլը: (Այս հրդեհներուն մէջ մեռան 30 հոգի):

ԹՈՒՆՈՒԶԻ ԽՆԴԻՐԸ ԾԱՆՐԱՅՄՈՒ

Թունուզի Փրանսական մարզպանը Գշ. օր ունկնդրութիւն մը խնդրած էր պէյէն, պայման դնելով որ վարչապետ Ենիէր ներկայ չըլլայ տեսակցութեան: Մարզպանը անակնկալի եկաւ, երբ նկատեց որ վարչապետը եւ միւս նախարարները վեհապետին մօտ կը գտնուէին: Ոչ մէկ բառ իրենց կողմէ:

Մարզպանը դիտողութիւն ըրաւ այս զանցանութեան համար, յարարեց թէ Փրանսիայի իտալական յարաբերութեանց յարման պատճառը անոնց վարած քաղաքականութիւնն է եւ անհրաժեշտ է բարելաւել ներկայ կացութիւնը: Պէյը բանի մը ժամ ուղեց պատասխանելու համար:

Իրազեկ աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ ժամը 15.30ին պէյը ծանուցագիր մը ուղղելով մարզպանին, կը մերժէ բաժնուիլ իր նախարարներէն եւ կ'ուզէ որ այս պարագան հաղորդուի Փրանսական կառավարութեան: Պաշտօնական շրջանակներուն մէջ կը կարծեն թէ այլեւս աւելորդ են առժամեայ միջոցները եւ ատենը եկած է հիմէն լուծելու թնձուկը:

Թունուզի դատական նախարարը, որ Փարիզ կը գտնուի, հեռագիր մը ուղղեց հանրապետութեան նախագահին, վարչապետին եւ արտաքին գործերու նախարարին, բողոքելով պէյին վրայ ի պարտ դրուած ճնշումին դէմ: Նախարարին կարծիքով, եթէ վերջ մը չարուի այս քաղաքականութեան, չափազանց պիտի ծանրանան Ֆրանսիայի իտալական յարաբերութիւնները: Թունուզի պէյն ալ նոյնիմաստ հեռագիր մը ուղղած է հանրապետութեան նախագահին:

Սույլ անթելը հարորեց թէ Փրանսական տեսիկանութիւնը ձերբակալած է Թունուզի վարչապետը եւ իր երեք նախարարները: Պաշարման վեճակ յայտարարուած է երկրին մէջ:

Հերթական դատախօսութիւնը այս ուրբաթ, ժամը 20.30ին, Le Cadet սրճարանի վերնաշարկը: Կը խօսի Տիպիւն ԷԼԼԷՆ ԲԻԻԶՍԵՆ: Նիւթը՝ «Լեւոն Շանթի կին տիպարները»: Պիտի ըլլան արտասանութիւններ Շանթի գործերէն:

ՓԵՏՐՈՒՄ 18

Վարանսի մէջ կը տօնուի այս շաբաթ ժամը 20.30ին Ա. Ահարոնեան սրահին մէջ: Մուտքը ազատ է:

Հայրապետեան - Ռուսի

ՄՐՅՈՒՄԻՆ ԱՌԹԻԻ

Կազմակերպուած է, ճամբորդութեան բացառիկ սպասարկութիւն մը, Փարիզ - Լիոն օթոգարի երթեւեկով: 4 ԱՊՐԻԼ. — Մեկնում Փարիզէն՝ ժամը 7.30ին: Ճաշ, ճամբու ընթացքին: Ժամանում Լիոն ժամը 18ին: Ընթրիք: Սրահին մէջ տեղերը ապահովուած են, նաեւ դիշերելու վայրը: 5 ԱՊՐԻԼ. — Վերադարձ՝ նախաճաշէն վերջ: Ճաշ՝ ճամբու ընթացքին: Ժամանում Փարիզ՝ ժամը 19ին:

ԼՐԻԻ ԳԻՆ՝ 7800 ՖՐԱՆԿ

Սակաւթիւ եւ տեղերը վարձելու համար՝ փութով դիմել «L'Equipe»ի, Tél. Tai. 40-44 եւ Սատուի, Tél. Gut. 92-65:

Այլի Տիկին Մարիամ Յովսէփեան, Պ. Սարգիս Տէր Յովսէփեան, Տէր եւ Տիկին Արամ Տարօնեան եւ զաւակները, Պ. Երմոք Համբարձումեան եւ աղջիկը՝ Օր. Մերի Համբարձումեան, Պ. Յակոբոս Տէր Յովսէփեան եւ զաւակները (Պ. Այրէս), Այլի Տիկին Հայկուհի Տէր Յովսէփեան եւ զաւակները (Պ. Այրէս), Տէր եւ Տիկին Երուանդ Կիւրճեան, զաւակները եւ թոռները (Պ. Այրէս), Թոփալեան, Իսպիրեան, Գարբիէլեան, Տէրիքի - պաշեան, Առաքելեան, Գլըճեան, Պարթեան, Տարօնեան եւ Համբարձումեան ընտանիքները եւ բոլոր պարագաները խոր կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց սիրելի ամուսնոյն, հօր, մեծ հօր, եղբոր, հօրեղբոր, զարմիկին եւ ազգականին

ՅՈՒՎՏԻՔ ՅՈՒՎՏԻՔԱՆԻ

յանկարծական մահը, որ տեղի ունեցաւ 25 Մարտին իր ընտանեկան յարկին տակ, 72 տարեկանին: Յուզարկաւորութիւնը պիտի կատարուի այսօր, հինգշաբթի, 27 Մարտ, ժամը 16.15ին, Փարիզի Հայոց եկեղեցին, 15 րև ժան Կուստօն, ուր կ'է պիտի փոխադրուի Փանթէնի գերեզմանատունը:

Մասնաւոր մահազոյստացողներէն կը խնդրուի ներկայիս իր այդ նկատել:

ԴԱՇՆԱԿԻ ԱՌԱՋԻՆ ՆՈՒԱԳԱՆԱՆԵՐԸ

Սօսիա Տօսախանի

Այս Շաբաթ, երեկոյեան ժամը 9ին, ԵՆԱՅԻ ՄՐԱՀԻՆ ՄԷՉ, 10 Ave. d'Iéna (մէթրօ Iéna): Գիները 200էն 500 Փրանք: Տոմսերը կը ծախուին նոյնի սրահը եւ Մասուկի ճաշարանը Յայտապրին մէջ. — Beethoven, Chopin, Liszt:

Le Gérant : A. NERCESSIAN
Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme, Paris(13)

ՊԱՆԵՏՈ ՔԱՇԱՆ. — Հ. Յ. Դ. Արծիւ ենթա - կոմիտէի ժողովը՝ այս հինգշաբթի ժամը 21ին, 17 rue Ampère, Cachan: Բացակայները նկատի կ'առնուին: Ընտրութիւն ներկայացուցիչներու: Ներկայ պիտի ըլլայ Շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը: ԻԹԱԼԻ. — Ֆ. Գ. Խաչի ընդհ. ժողովը այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Ժանթիլիէ դպրոցը: Ձեկուցում պատգամաւորի եւ ընտրութիւն վարչութեան: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: ԿԱՊ. ԽԱՉԻ ԻՍԻԻ մասնաճիւղին ժողովը՝ այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Խրիմեան դպրոցին մէջ:

ՄԱՐՍԻՅԷԼ. — Կապ. Խաչի Պուլվար Օտտոյի մասնաճիւղի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրահարէ բոլոր ընկերները այս կիրակի կէտօրէ վերջը ժամը 3ին, սովորական հաւաքատեղին: Կարելոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԻՅԷԼ. — Հ. Յ. Դ. Ընկեր «Կարօ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այս շաբաթ ժամը 20.30ին, Պ. Թորոսի սրճարանը, Օթէլ Թէրմինիւս: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ԿՐԸՆՈՊԼԸ. — Հ. Յ. Դ. Եօթնեղբայրեան ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը, այս շաբաթ ժամը 21ին, դպրոցի սրահին մէջ: Կարելոր օրակարգ: Բացակայները նկատի կ'առնուին:

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆ. — Հ. Յ. Դ. «Վարուժան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս շաբաթ ժամը 20ին, ընկեր ճապուրեանի բնակարանը: Բոլոր ընկերները ներկայութիւնը կարելոր է:

Պ. ՉՕՊԱՆԵԱՆԻ հերթական դատախօսութիւնը Ազգ. Տան մէջ (32 rue de Trévis), այս շաբաթ իրիկուն, ժամը ճիշդ 6ին: Նիւթը՝ «Հայ ոսկեղարեան գրականութեան վարպետները»: Մուտքը ազատ է:

ՕՆԻԿ ՊԵՐՊԵՐԵԱՆԻ Կուսակազմիչքը, որ յետագայում էր ստույգ պատճառով, տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ Նոյեմբեր 8ին:

ԿԸ ՓՆՏՈՒՄ Եղբայրս՝ Սարգիս Օհան Տէտէեան, մօրը անունը Հայկանուշ (ծնեալ Էճիլէնեան), հօրը անունը Օհան (Կիւրիչի) Սերաստիոյ քաղաքի Պէրիքի թաղէն, Հողարի դիմացը: 1915ին զինք թողուցի Մալաթիոյ Ծրբընճըլար գիւղը (եօթը տարեկան էր): Կը կարծուի Սուրիոյ մէջ ըլլալ:

Տեղեկացել Լեւոն Օհան Տէտէեանի, 25 Bld. de la Pugette, Ste. Marguerite, Մարսէլ:

ԹԱՏՐՈՆ

Այս Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, Պէլլի Սիւնէմա Ֆլորիտայի մէջ, եւ այս շաբաթ երեկոյ Պանէէօ:

Դերաս. ԹՐԱՔՕԷ կը ներկայացնէ Սալ Վոդէի մէջ մասնակցութեամբ Տէր եւ Տիկին ԱՉՆԱՌՐԵԱՆԻ Ա. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԻ, Ն. ՊԵՏԻԿԵԱՆԻ, ԳԱՐԱԳԱՆԵ ԵՒ ԲԷԿՄԷՉԵԱՆ նուագախումբի: Գ. Սուրբուկեանի Պէ Պ Օ Ե

Մինեմայէն թատերգութեան վերածուած երգերով ու պարերով Մուտք 150 Փր.

Մեծ Առաքախանի

Եւրոպական եւ հայկական նուագախումբով, նախաձեռնութեամբ Պոլսէն նոր ժամանած ծանօթ երաժշտ ՌՏԻ ՀՐԱՆԴԻ եւ իր աշակերտին ՅԱԿՈՒ ՏԷՅԻՐՄԷՆՃԵԱՆԻ:

Պիտի երգեն եւ նուագեն հայկական եւ արեւելեան եղանակներ:

6 ԱՊՐԻԼ, ԿԻՐԱԿԻ ԺԱՄԸ 20 — 24
53 rue Grignan, Marseille

7 ԱՊՐԻԼ, Բշ. օր Պոմօնի սինեմային մէջ եւ Պուլվար Օտտօ, պար ինթերնասիոնալի մէջ:

Հեռագետէ պիտի ներկայացուի նաեւ ՎԱԼԱՆՍԻ, ԼԻՈՆԻ եւ ՓՍՐԻԶԻ մէջ:

Այժմէն արահովեցէք ձեր տոմսերը, դիմելով 23 rue Ste. Barbe ԱԻՔԱՉԻ, 7 rue Molière (Փլաս Օփերա), Օթէլ Մասրնէ եւ հանգչսին օրը կիւլէն:

Հացի՞ն Լոյսի հատար

Գրեց Մ. ԻՇՍԱՆ: Գին 500 Փրանք, թղթատարի ծախքով 550 Փր.: Դիմել «Յառաջ» վարչութեան:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ-ԾԱՂԱՐԱՆ

«Պ Թ Ա Մ Պ Ո Ւ Լ» Լիօն

ԵՆԱՄՔՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ ՓԱՔԼԱՎԱ, ՔԱՏԷԻՓ ԱՆՉՈՒԳԱԿԱՆ ՕՂԻ, ՀԱՄԱԳԱՄ ԱՂԱՆԴԵՐՈՎ ՏՈՒՄԱ, ԲԷՕՅԹԷ, ԲԷՊԱՊ ԵՒ ՖՐԻԹ ԱՄԷՆ տեսակի յարմար ժողովրդական գիներ 24, Quai Jean-Moulin — LYON (Ex. Quai de Retz) — Entresol

ՀԱՄԻՄԱԶ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE
ՌԱՐԱՏՇ Fondé en 1925, R.C.S. 376.286
Directeur : SCH. MISSAKIAN
17, Rue Damesme — PARIS (13e) Métro ; TOLBIAC
Վեցամս. 1100 ֆր., Տար. 2200, Արտ. 3000 ֆր.
Tél. GOB. 15-70 Գին 10 ֆր. C.C.P. Paris 1678-63
Vendredi 28 MARS 1952 Ուրբաթ 28 ՄԱՐՏ

ԾԱՆԻ ԴԵՊԻՆԻ ԹՈՒՆՈՒԶԻՄԷԶ

Պաշարման վիճակ յայտարարուցալ

ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ ԵՒ ԵՐԵՎ ԼԱՍՏԱՐԱՆԵՐՈՒ ԱՔՒՄԱՐԸ.— ՉԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՀՐԱՄԱՆԱՍՏԱՐԸ ԽԻՍՏ ՊԱՏԻԺԵՐԻ ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՑ.— 500 ՀՈԳԻ ՀԱՐՑԱՔՆՆՈՒԵՑԱՆ

Ինչպես հաղորդած էինք երէկ, Թունուզի իշխանութիւնը ԴՉ. օր ձեռքարկեց վարչապետը եւ երեք նախարարներ, պաշարման վիճակ յայտարարելով: Աքտրականները փոխադրուած են անծանօթ վայր մը: Միեւնոյն ատեն այլուր փոխադրուած է Նոր Տէսթուրի վարչը, Պուրկիպա, որ շատոնց աքտրուած էր:

Թունուզի դատական եւ ընկերային գործերու նախարարները, որոնք Փարիզ կը գտնուէին ատենէ մը ի վեր եւ հոանա Օթէլ կը բնակէին, անհետացած են: Կ'ըսուի թէ Փաքիստանի դեսպանատունը ապաստանած են:

Թունուզի զինուորական հրամանատարը, զօր. Կարպէ, պաշարման վիճակ հռչակելով, հետեւեալ յայտարարութիւնը հրատարակեց.—

Բարեկարգութեան պահպանումը պիտի ապահովէ զինուորական իշխանութիւնը: Պէլին 1939 Սեպտ. 1 Ն հրամանագրով նախատեսուած բոլոր օրինականութիւնները պիտի յանձնուին զինուորական ատենին: Մասնաւորապէս կը յիշեցնենք հետեւեալ կէտերը.—

- 1.— Ներքին եւ արտաքին ապահովութեան ղէմ գործուած որեւէ արարք պիտի պատժուի մահուամբ:
- 2.— Ձինեալ ապստամբութիւնները պիտի պատժուին բերդարգելութեամբ:
- 3.— Չարագործութիւնները՝ տաժանակիր աշխատանքով:
- 4.— Շէնքերու, վաճառատուներու եւ հրկիւղուններու եւ քանդումը ծանր բանտարկութեամբ:
- 5.— Պատերազմական գէնք ունեցողները՝ 5 տարի բերդարգելութեամբ:
- 6.— Եւ ընդհանրապէս այն բոլոր արարքները որ կը գործուին ազգային ապահովութեան ղէմ:

Զէնք ունեցողներուն կը հրամայուի զանոնք անյայտ յանձնել ստախկանութեան:

Բացարձակապէս արգիլուած է որեւէ թափուր կամ համախմբուած հրապարակներու վրայ: Թեւեղանքները խառն պիտի պատժուին:

Չեքահարկութիւնները եւ պաշարման վիճակի յայտարարութիւնը ծանր տպաւորութիւն գործեցին ամէն տեղ: Կառավարութիւնը ժամէ ժամ կը հետեւի կացութեան երեւոյթներուն:
Վարչապետը՝ Շենիք, ստորագրեց հրաման, որ անաւարական եւ պետական նախարարները կառքով օդակապի փոխադրուելով, Քէպիլի (հարաւ. Թունուզի) զրկուեցան ստանալու օդով: Ժիզը Նոյն պահուն Պուրկիպա եւ երկու ընկերները ուրիշ արտարար մը կը փոխադրուէին: Քաղաքին մէջ ալ ձեռքարկուեցան ազգային շարժման ծարրալի վարիչները, ինչպէս եւ համահամարները: Պաշարման վիճակի օրէնքը գործադրուեցաւ կէս զիշերին սկսեալ: Արգիլուած է տուններէն դուրս ելլել ժամը 21էն 5.30, Թունուզի զլիւսուր քաղաքներուն մէջ:

Ինքնօր ԵՍՍՍ ԽՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Այս գործողութիւններէն վերջ, մարդկանք Պ. ար. Հօթելը, ճանասփիւս ճառ մը խօսելով, բացատրեց թէ Թունուզի վարչապետը «մարտական դիրք մը բռնած էր Ֆրանսայի հանդէպ, դեմակացարար հակառակ դորձակցութեան քաղաքականութեան որ կը շարունակուէր 70 տարիէ ի վեր: Պ. Շենիք այսպէս կը ծանրացնէր, կամ թերեւս կ'ուզէր զոգտել իր վարչական բացարձակ անկարողութիւնը: Ապացոյց՝ այն որ 1951 Հոկտ. 15էն մինչեւ 1952 Մարտ 4 նախարարական խորհուրդը միայն մէկ անգամ նիստ գումարած է եւ երբ եւ պաշտօն ստացայ, 67 հրամանագիրներ կը սպասէին պէլին ստորագրութեամբ, կարգ մը պաշտօնադիրներ՝ աւելի քան մէկ տարիէ ի վեր: Շենիքով ցարդ բարեխղճօրէն յարգուած աւանդութիւնէ մը, Պ. Շենիք, ապէս դատ, կամոյն զանց առած էր վեհապետին վաւերացման (կնիք) յանձնել այն հրամանագիրը որ արտաքին գործերու:

(Ատրեքու շարունակութիւնը կարդալ Պ. Է. Ե.)

Երկու հոգի միայն փախած են Թունուզի. մէկը աղատութիւնը բնորոգ ուս սալ մըն է, Երկրորդը 17ամեայ ուս ազգիկ մը: Արդէն Ռուսերը այդ պարսպ հողերուն վրայ կը հսկեն փախուածները արգելելու համար:

Այրրտադի վրային զիշեր մը հետեւէ երբ կը դէպքի երեւանի լուսերը, եւ թուրք սպայի մը հետ կը խօսէինք սա խօսքերը լատ ինձի:

— Չեմ դիտել թէ Ռուսերը մեր բանակէն եւ վախանան, սակայն ստոյգ է որ մեր ժողովրդապետութիւնէն կը վախանան: (?)

28րդ ՏԱՐԻ — 28e Année No 6724-Նոր շրջանի էր 2135

Ներգիր՝ Ե. ՄԻՍՏԱԿԻԱՆ

ՄԵՐ ԽՕՄԲԸ

ՏԱԳԱՆԱԳԱՐ ՄԸ, ՈՒՐԻՇ ԱԶԻՆԶ

Սերունդէ սերունդ փոխանցուած առաքինութեան կան որոնք հեղահան կը ցամբին:

Օտարութեան խորշակը աւերիչ գեր մը կը կատարէ նաեւ այս գետնին վրայ:

Երեսուն այսքան տարիներ հայրենի հողերէն հեռացած ըլլալով, դաս մը մարդիկ այն յաւակնութիւն ունին թէ նոր բաներ սորված են:

Մինչդեռ, անոգը իրականութիւնը կ'ըսէ թէ իրենց գիտցածն ալ մոռցեր են:

Այս տեսակէտէն, մասնաւորապէս տփուրն պատկեր մը կը ներկայացնեն անոնք որ կը գրեն եւ գիրք ստեղծել, առեւտրական հրատարակչի վրայ:

Բոլորն ալ անտարբեր չեն: Բայց յաճախ կու տան այնպիսի ձեռով մը որ կարծես թէ կ'ողորմին կամ բացառիկ շնորհ մը կ'ընծայեն:

Եթէ տառաստեղծութեան շարժումներն մըն ալ փորձեն, տարօրինակ պայմաններ կը դնեն:

Այդպիսի պարագաներուն մէջ, ընդհանրապէս քմահաճոյքն է որ կը գործէ, եւ ոչ թէ պարտականութեան մը դիտակցութիւնը:

Այս դատակարար պատկանողները եթէ ուշադրութեամբ հետեւած ըլլային օրուան պահանջներուն, զիւրաւ պիտի գտնէին շիտակ ճամբան:

Գծարխտարար, շատերը հարեւանցի բաներ գրեւն բուն իրականութեան մասին:

Կան ալ որ, իրենց կրկնատար գիտելիքներով, կը յաւակնին դասեր տալ, իրենց պարտականութիւնէն խուսափելու համար:

Այս կարգի տիպարներ ունինք ամէն տեղ. բայց մասնաւորապէս եւրոպական միջավայրին թէն», անոնք իրենց յատուկ սովորութիւններ ունեն:

Աշխարհաբազայի կոչուին թէ «լրմաններ», որոնք հոգեւր կը փոխուին:

Հողերը հովիտներ երբեմն կը յաջողին բանալ անոնց ամբողջ, որոշ նպատակի մը համար: Բայց չեն կրնար շարժման մէջ դնել մեծադուճար, շօշափեցի հարստութիւններ:

Մնաց որ, անմատչելի են շատերուն գաղտնիքները, մեծ քաղաքներու լաքիւրիթոսին մէջ:

Երբեմն ծաղիկ կը բացուին մահուան մը կամ շնորհակցութեան պայմաններուն մը պարագային:

Այն ատեն պատահար կ'իմանանք թէ ի՞նչ գումարներ մոխուած, կամ օտարներու փոխանցումն են, ի վնաս սարագիր բազմութեանը:

Ունեւորներու տարբեր դատակարար մըն ալ իր հարստութիւնը օտարին ծովը կը թափէ դիտակցարար, մասնաւորապէս Ամերիկայի մէջ:

Ո՞վ հաշուեց հռչակաւոր Պորտին, եւ աւետարանական հաստատութեանց նուիրուած կամ կրակուած գումարները:

Աշխարհէն «պէխապէս», այս տիպարները կ'անտեսեն հայկական կեանքին թշուառութիւնները, եւ ահագին գումարներ կը տրամադրեն, Տիրոջը ազգային ճոխացնելու համար:

Ո՞ր ազգային կեդրոնական իշխանութիւնը պիտի կրնար ցնցել այս երանելիները, որպէսզի սորվէին թէ՛ բուն աստուածահաճոյ գործը կը պահանջէ ունեւորին գանձը տրամադրել շունեւորին: Անոր անմիջական պէտքերուն:

Մասնաւորապէս զայստեղէն որոնն ալ պատկանէին, այս այլադան տիպարները իրենց ետին պիտի ձգեն պող տարանաբար մը եւ ուրիշ ոչինչ: Չոր անուն մը եւ ափ մը փոշի:

Կը կարծէինք թէ գոնէ Եւրոպայի մէջ ըմբռնած են այս տարրական ճշմարտութիւնը: Մասնաւորապէս անոնք որ կեանքի կ'են դամբան կտրած են արդէն:

Ասպարէզ կը պահի, հանրօգուտ, շինարար, տեւական ձեռնարկներ կատարելու համար: Նոյն իսկ այս փերեուն վրայ:

Ի հարկին պատրաստ ենք ցուցակ մըն ալ ներկայացնելու, հրատարակելու, իրենց ուղեցոյց:

Մենք պիտի նախընտրէինք որ իրենք հետաքրքրուէին, ակնարկ մը նետելով իրենց գրասենեակներէն դուրս:

Վատն ենք թէ շատերուն աչքը մեքենարար պիտի բացուէր, եւ պիտի զղջային կորսուած ժամանակին համար:

ԳԱՄՊԱՐ ԻՓԵԿԵԱՆԻ ՄԱՅՐ

Վերջին պահուն խորին ցաւով կ'իմանանք թէ Մարտ 27ին մեռած է ընկեր Գասպար Իփէկեան, Պէլլութի մէջ: Գոտիկան հեռադիրը ստացանք Համազգայինի Կեդր. վարչութիւնէն, որ կ'աւելցնէ թէ յուզարկաւորութիւնը պիտի կատարուի Ծարաթ օր:

Ողբացեալ ընկերը, 70 անց, երկար ատենէ ի վեր կը տառապէր սրտի քրոնիկ տկարութիւնէ մը: Երկու տարի առաջ հագու փրկուած էր ծանր տաղանակէ մը: Վերջերս կաթնած մըն ալ ունեցաւ, խոր մտահոգութիւն պատճառելով:

Բնիկ Սամսոնցի եւ ժառանգորդը ծխախոտի մեծ հաստատութեան մը, տարիներով առեւտրական գործեր վարած է եղիպոսի եւ Լիբանանի մէջ: Յետոյ ամբողջովին նուիրուեցաւ հանրային եւ մշակութային գործունէութեան: Գրագէտ էր եւ թարգմանիչ օտար ստեղծագործութեանց: Դեռ նոր հրատարակ հանած էր Համազգայինի 1952ի տարեգիրքը, եւ կ'որոճար ուրիշ աշխատանքներու վրայ:

Վաղը կը խօսինք աւելի երկար: Մեր խորին ցաւակցութիւնները այրի Տիկին Դ. Իփէկեանի, Հուրիկի, քրոջը եւ ընտանեկան պարագաներուն:

Ստուարափե ուժեր Թունուզիումի սահմանին վրայ

ԽՍՐ.— Անգլիացի մը, որ վերջերս քննութիւններ կատարած էր Լուսնիթուրք սահմանին վրայ, գաբմամագամ տեղեկութիւններ հաղորդեց է Մարտ 17ին, Լոստոնի անքելէն: Պարսոյ Սոն Թէլէրաֆ քերքը ետեւեալ ձեռով կ'ամփափէ այդ գեկուցումը:

Արեւելահողմը Թքքական սահմաններէն անդին սկսող ուսական գոտին, առաջին ակնարկով իսկ մարդուն վրայ խորհրդաւոր տպաւորութիւն ը թողու: Այդ կողմերը ինչ կ'անցնի կը դառնայ, ոչ ոք չիտէ: Միայն սա ստոյգ է որ այդ շրջանին մէջ ուսական մեծ ուժեր կան եւ զորոյցներուն համաձայն, այդ ուժերուն մեծ մասը Հայեղէ կ'ազդուած է: Այդ կողմը բնաւ ընտ մը կ'աւելի է հասկնալ. միայն սահմանամերձ թուրք զիւզացիները զիշեր մը դիմացի կողմէն թնդանօթի եւ հրացանի ձայներ լսած են:

Թուրքիոյ մէջ սովետական հինգերորդ թիւին հետքն անգամ չկայ, մանաւանդ այդ գոտիներէն ներս հնարաւոր չէ որ ուս լրտեսներ թափանցեն: Ատեւօք, Ռուսերը Արեւելեան շահանգներու խորտերուն վրայ թէ կը քիչ մը ազդեցութիւն ունենին, սակայն այսօր Բրեւրերը բոլորովին երես դարձուցած են անոնցմէ:

Թուրքերու սահմանին վրայ հազուադէպօրէն ղէպը կը պատահի. պատճառն ալ թուրք հովիւ մը ոչխարներուն դիմացի կողմը անցնիլն է: Ատանկ պարագաներուն, ուս պահակները կամ կրակելով խեղճ կենդանի կը սպաննեն եւ կամ ետ կուտան:

Թուրքիոյ եւ Ռուսիոյ միջեւ գտնուող միակ երկաթուղին, տարին մէկ երկու անգամ հագու կը բանի. Թքքական վարչարարժ մը սովիթի դէւա-նաղէտները միջեւ սահման կը տանի, անկէ ալ ուսական կառախումբ մը կուզայ զանոնք կը փոխադրէ: Թուրք զիւզացիները սահմանային իրենց հողերուն վրայ վարուցան ընելով հանդերձ Ռուսերը բնաւ չեն երեւար: Որովհետեւ ուսական իշխանութիւնները սահմանամերձ զիւզերը պարպած են եւ այդ պատճառաւ ալ այդ հողերուն վրայ մարդու հեռք չերեւար: Սահմանազդէն զու-գահեռարար ղէպի Աղբըտաղ (Արարատ) մինչեւ 30 քիլոմէթր օթափլսով ճամբորդներու հակա-ռակ, ոչ մարդու, ոչ անասունի, ոչ ալ փոխադրական ռեւէ միջոցի հանդիպեցայ:

Ռուս իշխանութիւնները պահանջած են Թուրքիայէն, որ իր սահմանի Թուրքերն ալ հեռացնէ, սակայն Թուրքերը չեն հաւանած: Թուրք զիւզացիները առանց վախճալու ուս պահակներէն, իրենց հողերուն վրայ վարուցան կ'ընեն եւ բերք կը հաւաքեն, մինչդեռ Ռուսերը չեն ուզեր որ իրենց զիւզացիները տեսնեն Թքքական հողերը:

Վերջին տարիներու ընթացքին Ռուսիայէն

Արևիկ ազգիկ չերուսեան

Այս Մարտ 26ին Լուդվիկ Փան Պեթհովենի (Ludwig van Beethoven) մահուան 125ամեակին էր։

Տասներեք տարեկան էր դեռ, երբ իբր տաղանդաւոր տղայ էր մասնակցէր Պոնի մէջ կայարանի իշխանին նուագախումբին եւ 1785ին էր դառնար պալատին երգեհոնի փոխ նուագողը։

Շատերեք տարեկան էր դեռ, երբ իբր տաղանդաւոր տղայ էր մասնակցէր Պոնի մէջ կայարանի իշխանին նուագախումբին եւ 1785ին էր դառնար պալատին երգեհոնի փոխ նուագողը։

Այսոր չկայ աշխարհի վրայ քիչ - շատ զարգացած մարդ մը որ յաճ չըլլայ Պեթհովենի գործերէն այս կամ այն կտորը։

Պեթհովենի գործը այնքան բազմապիսի եւ անոր տաղանդը այնքան մեծ է որ, ոչ - երաժշտագէտ սիրող մը արժանի չէ աւելի ընդլայնելու իր մտածումները եւ զգացումները անոր մասին։

Սոյն թերթէն չուզեմք զայս տեսակ տխրակալութիւն մը ընդունելու անոնց աշխատքին։ Մենք աւելի ուսումնասիրական եղած ենք։

Ինչ որ Պեթհովենի քով ամէնէն աւելի աչքի կը դարնէ եւ աւելի ի յայտ կուգայ քան ուրիշներու մէջ՝ այն է, ինչ որ ես «օրէնքը» պիտի ուզէի կոչել։

Պեթհովենի կեանքէն զիտեմք թէ բնաւ դերին աշխատող արուեստագէտ մը չէր եւ թէ իր թեմատեանը հոյակապութիւնը եւ պարզութիւնը զորք չէին իրար։

Գիտունները, ճարտարագետները եւ ճարտարագէտները կ'ուսումնասիրեն արեւը օգտագործելու կարելիութիւնները, իբրեւ տաքութեան միակ աղբիւր։

Տուններու, դրասնեակներու, գործարաններու շէնքերը կը ներկայացնէ ուժի ահուելի սպառում մը։

Աձուցին, փայտին եւ քարիւղին յարածուն նրակաման առաջը առնելու համար, հետզհետէ աւելի լրջօրէն կը խորհին օգտագործել արեւը, իբրեւ տաքութեան լաւագոյն միջոցը։

Չարդ ազգու միջոց մը գործադրուած չէ եւ չկայ մեթոտ մը օգտագործելու համար արեւը իբրեւ ջերմութեան միջոց։

Մերին ուժը, այսինքն ջերմութեան 90 առ հարիւրը եւ արեւին լոյսը - ապակիներու մէջէն կ'անցնին։

Չէր քաղցնելու համար տաքութեան այս կորուստը, մասնաւոր պատուհաններ կը շինուին, որոնք կը կոչուին «փոթորիկի պատուհաններ»։

Ներկայիս հիւսիսային երկրագունդին մէջ շինուած բազմաթիւ տուններու արեւդէմ ճակատը գրեթէ ամբողջովին ապակիէ կը շինուի, որովհետեւ տան այս մասը ձմեռը առաւելագոյն արեւը կ'առնէ, իսկ ամառը՝ նուազագոյնը։

Ներկայիս հիւսիսային երկրագունդին մէջ շինուած բազմաթիւ տուններու արեւդէմ ճակատը գրեթէ ամբողջովին ապակիէ կը շինուի, որովհետեւ տան այս մասը ձմեռը առաւելագոյն արեւը կ'առնէ, իսկ ամառը՝ նուազագոյնը։

Պեթհովենի իր մէջ կ'ամփոփէ ամբողջ, կլոր, բազադրեալ մարդկային բնութիւնը։ Անիկա առաւելագոյն երգեցիկ չէ ինչպէս Մոցարտը, չէ առաւելագոյն ճարտարակերտական - երբուն ինչպէս Պախը, չէ եղբարկան - զգայնիկ ինչպէս Վախենը։

Ինչ որ Պեթհովենի քով ամէնէն աւելի աչքի կը դարնէ եւ աւելի ի յայտ կուգայ քան ուրիշներու մէջ՝ այն է, ինչ որ ես «օրէնքը» պիտի ուզէի կոչել։

Պեթհովենի կեանքէն զիտեմք թէ բնաւ դերին աշխատող արուեստագէտ մը չէր եւ թէ իր թեմատեանը հոյակապութիւնը եւ պարզութիւնը զորք չէին իրար։

ապակիէ պատեր ունին, կը սպառեն նուազ վանելիք։

Այս տեսակ տուններու առաստաղներուն մէջ, որ առհասարակ շինուած է թանձր կրախիճով (beton arme) կը գետեղեն տաք ջուրի խողովակներ կամ ելեկտրական գործիքներ։

Մարդիկ կը գործածեն նաեւ «տաքութեան շտեմարաններ», այսինքն երկու կամ երեք ապակիի կտորներէ բաղկացած տախտակներ, ծածկուած սեւ պղինձէ թերթով մը։

Մէսէչուսէթի Արհեստագիտական Կաճար յղացած է տուն մը որ ունի մեծ պատուհաններ արեւի ճակատը, եւ «ընդունարան տախտակիկներ» տանիքին հարակից։

Մէսէչուսէթի Տունը քաղաքին մէջ փորձառական նշանաւոր տուն մը կայ որ արեւով կը տաքնայ։

Մէսէչուսէթի Տունը քաղաքին մէջ փորձառական նշանաւոր տուն մը կայ որ արեւով կը տաքնայ։

Մենք չենք ուզեր զիտեմք թէ քանից որ խորհուած էր մարմինները կը լեցնեն աղի փոքրիկ տուփերով որոնք ամբողջն զոգուած են եւ մէջէն անցնելու կուտան ամբողջն զոգուած օդը կամ ջուրը։

Մենք չենք ուզեր զիտեմք թէ քանից որ խորհուած էր մարմինները կը լեցնեն աղի փոքրիկ տուփերով որոնք ամբողջն զոգուած են եւ մէջէն անցնելու կուտան ամբողջն զոգուած օդը կամ ջուրը։

Մենք չենք ուզեր զիտեմք թէ քանից որ խորհուած էր մարմինները կը լեցնեն աղի փոքրիկ տուփերով որոնք ամբողջն զոգուած են եւ մէջէն անցնելու կուտան ամբողջն զոգուած օդը կամ ջուրը։

Մենք չենք ուզեր զիտեմք թէ քանից որ խորհուած էր մարմինները կը լեցնեն աղի փոքրիկ տուփերով որոնք ամբողջն զոգուած են եւ մէջէն անցնելու կուտան ամբողջն զոգուած օդը կամ ջուրը։

Ինչ որ Պեթհովենի քով ամէնէն աւելի աչքի կը դարնէ եւ աւելի ի յայտ կուգայ քան ուրիշներու մէջ՝ այն է, ինչ որ ես «օրէնքը» պիտի ուզէի կոչել։

Պեթհովենի կեանքէն զիտեմք թէ բնաւ դերին աշխատող արուեստագէտ մը չէր եւ թէ իր թեմատեանը հոյակապութիւնը եւ պարզութիւնը զորք չէին իրար։

Պեթհովենի կեանքէն զիտեմք թէ բնաւ դերին աշխատող արուեստագէտ մը չէր եւ թէ իր թեմատեանը հոյակապութիւնը եւ պարզութիւնը զորք չէին իրար։

Պեթհովենի կեանքէն զիտեմք թէ բնաւ դերին աշխատող արուեստագէտ մը չէր եւ թէ իր թեմատեանը հոյակապութիւնը եւ պարզութիւնը զորք չէին իրար։

ՀԱՄԱԶԳՍԵՒՆ ԼՍԱՐԱՆԻ

Հերթական դասախօսութիւնը այս ուրբաթ, ժամը 20.30ին, Le Cadet սրճարանի վերնաշարիկը: Կը խօսի ՏԻԿԻՆ ԷԼԼԷՆ ԲԻԻՉԱՆԻ: Նիւթը՝ «Լեւոն Շանթի Կին տիպարները»: Պիտի ըլլան արտասանութիւններ Շանթի գործերէն:

ՓԵՏՐՈՒՄ 18

Վալանտի մէջ կը տօնուի այս շաբաթ ժամը 20.30ին Ա. Ահարոնեան սրահին մէջ: Մուտքը ազատ է:

Հայրապետեան - Ռուս-ի

ՄՐՅՈՒՄԻՆ ԱՌԹԻԻ

Կազմակերպուած է, ճամբորդութեան բացառիկ սպասարկութիւն մը, Փարիզ - Լիոն օթողարկ երթիւնով: 4 ԱՊՐԻԼ. — Մեկնում Փարիզէն՝ ժամը 7.30ին: Ճաշ, ճամբու ընթացքին: Ժամանում Լիոն ժամը 18ին: Ընթրիք: Սրահին մէջ տեղերը ապահովուած են, նաեւ դիշերներ վայրը: 5 ԱՊՐԻԼ. — Վերադարձ՝ նախաճաշէն վերջ: Ճաշ՝ ճամբու ընթացքին: Ժամանում Փարիզ՝ ժամը 19ին:

ԼՐԻԻ ԳԻՆ՝ 7800 ՖՐԱՆԿ

Սակաւթիւ են տեղերը վարձելու համար՝ փութով դիմել «L'Equipe»-ի, Tél. Tai. 40-44 եւ Սասունի, Tél. Gut. 92-65:

ԹԵՍԱՍԵՂԱՆ

ՄԱՐՍԷՅԻ. — Ֆ. Կ. Սաչի քաղաքի մասնաճիւղի վարչութիւնը կազմակերպած է թէյասեղան մը Ահարոնեան սրահին մէջ, այս կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը 3էն սկսելով: Այդ առթիւ տեղի պիտի ունենայ իր մեծ վիճակահանութիւնը: Կը հրահրուին փափաքող հայրենակիցները: Մուտքը ազատ է:

Թասրու

Մարտէլի թատերասէր հասարակութեան փափաքին զոհացում տարու համար, դերասան Գ. ԲԷՆՏԻՐԵԱՆ Պօմոնէն վերջ Մալ Մազընոյի հանրածանօթ թատերասրահին մէջ պիտի բեմադրէ

Խաղամոլը

(Հինդ արար): Հեղինակ՝ Լ. ԲԻԻՉԷԼ, թարգմ. Գ. ՉՈՒԲԱՐԻ: 29 Մարտ, շաբաթ ժամը 20.45ին: Մասնակցութեամբ Մարտէլի կարող ուժեղէն՝ Տիկին Արփիկ Պեղիբեանի, Կար. Մաքաֆեանի, Մարտ. Դալիթեանի, Վահան Յակոբեանի եւ ուրիշներու: ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐԸ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ:

բու նախարար կ'անուանէր հանրապետութեան ներկայացուցիչը »:

Մարզպանը յետոյ դիտել կուտայ թէ «Տօտ երկուքուկէս ամիսէ ի վեր, հակառակ բարեկա - մական յորդորներու, օրէ օր աւելի շեշտուեցան արհամարհանքի այս քաղաքականութիւնը եւ վարչական անկարողութիւնը: Վարչապետը այսպէս քաջալերեց, — եթէ նոյնիսկ մեղսակից չհանդի - սացաւ — այն ցոյցերը, յետոյ եղեւնափործերը եւ միասարարութիւնները որոնք անհրաժեշտ դար - ձուցին օրինաւոր զսպումը, հանրային բարեկարգութիւնը պահպանելու համար »:

Եզրակացնելով, մարզպանը կ'ըսէ թէ բարե - նորոգման կարեւոր ծրագիր մը մշակած է որ կը - նայ զօհացում տալ թունուղի ժողովուրդին, ա - ու ճանորդելով զայն զէպի ներքին ինքնավարու - թիւն: Բայց այդ բարեկարգումները զործադրելու համար, «անհրաժեշտ է փարատել անուղղամտու - թեան եւ անբարեացակամութեան այն միջոցը - սոր զոր դիտակցարար կը անուցանէ ներկայ նա - խարարական կազմը: Այս պատճառով որոշեցիք իմը տալ անոր քաղաքական շարաշուք զործունէու - թեան, առժամայէս թունուղին հեռացնելով կարգ մը նախարարներ եւ ինքզինքի Ն. Բ. պէյէն որ բա - րեհաճի ուրիշ վարչապետ մը նշանակել »:

Վերջին լուրերու համաձայն, առ այժմ հանդարտութիւն կը տիրէ թունուղի մէջ: Փարիզի կուսակցական շրջանակները ընթացիկ ազդուած են կացութեան ծանրացումէն: Ընկերավարականները որոշեցին բանաձեւ մը ներկայացնել Ազգ. ժողովին, բողոքելով կատարուած զործողութեանց դէմ: Ժողովրդականներն ալ որոշած են հարցա - պնդում ուղղել, թէ եւ իրենց նախարարները տեղ - եակ էին անցուղարձին, ինչպէս դիտել կուտան իրազեկներ: Զօր. տը Կոլի կուսակցները սկիզբէն ի վեր համաձայն են վճռական քաղաքականու - թեան մը: Իսկ համայնավարները խտորէն կը բողոքեն: Իրենց կեղծ. Կոմիտէն յայտարարութիւն մը հրատարակեց երէկ, պահանջելով անմիջապէս ազատ արձակել ձերբակալուած նախարարները, ջնջել պաշարման վիճակը, ետ կանչել մարզպանը եւ զօր. Կարպէն, հայրենիք վերադարձնել թու - նուղ զրկուած վիճակները, զօհացնել թունուղի ժողովուրդին ազատութեան եւ ազգ. անկախու - թեան տենչերը:

Մարզպանին դիւանապետը առաջարկեց թու - նուղի վեհապետի գաւիկն՝ Շառլի պէյի՝ նոր կա - նավարութիւն մը կազմել: Իշխանը պատասխանեց թէ կը նախընտրէ սպասել զէպիքը ընթացքին եւ դիտել տուաւ թէ ձեռք առնուած միջոցները «մեծ դարձանք պատճառեցին »:

Միեւնոյն ատեն զրաքննութիւն հաստատ - ուած ըլլալով, դժուար է ստոյգ լուրեր ստանալ: Կ'ըսուի թէ զործադուլ յայտարարուած է:

Թրիտարի քննուկը

Թրիտարի վերադարձը պահանջող ցոյցերը կորսնցուցած են իրենց սաստիկութիւնը, բայց տեղ տեղ կը շարունակուին ժողովրդական պոսթիւում - ները: Հոսմի, Միլանի եւ Նափոլիի մէջ ուսանող - ները նորէն ցոյցեր կատարեցին: Ոստիկանութիւ - նը ձերբակալեց 200 հոգի, 120ը Նափոլիի մէջ: Քառասուն հոգի վերաւորուած են այս վերջին քա - ղաքին մէջ:

Ոստիկանութիւնը աջալուրջ կը հսկէ, որով - հետեւ թէ աջակողմեան եւ թէ ձախակողմեան կասկածելի տարրեր սպրդած են ցուցարարներուն մէջ եւ լծուած բուն ջարդողութեան: «Նոր Փա - ղական»ները ազդեց փակցուցած են պատերուն վրայ, ուր կ'ըսեն թէ թոյլ պիտի չտան որ համայն նավարները իբրեւ պատրուակ ծառայեցնեն Թրիտարի հարցը, քանի որ կը յիշեն 1945ի զէպ - քերը: (Կարմիրները ուժ տուած էին Թրիտարի դը - րաման ձեռնարկին):

Միւս կողմէ, Երեք Մեծերը այս միջոցին ձեռնարկներ կը կատարեն, չէզոք հողամասը Ի - տալիոյ եւ Եուկոսալիոյ միջեւ բաժնելու համար: Այս կարգադրութիւնը թերեւս հնարաւոր ըլլայ սահմանային պղտիկ սրբազրութիւններով եւ բը - նակիչներու փոխանակութեամբ:

ԳԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՐԺԱՆԹԻՆԻ նախագահ Փերոն քարոզական պատյտի մը ձեռնարկելով, կը յանձնարարէ քա - ղաքաններուն որ միտի տեղ բանջարեղէն ուտեն եւ մշակեն: Խնայուած միտի պաշարը պիտի յատ - կացուի երաշտութենէ վնասուած երկիրներուն:

Մ. ՆԱՉԱՆԳՆԵՐՈՒ արտաքին նախարարը յայ - տարարեց թէ «որեւէ ուղղափառ չի կընար Ամե - րիկան ետ կեցնել միացեալ Եւրոպա մը հաստա - տելու ծրագրէն: Գերմանիան պէտք է իր տեղն ունենայ Եւրոպական հասարակութեան մը մէջ»:

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ

Խնջոյք պարահանդէսը Տէսինի մէջ, այս շաբաթ ժամը 20.30ին, Հ. Յ. Գ. Տան մէջ: Կը հրաւիր - ուին բոլոր հայրենակիցները:

Յ Ո Ւ Շ Ա Տ Ե Տ Ր

ԻՍՍԼԻ. — Ֆ. Կ. Սաչի ընդհ. ժողովը այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Ժանթիլի դպրո - ցը: Զեկուցում պատգամաւորի եւ ընտրութիւն վարչութեան: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ԿՍՊ. ԽՍՁԻ Իսի մասնաճիւղին ժողովը՝ այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Խրիմեան դպրոցին մէջ:

ՄԱՐՍԷՅԻ. — Կապ. Սաչի Պուլվար Օտտոյի մասնաճիւղի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հը - րաւիրէ բոլոր ընկերները այս կիրակի կէսօրէ վեր - ջը ժամը 3ին, սովորական հաւաքատեղին: Կարե - ւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԷՅԻ. — Հ. Յ. Գ. Ընկեր «Կարօ» ենթա - կոմիտէի ընդհ. ժողովը այս շաբաթ ժամը 20.30 - նին, Պ. Թորոսի սրճարանը, Օթէլ Թէրմինիւս: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ԿՐԸՆՈՊՈԼ. — Հ. Յ. Գ. Եօթնեղբայրեան ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը, այս շաբաթ ժամը 21ին, դպրոցի սրահին մէջ: Կարեւոր օրակարգ: Բացակաները նկատի կ'առնուին:

ՄԷՆ ՇՍՄՈՆ. — Հ. Յ. Գ. «Վարուժան» են - թակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս շաբաթ ժամը 20ին, ընկեր Ճապուրեանի բնակարանը: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը կարեւոր է:

ՇԱՎԻԼ. — Կապ. Սաչի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակշաբթի ժամը 21ին, դպրոցի սրահը: Ընտրութիւն նոր վարչութեան:

Նոր Սերունդի օրը Պարսոյի սեղ

ՅԵՐԵՎԱՆԻՑԻ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԵՍ
Կիրակի, 30 Մարտ, ժամը 15էն մինչեւ 22
Chambre Syndicale des Employés de Commerce սը - րահը, rue des Trois Conils, Պարսո:
Գեղարուեստական ճոխ բաժին:
Կը բանախօսէ կեղծ. վարչութեան ներկայա - ցուցիչը:

ԹԱՏՐՈՆ

Այս շաբաթ երեկոյ, Պանէօ:
Դերաս. ԹՐԱՔՕԷ կը ներկայացնէ Սալ Վոդէի մէջ մասնակցութեամբ Տէր եւ Տիկին Ա.ՉԵՍՏՈՐԵԱՆԻ Ա. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԻ, Ն. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԻ, ԳԱՐԱԳՄԱՆ ԵՒ ԲԷԿՄԷՉԵԱՆ նուագախումբի:
Գ. Սուրբուկեանի ՊէՊՕՌ
Միեւնոյն թատերգութեան վերածուած Երգերով ու պարերով Մուտք 150 Ֆր.

ԿՈՒՉՈՒԻ

Խոհարարի օգնական մը, այր կամ կին:
Դիմել անձամբ թերթի վարչութեան կէսօրէ վերջ:

Torrefaction Consolat

Spécialité de Cafés Verts, Torréfiés et Moulus ,
62 , Rue Consolat - Marseille Tél. NA. 12.28
Վերջին նորաձեւ մեքենաներով, մասնագիտ - օրէն կը պատրաստենք թէ խարկուած եւ թէ քաշ - ուած ՍՈՒՐՃ ամենալաւ տեսակներու խառնուր - դով:
Վստահ ենք որ մեզի դիմող բոլոր նպարափա - ճառները Մարտէլին թէ գաւառներէն, զոհ մնա - լով, իրենց իսկ շահուն համար, պիտի ըլլան մեր տեսական յաճախորդները:
Կը բաւէ մէկ անգամ փորձել, համոզուելու համար:

Ծախու է

Fonds de Cordonnerie en toute propriété:
Կօչկակարի բոլոր կազմածներով եւ դործիք - ներով: Զուր, երկարական ուժ, կեղերոնական ջերմութիւն:
Դիմել՝ 13 rue François Coppée, Malakoff (S.):
Կիրակի եւ երկուշաբթի օրերը 31Bld. Rodin, Իսի լէ Մուլինօ:

Սարճար Լուսիկ

Կերպասի ու կօշիկի, կարի մեքենաներու, «ժօթ - օններու, ինչպէս նաեւ ամէն կարգի մեքենանե - րու նորոգութեան մասնագէտ Կ. ՏԱՊՈՂԵԱՆ Փարիզէն Մարտէլ փոխադրուելով՝ իր աշխատա - նոցը հաստատած է 23, Rue Berlioz: Իրեն դիմող - ները կատարեալ զօհացում կը դռնեն թէ՛ անբերի աշխատանքի եւ թէ՛ մատչելի պայմաններու տե - սակէտով: Հեռախօս՝ Լիսէ 71-30:

ԴԱՇԱԿԻ ԱՌԱՋԻՆ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԵՍ

Սօսիա Տօսախանի

Այս Շաբաթ, երեկոյեան ժամը 9ին, ԵՆՆԱՅԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ, 10 Ave. d'Iéna (մէթրօ Iéna):
Գիները 200էն 500 Ֆրանք: Տոմսերը կը ծախ - ուին Ենայի սրահը եւ Սասունի ճաշարանը Յայտարարին մէջ. — Beethoven, Chopin, Liszt:

Le Gérant : A. NERCESSIAN
Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme, Paris (13)

ներ, որոնք իրենց յոյսը դրած են Փրանսական պաշտպանութեան վրայ :

Մասնաւոր զօրակոչ մը ուղղուեցաւ 16էն 60 տարեկան թունուղղիներու, որպէսզի որոշ պար - տականութիւններ կատարեն ահարեկական դոր - ծունէութեան դէմ :

Մֆաքսի մէջ երկու ամիս բանտարկութեան դատաւարտուեցաւ բժիշկ մը, որ թքած էր պա - շարման վիճակի ծանուցումին վրայ :

Ճեղական թերթերը կը գրեն թէ 300 զին - ուորներ պաշարած էին թունուղղի վարչապետին բնակարանը, ձերբակալութեան պահուն : Պ. Շե - նիք բողոքեց որ ինքնաշարժին ետեւի նստարանը դրած են զինքը :

Ճրանասյի ընկերվարական կուսակցութիւ - նը բանաձեւ մը քուէարկեց, որով կը բողոքէ, նա - խարարներու ձերբակալութեան եւ պաշարման վի - ճակի հաստատման դէմ եւ կը պահանջէ ամէն մի - ջոց անոնել, փոխադարձ վստահութիւնը եւ բարե - կամութիւնը վերահաստատելու համար :

Մոսկուա կը վերժե, քայց...

Խ. Միութեան արտաքին նախարարը, յաջոր - դարար իր մօտ հրաւիրելով Մոսկուայի Փրանսա - կան, անգլիական եւ ամերիկ. գործադատարները, յայտարարեց թէ «անդհանգուցիչ է» իրենց տուած պատասխանը : Բայց, միեւնոյն ատեն բացատրեց թէ իր պատասխանը ժամանակաւոր է : Կը կար - ծուի թէ գրաւոր եւ աւելի բացորոշ պատասխան մը պիտի տրուի, Բաղաք. Բիւրոյին եւ Միութեան հետ խորհրդակցելի վերջ, վասնզի Մոսկուա ամե - նամեծ կարեւորութիւն կ'ընծայէ գերմանական հարցին լուծման :

Վիշինսկի 35 վայրկեան խօսակցեցաւ իւրա - քանչիւր գործադատարի հետ, ինչ որ կը նշանակէ թէ լուրջ կարեւորութիւն կ'ընծայեն հարցին : Այսքան երկար խօսակցելով եւ իր պատասխանը ժամանակաւոր համարելով, Վիշինսկի բաց դուռ մը ձգած կ'ըլլայ, նոր բանակցութեանց համար :

Մինչ այս մինչ այն, խորհրդային անթելը եւ թերթերը կը շարունակեն կոչել ուղղել արեւմտ - ծեան Գերմանիոյ, որպէսզի զգուշանայ «Երեք Մե - ճերու դաւերէն» : Անոնք միշտ կը կրկնեն թէ Ա - մերիկան կ'ուզէ բաժան բաժան պահել Գերմա - նան :

Գրք մը շրջանակներու կարծիքով, հաւանա - է որ Մոսկուա հաւանի ընդհ. ընտրութիւն - կատարել ամբողջ Գերմանիոյ մէջ, Չորս Մե - ճերու եւ ոչ թէ Ազգաժողովին հսկողութեամբ :

Մոսկուայի Գերմանիոյ մէջ խտորէն կը քննադատեն Երեք Մեճերուն պատասխանը, միեւ - նոյն ատեն մեղադրելով վարչապետը, Տոքթ. Ատրնաուրը :

ԲԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԹրիթիՍթիի հարցին լուծման համար, մօտերս հանդիպում մը պիտի ունենան Անգլիոյ, Մ. Նա - հանգներու եւ Իտալիոյ արտաքին նախարարները, Լոնտոնի մէջ : Երեք պետութիւնները բանաձեւ պիտի գտնեն, Իտալիոյ աւելի կարեւոր դեր մը տալու համար ԹրիթիՍթիի ազատ շրջանին մէջ : Միւս կողմէ, ցոյցերը կը շարունակուին Նախդիւի մէջ : Համալսարանին առջեւ հարիւրաւոր ուսա - նողներ քարեր նետեցին ոստիկաններուն վրայ, որոնք պատասխանեցին հրէջք գործիքերով : Յիս - եակ մը ցուցարարներ, իսկ ոստիկաններէն ալ չորս հոգի վիրաւորուեցան : Ցոյցերը աեղի ունե - ցան նաեւ Հոտմի, Միլանի եւ ուրիշ քաղաքներու մէջ :

ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԻՆ Երմտական յանձնախումբը շարունակուր ըրաւ կառավարութեան երմտական ծրագիրները, առաջարկուած ինտելեկտիւնաց գումարը 110 միլիառէն իջեցնելով 67 միլիառի, մերժելով 32 միլիառ Փրանքի կրճատում մը՝ վե - րադիմութեան վարկերէն, ինչպէս եւ հրամանա - դիրներով զեղչեր կատարելու կամ վարկեր ջնջել - ւել իրաւունքը : Ինչպէս նախորդ երկու վարչա - պետները, հաւանական է որ Պ. Փինէ եւս վստա - հութեան խնդիր յարուցանէ, այլապէս ձախողած պիտի ըլլայ իր քաղաքականութիւնը :

ԻՐԱՆԻ վարչապետը յայտարարեց թէ մէկզի դրած է Մ. Նահանգներէն օգնութիւն խնդրելու ծրագիրը, նկատելով որ Ուոշինգթոն աննպաստ դէպք մը բռնած է քարիւղի հարցին մէջ :

ՌՈՒՄԲ ԵՐ պայթեցաւ Միւնիխի ոստիկանա - կան կեդրոնի մասնաճիւղի մէջ, սպաննելով մասնա - գէտ մը, վիրաւորելով երկու ոստիկաններ եւ եր - կու լրագրողներ : Տեղեկագիրը կ'ընէ թէ երկու անձանութիւն փողոցին մէջ 12 տարեկան երկու մանչերու մօտենալով, ծրար մը յանձնած են եւ խնդրած են նամակատուն ձգել : Մարտին հասցէն էր, «Վարչապետ Տոքթ. Ատրնաուրը, Պոն» : Տը - դաքը խորհուրդ կը հարցնեն կառավարի մը, որ ոստիկանատուն կը տանի գիրքեր : Երբ ծրարը կը բանան, ուսմբ մը կը պայթի գրքի մը մէջէն :

ՍՍՍՏԻԿ ՅՈՒՐՏ Է Փարիզի մէջ, երկու օրէ ի վեր : Չիւն կուգայ լեւոնային շրջաններուն, եւ ամբողջ Եւրոպայի զանազան մասերուն մէջ :

ԶՈՄՈՒՆԻՔ

Ապրիլ 20ին, կիրակի, կէսօրէ ետքը, Փարիզ, Չոմունիք կազմակերպած են տարեկան հանդի - պում մը, Գատէի սրճարանին վերնաշարկը : Թէ - յասեղան, ընտանեկան միջոցառում, գեղարուեստա - կան վայելք :

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18

Վալանսի մէջ կը տօնուի այս շաբաթ ժամը 20.30ին Ա. Ահարոնեան սրահին մէջ : Մուտքը ա - դատ է :

Հայրապետեան - Ռուս-ի

ՄՐՅՈՒՄԻՆ ԱՌԹԻԻ

Կազմակերպուած է, ճամբորդութեան բացա - ուրի սպասարկութիւն մը, Փարիզ - Լիոն օթոգարի երթեւեկով : 4 ԱՊՐԻԼ — Մեկնում Փարիզէն՝ ժամը 7.30ին : Ճաշ, ճամբու ընթացքին : Ժամա - նում Լիոն ժամը 18ին : Ընթրիք : Սրահին մէջ՝ տեղերը ապահովուած են, նաեւ զիշերելու վայ - րը : 5 ԱՊՐԻԼ — Վերադարձ՝ նախաճաշէն վերջ : Ճաշ՝ ճամբու ընթացքին : Ժամանում Փարիզ՝ ժամը 19ին :

ԼՐԻԻ ԳԻՆ՝ 7800 ՅՐԱՆԻ

Սակաւաթիւ եւ տեղերը վարձելու համար՝ փութով դիմել «L'Equipe»ի, Tél. Tai. 40-44 եւ Սա - սուելի, Tél. Gut. 92-65 :

ԹԵՍԱՍԵՂԱՆ

ՄԱՐՍԵՅԼ — Ֆ. Կ. Խաչի քաղաքի մասնա - ճիւղի վարչութիւնը կազմակերպած է թէյասեղան մը Ահարոնեան սրահին մէջ, այս կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը 3էն սկսեալ : Այդ առթիւ տեղի պիտի ունենայ իր մեծ վիճակահանութիւնը : Կը հրա - վիրուին փափաքող հայրենակիցները : Մուտքը ա - դատ է :

ԹՄՏՐՈՒՆ

Մարտէյի թատերասէր հասարակութեան փա - փաքին զոհացում տալու համար, գերատան ԳՐ. ԲԻՆՏԻՐԵԱՆ Պոմոնէն վերջ Մալ Մազընոյի հան - րածանօթ թատերասրահին մէջ պիտի բեմադրէ :

ԽՍԱՐԱՍՈՒՅՐ

(Հինգ արար) : Հեղինակ՝ Լ. Բրիտիճի, թարգմ. Գ. ՉՈՒԲԱՐԻ : 29 Մարտ, շաբաթ ժամը 20.45ին : Մասնակցութեամբ Մարտէյի կարող ուժե - րէն՝ Տիկին Արփիկ Պէգրեմեանի, Կար. Մուրաֆ - եանի, Մարտ. Դալիքեանի, Վահան Յակոբեանի եւ ուրիշներու : ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐԸ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ :

ԴԱՇԵՆԱԿԻ ԱՌԱՋԻՆ ԼՈՒԱԳԱՀԱՆԴԵՍ
Սօսիա Տօսսիալի
Այս Շաբաթ, երեկոյեան ժամը 9ին, ԵՆՆԱՅԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ, 10 Ave. d'Iéna (մէթրօ Iéna) : Գիները 200էն 500 Փրանք : Տոմսերը կը ծախ - ուին Ենայի սրահը եւ Սասուելի ճաշարանը Յայտագրին մէջ. — Bochevaz, Chopin, Liost :

Le Gérant : A. NERCESSIAN
Imprimerie DER AGOPIAN, 17 rue Damesme, Paris(13)

Յ Ո Ւ Շ Ա Տ Ե Տ Ր

ԿԱՊ. ԽԱՉԻ Իսիի մասնաճիւղին ժողովը՝ այս շաբաթ իրեկուն ժամը 8.30ին, Խրիմեան դպրոցին մէջ :

ՄԱՐՍԵՅԼ. — Կապ. Խաչի Պուլվար Օտտոյի մասնաճիւղի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հը - րաւիրէ բոլոր ընկերները այս կիրակի կէսօրէ վեր - ջը ժամը 3ին, սովորական հաւաքատեղին : Կարե - ւոր օրակարգ :

ՄԱՐՍԵՅԼ. — Հ. Յ. Դ. Ընկեր «Կարօ» եւ թա - կոմիտէի ընդհ. ժողովը այս շաբաթ ժամը 20.30 - ին, Պ. Թորոսի սրճարանը, Օթէլ Թէրմինիւս : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ԿՐԸՆՈՊԻԼ. — Հ. Յ. Դ. Եօթնեղբայրեան եւ թա - կոմիտէի ընդհ. ժողովը, այս շաբաթ ժամը 21ին, դպրոցի սրահին մէջ : Կարեւոր օրակարգ : Բացակաները նախի կ'անունին :

ՄԷՆ ՇԱՄՈՆ. — Հ. Յ. Դ. «Վարուժան» եւ - թա - կոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս շաբաթ ժամը 20ին, ընկեր ճապուրեանի բնակարանը : Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը կարեւոր է :

ՇԱՎԻԼ. — Կապ. Խաչի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը՝ այս երկուշաբթի ժամը 21ին, դպրոցի սրահ : Ընտրութիւն նոր վարչութեան :

ՓԱՐԻՉ. — Կապույտ Խաչի ընդհ. ժողովը՝ այս երկուշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Բաֆէ Ռէ - ժանի վերնաշարիկ :

ՄԱՐՍԵՅԼ. — Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի ՇըՂ. վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Պ. Օտ - տոյի «Սատիսեան» խումբը, այս երկուշաբթի ժամը 21.30ին, սովորական հաւաքատեղին :

ԼՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ. — Տէր եւ Տիկին Բ. Պասաճեան հազար Փր. կը նուիրեն Փարիզի Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդին, փոխան ծաղկեպսակի, Պ. ՅՈՎԱՅՓ ՅՈՎԱՅՓԵԱՆԻ մահուան առթիւ : Ստա - նալ «Յառաջ»էն :

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ

Խնջոյք պարահանդէսը Տէսինի մէջ, այս շաբաթ ժամը 20.30ին, Հ. Յ. Դ. Տան մէջ : Կը հրաւիր - ուին բոլոր հայրենակիցները :

Նոր Սերունդի օրը Պարսոյի մէջ

ՅԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԵՍ
Կիրակի, 30 Մարտ, ժամը 15էն մինչեւ 22
Chambre Syndicale des Employés de Commerceի սը - բահը, rue des Trois Conils, Պարսո :
Գեղարուեստական ճոխ բաժին :
Կը բանախօսէ Կեդր. վարչութեան ներկայա - ցուցիչը :

Պարսոյի գերեկոյք

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Փարիզի մասնաճիւղին կողմէ : Ազգ. Տան նոր կա - հաւորուած սրահներուն մէջ : 32 rue de Trévisé, Métro Cadet : Այս կիրակի ժամը 16էն 24 :
Պաղեր, պիւֆէ, երիտասարդական միջոցառում :
Կը հրաւիրուին մասնաճիւղերու ընկերները ան - խտիր, ինչպէս նաեւ փափաքող բոլոր երիտա - սարդները :

ՀԱՅ ՈՒՍ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ դասախօսութիւնները Հայկ. ճարտարապետութեան մասին, մողական լսարանով : Դասախօս Պ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ :
Առաջինը՝ այս կիրակի ժամը ճիւղ 18ին, 6 բիւ Ֆէրու, մէթրօ Օտէօն : Նիւթ «Հայ հեթանոս - սական արուեստը» :
Դասախօսութիւնները պիտի շարունակուին ամէն ամսու երկրորդ եւ չորրորդ կիրակիները :

Մեծ Անուգաւանդիկ

Եւրոպական եւ հայկական նուագախումբով, նախաձեռնութեամբ Պոլսէն նոր ժամանած ծանօթ երաժիշտ ՌԻՏԻ ՀՐԱՆԴԻ Եւ իր աշակերտին ՅԱ - ԿՈՒ ՏԷՅԻՐՄԷՆՃԵԱՆԻ :
Պիտի երգեն եւ նուագեն հայկական եւ արե -ւելեան եղանակները :
6 ԱՊՐԻԼ, ԿԻՐԱԿԻ ԺՅՄԸ 20 — 24
53 rue Grignan, Marseille
7 ԱՊՐԻԼ, ԲՂ. օր Պոմոնի սինեմաչէն մէջ եւ Պուլվար Օտտո, պար ինթելեկտուալի մէջ :
Հեղցեհայ պիտի ներկայացուի նաեւ ՎԱՍԻՆ - ՍԻ, ԼԻՈՆԻ եւ ՓԱՐԻՉԻ մէջ :
Այժմէն ապահովեցէք ձեր տոմսերը, դիմելով 23 rue Ste. Barbe ԱՒՔԱՉԻ, 7 rue Molière (Փլաս Օ - վեբրա), Օթէլ Մարսնէ եւ հանդէսին օրը կիշէն :

Մշտողաքար կ'ուզուի

Սպասուէի մը տնական գործերու համար : Ուտելիք եւ բնակարան ապահովուած : Լաւ վար - ճատրութիւն :
Դիմել՝ Վարդանեան, 35 Bld.Magenta, Փարիզ :

Գ. Իփէկեանի և Համազգայինը

« Մասին » ներուն մէջ, Զոհրապը կը գրէր, նոր բառախաղ մը ընելէ վերջ... « Ոչ այն Մասին որ եղիա կ'երթայ եւ Պետօն կը սպասէ, այլ այն որ կ'ինքնունն է միայն: Նորաձեւութիւնը՝ արդւո՞ւզարդի անձուկ ըմբռնումով չեմ առնեմ հոս, այլ կը նայիմ անոր իբրեւ յարատեւ աշխկերպութեան մը ջանքը, որ մարդկութիւնը կ'ընէ, եւ այս նկատումով կուսակից եմ անոր, վասնզի կուսակիցն եմ յառաջդիմութեան »:

Զոհրապ զէմ է եղած աւանդապահութեան: Կը ձգտէր նորութեան: Նորութիւն՝ գրականութեան մէջ, բարեշրջում՝ ընկերային եւ բարոյական լծացած ըմբռնումներուն մէջ: Կ'ուզէր որ Պոլսահայութիւնը քալէր քաղաքակրթութեան հետ:

Անշուշտ, 1893ին, գարբարի եւ աշխարհաբարի մենամարտի օրերուն՝ երբ իրապաշտութիւնը մուտք կը գործէր մեր գրականութենէն ներս, երբ գիտութիւնն եւ ընկերակրթութիւնն մեծ յոյսեր էին աշխարհի մարդկութեան համար, « Մասին » ի խմբագիրը, չէր կրնար գուշակել այսօրուան քառորդ, հիասթափութիւնն ու յուսահատութիւնը քսաններորդ դարու յառաջացած մարդկութեան, դադարութիւնն ու կիրքերու, բնազդներու սանձարձակ աղատութիւնը:

Բայց եւ այնպէս նեղ կը տեսնենք Զոհրապի մտածման հորիզոնը: Ան կը մոռնայ կարեւորութիւնը աւանդութեան՝ որուն անհրաժեշտութիւնը շատ դժուար է այսօր մեզի համար օտարութեան մէջ: Կասկած չկայ թէ պէտք է նորոգելի, փամանակին հետ քայլել եւ աւանդապաշտութիւնը արգելք մըն է: Բայց նորոգումները կ'երթան մինչեւ այլասերում՝ եթէ չպահեն կապը աւանդութեան հետ:

Միամիտ կ'երեւայ մեզի իր սուած օրինակը: Նորաձեւութիւնը միմեծի է արդուզարդի անձուկ ըմբռնումէն անդին ալ: Գեղեցիկութեան որոնում մը կայ անշուշտ կրկնորդ յարատեւ աշխկերպութեան ջանքին մէջ, մարդկային մտքին յեղաշրջումը յատկանշող եւ այդ յեղաշրջման նպատակով, քաղաքակրթութիւնն ու նորութիւն յայտնող բան մը, որ արուեստ է, բայց յեղաշրջող է, խենթ նոյնպէս: Նորաձեւութիւնը այլասերման աղբակ մըն է նաեւ: Անձուկ է միշտ: Նորագույնը նորութիւնն է միշտ:

Տարով նորաձեւութիւնը իբրեւ յառաջդիմութեան օրինակ, Զոհրապ, հակառակ իր կամքին, խորհիլի կուտայ մեզի այդ յառաջդիմութեան խենթ, յեղաշրջող, կապիող մասին: Ու յառաջդիմութիւնն չէ անշուշտ ամէն աշխկերպութիւն այլ եւ խաթարում, նահանջ եւ քայքայում՝ միշտ յատուկ գեղեցիկութեան, ի հարկէ: Եւ այս բոլորը, որ տառապանք կը նշանակեն նոյնատեան, կը տանին մեզ կինքուն նորաձեւութենէն անդին:

Եւ ընդունինք թէ մարդկութիւնն ու մարդկային ձողի կը փոխուին, աշխկերպութեան մէջ են միշտ՝ աչքի մը համար:

X

E. Mounier, մեր դարուն լաւագոյն մտածողներէն մէկը, հոգեբանութեան մէջ կ'առնէ հաստատուն այս հարցը: Ըստ իր կարծիքին, հազուադէպ կ'աղդէ հոգիին վրայ: Եւ ասիկա կը խորհի իր ուղած անձնականութեան հասնել անոր շնորհիւ:

Կը գրէ իր Traité du Caractère-ին մէջ. — « Մ. Քէմպլ հաւանաբար կարդացած էր փաստաբար կամ Կոմիտեի տուր որ կը գրէր բարձր անձնակերպութեան մը. — «Այն որ մասնատրինի հագուստը կը հագնի խիստ երեւոյթ մը կ'առնէ... Ան որ գրած մը կը կրէ եւ նիզակ մը ունի ձեռքին մէջ՝ լեցուն է քաջութեամբ: Քաջ ծնած չէ, բայց գրածն ու նիզակը կը մղեն զինք որ այդպէս ըլլայ... »:

Անկասկած, մասնատրինի հագուստը հազնողը կրնայ խիստ երեւոյթ մը առնել, բայց չի կրնար մասնատրին մը ըլլալ: Զէնք ու գրած կրողը կրնայ քաջ երեւալ, բայց քաջ չէ անշուշտ: Փամանակին՝ մարդիկ կը ջանային արուեստագէտ ըլլալ զգեստով եւ փողկապով, տարբեր երեւալ հասարակ մահկանացուներէն: Արուեստագէտներ չէին ի հարկէ բոլորն ալ: Այսօր կան իրական արուեստագէտներ՝ որ չեն զանազանուիր հասարակ մահկանացուներէն՝ արտաքին երեւոյթով:

Ամէն մարդ չի դիմեր հագուստին՝ հասնելու համար իր ուղած անձնականութեան: Ոմանք, տէր արդէն անձնականութեան՝ նշանակութիւնն չեն տար զգեստին: Եւ սակայն ճշմարտութիւնն մը կայ Մունիէի ըսածին մէջ: Մեր տրամադրութիւնը կախում ունի մեր գգեստէն եւ ասիկա համաձայն է յաճախ մեր խառնուածքին:

Ո՞րք է ճշմարտութիւնը:

Ոչ ամէն մարդ, բայց շատեր կարեւորութիւն կուտան մէկու մը հագուստին: Կը յարգեն, կը պատուեն այն մարդը որ ներկայանալի է եւ, ընդհակառակն, կասկածով կը նային մաշած, գունաթափ գգեստով մէկու մը, կը խորհին: Եւ սակայն աւազակներ կան երբեմն շքեղ երեւոյթներու ետին,

ՆՄԲ.— Պէյրուքի Ազգաբարը վերջերս տեսակցութիւն մը ունեցած էր ողբացեալ ընկ. Գասպար Իփէկեանի հետ, Համազգային ընկերութեան հիմնադրութեան մասին:

Կ'ամփոփենք հիմնական մասերը, որոնք քերես իր վերջին հրատարակային արտայայտութիւններն եղան — (տեղի անձկութեան պատճառով հարցումները գտնեց կ'ամփոփենք). —

1928ին, Աղեքսանդրիա կը գտնուէի եւ իբրեւ Քաղաք. Ժողովի առեւտրայեւ ծանօթ էի ազգային կրթական անցուդարձին: Տարուան սկիզբը տրամադրութիւն ստեղծեցաւ Գահիրէի մէջ ունեւնալու երկրորդական մարտարան մը որուն իբրեւ ուսուցիչ պիտի հրաւիրուէին Ն. Աղբալեան եւ Լ. Շանթ:

Ծնունդի եւ Զատիկի արձակուրդներուն իմ ողբացեալ երկու հարազատ ընկերներս, կուզային ստանալ օրերը իմ յարկին տակ անցընելու եւ հանգստանալու: Այդ տարուան Յունուարի արձակուրդներուն մեր խօսակցութեան եւ մտահոգութեան գլխաւոր նիւթն էր նոր սերունդին դաստիարակութեան հարցը: Այդ խորհրդակցութիւնները, Զատիկէ արձակուրդներուն այնքան հասունցան, որ որոշեցինք իջնել Գահիրէ եւ մեր զեկավար ընկերներուն հետ խորհրդակցելով մարմին տալ այդ գաղափարին: Ողբերուեցաւ անմոռանալի Համան, Վահան Նաւասարդեանը եւ «Յունուար»-ի այն ատենուան համետար խմբագրութեան մէջ միացան մեր խորհրդակցութեան, աւազ, մեզմէ ընդմիշտ բաժնուած Ստեփան Եսայեանը եւ Սեդրաք Պալըքեանը: Որոշեցինք հրաւիրել նաեւ Յակոբ Պալըքեանը, Սարգիս Մալխասեանը եւ Մինաս Խաչատուրեանը: Համազգայինի հիմնադրման ժողովը տեղի ունեցաւ սիրելի Ստեփանի հիւրասէր յարկին տակ, եւ հոն որոշուեցաւ Մայիս 28ի մօտիկ թուականը յայտարարել Համազգային Հայ Կրթական եւ Հրատարակչական Ընկերութեան հիմնումի թուականը եւ Լեւոն Շանթին պաշտօն ստանալու Մայիս 28ի ստանկատարութեան յայտարարել պաշտօնապէս հիմնադրումը:

Այդ անդրանիկ նիստին մէջ որոշուեցաւ նաեւ Հայ ձեմարանի մը հիմնումը գաղթաշխարհի հայաշատ մէկ մտաւորական կեդրոնին մէջ: Շանթ եւ Աղբալեան ընտրուեցան համազօր տնօրէններ: Նաեւ տեղին վրայ խաղոյն հաւաքուեցաւ վեց հարիւր եզրիւստ. ոսկի եւ դրուեցաւ երկու տնօրէններու տրամադրութեան տակ, յատկացուելու համար ձամբորդական եւ քարոզչական ծախքերու, նոյնիսկ անցնելու Ամերիկա, եթէ հարկ տեսնեն: Համազգայինը նախ ունեցաւ Գահիրէի մասնաճիւղը որուն ուղղակի կապուեցան Աղեքսանդրիոյ մասնաճիւղը եւ Զակաղիկի մասնաճիւղը: Առաջին տարին Կեդր. վարչութիւնը ձեմարանի տեսչութեան հասցուց 650 եզ. ոսկի, որուն 320ը Զակաղիկէն: Երկրորդ տարին նպաստի գումարը պակսեցաւ եւ իմպը հինգ հարիւր միայն, որուն դարձեալ 300ը Զակաղիկէն: Այնուհետեւ Կեդր. վարչութեան նպաստները յանկարծ ինկան եւ իտին, մինչ շատ անիւ, վսեմ հոգիներ կը գլուտները աղքատի, դատարկապորտի կերպարանքով: Ծպտում մը կայ յաճախ շքեղ երեւոյթներու ետին:

Շատերու վրայ կ'աղդէ հագուստը: Թագաւոր, թագուհի, զինուորական, կղերական, դատաւոր մեծ տպաւորութիւն կը գործեն: Բայց տպաւորիչ անձեր չեն անշուշտ բոլորն ալ, ոչ ալ համապատասխան՝ իրենց կոչումին: Կարելի է հետեւաբար կարեւորութիւնն չտալ նաեւ մէկու մը հագուստին, չաղբուրիլ:

X

Երբ համազգայինի մասին է խօսքը, աւելի կը խորանայ հարցը: Միութեան կապ մըն է ան՝ միեւնոյն ասպարէզի մարդոց միջև: Համազգայինի այս առաքինութիւնը օգտագործուած է նաեւ դարձուցներու մէջ, թղթատարական, մարդկան եւ այլ կազմակերպութիւններու մէջ: Բայց համազգեստները բաժանումներ կը ստեղծեն նաեւ մարդոց միջև:

Մունիէ կ'ըսէ թէ համազգեստները կը ծառայեն հաւաքական գիտակցութեան:» Ծիլդ է, բայց անոնք կը պարզեն անընդունելի ձեւակերպութիւն մը, որմէ հրաժարիլ խորհած են միշտ մարդիկ եւ չեն կրցած ի հարկէ:

Համազգայինն հազնողը ապահով կը դրայ ինքզինք, կը հասնի որոշ անձնականութեան մը, բայց անձնականութենէն զուրկ մարդեր կը տեսնենք առհասարակ համազգեստներուն տակ: Իրարու կը նմանին:

Իրարու կը նմանին այսօր շատմբերկիրներու զօրքերը: Բայց կան ու կը մնան բաժանումները՝ երկիրներուն միջև:

ընց խոստացած 200 եզրիւստական անգամ դժուարաւ կը հասնէին յաջորդ տարիներուն:

Դրամանիչներու անկումը եկաւ աւելի սաստկացնել տագնապը. եզրիւստական ոսկին 6.50 սուրբիա կանչն ինկաւ մինչեւ 3.60: Տուրըր նոյնպէս 127 լիբանանեան դահեկանէն ինկաւ մինչեւ 72.75 դահեկանի, որով մեր եկամուտները 40 առ հարիւր պակսեցան: Տիրող ընդհանուր տագնապին պատճառով, ինչպէս նաեւ Զակաղիկի Կամսարական Գործատան Գահիրէի ճիւղին հետ ձուլուելովը եւրք մայր մասնաճիւղերու գործունէութիւնը թէ նիւթապէս թէ բարոյապէս կորսնցուց իր թափը: Ստոր փոխարէն հիմնուեցաւ Պէյրուքի մէջ խնամակալ մարմին մը, որ ոգի ի բուն նուիրուեցաւ ձեմարանի պահպանութեան: Այդ խնամակալութիւնը իբրեւ մշակութային բարեգործական ձեռնարկ վաւերացուեցաւ Լիբանանեան կառավարութեան: Խնամակալութեան մաս կը կազմէին ձեմարանի արտօնատէր տնօրէն Տղթ. Փոթուկեան եւ Տիկիր, Պ.Պ. Յակ. Տէր Մելքոնեան, Սամուէլ Սարաֆեան, Մոսթէս Տէր Գալուստեան, Նիկոլ Աղբալեան, Լեւոն Շանթ, Տէր եւ Տիկ. Գասպար Իփէկեան, որ իբրեւ նախագահ ընկերութեան պատիանատու ներկայացուցին էր յաչս կառավարութեան: Պէյրուքի մասնաճիւղի խաղոյն ձեռնարկեց անգամագրութեան: Ունեցաւ 25 անդամ, երկու շարքը անգամ մը դասախօսութիւններ կազմակերպեց ինչպէս նաեւ տարեկան մէկ երկու հայկական համերգներ ձեմարանի աշակերտութեան խումբով իր երաշտութեան ուսուցիչ Զ. Պէրպլեանի ղեկավարութեամբ: Հետագային կազմակերպեց նաեւ ներկայացումներ. առաջին անգամ ըլլալով ըմբողուցեցաւ Լեւոն Շանթի ՕՇԻՆ ՊԱՅԼԻ 1931ին եւ 1934ին Գ. Իփէկեանի ՇԱՄԻՐԱՄ: Մեծ յաջողութիւն ունէին Համազգայինի տարեկան պարահանդէսները: Այս բոլոր ձեռնարկներուն հասոյթները կը յատկացուէին բացառապէս ձեմարանի կարիքներուն, զիջերթիկներու ծախքերուն եւ ուսուցչական թոշակներուն: Վճարովի անդամներուն թիւը հակառակ հետգհետէ նուազուլուն, համակիրներու շրջանակը կը մնար սեղմօրէն կապուած ու քաջալեր մեր ձեռնարկներուն: Փորձեր եղան մասնախումբեր կազմելու Սուրիոյ մէջ, Հալէպ, որ ոչ միայն չստաւաւ սպասուած արդիւնքը, այլ եւ իր գիշերօթիկ սաներուն համար պարտական մնաց 750 թրքական կարմիր ոսկի: Յիշենք նաեւ Լաթաքիոյ մասնաճիւղը, որ կարճ շրջանէ մը վերջը, դադարեցաւ գոյութիւն ունենալ՝ չէ, տնտեսական տագնապի պատճառով:

Անհնար եղաւ այս պայմաններուն մէջ իրականացնել իր առաջադրած կրթական օգնութիւնը գիւղական շրջաններու մէջ:

Կեդր. վարչութեան նախագահ Համօ Օհանջանեան, Փարիզ եւ Միւրան ձամբորդութիւններէն օգտուելով կազմեց Փարիզի մէջ մասնաճիւղ մը եւ Միւրանի մէջ խմբակ մը, բայց երկուքն ալ նիւթական փոքրիկ օգնութիւններէ զուրս գալով գործունէութիւն մը չունեցան, որովհետեւ դժբախտութիւնը ունեցան կորսնցնելու գործօն աշակցութիւնը մեծանուն Աւարոնեանի, որ կաթուածահար ինկաւ ի նպատակ Համազգայինի կազմակերպուած հրատարակային բանախօսութեան ընթացքին:

Աշխարհին նայողը այսօր կը նիւտէ թէ Փարիզի նորաձեւութիւնը ամէն կողմ է: Թուրքիոյ աղջիկներն անգամ կը հագուեն Փարիզուհիներու պէս: Միակերպ կը հագուեն գրեթէ այրերը՝ աշխարհի ամէն կողմ: Կարելի է խորհիլ թէ Եւրոպայցիին պէս կը մտածեն Չինացին ու Պաքիստան, Թուրքն ու Հայը, մնացեալները որ եւրոպական զգեստ կը հագնին: Ոչ: Բայց կարելի է ընդհանրապէս խորհիլ թէ տեղական գոյնը նահանջը լիքալ է հետգհետէ ամէն երկիրներու մէջ ու տեղական գոյնին հետ՝ ազգային, ցեղային ինքնութիւնը: Այսօր երկրի մը գիւղացին իսկ չի գտնազգեստներու մը կը նշանակեն նոյն տատեն: Ստոր համար ալ, կը տեսնենք դաւառներ եւ երկիրներ՝ որ կը յամառին պահել իրենց աւանդական զգեստները:

X

Արդ, ո՞րք է ի վերջոյ ճշմարտութիւնը: Մա՞րդն է կարեւորը թէ իր հագուստը: Շատեր կ'ըսեն թէ հագուստով կարելի չէ վանական ըլլալ, ուրիշներ հակառակը կը պնդեն: Հագուստը կ'աճեցնէ մարդուն անձնականութիւնը: Կը խեղդէ գայն: Զգեստը կը փոխէ մեր տրամաբնութիւնը, բայց մեր տրամաբնութիւնը միշտ պէտք չունի այդ գգեստին խանդավառ ըլլալու համար:

Թերն ու զէմ կայ միշտ՝ այս հարցին մէջ ալ եւ այս բոլորը կախում ունին մարդէն: Կը տարբերին մարդէ մարդ, տարիքէ տարիք:

Կարելի է ուրեմն ըսել E. Mounierի պէս. — «L'Habit fait le moine, mais il est encore plus vrai que le moine fait son habit»: Եւ կարելի է ըսել նոյն տատեն. — «L'Habit ne fait pas le moine»:

Ն. ՍՍՐԱՑԵԱՆ

Ազոյո

ՊՈՒՑԻՍ ԾԻՄԱԿ

« ԱՂԲ ՀԱԽԱՔԷ ... »

Թող ամէն ծառ հազմի գոհար ու գրութստ ,
Ըլլայ գրւարք՝ լոյսի պէս ,
Ձի կարօտէդ այրող հոգին իմ պաղկուխտ
Պիտ՝ գայ այսօր այցի քեզ :

Ամէն ծաղիկ թող բերկրի ջիւնը գարունով ,
Հագնի գոյներն իր նրբին ,
Թող հովտին մէջ սկին աղբիւրներն հոգեթով
Իմ քաղաքիս ճայնակցին :

Թող փամբաներդ ըլլան երգով բարախուն ,
Իրկունին մէջ շափիւղայ ,
Թող ամէն հիւզ լուսամուտներն իր սիրուն
Անուրջներուս դէմ բանայ :

Թող աղջիկներդ ըլլան կանգնած սեմէ սեմ ,
Թող ինձ փայտին մեղմորէն ,
Ձի նոյն մանչն եմ , սիրուն ու հոգին սրուն ջերմ
Համբոյր ու սէր կը ծոբնն :

ԱՐԱՄՍՏԻՍ ՄՐԱՊԵԱՆ

Թացքին եւ ուր կորնցող իր խօսելու եւ գրելու
կարողութիւնը մինչեւ իր մահը :

Պէտքով ինձ անամակալ մարմինը ձեռնարկեց
Հրատարակչական գործին , որ տարիներու ընթացքին
զարգացաւ , ի հարկէ սկիզբները թոյլ , բայց
հետագայէն հաստատ քայլերով :

Ինչպէս կը տեսնէք , հակառակ նիւթական շատ
նեղ պայմաններուն եւ որոնք ամբողջովին յատ -
կացուեցան ձեռնարանի գոյութեան պահպանման ,
ամէն տեսակ գոհողութիւններով լինումակալութիւ -
նը Լանայ շատ համեմատ չափերու մէջ գործադրել
իր առաջադրութիւնները , նախատեսուած իր ա -
ռաջին կանոնագրին մէջ :

Հիմնադիրներու յոյսերը մեծահարուստ Հա -
յերու անհղիշտութեան վրայ , մնացին անիրազոր -
ծելի . նոյն իսկ իր հիմնադիր մասնաճիւղերու
ձիգերը թուլցան : Պէտք է յիշենք հոս որ միակ
օտարաբան ուժը որ չընդմեջ եւ շարունակեց սա -
տար կանգնել ձեռնարանին , եղաւ Կարմիր Սաջը
Մեծիկայի , ներկայիս ծանօթ Հ. Օ. Մ. անունին
տակ : Մինչեւ Չաղբերան կտակը , մեր գործքն
եկամտեղ միակ ազդէրը եղաւ հիմնականը , Ա -
յայի Հայ Օգնութեան Միութիւնը , որ իր
մեծ բերած գումարներու տարեկան քանակը
կրկնապատկեց պատերազմի ծանր տարիներուն :

Հայ ձեռնարանի գոյութիւնը ապահովեցին Ա -
մերիկայի Հայ երբեմնի Կարմիր Սաջի մեր մայ -
րերն ու ջոյները , պատիւ իրենց :
Անցողաբար յիշենք արդէն թէ ի՞նչ էին ա -
ռաջադրուած նպատակները Համազգայինի կազ -
մութեան վայրկեանին : Ապահովել Հայ Կրթական
գործը կամայականութիւններու դէմ եւ դարձնել
մնայուն ու հաստատ հիմքերու վրայ դրուած :
Տալ այս գործին իրրեւ հիմնական նպատակ՝
Սիւնաքի օտար մթնոլորտին մէջ նախ հայեցի
կրթութիւն . պատրաստել նոր հայ մտաւորակա -
նութիւն մը , որ կարենայ հիներուն դէմ մասամբ

Քուրջ հաւաքէ , դրամ դիզէ» , կը պատգամէր
կոյր տէրվիշը փողոցներուն վրայ :

Տղայ էի , վաղեցի տուն : — Մայրիկ կոյր
տէրվիշը այսպէս կ'ըսէ :

— Տղաս ինչու անյարմար տեղեր կ'երթաս :
Այ՛ դարդը խեղդ է : Հայրիկդ չիմանայ , կը պատ -
տէ թէ քեզ :

— Ուրիշ անգամ չեմ երթար մայրիկ , երբ որ
մեծնամ ես տէրտէր , վարդապետ կ'ըլլամ եւ բա -
րի մարդ :

— Հա՛ ձագուկս :

« Այր , հաւաքեցէք , քուրջ հաւաքեցէք : Դը -
րամ դիզեցէք » ...
Պոյիս : Երեղ չէնքեր , ճոյս վաճառատուններ :
Լանտոներով ձեռնարկէր : Օ՛ , ուրկէ՞ այս բոլորը
... Խեղդ տէրվիշը , «Քուրջ հաւաքեցէք» , աղբ հա -
ւաքեցէք » ...

Փարիզ... Պալատներ , թանգարաններ : Վիլլա -
ներ , օթոններ շքեղ եւ ամբարտաւան :

— « Քուրջ հաւաքեցէք : Այր հաւաքեցէք ,
դրամ դիզեցէք » ... Տէրվիշը ետեւէս կը սրտար :
Օ՛ , սարսափելի մարդ :

« Քուրջ » կը հաւաքեն : Ա՛յր կը ժողովեն
հոս , այս շքեղ եւ մաքուր քաղաքին մէջ ...
Պալատներ , պալատներ : Երեղութիւն , ճո -
խութիւն :

Փոխարինել : Այդ հնարաւոր էր , քանի որ մեր
մտաւորական վերածնունդը , միշտ ալ ծնեւ ու
զարգացեր է վերջին հարիւրամեակի ընթացքին ,
Մայր երկրէն հեռու , Վենետիկ , Գորպաս , Մոս -
կովա , Փեթերսպուրկ , Պոլիս եւ Իզմիր , յետոյ
Թիֆլիս եւ Էջմիածին : Կենդանի պահել մեր մշա -
կութեան արժէքներու գիտակցութիւնը վաղժա -
հայ իրականութեան մէջ , դասախօսութիւննե -
րով , ներկայացումներով , երգահանդէսներով եւ
բոլոր հնարաւոր միջոցներով : Ձեռնարանը օգտա -
գործել գլխաւորաբար մանկավարժ ուսուցիչներ
պատրաստելու ազգային նախակրթարաններու հա -
մար , եւ բանալով — եթէ միջոցները ներեն —
մասնաւոր Համազգայինի նախակրթարաններ :

Տեսանք թէ ինչ չափով կարելի եղաւ նախ ի -
րագործել այս բոլորը : Հետագային եւ մասնաւոր
պատերազմի տարիներուն , կարելի եղաւ կազմա -
կերպել Համազգայինի թատերասէրներու մնայուն
խումբը . հերթական բնոյթ տալ դասախօսու -
թիւններուն : զարգացնել դասադիրքերու հրատա -
րակութիւնը , մեր սեփական տպարանին մէջ . հը -
րատարակել Համազգային տարեցոյցը , ժողո -
վուրդի մատչելի դարձնելու համար հայ գրական
նութիւնը : Այդ տարեցոյցներու զարգացումը յղաք -
ուեցաւ մեր անդին ընկեր Ստեփան Նսայեանի թե -
ղաբերութեամբ 1936ին եւ Համազգայինի մինչ այդ
լոյս ընծայած օրացոյցները օգտագործուեցան
այդ նպատակին համար , նախ պատի օրացոյցի
ձեւին տակ եւ յետոյ հատորի ձեւով :
Մինչեւ 1947 թուականը , մեր հրատարակու -

— Օ՛ բարեւ Արմենակ , ե՛րբ եկար : Տղայ կա -
րօտեայ քեզ : Եկուր տեսնենք , պտոյտ մը բնենք :
Բանիկ մը ճնկենք : Սա օթոն իմս է , քեզ աղուր
պտոյտի մը տանիմ :

— Հէ՛ , ջո՛ւկդ է : Ո՛ւրկէ ուր : Պոլիս հե -
տիտոն քաղվէն հոգիդ կ'ելլէր ...

Երազիդ մէջ կը տեսնէի՞ր այս բանը :

— Հոս ուրիշ է կեանքը : Բարակ մարակ մը -
տածել չկայ : Էլ չդ պիտի քչես ալ ու ձախ մէկ գին
է : Գրպան լեցնելու տեղ է : Տես այս օթոն օր -
ուան համար է : Ունիմ կիրակիի համար ուրիշ
չքեղ մըն ալ :

Պոլիս , մեր դաղափարները տղայական են ե -
ղած !! Հոս , մարդիկ կուտ չեն տար այդ բանե -
րուն :

— «Քուրջ հաւաքէ , աղբ հաւաքէ , դրամ
չահէ :»

— Եկուր քեզ մեծ վաճառատուն մը ցոյց
տամ , Փարիզի ամենակարեւորներէն է :

— Օ՛ , խեղդեցա՛յիք բան : Թագաւորի՞ն կը
պատկանի այս վաճառատունը ...

— Թագաւոր : Այս դործին տէրը , ժամանա -
կին պատուած հազուատով եկած է հոս եւ քրջ -
հաւաքութիւն ընելով՝ այս դիրքին հասած է , հէ՛ ...
Հիմա բոլոր մեծ պանֆաները ետեւէն ինկած
են զինք սիրաչափելու համար , հասկցա՞ր ...

Հինգ հարիւր հողի կ'աշխատի հոս ...
Տէրվիշը սրտաց կրկին . « Քուրջ հաւաքէ ,
աղբ հաւաքէ , ա՛յ մի նայիր , ձախ մի նայիր դրամ
դիզէ , որ փառք եւ պատիւ վայելես ... »

Կ. ՊԵՏՈՒՇ

Թիւնները եւ մեր թատերական եւ դասախօսական
եռանդուն գործունէութիւնը , մեր կազմակերպած
երաժշտական եւ զեղարուեստական ձեռնարկնե -
րը , մեր հրատարակիչ գրական դատերը արդէն
ծանօթ են :

ԼՐԱՏՈՒ ԱՐՈՒՆԵՍԻ

Երիտասարդ արձանագործ Alain Gourdon քա -
նի մը օր է գծադրութիւններ եւ արձաններ կը ցու -
ցադէ 90 Bld. de Courcelle :

Տաղանդաւոր արուեստագէտը , որուն մայրը
Հայ է , ունի շատ յարոգ եւ ինքնատիւ գծանկար -
ներ (dessin) : Mon Ami Erlicher , Rires sans joie ,
Ombre , Orpheline : Ունի թէ՛ դիտերու , թէ՛ յուրե -
րու եւ թէ՛ յղացումի ներդաշնակ ամբողջութիւն
մը : Յիշենք նաեւ իր քանդակներէն Corydon . Եւ
մտեւալ Տը Լաթրի գլուխը : Գուրտուն ճաշակ եւ
տաղանդ ունի պատրաստելու համար փայլուն ա -
պագայ մը :

× Եղիպտոսի շարժանկարի աստղերէն եօթ -
նամեայ Փերուզ Գալֆայեանի մէկ կարեւոր փա -
պուէնը «Ծիրուզէ Հանրմ», Դ. օրուրէն սկը -
եալ կը ցուցադրուի «Միտէ Ռիվիէրայի» մէջ , rue
de Meaux , métro Colonel Fabien :

ԿՄՐԴԱՅԻՔ ԵՒ ՏԱՐԱԾԵՑԻՔ « Յ Ա Ռ Ա Ա » Ը

«ՅԱՌԱՋ»-Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (36)

ԼՐՏԵՍՆԵՐՈՒ ՊԱՅՔԱՐԸ (ՎԵՊ ՎԵՐՁԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԷՆ) ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԱԾ ԱՆԳՆԵՐԷՆԷ

— Յիսուն տարի առաջ , երբ դեռ երիտասարդ
էին , այս ձեւով պիտի ուզէին տեսնել զիս , ըսաւ
Օնտին ժպտելով :

— Ի՞նչ ըսել կ'ուզէք , յիսուն տարի առաջ ,
ըսաւ Փօնթիլի վայրացած , դացէք եւ հարուեցէք :

Օնտին գուարթօրէն ննջասենեակ վազեց :
Փօնթիլի մօտեցաւ հեռաձայնին եւ ընկալուեց
վերցուց : Օնտին գործիքին ձայնը լսելով բացաւ
սենեակին դուռը : Այս անգամ կեցած էր շապիկով
մը միայն :

— Պայտառակ աղջիկ , անդին քաջուէ , պո -
ռաց Փօնթիլի : Ոչ , ձեզի չեմ ըսեր , օրիորդ , Ը
սաւ ընկալուէի մէջէն . Մարչըլի հեռ կ'ուզեմ
խօսիլ :

— Մարչըլ , կ'ուզեմ որ իսկոյն ձերբակալման
հրամանագիր մը պատրաստէք Մօնթանի համար ,
իբր քօքաիի մարտանենդ : Ոչ մէկ խօսք լրտեսու -
թեան մասին :

Մինչ այդ Օնտին հարուած էր . անգամ մը
եւս փաթթուեցաւ Փօնթիլիի եւ յետոյ ինծի դար
ձաւ :

— Ձեզի քանի անգամ ըսի թէ այդ ձեւով պիտի

չնայիք Նիումբին , ըսաւ Փօնթիլի :

— Պէտք է որ մէկու մը նայիմ : Չէ՞ որ կը
պատրաստուիք ամուսնն ձերբակալել :

— Երբեմն ձեզ ապտակելու այնքան զօրաւոր
փափաք մը կը զգամ , ըսաւ Փօնթիլի :

— Հիմա կրնաք , քանի որ հարուած եմ : Ի՞նչ
կ'ուզէք որ ընեմ նախ եւ առաջ :

— Նախ կ'ուզեմ որ տեսնէք կասկածելիները
եւ ըսէք ինծի թէ ձեզի ծանօթներ կա՞ն անոնց
մէջ : Ես պիտի չկարենամ ընկերանալ ձեզի , Նիու -
մբին հետ զացէք :

Եստ հետաքրքրական օր մը անցուցինք : Նախ
հեռուէն Լէյսին ցոյց տուի Օնտինի , ըսաւ թէ
բոլորովին անծանօթ դէմք մըն էր : Պէտք էր ան -
գամ մը ցոյց տալ Հօրլօքը : Այդ պատճառով դա -
ցինք ձօրձի նոր ընակարանը : Բայց կարելի չեղաւ
տեսնել Հօրլօքը :

Իրեկունը երբ տուն վերաբարձանք , Օր . Լօ -
րինկլէրը գտանք Փօնթիլիի մօտ :

— Այսօր կարեւոր լուր մը պիտի տամ ձեզի ,
ըսաւ :

— Հօրլօք նոր բան մը ըրա՞ւ :
— Ոչ , այսօր բախտադուշակ Տիկին Բաշլի
դացի :

— Մարչըլին աչքը լոյս : Գոնէ կրցաք յաջ -
ողութիւն մը արձանագրել :

— Այո : Այդ կինը կեղծարար մըն է : Հարցու -
ցի իրեն թէ եղբայրս ինչպէս է : Հիանալի լուրեր
տուաւ իր մասին : Այնպէս որ շատ պիտի ուրա -
խանայի եթէ իսկպէս եղբայր մը ունեցած ըլ -
լայի :

Միաբերան խնդացիք : Մարչըլ շատ պիտի

ուրախանար :

— Այս կինը շատ խելացի է , շարունակեց Օր .
Լօրինկլէրն : Գիտէ մեծ ճարտարութեամբ փոքր
լուրեր , մանրամասնութիւններ կորել դիմացի -
նէն : Այնքան նրբօրէն կը կատարէ այս գործը որ
չես հասկնար : Յետոյ զանոնք դիմացինին կը
պատմէ , այն տպաւորութիւնը թողնով թէ դուշա -
կութիւններ կ'ընէ : Իրեն ըսի թէ եղբայրս դրա -
հաւորի մէջ կը ծառայէ եւ տեղակալի աստիճան
ունի : Սիսաւ ինծի հարցումներու ուղղել անոր մա -
սին , ոչ միաժամանակ կերպով անշուշտ : Պատե -
ցութեան ընթացքին ըսի թէ պէտք է շատ բազմա -
զաղ ըլլայ : Այո , պատասխանեց եւ անկողն թէ
իր յաճախողներուն մեծ մասը կը բաղկանար նո -
րապսակ հարսերէ , որոնք կուգային տեղեկու -
թիւններ ստանալու համար իրենց ամուսնին մա -
սին : Անշուշտ գիտէք Պ . Պրիձ թէ որքան յատա -
խօս կ'ըլլան այս նոր հարսերը եւ հպարտութեամբ
կը խօսին իրենց ամուսնին մասին : Հետեւաբար
Տիկին Բաշլի համար շատ դիւրին պիտի ըլլար
ամէն տեսակ տեղեկութիւններ քաղել մեր զին -
ուորներուն մասին : Արդեօք երեւակայութիւնս կը
խարէ՞ զիս : Չեզ ճանչնալէս ի վեր սկսած եմ լըր -
տեսներ տեսնել ամէն կողմ :

— Ոչ , Օր . Լօրինկլէրն , ձիւդ է ձեր ըրածը ,
ըսաւ Փօնթիլի : Ուշադրութիւն րդէ : Օնտին , ա -
հա այսպէս պէտք է աշխատի լրտեսներու զի -
մաց : Նիումբն , կը յիշէ՞ք , անցեալ պատերազմէն
ալ Գերմանները օգտուած էին բախտադուշակ -
ներէն :

(Շար .)

Հ. Յ. Դ. ՏՈՒՆ

Հիմնադրամի յանձնախումբը շնորհակալու թեամբեր յայտնէ թէ Պ. Ստեփան Թէրզեան 20000 Քրանը նուիրած է Հ. Յ. Դ. Տան համար :

ՉՈՄՈՒՆԻՔ

Ապրիլ 20ին, կիրակի, կէսօրէ ետքը, փարիզ, Չոմուէրը կազմակերպած են տարեկան հանդիպում մը, Գառնի սրճարանին վերնայարկը: Թէ-յասեղան, ընտանեկան միջոցով, զեղարուեստական վայելք :

Հայրապետեան - Ռուս-ի

ՄՐՑՈՒՄԻՆ ԱՌԹԻՒ

Կազմակերպուած է, ճամբորդութեան բացառիկ սպասարկութիւն մը, փարիզ - Լիոն օթոգարի երթեկով : 4 ԱՊՐԻԼ - Մեկնում ֓արիզէն՝ ժամը 7.30ին: Ճաշ, ճամբու ընթացքին: Ժամանակում Լիոն ժամը 18ին : Ընթրիք: Սրահին մէջ տեղերը սպասովուած են, նաև զիշերելու վայրը : 5 ԱՊՐԻԼ - Վերադարձ՝ նախաճաշէն վերջ: Ճաշ՝ ճամբու ընթացքին: Ժամանակում ֓արիզ՝ ժամը 19ին :

ԼՐԻՒ ԳԻՆ՝ 7800 ՃՐԱՆՔ

Սակաւաթիւ են տեղերը Վարձելու համար՝ փութով զիմել «L'Equipe», Tél. Jai. 40-44 եւ Սասունի, Tél. Gut. 92-65:

ՇՆՈՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՔ - Պէրպէրեան ընտանիքը երկուրի շնորհակալութիւնները կը յայտնէ բոլոր անոնց որոնք զրոյ կամ անձամբ բերին միթա - ըութեան իրենց բաժինը վազամեռիկ հէք ՊԱՐԷՏ ՊԵՂՊԵՐԵԱՆԻ կսկծալի մահուան առթիւ :

ՍՏԱՅԱՆՔ - ԱՆԴԱՍՏԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ եւ ԱՐՈՒԵՍԻ, խմբ. Բելզանթ Թօփալեան, ճոխ բովանդակութեամբ եւ զեղարուեստական տպագրութեամբ: Տարեկան բաժնեկիւն 1800 Քրանք (չորս թիւ): Ձեռքէ 450 Քրանք: Հասցէ Բ. Թօփալեան, 46 rue Richer, Փարիզ :

ՇՆՈՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՔ - Տէր եւ Տիկին Անդրանիկ Արսլանեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկ. Սաշա - տուր Պալոեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկ. Սարգիս Ղուկասեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկ. Սարգոս Երէմեան իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն բոլոր անոնց , որոնք անձամբ, թերթով, նամակով, հեռագրով, ծաղկեպսակներով եւ արեւնպատակ հաստատութեանց ըրած նուիրատուութիւններով ցաւակցութիւն յայտնեցին այրի Տիկին ՄԱՐԻԱՄ ԱՐՍԼԱՆԵԱՆԻ (ծնեալ Տօլխանեան) մահուան առթիւ որ տեղի ունեցաւ Փետրուար 26ին, իր բնակարանին մէջ La Talaudiere, (Loire) :

ԻՐԻՍ ՊԻԼՊԻԼԵԱՆԻ երգահանդէսը, որ նշանակուած էր Ապրիլ 30ին, յետաձգուած է ՄԱՅԻՍ 2ԻՆ : Կը խնդրուի նկատի ունենալ :

Amphithéâtre Richelien de la Sorbonne ԵՐԱՃՇՏՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՊԱՐԻ ՓԱՌՍՕՆ Այս կիրակի, ժամը 14.30ին: Միջազգային Փօլլոնէն «Les peuples qui Chantent»: Բարձր հովանաւորութեամբ JEAN SARRAILH (Recteur de l'Académie de Paris) եւ նախազահուութեամբ Madame Sarrailh: Ի նպատակ St. Hilaire du Touvetի ուսանողներու Sanatoriumին: Տոմսերու գին՝ 300, 200, 150 եւ 100 Քրանք: Դիմել Սոուպօնի դռնապաններուն :

Torrefaction Consolat

Spécialité de Cafés Verts, Torréfiés et Moulus, 62, Rue Consolat - Marseille Tél. NA. 12.28 Վերջին նորածե մեքենաներով, մասնագիտօրէն կը պատրաստենք թէ խարկուած եւ թէ քաշուած ՍՈՒՐՃ մանալաւ տեսակներու խառնուրդով: Վստահ ենք որ մեզի դիմող բոլոր նպարտաճանները Մարսէյէն թէ գաւառներէն, դոճ մնալով, իրենց իսկ շահուն համար, պիտի ըլլան մեր տեսական յաճախորդները: Կը բաւէ մէկ անգամ փորձել, համոզուելու համար :

Ծախու է

Fonds de Cordonnerie en toute propriété: Կօշկաւորի բոլոր կազմածներով եւ դործիք - Երոյ: Չուր, Ելեկարական ուժ, կեդրանական ջերմութիւն: Դիմել՝ 13 rue François Coppée, Malakoff (S.): Կիրակի եւ երկուշաբթի օրերը 31Bld. Rodin, Իսիլէ Մուլինօ :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՇԱՎԻԼ - Կապ. Սաշի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը՝ այս երկուշաբթի ժամը 21ին, դպրոցի սրահը: Ընտրութիւն նոր վարչութեան : ՓԱՐԻՉ - Կապոյտ Սաշի ընդհ. ժողովը՝ այս երկուշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Քաթէ Ռէ - ժանի վերնայարկը :

ՄԱՐՍԷԼ - Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Շրջ. վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Պ. Օտտոյի «Սատիսֆակ» խումբը, այս երկուշաբթի ժամը 21.30ին, սովորական հաւաքատեղին : Պ. Ա. ՉՈՊԱՆԵԱՆ Ապրիլ 3ի հինգշաբթի օրը, ժամը 6.30ին, պիտի կատարէ հայաղխական դասախօսութիւն մը Սիթէ Իւնիվերսիթէտի Հայ Ուս. Տան մէջ, 57 Պուլփառ Ժուռտան: Նիւթը «Ներսէս Շնորհալի» (Շար. եւ վերջ) :

ԴԱՍԱԽՈՍՈՒԹԻՒՆ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Լիոնի Հայ Ուս. Միութեան յաջորդ դասախօսութիւնը՝ այս Զորեշաբթի ժամը 21ին, Քրիստ. Երիւ. սրահին մէջ, 8 Փաստ Բօսթ: Դասախօս. Պ. Վ. ԵԱԳՈՒՊԵԱՆ, նիւթ՝ «Լիոնն Շանք եւ իր գրականութիւնը» :

ՀԱՅ ՈՒՍ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ դասախօսութիւնները Հայկ. ճարտարապետութեան մասին, մոզական լապատելով : Դասախօս Պ. ՍԱՅՍՏՈՒՐԵԱՆ : Առաջինը՝ այս կիրակի ժամը ճիշդ 18ին, 6 բիւ Ֆէրու, մէթրօ Օտէօն: Նիւթ՝ «Հայ հեք-անուսական արուեստը» :

Դասախօսութիւնները պիտի շարունակուին ամէն ամսու երկրորդ եւ չորրորդ կիրակիները :

MORY et Co.

3 Rue St. Vincent de Paul, Paris (10) (Service VAUQUELIN) Tél. TRU. 72-60 Poste 89 et 80, métro Poissonnière, Gare du Nord Ամէն օր, բացի կիրակիէն, 9էն 11.30 եւ 14էն 17, Շաբաթ 9էն 11.30

ԾՐԱՐՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՍԱՐ (COLIS POSTAUX POUR L'ARMENIE)

Avec accusé de réception Բոլոր ծախքերը կը վճարուին առաջման պահանքով, ծրարները կը յանձնուին առանց անէ ծախքի կամ ձեւակերպութեան, ստացողին հա

Հիւսեղու մեխանիկ

MACHINES A TRICOTER Ամէն տեսակի նոր SURJETEUSEներ ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ DAVE 226, Rue Lafayette — Métro : Jean-Jaurès Հեռագրայն՝ NORD 26-98

Սփայողաքար կ'ուզուի

Սպասուհի մը տնական գործերու համար: Ուտելիք եւ բնակարան սպասովուած : Լաւ վարձատրութիւն : Դիմել՝ Վարդանեան, 35 Bld.Magenta, Փարիզ :

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ - ԾԱՂԱՐԱՆ

«ՍՐԱՄՊՈՒԼ» Կօնի ԵՆԱՄԲՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ ՓԱՔԼԱՎԱ, ՔԱՏԵԹ ԱՆՉՈՒԳԱԿԱՆ ՕՂԻ, ՀԱՄԱԿԱՄ ԱՂԱՆԴԵՐՈՎ ՏՈՒՄԱ, ԲԵՅԹԵ, ԲԵՊԱՊ ԵՒ ՅԻԹ Ամէն տեսակի յարմար ժողովրդական գինը 24, Quai Jean-Moulin — LYON (Ex. Quai de Retz) — Entresol

Le Gérant : A. NERCESSIAN

Imprimerie DER ACOPIAN, 17 rue Damesme, Paris(13)

ըր: Մտահոգութիւնը երբեմն անձկութեան հասնելով, անցած է երկրին սահմանները: Այս կացութիւնը մասնաւորաբար յուզումի մատնեց մեր սիրելի բարեկամ Գրանասայի հանրապետութեան նախագահը, ու իր կողին պատասխանելու համար որոշեցինք դարման մը տանիլ :

Պէտքին կոչը այնուհետեւ յիշելէ ետք թէ երկրին ղեկը յանձնած է «Իմաստուն եւ լուսամիտ մարդու մը», յոյս կը յայտնէ թէ այս տարուան բերքը առատ պիտի ըլլայ եւ խաղաղութիւն պիտի բերէ երկրին: Վերջապէս, կը յորդորէ շանսայ կարգ մը մարդոց կամ խմբակցութեանց, որոնք անձնական կամ քաղաքական շահեր կը հետապնդեն :

Վերջին լուրերու համաձայն, արտորական նախարարները ազատ պիտի արձակուին :

Նոր դաւեր եգիպտոսի մէջ

ՄԵՏՄԱԲԱՆԱԿ ՊԱՅՅՈՒՅԻՅԻՆԵՐ ԳՏՆՈՒՄԸ ԵՆ

Եգիպտոսի ներքին գործերու նախարարութիւնը կը ծանուցանէ թէ զէնքի մաքսանկողութեան ընդարձակ դաւ մը երեւան հանուած է եւ թէ պաշարման վիճակը պիտի երկարաձգուի, ցնոր սնօրինութիւն :

Միեւնոյն ատեն, Սուէզի ջրանցքի անգլ. հրամանատարութիւնը ազդարարեց թէ «մեծ անկարգութիւններ եւ համատարած ահուարարութիւն» կը նախատեսուին, հետեւեալ ատ այժմ յարմար է որ զինուորներու ընտանիքները վերադառնան: Մանրամասնութիւնները դադարի պահելով հանդերձ, հրամանատարութիւնը կ'ըսէ. « Գաղաքական կացութիւնը անկայուն է Գահիրէի մէջ եւ պէտք է պատրաստ ըլլանք ծանրակշիռ անկարգութեանց հանդէպ »:

Ներքին նախարարութեան ղեկը կ'ըսէ թէ երեւան հանուած են «մեծաքանակ պայթուցիկներ որոնք եթէ գործածուէին, կրնային վտանգի մատնել երկիրը: Կացութիւնը տագնապալի է: Ամենաթեթեւ զանցառութիւն մը ներքին սպասովութեան պատասխանատու իշխանութեանց կողմէ՝ կրնայ սպառնալ պետութեան ամբողջ կարգը սարքին »:

Ներքին նախարարը այս յայտարարութիւնն ըրաւ ի պատասխան Վաֆի, որ կը պահանջէր ջնջել պաշարման վիճակը՝ յառաջիկայ ընտրութեանց առթիւ: Ըսու թէ քաղաքական բանտարկեալները պիտի շարձակուին եւ թէ բացառութիւն պիտի չըլլայ երկու արտորական նախարարներուն համար :

Երեք մեծ կուսակցութիւններ որոշեցին չմասնակցել Երեսօք. ընտրութեանց: Ընկերակցականները կը պահանջեն ազատ արձակել քաղաքական բանտարկեալները: Սատտ փաշայի կուսակցները կը պահանջեն բոլոր հանրային պաշտօններէն հեռացնել Վա տի անդամները, իսկ ազատականները կ'առաջարկեն «դարմանել շատ մը անիրաւութիւններ»: Իսլամական եգիպտոսիները բացասական դիրք բռնած է առաջին օրէն :

Յարգ հարիւր Եգիպտացիներ դատապարտուած են Գահիրէի խռովութեանց առթիւ: Առջի օր 300 հոգի եւս ձերբակալուեցան :

Արիւնալի դէպքեր Թեհրանի մէջ

Ուրբաթ օր արիւնալի դէպքեր պատահեցան Թէհրանի մէջ, երբ ոստիկանութիւնը կը փորձէր խափանել համայնավարական ցոյց մը, որ ուղղուած էր մասնաւորապէս Մ. Նահանգներուն դէմ :

Ցոյցին կը մասնակցէին հազարաւոր քաղաքացիներ: Սաղաւարտաւոր ոստիկաններ եւ զինուորներ, շատերը հրացաններով զինուած, կանուխէն դրակեր էին քաղաքին ռազմադիտական դիրքերը: Ամբողջ քարեր եւ երկաթի կտորներ կը նետէր: Ընդհարումներու միջոցին մեռան 12, վիրաւորուեցան 150 հոգի: Ձերբակալուեցան 50 կասկածելիներ: Ցոյցը տեւեց երեք ժամ: Ցուցարարները կ'աղաղակէին. «Անկցիլ Մոսատեղ, կեցցէ՛ Սթալին»: Սպաններէն շատերը կորսնցուցին իրենց զէնքերը եւ ցուցարարներուն ձեռքը ինկան իրբու պատանդ, ղեմովորտներու ակումբին մէջ: Հարկ եղաւ 50 արտասուարքեր ուսմբեր արձակել: Ի վերջոյ սպաները խորտակեցին ակումբին դռները եւ մեծաքանակ զէնքեր դառան: Ցուցարարները փախան, «կեցցէ Սթալին» աղաղակելով :

ԳԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԹՈՒՐԻՔԻՈՅ խորհրդային եւ արբանեակ երկիրներու դեսպանութեանց քաղաքային եւ զինուորական սպառնեանները, ինչպէս եւ մամուլի ներկայացուցիչները եւ նոյն պետութեանց բոլոր քաղաքացիները, Մարտ 21էն սկսեալ իրենց բնակած վայրէն 40 քիլոմետր հեռու պիտի չկրնան երթալ, առանց մասնաւոր արտօնագրի: Եթէ Մոսկուա եւ իր արբանեակները վերցնեն թուրք քաղաքացիներուն վրայ դրուած արգելքները, Թուրքիա եւս ետ պիտի առնէ իր սրողումը :